

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

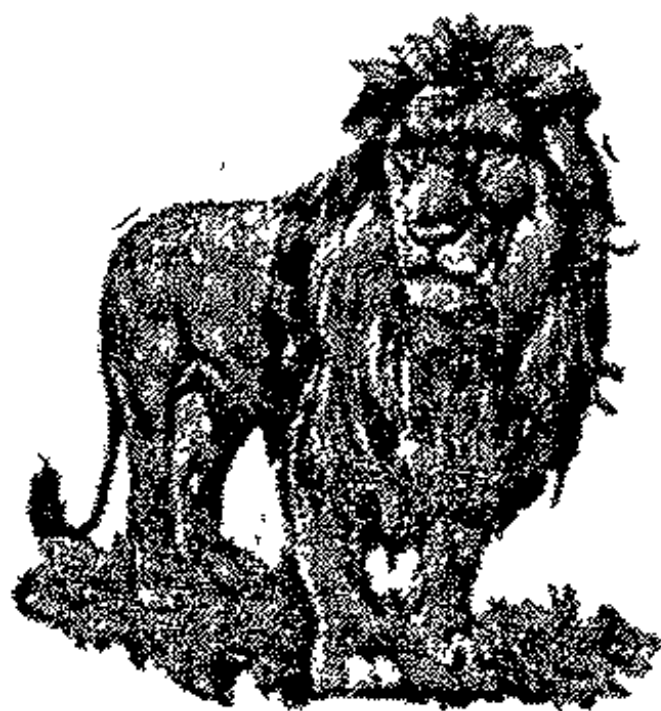
၏

အမှတ် (၂၇)ကျမ်းစာ

အဋ္ဌသာဝေါနိကာယသင်္ဂြဟ

စာအုပ်

[နောက်ပိုင်း၌ မူလဋီကာနှင့် ပါဠိတော်နိဿယလည်း ပါသည်။]

သာသနာ ၂၅၄၀

ကောဇာ ၁၃၆၀

ခရစ် ၁၉၉၈

နယူးဘားမားအေဆု(၆)ဆက်ပိဋကပုံနှိပ်တိုက်

အမရပူရမြို့။

အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ (စ)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာမူခွင့်ပြုချက်

အမှတ် (၇၆/၉၄) (၁၂)

စာအုပ်စာတမ်းနှင့် စာနယ်ဇင်း မျက်နှာဖုံး

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၃၁/၉၅) (၁)

ခုနှစ်	--	၂၀၀၄-ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ
အုပ်စု	--	၂၀၀၀
အကြိမ်	--	တတိယအကြိမ်
တန်ဖိုး	--	၁၅၀၀
ထုတ်ဝေသူ	--	ဦးမောင်မောင် (မြ ၀၃၂၇၀) မဟာဂန္ဓာရုံစာပေ၊ ပိန်းတန်းရပ်၊ အမရပူရမြို့။
ပုံနှိပ်သူ	--	ဦးတင်မြင့် (၀၅၈၃၇) နယူးဘားမားအော့(ပ်)ဆက်ပီဇုကပုံနှိပ်တိုက်၊ မဟာဂန္ဓာရုံ မြင်းမူကျောင်း၊ အမရပူရမြို့။

ဖြန့်ချိခြင်း

မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက် ရေပိဝင်း၊ အမရပူရမြို့။

၁၂၈-၀၊ စမ်းချောင်းလမ်း၊ ရှင်စောပုရပ်ကွက်၊

စမ်းချောင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ ဘဝသံသရာ ဖြစ်စဉ်အကျဉ်း

- ၁။ အရှင်ဇနကာဘိဝံသဆရာတော်လောင်းသူငယ်ကို စစ်ကိုင်းတိုင်းရွှေဘိုခရိုင် ဝက်လက်မြို့နယ် သရိုင်ရွာ ဦးဇောတိ-ဒေါ်အုန်းလှိုင်တို့မှ ၁၂၆၁-ခုနှစ် တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁၄)ရက် (၁၉၀၀-ပြည့်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇ရက်) အင်္ဂါနေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။
- ၂။ ၁၂၆၆-ခုနှစ်၌ ပထမအကြိမ် ရှင်သာမဏေပြုတော်မူသည်။
- ၃။ ၁၂၇၅-ခုနှစ်၌ ဒုတိယအကြိမ် ရှင်သာမဏေ ပြုတော်မူသည်။
- ၄။ ၁၂၇၉-ခုနှစ်၊ သက်တော် ၁၈-နှစ်အရွယ်တွင် ပထမကြီးတန်း စာမေးပွဲကို အောင်တော်မူသည်။
- ၅။ ၁၂၈၀-ပြည့်နှစ်၊ တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ ပထမအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော်မူသည်။
- ၆။ ၁၂၈၁-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်နေ့၌ ဒုတိယအကြိမ် ၁၂၈၁-ခုနှစ်၊ တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ တတိယအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော်မူသည်။
- ၇။ ၁၂၈၇-ခုနှစ်၌ “ပထမကျော်” အောင်မြင်တော်မူသည်။
- ၈။ ၁၂၈၉-ခုနှစ်၌ “သကျသီဟစာမေးပွဲ”ခေါ် “ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ” ဘွဲ့ ရရှိအောင်မြင်တော်မူသည်။
- ၉။ ၁၃၀၃-ခု၊ ဝါဆိုဦး (၁၉၄၁-၄၂) ဂျပန်စစ်တပ်များ မြန်မာပြည်သို့ ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်မည့်နှစ်တွင် ယခုလက်ရှိ အမရပူရ မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက် နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့စဉ်က သံဃာတော် ငါးပါးမျှသာရှိ၍ ပျံလွန်တော်မူချိန်တွင် သံဃာတော်ငါးရာ ကျော်မျှ သီတင်းသုံးလျက်ရှိသည်။
- ၁၀။ (လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်) ၁၃၁၂-ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ (ရှေးဦးစွာ) “အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ”ဘွဲ့တံဆိပ် ဆက်ကပ်ခြင်းကို ခံယူရသည်။

၂။ ရူပကဏ္ဍ=ရူပဝိဘတ္တိ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ	၁
စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ	၅၄
ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ	၅၅
ဆက္ကာဒိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ	၅၇
နဝကာဒိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ	၅၈
ပကိဏ္ဍကကထာအဖွင့်	၅၆

၃။ နိက္ခေပကဏ္ဍအဖွင့်

တိကနိက္ခေပကထာ	၇၃
ဒုကနိက္ခေပကထာ	၁၃၇
သုတ္တန္တိကဒုကနိက္ခေပကထာ	၂၂၀

၄။ အဋ္ဌကထာအဖွင့်

တိကအတ္ထုဒ္ဓါရ	၂၈၂
ဒုကအတ္ထုဒ္ဓါရ	၃၂၄
နိဂမနကထာ	၃၂၈

အဋ္ဌသာလိနိမူလဋီကာနိဿယမာတိကာ

၂။ ရူပကဏ္ဍအဖွင့်

သဒ္ဓါယတနာဒိနိဒ္ဒေသ	၃၃၅
နော ဥပါဒါဘာဇနိယကထာ ဝဏ္ဏနာ	၃၄၉
စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ	၃၅၄
ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ	၃၅၅
ပကိဏ္ဍကကထာ ဝဏ္ဏနာ	၃၅၆

၃။ နိက္ခေပကဏ္ဍအဖွင့်

တိကနိက္ခေပကထာ ဝဏ္ဏနာ	၃၆၃
ဒုကနိက္ခေပကထာ ဝဏ္ဏနာ	၃၉၇
သုတ္တန္တိကဒုကနိက္ခေပကထာ ဝဏ္ဏနာ	၄၃၁

၄။ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍအဖွင့်

တိကအတ္ထုဒ္ဓါရဝဏ္ဏနာ	၄၇၄
ဒုကအတ္ထုဒ္ဓါရဝဏ္ဏနာ	၅၁၃

(ခ) မှတ်ဖွယ် အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
အကမ္မညတာကာရော	၁၈၆
အစားကြူးသော ပုဏ္ဏား ၅ ယောက်	၂၇၁
အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ	၁၃၅
အဋ္ဌကထာကဏ္ဍပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ	၂၈၂
အဋ္ဌကထာအကျယ်	၄၇၆
အဋ္ဌသာလိနီ လိနတ္ထဇောတကပုဒ်များ	၅၁၉
အဋ္ဌာနကောပ (၉)မျိုး (၁၀)မျိုး	၁၅၃, ၄၀၁
အတ္တမနတာ၏ ဝစနတ္ထနှင့် အရကောက်	၂၄၂, ၄၆၃
အတ္တဝါဒုပါဒါန်	၂၁၀, ၄၂၆
အတိတ္ထိယဝတ္ထု	၁၄၇
အန္တလိက္ခေ	၇၁
အန္တဝါဒိဋ္ဌိအဓိပ္ပာယ်	၁၆၆
အတ္ထုဒ္ဓါရအဓိပ္ပာယ်	၂၈၃
အဓိဝါသနခန္တိ၏ တရားကိုယ်	၃၇၇
အဓိဝါသနတာ၏ ဝစနတ္ထ	၂၄၁
အနတ္တမနတာ၏ ဝစနတ္ထနှင့်အရကောက်	၂၄၂
အနဝဇ္ဇတာ	၂၆၉
အနုဒ္ဓါ (ဒါ)	၁၃၇
အနသုရောပေါ	၂၄၂
အနုပ္ပန္နအရကောက်၌ မှတ်ချက်	၁၃၀
အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ	၂၅၇
အန္ဓာဿဝေယျု၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	၂၅၈
အပိလာပနတာ	၂၇၄
အဘိဓမ္မာအရာ၌ ဘူမိသဒ္ဓါ၏အနက်	၃၇၀
အဘုတ္တာ ဥဒကံ ပိဝေဉ္စ ဋီကာဝါဒ	၂၇၂, ၄၇၁
အမနုဿသဒ္ဓေါ၌ အသဒ္ဓါ၏အနက်	၂
အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ	၁၆၇
အမျက်ထွက်ခြင်းသဘော	၁၅၄
အရိယကရဓမ္မာနှင့် အရိယပုဒ် ရုပ်ပြီးပုံ	၉၈, ၃၇၆
အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ၏ ဝိဂ္ဂဟ	၄၄၄
အဝိညာဏကသဒ္ဓေါ	၆၁
အဝိစိနိရယော	၂၁၅
အဝိစိ သဝိစိ	၂၉
အသိဒ္ဓ ဒုသိဒ္ဓါနိ	၃
အဟေတုက, အကြိယ, နတ္ထိက	၃၈၅
အဟံတိ၌ အဟံ အရကောက်	၂၂၃, ၄၃၁

အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

(ဂ)

အာကာသော၏ဝိဂ္ဂဟ	...	...	၁၈
အာဂမ၊ အဓိဂမ	...	...	၉၁
အာစယ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ	...	...	၂၂, ၃၄၃
အာစရိယမုဋ်	...	...	၃၆၄
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	...	...	၂၄၃
အာနန္တရိကာနိ၏အပြစ်နှင့်ဝစနတ္ထ	...	...	၁၂၅, ၆, ၃၈၄
အာယု၊ ဥသ္မာ	...	...	၃၄၉
အာယုသဒ္ဓါသည် နပုလ္လိန်သာလော	...	...	၈၉
အာယုဟိတ၏အဓိပ္ပာယ်	...	...	၁၃၄
အာဟာရေတိ၏ သဒ္ဓတ္ထ	...	...	၂၆၂
အာဟုန၊ ပါဟုနအဓိပ္ပာယ်	...	...	၄၂၇
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ	...	...	၁၄၃, ၄၀၀
ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒိနိဋ္ဌံ လိင်္ဂ၏ဝိဂ္ဂဟ	...	...	၅
ဣတ္ထိတ္တံသာ ပါဠိမှန်	...	...	၆
ဣတ္ထိန္ဒြိယံဋ္ဌံ မှတ်ဖွယ်	...	...	၇, ၈
ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ကို ဣတ္ထိန္ဒြိယခေါ်နိုင်ပုံ	...	...	၃၃၆
ဣဒမတ္ထိတံ	...	...	၂၆၂
ဣဓသဒ္ဓါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ	...	...	၈၈
ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်	...	...	၂၉၂
ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်	...	...	၃၁၅, ၆
ဣရိယာပထကစိတ္တံ	...	...	၁၈၆
ဣဿာနှင့်ဥဿယ၊ ဣဿုကီ	...	...	၁၇၂, ၁၇၃
ဥဂ္ဂဟ၊ ပရိပုစ္ဆာ၊ ဝိနိစ္ဆယ	...	...	၉၀, ၃၇၃
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ	...	...	၁၁၃
ဥပက္ခိလေသော	...	...	၁၅၀
ဥပ္ပာဒိနော၏ ဝစနတ္ထနှင့်အနက်	...	...	၁၃၁
ဥပ္ပာဒိနုပုဒ်ဝယ် ဥပ၏အနက်ရှိ၊ အနက်မဲ့	...	...	၃၉၆
ဥပါဒိနု၏အရကောက်	...	...	၅၅, ၁၃၆
ဥဘတောဗျည်း	...	...	၁၀
ဧကန်ဖြစ်လတ္တံ့ကို ပစ္စုပ္ပန်သုံးစွဲနိုင်ပုံ	...	...	၁၃၂
ဧကဒ္ဓိသန္တတိဝါရ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၄၉၀
ဩပပါတိကာ	...	...	၂၁၂
ဩပပါတိကနာမ်	...	...	၂၂၇
ကက္ကသာ၏ရုပ်ပြီး	...	...	၂၄၄
ကဠုကဠုကတာ	...	...	၁၈၁
ကတည၊ ကတဝေဒီ	...	...	၁၀၀, ၃၇၄
ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒနှင့် ဓမ္မစ္ဆန္ဒ	...	...	၄၀၆
ကဒရိယော၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၁၈၀

(ဃ)

အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

ကဗဠိကာရပုဒ်ပြီး	...	...	၃၄
ကဗျသိလောက	...	...	၂၆၄
ကမ္မပစ္စယရုပ်စသည်	...	...	၆၈
ကမ္မပစ္စယအဓိပ္ပာယ်	...	...	၃၆၀
ကာယဝိညတ်၏အကျိုး ၆ မျိုး	...	...	၁၄
ကာယဝိညတ္တိ၌ ကာယအဓိပ္ပာယ်	...	...	၃၃၈
ကိလေသာဝတ္ထုနိ	...	...	၂၁၃
ကုက္ကုစ္ဆာယနာကာရော	...	...	၂၀၅
ကုတ္တု, အာကပ္ပအဓိပ္ပာယ်	...	...	၆
ကေစိတို့၏ ဗလ, သမ္ဘဝ, ရောဂရုပ်	...	...	၆၀
ကေတုကမ္ပ၏ ဝိဂ္ဂဟ	...	...	၁၇၁
ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ်တို့၏အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ	...	...	၅၁၂
ကံသတာဇ္ဈော၏ဝိဂ္ဂဟ	...	...	၂
ကြံရည် ပဋ္ဌရဏ၏အခဲဖြစ်ပုံ	...	...	၄၉
ကြမ်းသောအစာနှင့် နည့်သောအစာ	...	...	၃၇
ခဏစသော ပစ္စုပ္ပန် ၃ မျိုး	...	...	၃၀၆
ခဏ္ဍိစ္စ, ပါလိစ္စ၏ အနက်, အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၈
ခယဝယပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၃၁
ခိဏန္တေ	...	...	၂၈၁
ခုဒ္ဒါပုဒ်၏ ရုပ်ပြီး	...	...	၂၆၇
ဂဏနာစာရ၏အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၈၃
ဂဒ္ဒုလ(တောက်)၏အဓိပ္ပာယ်	...	...	၁၅၂
ဂေဓပုဒ်၏ဓာတ်ပစ္စည်း	...	...	၁၄၀
စိတ်သည် ဦးနှောက်၌ဖြစ်သလော့	...	...	၅၉
စိတ္တုပ္ပါဒေါ၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၂၈၅, ၄၇၄
စေတောပရိယနှင့် ယထာကမ္မူပဂံ	...	...	၄၉၉
ဆာယာရက္ခသောပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟ	...	...	၃၆
ဆိန္နဝဋ္ဌုမက	...	...	၂၉၅
ဆံပင်ကောင်းခြင်း အဆင်းလှခြင်း၏ကမ္မဇ	...	...	၆၈
ဆွေမျိုးတု, ဆွေမျိုးစစ်	...	...	၃၉၈
ဇပွာ	...	...	၁၄၈
ဇရတာ, အနိစ္စတာ, ဇာတိ	...	...	၆၂
ဇရတာ အနိစ္စတာတို့သည် ဥပါဒိန္န	...	...	၃၅၇
ဇာတိ, ဇရာ, မရဏတို့၏ ဥပမာ	...	...	၃၂
တဏှာ၏ ဝနမည်ပုံ	...	...	၁၄၄
တဒေကဋ္ဌာ	...	...	၇၉
ထိန၏ ဝစနတ္ထနှင့် ရုပ်ပြီး	...	...	၁၈၇
ထွက်သက် ဝင်သက် မရသူများ	...	...	၃၄၁

အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

(c)

ဒဝတ္ထာဒိ အဘိလာသော	...	...	၄၆၈
ဒိဋ္ဌ၊ သုတ၊ မုတတို့၌ တပစ္စည်းအနက်	...	...	၅၄
ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ	...	...	၂၅၆
ဒုရဂ္ဂဋ္ဌနဋ္ဌန	...	...	၁၅၁
ဒုဋ္ဌလျှ၏အရကောက်နှင့်ဒုအနက်	...	...	၂၃၅, ၂၅၉
ဒူရေ၊ သန္တိကေတို့၏ ဝိဘတ်နက်	...	...	၅၃
ဒေါဝစဿာယံ ပုဒ်ပြီးနှင့်ဋီကာနည်း	...	...	၂၃၃, ၄၅၇
ဓုရဘတ္တ၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၇၇, ၄၇၃
ဓဝဝိပါကကံ	...	...	၁၃၃, ၃၉၅
နယကရဏ၏အဓိပ္ပာယ်	...	...	၅၇
နာမကမ္မ၊ နာမဓေယျ	...	...	၂၂၇
နာမယံတို့၏ ပုဒ်ပြီး	...	...	၄၅၁
နာမံ၏ ဝိဂ္ဂဟအလျောက် အရကောက်	...	...	၂၂၉
နာမရူပတို့၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၄၅၄
နာမညံပညတ်၏အရကောက်	...	...	၄၅၀
နာမပညတ်၊ အတ္တပညတ်တို့၏အဓိပ္ပာယ်	...	...	၄၃၄
နိဗ္ဗာန်သည် အဇ္ဈတ္တဖြစ်နိုင်သလော	...	...	၅၀၅
နိဗ္ဗန္ဒမလ္လ၊ မုဋ္ဌိကမလ္လ	...	...	၂၆၆
နိမ္မဿုဒါဌိကံ၌ မဿု၏အနက်အဓိပ္ပာယ်	...	...	၅
နိမိတ္တ၏အဓိပ္ပာယ်	...	...	၅
နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ	...	...	၂၅၅
နိယကာ	...	...	၁၃၅
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရှိသူ	...	...	၁၂၆
နေလာ၏ဝစနတ္ထ	...	...	၂၄၅
နောပါဒါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် အရကောက်	...	...	၃၉
ပကတိနိဒ္ဒေသာ	...	...	၂၇
ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ	...	...	၁၇၃
ပညတ္တိပုဒ်၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	...	...	၂၂၄
ပဉ္စဒ္ဓါရ၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၈၂
ပဋ္ဌဟဘေရိနံ	...	...	၁
ပဋ္ဌိလဒ္ဓတ္တဘာဝါ	...	...	၁၂၉
ပဋ္ဌဝါနေတို့၏ သဒ္ဓတ္ထ၊ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၇၈
ပဋ္ဌသန္တာရ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၄၈
ပဘင်္ဂ၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	...	...	၁၉၅
ပရာမသန၊ အဿာဒန၊ အဘိနန္ဒန	...	...	၂၈၉
ပရိစ္ဆေဒါကာသကသိဏ	...	...	၄၈၄
ပရိနိပ္ပန္နရုပ်	...	...	၇၂
ပဟာန် ၅ ပါး	...	...	၁၀၈

(၈)

အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

ပဟာနေကဋ္ဌ	...	...	၇၉
ပိဏ္ဍရသဘောဇနာဒီနိ	...	...	၂၆၅
ပုညဉ္စိကတာ၏ဝစနတ္ထ	...	...	၁၄၈
ပုထုဇ္ဇနော	...	...	၉၂, ၃၇၃
ပုထုဇဉ်က သောတာပန်၏စိတ်ကိုသိနိုင်	...	...	၂၉၄
ပုထုဝါယံ၌ ပုဒ်အမျိုးမျိုး	...	...	၉၇
ပေမနိယာ၏ ပုဒ်ပြီး	...	...	၂၄၆
ပေါရီ၏ ပုဒ်ပြီး	...	...	၂၄၇
ဖဿစသည်ကို နာမဟု ဆိုရပုံ	...	...	၄၅၀
ဖောဋ္ဌဗ္ဗမဟာဘုတ်တို့၏ ကာယပသာဒ၌ ထိခိုက်ပုံ	...	...	၄၃
ဗျပထော၏ ပုဒ်ပြီးပုံနှင့် အနက်မှန်	...	...	၁၆
ဘာဝညထတ္ထံ လက္ခဏညထတ္ထံ	...	...	၄၉, ၅၀
ဘိရုတ္တာဏံ	...	...	၂၀၄
မစ္ဆရိယ ၅ ပါး၏ အပြစ်များ	...	...	၁၇၈
မန္တဒသကစသောအရွယ်	...	...	၃၀
မနာပါ၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	...	...	၂၄၇
မဟာဓာတုနိဓာန်	...	...	၃၀၅
မာနမဒပုရိသမဒါနံ	...	...	၂၆၅, ၄၆၈
မာန ၉ မျိုး	...	...	၄၀၉
မုခါသိယံ, ဒန္တဝိခါဒနံ	...	...	၃၄
မေတ္တာယန	...	...	၁၃၇, ၃၉၇
မိုးရွာခြင်း၏အကြောင်းများ	...	...	၇၀
ယထာကံ၏ အနက်ကျယ်	...	...	၂၆၀
ယတွာဓိကရဏံ	...	...	၂၅၇
ယာဝဒေဝ၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၆၇
ယိဋ္ဌ ဟုတအထူး	...	...	၂၁၁
ရတ္တာ, ဂိဒ္ဓါ, ဂမိတာစသည်	...	...	၉၄, ၉၅
ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်	...	...	၁၈
ရုပ် ၂၅ ပါး, ၂၇ ပါး	...	...	၅၈, ၉
ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတွင် ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် မည်မျှ	...	...	၃၅၉
ရွှေ၏ အညစ်အကြေး ၅ မျိုး	...	...	၄၂၀
လိန်ပြန်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်း	...	...	၉
လေသဝစန၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၅၀၇
လောလုပေါ ရုပ်ပြီး	...	...	၁၄၈
ဝစီဃောသာနုသာရေန အဓိပ္ပာယ်	...	...	၄၃၄
ဝဋ္ဋဂါမိကမ္မံ	...	...	၂၇၆
ဝါစာ, ဂိရာပုဒ်တို့၏အနက်	...	...	၁၅
ဝါယော၏ ပုဒ်ပြီး	...	...	၅၆

အက္ခရာစဉ်ဇာတိကာ

(ဆ)

ဝိညတ်ခေါ်ပုံ	...	...	၁၁
ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များ	...	...	၁၃
ဝိနယပုဒ်၏ အနက်အမျိုးမျိုး	...	...	၃၇၉
ဝိနည်း၊ သုတ္တန်လာ အာသဝများ	...	...	၁၆၂, ၁၆၃
ဝိနယကုက္ကုစ္ဆ၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၂၀၆
ဝိပုဋ္ဌိသာရော၏ သဒ္ဒတ္ထ	...	...	၂၀၅
ဝိသတ္တိကာပုဒ်ပြီး	...	...	၁၄၂
ဝိသဘာဝပစ္စယဖြစ်ပုံ	...	...	၂၄၀
ဝိဿဂန္ဓော	...	...	၃
ဝေဝိစ္ဆ၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၁၅၁, ၁၈၀
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ	...	...	၈၆, ၃၇၁
သဇ္ဇေကဝါသော၊ အပဋ္ဌိဿဝတာ	...	...	၂၃၅, ၄၅၇
သတ္တရီ ကင်္ခိတိ စသည်	...	...	၁၁၄
သန္တဝေါ၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၁၄၅
သဗ္ဗတ္ထပါဒက၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၉၀
သမဉ္ဇန္တိဿ၏ အနက်	...	...	၁၄
သမညာ၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၂၂၄
သမ္မသဒ္ဓေါ	...	...	၁
သမာနေန္တိ ပုဒ်၏ အနက်	...	...	၄၇၄
သမ္မုတိသစ္စာ	...	...	၄၄၇
သဟဓမ္မိကပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၂၃၃, ၄၅၆
သာမညနာမံ	...	...	၂၂၅
သာရာဂေါ၏ ပဒစ္ဆေဒ	...	...	၁၃၉
သိပ္ပိက၊ သမ္မုကံ	...	...	၁၉၆
သုခဘူမိ	...	...	၈၁
သုခသမ္မဿံ	...	...	၄၁
သုဓန္တပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟ	...	...	၂၁
သေရည်အရက်သောက်မှု၌ အပြစ် ၆ ပါး	...	...	၁၉၃
သေရည်အရက်သောက်မှု၌ အကုသိုလ်ဖြစ်-မဖြစ်	...	...	၄၁၉
သောရစုံ၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၂၄၃
သံဟီရတိ	...	...	၃၀၉
ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို နှလုံးသားဟုခေါ်သလော	...	...	၅၉
ဟိတေသိတာ၏ ဝစနတ္ထ	...	...	၁၃၈
ဟုတ္တာစပ်နိုင်သည့်ပုဒ်များ	...	...	၂၅၈
ဟေတုပစ္စယဌ	...	...	၇၆
ဟေဝတ္ထိကထာ၊ သောဝတ္ထိကထာ	...	...	၄၄၅

အဋ္ဌသာလိနိ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ရူပကုဏ္ဍ-ရူပဝိဘတ္တိဒုကနိဒ္ဒေသ

☞

၆၂၀။ ။သဒ္ဓါယတန နိဒ္ဒေသေ-ဌ။ ဘောရိသဒ္ဓေါတိ-ကား၊ မဟာ
ဘောရိ ပဋ္ဌဟဘောရီနံ-စည်ကြီး၊ ဖားစည်တို့၏။ သဒ္ဓေါ-အသံတည်း။ [ရှေး
နိဿယ၌ “ပဋ္ဌဟ-ဗျောစည်” ဟု ပေး၏။] မုဒိဂံ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါပိ-မရိုးစည်သံ၊
ခရသင်းသံ၊ ထက်စည်သံတို့သည်လည်း။ မုဒိဂံဒိပစ္စယာ-မရိုးစည်အစရှိသော
အကြောင်းရှိကုန်သော၊ သဒ္ဓါ-အသံတို့တည်း။ ဂီတသင်္ခါတော-သီချင်းဟု
ဆိုအပ်သော၊ သဒ္ဓေါ-သည်၊ ဂီတသဒ္ဓေါ-ဂီတသဒ္ဓမည်၏။ [“ဂီတဿ+သဒ္ဓေါ”
ဟု ပြုမည်စိုး၍ “ဂီတသင်္ခါတော သဒ္ဓေါ” ဟု မိန့်သည်။] ဝုတ္တာဝသေသာနံ-
ဆိုအပ်ပြီးသော အသံတို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဝိဏာဒီနံ-စောင်းအစရှိကုန်သော၊
တန္တိဒ္ဓါနံ-ဖွဲ့အပ်သော ညှို့ရှိကုန်သော တူရိယာတို့၏။ [စောင်းကြိုးကိုပင်
“ညှို့” ဟု ခေါ်၏။] သဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝါဒီတသဒ္ဓေါ-မည်၏။ သမ္မသဒ္ဓေါတိ-

ပဋ္ဌဟဘောရီနံ။ ။စစ်တိုက်ထွက်ရာဝယ် အသုံးပြုအပ်သော (သူ့အသံကို
ကြားရလျှင် စိတ်အာတက်ကြဖွယ်ကောင်းသော) စစ်တိုက်စည်ကို “ပဋ္ဌဟ” ဟု
ခေါ်၏။ “ပဋ္ဌဓာတ်၊ ဂတိအနက်ဟော၊ အဟပစ္စည်း” ဟု ဘရတဋီကာဆိုကြောင်းကို
အဘိဓာန်နိဿယသစ် (၁၄၄)၌ မိန့်တော်မူ၏။ [ပဋ္ဌယတိ ဂမယတိ ယောဓေ ယုဒ္ဓါယ
ဥဿာဟ ဝဒ္ဓကတ္တာတိ ပဋ္ဌဟော။]

မုဒိဂံ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါ။ ။[“မုဒိဂံ-မရိုးစည်၊ ဒိုးပတ်” ဟု အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌
ပေး၏။ “မရိုးစည်စသည်လျှင် အကြောင်းရှိသော အသံ” ဟုရာ၌ “မရိုးစည်ကြောင့်
ဖြစ်သော အသံ=မရိုးစည်တီးသံ” စသည်ဖြင့် ဆိုလိုသည်။]

ဝုတ္တာဝသေသာနံ။ ။ပြုအပ်ပြီးသော ဘောရိစသည်တို့ကိုလည်း တီးအပ်သော
တူရိယာများ ဖြစ်သောကြောင့် ဝါဒီတသဒ္ဓါက ဟောနိုင်၏။ သို့သော် ပါရိသေသ
နည်းအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော တူရိယာတို့မှ ကြွင်းသမျှကိုသာ ဝါဒီတအရ ယူစေလို
သောကြောင့် “ဝုတ္တာ၊ ပေ၊ ဝါဒီတသဒ္ဓေါ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဘောရိသဒ္ဓါဒီနဉ္စ ပေ၊
အာဟ-ဋီကာ။]

သမ္မသဒ္ဓေါ။ ။သရဓာတ်သည် အသံပြုခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏။
“သာရိယတေ-အသံပြုစေအပ်၏။ ဝါ-တီးအပ်၏။ ဣတိ သမ္မံ” ဟု ကြံ၊ သရ
ဓာတ်၊ ရမ္မပစ္စည်း၊ တီးအပ်သော အရာဝတ္ထုအားလုံးကို ရသော်လည်း ကြေးနောင်၊

ကား၊ ကံသတာလ ကဋ္ဌတာလသဒ္ဓေါ-တီးအပ်သော ကြေးမောင်း၏အသံ၊ တီးအပ်သော သစ်သားချပ်၏ အသံတည်း၊ ပါဏိသဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ပါဏိပ္ပဟာရ သဒ္ဓေါ-လက်တို့ကို ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောအသံတည်း၊ (လက်ခတ် တီးသံတည်း၊) [ပဟာရဟူသော အလယ်ပုဒ် အကြေကြံ၊] သတ္တာနံ နိဗ္ဗေါသ သဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ဗဟူနံ-ကုန်သော၊ သန္နိပတိတာနံ-စုဝေးတည်သူတို့၏၊ အပညာယမာန ပဒဗျဉ္ဇန နိဗ္ဗေါသသဒ္ဓေါ-မထင်ရှားသော ပုဒ်ဗျည်းရှိသော ကြေးကြော်သံတည်း၊ [အများစုပေါင်း၍ ဟစ်အော်ရာ၌ ဆိုလိုရင်းစကားသံ မထင်ရှားသောကြောင့် “အပညာယမာနပဒဗျဉ္ဇန”ဟု ဆိုသည်။]

ဓာတူနံ၊ ပေ၊ သဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ရုက္ခာနံ-တို့၏၊ အညမညံ၊ နိဗ္ဗံသနဃဏ္ဍိ ကာကောဋ္ဌနာဒိသဒ္ဓေါ-ပွတ်တိုက်ခြင်း၊ ခေါင်းလောင်းတီးခြင်း အစရှိသည်တို့ ကြောင့်ဖြစ်သော အသံတည်း၊ ဝါယတော-တိုက်ခတ်သော၊ ဝါတဿ-လေ၏၊ သဒ္ဓေါ-အသံတည်း၊ ဝါတသဒ္ဓေါ-လေ၏အသံ၊ သန္တမာနဿဝါ-စီးသွားသည် မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝါတပ္ပဋ္ဌိဟတဿဝါ-လေသည် တိုက်ခတ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဥဒကဿ-၏၊ သဒ္ဓေါ-တည်း၊ ဥဒကသဒ္ဓေါ-သံ၊ မနဿာနံ-တို့၏ သလ္လာပါဒိသဒ္ဓေါ-စကားပြောသံ အစရှိသော အသံတည်း၊ မနဿသဒ္ဓေါ- လူတို့၏အသံ၊ တံ-ထို မနဿ သဒ္ဓကို၊ ထပေတွာ-၍၊ သေသော-သော၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံစုံလည်းဖြစ်သော ဘေရိသဒ္ဓအစရှိသော အသံတည်း၊ အမနဿ သဒ္ဓေါ-အမနဿ သဒ္ဓမည်၏၊ ဣမိနာ ပဒဒ္ဓယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗောပိ-သော၊ သဒ္ဓေါ-ကို၊ ပရိယာဒိန္နော-ထက်ဝန်းကျင်ယူအပ်၏၊ (သိမ်းကျုံး၍ ယူအပ်ပြီ၊)

ကြေးမောင်းနှင့်၊ သစ်သားချပ်တို့ကိုသာ ယူစေလို၍ “ကံသတာလ၊ ကဋ္ဌတာလ သဒ္ဓေါ”ဟု ဖွင့်သည်။ “တာဠိယတေ-တီးခတ်အပ်၏၊ ဣတိတာဠော၊ ကံသောယေဝ- ကြေးနောင်၊ ကြေး မောင်းသည်ပင်+တာဠော ကံသတာဠော၊ ကဋ္ဌယေဝ+တာဠ ကဋ္ဌတာဠ”၊ [တာဠော၌ ဒိုဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း၊ ခုကို ဠကြီးဖြင့် ရှိစေ။]

ဓာတူနံ၊ ပေ၊ သဒ္ဓေါ။ ။ရုက္ခ၊ ဃဏ္ဍိတို့သည် မဟာဘုတ်ရုပ် ဓာတ်အစု ဖြစ်၍ “ဓာတူနံ”အရ ဥဒါဟရဏ်ပြသည်။ ဤပုဒ်များနေပုံသည် မကောင်း၊ ဘာကြောင့် နည်း? ရုက္ခဟူသော အရာဝတ္ထုကို နိဗ္ဗံသနနှင့် သမာသ်မတွဲဘဲ ဃဏ္ဍိကဟူသော အရာဝတ္ထုကို အာကောဋ္ဌနနှင့် သမာသ်တွဲ၍ ဆိုထားသောကြောင့်တည်း။ “ရုက္ခနိဗ္ဗံသန ဃဏ္ဍိကာ ကောဋ္ဌနာဒိသဒ္ဓေါ”ဟု ရှိမှကောင်းမည် ထင်သည်။

အမနဿသဒ္ဓေါ။ ။အခြားနေရာ၌ အမနဿဟုလာလျှင် အသဒ္ဓါသည် သဒ္ဓိသအနက်ဟောဖြစ်၍ လူနှင့်တူသော နတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘီလူးတို့ကို လည်းကောင်း ယူရ၏။ ဤ၌ကား အသဒ္ဓါသည် အညအနက်ဟောဖြစ်၍ လူမှ တစ်ပါး၊ အခြားသော သက်ရှိသက်မဲ့အားလုံးကို ယူရ၏။ ထို့ကြောင့် အမနဿသဒ္ဓါဖြင့် လူ၏အသံမှတစ်ပါး၊ အခြားအသံအားလုံးကို ယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် မနဿသဒ္ဓ၊ အမနဿသဒ္ဓ ဤနှစ်ပုဒ်ဖြင့် “အသံအားလုံးကို သိမ်းကျုံးထား၏”ဟု ဆိုသည်။

ဧဝံသန္တေပိ-ဤသို့ပင် အလုံးစုံသောအသံကို သိမ်းကျုံး၍ယူအပ်ပါသော်လည်း၊
ဝံသ ပေ၊ ဖာလနာဒီသု-ဝါးကိုခွဲခြင်း၊ အဝတ်ကိုဆုတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့
ကြောင့်၊ ပဝတ္တော-သော၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတသဒ္ဒေါ-တိုက်ရိုက်မလာသော
အသံသည်၊ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ-ယေဝါပနကအရာသို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ပြီ၊ ဣတိ
ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ဘောရိသဒ္ဓါဒိနာ-ဘောရိသဒ္ဓအစရှိသော၊ ဘောဒေန-
အပြားအားဖြင့်၊ ဘိန္နောပိ-ပြားသည်လည်းဖြစ်သော၊ အယံ သဒ္ဓေါ-သည်၊
လက္ခဏာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အဘိန္နောယေဝ-မကွဲမပြားသည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊
သဗ္ဗောပိ-သော၊ ဧသ(ဧသော)သဒ္ဓေါ-သည်၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဓာပိ-
ဤသဒ္ဓါယတန နိဒ္ဒေသ၌လည်း၊ ပေ၊ ဝုတ္တာ၊ တေသံ-ထို ဝါရတို့၏၊ အတ္ထော-
သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တနယေနော-ဖြင့်သာ၊ ဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-
တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ န ဝိတ္တာရိတော-မချဲ့အပ်တော့။

၆၂၄။ ။ဂန္ဓာယတနနိဒ္ဒေသေ-၌၊ မူလဂန္ဓောတိ-ကား၊ ယံ ကိဉ္စိ-
အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ မူလံ-အမြစ်ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ နိဗ္ဗတ္တော-
ဖြစ်သော၊ ဂန္ဓော-အနံ၊ တည်း၊ သာရဂန္ဓာဒီသုပိ-အနှစ်၏အနံ၊ အစရှိသည်တို့၌
လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ အသိဒ္ဓ ဒုဿိဒ္ဓါနံ-ရေနှေးဖြင့် မပြုတ်ဖြောအပ်၊မကောင်း
သဖြင့် ပြုတ်ဖြောအပ်ကုန်သော၊ ဉာကာဒိနံ-ဟင်းရွက်အစရှိသည်တို့၏၊ ဂန္ဓော-
သည်၊ အာမကဂန္ဓော-မည်၏၊ မစ္ဆသကလိကာ ပူတိမံသ သံကိလိဋ္ဌသပ္ပိအာဒိနံ-
ငါးတို့၏အကြေး၊ ပုတ်သောအသား၊ ညစ်နွမ်းနေသောထောပတ် အစရှိသည်
တို့၏၊ ဂန္ဓော-ညှိစော်နံသည်၊ ဝိဿဂန္ဓော-ဝိဿဂန္ဓမည်၏၊ သုဂန္ဓောတိ-ကား၊

ဧဝံသန္တေပိ။ ။“အသံအားလုံးကို သိမ်းကျုံးထားသည်”ဟူရာ၌ ပါဠိတော်ဝယ်
ဘောရိသဒ္ဓ စသည်ဖြင့် ဝတ္ထုကို ပြောဆိုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် တိုက်ရိုက်လာသော အသံ
များကို သိမ်းကျုံးထားခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ဝတ္ထုကို ပြောဆိုခြင်းအားဖြင့် “ဝံသ ဖာလန
သဒ္ဓ-ဝါးခွဲသံ”စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌မလာသော အသံများရှိသေး၏၊ တို အသံများ
ကား ယေဝါပနသဒ္ဓ၌ ပါဝင်ကြရသည်၊ [ဧဝံသန္တေပိ ပေ၊ အဓိပ္ပာယော၊-ဋီကာ။]

အသိဒ္ဓ ဒုဿိဒ္ဓါနံ။ ။သိဒဓာတ်သည် ပါက (ချက်၊ ပြုတ်၊ ပေါင်းခြင်း)
အနက်ကို ဟော၏၊ တပစ္စည်း၊ [သိဇ္ဈိတ္ထ-ပြုတ်အပ်၊ ရေနှေးဖြင့် ဖြောအပ်ပြီ၊
ဣတိ သိဒ္ဓေါ (ဉာကာ) န+သိဒ္ဓေါ အသိဒ္ဓေါ၊ ဒုဋ္ဌ+သိဒ္ဓေါ ဒုဿိဒ္ဓေါ။]

ဝိဿဂန္ဓော။ ။စိမ်းစိုသော အနံ့ကိုလည်းကောင်း၊ ညှိစော် အနံ့ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဝိဿသဒ္ဓါက ဟောသော်လည်း စိမ်းစိုသောအနံ့ကို အာမကဂန္ဓဖြင့်
ယူပြီးဖြစ်၍၊ ညှိစော်အနံ့ကိုသာ ဤနေရာ၌ ယူပါ၊ “မစ္ဆာနံ+သကလိကာ မစ္ဆ
သကလိကာ”ဟု ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် မစ္ဆသကလိကာသည် တစ်ပုဒ်တည်းသာတည်း၊
ငါးတို့၏အကြေး၊ အရေ အခွံကို သကလိကာဟု ဆိုဟန်တူသည်၊ ပူတိမံသ-အသား
ပုပ်ကား ထင်ရှားပြီ၊ သံကိလိဋ္ဌသပ္ပိ-ညစ်နွမ်းသော ထောပတ်ဟူသည် တစ်စုံတစ်ခု
ရော၍ဖြစ်စေ၊ အလွန် ကြာ၍ဖြစ်စေ၊ ညစ်ပေသော ထောပတ်တည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌
“မစ္ဆသကလိကာ-ငါး၊ ယောက်သွား”ဟု ပေး၏။]

ဣဋ္ဌဂန္ဓော-အလိုရှိအပ်သော အနံ့တည်း၊ (ကောင်းသော အနံ့တည်း၊) ဒုဂ္ဂန္ဓော
တိ-ကား၊ အနိဋ္ဌဂန္ဓော-အလိုမရှိအပ်သော အနံ့တည်း၊ (မကောင်းသော အနံ့
တည်း၊) ဣမိနာပဒဒ္ဒယေန-ဖြင့်၊ ပေ၊ ပရိယာဒိန္ဓော-ပြီ၊ ဧဝံသန္တေပိ-ဤသို့ပင်
သိမ်းယူအပ်ပါသော်လည်း၊ ကဏ္ဍိကဂန္ဓ ပိလောတိကဂန္ဓာဒယော-မို့နဲ့၊ အဝတ်
ပိုင်းအနံ့ အစရှိကုန်သော၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတာ-န်သော၊ သဗ္ဗေပိ-န်သော၊
ဂန္ဓာ-တို့သည်၊ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-န်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဧဝံ-
လျှင်၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဓာပိ-ဤ၊ ဂန္ဓာယတန နိဒ္ဒေသဉ္စလည်း၊
တထေဝ-ထို စက္ခာယတန နိဒ္ဒေသအတူပင်၊ ဒွိပညာသနယပဋိမဏ္ဍိတာ-
ငါးဆယ့်နှစ်ပါးသော နည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်ကုန်သော၊ တေရသဝါရာ
ဝုတ္တာ၊ တေ-ထို ဝါရတို့သည်၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၊ ပါကဋ္ဌာယေဝ-
ထင်ရှားကုန်သည်သာ။

၆၂၈။ ။ရသာယတနနိဒ္ဒေသေ-၌၊ မူလရသောတိ-ကား၊ ယံ ကိဉ္စိ-
သော၊ မူလံ-ကို၊ ပဋိစ္စ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တရသော-ဖြစ်သော အရသာတည်း၊ ခန္ဓ
ရသာဒိသုပိ-ခန္ဓရသ အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော၊ အမ္ဗိလန္တိ-
ကား၊ တက္ကမ္ဘိလာဒိ-ရက်တက်ရည်အချဉ် အစရှိသည်တည်း၊ မဓုရံတိ-
ကား၊ ဧကန္တတော-အားဖြင့်၊ ဂေါသပ္ပိအာဒိ-နွားမှဖြစ်သော ထောပတ်အစရှိ
သည်တည်း၊ မဓုပန-ပျားရည်သည်ကား၊ ကသာဝယုတ္တံ-ဖန်သော အရသာနှင့်
ယှဉ်သည်၊ (ဟုတွာ၊) စိရနိက္ခိတ္တံ-ကြာမြင့်စွာ ထားအပ်သည်၊ (သမာနံ-
သော်၊) ကသာဝံ-ဖန်သော အရသာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဖာဏိတံ-တင်လဲသည်၊
(ကြံသကာ၊ သကြား၊ ထန်းလျက် သည်၊) ခါရိယုတ္တံ-ငန်ခါးသော အရသာ
နှင့်ယှဉ်သည်၊ (ဟုတွာ၊) စိရနိက္ခိတ္တံ-သည်၊ (သမာနံ) ခါရိကံ-ငန် ခါး
သော အရသာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သပ္ပိပန-ထောပတ်သည်ကား၊ စိရနိက္ခိတ္တံ-
သည်၊ (သမာနံ) ဝဏ္ဏဂန္ဓေ-အဆင်း အနံ့တို့ကို၊ ဧဟန္တံပိ-စွန့်ပါသော်လည်း၊
ရသံ-ချိုဆိမ့်သော အရသာကို၊ န ဧဟတိ-မစွန့်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တဒေဝ-
ထို ထောပတ်သည်သာ၊ ဧကန္တမဓုရံ-ဧကန် ချိုဆိမ့်သော အရသာရှိ၏။

တိတ္ထကန္တိ-ကား၊ နိမ္မပဏ္ဏာဒိ-တမာရုက် အစရှိသည်တည်း၊ ကဠုကန္တိ-
ကား၊ သီဂီဝေရမရိစာဒိ-ချင်း၊ ငရုတ် အစရှိသည်တည်း၊ လောဏိကန္တိ-ကား၊
သာမုဒ္ဒိကလောဏာဒိ-သမုဒြာ၌ဖြစ်သောဆား အစရှိသည်တည်း၊ ခါရိကန္တိ-
ကား၊ ဝါတိဂံဏကဋ္ဌိရာဒိ-ခရမ်းသီးအကင်း အစရှိသည်တည်း၊ လမ္ဗိလန္တိ-
ကား၊ ဗဒရ သာဠဝ ကပိဋ္ဌသာဠဝါဒိ-ဆီးသီးယို၊ သီးသီးယို အစရှိသည်တည်း၊
ကသာဝန္တိ-ကား၊ ဟရိတကာဒိ-ရှစ်ရှားသီး အစရှိသည်တည်း၊ သဗ္ဗေပိ-
န်သော၊ ဣမေရသာ-ဤ အရသာတို့ကို၊ ဝတ္ထုဝသေန-တည်ရာဝတ္ထု၏ အစွမ်း
ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ရသာယတနနိဒ္ဒေသဉ္စ၊ တံတံ ဝတ္ထုတော-ထိုထို တည်ရာဝတ္ထုအားဖြင့်၊ ရသောဝ-အရသာကိုသာ၊ အမ္မိလာဒိဟိ-အမ္မိလ အစရှိကုန်သော၊ နာမေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သာဒူတိ- ကား၊ ဣဋ္ဌရသော-အလိုရှိအပ်သော အရသာတည်း၊ (ကောင်းသော အရသာ တည်း)၊ ပေ၊ ဧဝံ သန္တေပိ-သော်လည်း၊ လေဉ္စ၊ ပေ၊ ရသာဒယော-ခဲ၏အရသာ၊ နံရံ၏အရသာ၊ အဝတ်အပိုင်း၏အရသာ အစရှိကုန်သော၊ ပေ၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗော- ပိ-သော၊ ဒေသ (ဧသော)ရသော-ဤ အရသာသည်၊ ဇိဝှိပဋိဟနနလက္ခဏော- ဇိဝှိပသာဒဉ္စ ထိခိုက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ ဇိဝှိဝိညာဏဿ-၏၊ ဝိသယဘာဝ ရသော-အထူးသဖြင့် ဖြစ်ရာအာရုံ၏ အဖြစ်ဟူသောကိစ္စရှိ၏၊ တဿေဝ- ထို ဇိဝှိဝိညာဉ်၏ပင်၊ ဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနော-ကျက်စားရာအာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ညဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ သေသံ၊ ပေ၊ ဝုတ္တော-န်ပြီ။

၆၃၂။ ။ ဣတ္ထိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ-ဉ္စ၊ ယန္တိ-ယံဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ကာရဏဝစနံ-အကြောင်းကိုဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ ယေန ကာရဏေန- အကြင်ရုပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂဒီနိ- ဣတ္ထိလိင်္ဂ အစရှိသည်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ယံဣတ္ထိ ယာ ဣတ္ထိလိင်္ဂ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ အတ္ထော-တည်း၊ တတ္ထ-ထို ဣတ္ထိလိင်္ဂ အစရှိသည်တို့တွင်၊ လိင်္ဂန္တိ-ကား၊ သဏ္ဌာနံ-ပုံသဏ္ဌာန်တည်း၊ [“လိင်္ဂဟိ ဂမေတိ ဗောဓေတိ-မိန်းမဟု သိစေတတ်၏၊ ဣတိ လိင်္ဂ”ဟု ပြု၊] ဟိ-ချဲ့၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ဟတ္ထပါဒဂီဝ ဥရာဒီနံ-လက်၊ ခြေ၊ လည်ပင်း၊ ရင် အစရှိ သည်တို့၏၊ သဏ္ဌာနံ-ပုံသဏ္ဌာန်သည်၊ (ပေါင်းစု၍ တည်နေပုံသည်၊) [ရုပ် ကလာပ်အများ စုပေါင်း၍ တည်နေခြင်းကိုပင် “သဏ္ဌာန်”ဟု ခေါ်သည်၊] ပုရိသဿ-၏၊ (သဏ္ဌာနံ) ဝိယ-ပုံသဏ္ဌာန်သည်ကဲ့သို့၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ ဣတ္ထိနံ-တို့၏၊ ဟေဋ္ဌိမကာယော-အောက်ပိုင်းကိုယ်သည်၊ ဝိသဒေါ- ရှင်းလင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ပုရိမကာယော-သည်၊ အဝိသဒေါ-မရှင်းလင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) ဟတ္ထပါဒါ-တို့သည်၊ ခုဒ္ဒကာ-ငယ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) မုခံ- မျက်နှာသည်၊ ခုဒ္ဒကံ-သည်၊ (ဟောတိ။)

နိမိတ္တန္တိ-ကား၊ သဉ္ဇာနနံ-သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော အမှတ်အသားတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဣတ္ထိနံ-တို့၏၊ ဥရမံသံ-ရင်သားသည်၊ အဝိသဒံ-မရှင်းလင်းသည်၊ ဟောတိ၊ မုခံ-သည်၊ နိမ္မဿုဒါဌိကံ-မှတ်ဆိတ်၊ ပါးမြိုင်းမွေး၊ ကျင်စွယ် မရှိ သည်၊ (ဟောတိ၊) [မဿုဝုတ္တံ ပုမ မုခေ-ယောကျ်ားမျက်နှာ၌ ရှိတတ်သော မှတ်ဆိတ်၊ ပါးမြိုင်းမွေးများကို မဿုဟု ခေါ်၏၊ ကေသမဿု ဩဟာရေတွာ ကဲ့သို့ ဒါဌိကသဒ္ဒါ မပါရာ၌ကား မဿုသဒ္ဒါသည် ကျင်စွယ်ကိုလည်း ဟော၏၊] ကေသဗန္ဓဝတ္ထဂ္ဂဟဏံပိ-ဆံထုံးပုံ အဝတ်ကိုင်ပုံသည်လည်း၊ ပုရိသာနံ-တို့၏၊ (ကေသဗန္ဓဝတ္ထဂ္ဂဟဏံ) ဝိယ-သည်ကဲ့သို့၊ န ဟောတိ-မဟုတ်။

ကုတ္တန္တိ-ကား၊ ကိရိယာ-ပြုအပ်သော အမှုတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဣတ္ထိယော-
 တို့သည်၊ ဒဟရကာလေ-ငယ်ရွယ်သူ၏အခါ၌၊ (ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌) သုပ္ပက
 မုသလကေတိ-ဗန်းငယ်၊ ကျည်ပွေ့ငယ်တို့ဖြင့်၊ ကိဋ္ဌန္တိ-ကစားကြကုန်၏၊ စိတ္တ
 စိကလိကာယ-ဆန်းကြယ်သော မိန်းမရုပ်ငယ်ဖြင့်၊ ကိဋ္ဌန္တိ-နံ၏၊ [ရှေးနိဿယ၌
 စိတ္တစိတလိကာယ-ဆန်းကြယ်သော ညီမင်းငယ်ရုပ်ဖြင့်ဟု ပေး၏၊ ယမင်းရုပ်
 ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏၊] မတ္တိကဝါကေန-မြေညက်ဖြင့်ပြုအပ်သော လျော်ဖြင့်၊
 သုတ္တကံနာမ-ချည်မျှင်ငယ် မည်သည်ကို၊ ကန္တန္တိ-ငင်ကုန်၏။

အာကပ္ပောတိ-ကား၊ ဂမနာဒိအာကာရော-သွားခြင်းအစရှိသော အခြင်း
 အရာတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဣတ္ထိယော-တို့သည်၊ ဂစ္ဆမာနာ-သွားကုန်လသော်၊ အဝိ
 သဒါ-မရှင်းလင်းကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဂစ္ဆန္တိ၊ တိဋ္ဌမာနာ-ရပ်ကုန်လသော်၊
 (အဝိသဒါ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ) နိပဇ္ဇမာနာ-လျောင်းကုန်လသော်၊ (အဝိသဒါ
 ဟုတွာ နိပဇ္ဇန္တိ) နိသီဒမာနာ-ထိုင်ကုန်လသော်၊ (အဝိသဒါ ဟုတွာ နိသီ
 ဒန္တိ) ခါဒမာနာ-ခဲကုန်လသော်၊ (အဝိသဒါ ဟုတွာ ခါဒန္တိ) ဘုဉ္ဇမာနာ-
 စားကုန်လသော်၊ (အဝိသဒါ ဟုတွာ ဘုဉ္ဇန္တိ) ဟိ-မှန်၊ ပုရိသံပိ-လည်း၊
 အဝိသဒံ-မရှင်းလင်းသူကို၊ ဒိသွာ-၍၊ မာတုဂါမောဝိယ-မိန်းမသည်ကဲ့သို့၊
 ဂစ္ဆတိ၊ (တစ်နည်း) မာတုဂါမောဝိယ ဂစ္ဆတိ-မိန်းမသွား သွား၏၊ (မာတု
 ဂါမောဝိယ) တိဋ္ဌတိ-မိန်းမရပ် ရပ်၏၊ (မာတုဂါမောဝိယ) နိပဇ္ဇတိ-မိန်းမအိပ်
 အိပ်၏၊ (မာတုဂါမောဝိယ) နိသီဒတိ-မိန်းမထိုင် ထိုင်၏၊ (မာတုဂါမောဝိယ)
 ခါဒတိ-မိန်းမခဲ ခဲ၏၊ (မာတုဂါမော ဝိယ) ဘုဉ္ဇတိ-မိန်းမစား စား၏၊
 ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

ဣတ္ထိတ္တံ ၊ပေ၊ ဥဘယံပိ-ဣတ္ထိတ္တံ၊ ဣတ္ထိဘာဝေါဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါး
 အပေါင်း သည်လည်း၊ ဧကတ္တံ-တူသောအနက်ရှိ၏၊ “ဣတ္ထိယာ+ဘာဝေါ”ဟု
 ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဣတ္ထိတ္တံဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ၊ ဣတ္ထိသဘာဝေါ-မိန်းမ၏ထင်ရှားသော
 အမှတ်အသားတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [“ဘာဝိယတိ လက္ခိယတိ ဧတေနာတိ
 ဘာဝေါ၊ သန္တော+ဘာဝေါသဘာဝေါ”ဟု ပြု၊] အယံ-ဤ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်သည်၊
 ကမ္မဇော-ကံကြောင့်ဖြစ်၏၊ ပဋိသန္ဓိ သမုဋ္ဌိတော-ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဖြစ်ပေါ်၏၊
 ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒိနိပန-ဣတ္ထိလိင်္ဂ အစရှိသည်တို့သည်ကား၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယံဝိယ-ဣတ္ထိန္ဒြိ
 သည်ကဲ့သို့၊ န-မဟုတ်၊ [ကမ္မဇေ၊ ပဋိသန္ဓိသမုဋ္ဌိတ မဟုတ်-ဟူလို၊] ပဝတ္ထေ-၌၊
 သမုဋ္ဌိတာနိ-ကောင်းစွာဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏၊ [ဤဝါကျ၌ စာမူအမျိုးမျိုး ရှိ၏။]

ကုတ္တံ။ ။ကရဓာတ်ကို ကု ပြု၍ တ ပစ္စည်း၊ ဒွေဘော်လာ၊ ကရိယတေ-ပြုလုပ်
 အပ်၏၊ (ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် ကံ၏အစွမ်းကြောင့် မပါသေးဘဲ တမင်လာ ပြုလုပ်အပ်သော
 ကစားခြင်းစသော အမှုတည်း၊) ဣတိကုတ္တံ၊ မိန်းမတို့သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပြုအပ်သော
 မန်း (ဗန်း) စကောဖြင့် ကစားခြင်း အစရှိသည်တည်း၊ ထိုကြောင့် ကရိယာဟု ဖွင့်သည်။

ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ဗီဇေ-မျိုးစေ့သည်၊ သတိ-သော်၊ ဗီဇ-ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ဗီဇပစ္စယာ-မျိုးစေ့ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ရုက္ခော-သည်၊ ဝဗိတွာ-ကြီးပွား၍၊ သာခါဝိဋ္ဌပသမ္ပန္နော-အခက်အခဲနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ဟုတွာ၊ အာကာသ-ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ တိဋ္ဌတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ၊ ဣတ္ထိဘာဝသင်္ခါတေ-ဣတ္ထိဘာဝဟု ဆိုအပ်သော၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဟိ-ဥပမာနု၊ ဥပမေယျ ရောနှော၍ ပြဦးအံ့၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ-သည်၊ ဗီဇဝိယ-မျိုးစေ့နှင့်တူ၏၊ ဗီဇ-ကို၊ ပဋိစ္စ-၍၊ ဝဗိတွာ-ကြီးပွားသည်၊ အာကာသံ ပူရေတွာ ဌိတရုက္ခောဝိယ-တည်သော သစ်ပင်သည်ကဲ့သို့၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ပဋိစ္စ၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ-တို့သည်၊ ပဝတ္ထေ-၌၊ သမုဋ္ဌဟန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

ပန-ဆက်၊ တတ္ထ-ထို ဣတ္ထိန္ဒြိယ၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ-ဣတ္ထိန္ဒြိယဟူသော ဘာဝရုပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ န စက္ခုဝိညေယျ-စက္ခုဝိညေယျ မဟုတ်၊ ဝါ-စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် မသိထိုက်၊ မနောဝိညေယျမေဝ-မနောဝိညေယျ သာ၊ ဝါ-မနောဝိညာဉ်ဖြင့်သာ သိထိုက်၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ စက္ခုဝိညေယျာနိပိ-စက္ခုဝိညေယျလည်း ဟုတ်ကုန်၏၊ ဝါ-စက္ခုဝိညာဉ် ဖြင့်လည်း သိထိုက်ကုန်၏၊ မနောဝိညေယျာနိပိ-ဟုတ်ကုန်၏၊ ဝါ-ဖြင့်လည်း သိထိုက် ကုန်၏၊ ဣဒံ၊ ဟေ၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယန္တိ-ကား၊ ဣဒံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ တံ ရူပံ-ထိုရုပ်သည်၊ (ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၌ လှမ်းစပ်) စက္ခုန္ဒြိယာဒီနိ-တို့သည်၊ ပုရိသ သာပိ-ယောက်ျား၏ သန္တာန်လည်း၊ ဟောန္တိ ယထာ-န်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပုရိသသာပိ-၏ သန္တာန်၌လည်း၊ န-မဖြစ်၊ နိယမတော ပန-အမြဲအားဖြင့်ကား၊ ဣတ္ထိယာဝေ-မိန်းမ၏သာလျှင်၊ ဣန္ဒြိယံ-တည်း၊ (ဣတိ-ကြောင့်) ဣတ္ထိန္ဒြိယံ-မည်၏။

ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ ဟေ၊ သမုဋ္ဌဟန္တိ။ ။သတ္တဝါတို့သည် ရှေးရှေးဘဝ ကံပြုစဉ် ကာလ၌ မိန်းမဖြစ်သူက မိမိ၌ရှိသော လိင်္ဂနိမိတ္တ ကုတ္တအာကပ္ပတို့ကို သဘောကျသော တဏှာ အရင်းခံ၍ ကံပြုခဲ့၏၊ ထိုကံသည် မိန်းမ၏လိင်္ဂစသည် ဖြစ်ဖို့ရန်အကြောင်း ဖြစ်၏၊ ထို့အတူ ယောက်ျားဖြစ်သူက မိမိ၏လိင်္ဂစသည်ကို သဘောကျသော တဏှာ အရင်းခံ၍ ကံပြုခဲ့၏၊ ထိုကံသည် ပုရိသလိင်္ဂစသည် ဖြစ်ဖို့အကြောင်းဖြစ်၏၊ ဤသို့ လျှင် တဏှာချယ်လှယ်ထားသော ကံ၏ဆန်းကြယ်မှုကြောင့် အထီးနှင့်အမ၏ လိင်္ဂ စသည်တို့ မတူကြသော်လည်း ထိုလိင်္ဂစသည်တို့သည် ဣတ္ထိန္ဒြိယ (ဘာဝ)ရုပ်ရှိသည့်သာ ဣတ္ထိလိင်္ဂ စသည်တို့၏ဖြစ်ခြင်း၊ ပုရိသိန္ဒြိယ (ဘာဝ)ရုပ်ရှိသည့်သာ ပုရိသလိင်္ဂစသည် တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ပဋိစ္စ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ သမုဋ္ဌဟန္တိ-ဣတ္ထိလိင်္ဂကို အကြောင်းပြု၍ ဣတ္ထိလိင်္ဂစသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏”ဟု ဆိုသည်၊ [သကေနသကေန၊ ဟေ၊ သမုဋ္ဌဟန္တိတိ၊-ဋီကာ၊ အခြား မှတ်ဖွယ်များကို ဋီကာနိဿယ၌ ရှုပါ။]

၆၃၃။ ။ပုရိသိန္ဒြိယေဝိ-ပုရိသိန္ဒြိယလည်း၊ ဒေသဝနယော၊ ပန-
ဆက်၊ ပုရိသလိင်္ဂါဒီနိ-တို့ကို၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ-တို့၏၊ ပဋိပက္ခတော-
ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နိ၏၊ ဟိ-မှန်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထ
၊ပေ၊ ဥရာဒီနိ-တို့၏၊ သဏ္ဌာနံ-သည်၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ (သဏ္ဌာနံ) ဝိယ-
ကဲ့သို့၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ဟိ-ချေ၊ ပုရိသာနံ-တို့၏၊ ပေ၊ ဟတ္ထပါဒါ-တို့သည်၊
မဟန္တာ-ကြီးကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) မုခံ-မျက်နှာသည်၊ မဟန္တံ-ကြီးသည်၊
(ဟောတိ၊) ဥရမံသံ-သည်၊ ဝိသဒံ-ရှင်းလင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) မဿုဒါဌိကာ-
မှတ်ဆိတ်၊ ပါးမြိုင်းမွေး၊ ကျင်စွယ်တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ကေသဗန္ဓန
ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ ဣတ္ထိနံ-တို့၏၊ (ကေသဗန္ဓနဝတ္ထဂ္ဂဟဏံ) ဝိယ န
ဟောတိ၊ ဒဟရကာလေ-၌၊ ရထကနင်္ဂလကာဒီဟိ-ရထားငယ် ထွန်ငယ်
အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကိဋ္ဌန္တိ၊ ဝါလိကပါဌိ-သဲကန်ရိုးကို၊ ကတွာ၊ ဝါပိ နာမ-
ရေကန်မည်သည်ကို၊ ခနန္တိ-တူးကြကုန်၏၊ ဂမနာဒီနိ-တို့သည်၊ ဝိသဒါနိ
ဟောန္တိ၊ ဣတ္ထိပိ-ကိုလည်း၊ ဝိသဒါနိ-ရှင်းလင်းကုန်သော၊ ဂမနာဒီနိ-သွားခြင်း
အစရှိတို့ကို၊ ကုရမာနံ-ပြုသည်ကို၊ ဒိသွာ၊ ပုရိသော ဝိယ ဂစ္ဆတိ-ယောက်ျား
ကဲ့သို့သွား၏၊ ဣတိအာဒီနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တိ၊ သေသံ-
ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-သည်သာ။

တတ္ထ-ထို ဣတ္ထိန္ဒြိယ၊ ပုရိသိန္ဒြိယနှစ်မျိုးတို့တွင်၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ-သည်၊ ဣတ္ထိ-
ဘာဝ လက္ခဏံ-မိန်းမ၏အဖြစ်ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ ဣတ္ထိတိ-
မိန်းမဟူ၍၊ ပကာသနရသံ-ထင်ရှားပြခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ ဣတ္ထိ ၊ပေ၊ ကပ္ပာနံ-
ဣတ္ထိလိင်္ဂံ၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ၊ ဣတ္ထိကုတ္တံ၊ ဣတ္ထိအာကပ္ပတို့၏၊ ကာရဏဘာဝ
ပစ္စုပ္ပန်-အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီညဏ်တို့အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊
ပုရိသိန္ဒြိယံ-သည်၊ ပုရိသဘာဝလက္ခဏံ-ယောက်ျား၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပေ၊ ရှိ၏၊
ပုရိသောတိ-ပုရိသဟူ၍၊ ပကာသနရသံ-၏၊ ပုရိသ ၊ပေ၊ ကပ္ပာနံ-တို့၏၊
ကာရဏဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်-၏။

ဥဘယံပိ-နှစ်ပါးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဧတံ-ဤဣတ္ထိန္ဒြိယ၊ ပုရိသိန္ဒြိယသည်၊
ပဌမကပ္ပိကာနံ-ကမ္ဘာဦး၌ဖြစ်ကြသော လူတို့၏၊ ပဝတ္ထေ-၌၊ (ပဝတ္ထိအခါ
ကျမှ၊) သမုဋ္ဌာတိ၊ အပရဘာဂေ-ကမ္ဘာဦးမှ နောက်အဖို့၌၊ ပဋိသန္ဓိယံ-၌၊
(သမုဋ္ဌာတိ၊) [ရှေးနိဿယ၌ “ပဋိသန္ဓိသမုဋ္ဌိတံပိ ပဝတ္ထေ စလတိ ပရိဝတ္တတိ၊
ပဝတ္ထေသမုဋ္ဌိတံစ ပဝတ္ထေ စလတိ ပရိဝတ္တတိ” ဟု ရှိဟန်တူသည်၊ ထိုအတိုင်း
အနက်ပေးမည်၊] ပဋိသန္ဓိသမုဋ္ဌိတံ-ပဋိသန္ဓေအခါ၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြိယသည်၊
(သမာနံ)ပိ-သော်လည်း၊ ပဝတ္ထေ-၌၊ စလတိ-လှုပ်ရှား၏၊ ပရိဝတ္တတိ-
ပြောင်းလွှဲ၏၊ ပဝတ္ထေ-၌၊ သမုဋ္ဌိတံစ-ဖြစ်သော ဣန္ဒြိယသည်လည်း၊ ပဝတ္ထေ-
၌၊ စလတိ-၏၊ ပရိဝတ္တတိ၊ ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ မိန့်ဆိုသနည်း?၊

ဒုကနိဒ္ဒေသ

ဘာသာဋီကာ

၉

☰

တေန ပေ၊ ဟောတိတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂီတိကာရော-သင်္ဂီရတနာတင်ထေရ် အပေါင်းသည်၊) အာဟ-မိန့်ဆိုပြီး [တေန ခေါ် ပန သမယေန-၌၊ အညတရဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂ-သည်၊ ပါတုဘူတံ-ထင်ရှားဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပေ၊ ပုရိသလိင်္ဂ-သည်၊ ပါတုဘူတံ-သည်၊ ဟောတိ။]

ပန-ဆက်၊ ဣမေသုဒ္ဓိသု-ဤနှစ်မျိုးသော လိင်တို့တွင်၊ ပုရိသလိင်္ဂ-သည်၊ ဥတ္တမံ-မြတ်၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂ-သည်၊ ဟိနံ-ယုတ်ညံ့၏၊ တသ္မာ၊ ပုရိသလိင်္ဂ-သည်၊ ဗလဝအကုသလေန-အားရှိသော အကုသိုလ်ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ-ကွယ်ပျောက်၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂ-သည်၊ ဒုဗ္ဗလကုသလေန-အားမရှိသော ကုသိုလ်ကြောင့်၊ ပတိဋ္ဌာတိ-တည်၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂ ပန-သည်ကား၊ အန္တရဓာယန္တံ-ကွယ်ပျောက်လသော်၊ ဒုဗ္ဗလအကုသလေန-ကြောင့်၊ အန္တရဓာယတိ၊ ပုရိသလိင်္ဂ-သည်၊ ဗလဝကုသလေန-ကြောင့်၊ ပတိဋ္ဌာတိ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ဥဘယံပိ-နှစ်ပါးစုံသော လိင်သည်လည်း၊ အကုသလေန အန္တရဓာယတိ၊ ကုသလေန ပတိဋ္ဌာတိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပန-ပရိဟာရ ပေ၊ အံ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ-၏၊ (နှစ်ပါးစုံသောကံကြောင့် ဖြစ်သောအင်္ဂါဇာတ်ရှိသူ၏၊) ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဣန္ဒြိယံ-သည်၊ (ဟောတိ၊) ကိ-လော၊ ဥဒါဟု၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ (ဣန္ဒြိယာနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ ကိ) ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ (ဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ-၏၊ ဧကံ-သော၊ ဣန္ဒြိယံ-သည်၊ ဟောတိ၊) တံစ-ထိုတစ်ခုသော ဣန္ဒြေသည်လည်း၊ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ-မိန်းမဥဘတောဗျည်း၏၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ ပုရိသဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ-၏၊ ပုရိသိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ (ဥဘတောဗျည်းမှာ ဣန္ဒြေတစ်ပါးသာ ရှိလသော်၊) ဒုတိယဗျဉ္ဇနဿ-

ဧဝံ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာတိ။ ။သုဂတိဘဝကို ရည်ရွယ်၍ “ကုသလေန ပတိဋ္ဌာတိ” ဟု ဆိုသည်၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ကား “အကုသိုလ်ကံကြောင့်ကွယ်၍၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့်ပင် တည်သည်” ဟု မှတ်ပါ၊ ဘာကြောင့်နည်း? ...ထိုဘဝရပ်က ကမ္မဇရုပ် (ဒုဂ္ဂတိဘုံ၌ အကုသိုလ်ကံကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်) ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

လိင်္ဂစသည် ပြောင်းပုံ။ ။ဘဝရုပ်ပြောင်းသောအခါ ဘာဝရုပ်၏ အကျိုးဖြစ်သော လိင်္ဂနိမိတ္တတို့လည်း ပြောင်းကြရ၏၊ ကုတ္တအာကပ္ပတို့ကား အနီးငယ်ခန့်ကြာပြီးမှ မသိမသာ ပြောင်းကြပေလိမ့်မည်၊ ချဲ့ဦးအံ့-ဘာဝရုပ်သည် ကမ္မဇရုပ်ထုံးစံအတိုင်း ဥပါဒ် ၌ ဘင် ခဏတိုင်းဖြစ်၍နေရာ လိင်ပြောင်းခါနီးအခါဝယ် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်လာသော မူလဘာဝရုပ်သည် အဖြစ်ရပ်၍၊ အသစ်ဘာဝရုပ်သည် ကံကြောင့်ဆက်၍ ဖြစ်၏၊ မူလဘာဝရုပ် အဖြစ်ရပ်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် လိင်္ဂနိမိတ္တတို့နှင့်ဆိုင်သော ကမ္မဇစိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်များလည်း အဖြစ်ရပ်၍၊ အသစ်ဘာဝရုပ်၏ အကျိုးဖြစ်သော လိင်္ဂနိမိတ္တနှင့်ဆိုင်သော ကမ္မဇ စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်များ ဆက်လက်၍ ဖြစ်ကြ၏၊ ဤသို့ ရုပ်အပြောင်းအလွဲဖြစ်ခြင်းကို “လိင်ပြန်ခြင်း” ဟု ခေါ်ကြရသည်။

နှစ်ခုမြောက်ဗျည်း၏၊ (နှစ်ခုမြောက်အင်္ဂါဇာတ်နိမိတ်၏၊) အဘာဝေါ-မရှိခြင်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ (ကသ္မာ အာပဇ္ဇတိ၊) ဟိ (ယသ္မာ), ဣန္ဒြိယံ-ကို၊ ဗျဉ္ဇနကာရဏံ-ဗျည်း၏အကြောင်းဟူ၍၊ (အင်္ဂါဇာတ်၏အကြောင်းဟူ၍၊) ဂုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဆိုခဲ့ပြီ၊) တံစ-ထိုဒုတိယဣန္ဒြေသည်လည်း၊ အဿ-ထို ဥဘတောဗျည်း၏သဏ္ဌာန်၌၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒုတိယဗျဉ္ဇနဿ-၏၊ အဘာဝေါ-သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ တဿ-ထို ဥဘတောဗျည်း၏ (အတွက်၊) ဣန္ဒြိယံ-သည်၊ ဗျဉ္ဇနကာရဏံ-ဗျည်း၏အကြောင်းသည်၊ န-မဟုတ်၊ ကသ္မာ၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ-ချဲ့၊ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ-၏၊ ယဒါ-၌၊ ဣတ္ထိယာ-အခြားမိန်းမ၌၊ ရာဂစိတ္တံ-သည်၊ တဒါဝ-ထိုအခါ၌သာ၊ ပုရိသဗျဉ္ဇနံ-ယောကျ်ားနိမိတ်သည်၊ ပါကဋ္ဌ ဟောတိ၊ ဣတ္ထိဗျဉ္ဇနံ-သည်၊ ပဋိစ္ဆန္တံ-ဖုံးကွယ်အပ်သည်၊ ဂုဋ္ဌံ-လျှို့ဝှက်နေသည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-တူ၊ ဣတရဿ-ဣတ္ထိဥဘတောဗျည်းမှတစ်ပါးသော ပုရိသဥဘတောဗျည်း၏၊ ဣတရံ-အခြားသော ဣတ္ထိနိမိတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) [ယောကျ်ား၌ရာဂစိတ်ဖြစ်လျှင် မိန်းမနိမိတ်ဖြစ်လာသည်-ဟူလို၊] စ-ဆက်၊ တေသံ-ထိုဥဘတောဗျည်းတို့၏၊ ဣန္ဒြိယံ-သည်၊ ဒုတိယဗျဉ္ဇနကာရဏံ-ဒုတိယနိမိတ်၏အကြောင်းသည်၊ ယဒိ ဘဝေယျ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) သဒါပိ-လည်း၊ ဗျဉ္ဇနဒ္ဓယံ-နိမိတ်နှစ်ခုအပေါင်းသည်၊ တိဋ္ဌေယျ-တည်ရာ၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ န တိဋ္ဌတိ-မတည်၊ တသ္မာ၊ တဿ-ထိုဥဘတောဗျည်း၏၊ တံ-ထိုဣန္ဒြေသည်၊ ဗျဉ္ဇနကာရဏံ-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ကမ္မသဟာယံ-ကံဟူသော အဖော်သဟဲရှိသော၊ ရာဂစိတ္တမေဝ-သည်သာ၊ ဧတ္ထ-ဤ ဒုတိယနိမိတ်ဖြစ်ရာ၌၊ ကာရဏံ-တည်း၊ (ဣတိ-သို့၊) ဧတံ (သန္နိဋ္ဌာနံ)-ဤ အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စ-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ အဿ-ထိုဥဘတောဗျည်း၏၊ ဧကမေဝ-သော၊ ဣန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဣတ္ထိ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကော-သည်၊ သယံပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဂတ္တံ-ကိုယ်ဝန်ကို၊ ဂဏှာတိ-နိုင်၏၊ ပရံပိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း၊ ဂဏှာပေတိ-ယူစေနိုင်၏၊ ပုရိသဥဘတောဗျဉ္ဇနကော-သည်၊ ပရံ-ကို၊ ဂတ္တံ-ကို၊ ဂဏှာပေတိ၊ သယံ ပန-မိမိသည်ကား၊ န ဂဏှာတိ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

န ပန တိဋ္ဌတိ။ ။ [အခါခပ်သိမ်း နိမိတ်နှစ်ခုမတည်ဟု ဆိုသော်လည်း အထင်အရှားမတည်ခြင်းကို ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း? ရှေး၌ “ပုရိသဗျဉ္ဇနံ ပါကဋ္ဌ ဟောတိ၊ ဣတ္ထိဗျဉ္ဇနံ ပရိစ္ဆန္တံ ဂုဋ္ဌံ ဟောတိ”ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ယောကျ်ားဥဘတောဗျည်း၌ ယောကျ်ားနိမိတ်ထင်ရှား၍ မိန်းမနိမိတ်က မထင်မရှား ရှိနေ၏ဟုလည်းကောင်း၊ မိန်းမဥဘတောဗျည်း၌ မိန်းမနိမိတ်က အထင်အရှားရှိ၍၊ ယောကျ်ားနိမိတ်က မထင်မရှားရှိ၏ဟုလည်းကောင်း မှတ်ယူထိုက်သည်။]

၆၃၄။ ။ဇီဝိတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ-ဌံ၊ ယံ-အကြင် စကားကို၊ ဝတ္ထုဗ္ဗ-
 ၏၊ တံ-ကို၊ ဟောဋ္ဌာ-သော၊ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေ-ဌံ၊ (အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသဌံ၊)
 ဝုတ္တမေဝ-သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊ ကေဝလံ၊ တတ္ထ-ထို အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသဌံ၊
 ယော၊ ပေ၊ ဓမ္မာနန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣဓ-ဤ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ
 နိဒ္ဒေသဌံ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္တာ-ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယိ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယော၊ ပေ၊
 ဓမ္မာနန္တိ-ဟူ၍၊ (ဝုတ္တံ-ပြီ၊) အယမေဝ-ဤသို့ ဟောတော်မူခြင်းသည်သာ၊
 ဝိသေသော-ထူး၏၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထို ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ၏၊ လက္ခဏာဒီနိ-
 တို့ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ-သည်၊ သဟ၊ ပေ၊ လက္ခဏံ-တကွဖြစ်သော
 ရုပ်တို့ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ တေသံ-ထို တကွဖြစ်သော
 ရုပ်တို့ကို၊ ပဝတ္ထနရသံ-ဖြစ်တည်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ တေသံယေဝ-ထို တကွ
 ဖြစ်သော ရုပ်တို့ကိုပင်၊ ထပနပစ္စုပ္ပန်-ဥပါဒ်မှ ဘင်တိုင်အောင် ထားတတ်
 သောတရားဟု ယောဂီညဏ်တို့အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ ယာပယိတဗ္ဗဘူတ
 ပဒဋ္ဌာနံ-ဥပါဒ်မှ ဘင်တိုင်အောင် ရောက်စေထိုက်သော မဟာဘုတ်လျှင်
 နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊

၆၃၅။ ။ကာယဝိညတ္တိနိဒ္ဒေသေ-ဌံ၊ တာဝ-ကုသလစိတ္တဿ ဝါ
 စသောပုဒ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်သော၊) ကာယဝိညတ္တိတိ
 ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပုဒ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ကာယေန-လှုပ်ရှား
 သော ကိုယ်ဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊ ဘာဝံ-အလိုကို၊ ဝိညာပေန္တာနံ-သိစေကုန်သော၊
 ပုရိသာနံ-တို့၏၊ တိရုတ္တာနေဟိပိ-တိရုတ္တာန်တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ (“ဂဟိ
 တာယ၊ ဝိညာယတိ”တို့၌ စပ်၊) တိရုတ္တာနာနံပိ-တို့၏သော်မှလည်း၊ ပုရိသေဟိ

ကာယေန၊ ပေ၊ ဝိညာယတိ။ ။[ဝါယောဓာတ်လွန်ကဲသော ရုပ်ကလာပ်၏
 ထူးခြားသောအမူအရာ ဝိကာရရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲသော ရုပ်
 ကလာပ်၏ ထူးခြားသောအမူအရာ ဝိကာရရုပ်ကိုလည်းကောင်း ဝိညတ်ခေါ်ကြောင်း
 သတိပြုပါ၊] ကာယေနအရ လက်ယပ်၍ခေါ်ခြင်းစသည်၌ လက်ယပ်သောအခြင်းအရာ
 အားဖြင့် လှုပ်ရှားသောကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းကို ယူပါ၊ ထိုကိုယ်ဖြင့် မိမိ၏လာစေလိုသော
 အလိုဆန္ဒစသည်ကို သိစေလိုသူများကို “ကာယေန ဘာဝံ ဝိညာပေန္တာနံ”ဟု ဆိုသည်၊
 ဝိညာပေန္တာနံကို “ပုရိသာနံ၊ တိရုတ္တာနာနံ”တို့၌ စပ်၊ ထိုနှစ်ပုဒ်ကိုလည်း ဘာဝေါ၌
 စပ်ပါ၊ ပုရိသာနံဖြင့် လူအားလုံးကို ယူ၊ လူတို့သည် မိမိအလိုဆန္ဒကို သူတစ်ပါးအား
 သိစေရာ၌ တိရုတ္တာန်တို့သော်မှလည်း တိုအလိုကို သိနိုင်ကြ၏၊ တိရုတ္တာန်တို့သော်မှ
 လည်း သူတို့၏အလိုကို သူတစ်ပါးအားသိစေရာ၌ လူတို့သည် ထိုအလိုကို သိနိုင်ကြ၏၊
 [“တိရုတ္တာနေဟိပိ”၌ ပိသည် ဂရဟာဇောတက၊ တိရုတ္တာန်တို့သည်သော်မှလည်း
 အလိုကို သိနိုင်တုံသေး၏၊ လူအချင်းချင်းမှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ”ဟု သမ္ဘာဝနာကို ဆည်း၊
 “တိရုတ္တာနာနံပိ”၌ ပိလည်း ဂရဟာဇောတကပင်၊ “တိရုတ္တာန်တို့သော်မှလည်း အလို
 ကိုသော်မှ သိရသေး၏၊ လူအချင်းချင်း၏အလိုကို သိဖို့ရာမှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ”ဟု
 သမ္ဘာဝနာကို ဆည်း။]

ဝါ-တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ကာယဂ္ဂဟဏနုသာရေန-လှုပ်ရှားသော ကိုယ်ကို မှတ်ယူကြောင်းဝိထိသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဂဟိတာယ-ယူအပ်သော၊ ဧတာယ-ဤ ထူးခြားသော အမှုအရာဖြင့်၊ ဘာဝေါ-အလိုကို၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ သိကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ-ထို ထူးခြားသော အမှုအရာသည်။) ဝိညတ္တိ-ဝိညတ်မည်၏။

သယံ-မိမိဟူ သော ဝိကာရရုပ်ကိုယ်တိုင်၊ ကာယဂ္ဂဟဏနုသာရေန-ဖြင့်၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ဝိညတ္တိ-မည်၏၊ [ဤဝါကျ၌ လည်း “ကာယေန၊ ဟေ၊ တိရစ္ဆာနာနံ” တိုင်အောင် လိုက်၍ပေးနိုင်၏၊ “ဧတာယ” နေရာ၌ “သယံ” ပုဒ် ပါသည်ဖြစ်၍ “ဂဟိတာယ ဧတာယ ဘာဝေါ” တို့ကိုကား မလိုက်စေရ၊] ကာယေန-ကာယဒွါရဖြင့်၊ သံဝရော-စောင်းစည်းခြင်းသည်၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ ဣတိအာဒိသု-ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အာဂတော-သော၊ စောပနသင်္ခါတော-စောပနဟု ဆိုအပ်သော၊ [ဘာဝဿ ဂမနံ ပကာ သနံ စောပနံ၊-ဋီကာ၊] ကာယောဝ-ကာယသည်ပင်၊ ဝိညတ္တိ-ဝိညတ်တည်း၊ ကာယဝိညတ္တိ-ကာယသည်ပင် ဝိညတ်၊ [ကာယဝိညတ္တိအရ တစ်နည်းပြလို၍

ကာယဂ္ဂဟဏ ဟေ၊ ဧတာယ။ ။ကာယဂ္ဂဟဏဟူသည် လှုပ်ရှားသော ကိုယ်ကို ယူကြောင်း (သိကြောင်း) ဝိထိတည်း၊ ထိုဝိထိကိုအစဉ်လိုက်၍ ဝိထိစိတ် ဖြစ်သောအခါ သုံးကြိမ်မြောက်ဝိထိဖြင့် ဝိညတ်ဟူသော ဝိကာရရုပ်ကို ယူအပ်(သိအပ်) ၏၊ ထိုသုံးကြိမ်မြောက် ဝိထိဖြစ်ပြီးမှ လေးကြိမ်မြောက်ဝိထိဖြင့် ဘာဝဟူသောအလို ဆန္ဒကို သိရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ကာယဂ္ဂဟဏ ဟေ၊ ဘာဝေါ ဝိညာယတိ” ဟု ဆိုသည်၊ [“ရူပံ ပဌမ စိတ္တေန၊ တိတံ ဒုတိယစေတသာ၊ တတိယေနတု ဝိညတ္တိ၊ ဘာဝံ စတုတ္ထ စေတသာ” ဟူသောဂါထာကို မှီ၍ရေးသည်၊] အကျယ်ကို ရှေးဒွါရကထာနှင့်လည်း ကောင်း၊ ဝိထိဘာသာဋီကာ ဝိညတ်ခန်းနှင့်လည်းကောင်း တွဲစပ်၍ကြည့်ပါ၊ ဧတာယဖြင့် “ဝိညာယတိ ဘာဝေါ ဧတာယာတိ ဝိညတ္တိ” ဟူသော ကရဏသာဓ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာယေနဖြင့် “ကာယေန+ဝိညတ္တိ ကာယဝိညတ္တိ” ဟုလည်းကောင်း ပြသည်။

သယံ ဟေ၊ ဝိညာပေတိ။ ။ဤဝါကျ၌ “သယံ ဝိညာယတိတိ ဝိညတ္တိ” ဟု ကမ္မသာဓ်ကို ပြ၏၊ ထို့နောက် “ကာယေန သံဝရော ဟေ၊ ဝိညတ္တိ” ဖြင့် “ကာယောဝ+ ဝိညတ္တိ ကာယဝိညတ္တိ” ဟု ပြ၏၊ ဤ၌ ကာယအရ “လက်စသည်တို့လှုပ်ရာတွင် ပါဝင်သောဝိကာရရုပ် (ဝိညတ်) ကို ယူပါ” ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ကာယေန သံဝရော သာဓု” စသော ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို သာဓကပြု၍ “စောပန သင်္ခါတော ကာယောဝ” ဟု ကာယအရကို ကောက်ပြသည်၊ ကာယေနအရ ကာယဒွါရဟူသည် ကာယဝိညတ်ပင်တည်း၊ “ကာယဝိညတ္တိ သင်္ခါတော ကာယဒွါရေ” ကို သတိပြုပါ၊ “စောပန သင်္ခါတော ကာယော” အရ လက်စသည် တစ်ခုလုံးကိုရသော်လည်း ထို ကာယတွင် ပါဝင်သောဝိကာရရုပ်ကိုသာ ဧကဒေသျှုပစာရအားဖြင့် ယူပါ၊ [“စောပန- လှုပ်ရှားသောတရား” ဟူသည် ဝိကာရရုပ်ဟုခေါ်အပ်သော ဝိညတ်ပင်တည်း။]

“ကာယဝိပ္ပန္နနေန” စသည် မိန့်၊] ကာယဝိပ္ပန္နနေန-လှုပ်ရှားသော ကိုယ်ဖြင့်၊ အဓိပ္ပာယ် ဝိညာပနဟေတုတုတ္တာ-အလိုဆန္ဒကို သိစေခြင်း၏အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သယံ-မိမိဟူသော ဝိကာရရုပ်ကိုယ်တိုင်၊ တထာ-ထိုလှုပ်ရှားသော ကိုယ်ဖြင့်၊ ဝိညေယျတ္တာစ-သိစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာယေန-လှုပ်ရှားသော ကိုယ်ဖြင့်၊ ဝိညတ္တိ-အလိုဆန္ဒကို သိစေတတ်သော အမှုအရာတည်း၊ ဝါ-သိအပ်သော အမှုအရာတည်း၊ ဣတိ ပိ-ကြောင့်လည်း၊ ကာယဝိညတ္တိ-၏။

ကုသလစိတ္တဿဝါတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အဋ္ဌဟိ-နံသော၊ ကာမာဝစရေဟိ-ကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်စိတ်တို့လည်းကောင်း၊ အဘိညာ စိတ္တေနစ-အဘိညာည်ကုသိုလ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ နဝဟိ-နံသော၊ ကုသလစိတ္တဟိ-တို့ဖြင့်၊ [“ကုသိုလ်စိတ်အားဖြင့်”ဟု ဝိသေသနဆိုလိုသည်၊] ကုသလစိတ္တဿ ဝါ-ကုသိုလ်စိတ်ရှိသူ၏လည်းကောင်း၊ ဒွါဒသဟိ ပိ-ဆယ့်နှစ်ပါးလုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလစိတ္တဟိ-တို့ဖြင့်၊ အကုသလစိတ္တဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဟိ-နံသော၊ မဟာကြိယေဟိ-မဟာကြိယာ စိတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-နံသော၊ အဟေတုကကြိယေဟိ-တို့လည်းကောင်း၊ [ဟသိတုပ္ပာဒ်နှင့်ဝုဋ္ဌောကို ဆိုသည်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကား ဝိညတ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊] အဘိညာပတ္တေန-အဘိညာည်အဖြစ်သို့ရောက်သော၊ ဧကေန-သော၊ ရူပါဝစရ ကြိယေန-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧကာဒသဟိ-နံသော၊ ကြိယစိတ္တဟိ-တို့ဖြင့်၊ အဗျာကတစိတ္တဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ [“အဘိက္ခမန္တဿ ထမ္ဘနာ” စသည်တို့၌စပ်၊] ဟိ-မှန်၊ ဣတော-ဤသုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော စိတ်မှ၊ အညာနိ-နံသော၊ စိတ္တာန-တို့သည်၊ ဝိညတ္တိ-ကို၊ န ဇာနေန္တိ-မဖြစ်စေနိုင်ကုန်၊ ပန-ဆက်၊ သေက္ခာသေက္ခ ပုထုဇ္ဇနာန-တို့၏၊ ဧတ္တကေဟေဝ-ဤမျှအကိုင်အရှည် ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ စိတ္တဟိ-သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော စိတ်တို့ကြောင့်၊ ဝိညတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧတေသံ ကုသလာဒိနံ-တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ တိဟိ-နံသော၊ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (“ကုသလစိတ္တဿ ဝါ၊ အကုသလ စိတ္တဿ ဝါ၊ အဗျာကတစိတ္တဿ ဝါ”ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊) ဟေတုတော-ဝိညတ်၏အကြောင်းအားဖြင့်၊ (ဝိညတ္တိ-ကို၊) ဒသသိတာ-ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ကာယဝိပ္ပန္နနေန ၊ပေ၊ ဝိညတ္တိတိပိ။ ။ဤဝါကျ၌ “အဓိပ္ပာယ် ဝိညာပနဟေတုတုတ္တာ”ဖြင့် “အဓိပ္ပာယ် ဝိညာပေတိတိ ဝိညတ္တိ-မိမိ၏အလိုဆန္ဒကို သိစေတတ်သောကြောင့် ဝိညတ္တိမည်၏”ဟု ဟေတုကတ္ထုသာန်ကို ပြ၏၊ “သယံ စ ဝိညေယျတ္တာ”ဖြင့် “ဝိညာယတိတိ ဝိညတ္တိ”ဟု ကမ္မသာန်ကိုပင် ပြ၏၊ “ကာယေန+ဝိညတ္တိ”ဖြင့် တတိယာသပ္ပုရိသ်ချည်း တွဲရမည်ဟု သိစေ၏၊ [ရှေးနည်း၌ကဲ့သို့ “ကာယောဝ+ဝိညတ္တိ”ဟု ကမ္မဇာရည်း မတွဲရ၊ ကာယအရလည်း ရှေးနည်း၌ ကမ္မသာန်ပြုရာဝယ် ဝိကာရရုပ်ကို ရသကဲ့သို့ ဤ၌မရဘဲ လှုပ်ရှားသော ကိုယ်ချည်းရသောကြောင့် “ကာယဝိပ္ပန္နနေန”ဟု ဆိုသည်။]

ဣဒါနိ-ဌ၊ ဆဟိပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (“အဘိက္ကမန္တဿဝါမှစ၍ ပဿာရေန္တဿ ဝါ တိုင်အောင်သော”ပုဒ်တို့ဖြင့်၊) ဖလတော-ဝိညတ်၏ အကျိုးအားဖြင့်၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ အဘိက္ကမန္တဿဝါတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ အဘိက္ကမာဒယော-ရှေ့သို့သွားခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ဝိညတ္တိဝသေန- ဝိညတ်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ပဝတ္တတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိညတ္တိ ဖလံနာမ-ဝိညတ်၏ အကျိုးမည်၏၊ တတ္ထ-ထို ခြောက်ပါးသော ပုဒ်တို့တွင်၊ အဘိက္ကမန္တဿာတိ-ကား၊ ပုရတော-ရှေ့သို့၊ ကာယံ-ကို၊ အဘိဟရန္တဿ- ရှေးရှုဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ ပဋိက္ကမန္တဿာတိ-ကား၊ ပစ္စတော- နောက်သို့၊ (ကာယံ-ကို၊) ပစ္စာဟရန္တဿ-ပြန်၍ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ လည်းကောင်း၊ (ပြန်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊) အာလောကေန္တဿာ တိ-ကား၊ ဥဇုကံ-ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ပေက္ခန္တဿ-ကြည့်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ လည်းကောင်း၊ ဝိလောကေန္တဿာတိ-ကား၊ ဣတောစိတောစ-ဤအရပ်၊ ဤအရပ်သို့လည်း (ဟိုဟို ဒီဒီသို့လည်း၊) ပေက္ခန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ သမဉ္ဇန္တဿာတိ-ကား၊ သန္ဓယော-လက် ခြေစသည်တို့၏ အဆက်အစပ် တို့ကို၊ သင်္ကောစေန္တဿ-တွန့်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ (ကွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊) [“သမိဉ္ဇန္တဿ”ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊ သံပုဗ္ဗ အဉ္ဇ ဓာတ်ဖြင့်၊ “သမဉ္ဇန္တဿ”ဟု ဆရာတို့ ပြင်ကြသည်၊ အဉ္ဇ ဓာတ်သည် ရှည်အောင်ဆွဲခြင်းအနက်ကို ဟောသော်လည်း သံဥပသာရကြောင့် “ချုံးချဉ်း သောအားဖြင့် ဆွဲခြင်းကို” ယူ၊] ပဿာရေန္တဿာတိ-ကား၊ သန္ဓယော-တို့ကို၊ ပရိပ္ပမာဏေန္တဿ-တစ်ဖန်ဖဲ၍ ညွတ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ (ဆန့်တန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ ထမ္မနာစသည်တို့၌ စပ်။)

ဣဒါနိ-ဌ၊ ဆဟိပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သဘာဝတော-ဝိညတ်၏သဘော အားဖြင့်၊ ဒဿေတုံ၊ ကာယဿထမ္မနာတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဝတာ)ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ- ထိုကာယဿ ထမ္မနာအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကာယဿာတိ-ကား၊ သရီရ ဿ-ကိုယ်ကို၊ (ထမ္မနာ၌ စပ်၊) ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ ထမ္မေတွာ-ထောက်ပံ့၍၊ ထဒ္ဓံ-ခိုင်မာအောင်၊ ကရောတိ-ပြုတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ထမ္မနာ-မည်၏၊ တမေဝ-ထို ထမ္မနာဟူသော ပုဒ်ကိုပင်၊ ဥပသဂ္ဂေန-သံဟူသော ဥပသာရဖြင့်၊ ဝဓေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ သန္တမ္မနာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [သံသည် သုဋ္ဌအနက် ဟော၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဗလဝတရာ-အထူးသဖြင့် အားရှိသော၊ ထမ္မနာ- ထောက်ပံ့ခြင်းသည်၊ သန္တမ္မနာ-မည်၏၊ သန္တမ္မိတတ္ထံတိ-ကား၊ သန္တမ္မိတ ဘာဝေါ-ထောက်ပံ့အပ်သောကိုယ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ (လွန်စွာ ထောက်ပံ့အပ်သောကိုယ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ အတ္ထိ၊) ဝိညာပန ဝသေန-အလိုဆန္ဒကို သိစေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိညတ္တိ-ဝိညတ်မည်သော သဘောတရားသည်၊ (အတ္ထိ၊) ဝိညာပနာတိ-ကား၊ ဝိညာပနာကာရော-

အလိုဆန္ဒကို သိစေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ (အတ္ထိ၊) ဝိညာပိတဘာဝေါ-
သိစေအပ်သော အလိုဆန္ဒ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ ဝိညာပိတတ္တိ-
မည်၏၊ ဧတ္ထ-ဤဝိညတ်အရာ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊
ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ တံ-ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်ဖြစ်သော၊ ဒွါရကထာယံ-၌၊
ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဝစီဝိညတ္တိယံ-ဝစီဝိညတ်၌၊ တထာ-ထိုအတူ
တည်း၊ [ဆိုထိုက်သော စကားကို ဒွါရကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးပြီ-ဟူလို။]

၆၃၆။

။ပန-အထူးကား၊ ဝစီဝိညတ္တိတိပဒဿ-ဝစီဝိညတ္တိဟူသော
ပုဒ်၏လည်းကောင်း၊ နိဒ္ဒေသပဒါနံစ - ဝါစာ၊ ဂိရာစသော နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့၏
လည်းကောင်း၊ အတ္ထော-ကို၊ တတ္ထ-ထို ဒွါရကထာ၌၊ န ဝုတ္ထော-မဆို
အပ်သေး၊ သော-ထို အနက်ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ်သော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိ
တဗ္ဗော၊ ဝါစာယ-စကားသံဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊ ဘာဝံ-အလိုကို၊ ဝိညာပေန္တာနံ-
သိစေကြကုန်သော၊ ပုရိသာနံ-တို့၏၊ တိရုတ္တာနေဟိပိ-တို့သည်သော်
လည်းကောင်း၊ တိရုတ္တာနာနိပိ-တို့၏သော်မှလည်း၊ ပုရိသေဟိဝါ-တို့သည်
သော်လည်းကောင်း၊ ဝစီဂ္ဂဟဏာနုသာရေန-စကားသံကို မှတ်ယူကြောင်း
ဝိထိသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဂဟိတာယ-ယူအပ်သော၊ ဧတာယ-ဤ ထူးခြား
သော အမှုအရာဖြင့်၊ ဘာဝေါ-အလိုကို၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ ဣတိ-
ထိုသို့ သိကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ-ထို ထူးခြားသော အမှုအရာသည်၊)
ဝိညတ္တိ-မည်၏၊ သယံစ-မိမိဟူသော ဝိကာရရုပ်ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဝစီဂ္ဂဟဏာ
နုသာရေန-ဖြင့်၊ ဝိညာယတိ-၏၊ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ဝိညတ္တိ-မည်၏၊
ဝါစာယ-ဝစီဒွါရဖြင့်၊ သံဝရော-သည်၊ သာဓု-၏၊ ဣတိအာဒိသု-ဤသို့
အစရှိသော ပါဠိရုပ်တို့၌၊ အာဂတာ-သော၊ စောပနသင်္ခါတာ-စောပနဟု
ဆိုအပ်သော၊ ဝစီဧဝ-စကားသံသည်ပင်၊ ဝိညတ္တိ-ဝိညတ်တည်း၊ ဝစီဝိညတ္တိ-
စကားသံသည်ပင် ဝိညတ်၊ [ဤ၌လည်း ပြောပြသောစကားတွင် ပါဝင်သော
ထူးခြားသော အမှုအရာကိုသာ “စောပနဝါစာ” အရ ယူပါ၊] ဝစီဃောသေန-
စကားသံဖြင့်၊ အဓိပ္ပာယ ဝိညာပနဟေတုတ္တာ-အလိုဆန္ဒကို သိစေခြင်း၏
အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သယံ-မိမိဟူသော ဝိကာရရုပ်
ကိုယ်တိုင်၊ တထာ-ထိုပြောပြသော စကားသံဖြင့်၊ ဝိညေယျတ္တာစ-
သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယ-စကားသံဖြင့်၊ ဝိညတ္တိ-
အလိုကို သိစေတတ်သော အမှုအရာတည်း၊ ပါ-သိအပ်သော အမှုအရာတည်း၊
ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ဝစီဝိညတ္တိ-မည်၏။

[ဝစီဝိညတ္တိပုဒ်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ဝါစာ ဂိရာစသော နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့၏
အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ဝစာ ဂိရာ”စသည် မိန့်၊] ဝါစာဂိရာတိ
အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရုပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိဗ္ဗော၊) (ယာ သဒ္ဓဇာတိ-
အကြင် စကားသံကို၊) ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သာ သဒ္ဓဇာတိ-

သည်။) ဝါစာ-မည်၏။ (ယာ သဒ္ဓဇာတိ-ကို၊) ဂိရိယတိ-မြွက်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ (သာ သဒ္ဓဇာတိ၊) ဂိရာ-မည်၏။ [ယောဇနာ၌ “ဂိရိယတိ ဥစ္စာရိယတိ” ဟု ဖွင့်၏။ ဂိရဇာတ်၏ ဥစ္စာရဏအနက်ကို ဇာတ်ကျမ်း၌ မဆိုသော်လည်း “ဓာတူနံ အနေကတ္ထတ္တာ” ဟု မှတ်ပါ။] ဗျပထောတိ-ကား၊ ဝါကျဘောဒေါ-စကားလုံးတို့၏ ကွဲပြားခြင်းတည်း။ (ကွဲပြားသော စကားလုံးတည်း။) ဝါကျဉ္စ-စကားလည်း ဟုတ်၏။ တံ-ထို စကားဟူသည်။ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဉာတုကာမာနံ-သိလိုသူတို့၏လည်းကောင်း၊ ဉာပေတုကာမာနံစ-သိစေလိုသူတို့၏လည်းကောင်း၊ ပထောစ-အကြောင်းလည်း ဟုတ်၏။ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ဗျပထော-မည်၏။

(ယံ ဝစနံ-အကြောင်စကားသံကို၊ ဥဒီရိယတိ-မြွက်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ (တံ ဝစနံ) ဥဒီရဏံ-မည်၏။ [ဥပုဗ္ဗ ဤရဇာတ်၊ ကထန အနက်ဟော၊] (ယော သဒ္ဓေါ-ကို၊) ယုဿတိ-ကျယ်လောင်စွာ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ (သော သဒ္ဓေါ) ယောသော-မည်၏။ (ယံ ဝစနံ-ကို၊) ကရိယတိ-ပြုအပ်၏။ ဣတိ (တံ ဝစနံ) ကမ္မံ-မည်၏။ ယောသောဝ-ကျယ်လောင်သော အသံသည်ပင်။ ကမ္မံ-ပြုအပ်သော အမှုတည်း။ ယောသကမ္မံ-အမှု၊ နာနာပ္ပကာရေဟိ-အမျိုးမျိုးသော အပြားတို့ဖြင့်၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ ယောသော-ကျယ်လောင်သော အသံတည်း။ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [ရိုးရိုးအသံကဲ့သို့ မပြုဘဲ တမင်လာအားထုတ်၍ ပြုအပ်သောကြောင့် “ကမ္မ” ဟု ဆိုသည်။] ဝစီယာ-စကားလုံး၏၊ ဘောဒေါ-တိဿဖုဿ စသောအားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းတည်း။ ဝစီဘောဒေါ-ခြင်း၊ ပန-ဆက်၊ သော-ထို ဝစီဘောဒဟူသည်။ နဘင်္ဂေါ-ပျက်ခြင်းဘင် မဟုတ်၊ ပဘောဒဂတာ-တိဿဖုဿ စသောအားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းသို့ရောက်သော၊ ဝါစာဇဝ-စကားပင်တည်း။ ဣတိ (ဣမဿ အတ္ထဿ)-ကို၊ ဉာပနတ္ထံ-သိစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝါစာ ဝစီဘောဒေါတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ [ဝစီဘောဒအရ စကားသံ သဒ္ဓရုပ်၏

ဗျပထော။ ။ သဒ္ဓနီတိ၊ သဒ္ဓိ-၁၂၈ ၌ “ဝါစာယ ဗျော ပထေ-ပထသဒ္ဓါနောင်း ရာ၌ ဝါစာကို ဗျပြု” ဟု ဆို၏။ ဤ၌ “ဝါကျဘောဒေါ” ဟု လည်းကောင်း၊ “ဝါကျဉ္စ တံ ပထောစ” ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သောကြောင့် ဝါကျသဒ္ဓါကို ဗျ ပြုထိုက်သည်။ ပ ဥပသာရ မဟုတ်၊ ပထပုဒ်ရင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဗျပထော” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည် ထင်သည်။ “ဝါကျဿ+ပထော ဗျပထော” ဟု ပြု၊ ပထသဒ္ဓါသည် လမ်းဟူသောအနက် ကို ဟော၏။ ပကတိလမ်းသည် အမျိုးမျိုးအစားစား အများအပြားရှိသကဲ့သို့ စကား တည်းဟူသောလမ်းကြောင်းသည်လည်း “တိဿ ဖုဿ” စသည်အားဖြင့် အမျိုးမျိုး အစားစား အများအပြားရှိသည်-ဟူလို၊ နောက်နည်း၌လည်း ပထသဒ္ဓါသည် လမ်း ဟူသောအနက်ကိုပင် ဟော၏။ ပကတိလမ်းသည် လိုရာအရပ်သို့ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤစကားသံသည်လည်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိလိုသူတို့၏လည်းကောင်း၊ သိစေလိုသူတို့၏လည်းကောင်း အကြောင်းဖြစ်သည်-ဟူလို။

ပျက်စီးခြင်းဘင်ကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် “ဝါစာ ဝစီဘောဒေါ” ဟု ဝါစာ ဟူသော ဝိသေသနတစ်ပုဒ်ကို အပိုထည့်၍ ဟောတော်မူအပ်သည်-ဟူလို၊] သဗ္ဗဟိပိ-န်သော၊ ဣမေဟိ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သဒ္ဓဝါစာဝ-စကားသံဟူသော ဝါစာကိုသာ၊ (စေဖြင့် ဝစီဝိညတ်ကိုကန်၊) ဒဿိတာ-ပြီ၊ ဣဒါနိ၊ တာယဝါစာ ယ-ထိုသဒ္ဓဝါစာနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ (ယှဉ်တွဲ၍၊) ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တတ္တာနံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိကုန်သော၊ (“တောယ ဘာဝေါ ဝိညာယတိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိကုန်သော၊) ဝိညတ္တိအာဒိနံ- ဝိညတ္တိအစရှိကုန်သော၊ ပဒါနံ ဝသေန-ဖြင့်၊ တိဟာကာရေဟိ-သုံးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ သဘာဝတော-အားဖြင့်၊ ဝါစာ-ဝစီဝိညတ်ဟူသောစကား ကို၊ ဒဿေတံ-ငှာ၊ ယာ၊ ပေ၊ အာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တံ-ထို စကားရပ် သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တနယတ္တာ-ကြောင့်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ။

ဣဒါနိ-၌၊ ဝိညတ္တိ၊ ပေ၊ စိတ္တေသု-ဝိညတ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော စိတ်တို့၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ-မတွေဝေခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဒုတ္တိံသ-သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော စိတ်အစုလည်းကောင်း၊ ဆဗ္ဗိသ-လည်းကောင်း၊ ဧကုနဝိသတိ-တစ်ခုယုတ် နှစ်ဆယ်သော စိတ်အစုလည်းကောင်း၊ ပစ္စိမာနိ-နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ သောဠသ-တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော စိတ်တို့လည်းကောင်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ပစ္စိမာနိ” မပါ၊] ဣတိ ဣဒံ ပကိဏ္ဍကံ-ဤရောပြွမ်းသော အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဒုတ္တိံသ-သော၊ စိတ္တာနိ-တို့သည်၊ ရူပံ-ရုပ်သာမညကို၊ သမုဋ္ဌာပေန္တိ-ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏၊ ဣရိယာပထံပိ-ကိုလည်း၊ ဥပတ္ထမ္ပေန္တိ- ထောက်ပံ့နိုင်ကုန်၏၊ ဒုဝိဓံပိ-သော၊ ဝိညတ္တိံ-ဝိညတ်ရုပ်ကို၊ ဇနေန္တိ-ဖြစ်စေ နိုင်ကုန်၏၊ ဆဗ္ဗိသတိ-သော၊ (စိတ္တာနိ-တို့သည်၊) ဝိညတ္တိမေဝ-ကိုသာ၊ န ဇနေန္တိ၊ ဣတရဒ္ဓယံ-ဝိညတ်မှတစ်ပါးသော ရုပ်၊ ဣရိယာပထ နှစ်ပါးအပေါင်း ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုနိုင်ကုန်၏၊ [ဖြစ်စေနိုင်၊ ထောက်ပံ့နိုင်ကုန်၏-ဟူလို၊] ဧကုန ဝိသတိ-သော၊ (စိတ္တာနိ-တို့သည်၊) ရူပမေဝ-ကိုသာ၊ သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ ဣတရ ဒ္ဓယံ-ရုပ်သာမညမှ တစ်ပါးသော ဣရိယာပထ၊ ဝိညတ္တိ နှစ်ပါးအပေါင်းကို၊ န ကရောန္တိ၊ သောဠသ-န်သော၊ (စိတ္တာနိ-တို့သည်၊) ဣမေသု တီသု- ဤသုံးမျိုးတို့တွင်၊ ဧကံပိ-တစ်မျိုးကိုလည်း၊ န ကရောန္တိ။

တတ္ထ-ထိုသုံးမျိုးသော စိတ်တို့တွင်၊ ဒုတ္တိံသာတိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တာ နေဝ-ဆိုအပ်ပြီးပင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (ကုသလစိတ္တဿဝါစသည်ဖြင့် အောက်နား ၌ ဆိုအပ်ပြီးသည်ပင် ဖြစ်ကုန်သော၊) ကာမာဝစရတော-မှ၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ကုသလာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဒွါဒသ-န်သော၊ အကုသလာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ကြိယတော-မှ၊ ဒသ-န်သော၊ စိတ္တာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ- တို့၏၊ အဘိညာစိတ္တံ-ကုသိုလ် အဘိညာဉ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ခိဏာသဝါနံ- တို့၏၊ အဘိညာစိတ္တံ-ကြိယာအဘိညာဉ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤစိတ် တို့တည်း၊ ဆဗ္ဗိသာတိ-ကား၊ ရူပါဝစရတော-မှ၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ကုသလာနိ-

တို့လည်းကောင်း၊ ပဉ္စကြိယာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ အရူပါဝစရတော-မှ၊ စတ္တာရိ၊ ကုသလာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရိ၊ ကြိယာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရိ၊ မဂ္ဂစိတ္တာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရိ၊ ဖလစိတ္တာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤစိတ်တို့တည်း၊ ဧကေနဝိသတိတိ-ကား၊ ကာမာဝစရကုသလဝိပါကတော-မှ၊ ဧကာဒသ-တို့လည်းကောင်း၊ အကုသလဝိပါကတော-မှ၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသော စိတ်တို့လည်းကောင်း၊ ကြိယတော-မှ၊ ကြိယမနောဓာတု-လည်းကောင်း၊ ရူပါဝစရတော-မှ၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဝိပါကစိတ္တာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤ စိတ်တို့တည်း။

သောဋ္ဌသာတိ-ကား၊ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗသတ္တာနိ-တို့၏၊ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ-လည်းကောင်း၊ ခိဏာသဝါနံ-တို့၏၊ စုတိတ္တံ-လည်းကောင်း၊ အရူပေ-အရူပဘုံ၌၊ စိတ္တာရိ၊ ဝိပါကစိတ္တာနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သောဋ္ဌသ-နံသော၊ ဣမာနိ-ဤစိတ်တို့သည်၊ ရူပိယာပထဝိညတ္တိသု-ရုပ်၊ ဣရိယာပုတ်၊ ဝိညတ်တို့တွင်၊ ဧကံပိ-တစ်မျိုးကိုလည်း၊ န ကရောန္တိ၊ အညာနိ ပိ-ဆိုအပ်ပြီးသော စိတ်တို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဗဟူနိ-များစွာ ကုန်သော၊ အရူပေ-၌၊ ဥပ္ပန္နာနိ-ဖြစ်သော စိတ်တို့သည်၊ (“အသိတိ ဝိထိ စိတ္တာနိ” ဂါထာ၌လာသော ဒွေစတ္တာလီသစိတ်တို့သည်၊) အနောကာသဂတတ္တာ-ရုပ်၏ ဖြစ်ရာဘုံဌာန မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရူပံ-ကို၊ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ တာနေဝ-ထို ဒွေ စတ္တာလီသစိတ်တို့သည်ပင်၊ ကာယဝစိဝိညတ္တိယောပိ-တို့ကိုလည်း၊ န (သမုဋ္ဌာပေန္တိ။)

၆၃၇။ ။အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယော-အကြင် ကောင်းကင်ကို၊) န ကဿတိ-ဒါးစသည်တို့ဖြင့် မခြစ်အပ်၊ န နိကဿတိ-ဒါးစသည်တို့ဖြင့် မခြစ်အပ်၊ ကသိထုံ ဝါ-ရေးခြစ်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ [ကဿိတုံဟုလည်း ပါ၌ရှိ၏၊] ဆိန္ဒိတုံ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ ဘိန္ဒိ တုံ ဝါ-ခွဲခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊

ခိဏာသဝါနံ စုတိစိတ္တံ။ ။“ဝဋ်ဒုက္ခ ငြိမ်းအေးပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်ဝယ် နောက်ဆုံးဖြစ်သောစုတိစိတ်သည် အလွန်အလွန်ငြိမ်သက်ရကား ရုပ်တရားကို မဖြစ်စေနိုင်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စုတိစိတ်ကား ဝဋ်တရားတို့၏ မငြိမ်းအေးသေးသောကြောင့် ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သေး၏” ဟု အဋ္ဌကထာယူသည်၊ ထိုအယူကို မူလဋီကာဆရာ မနှစ်သက်သောကြောင့် တစ်မျိုးဖွင့်ပြထားလေသည်၊ ဋီကာကို ကြည့်ပါ။

အာကာသော။ ။ကသဓာတ်သည် ဝိလေခဏ (ရေးခြစ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်သောကြောင့် “ကဿတိ” ဟု ဆိုသည်၊ လယ်ထွန်ခြင်းအနက်ကို ယူမည် စိုး၍ “နိကဿတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ [“ကသိတုံ ၊ပေ၊ နသက္ကာ”ဖြင့် ကမ္မရုပ်၏အဓိပ္ပာယ်ကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ကဿတိတိ ကာသော” ဟု ရှေးဦးစွာ ပြု၍၊ “န+ကာသော အကာသော” ဟု ဖြစ်ပြီးမှ သွတ္တံ၌ ဏပစ္စည်း သက်၍ “အကာသော ယေဝ အာကာသော” ဟု ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို မှတ်ပါ။

ဣတိ-ကြောင့်၊ သော-ထို ကောင်းကင်သည်၊ အာကာသော-မည်၏၊
 အာကာသောဝ-မရေးမခြစ်အပ် သော ကောင်းကင်သည်ပင်၊ အာကာသဂတံ-
 အာကာသဂတမည်၏၊ ခေဋ္ဌဂတာဒိ ဝိယ-ခေဋ္ဌဂတအစရှိသော ပုဒ်ကဲ့သို့တည်း၊
 [ခေဋ္ဌဂတ၌ ဂတသဒ္ဒါ အနက်မရှိသကဲ့သို့၊ အာကာသဂတ၌လည်း ဂတသဒ္ဒါ
 အနက်မရှိ-ဟူလို၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ အာကာသောတိ-ကောင်းကင်ဟူ၍၊ ဂတံ-
 အသိအမှတ် ပြုအပ်သောအရပ်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အာကာသဂတံ-မည်၏၊
 [ဂတန္တိ ဝိညာတံ-ဋီကာ၊ ဤအလို ဂတသဒ္ဒါအနက်ရှိ၏၊ ဂမုဓာတ်လည်း
 ဉာဏ အနက်ဟော၊] (ယံ-အကြင်ကောင်းကင်ကို) န ဟညတိ-မထိခိုက်အပ်၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံ-သည်) အယံ-မည်၏၊ အယဋ္ဌနီယံ-မထိခိုက်နိုင်သော
 အရပ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အယမေဝ-မထိခိုက်အပ်သော ကောင်းကင်သည်
 ပင်၊ အယဂတံ-မည်၏၊ [ဂတသဒ္ဒါအနက် မရှိ၊] ဆိဒ္ဓဋ္ဌေန-အပေါက်၏အဖြစ်
 ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဝိဝရော-မည်၏၊ ဝိဝရောဝ-အပေါက်အကြားသည်
 ပင်၊ ဝိဝရဂတံ-မည်၏၊ အသမ္ပန္တံ ပေ၊ မဟာဘူတေဟိတံ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊
 ဧတေဟိ-ဤ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည်၊ အသမ္ပန္တံ-မတွေ့ထိအပ်၊ မတွေ့
 ထိနိုင်သော၊ နိဇ္ဈဋ္ဌာ ကာသံဝ-အရှုပ်အထွေးမရှိသော ကောင်းကင်ကိုပင်၊
 ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ လက္ခဏာဒိတော-အားဖြင့်၊ အာကာသဓာတု-သည်၊ ရူပ ပေ၊
 လက္ခဏာ-ရုပ်ကလာပ်တို့ကို ပိုင်းခြားတူညီသည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ
 ရှိ၏၊ [ရုပ်ကလာပ်နှစ်ခု ဖြစ်နေခြင်းသည် အာကာသဓာတ်က ပိုင်းခြားထားသော
 ကြောင့်တည်း၊] ရူပ ပေ၊ ရသာ-ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို
 ထင်ရှားပြခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ [မည်မျှလောက်ပင် ရုပ်ကလာပ်အချင်းချင်း ကပ်၍၊
 ထပ်၍၊ စေ့၍နေသော်လည်း တစ်ကလာပ် တစ်ကလာပ်၏ အဆုံးအပိုင်းအခြား
 ကား ရှိရသေး၏၊ ထို အဆုံးအပိုင်းအခြားကို အာကာသဓာတ်က ထင်ရှားပြ
 သည်၊] ရူပမရိယာဒပစ္စုပ္ပန်နာ-ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အပိုင်းအခြားဖြစ်သော
 တရားဟု ယောဂီဉာဏ်တို့အား ရှေ့ရှုထင်လာ၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အသမ္ပန္တံ
 ပေ၊ ပစ္စုပ္ပန်နာ-မတွေ့ထိအပ်သည်၏အဖြစ်၊ အပေါက်အကြား၏အဖြစ်ဖြင့်
 ယောဂီတို့ ပေ၏၊ [“အသမ္ပန္တံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ”အရ မဟာဘုတ်
 လေးပါးတို့ မတွေ့ထိအပ်သောသဘောကို “အသမ္ပန္တဘာဝ”ဟု ဆိုသည်၊]
 ပရိစ္ဆိန္နရူပပဒ္ဓနာ-ပိုင်းခြားအပ်သော ရုပ်ကလာပ်နှစ်မျိုးလျှင် နီးစွာသော
 အကြောင်းရှိ၏၊ ယာယ-ယင်းအာကာသဓာတ်သည်၊ ပရိစ္ဆန္နေသု-ပိုင်းခြားအပ်
 ကုန်သော၊ ရူပေသု-ရုပ်ကလာပ်တို့၌၊ (ဣတိစ ဟောတိ၌ စပ်) ဣဒံ-ဤရုပ်
 ကလာပ်သည်၊ ဣတော-ဤရုပ်ကလာပ်မှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ (ဟောတိ) အစော-
 အောက်၌၊ (ဟောတိ) တိရိယံ-ဖိလာ၌၊ (ဘေးပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဟောတိ၊
 ဣတိစ-ဤသို့ ထင်ရှားခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ [အာကာသဓာတ်ကသာ

ပိုင်းခြား၍ မထားလျှင် အားလုံးရုပ်ကလာပ်တွေ တပြင်တည်း ဖြစ်သွားဖွယ် ရှိသောကြောင့် အထက်၊ အောက်၊ ဘေးဟု မရှိတော့ရ။]

၆၃၈။ ။ဣတော-ဤ အာကာသဓာတ်မှ၊ ပရေ-နောက်၌၊ [စာအုပ် တို့၌ “ပရေသု” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊] ရူပဿလဟုလာဒိနံ-ရူပဿလဟုလာ အစရှိသော ရုပ်တို့၏၊ နိဒ္ဒေသာ-နိဒ္ဒေသတို့ကို၊ စိတ္တဿလဟုတာဒိသု- စိတ္တဿလဟုတာ အစရှိသောစေတသိက်တို့၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ- န်၏၊ ပန-အထူးကား၊ လက္ခဏာဒိတော-အားဖြင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ ရူပဿလဟုတာ အစရှိသည် တို့တွင်၊ ရူပဿလဟုတာ-ရူပဿလဟုတာသည်၊ အဒန္တတာ လက္ခဏာ-တိရေရုပ်တို့၏ မလေးလံကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏၊ ရူပါနံ-တိရေရုပ် တို့၏၊ ဂရဘာဝဝိနောဒနရသာ-လေးလံကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ လဟုပရိဝတ္တိတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ-လျှင်မြန်သော ပြောင်းလွှဲခြင်း ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီညဏ်တို့အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ လဟုရူပပဒဋ္ဌာနာ-လျှင်မြန်သောရုပ်လျှင် နည်းစွာသောအကြောင်းရှိ၏။

ရူပဿ မုဒုတာ-သည်၊ အထဒ္ဓတာ လက္ခဏာ-တိရေရုပ်တို့၏ မခက်ထန် ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ ရူပါနံ-တို့၏၊ ထဒ္ဓ ဘာဝဝိနောဒနရသာ-ခက်ထန်ကုန်သည်အဖြစ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ သဗ္ဗကြိယာသု-အလုံးစုံသော ကိစ္စတို့၌၊ အဝိရောဓိတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ-ဆန့်ကျင် ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီညဏ်တို့အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ မုဒုရူပ ပဒဋ္ဌာနာ-နူးညံ့သောရုပ်လျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏၊ ရူပဿကမ္မညတာ- သည်၊ သရီရ၊ ဩ၊ လက္ခဏာ-ကိုယ်အမှုကိစ္စအားလျှော့စွာ အမှု၌ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ အကမ္မညတာဝိနောဒနရသာ- အမှု၌မကောင်းကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကိစ္စရှိ၏၊ အဒုဗ္ဗလဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ-ဒုဗ္ဗလမဟုတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီညဏ်တို့ ဩ၊ ၏၊ (အားရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ ဩ၊ ၏၊) ကမ္မညရူပပဒဋ္ဌာနာ- ကိုယ်အမှု၌ ကောင်းသောရုပ်လျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။

ပန-ဆက်၊ တိသော-န်သော၊ ဧတာ-ဤလဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာ တို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်းကို၊ န ဝိဇဟန္တိ-မစွန့်ကုန်၊ ဧဝံ သန္ဓေပိ-ဤသို့ ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အရောဂိနော-ရောဂါမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (ကျန်းမာသော

ဧဝံ သန္ဓေ။ ။ “အညမညံ န ဝိဇဟန္တိ-တစ်ပါးဖြစ်လျှင် အခြားနှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ရကား တစ်ပါးတစ်ပါးကို မစွန့်ကြ” ဟု ဆိုသဖြင့် “ထိုရုပ်သုံးပါး၏အထူးကို သိဖို့ခဲယဉ်း၏” ဟု ဆိုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုထိုဝိကာရ လွန်ကဲသောရုပ်တို့ဖြင့် အထူးကိုပြခြင်းငှာ “ဧဝံသန္ဓေပိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထိုဝိကာရဖြစ်ပုံကို ပါဠိရှိအတိုင်း သိပါ၊ [ဒန္တတ္ထကရဓာတုက္ခောဘာ စသည်တို့၏အဓိပ္ပာယ်ကို သင်္ကြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ပုဂ္ဂိုလ်၏) လဟုဘာဝေါဝိယ-လျင်မြန် ပေါ့ပါးသည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့၊ ရူပါနံ-တိဇရုပ်တို့၏၊ လဟုဘာဝေါ-လျင်မြန် ပေါ့ပါးကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ အဒန္တတာလဟု ပရိဝတ္တိပ္ပကာရော-မလေးလံကုန်သည်၏အဖြစ်၊ လျင်မြန်သော ပြောင်းလွဲခြင်းဟူသော အထူးအပြားရှိသော၊ ရူပ၊ ဩပ၊ သမုဋ္ဌာနော-တိဇရုပ်တို့၏ လေးလံကုန်သည်အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောဓာတ်ချောက်ချားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ယော (ရူပဝိကာရော)-အကြင် ရုပ်၏ထူးခြားသော အမူအရာသည်၊ (အတ္ထိ၊) သော ရူပဝိကာရော-သည်၊ ရူပဿလဟုတာ-မည်၏။

သုပရိမဒ္ဓိတစမ္မဿ-ကောင်းစွာနယ်အပ်သော သားရေ၏၊ (မုဒုဘာဝေါ) ဣဝ-နူးညံ့သည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့၊ ရူပါနံ-တို့၏၊ မုဒုဘာဝေါ-နူးညံ့ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော၊ သဗ္ဗကြိယာ ဝိသေသေသု-အလုံးစုံသော ကိစ္စအထူးတို့၌၊ သရသ ဝတ္တနဘာဝေါ-မိမိကိစ္စကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ ဝသ၊ ဩပ၊ ပွကာရော-အလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်၊ နူးညံ့သည်၏အဖြစ်ဟူသော အထူးအပြားရှိသော၊ ရူပ၊ ဩပ၊ သမုဋ္ဌာနော-တိဇရုပ်တို့၏ ခက်ထန်တုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ဓာတ်ချောက်ချားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ယော (ရူပဝိကာရော အတ္ထိ၊) သော ရူပဝိကာရော-သည်၊ ရူပဿမုဒုတာ-မည်၏။

ပန-ကား၊ သုဇန္တ သုဝဏ္ဏဿ-ကောင်းစွာ မှတ်လွင့်အပ်သော အညစ် အကြေးရှိသော ရွှေ၏၊ (လှော်ပြီး ဦးပြီးသော ရွှေ၏၊) (ကမ္မညဘာဝေါ) ဣဝ-လက်ဝတ်တန်ဆာ ပြုလုပ်မှု၌ ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့၊ ရူပါနံ-တို့၏၊ ကမ္မညဘာဝေါ-ထိုထိုအမှု၌ ကောင်းကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ သရိရ၊ ဩပ၊ ပွကာရော-ကိုယ်အမှုကိစ္စအား လျော်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အထူးအပြား ရှိသော၊ သရိရကိရိယာနံ-ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စတို့အား၊ အနနုကူလ၊ ဩပ၊ သမုဋ္ဌာနော-မလျော်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောဓာတ်ချောက်ချား ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ယော (ရူပဝိကာရော အတ္ထိ၊) သော ရူပဝိကာရော-သည်၊ ရူပဿကမ္မညတာ-မည်၏၊ ဣတိဇေ-သို့၊ တောသံ-ဤ လဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာတို့၏၊ ဝိသေသော-ကို၊ ဝေဒိတဗျော။

သုဇန္တသုဝဏ္ဏဿ။ ။အချို့စာအုပ်၌ “သုဇန္တ”ဟု ပါ၍ရှိ၏။ “သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ+ဓမ္မိယိတ္ထ-မှတ်အပ်ပြီ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ သုပုဗ္ဗ ဓမ္မဓာတ်၊ တ ပစ္စည်းဖြင့် “သုဇန္တ”ဟု ရှိသောပါ၍က ကောင်းသည်၊ အညစ်အကြေးတွေ ထွက်သွားအောင် မီးဖြင့်မှတ်လွင့် အပ်ပြီးသည်ကို (အိုးကင်း၌ထည့်၍ လှော်အပ်ပြီးသည်ကို) သုဇန္တ ဟု ခေါ်၏။ “လှော်ပြီး ဦးပြီးသောရွှေ”ဟု အနက်ပေးကြသည်။

ပန-ဆက်၊ တိဿောပိ-နိဿော၊ တော-ဤလဟုတာ မုဒတာ ကမ္မညတာ တို့ကို၊ ကမ္မ-ကံသည်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ အာဟာရာဒယောဝ- အာဟာရအစရှိသော အကြောင်းတို့သည်သာ၊ ကရောန္တိ-ပြုနိုင်ကုန်၏၊ [ဤ လဟုတာစသောရုပ်တို့သည် ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇ ရုပ်များဖြစ်ကြသည်-ဟူလို၊] တထာဟိ-ထိုစကားမှန်၏၊ ယောဂိနော-ယောဂိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (ဝဒန္တိ၌ စပ်၊) အဇ္ဇ-ယနေ၊ အမှေဟိ-ငါတို့သည်၊ ဘောဇန သပ္ပာယ်-လျှောက်ပတ်သော ဘောဇနကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊) နော-ငါတို့၏၊ ကာယော-ကိုယ်သည်၊ လဟု-ပေါ့ပါး၏၊ မုဒ-နူးညံ့၏၊ ကမ္မညော-ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ခန့်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောတတ်ကြ ကုန်၏၊ အဇ္ဇ (အမှေဟိ) ဥတုသပ္ပာယ်-ကို၊ လဒ္ဓံ-ပြီ၊ [တသ္မာ နော ကာယော လဟု၊ မုဒ၊ ကမ္မညော ဣတိ ဝဒန္တိဟု လိုက်၍ပေး၊ ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်၊] အဇ္ဇ၊ အမှောက်-တို့၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဧကဂ္ဂံ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၊ (တည်ကြည်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ) နော ကာယော လဟု၊ မုဒ၊ ကမ္မညော၊ ဣတိ ဝဒန္တိ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

၆၄၁။ ။ဥပစယ သန္တတိ နိဒ္ဒေသေသု-ဥပစယနိဒ္ဒေသ၊ သန္တတိ နိဒ္ဒေသတို့၌၊ အာယတနာနန္တိ-ကား၊ အဗျေကာဒသန္တံ-အခွဲအားဖြင့် တစ်ဆယ့် တစ်ပါးတုန်သော၊ ရူပါယတနာနံ-ရုပ်အာယတနတို့၏၊ [ဓမ္မာယတနံ၌ စေတသိက်နှင့်နိဗ္ဗာန် ပါနေသောကြောင့် တစ်ဝက်သာရ၍ “အဗျေကာဒသ- ရုပ် အာယတနဆယ်ပါး ခွဲ”ဟု ဆိုသည်၊] အာစယောတိ-ကား၊ နိဗ္ဗတ္တိ- ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ သော ရူပဿ ဥပစယောတိ-ကား၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန်၊ နိဗ္ဗတ္တိ မာနာနံ-ကုန်သော၊ အာယတနာနံ-အခွဲအားဖြင့် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော ရုပ် အာယတနတို့၏၊ ယော အာစယော-အကြင် ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (အတ္တိ၊) သောဝ-ထို အထပ်ထပ်ဖြစ်ကုန်သော ရုပ် အာယတနတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်ပင်၊ ရူပဿ ဥပစယောနာမ-ရူပဿ ဥပစယမည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဝမိ-တိုးပွား ခြင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော။

အာစယ၊ ဥပစယ။ ။ပါဠိတော၌ “ယော အာယတနာနံ အာစယော၊ သော ရူပဿ ဥပစယော”ဟု အာစယနှင့် ဥပစယကို အရတူ ဟောတော်မူ၏၊ အဋ္ဌ ကထာ ဆရာကား “အာစယ”အရ တစ်ဘဝ၌ ပထမဖြစ်ခြင်းကို ယူ၍ “ဥပစယ” အရ ရထိုက်သမျှ ရုပ်မစုံမီ အထပ်ထပ်ဖြစ်ခြင်းကို ယူပါဟု သိစေလို၍ “ပုနပျုနံ နိဗ္ဗတ္တိမာနာနံ”ဟု အာယတနာနံ၏ဝိသေသနကို ထည့်၍ဖွင့်သည်၊ ဤစကားအရ “အာစယ”ဟူသည် အစပထမဖြစ်ခြင်း၊ “ဥပစယ”ဟူသည် တိုးပွားခြင်း (တိုး၍ ဖြစ်ခြင်း)ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် “အာစယော”တုန်းက “နိဗ္ဗတ္တိ”ဟူသာ ဖွင့်၍ ဥပစယ၌ ဝမိဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဋီကာ၌လည်း “အာဒိတော+စယော အာစယော၊ ဥပရိ+စယော ဥပစယော”ဟု ဖွင့်သည်။

ယော၊ ပေ၊ သန္တတိတိ-ကာ၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥပစိတာနံ-အထက်၌ စီအပ်ပြီး ကုန်သော၊ ဝါ-တိုးပွားစေအပ်ပြီးကုန်သော၊ ရူပါနံ-ရုပ်တို့၏၊ ယာဝဓိ-အကြင် တိုးပွားခြင်းသည်၊ (တစ်ဘဝ၌ ရထိုက်သမျှ ရုပ်ကလာပ်များ ပြည့်စုံသည့် တိုင်အောင် တိုးပွားခြင်းသည်၊ အတ္တိ၊) တတော-ထို တိုးပွားခြင်းထက်၊ ဥတ္တရိ တရံ-သာ၍ လွန်စွာ၊ ပဝတ္တိကာလေ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ သာ-ထို တိုးပွားခြင်းသည်၊ ရူပဿ သန္တတိနာမ-ရူပဿ သန္တတိမည်သည်၊ ဟောတိ၊ ပဝတ္တိ-အဆက်ဆက် ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [ပဝတ္တိနေရာ၌ “ပဝဓိ-ထပ်၍ တိုးပွားခြင်း တည်း” ဟုရှိလျှင် “ဝဓိတိ အတ္ထော” ဟူသော ရှေ့အဖွင့်နှင့် သာ၍ ရှေ့နောက် လိုက်လျောစရာရှိသည်။]

ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ နဒီတိရေ-မြစ်ကမ်း၌၊ ခတကူပ သ္မိ-တူးအပ်သော တွင်း၌၊ ဥဒကုဂ္ဂမနကာလော-ရေထွက်ရာအခါကို၊ (ဝေဒိ တဗ္ဗော) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ၊) အာစယော-အစွာ စီခြင်းကို၊ ဝါ-အစွာ ဖြစ်ခြင်းကို၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ပရိပုဏ္ဏကာလော-ရေပြည့်ရာ အခါကို၊ (ဝေဒိ တဗ္ဗော၊) ဝိယ၊ (တထာ၊) ဥပစယော-အထက်၌ စီခြင်းကို၊ (တိုးပွားခြင်းကို၊) ဝဓိ-တိုးပွားခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အဇ္ဈောတ္တရိတွာ-ရေတွင်း ကို လွှမ်းကျော်၍၊ ဂမနကာလော-သွားရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ (တထာ) သန္တတိ-ဆက်စပ်လျက် ကျယ်ပျံ့ခြင်းကို၊ ပဝတ္တိ-အဆက်ဆက် ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [ပဝတ္တိတိ ဣတိပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊ ပဝတ္တိနေရာ၌ “ပဝဓိ” ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်၊ ရှေးနိဿယ၌ “သန္တတိ- သန္တတိကို၊ ပဝတ္တိတိ-ရုပ်တို့၏ အစဉ်မပြတ် ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ခြင်းဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏” ဟု ပေးလေသည်။]

ယော၊ ပေ၊ သန္တတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယော ရူပဿ ဥပစယော၊ သာ ရူပဿ သန္တတိ” ဟု ဥပစယနှင့် သန္တတိကို အရတူပင် ဟောတော်မူ၏၊ သို့သော် “သန္တတိ” အရ၌ တစ်ဘဝဝယ် ရထိုက်သမျှ ပြည့်စုံအောင် တိုးပွားပြီး နောက်မှ ဆက်သွယ်၍ ဖြစ်ကြသော အာယတနတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို ယူပါဟု သိစေလိုသောကြောင့် “တတော ဥတ္တရိတရံ ပဝတ္တိကာလေ” ဟု အပိုထည့်စွက်၍ အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ပြ သည်၊ ဋီကာ၌လည်း ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် ယူ၍ “ပဗန္ဓော-အဆက်မပြတ် ဖွဲ့စပ် ခြင်းသည်၊ သန္တတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ သမ္မန္တာ-တစ်ဘဝအတွက် ပြည့်စုံပြီးသော ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့်စပ်လျက်+တတိ-ကျယ်ပြန့်ခြင်း၊ သန္တတိ-စပ်လျက် ကျယ်ပြန့်ခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားအရ “အာစယ၊ ဥပစယ သန္တတိတို့သည် အာယတန တို့၏ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်အားဖြင့် တူကြ၏၊ ဥပါဒ်ခြင်း၏တည်ရာ အာယတနချင်းကား မတူကြ” ဟု မှတ်ပါ၊ “အစဆုံးဖြစ်သော အာယတန၊ ရုပ်မစုံခင်ဖြစ်သော အာယတန၊ စုံပြီးနောက် ဆက်၍ ကျယ်ပြန့်သော အာယတန” ဟု ကွဲကြသည်-ဟူလို။

ဧဝံ-ဤ “ယော အာယတနာနံ အာစယော” အစရှိသော ပါဠိတော်နိဒ္ဒေသ စကားဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ် သည်၊ (ဟောတော်မူလိုသည်၊) ဟောတိ-ဖြစ်သနည်း?၊ ဟိ-အဖြေကား၊ အာယတနေန-(အာယတနာနံ၌) အာယတနသဒ္ဓါဖြင့်၊ အာစယော-ဖြစ်ခြင်း ဟူသောအာစယကို၊ ကထိတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ အာစယေန-အာစယ သဒ္ဓါဖြင့်၊ အာယတနံ-အာယတနကို၊ ကထိတံ-ပြီ၊ အာစယောဝ-အာစယ ကိုသာ၊ ကထိတော-ပြီ၊ အာယတနမေဝ-အာယတနကိုသာ၊ ကထိတံ-ပြီ။

ဧဝံ ကိ ကထိတံ။ ။ “ဧဝံတိ ယော အာယတနာနံ အာစယောတိအာဒိ နိဒ္ဒေသေန” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ “ဥပစယ၊ သန္တတိကို အကျယ်ပြသော ပါဠိတော်နိဒ္ဒေသ စကားရပ်ကို ဧဝံဖြင့် ညွှန်ပြသည်” ဟုလျှံ၊ ထိုနိဒ္ဒေသစကားတော်ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် အဘယ်အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဟောတော်မူလိုပါသနည်း? ဟု အဋ္ဌကထာဆရာက ပုစ္ဆာ ထုတ်၍ “အာယတနေနဟိ” စသည်ဖြင့် အဖြေကိုပြသည်။

အာယတနေန အာစယော။ ။ “အာယတနာနံ” ဟု အာယတနသဒ္ဓါကို မိန့် တော်မူ၏။ တို့ အာယတနသဒ္ဓါဖြင့် အာယတနရုပ်တရားတို့ကို တိုက်ရိုက်ပြသဖြင့် ထို အာယတနတို့၏ ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော အာစယကိုလည်း ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ပြပြီးဖြစ်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် “အာယတနေန အာစယော ကထိတော” ဟု မိန့်သည်။ [ဥပစယ သန္တတိလည်း ဖြစ်ခြင်းဥပါဒ်ချည်းဖြစ်သောကြောင့် “အာစယော” အရ ဥပစယ သန္တတိကိုပါ ယူပါ။]

အာစယေန အာယတနံ။ ။ [ဤအာစယ၌လည်း ဥပစယသန္တတိတို့ ပါဝင် သည် ဟု မှတ်ပါ။] “အာစယ-ဖြစ်ခြင်း” ဟူရာ၌လည်း ဖြစ်တတ်သော ရုပ်အာယတနတို့ မရှိကြဘဲ “ဖြစ်ခြင်း” ဟု မရှိနိုင်၊ အာစယကို တိုက်ရိုက်ယူသဖြင့် ထို အာစယ၏ တည်ရာရုပ်အာယတနကိုလည်း ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ယူပြီးဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် “အာစယေန အာယတနံ ကထိတံ” ဟု မိန့်သည်။

အာစယောဝ ကထိတော။ ။ “အာစယော ကထိတော” ကို ဧဝံထည့်၍ ထပ်ဖွင့်သော ဝါကျတည်း။ “ယော အာယတနာနံ အာစယော” ၌ အာယတနာနံဝယ် အာယတနသဒ္ဓါဖြင့် အာစယကိုသာ ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း? ... အခန်းက ဥပစယသန္တတိကို ပြရာအခန်းဖြစ်ခြင်း၊ ထို ဥပစယသန္တတိတို့ကို အာစယ ဟုလည်း ခေါ်ရခြင်းကြောင့်တည်း။

အာယတနမေဝ ကထိတံ။ ။ “အာယတနံ ကထိတံ” ကိုပင် “အာယတန မေဝ ကထိတံ” ဟု ဧဝံသဒ္ဓါထည့်၍ ထပ်ဖွင့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား... “အာစယ” ဟူသည် ရုပ်အစစ်မဟုတ်၊ “ရုပ်အာယတနကို၏ ဥပါဒ်ခြင်း” ဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ (လက္ခဏာရုပ်)သာတည်း။ “ယော အာယတနာနံ အာစယော” ဟူသောပါဠိတော်၌ “အာစယသဒ္ဓါဖြင့် ရုပ်အစစ်ဖြစ်သော အာယတနကိုသာ ဟောတော်မူလိုသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ [လက္ခဏံ ဟိ ဥပ္ပါဒေါ၊ န ရူပရူပန္တိ၊ တေနော အဓိပ္ပာယေနာဟ အာယတန မေဝ ကထိတန္တိ၊-ဋီကာ။]

ဧဝံပိ-ဤသို့ အာယတနဖြင့် အာစယကိုသာ ဟောတော်မူခြင်း၊ အာစယဖြင့် အာယတနကိုသာ ဟောတော်မူခြင်းဖြင့်လည်း၊ [ရှေ့ဝါကျ၏အနက်ကို ပြန်၍ “ဧဝံပိ”ဟု ညွှန်သောကြောင့် ရှေ့ဝါကျအနက်ကို စွဲရသည်။] ကိ-အဘယ် အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်သည်၊ (ဟောတော်မူလိုသည်။) ဟောတိ-နည်း? ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဧဝံပိ-လည်း၊ (လိုက်စေသည်။) စတုသန္တတိရူပါနံ-လေးပါးသော သန္တတိရုပ်တို့၏၊ အာစယော-အာစယကို လည်းကောင်း၊ ဥပစယော-ဥပစယကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဝနိ-တိုးပွားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကထိတာ-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ အတ္တတော-လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ-ဤ နှစ်ပါးစုံသော ဥပစယ သန္တတိသည်လည်း၊ ဇာတိ ရူပဿေဝ-ဇာတိရုပ်၏သာ၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ပန-ထိုသို့ ဇာတိရုပ်၏သာ အမည်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အာကာရနာနတ္ထေန-အခြင်းအရာအားဖြင့် ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဝေနယျဝသေနစ-ဝေနယျ၏အလိုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပစယော သန္တတိတိ-ဥပစယော သန္တတိဟူ၍၊ ဥဒ္ဓေသဒေသနံ-ဥဒ္ဓေသ ဒေသနာတော်ကို၊ ကတွာ-ပြုတော်မူပြီး၍၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤဥပစယ သန္တတိတို့၌၊ အတ္တတော-အားဖြင့်၊ နာနတ္ထံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊

ဧဝံ ပပေ၊ ဟောတိ။ ။ရှေ့၌ “ဧဝံ ကိ ကထိတံ ဟောတိ”ဟု ဆိုအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ “ဧဝံပိ”ဟု သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ပိသဒ္ဒါထည့်၍ ဆိုသည်။ ဧဝံဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်အားလုံးကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ရှေ့ဝါကျ၌ ပြအပ် သည့်အတိုင်း အာယတနဖြင့် အာစယကိုသာလည်းကောင်း၊ အာစယဖြင့် အာယတန ကိုသာလည်းကောင်း ဟောတော်မူခြင်းဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ဘာကို သိစေတော်မူလို ပါသနည်း?-ဟူလို။

စတုသန္တတိ ပပေ၊ ကထိတာ။ ။တစ်ဘဝ၌ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်ကို “ကမ္မသမုဋ္ဌာနသန္တတိ”ဟု ခေါ်၏၊ တို့အတူ စိတ် ဥတု အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်ကို “စိတ္တ ပပေ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနသန္တတိ”ဟု ခေါ်သည်။ ထိုရုပ်လေးမျိုး အစဉ်၏ အာစယနှင့်ဥပစယကို ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။ [“အာစယ”ဟူရာ၌ ဥပစယကို ဆိုလို၏၊ “ဥပစယ”ဟူရာ၌ကား သန္တတိကို ဆိုလို၏၊ “အာစယောတိ ဥပစယမာဟ၊ ဥပစယောတိစ သန္တတိ”-ဋီကာ၊] ထို့ကြောင့် အာစယဟူသော ဥပစယ ကိုပင် “နိဗ္ဗတ္တိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဥပစယဟူသော သန္တတိကိုပင် “ဝနိ”ဟုလည်းကောင်း ထပ်ဖွင့်သည်။

အတ္တတော ဟိ ပပေ၊ အဓိဝစနံ။ ။ထိုဥပစယသန္တတိနှစ်ပါးစုံသည် တရား ကိုယ်အနက်အားဖြင့် ဇာတိရုပ်ပင်တည်း၊ [ဤစကားကိုယူ၍ သင်္ဂြိုဟ်ရုပ်ပိုင်း ရူပသ မုဒ္ဓေသ၌ “ဇာတိရူပမေဝ ပနေတ္ထ ဥပစယသန္တတိနာမေန ပဝုစ္စတိ”ဟု ဆိုသည်။]

အာကာရ ပပေ၊ ဥဒ္ဓေသဒေသနံ။ ။ထိုသို့ ဇာတိရုပ်တစ်ခုတည်း၏ အမည် ဖြစ်သော်လည်း ဥပစယဟု ခေါ်အပ်သော ဇာတိရုပ်က တစ်ဘဝ၌ အစဖြစ်ခြင်း ရုပ် မစုံမီ တိုး၍ဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာဖြစ်၍ “သန္တတိ”ဟု ခေါ်အပ်သော ဇာတိရုပ်က

နိဒ္ဒေသေ-ဌိ၊ ယော အာယတနာနံ အာစယော၊ သော ရူပဿ ဥပစယော၊
ယော ရူပဿ ဥပစယော၊ သာ ရူပဿ သန္တတိတိ-ယော အာယတနာနံ
၊ပေ၊ သန္တတိဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

☰

စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ ဥဘယံပိ-ဤ နှစ်ပါးစုံသော ဥပစယ၊
သန္တတိသညလည်း၊ ဇာတိရူပသေဝ-၏သာ၊ အဓိဝစနံ-တည်း၊ တသ္မာ-
ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထို ဥပစယ၊ သန္တတိတို့တွင်၊ ရူပဿ ဥပစယော-ရူပဿ
ဥပစယသည်၊ အာစယလက္ခဏော-စိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ
ရှိ၏၊ ပုဗ္ဗန္တတော-မဖြစ်မီ ရှေးအစွန်မှ၊ ရူပါနံ-ရုပ်တို့ကို၊ ဥမ္မုဇ္ဈာပနရသော-
ပေါ်လာစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ နိယျာတနပစ္စုပ္ပန်နော-အပ်နှံတတ်သော တရားဟု
ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ [အာဒိစယအနက်ဟော ဥပစယ၏
ပစ္စုပ္ပန်၊] ဝါ-နည်း၊ ပရိပုဏ္ဏဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်နော-ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ဖြင့်
ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ [ဥပရိအနက်ဟော ဥပစယ၏ ပစ္စု
ပ္ပန်ကို ပြသည်၊] ဥပစိတ ရူပပဒဋ္ဌာနော-စ၍လည်းကောင်း၊ အထက်၌
လည်းကောင်း စီအပ်သောရုပ်သာလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏၊ ရူပဿ
သန္တတိ-ရူပဿသန္တတိသည်၊ ပဝတ္တိလက္ခဏာ-အဆက်ဆက် ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ
ရှိ၏၊ [ဤ၌လည်း “ပဝဗ္ဗိ” ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်၊] အနုပ္ပဗန္ဓရသာ-အစဉ်မပြတ်
ဖွဲ့စပ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ အနုပစ္ဆေဒပစ္စုပ္ပန်နော-အဆက်မပြတ်သော တရားဟု
ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ အနုပ္ပဗန္ဓရူပပဒဋ္ဌာနော-အစဉ်မပြတ်
ဖွဲ့စပ်အပ်သောရုပ်လျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

၆၄၃။ ။ဧရတာနိဒ္ဒေသေ-ဌိ၊ ဇီရဏကဝသေန-ဆွေ့မြေယိုယွင်း၊
အိုမင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဇရာ-ဇရာမည်၏၊ ဧတ္ထ-ဤ ဇရတာနိဒ္ဒေသဌိ၊ အယံ-
ဤ ဇရာသဒ္ဓါသည်၊ သဘာဝနိဒ္ဒေသော-ဇရာ၏သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါ
တည်း၊ ဇီရဏကာကာရော-ဆွေ့မြေယိုယွင်း၊ အိုမင်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ
သည်၊ ဇီရဏတာ-တာမည်၏၊ ခဏ္ဍိစ္ဆန္တိအာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ တယော-

တစ်ဘဝ၌ ရထိုက်သမျှရုပ်တွေ စုပေါင်းပြီးနောက် ဆက်သွယ်၍ဖြစ်ခြင်းဟူသော
အခြင်းအရာဖြစ်၏၊ ဤသို့အခြင်းအရာ ထူးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုသို့
နှစ်မျိုးခွဲ၍ ဟောတော်မူမှသာ ဝေနေယျတို့သဘောကျ နားလည်ဖွယ်ရှိသောကြောင့်
လည်းကောင်း ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၏ ဥဒ္ဒေသ၌ “ဥပစယော-သန္တတိ” ခွဲ၍ အကျဉ်း
သရုပ်မျှ ထုတ်ပြတော်မူသည်။

တသ္မာ ၊ပေ၊ သန္တတိတိ။ ။ထိုသို့ခွဲ၍ ဥဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူခဲ့သော်လည်း
နိဒ္ဒေသကာ၊ ထိုသုံးမျိုးလုံးပင် အနက်အရတူကြောင်း ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “ယော
၊ပေ၊ အာစယော၊ သော ၊ပေ၊ ဥပစယော၊ ယော ၊ပေ၊ ဥပစယော၊ သာ ရူပဿ
သန္တတိ” ဟု အနက်တူကြောင်းကိုပြသော ယသဒ္ဓါ တသဒ္ဓါတို့ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

သုံးပါးသော သဒ္ဓါတို့သည်၊ ကာလာတိက္ကမေ-ကာလကို လွန်ရာအခါ၌၊
(ကာလကြာသော အခါ၌) ကိစ္စနိဒ္ဒေသာ-ဧရာ၏ကိစ္စကို ညွှန်ပြကြောင်း
သဒ္ဓါတို့တည်း၊ ပစ္စိမာ-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခွေ-နှစ်ပါးသော သဒ္ဓါတို့သည်၊
ပကထိနိဒ္ဒေသာ-ဧရာ၏အကျိုးပေးတတ်သော ပင်ကိုသဘောကို ညွှန်ပြကြောင်း
သဒ္ဓါတို့တည်း၊ ဝါ-ဧရာသည် အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်သောအကျိုးကို ညွှန်ပြ
ကြောင်းသဒ္ဓါတို့တည်း။

ဟိ-ချဲ့၊ အယံ-ဤဧရာကို၊ (ဒီပိတာ၌ စပ်)၊ ဧရာတိ ဣမိနာပဒေန-ဧရာ
ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်၊ သဘာဝတော-သဘောအားဖြင့်၊ ဒီပိတာ-ပြုအပ်ပြီး၊
တေန-ထို့ကြောင့်၊ အယံ-ဤ ဧရာသဒ္ဓါသည်၊ အဿာ-ထို ဧရာ၏၊ သဘာဝ
နိဒ္ဒေသော-သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊ ဇီရဏတာတိ ဣမိနာ-
ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်၊ အာကာရတော-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဧရာ-ကို၊ ဒီပိတာ-
ပြီး) တေန-ကြောင့်၊ အယံ-ဤ ဇီရဏတာသဒ္ဓါသည်၊ အဿာ-ထို ဧရာ၏
အာကာရနိဒ္ဒေသော-အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊ ခဏ္ဍိစွတိ
ဣမိနာ-ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်၊ ကာလာတိက္ကမေ-၌၊ ဒန္တနခါနံ-သွား၊ ခြေသည်း
လက်သည်းတို့၏၊ ခဏ္ဍိတဘာဝကရဏကိစ္စတော-ကျိုးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို
ပြုခြင်းကိစ္စအားဖြင့်၊ (ဧရာဒီပိတာ၊) ပါလိစွတိ ဣမိနာ-ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်၊
ကေသလောမာနံ-ဆံ၊ အမွေးတို့၏၊ ပလိတဘာဝကရဏကိစ္စတော-ဖြူကုန်
သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းကိစ္စအားဖြင့်၊ (ဧရာဒီပိတာ၊) ဝလိတ္တစတာတိ
ဣမိနာ-ဖြင့်၊ မံသံ-အသားကို၊ မိလာပေတွာ-ညှိုးစေ၍၊ တစေ-အရေ၌၊
ဝလိဘာဝ ကရဏ ကိစ္စတော-တွန့်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းကိစ္စအားဖြင့်၊
(ဧရာ-ကို၊) ဒီပိတာ-ပြီး၊ တေန-ကြောင့်၊ ခဏ္ဍိစွတိအာဒယော-ခဏ္ဍိစွ အစရှိ
ကုန်သော၊ တယော-န်သော၊ ဣမေ-ဤ သဒ္ဓါတို့သည်၊ အဿာ-ထို ဧရာ၏၊

ပကထိနိဒ္ဒေသာ။ ။“ဖလဝိပစ္စနပကထိယာ-အသက်၏ကုန်ခန်းခြင်း၊ စက္ခု
စသော ဣန္ဒြေတို့၏ရင့်ကျက်ခြင်းဟူသော အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောအားဖြင့်”
ဟု ဋီကာဖွင့်၊ အာယုသံဟာနိ ဣန္ဒြိယပရိပါကသည် ဧရာ၏အကျိုးဖြစ်၏၊ ထို
အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ဧရာ၏ပင်ကိုရိုးရာ သဘောတည်း၊ ထိုသဘောအားဖြင့်
ဧရာကို ညွှန်ပြသည်-ဟူလို၊ ဤနည်း၌ ပင်ကိုရိုးရာထုံးစံကို “ပကထိ”ဟု ဆိုလိုသည်။

တစ်နည်း။ ။“ဧရာယ ပါပုဏိတဗ္ဗ ဖလမေဝ-ဧရာကြောင့် ရောက်ထိုက်သော
အကျိုးသည်ပင်၊ ပကထိ-ပကထိမည်၏”ဟု ဋီကာတစ်နည်း ဖွင့်၏၊ ဧရာကြောင့်
ဧရာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရောက်ထိုက်သော အာယုသံဟာနိ ဣန္ဒြိယပရိပါကဟူသော
အကျိုးသည်ပင် ပကထိမည်၏၊ ထိုအကျိုးဟူသော ပကထိအားဖြင့် ဧရာကို ညွှန်ပြ
သည်-ဟူလို၊ ဤနည်း၌ “ပ-အပြားအားဖြင့်+ကထိ-ပြုအပ်သောအကျိုး”ဟု အနက်
မှတ်ပါ၊ နှစ်နည်းလုံးပင် အကျိုးဖြင့် အကြောင်းဧရာကိုညွှန်ပြသော ဖလူပစာချည်းတည်း။

ကာလာတိက္ကမေ-ဌံ၊ ကိစ္စနိဒ္ဒေသာ-တို့တည်း၊ တေဟိ-ထိုခဏှိစ္စံ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ဖြင့်၊ ဣမေသံ ဝိကာရာနံ-ဤ သွားကျိုးခြင်းအစရှိသော ထူးခြားသော အမူအရာတို့ကို၊ ဒဿနဝသေန-ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပါကဋိဘူတာ-ထင်ရှား ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပါကဋ္ဌ ဇရာ-ထင်ရှားသော ဇရာကို၊ ဒဿိတာ-ပြီ။

ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ဥဒကာဿဝါ-ရေ၏သော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂိနောဝါ-မီး၏သော်လည်းကောင်း၊ တိဏရုက္ခာဒိနံ-မြက်၊ သစ်ပင် အစရှိသည်တို့၏၊ သံဘဂ္ဂ ပလိဘဂ္ဂတာယဝါ- ပြင်းစွာ ချိုးဖျက်အပ်၊ ထက် ဝန်းကျင် ချိုးဖျက်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စျာမတာယ ဝါ-မီးလောင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂတမဂ္ဂေါ-သွား အပ်သောလမ်းသည်၊ ပါကဋ္ဌော-ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ၊ စ-ထိုသို့ပင် ထင်ရှား ပါသော်လည်း၊ သောဂတမဂ္ဂေါ-ထို သွားအပ်သောလမ်းသည်၊ တာနေဝ ဥဒကာဒိနိ-ထို ရေ အစရှိသည်တို့ပင်၊ (ထို ရေ မီးတို့သည်ပင်၊) န (ဟောန္တိ) ယထေဝ-မဟုတ်ကုန်သကဲ့သို့သာလျှင်၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူပင်၊ ဇရာယ-ဇရာ သည်၊ ဒန္တာဒိသု-သွား အစရှိသည်တို့၌၊ ခဏှိစ္စာဒိဝသေန-ကျိုးသောသွားရှိသူ၏ အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဂတမဂ္ဂေါ-သွားအပ်သော လမ်းသည်၊ ပါကဋ္ဌော-ထင်ရှား၏၊ စက္ခုံ-မျက်စိကို၊ ဥမ္ဗိလေတွာပိ-ဖွင့်၍သော်မှလည်း၊ ဂယုတိ-ယူအပ် ယူနိုင်၏၊ (သိနိုင်၊ မြင်နိုင်၏၊) စ-ထိုသို့ မျက်စိကို ဖွင့်၍ ယူအပ် ယူနိုင်ပါသော်လည်း၊ ခဏှိစ္စာဒိနေဝ-ကျိုးသော သွားရှိသူ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့သည်ပင်၊ ဇရာ-ဇရာသည်၊ န-မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ ဇရာ-သည်၊ စက္ခုဝိညေယျာ-စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်၊ သိနိုင်သည်၊ န ဟောတိ။

[ကိစ္စနိဒ္ဒေသ၏အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ပကတိနိဒ္ဒေသ၏အကျယ်ကို ပြလိုသော ကြောင့် “အာယုနော”စသည် မိန့်၊] ပန-ကား၊ အာယုနော၊ ပေ၊ ပရိပါကာတိ- ဟူကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဝဒေဟိ-ဤပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ကာလာတိက္ကမေယေဝ-ကာလကို လွန်ရာအခါ၌သာ၊ အဘိဗျတ္တာယ-အလွန်ထင်ရှားသော၊ အာယုက္ခယ၊ ပေ၊ သညိတာယ-အသက်၏ ကုန်ခြင်း၊ စက္ခုအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်း ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်၊ (ဇရာ-ကို၊) ဒိပိတာ-ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ ပစ္ဆိမာ-န်သော၊ ဒွေ-န်သော၊ ဣမေ-ဤ သဒ္ဒါတို့သည်၊ အဿာ-ထိုဇရာ၏၊ ပကတိနိဒ္ဒေသာ-တို့တည်း၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏။

န စ ခဏှိစ္စာဒိနေဝ ဇရာ။ ။ ခဏှိတဿ-ဘာဝေါ ခဏှိစ္စံ-ကျိုးသောသွား ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သွားကျိုးခြင်း၊ ပလိတဿ+ဘာဝေါ ပါလိစ္စံ-ဖြူသော ဆံစသည်ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဆံစသည်တို့၏ ဖြူခြင်း၊ ဤကိစ္စတို့သည် ဇရာ ကြောင့်ဖြစ်ရကား ဇရာသည် ပြုအပ်သောကိစ္စဖြစ်၏၊ ခဏှိစ္စစသည်ကား ဇရာမဟုတ်။

တတ္ထ-ထို အာယုနော သံဟာနိ အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်၊ ယသ္မာ၊ ဇေ-
အိုခြင်းသို့၊ ပတ္တဿ-ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာယု-အသက်သည်၊ ဟာယတိ-
ဆုတ်ယုတ်၏၊ တသ္မာ၊ ဇရာ-ကို၊ အာယုနော သံဟာနိတိ-ဟူ၍၊ ဖလူပစာရေန-
အားဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဒဟရကာလေ-
ငယ်ရွယ်သူ၏အခါ၌၊ သုပ္ပသန္နာနိ-အလွန် ကြည်လင်ကုန်သော၊ သုခုမံပိ-
သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော၊ အတ္တနော-၏၊ ဝိသယံ-အာရုံကို၊ သုခေနေဝ-
လွယ်ကူသဖြင့်သာ၊ ဂဏှနသမတ္တာနိ-ယူခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ စက္ခာဒီနိ-
စက္ခုအစရှိကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ-ဣန္ဒြေတို့သည်၊ ဇေ-အိုခြင်းသို့၊ ပတ္တဿ-
ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌၊ ပရိပက္ခာနိ-ရင့်ရော်ကုန်သည်၊ အာလုဠိတာနိ-
ရှုပ်ပွေနေကုန်သည်၊ အဝိသဒါနိ-မရှင်းလင်းကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) ဩဠာရိ
ကမ္မိ-ထင်ရှားသည်လည်းဖြစ်သော၊ အတ္တနော-၏၊ ဝိသယံ-ကို၊ ဂဟေတု-
ငှာ၊ အသမတ္တာနိ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ၊ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကောတိပိ-
ဟူ၍လည်း၊ ဖလူပစာရေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ (ဇရာ-ကို) ဝုတ္တာ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ညွှန်ပြအပ်သော၊ သဗ္ဗာပိ-သော၊ သာအယံ
ဇရာ-သည်၊ ပါကဠာ-ထင်ရှားသော ဇရာလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္ဆန္နာ-ဖုံးကွယ်
အပ်သော ဇရာလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဒုဝိဓာ ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထို နှစ်ပါးတို့တွင်၊
ဒန္တာဒီသု-သွား အစရှိသည်တို့၌၊ ခဏ္ဍဘာဝါဒီ ဒဿနတော-ကျိုးကုန်သည်၏
အဖြစ် အစရှိသည်ကို မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ရူပဓမ္မေသု-ရုပ်တရားတို့၌၊ ဇရာ-
သည်၊ ပါကဠာဇရာနာမ-ထင်ရှားသော ဇရာမည်၏၊ ပန-ကား၊ အရူပဓမ္မေသု-
နာမ်တရားတို့၌၊ ဇရာ-သည်၊ တာဒိသဿ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝိကာရဿ-
ထူးခြားသော အမှုအရာကို၊ (ဖောက်ပြန်ခြင်းကို) အဒဿနတော-မမြင်ရခြင်း
ကြောင့်၊ ပဋိစ္ဆန္နဇရာနာမ-ဖုံးကွယ်အပ်သော ဇရာမည်၏၊ ပန-တစ်ဖန်၊ အဝီစိ-
အကြားမရှိသော ဇရာလည်းကောင်း၊ သဝီစိ-အကြားရှိသော ဇရာလည်းကောင်း၊

အဝီစိ သဝီစိ။ ။ဝီစိသဒ္ဓါသည် အကြားဟူသောအနက်ကို ဟော၏၊ နတ္ထိ+
ဝီစိ ယဿာတိ အဝီစိ၊ သံဝိဇ္ဇတိ+ဝီစိ ယဿာတိ သဝီစိ၊ ရှေ့ဇရာနှင့် နောက်ဇရာတို့
အကြားကို သိဖို့ရန်မလွယ်ကူသောကြောင့် “အကြားမရှိ”ဟုပင် ထင်ရသော (တစ်ဆက်
တည်း ဖြစ်နေသည်ဟု ထင်ရသော)ဇရာကို အဝီစိဇရာဟု ခေါ်၏၊ ဥပမာ-ပတ္တမြား
စသည်၌ရှိသော ဇရာမျိုးတည်း၊ ပတ္တမြားသည် သင်္ခါရထုံးစံအတိုင်း ဖြစ်ပျက် ရင့်ရော်
နေသော် လည်း ထိုရင့်ရော်ခြင်းဇရာ နှစ်ခုအကြားကို မသိရသဖြင့် ရင့်ရော်သည်
ဟု မသိရသကဲ့သို့တည်း၊ လူတို့၏ မန္တဒသကအရွယ်နှင့် ခိဇ္ဇဒသကအရွယ်သည်
လည်းကောင်း၊ ပန်း သစ်သီးအရွက်နုတို့၏ အဆင်းသည်လည်းကောင်း၊ ရှေ့နောက်
အဆင်းချင်းမတူကြသောကြောင့် ရင့်ရော်လာပုံထင်ရှားရကား သဝီစိ (သိလွယ်သော
အကြားရှိသော) ဇရာမည်၏၊ [အဝိညာယမာနန္တရဇရာ အဝီစိဇရာ။-ဋီကာ။]

ဣတိ ဧဝံပိ-ဤသို့လည်း၊ (ဧရာ-သည်၊) ဒုဝိဓာ ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထိုနှစ်ပါး တို့တွင်၊ မဏိ၊ ဩ၊ သူရိယာဒီနိ-ပတ္တမြား၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ သန္တာ၊ လ၊ နေ အစရှိသည် တို့၏၊ (ဧရာ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (ဧရာအဝီစိဧရာနာမ၌ လှမ်းစပ်၊) မန္တဒသကာ ဒီသု-မန္တဒသက အစရှိသည်တို့၌၊ ပါဏိနိ-သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏၊ (ဧရာ) ဝိယစ-ကဲ့သို့လည်း ကောင်း၊ ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝါဒီသု-အပွင့်၊ အသီး၊ အညွန့် အစရှိသည်တို့၌၊ အပါဏိနိ-သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၏၊ (ဧရာ) ဝိယစ-ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနိ-အဆင်း အထူး အစရှိသည်တို့၏၊ ဒုဗ္ဗိညေယျတ္တာ-မသိအပ်၊ မသိနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ဧရာ-သည်၊ အဝီစိဧရာနာမ-မည်၏၊ နိရန္တရဧရာ-ထင်ရှားလောက် အောင် အကြားမရှိသောဧရာမည်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ကား၊ တတော- ထို မဏိကနက အစရှိသည်တို့မှ၊ အညေသု-အခြားကုန်သော၊ ယထာ ဝုတ္တေသု- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော မန္တဒသက၊ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝ အစရှိသည်တို့၌၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနိ-အဆင်းအထူး အစရှိသည် တို့၏၊ သုဗ္ဗိညေယျတ္တာ-လွယ်ကူစွာ သိအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧရာ-သည်၊ သဝီစိဧရာနာမ-မည်၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

မဏိ၊ ဩ၊ သူရိယာဒီနိဝိယ။ ။အဝီစိဧရာ၏ ဥဒါဟရဏ်ပုံစံကို ပြသော စကားတည်း၊ ဝိယသဒ္ဓါလည်း ဥဒါဟရဏ်ပြ ဥပမာဇောတကတည်း၊ မန္တဒသကာဒီသု၊ ဩ၊ အပါဏိနိကား ဝိသဒီသုပမာတည်း၊ မန္တဒသက အစရှိသည်တို့၌ သက်ရှိသတ္တဝါ တို့၏ အဆင်းအထူးကိုလည်းကောင်း၊ ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝ စသည်တို့၌ သက်မဲ့ဝတ္ထု တို့၏ အဆင်းအထူးကိုလည်းကောင်း သိဖို့ရန် လွယ်ကူသကဲ့သို့၊ မဏိစသည်တို့၏ အကြားအကြား၌ အဆင်းအထူး စသည်ကို သိဖို့ရန် မလွယ်ကူ-ဟုလို့၊ ထိုသို့ မလွယ်ကူသောကြောင့် မဏိစသည်တို့၌ ဧရာကို “အဝီစိဧရာ”ဟု ခေါ်ရသည်။

တတော၊ ဩ၊ ယထာဝုတ္တေသု။ ။ရှေ့ဝါကျ၌ ပဓာနဖြစ်သော မဏိ၊ ဩ၊ သူရိယာဒီကို တတောဖြင့်စွဲ၍ အည၏ အပါဒါနံခံပြီးလျှင်၊ ထိုမှတစ်ပါးသော ယထာဝုတ္တအရကို “မန္တဒသကာဒီသု ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါဒီသု”ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော ဌာန တို့ကို ယူရသည်၊ ဤသို့လျှင် မန္တဒသက ပုပ္ဖဖလ စသည်တို့၌ ဧရာကို “သဝီစိ ဧရာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ရှေ့အဝီစိဧရာအရတွင် မန္တဒသကစသည်တို့ မပါဝင်ရကား ထို ဥပမာကို ဝိသဒီသုပမာ အဖြစ်ဖြင့်သာပြကြောင်း သိသာနိုင်သည်။

မန္တဒသကာဒီသု။ ။မန္တဒသက-နဲ့သော နဲ့သော အခိုက်အတန့်ရှိသော ကလေး အရွယ် ဆယ်နှစ်အပေါင်း၊ ခိဋ္ဌဒသက-မြူးတူးပျော်ပါး ကစားတတ်သူ၏ အခိုက်အတန့် ရှိသော ဆယ်နှစ်အပေါင်း၊ ဝဏ္ဏဒသက-အဆင်းလှသူ၏ အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ် အပေါင်း၊ ဗလဒသက-အားကောင်းသူ၏ အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ်အပေါင်း၊ ပညာဒသက-ဉာဏ်ပညာအတိုးတက်ဆုံး အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ်အပေါင်း၊ ဟာနိဒသက-ပညာ၊ ဗလ၊ ဝဏ္ဏတို့ ဆုတ်ယုတ်ရာ အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ် အပေါင်း၊ ပဗ္ဗာရဒသက-ခါးကိုင်းသူ၏ အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ်အပေါင်း၊

လက္ခဏာဒိတောပိ-အားဖြင့်လည်း၊ ရူပဿဇရတာ-သည်၊ ရူပပရိပါက
လက္ခဏာ-ရုပ်တို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ဥပနယနရသာ-
မရဏသို့ ကပ်ဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ သဘာဝါနပဂမေ-ပင်ကိုသဘော၏
မကင်းခြင်းသည်၊ (သတိ)ပိ-သော်လည်း၊ နဝဘာဝါပဂမ ပစ္စုပ္ပန်နာ-အသစ်၏
အဖြစ်မှ ကင်းခြင်းသဘောဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ဝိပရိ
ပုရာဏဘာဝေါဝိယ-ကောက်တို့၏ ဟောင်းကုန်သည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့တည်း၊
ပရိပစ္စမာန ရူပပဒဋ္ဌာနာ-ရင့်ကျက်သောရုပ်လျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။
ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

၆၄၄။ ။အနိစ္စတာနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္တော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ခယ
ဂမနဝသေန-ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ ခယော-ခယမည်၏၊
[ခိယနံ ခယော၊] ဝယဂမနဝသေန-ကင်းခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊
ဝယော-မည်၏၊ [ဝိအယနံ ဝယော၊] ဘိဇ္ဇနဝသေန-ပျက်ခြင်း၏အစွမ်း
ဖြင့်၊ ဘောဒေါ-မည်၏၊ [ဘိဇ္ဇနံ ဘောဒေါ၊] [ဘာဝသာဓနမှတစ်ပါး၊ အဓိကရဏ
သာဓနကို ပြလို၍ “အထဝါ” စသည် မိန့်၊] အထဝါ-ကား၊ ယသ္မာ၊ တံ-ထို
အနိစ္စတာသို့၊ ပတွာ-၍၊ ဝါ-ရောက်လသော်၊ ရူပံ-ရုပ်သည်၊ ခိယတိ-ကုန်လည်း
ကုန်၏၊ ဝယတိ-ကင်းလည်းကင်း၏၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်လည်းပျက်၏၊ တသ္မာ၊
ဧတသ္မိ-ဤ သဘောတရား၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (ရူပံ-သည်၊) ခိယတိ-ကုန်၏၊
ဣတိ-ထိုသို့ ကုန်ရာကုန်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထို သဘောတရား
သည်၊) ခယော-မည်၏၊ ဧတသ္မိ-၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (ရူပံ) ဝေတိ-ကင်း၏၊
ဣတိ-ထိုသို့ ကင်းရာ၊ ကင်းကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) ဝယော-
မည်၏၊ ဧတသ္မိ-၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (ရူပံ) ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ပျက်ရာ
ပျက်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော)ဘောဒေါ-မည်၏၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန-

ဝကံဒသက-ကိုင်းရုံမျှမက ကုန်းသူကောက်သူ၏ အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ်
အပေါင်း၊ မောဟဒသက-ကိုးဆယ်တွင်းရောက်သဖြင့် မူးနောက်နောက် မေ့တော့တော့
ဖြစ်ကာ သူငယ်ပြန်တတ်သူ၏ အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ်အပေါင်း၊ သယန
ဒသက-မထနိုင်တော့ဘဲ အိပ်ရာဖျာကပ်ဖြစ်ရသူ၏ အခိုက်အတန့်ရှိသော ဆယ်နှစ်
အပေါင်း ဤသို့အားဖြင့် အသက်တစ်ရာကို ဆယ်ပုံခွဲခြားလျှင် အခိုက်အတန့်ဆယ်မျိုး
ပြားသည်၊ အာဒိဖြင့် နောက်ကိုးပါးကို ယူပါ၊ [ဝိသတိနိပါတ် စိတ္တသမ္ဘူတဇာတ်။]

သဘာဝါ၊ ပေ၊ ဘာဝေါဝိယ။ ။ကောက်စပါးသည် ဟောင်းသွားသည့်အခါ
စပါး၏သဘော မပြောင်းသော်လည်း အသစ်သဘောမှ အဟောင်းသဘောသို့ ပြောင်း
သကဲ့သို့၊ ဇရာ၏ဖြစ်ရာ သက်ရှိ-သက်မဲ့တို့၌ မူလသဘော မပြောင်းသော်လည်း
အသစ်သဘောကား ရွေ့လျော့ပြောင်းသွား၏၊ ထို့ကြောင့် “သဘာဝါနပဂမေပိ
နဝဘာဝါပဂမ”ဟု ဆိုသည်။

ပရိဟူသော ဥပသာရ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဒံ-ကို၊ ဝဗေတွာ-တိုးချဲ့၍၊ ဘောဒေါဝ-
ပျက်ခြင်းကိုပင်၊ (ပျက်ရာပျက်ကြောင်း သဘောကိုပင်၊) ပရိဘောဒေါ-ပရိဘောဒ
ဟူ၍၊ (ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊) [ရှေးနိဿယ၌ “ဝုတ္တော” ဟု ထည့်သည်။]

ဟုတွာ-ဖြစ်ပြီး၍၊ အဘာဝဋ္ဌေန-ထင်ရှားမရှိခြင်းဟူသော အနက်သဘော
ကြောင့်၊ နိစ္စ-မြဲသောတရားသည်၊ န-မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနိစ္စ-မည်၏၊
တဿ-ထို အနိစ္စဖြစ်သောရုပ်၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၊ မမြဲခြင်း
လက္ခဏာသည်၊ အနိစ္စတာ-မည်၏၊ ဧတ္ထ-ဤသဘောတရား၌၊ (ရူပ-သည်၊)
အန္တရဓာယတိ-ကွယ်ပျောက်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ကွယ်ပျောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊
အန္တရဓာန-မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ မရဏံ-မရဏသို့၊ ပတွာ-၍၊ ဝါ-ရောက်လသော်၊
ရူပ-သည်၊ အန္တရဓာယတိ-၏၊ အဒဿနံ-မမြင်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-
ရောက်၏၊ [အဒဿနံ၌ ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ ကြံပါ၊ “မမြင်အပ်သော
ရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကွယ်ပျောက်ခြင်းသို့ရောက်သည်” ဟုလို၊] စ-
ဆက်၊ ကေဝလံ-နာမ်ခန္ဓာနှင့် မဖက်၊ သက်သက်၊ ရူပမေဝ-ရုပ်သည်သာ၊
အန္တရဓာယတိ-ကွယ်ပျောက်သည်ကား၊) န-မဟုတ်သေး၊ သဗ္ဗေပိ-န်သော၊
ပဉ္စကုန္ဒာ-ငါးပါးသောခန္ဓာတို့သည်၊ (အန္တရဓာယန္တိ-န်၏၊) တသ္မာ၊ ပဉ္စန္ဒပိ-
န်သော၊ ခန္ဓာနံ-တို့၏၊ အနိစ္စတာယ-အနိစ္စတို့၏အဖြစ်၏၊ ဣဒမေဝလက္ခဏံ-
ဤ လက္ခဏာပင်တည်း၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [ထို့ကြောင့်ပင် “ခန္ဓာငါးပါးလုံး၏
မမြဲသည်၏အဖြစ် စသည်ကို လက္ခဏာ” ဟု ခေါ်သည်၊] ပန-ကား၊ [ပဒတ္တမှ
တစ်ပါး၊ လက္ခဏာဒျတ္တကား၊] လက္ခဏာဒိတော-အားဖြင့်၊ ရူပဿ အနိစ္စတာ-
ရူပဿ အနိစ္စတာသည်၊ ပရိဘောဒလက္ခဏာ-ပျက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ သံသီ
ဒနရသာ-ဆုတ်နစ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ ခယဝယပစ္စုပ္ပန်နာ-ကုန်ခြင်း၊ ကင်းခြင်း
သဘောဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ ပရိဘိဇ္ဇမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ-
ပျက်သောရုပ်လျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဇာတိဇရာ-ဇာတိ၊ ဇရာတို့ကို၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣမသ္မိ
ဌာနေ-ဤအရာ၌၊ မရဏံ-မရဏကို၊ ဂဟိတံ-ပြီး၊ တယော-သုံးပါးကုန်သော၊
ဣမေ ဓမ္မာ-ဤ တရားတို့သည်၊ ဣမေသံ သတ္တာနံ-ဤ သတ္တဝါတို့၏၊
ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စာမိတ္တသဒိသာ-မြှောက်ချီအပ်သော သန်လျက်ရှိသော ရန်သူနှင့်
တူကုန်၏၊ (သန်လျက်မိုးနေသော ရန်သူနှင့်တူကုန်၏၊) ဟိ-ချဲ့၊ ပုရိသဿ-
ယောက်ျားတစ်ယောက်၏၊ တယော-သုံးယောက်ကုန်သော၊ ပစ္စာမိတ္တာ-
ရန်သူတို့သည်၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ (သတ်ဖြတ်ခွင့်ကို၊) ဂဝေသမာနာ-ရှာ
ကုန်လျက်၊ ဝိစရေယျံ ယထာ-လှည့်လည်ကုန်ရာသကဲ့သို့၊ တေသု-ထို ရန်သူ
သုံးယောက်တို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော ရန်သူသည်၊ (တစ်ယောက်
သော ရန်သူက၊) ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏၊ (ကို၊) ဧတံ-အဲဒီ

အကောင်ကို၊ နိဟရိတွာ-အိမ်မှ ထုတ်ဆောင်၍၊ အဋ္ဌဝိပ္ပဝေသနံ-တောအုပ်သို့
ဝင်လာစေခြင်းသည်၊ (သွင်းခဲ့ခြင်းသည်၊) မယံဘာရော-ငါ့တာဝန်သည်၊
ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ ဣတိ၊ ဝဒေယျ-၏၊ ဒုတိယော-ဒုတိယ ရန်သူသည်၊
(ဝဒေယျ၊) ကိံ အဋ္ဌဝိဂတကာလေ-တောအုပ်သို့ ရောက်ရာအခါ၌၊ ပေါထေ
တွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ပထဝိယံ-မြေ၌၊ ပါတနံ-ကျစေခြင်းသည်၊ မယံဘာရော-
ငါ့တာဝန်သည်၊ (ဟောတု၊) ဣတိ (ဝဒေယျ၊) တတိယော-တတိယ ရန်သူ
သည်၊ (ဝဒေယျ၊ ကိံ) ပထဝိဂတ ကာလတော-မြေသို့ ရောက်ရာအခါမှ၊
ပဋ္ဌာယ-၍၊ အသိနာ-သန်လျက်ဖြင့်၊ သီသစ္ဆေဒနံ-ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ခြင်းသည်၊
မယံဘာရော-(ဟောတု၊) ဣတိ (ဝဒေယျ၊) ဣမေ ဇာတိ အာဒယော-ဤ
ဇာတိအစရှိသော တရားသုံးပါးတို့သည်၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်၏။

ဟိ-ချဲ့၊ ဧတ္ထ-ဤဇာတိ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဇာတိ-ဇာတိသည်၊ နိဟရိတွာ-
အိမ်မှ ထုတ်ဆောင်၍၊ အဋ္ဌဝိပ္ပဝေသပစ္စာမိတ္တသဒိသာ-တောအုပ်သို့ သွင်းလာ
သော ရန်သူနှင့်တူ၏၊ (ကသ္မာ၊) တသ္မိံ တသ္မိံဌာနေ-ထိုထိုအရပ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ
ပနတော-ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဧရာ-သည်၊ အဋ္ဌဝိဂတံ-တောအုပ်သို့
ရောက်သူကို၊ ပေါထေတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ပထဝိယံ-၌၊ ပါတနပစ္စာမိတ္တသဒိ
သာ-ကျစေသော ရန်သူနှင့်တူ၏၊ (ကသ္မာ၊) နိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာနံ-ဖြစ်သောခန္ဓာတို့၏၊
ဒုဗ္ဗလ၊ ပေ၊ ကရုဏာဘော-အားမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၊ သူတစ်ပါး၏ စပ်ဆိုငို
ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ အိပ်ရာညောင်စောင်းလျှင် လည်းလျောင်းရာ ရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကို ပြုခြင်းကြောင့်တည်း၊ [အိပ်ရာမှ ထူပေးရခြင်း၊ ထမင်းခွံပေးရခြင်း
စသည်တို့ကို “ပရာဓိန” ဟု ဆိုသည်၊] မရဏံ-မရဏသည်၊ ပထဝိဂတဿ-
မြေသို့ ရောက်သူ၏၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ သီသစ္ဆေဒကပစ္စာမိတ္တသဒိသံ-ဦးခေါင်းကို
ဖြတ်တတ်သော ရန်သူနှင့်တူ၏၊ (ကသ္မာ၊) ဧရာပတ္တာနံ-ဧရာသို့ရောက်ကုန်
သော၊ ခန္ဓာနံ-ခန္ဓာတို့၏၊ ဧဝိတက္ခယပါပနတော-အသက်၏ကုန်ခြင်းသို့
ရောက်စေခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၆၄၅။ ။ကဗဠိကာရဟာရနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊)
ယော-အကြင် အာဟာရကို၊ ကဗဠိ-အလုပ် အလွေးကို၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်၏၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ (ယော-ထို အာဟာရသည်၊) ကဗဠိကာရော-မည်၏၊ အာဟာရီ
ယတိ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်အပ်၏၊ (စားမျှအပ်၏၊) ဣတိ၊ အာဟာရော-
မည်၏၊ ကဗဠိ-အလုပ် အလွေးကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အဇ္ဈောဟရိယတိ-ရှေးရှု
ဆောင်အပ်၏၊ (စားမျှအပ်၏၊) ဣတိ အတ္ထော၊ ရူပံ-ဩဇာဌမကရုပ်ကို၊
အာဟာရတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိပိ-လည်း၊ အာဟာရော-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့
လျှင်၊ ဝတ္ထုဝသေန-အာဟာရ၏တည်ရာ ဩဒနစသောဝတ္ထုနှင့် စပ်သဖြင့်၊
နာမံ-အာဟာရဟူသော အမည်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်တော်မူပြီး၍၊

ပုန, ဝတ္ထုဝသေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဧတံ-ဤ အာဟာရရုပ်ကို၊ ပဘောဒတော-
 အပြားအားဖြင့်၊ ဒသေတုံ-ငှာ၊ သြဒနော ကုမ္မာသောတိအာဒိ-အစရှိသော
 စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သြဒနာဒီနိ-သြဒန အစရှိကုန်
 သော၊ ဖာဏိတပရိယန္တာနိ-ဖာဏိတအဆုံးရှိကုန်သော၊ ဒွါဒသ-တစ်ဆယ့်
 နှစ်ပါးသော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဣမ-ဤအာဟာရရုပ်အရာ၌၊ အဓိပ္ပေတဿ-
 အလိုရှိအပ်သော၊ အာဟာရဿ-၏၊ ဝတ္ထုနိ-တည်ရာတို့တည်း၊ ပါဠိယံ-
 တော်၌၊ အနာဂတာနိ-မလာကုန်သော၊ မူလဖလာဒီနိ-အမြစ် အသီး အစရှိသည်
 တို့သည်၊ ယေဝါ ပနကံ-ယေဝါ ပနက အာဟာရသို့၊ ပဝိဋ္ဌာနိ-ဝင်ကုန်ပြီ၊
 [“ယံဝါ ပနညမ္မိ အတ္ထိ”စသော ပါဠိတော်စကားကို၊ “ယေဝါ ပနက”ဟု
 နာမည်တပ်ထားသည်။

ဣဒါနိ-၌၊ တာနိ မူလဖလာဒီနိ-ထို မူလဖလ အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတ္တဗ္ဗ
 တော-ခံတွင်းဖြင့် စားမှုအစရှိသည်ကို ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ [ဋီကာ၌
 “ကတ္တဗ္ဗ သဘာဝတော”ဟု ဖွင့်၏၊ ကတ္တဗ္ဗ၌ ဘာဝပဗ္ဗာန ကြံစေလိုသည်၊]
 ဒသေတုံ, ယမိယမိ ဇနပဒေတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝါ)
 အာဟ၊ တတ္ထ-ထိုယမိယမိ ဇနပဒေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ မုခေန-ခံတွင်း
 ဖြင့်၊ အသိတဗ္ဗ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ-စားထိုက်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မုခါသိယံ-မည်၏၊
 [အသိတဗ္ဗတိ အာသိယံ၊ အသဓာတ်, ဣပစ္စည်း, ဣလာ၊ မုခေန+အာသိယံ
 မုခါသိယံ၊] ဒန္တေဟိ-သွားတို့ဖြင့်၊ ဝိခါဒိတဗ္ဗ-ခဲစားထိုက်၏၊ ဣတိ၊ ဒန္တ
 ဝိခါဒနံ-မည်၏၊ [ဝိခါဒိတဗ္ဗန္တိ ဝိခါဒနံ၊ ဒန္တေဟိ+ဝိခါဒနံ ဒန္တဝိခါဒနံ၊
 “ဝိခါယိတဗ္ဗ”ဟုလည်း ရှိ၏၊ စားခြင်းအနက်ဟော ခေဓာတ်မှ ဧကံ အာယ
 ပြု၊] ဂလေန-လည်မျိုဖြင့်၊ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗ-ရှေးရှုဆောင်ထိုက်၏၊ ဝါ-

ဧဝံ ဝတ္ထုဝသေန နာမံ။ ။အာဟာရရုပ်ဟူသည် ထမင်းစသည်တို့၌ပါသော
 သြဇာတည်း၊ ထိုသြဇာကို ထမင်းကဲ့သို့အလုတ်ပြု၍ မလွေးနိုင်၊ မစားနိုင်၊ သြဇာ၏
 တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော ထမင်းစသည်ကိုသာ အလုတ်ပြု၍ လွေးနိုင်၊ စားနိုင်သည်၊
 ထို့ကြောင့် “ကဗဠိကာရော အာဟာရော”ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သြဇာကို တိုက်ရိုက်မပြဘဲ
 သြဇာ၏တည်ရာဝတ္ထုကို ထုတ်ပြသည်ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ ဝတ္ထုနှင့်စပ်သဖြင့်
 ဆိုထားသည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌မိန့်သောကြောင့် “အာဟာရ”အရ သြဇာကို ဌာနျူပစာရ
 အားဖြင့် ကောက်ယူကြရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ကဗဠိကာရောဝယ် “ကရိယတေတိ ကာရော၊ ကဗဠော+
 ကာရော ကဗဠကာရော”ဟု ဆိုလိုလျက် ဤပစ္စည်း, တစ်နည်း-စ အနုဗန်ရှိသော
 စီပစ္စည်း သက်ထားသည်၊ ထို ပစ္စည်းသည် ဤနေရာ၌ အဗ္ဗျုတတဗ္ဗောအနက်ဟော
 မဟုတ်၊ တပွာကဠိကရဏပုဒ်ကဲ့သို့ သွတ္တံ၌သက်သော ပစ္စည်းသာတည်း၊ သို့သော်
 ရှေးနိဿယ၌ အဗ္ဗျုတတဗ္ဗောအနက်ဟု ဆိုလေသည်၊ [အဗ္ဗျုတတဗ္ဗော အနက်
 အဓိပ္ပာယ်ကို ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ အဗျယိဘောသမာသ်ခန်း၌ ရှုပါ။

စားမျိုးထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဂလဇ္ဈောကရဏီယံ-မည်၏။ ဣဒါနိ၊ တံ-ထို အာဟာရကို၊ ကိစ္စဝသေန-ဖြင့်၊ ဒဿေတုံ ကုစ္ဆိဝိတ္တမ္ပနန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟာ၊ ဟိ-မှန်၊ မူလဖလာဒိနိ-အမြစ် အသီး အစရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဩဒနကုမ္မာသာ ဒိဝါ-ထမင်း၊ တစ်ဝက်ကျက်မို့ အစရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ [“ကုမ္မာသ-မုယောမုံ” ဟု ပေးရိုးရှိ၏။] တံ-ထို အာဟာရသည်၊ အဇ္ဈောဟဋ္ဌ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်အပ်ပြီးသည်၊ ဝါ-စားမျိုးအပ်ပြီးသည်၊ (သမာနံ-သော၊) ကုစ္ဆိ-ဝမ်းကို၊ ဝိတ္တမ္ပေတိ-တောင့်တင်းစေနိုင်၏။ [ထို့ကြောင့် “ထမင်းစားလိုက်ရလို့ ဝမ်းတောင့်သွားသည်” ဟု ပြောကြသည်။] ဣဒံ-ဤဝမ်းကို တောင့်စေခြင်းသည်၊ အဿ-ထို အာဟာရ၏၊ ကိစ္စံ-ကိစ္စတည်း၊ ယာယ ပေ၊ ယာပေန္တိတိ-ကာ၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ သဗ္ဗပဒေဟိ-အလုံးစုံသော ဩဒနောကုမ္မာသော အစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ သဝတ္ထုကံ-တည်ရာဝတ္ထုနှင့် တကွဖြစ်သော၊ အာဟာရံ-အာဟာရဟူသော ဩဇာကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ၊ နိဗ္ဗုဒ္ဓိတဩဇမေဝ-တည်ရာဝတ္ထုမှ နစ်စေအပ်သော ဩဇာကိုသာ၊ (အစာမှ သီးခြားထုတ်အပ်သော ဩဇာကိုသာ၊) ဒဿေတုံ၊ ဣဒံ-ဤယာယ ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိဟူသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧတ္ထ-ဤ ဝတ္ထုဩဇာတို့တွင်၊ ဝတ္ထုဿ-ဩဒနစသော ဝတ္ထု၏၊ ကိစ္စံ-ကိစ္စသည်၊ ကိ-အဘယ်နည်း၊ ဩဇာယ-ဩဇာ၏၊ (ကိစ္စံ-သည်) ကိ-နည်း?၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ပရိဿယဟရဏပါလနာနိ-ဘေးရန်ကို ပယ်ရှားခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့သည်၊ (ကိစ္စာနိ-အစဉ်အတိုင်းသော ကိစ္စတို့တည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဝတ္ထု-ဩဒနစသောဝတ္ထုသည်၊ ပရိဿယံ-ဘေးရန်ကို၊ ဟရတိ-ပယ်ရှားနိုင်၏၊ ပါလေတုံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဩဇာ-ဩဇာသည်၊ ပါလေတိ-စောင့်ရှောက်နိုင်၏၊ ပရိဿယံ-ကို၊ ဟရိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ ဒွေပိ-နှစ်ပါးသောဝတ္ထု ဩဇာတို့သည်လည်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ-၍၊ ပါလေတုံ ပိ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပရိဿယံ-ဘေးရန်ကို၊ ဟရိတုံပိ-ပယ်ရှားခြင်းလည်းကောင်း၊ သက္ကောန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧသ (ဧသော) ပရိဿယောနာမ-ဤ ဘေးရန်မည်သည်၊ ကော-အဘယ်နည်း?၊ (ဣတိ-တည်း၊) ကမ္မဇတေဇော-ကံကြောင့် ဖြစ်သော တေဇောဓာတ်တည်း၊ (ဝမ်းမီးကို ဆိုသည်၊) ဟိ-ချဲ့၊ အန္တောကုစ္ဆိယံ-ဝမ်းတွင်း၌၊ ဩဒနာဒိဝတ္ထုသ္မိ-ထမင်းအစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ အသတိ-သော်၊ ကမ္မဇတေဇော-ကံကြောင့်ဖြစ်သော တေဇောဓာတ်သည်၊ (ဝမ်းမီးသည်၊) ဥဋ္ဌဟိတွာ-ထ၍၊ ဥဒရပဋ္ဌလံ-ဝမ်းလွှာကို (ဝမ်းရေကို၊) ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ (ပူလောင်၏၊) (အဟံ-ငါသည်၊) ဆာတော-ဆာသည်၊ အမှီ-ဖြစ်၏၊ မေ-အား၊ အာဟာရံ-အစာကို၊ ဒေထ-ပေးကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါပေတိ-ပြောဆိုစေ၏၊

ဘုတ္တကာလေ-စားအပ်ပြီးရာအခါ၌၊ ဥဒရပဋ္ဌလံ-ကို၊ မုဉ္ဇိတွာ-လွတ်၍၊ ဝတ္ထု-
ထမင်းစသောဝတ္ထုကို၊ ဂဏှာတိ၊ အထ-ထို အခါ၌၊ သတ္တော-သတ္တဝါသည်၊
ဧကဂ္ဂေါ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၊ (တည်ကြည်သည်၊) ဟောတိ။

ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ဆာယာရက္ခသော-ဆာယာရက္ခိသ်
သည်၊ (မိမိ၏သစ်ပင်ရိပ်သို့ ဝင်လာသူကို စောင့်ရှောက်၍စားတတ်သော
ဘီးလူးသည်၊) [ရက္ခိတွာ အသတိ ဘက္ခတိတိ ရက္ခသော၊ ဆာယာယ+ရက္ခ
သော၊] ဆာယံ-အရိပ်သို့၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်လာသူကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ ဒေဝ
သင်္ခလိကာယ-နတ်သံခြေကျဉ်းဖြင့်၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဝနေ-
ဗိမာန်၌၊ မောဒန္တော-ဝမ်းမြောက်လျက်၊ (ဖမ်းထားအပ်သူကို ဝမ်းမြောက်စေသည်
မဟုတ်၊ စားစရာရနေသည်ဖြစ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် ဝမ်းမြောက်လျက်၊) ဆာတ
ကာလေ-ဆာသူ၏အခါ၌၊ (ဆာရာအခါ၌၊) အာဂန္ဓာ-လာ၍၊ သီသေ-ဦးခေါင်း
၌၊ ခုံသတိ-ကိုက်၏၊ သော-ထို ဖမ်းထားအပ်သူသည်၊ ခုဋ္ဌတ္တာ-ကိုက်အပ်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိရဝတိ-မြည်တမ်း၏၊ တံ ရဝံ (တံ ဝိရဝံ)-ထို
မြည်တမ်းသံကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ဧတ္ထ-ဤ အရပ်၌၊ ဒုက္ခပ္ပတ္တော-ဆင်းရဲ
သို့ ရောက်နေသူသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တတောတတော-
လိုတိုအရပ်မှ၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ပြေးလာကြကုန်၏၊ သော-
ထို ဆာယာရက္ခိသ် သည်၊ အာဂတာဂတေ-လာကုန်လာကုန်သော လူတို့ကို၊
ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ ခါဒိတွာ-ခဲစား၍၊ ဘဝနေ-၌၊ မောဒတိယထာ-ဝမ်း
မြောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဒံသမ္ပဒံ-ဤ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော
ဥပမေယျကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ဟိ-ဥပမာန ဥပမေယျရောနှော၍ ပြဦးအံ့၊ ဆာယာရက္ခသော-ဆာယာ
ရက္ခိသ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ) ကမ္မဇတေဇော-ကို၊ (ဝေဒိ
တဗ္ဗော) ဒေဝသင်္ခလိကာယ-ဖြင့်၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊ ဌပိတသတ္တော-ထားအပ်သော
သတ္တဝါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ (တထာ) ဥဒရပဋ္ဌလံ-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ပုန-
တစ်ဖန်၊ အာဂတမနုဿာ-ရောက်လာသော လူတို့ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊
(တထာ) သြဒနာဒိဝတ္ထု-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) သြတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ (ဖမ်းထား
အပ်သူတို့ လှောင်ထားရာအချုပ်တွင်းသို့ သက်ဆင်း၍၊) သီသေ-၌၊ ခုံသနံ-
ကိုက်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝိယ၊ (တထာ) ကမ္မဇတေဇော-၏၊ ဝတ္ထုတော-
သြဒန စသောဝတ္ထုမှ၊ မုတ္တဿ-လွတ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ဥဒရပဋ္ဌလဂ္ဂဟဏံ-
ဝမ်းအလွှာကိုယူခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ခုဋ္ဌဿ-ကိုက်အပ်သောလူ၏၊ ဝိရဝဏ
ကာလော-မြည်တမ်းရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ (တထာ) အာဟာရံ-
ကို၊ ဒေထ-ပေးကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝစနကာလော-ပြောဆိုရာအခါကို၊
(ဝေဒိတဗ္ဗော) တာယ သညာယ-ထို အမှတ်အသားဖြင့်၊ အာဂတာဂတေ-

လာကုန်လာကုန်သော လူတို့ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ခါဒိတွာ၊ ဘဝနေ-ဌာ၊ မောဒန
ကာလော-ဝမ်းမြောက်ရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ (တထာ) ကမ္မဇတေဇ
န-သည်၊ ဥဒရပဋ္ဌလံ-ကို၊ မုဉ္ဇိတွာ-လွှတ်၍၊ ဝတ္ထုသ္မိ-ဩဒနစသောဝတ္ထုကို၊
ဂဟိတေ-ယူအပ်ပြီးသော်၊ ဧကဂ္ဂစိတ္တတာ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော
စိတ်ရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ (တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။)

တတ္ထ-ထို ဝတ္ထုတို့တွင်၊ ဩဠာရိကေ-ကြမ်းတမ်းသော၊ ဝတ္ထုသ္မိ-
ဩဒနစသော ဝတ္ထု၌၊ ဩဇာ-ဩဇာသည်၊ မန္ဒာ-ညံ့သည်၊ ဟောတိ၊
[ကလာပ်ကစ်ခု၌ ဩဇာတစ်ခုစီဝါရကား နည်းသည်မဟုတ်၊ ဩဇာ၏သတ္တိ
ညံ့ခြင်းသာတည်း၊] သုခုမေ-သိမ်မွေ့သော၊ (ဝတ္ထုသ္မိဩဇာ)، ဗလဝတိ-
အားရှိသည်၊ (ဟောတိ) [အောက်အရပ်က ငက္ခေဆန်နှင့်၊ အညာက ငစိန်ဆန်တို့
ဩဇာချင်း အညံ့အထက် ကွာပုံမျိုးတည်း၊] ဟိ-ချဲ့၊ ကုဒြုသကဘတ္တာဒိနိ-
လူးထမင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-စားပြီး၍၊ မုဟုတ္တေနေဝ-တစ်မဟုတ်
ဖြင့်သာ၊ ဆာတော-ဆာသည်၊ ဟောတိ၊ သပ္ပိအာဒိနိ-ထောပတ် အစရှိသည်
တို့ကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်ပြီး၍၊ ဌိတဿ-တည်သူအား၊ ဒိဝသမ္ပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံး
လည်း၊ ဘတ္တံ-ထမင်းသည်၊ န ရုစ္စတိ-မနှစ်သက်၊ (မဆာ၊) [ထို့ကြောင့်
ဝမ်းမီးညှံသူတို့က “ထောပတ်ထမင်းကိုစားလျှင် အစာကြေခဲသည်” ဟု ပြော
ကြသည်၊] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအာဟာရအရာ၌၊ ဥပါဒါယုပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊
ကပ်ယူ၍၊ (ထောက်စာ၍၊ ထောက်စာ၍၊) ဩဠာရိက သုခုမတာ-ကြမ်းတမ်း
သည်၏အဖြစ်၊ သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဟိ-ချဲ့၊ ကုမ္ဘိလာနံ-မိကျောင်းတို့၏၊ အာဟာရံ-အာဟာရကို၊ ဥပါဒါယ-
ကပ်ယူ၍၊ (ထောက်စာ၍၊) မောရာနံ-ဥဒေါင်းတို့၏၊ အာဟာရော-သည်၊
သုခုမော-သိမ်မွေ့၏၊ ကုမ္ဘိလာ-တို့သည်၊ ပါသာဏေ-ကျောက်ခဲတို့ကို၊ ဂိလန္တိ
ကိရ-မျိုကြကုန်သတတ်၊ တေစ-ထို ကျောက်ခဲတို့သည်လည်း၊ နေသံ-ထို
မိကျောင်းတို့၏၊ ကုမ္ဘိပ္ပတ္တာ-ဝမ်းသို့ရောက်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်
လသော်၊) ဝိလီယန္တိ-ကြေမွကုန်၏၊ မောရာ-တို့သည်၊ သပ္ပဝိစ္စိကာဒိပါဏေ-
မြေ၊ ကင်းမြီးကောက် အစရှိသောသတ္တဝါတို့ကို၊ ခါဒန္တိ-ခဲစားကြကုန်၏၊ ပန-
ဆက်၊ မောရာနံ-တို့၏၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဥပါဒါယ-၍၊ တရုတ္တာနံ-အောင်း
တို့၏၊ အာဟာရော သုခုမော၊ တေ-ထို အောင်းတို့သည်၊ တိဝဿဆဋ္ဌိတာနိ-
စွန့်ပစ်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ သုံးနှစ်ရှိကုန်သော၊ ဝိသာဏာနိစေဝ-သားချိုတို့ကို
လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌိနိစ-အရိုးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ခါဒန္တိကိရ-နံသတတ်၊ တာနိ
စ-ထို သားချိုအရိုးတို့သည်လည်း၊ နေသံ-ထို အောင်းတို့၏၊ ခေဠေန-တံထွေ
ဖြင့်၊ တေမိတမတ္တာနိ-စိုစေအပ်ကာမျှတို့သည်၊ (သမာနာနိ) ဧဝ-ဖြစ်ကုန်
သော်သာ၊ ကန္တမူလံ ဝိယ-ကြွာစွယ် ကြွာရင်းကဲ့သို့၊ မုဒုတာနိ-နူးညံ့ကုန်သည်၊

ဟောန္တိ၊ [မြေ၊ ကင်းမြီးကောက်တို့ထက် ဦးချို့ အရိုးတို့က ဩဠာရိကဖြစ်သည်ဟု ထင်ရသော်လည်း မြေ၊ ကင်းမြီးကောက်တို့မှာ အဆိပ်ပါသည့်အတွက် ထို အဆိပ်ကို ကြေအောင်ချေပို့ရန် ခက်သောကြောင့် မြေ၊ ကင်းမြီးကောက်တို့ ကသာ ဩဠာရိကဖြစ်၍ သားချို့ အရိုးတို့မှာ ကျောက်ခဲတို့ကဲ့သို့လည်း မခက်မာ၊ အဆိပ်လည်းမပါသောကြောင့် သုခုမဖြစ်ရသည်။ (ဋီကာ။)

တရုတ္တာနံ ပိ-အောင်းတို့၏လည်း၊ အာဟာရံ၊ ဥပါဒါယ၊ ဟတ္ထိနံ-ဆင်တို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထို ဆင်တို့သည်၊ နာနာရက္ခသာခါ ဒယော-အမျိုးမျိုးသောသစ်ခက် အစရှိသည်တို့ကို၊ ခါဒန္တိ၊ ဟတ္ထိနံ-တို့၏၊ အာဟာရတော-ထက်၊ ဂဝယဂေါကဏ္ဍမိဂါဒီနံ-နွားနောက်သတ္တဝါ၊ စိုင်သတ္တဝါ၊ သမင်သတ္တဝါ အစရှိသည်တို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော-၏၊ [ဂဝယ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ “ဒေါဓဿစ” သုတ်၌လည်းကောင်း၊ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ ၆၁၆ ၌လည်းကောင်း ရှုပါ။] တေ-ထို နွားနောက် အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်၊ နိဿာရာနိ-အနစ်မရှိကုန်သော၊ နာနာရက္ခ ပဏ္ဏာဒီနံ-အမျိုးမျိုးသောသစ်ရွက် အစရှိသည်တို့ကို၊ ခါဒန္တိကိရ-န်သတတ်၊ တေသံပိ-ထို နွားနောက်အစရှိသော သတ္တဝါတို့၏လည်း၊ အာဟာရတော-ထက်၊ ဂုန္တံ-တို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော၊ တေ-ထို နွားတို့သည်၊ အလ္လ သုက္ခတိဏာနိ-စိုသောမြက်၊ ခြောက်သောမြက်တို့တို့၊ ခါဒန္တိ၊ တေသံပိ-ထို နွားတို့၏လည်း၊ အာဟာရတော-ထက်၊ သဿာနံ-ယုန်တို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော၊ သဿာနံ-တို့၏၊ အာဟာရဘော-ထက်၊ သကုဏာနံ-ငှက်တို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော၊ သကုဏာနံ အာဟာရတော၊ ပစ္စန္တဂါမဝါသီနံ-မြို့၏ အစွန်အဖျား ရွာ၌နေသူတို့၏၊ (ကျေးတောသားတို့၏၊) အာဟာရော၊ သုခုမော၊ ပစ္စန္တဂါမဝါသီနံ အာဟာရတော-ထက်၊ ဂါမဘောဇကောနံ-ရွာစားတို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော၊ ဂါမဘောဇကောနံ အာဟာရတော၊ ရာဇရာဇမဟာ မတ္တာနံ-မင်း၊ မင်းအမတ်ကြီးတို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော၊ တေသံ ပိ-ထို မင်း၊ မင်းအမတ်ကြီးတို့၏လည်း၊ အာဟာရတော-ထက်၊ စက္ကဝတ္ထိနော-စကြာမင်း၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော၊ စက္ကဝတ္ထိနော အာဟာရတော၊ ဘုမ္မ ဒေဝါနံ-ဘုမ္မဇိုင်းနတ်တို့၏၊ အာဟာရော၊ သုခုမော၊ ဘုမ္မဒေဝါနံ-တို့၏၊ အာဟာရတော-ထက်၊ စတုမဟာရာဇိကာနံ-စတုမဟာရာဇ်တို့၏၊ အာဟာရော သုခုမော၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနံ-ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနတ်တို့၏၊ ယာဝ အာဟာရာ-အာဟာရတိုင်အောင်၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗာ-ချဲ့ထိုက်ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ နေသံ-ထို ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနတ်တို့၏၊ အာဟာရော-သည်၊ သုခုမော တွေဝ-ဧကန် သိမ်မွေ့၏ဟူ၍သာ၊ နိဋ္ဌ-အပြီးအဆုံးသို့၊ ပတ္တော-ရောက်ပြီ၊ ပြဗ္ဗာများကား အာဟာရကို မစားသောကြောင့် ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနတ်တို့၏ အာဟာရကို “နိဋ္ဌ ပတ္တော”ဟု ဆိုသည်။]

လက္ခဏာဒီတောပိ-အားဖြင့်လည်း၊ ကဗဠိကာရော အာဟာရော-ကဗဠိ
ကာရာဟာရသည်၊ ဩဇာလက္ခဏော-ဩဇာရုပ်ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ
ရှိ၏။ ရူပါဟရဏာရသော-ဩဇာဋ္ဌမကရုပ်ကို ဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဥပတ္တမ္ဘန
ပစ္စုပဋ္ဌာနော-ထောက်ပံ့တတ်သောတရားဟု ယောဂီတို့ညာဏ်အား ရှေးရှုထင်
လာ၏။ ကဗလံ-အလုတ်အလွေးကို၊ ကတွာ-၍၊ အာဟာရိတဗ္ဗဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာနော-
စားမျိုးထိုက်သော ဩဒနစသောဝတ္ထုလျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ ဣတိ-
သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

၆၄၆။ ။နော ပါဒါနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊)
ဥပါဒါရူပံ-ဥပါဒါရုပ်သည်၊ ဥပါဒိယတေဝ ယထာ-မှီရုံသာ မှီတတ်သကဲ့သို့၊
အညေန-အခြားရုပ်သည်၊ န ဥပါဒိယတိ ယထာ-မမှီအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-
တူ၊ ဧတံ-ဤ နောပါဒါရုပ်သည်၊ န ဥပါဒိယတေဝ-မှီရုံသာ မှီတတ်သည်
မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နောပါဒါ-မည်၏။

၆၄၇။ ။(ယံ ရူပံ-အကြင် ရုပ်ကို၊) ဖုသိတဗ္ဗံ-ထိထိုက်၏၊ ဣတိ-
ကြောင့်၊ (တံ ရူပံ-သည်၊) ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ-မည်၏၊ ဖုသိတွာ-ထိ၍၊ ဇာနိတဗ္ဗံ-
သိထိုက်သော ရုပ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ-ထိအပ်သော ရုပ်လည်း
ဟုတ်၏၊ တံ-ထို ထိအပ်သော ရုပ်ဟူသည်၊ အာယတနဉ္စ-အာယတနလည်း
ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ-၏၊ အာပေါ စ-အာပေါလည်း
ဟုတ်၏၊ တံ-ထို အာပေါဟူသည်၊ နိဿတ္တသုညတသဘာဝဋ္ဌေန-သတ္တဝါ
မဟုတ်သည်၏အဖြစ်၊ အတ္တမှကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်၊ သဘော၏အဖြစ်
ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဓာတုစ-ဓာတ်လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
အာပေါဓာတု-မည်၏၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယသ္မာ၊ တီဏိ-န်သော၊ ရူပါနိ-ရုပ်တို့ကို၊
(ပထဝီ တေဇော ဝါယောတို့ကို၊) ဖုသိတွာ-ထိ၍၊ ဇာနိတဗ္ဗာနိ-သိထိုက်ကုန်၏၊
တသ္မာ၊ တာနိ-ထို သုံးပါးသော ရုပ်တို့ကို၊ ဘာဇေတွာ-ဝေဖန်တော်မူသည်၊
ဒဿေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ကတမံ၊ ပေ၊ ပထဝီ ဓာတူတိ အာဒိ-အစရှိသော
ပါဠိရုပ်ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ။

နော ပါဒါ။ ။သဗ္ဗဝါကျ သာဝဓာရဏနှင့်အညီ ဧဝသဒ္ဒါထည့်၍ “ဥပါဒိယ
တေဝ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုဧဝ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို ပြလို၍ “န အညေန ဥပါဒိယတိ”
ဟု မိန့်သည်၊ ဤစကားအရ “ဥပါဒိယတေဝါတိ ဥပါဒါ”ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဥပါဒါ
ရုပ်များကို အရကောက်ပါ၊ “ဥပါဒါရုပ်များသည် မဟာဘုတ်ကို မှီရုံသာ မှီတတ်၍
အခြားရုပ်များက မမှီအပ်”ဟူလို၊ ထို့နောက် “န+ဥပါဒါ နောပါဒါ”ဟု ပြု၊ နကိုလည်း
အန် မပြုရ၊ ဘူတရုပ်လေးပါးကို အရကောက်ပါ၊ ဘူတရုပ်လေးပါးသည် မှီရုံသာ
မှီတတ်သောရုပ်များ မဟုတ်ကြ၊ မဟာဘုတ်တစ်ပါးကို မဟာဘုတ်သုံးပါးက မှီခြင်
စသည်အားဖြင့် မှီလည်းမှီတတ်၊ မှီလည်းမှီအပ်သောရုပ်များ ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို။

တတ္ထ-ထို ကတမံ ၊ပေ၊ ပထဝီဓာတု အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ပထဝီဓာတု-သည်၊ ကက္ခဋတ္ထလက္ခဏာ-ခက်မာသည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏၊ ပတိဋ္ဌာနရသာ-တကွဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့၏ တည်ရာ၏အဖြစ်ဟူသော ကိစ္စ ရှိ၏၊ သမ္ပဋိစ္ဆနပစ္စုပဋ္ဌာနာ-တကွဖြစ်ဖက် ရုပ်တရားတို့ကို ခံစားတတ်သောတရားဟု ယောဂီတို့ညဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ တေဇောဓာတု-သည်၊ ဥဏှတ္ထလက္ခဏာ-အငွေ့၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏၊ ပရိပါစနရသာ-တကွဖြစ်ဖက် ရုပ်တရားတို့ကို ရင့်ကျက်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ မဒ္ဒဝါနုပ္ပာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ-ရုပ်တို့၏ နူးညံ့ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော တရားဟု ယောဂီတို့ညဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ (အပြင်ဘက်က ပကတိမီးသည် ချိပ်၊ သံ အစရှိသည်တို့ကို နူးညံ့ ပြောပြောင်းအောင် ဖြစ်စေသကဲ့သို့ သဟဇာတ်ရုပ်တို့ကို နူးညံ့ ပြောပြောင်းအောင် ဖြစ်စေတတ်သောတရားဟု ယောဂီတို့ညဉာဏ်အား ထင်လာ၏၊) [မဒ္ဒဝါနုပ္ပာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာတိ ဗာဟိရဂ္ဂိဝိယ ဇေတု လောဟာဒိနံ သဟဇာတဓမ္မာနံ မုဒုဘာဝါနုပ္ပာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊-ယောဇနာ။]

ဝါယောဓာတု-သည်၊ ဝိတ္ထုမ္ဘနလက္ခဏာ-သဟဇာတ်ရုပ်တို့ကို ထောက်ပံ့ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ (ထောက်ထားခြင်း၊ ပင့်မြှောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊) သမုဒီရဏရသာ-တကွဖြစ်ဖက်ရုပ်တို့ကို ရွှေ့ရှားစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ အဘိနိဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ-တကွဖြစ်ဖက်ရုပ်တို့ကို အရပ်တစ်ပါးသို့ ရွှေ့ရှုဆောင်တတ်သော တရားဟု ယောဂီတို့ညဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏၊ ပန-ကား၊ ပုရိမာ-ရှေးဖြစ်သော၊ အာပေါဓာတု-သည်၊ ပဋ္ဌရဏလက္ခဏာ-ယိုစီးခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ ဗြူဟနရသာ-တကွဖြစ်ဖက် ရုပ်တရားတို့ကို တိုးပွားစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ ဩဠိန္ဒြိယံ မသွားစေခြင်းကိုပင် “ဗြူဟန-တိုးပွားစေခြင်း”ဟု ခေါ်သည်၊ ဗြူဟနရသာတိ သဟဇာတဓမ္မာနံ မိလာတဘာဂူပဂမနံ အဒတွာ ဝနနကိစ္ဆာ-ယောဇနာ၊] သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ-တကွဖြစ်ဖက် ရုပ်တရားတို့ကို ပေါင်းစု

ပုရိမာ ပန။ ။ပါဠိထော်၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနကို ရှေ့ထား၍ အာပေါဓာတ်ကို နောက်ထားပါလျက် အဘယံကြောင့် “ပုရိမာ”ဟု ဆိုရသနည်း?ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-ပဉ္စဝိသင်္ဂဟ၌ ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု ဟု ခေါင်းစဉ်ရာဝယ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ် နှစ်မျိုးတို့၏ ရှေ့၌ဖြစ်သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “ပုရိမာ ပန”ဟု မိန့်သည်။

တစ်နည်း။ ။ဥဒ္ဓေသအစဉ်အားဖြင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနက ရှေးကျသော်လည်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ယတနနိဒ္ဓေသရောက်သောအခါ ဥဒ္ဓေသ၌ ဟောတော်မူအပ်သော အာပေါဓာတ်က ရှေ့၌ဖြစ်ရသောကြောင့် “ပုရိမာ ပန”ဟု ဆိုသည်၊ (တစ်နည်း) မဂ္ဂါဂမနလမ်းသွားပုံနည်းအားဖြင့် “လွန်ပြီးအတိတ်ဖြစ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနကို နောက်ဟု လည်းကောင်း၊ လာလတ္တံ့ဖြစ်သော အာပေါဓာတ်ကို ရှေ့ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်”ဟု ဋီကာ၌ သုံးနည်းပြ၏။

ဖွဲ့စည်းတတ်သောတရားဟု ယောဂီတို့ညွှတ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဓာတ်ကြီး လေးပါးတို့တွင်၊ ဧကေကာ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော ဓာတ်သည်၊ သေသတ္တယ ပဒဋ္ဌာနာ-ကြွင်းသော ဓာတ်သုံးပါးအပေါင်းလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကက္ခန္ဓန္တိ-ကား၊ ထဒ္ဓ-ခက်မာသော သဘောတည်း၊ မုဒုကန္တိ-ကား၊ အထဒ္ဓ-မခက်မာသော သဘောတည်း၊ (နူးညံ့သောသဘောတည်း၊) သဏ္ဍန္တိ-ကား၊ မဉ္ဇ-ညက်ညောသော သဘောတည်း၊ ဖရသန္တိ-ကား၊ ခရံ-ကြမ်းတမ်းသော သဘောတည်း၊ သုခသမ္ပဿန္တိ-ကား၊ သုခဝေဒနာပစ္စယံ-သုခဝေဒနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ ဣဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗံ-ဣဋ္ဌဖြစ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်း၊ ဒုက္ခသမ္ပဿန္တိ-ကား၊ ဒုက္ခဝေဒနာပစ္စယံ-ဒုက္ခဝေဒနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ အနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗံ-အနိဋ္ဌဖြစ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်း။

ဂရုကန္တိ-ကား၊ ဘာရိယံ-ထမ်းဆောင်ထိုက်သော သဘောတည်း၊ ဝါ-လေးလံသော သဘောတည်း၊ [ဘရဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ဆောင်အပ်၊ ဆောင်ထိုက်သော၊ တမင်ဆောင်မှ ပါလာရလောက်အောင် လေးလံသောရုပ်၊] လဟုကန္တိ-ကား၊ အဘာရိယံ-မလေးလံသော၊ သလ္လဟုကံ-ပေါ့သော သဘောတည်း၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤကက္ခန္ဓ အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်၊ ကက္ခန္ဓံ-ကက္ခန္ဓံပုဒ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ လဟုကံ-လဟုကံပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ (ဣမေဟိ) ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပထဝီဓာတုဧဝ-ပထဝီဓာတ်ကိုသာ၊ ဘာဇိတာ-ဝေဖန်တော်မူအပ်ပြီ၊ ယဒါ-၌၊ အယံကာယော-ဤကိုယ်သည်၊ အာယုသဟဂတောစ-ရုပ် နာမ်နှစ်ထွေ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေဟူသော အသက်နှင့်တကွဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဥသ္မာသဟဂတောစ-ကမ္မဇတေဇောဟူသော အငွေ့နှင့်တကွဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏသဟဂတောစ-ဝိညာဉ်နှင့်တကွဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ တဒါ-၌၊ လဟုတရောစ-သာ၍ ပေါ့ပါးသည်လည်းကောင်း၊ မုဒုတရောစ-သာ၍ နူးညံ့သည်လည်းကောင်း၊ ကမ္မညတရောစ-သာ၍ ထိုထိုအမှု၌ ကောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတ္တေပိ-သုတ္တန်၌လည်း၊ (သုတ်မဟာဝါ၊ ပါယာသိ ရာဇေသုတ်၌လည်း၊ ဝိဖြင့် အဘိဓမ္မာကို ပေါင်း၊) လဟုမုဒုဘူတံ-ပေါ့ပါး၊ နူးညံ့သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပထဝီဓာတုဧဝ-ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ (အာယသ္မတာ ကုမာရကဿပေန-သည်၊) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [မုဒုကံ လဟုကံပုဒ်တို့ဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကို ဝေဖန်ကြောင်းကို ဤစကားဖြင့် သက်သေပြသည်။]

သုခ သမ္ပဿံ။ ။သုခအရ သုခဝေဒနာကိုရသော်လည်း ထို အာရမဏိကဝေဒနာ၏အမည်ကို ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌ တင်စား၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ဖလူပစာရအားဖြင့် “သုခ သမ္ပဿ-သုခဖြစ်သော အတွေ့အာရုံ”ဟု ဆိုသည်၊ (တစ်နည်း) “သုခ သမ္ပဿပစ္စယံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ပစ္စယပုဒ် အကြေကြံ၊ ဒုက္ခသမ္ပဿံ၌လည်း နည်းတူ။

ပန-ကား၊ သုခသမ္ပဿံ ဒုက္ခသမ္ပဿန္တိ ပဒဒ္ဒယေန-ဟူသောပုဒ် နှစ်ပါး အပေါင်းဖြင့်၊ တိဏိပိ-သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ မဟာဘူတာနိ-ပထဝီ တေဇော ဝါယောဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မဟာဘုတ်တို့ကို၊ ဘာဇိတာနိ-န်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ [“ဒုက္ခသမ္ပဿတာစ ဝေဒိတဗ္ဗာ”တိုင်အောင် ချဲ့လိမ့်မည်၊] ပထဝီ ဓာတု-သည်၊ သုခသမ္ပဿာပိ-ကောင်းသော အတွေ့သည်လည်း၊ ဝါ-သုခ ဝေဒနာ၏ အကြောင်းကောင်းသော အတွေ့ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်သည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ ဒုက္ခသမ္ပဿာပိ-သည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတုယော- တို့သည်၊ တထာ-ထိုအတူတည်း၊ တတ္ထ-ထိုပထဝီတေဇော ဝါယောဓာတ် တို့တွင်၊ သုခသမ္ပဿာ-ကောင်းသော အတွေ့ဖြစ်သော၊ ပထဝီဓာတု-သည်၊ (ကရောတိဌံ စပ်၊) မုဒုတလုဏဟတ္ထေ-နူးညံ့ပျိုနုသော လက်ရှိသော၊ ဒဟရေ- ရဟန်းငယ်သည်၊ [ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုပုံကိုပြသောကြောင့် ဒဟရအရ ရဟန်း ငယ်ကို ယူရသည်၊ “ဒဟရသာမဏေရာ”စသော အသုံးမျိုးတည်း၊] ပါဒေ- ခြေတို့ကို၊ သမ္မာဟန္တေ-ဆုတ်နယ်လသော်၊ အဿာဒေတွာ အဿာဒေတွာ- လွန်စွာ သာယာ၍၊ လွန်စွာ သာယာ၍၊ ဝါ-လွန်စွာ သာယာခြင်းကြောင့်၊ လွန်စွာ သာယာခြင်းကြောင့်၊ [အာ+သဒဓာတ်၊] တာတ-အမောင်၊ သမ္မာဟ- ဆုတ်နယ်ဝါလော့၊ တာတ၊ သမ္မာဟ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒါပနာကာရံ- ပြောဆိုစေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။

သုခသမ္ပဿာ-သော၊ တေဇောဓာတု-သည်၊ သီတသမယေ-အအေး၏ အခါ၌၊ (အေးရာအခါ၌၊) အင်္ဂါရကပလ္လံ-မီးကျိုးအိုးကင်းကို၊ အာဟရိတွာ- ဆောင်ယူ၍၊ ဂတ္တံ-ကိုယ်ကို၊ သေဒေန္တေ-ပူစေလသော်၊ [သီဒဓာတ်၊ ပါက အနက်ဟော၊] အဿာဒေတွာ အဿာဒေတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ တာတ၊ သေဒေဟိ-ပူစေပါလော့၊ တာတ၊ သေဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါပနာ ကာရံ-ကို၊ ကရောတိ၊ သုခသမ္ပဿာ-သော၊ ဝါယောဓာတု-သည်၊ ဥဏှ သမယေ-အပူ၏အခါ၌၊ (ပူရာအခါ၌၊) ဝတ္တသမ္ပန္နေ-ဝတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံ သော၊ ဒဟရေ-ရဟန်းငယ်သည်၊ ဗီဇနေန-ယပ်ဖြင့်၊ ဗီဇန္တေ-ယပ်ခတ်လသော်၊ အဿာဒေတွာ အဿာဒေတွာ၊ တာတ၊ ဗီဇ-ယပ်ခတ်ပါလော့၊ တာတ၊ ဗီဇ- လော့၊ ဣတိ ဝဒါပနာကာရံ ကရောတိ။

ပန-ကား၊ (တစ်နည်း) ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ထဒ္ဒဟတ္ထေ-ကြမ်းတမ်း သော လက်ရှိသော၊ ဒဟရေ-ရဟန်းငယ်သည်၊ ပါဒေ-တို့ကို၊ သမ္မာဟန္တေ- ဆုတ်နယ်လသော်၊ အဋ္ဌိနံ-အရိုးတို့၏၊ ဘိဇ္ဇနကာလောဝိယ-ကွဲရာအခါသည် ကဲ့သို့၊ ဟောတိ၊ သောပိ-ထို ရဟန်းငယ်သည်လည်း၊ အပေဟိ-ဖဲလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗတံ-ပြောဆိုထိုက်သူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ ဥဏှသမယေ-၌၊ အင်္ဂါရကပလ္လေ-ကို၊ အာဘတေ-ဆောင်ယူအပ်သော်၊ နံ-

ထို မီးကျိုးအိုးကင်းကို၊ အပနေဟိ-ဖယ်ဆောင်လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗ-
ပြောဆိုထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ သီတသမယေ-၌၊ ဗီဇနေန-ဖြင့်၊ ဗီဇန္တေ-ယပ်ခတ်
လသော်၊ အပေဟိ-လော၊ မာဗီဇ-ယပ်မခတ်ပါလင့်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗ ဟောတိ၊
ဧဝံ-လျှင်၊ ဧတာသံ-ဤပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတ်တို့၏၊ သုခသမ္ပဿတာ-
သုခသမ္ပဿ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသမ္ပဿတာစ-ဒုက္ခသမ္ပဿ၏
အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတံဗ္ဗာ-၏၊ [ယောဇနာ၌ “ဧတေသန္တိ ပထဝီ
အာဒိနံ” ဟု ရှိ၏၊] ပန-ဆက်၊ ယံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃန္တိ အာဒိနာ-
အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ စတူဟိ စတူဟိ-
နံသော၊ နယေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဋိမဏ္ဍိတာ-တန်ဆာဆင်အပ်ကုန်သော၊ တေရသ-
နံသော၊ ဝါရာ-ဝါရတို့ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ရူပါယတနာဒိသု-ရူပါယတန အစရှိ
သည်တို့၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတံဗ္ဗာ-ကုန်၏။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ တီဏိ-နံသော၊
ဧတာနိမဟာဘူတာနိ-ဤ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မဟာဘုတ်တို့သည်၊ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ-
ဘစ်ပြိုင်နက်အားဖြင့်သာလျှင်၊ အာပါတံ-ရှေးရှုကျခြင်းသို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ ကိ-
ရောက်ကုန်သလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ နော (အာဂစ္ဆန္တိကိ)-မရောက်ကုန်
သလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (တီဏိ ဧတာနိ မဟာဘူတာနိ ဧကပ္ပ
ဟာရေနေဝ၊ အာပါတံ-သို့၊) အာဂစ္ဆန္တိ-နံ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ တစ်ပြိုင်နက်အားဖြင့်
ရှေးရှုကျခြင်းသို့၊ အာဂတာနိ-ရောက်ကုန်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မဟာဘုတ်တို့သည်၊
ကာယပသာဒံ-ကို၊ ဃဇ္ဇန္တိ-ထိခိုက်ကုန်သလော၊ န ဃဇ္ဇန္တိ-မထိခိုက်ကုန်
သလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (ဧဝံ အာဂတာနိ၊ ကာယပသာဒံ-ကို၊)
ဃဇ္ဇန္တိ-ထိခိုက်ကုန်၏၊ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ-အားဖြင့်သာလျှင်၊ တာနိ-ထို
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မဟာဘုတ်တို့ကို၊ အာရမဏံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ကာယဝိညာဏံ-
သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သလော၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ-လော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊
(ဧကပ္ပဟာရေနေဝ တာနိ အာရမဏံ၊ ကတွာ-၍၊ ကာယဝိညာဏံ-သည်၊)
နုပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ဟိ-ချဲ့၊ အာဘုဇိတဝသေနဝါ-နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်
သော်လည်းကောင်း၊ ဥဿဒဝသေနဝါ-များပြားခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်သော်
လည်းကောင်း၊ အာရမဏကရဏံ-အာရုံပြုခြင်းသည်၊ ဟောတိ။

အာဂစ္ဆန္တိ၊ ဃဇ္ဇန္တိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ။ အာရုံပြုနိုင်လောက်ရာအရပ်သို့ ရှေးရှု
ကျရောက်နေခြင်းကို “အာပါတဂမန” ဟု ခေါ်သည်။ ထိုသို့ ရှေးရှုကျရောက်ရုံမျှဖြင့်
ပသာဒ၌ ထိခိုက်၊ မထိခိုက်မှာ မသေချာသေး၊ ထို့ကြောင့် “ရှေးရှုကျရောက်သော
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မဟာဘုတ်တို့သည် ကာယပသာဒ၌ တစ်ပြိုင်နက် ထိခိုက်ကြသလော” ဟု
ထပ်၍မေးသည်။ တစ်ပြိုင်နက် ထိခိုက်သော်လည်း မနသိကာရ မရှိလျှင် ကာယဝိညာဏ်
မဖြစ်သေး၊ ထို့ကြောင့် “ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နုပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ထပ်၍မေးပြန်သည်။

တတ္ထ-ထို အာဘုဇိတ၊ ဥဿဒ နှစ်ပါးတို့တွင်၊ တာဝ-ဥဿဒမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေန-သော၊) အာဘုဇိတဝသေန-နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ (အာရမဏကရဏံ ဟောတိ၊) ဟိ-ရဲ့၊ ပတ္တသ္မိ-သပိတ်ကို၊ သြဒနေန-ဆွမ်းဖြင့်၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ အာဘတေ-ဆောင်ယူအပ်သော်၊ (တစ်နည်း-သြဒနေန ပူရေတွာ၊ အာဘတေ-သော၊ ပတ္တသ္မိ-၌၊ ဝါ-သပိတ်ထဲက)၊ ဧကံ-တစ်လုံးသော၊ သိတ္ထံ-ဆွမ်းလုံးကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ထဒ္ဓဝါ-ကြမ်းတမ်းလေသလော၊ ဝါ-မာလေသလော၊ မုဒုကံဝါ-နူးညံ့လေသလော၊ ဝါ-ပျော့လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိမံသန္တော-စူးစမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (အာဘုဇေတိ၌ စပ်၊) တတ္ထ-ထို ဆွမ်းလုံး၌၊ တေဇောပိ-တေဇောဓာတ်သည်လည်း၊ ကိဉ္ဇာပိ အတ္တိ-အကယ်၍ကား ရှိပါပေ၏၊ ဝါယောပိ-သည်လည်း၊ (ကိဉ္ဇာပိ) အတ္တိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ရှိပါသော်လည်း၊ ပထဝီဓာတုမေဝ-ပထဝီဓာတ်ကိုသာ၊ အာဘုဇေတိ-နှလုံးသွင်း၏၊ [စမ်းကြည့်သူက “ကြမ်းသလား၊ နုသလား”ဟု စမ်းသောကြောင့် ပထဝီဓာတ်ကို နှလုံးသွင်းသည်ဟု ဆိုသည်၊] ဥဏှောဒကေ-ပူသောရေ၌၊ (ရေနွေး၌) ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ သြတာရေတွာ-ချ၍၊ ဝိမံသန္တော-သည်၊ တတ္ထ-ထိုရေနွေး၌၊ ပထဝီပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္တိ၊ ဝါယောပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္တိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပါရှိပါသော်လည်း၊ တေဇောဓာတုမေဝ-ကိုသာ၊ အာဘုဇေတိ၊ ဥဏှသမယေ-၌၊ ဝါတပါနံ-လေသောက်ပြုတင်းကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဝါတေန-လေသည်၊ ဝါ-ကို၊ [ကာရိုက်ကံ၊ ဓာတ်ကတ္တား၊] သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ပဟရာပေန္တော-တိုက်ခတ်စေလျက်၊ ဌိတော-တည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မန္တမန္တေ-ညှင်းညှင်းသာသာဖြစ်သော၊ ဝါတေ-လေသည်၊ ပဟာရန္တေ-တိုက်ခတ်လသော်၊ တတ္ထ-ထိုလေ၌၊ ပထဝီပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္တိ၊ တေဇောပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္တိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ပါရှိပါသော်လည်း၊ ဝါယောဓာတုမေဝ-ကိုသာ၊ အာဘုဇေတိ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ အာဘုဇိတဝသေန-ကြောင့်၊ [အချို့စာအုပ်၌ “အာဘုဇေနဝသေန”ဟု ရှိ၏၊] အာရမဏံ-ကို၊ ကရောတိ နာမ-ပြုသည်မည်၏။

ပန-ကား၊ (ဥဿဒအစွမ်းဖြင့် အာရုံပြုပုံကား၊) ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပက္ခလတိဝါ-ချော်မှုလည်း ချော်လဲ၏၊ သီသေန-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ ရက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊ ပဟရတိဝါ-တိုက်ခတ်မှုလည်း တိုက်ခတ်မိ၏၊ ဘုဉ္ဇန္တော-ထမင်းစားစဉ်၊ သက္ခရံ-ကျောက်ခဲကို၊ ခံသတိဝါ-ကိုက်မှုလည်း ကိုက်မိ၏၊ သောပိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ (အာရမဏံ ကရောတိ၌ စပ်၊) တတ္ထ-ထို ချော်လဲရာစသည်၌၊ တေဇောပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္တိ၊ ဝါယောပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္တိ၊ ပန-သော်လည်း၊ ဥဿဒဝသေန-များပြားခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ပထဝီဓာတုမေဝ အာရမဏံ ကရောတိ၊ [“များ”ဟူရာ၌ ရုပ်အရေအတွက်များခြင်း မဟုတ်၊ ခြေ၊ သစ်ပင်၊ ကျောက်ခဲတို့၌ ပထဝီဓာတ်၏သတ္တိလွန်ကဲ များပြားခြင်းတည်း၊] အဂ္ဂိ-မီးကို၊ အက္ကမန္တောပိ-

နင်းမိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ တတ္ထ-ထို မီး၌၊ ပထဝီပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္ထိ၊ ဝါယောပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္ထိ၊ ပန-သော်လည်း၊ ဥဿဒဝသေန-ဖြင့်၊ တေဇောဓာတု မေဝ အာရမဏံ ကရောတိ၊ ဗလဝဝါတော-အားကြီးသော လေသည်၊ ကဏ္ဍ သက္ခလိ-နားရွက်ကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ဗဓိရဘာဝံ-နားထိုင်းသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ကရောန္တော ဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို အားကြီးသော လေ၌၊ ပထဝီပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္ထိ၊ တေဇောပိ ကိဉ္ဇာပိ အတ္ထိ၊ ပန-သော်လည်း၊ ဥဿဒဝသေန ဝါယောဓာတုမေဝ အာရမဏံ ဟောတိ။

[အာရမဏ၏ ဥဿဒဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍ ပဿာဒ၏ ဥဿဒဖြစ်ပုံကို ပြလိုသော ကြောင့် “ယံကိဉ္ဇိ ဓာတုံ” စသည် မိန့်၊] ယံကိဉ္ဇိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး သော၊ ဓာတုံ-ဓာတ်ကို၊ (ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဓာတ်တစ်ခုခုကို၊) အာရ မဏံ-ကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ကာယဝိညာဏံ ပိ-သည်လည်း၊ ဧကပ္ပဟာရေန-အားဖြင့်၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ သူစိကလာပေန-အပ်စည်းဖြင့်၊ ဝိဒ္ဓဿ-ထိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (အထိုးခံရသူ၏၊) ဧကပ္ပဟာရေန၊ ကာယော- ကိုယ်ကို၊ ဃဋ္ဌိယတိ-ထိခိုက်အပ်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် တစ်ပြိုင်နက်ထိခိုက်အပ် ပါသော်လည်း၊ ယသ္မိံ ယသ္မိံ ဌာနေ-အကြင်အကြင် အပ်၏ထိရာအရပ်၌၊ ကာယပဿာဒေါ-သည်၊ ဥဿန္နော-များသည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထို အပ်၏ထိရာအရပ်၌၊ ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ယတ္ထယတ္ထ-အကြင် အကြင် အရပ်၌၊ ပဋိဃဋ္ဌန နိဃံသော-ထိခိုက်ခြင်းဟူသော ပွတ်တိုက်ခြင်း သည်၊ ဗလဝါ-အားရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ (ကာယဝိညာဏံ) ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကုက္ကုဋ္ဌပတ္တေန-ကြက်တောင်ဖြင့်၊ ဝဏေ-အနာကို၊ ဓောဝိယမာနေ-ဆေးအပ်သော်၊ အံသုအံသု-ကြက်တောင်မျှင် ကြက်တောင်မျှင်သည်၊ ကာယပဿာဒံ-ကို၊ ဃဋ္ဌေတိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ထိခိုက် ပါသော်လည်း၊ ယတ္ထယတ္ထ-အကြင်အကြင် အရပ်၌၊ ပဿာဒေါ-ကာယပဿာဒ သည်၊ ဥဿန္နော ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ-ထိုထို အရပ်၌သာ၊ ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ဥဿဒဝသေန-များပြားခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ အာရမဏံ ကရောတိ၊ ဥဿဒဝသေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ ကာယဝိညာဏံစ-သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနာမ-ဖြစ်သည်မည်၏။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကထံ-အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ စိတ္တဿ-စိတ်၏၊ အာရမဏတော-အာရုံတစ်ခုမှ၊ သင်္ကန္တိ- အာရုံတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ဣတိ-တည်း၊ အဇ္ဈာ သယတောဝါ- အဇ္ဈာသယကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိသယာဓိမတ္တတောဝါ- အာရုံ၏လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-နှစ်ပါးကုန် သော၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ (စိတ္တဿ အာရမဏတောသင်္ကန္တိ

ဟောတိ။) ဟိ-ခဲ၊ ဝိဟာရပူဇာဒီသု-ကျောင်းပူဇော်ပွဲ အစရှိသည်တို့၌၊ တာနိ
တာနိ စေတိယာနိစေတိ-ထိုထို စေတိတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ (တာယော
တာယော) ပဋိမာယောစ-ထိုထို ဆင်းတုတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝန္တိဿာမိ-
ရှိခိုးအံ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ပေါတ္ထကမ္မ စိတ္တကမ္မာနိ-လှပစွာ ပြုလုပ်အပ်
သော ပန်းချီဆေးရေးရုပ်၊ ဆန်းကျယ်စွာ ပြုလုပ်အပ်သော ခြူးပန်း ခြူးနွယ်
တို့ကို၊ ဩလောကေဿာမိ-ကြည့်ရှုအံ့၊ ဣတိ အဇ္ဈာသယေန-ဤသို့သော
အလိုဆန္ဒဖြင့်၊ ဂတော-သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော စေတိတော်
ကို၊ ဝါ-ဆင်းတုတော်ကို၊ ဝန္တိတွာဝါ-ရှိခိုးပြီး၍သော်လည်းကောင်း၊ (ဧကံ-
တစ်မျိုးသော အရုပ်ကို၊) ပဿိတွာဝါ-ကြည့်ရှုပြီး၍သော်လည်းကောင်း၊
ဣတရဿ-အခြားသော စေတိတော် ဆင်းတုတော်ကို၊ ဝန္တနတ္ထာယဝါ-ရှိခိုး
ခြင်းငှာသော် လည်းကောင်း၊ (ဣတရဿ-အခြားသော အရုပ်ကို၊) ဒဿနတ္ထာ
ယဝါ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာသော်လည်းကောင်း၊ မနံ-စိတ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝန္တိတုံ
ပိ-ငှာလည်းကောင်း၊ ပဿိတုံပိ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတိယေဝ-သွားသည်သာ၊
ဧဝံ-လျှင်၊ အဇ္ဈာသယတော-အလိုဆန္ဒကြောင့်၊ သင်္ကမတိနာမ-အာရုံတစ်ခုမှ
အာရုံတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့သည်မည်၏။

ပန-ကား၊ (အဇ္ဈာသယအကြောင်းမှတစ်ပါး ဝိသယာမိမတ္တအကြောင်း
ကား၊) ကေလာသကူဋ ပဋိဘာဂံ-ကေလာသတောင်ထွဋ်နှင့် တူတော်မူသော၊
မဟာစေတိယံ-မဟာစေတိတော်ကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်ရှုဖူးမျှော်လျက်၊
ဌိတော-ရပ်နေသည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အပရဘာဂေ-အခြား
သော အရုပ်အဖို့၌၊ သဗ္ဗတူရိယေသု-အလုံးစုံသော တူရိယာတို့ကို၊ ပဂ္ဂဟိ
တေသု-ချီးမြှောက်အပ်ကုန်လသော်၊ (တစ်ပြိုင်နက် ဆူညံစွာ တီးအပ်ကုန်
လသော်၊) ရူပါမရဏံ-ရူပါရုံကို၊ (မဟာစေတိတော်၏ ရူပါရုံကို၊) ဝိသဇ္ဇေတွာ-
စွန့်လွှတ်၍၊ သဒ္ဓါရမဏံ-သဒ္ဓါရုံသို့၊ သင်္ကမတိ-ပြောင်းရွှေ့၏၊ မနုညဂန္ဓေသု-
နှစ်လိုဖွယ်သော အနံ့ရှိကုန်သော၊ ပုပ္ဖေသုဝါ-ပန်းတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊
ဂန္ဓေသုဝါ-နံ့သာတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာဘတေသု-ဆောင်အပ်ကုန်
လသော်၊ (ဘုရားပူဇော်ဖို့ရန် ဆောင်ယူအပ်ကုန်လသော်၊) သဒ္ဓါရမဏံ-
သဒ္ဓါရုံကို၊ (ဆိုင်းသံ ဝိုင်းသံကို၊) ဝိသဇ္ဇေတွာ ဂန္ဓာရမဏံ သင်္ကမတိ၊ ဧဝံ-
လျှင်၊ ဝိသယာမိ မတ္တတော-အာရုံ၏လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သင်္ကမတိ
နာမ-မည်၏။

၆၅၁။ ။အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသေ-၌၊ အာပေါတိ-အာပေါဟူသော
သဒ္ဓါသည်၊ သဘာဝနိဒ္ဒေသေ-အာပေါဓာတ်၏သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်း
သဒ္ဓါတည်း၊ အာပေါဝ-အာပေါဓာတ်ပင်၊ အာပေါဂတံ-အာပေါဂတမည်၏၊
[ဂတသဒ္ဓါ အနက်သီးခြား မရှိ-ဟူလို၊] သိနေဟဝသေန-စေးကပ် စိုစွတ်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်၊ သိနေဟော-သိနေဟမည်၏၊ သိနေဟောဝ-စေးကပ် စိုစွပ်ခြင်း

သဘောသည်ပင်။ သိနေဟဂတံ-ဂတမည်၏။ ဗန္ဓနတ္တံ ရူပဿာတိ-ကား၊ ပထဝီဓာတု အာဒိကဿ-ပထဝီဓာတ် အစရှိသော၊ ဘူတရူပဿ-ဘူတရုပ်ကို၊ ဗန္ဓနဘာဝေါ-ဖွဲ့စည်းတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဟိ-ချဲ့၊ အယောပိဏ္ဍိ အာဒိနိ-သံတေခဲ အစရှိသည်တို့ကို၊ အာပေါဓာတု-အာပေါဓာတ်သည်၊ အာဗန္ဓိတ္တာ-ဖွဲ့စည်း၍၊ ဗဒ္ဒါနိ-တစ်လုံးတစ်ခဲ၊ တစ်တွဲတည်းဖြစ်၍ ကျစ်လစ်နေသည်တို့ကို၊ ကရောတိ-၏။ တာယ-ထို အာပေါဓာတ်သည်၊ အာဗန္ဓိတ္တာ-ဖွဲ့စည်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တာနိ-ထို သံတေခဲအစရှိသော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဗဒ္ဒါနိနာမ-တစ်လုံးတစ်ခဲ တစ်တွဲတည်းဖြစ်၍ ကျစ်လစ်သည်တို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပါသာဏ၊ ပေ၊ ဂေါသိင်္ဂါဒိသုပိ-ကျောက်တောင်၊ ထန်းစေ့၊ ဆင်စွယ်၊ နွားဦးချို အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗာနိ-န်သော၊ ဧတာနိ-ဤ ကျောက်တောင် အစရှိသည်တို့ကို၊ အာပေါဓာတုဧဝ-အာပေါဓာတ် သည်ပင်၊ အာဗန္ဓိတ္တာ-ဖွဲ့စည်း၍၊ ဗဒ္ဒါနိ-တစ်လုံးတစ်ခဲ တစ်တွဲတည်းဖြစ်၍ ကျစ်လစ်သည်တို့ကို၊ ကရောတိ၊ အာပေါဓာတုယာ-သည်၊ အာဗန္ဓိတ္တာဝ-ဖွဲ့စည်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ဗဒ္ဒါနိ-တစ်လုံးတစ်ခဲ တစ်တွဲတည်းဖြစ်၍ ကျစ်လစ်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး၊ ပေ၊ ဆိုဦးအံ့၊ ပထဝီဓာတု-သည်၊ သေသဓာတုနံ-ကြွင်းသော ဓာတ်သုံးပါးတို့၏၊ ပတိဋ္ဌာ-တည်ရာသည်၊ ဟောတိ ကိံ-လော၊ န ဟောတိ ကိံ-မဖြစ်သလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (ပထဝီဓာတု သေသဓာတုနံ ပတိဋ္ဌာ) ဟောတိ-၏၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဖုသိတ္တာ-ထိ၍၊ (ပတိဋ္ဌာ-သည်၊) ဟောတိ (ကိံ)-လော၊ ဥဒါဟု၊ အဖုသိတ္တာ-မထိမူ၍၊ (ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ ကိံ၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ အာပေါဓာတု-သည်၊ သေသာ-ကြွင်းသော ဓာတ်သုံးပါးတို့ကို၊ အာဗန္ဓိဗာနာ-ဖွဲ့စည်းလသော်၊ ဖုသိတ္တာ-၍၊ အာဗန္ဓိတိ-ဖွဲ့စည်းသလော၊ ဥဒါဟု၊ အဖုသိတ္တာ-၍၊ အာဗန္ဓိတိ-

အာဗန္ဓိတ္တာ ဗဒ္ဒါနိ။ ။ဗဒ္ဒါနိ၌ “ဗန္ဓိသု-တစ်လုံးတစ်ခဲ တစ်တွဲတစ်ခုတည်း ဖြစ်၍ ကျစ်လစ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဗဒ္ဒါနိ” ဟု ပြု၊ ဗဓောတ်၊ ဒိဝါဒိ အကမ္မကရုပ်တည်း၊ အချို့စာအုပ်၌ “ထဒ္ဒါနိ” ဟု မူကွဲရှိ၏၊ တစ်လုံးတစ်စည်းတည်း ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် “ခက်ထန် မာကျောသည်” ဟု မဆိုရာ၊ ထောပတ်ခဲစသည်တို့မှာ ဗဒ္ဒဖြစ်သော်လည်း နူးညံ့လျက် ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် “ထဒ္ဒါနိ” ဟု မရှိသင့်။

ပထဝီ၊ ပေ၊ အာဗန္ဓိတိ။ ။ “ပထဝီဓာတု ပေ၊ အဖုသိတ္တာဝ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ” ဝါကျဖြင့် “အာပေါဓာတ်၌ ဖုသိတဗ္ဗ (ထိထိုက်သော) သဘောမရှိ” ဟု ပြ၏၊ “အာပေါဓာတု ပန၊ ပေ၊ အာဗန္ဓိတိ” ဟူသော ဝါကျဖြင့် “အာပေါဓာတ်၌ ဖုသနက (ထိတတ်သော) သဘောမရှိ” ဟု ပြသည်၊ [ဤသို့ ကလာပ်တစ်ခုတည်း၌ ထိ မထိကို စိစစ်၍နေခြင်းကို ဋီကာဆရာ မနှစ်သက်၊] ဘာကြောင့်နည်း-ကလာပ်ကွဲရာ၌သာ တစ်ကလာပ်နှင့်တစ်ကလာပ် တိ မထိကို စိစစ်ထိုက်သောကြောင့်တည်း။

လော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ (အာပေါဓာတုဝါစသော ဒုတိယပြဿနာ၏ ရှေးဦးစွာ၊) ပရိဟာရော-အဖြေကို၊ ဝုစ္စတေ-ဆိုအပ်၏၊ (ဤသို့ထည့်၍ စပ်ပါ၊) ပထဝီဓာတု-သည်၊ အာပေါဓာတုယာ-၏၊ (ပတိဋ္ဌာဋ္ဌ စပ်၊) အဖုသိတွာဝ-မထိမူ၍သာ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ၊ တေဇောဓာတုယာစ-၏လည်းကောင်း၊ ဝါယောဓာတုယာစ-၏လည်းကောင်း၊ ဖုသိတွာ (ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ၊) ပန-ကား၊ အာပေါဓာတု-သည်၊ ပထဝီဓာတုပိ-ကိုလည်းကောင်း၊ တေဇော ဝါယောဓာတုယောပိ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဖုသိတွာဝ-သာ၊ အာဗန္ဓတိ-ဖွဲ့စည်း၏၊ ဖုသိတွာ-၍၊ ယဒိ အာဗန္ဓေယျ-အကယ်၍ ဖွဲ့စည်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ထိ၍ ဖွဲ့စည်းလသော်၊) ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံနာမ-မည်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏။

တေဇောဓာတုဝါယောဓာတုနံပိ-တို့၏လည်း၊ သေသဓာတုသု-ကြွင်းသော ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်တို့၌၊ သကသက ကိစ္စကရဏေ-မိမိ မိမိ၏ကိစ္စကို ပြုခြင်း၌၊ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-ချဲ့၊ တေဇောဓာတု-သည်၊ ပထဝီဓာတု-ကို၊ ဖုသိတွာ-၍၊ ဈာပေတိ-လောင်စေ၏၊ ဝါ-ကျက်စေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ထိ၍ လောင်စေပါသော်လည်း၊ သာ-ထိုပထဝီဓာတ်သည်၊ ဥဏှာ-ပူသည်၊ ဟုတွာ၊ န ဈာယတိ-လောင်သည် မဟုတ်၊ ဝါ-ကျက်သည် မဟုတ်၊ ဥဏှာ ဟုတွာ၊ ယဒိဈာယေယျ-အကယ်၍ လောင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ အပူဖြစ်၍ လောင်လ သော်၊) ဥဏှတ္တလက္ခဏာနာမ-ဥဏှတ္တလက္ခဏာ ရှိသည်မည်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ပန-ကား၊ အာပေါဓာတု-ကို၊ အဖုသိတွာဝ-မထိမူ၍ သာလျှင်၊ တာပေတိ-လောင်စေ၏၊ သာပိ-ထို အာပေါဓာတ်သည်လည်း၊ တပမာနာ-လောင်လသော်၊ ဥဏှာ-ပူသည်၊ ဟုတွာ၊ န တပတိ-လောင်သည် မဟုတ်၊ ဥဏှာ ဟုတွာ၊ ယဒိတပေယျ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) ဥဏှတ္တလက္ခဏာနာမ ဘဝေယျ၊ ပန-ကား၊ ဝါယောဓာတု-ကို၊ ဖုသိတွာဝ တာပေတိ၊ သာပိ-ထို ဝါယောဓာတ် သည်လည်း၊ တပမာနာ-ပူလောင်လသော်၊ ဥဏှာ ဟုတွာ န တပတိ၊ ဥဏှာ ဟုတွာ ယဒိတပေယျ၊ (ဧဝံသတိ၊) ဥဏှတ္တလက္ခဏာနာမ ဘဝေယျ၊ ဝါယောဓာတု-သည်၊ ပထဝီဓာတု-ကို၊ ဖုသိတွာ-၍၊ ဝိတ္ထမ္ဘေတိ-ထောက်ပံ့၏၊ တထာ-ထို့အတူ၊ တေဇောဓာတု-ကို၊ (ဖုသိတွာ ဝိတ္ထမ္ဘေတိ၊) ပန-ကား၊ အာပေါဓာတု-ကို၊ အဖုသိတွာဝ-မထိမူ၍သာ၊ ဝိတ္ထမ္ဘေတိ။

ဥစ္ဆရသံ-ကြံရည်ကို၊ ပစိတွာ-ချက်၍၊ ဖာဏိတပိဏ္ဍေ-တင်လဲခဲကို၊ (ကြံသကာခဲကို) ကရိယာမာနေ-ပြုအပ်သော်၊ အာပေါဓာတု-သည်၊ ထဒ္ဓါ-ခက်မာသည်၊ ဟောတိ-လော၊ န ဟောတိ-လော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊

ဈာယတိ။ ။ဈာယတိတိ ပရိပစ္စတိ-(ကျက်၏၊) န ဥဏှာ ဟုတွာတိ တေဿ-(ဤပါ၌၏၊) ဥဏှသဘာဝါ ဟုတွာ (အပူသဘော ရှိသည်ဖြစ်၍) ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ဣတိ ကတွာ တေဇောသဘာဝတံယေဝ ပဋိက္ခိပတိတိ ဝုတ္တံ၊ ... အနုဋီကာ။

(အာပေါဓာတု ထဒ္ဒါ) န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဟိ-မှန်၊ သာ-ထို အာပေါဓာတ်သည်၊ ပဌရဏလက္ခဏာ-ယိုစီးခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ ပထဝီဓာတု-သည်၊ ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာ-ခက်မာခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဩမတ္တံ-ညံ့သော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အာပေါ-အာပေါဓာတ်သည်၊ [အာပေါသဒ္ဒါက နပုလ္လင်ဖြစ်သောကြောင့် “ဩမတ္တံ” ဟု ထားသည်၊] အဓိမတ္တပထဝီဂတိတံ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပထဝီဓာတ်၏ဖြစ်ခြင်းနှင့် တူသောဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီး၊ [အာပေါဓာတ်၏ သတ္တိညံ့သောကြောင့် သတ္တိလွန်ကဲသော ပထဝီဓာတ်၏အလိုသို့လိုက်၍ တင်လဲခဲဖြစ်ရသည်-ဟူလို၊] ဟိ-မှန်၊ သာ-ထို အာပေါဓာတ်သည်၊ ရသာကာရေန-အရည်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဌိတဘာဝံ-တည်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏၊ [“ကြံရည်ဘဝတုန်းက အရည်၏အဖြစ်ဖြင့် တည်နေသောသဘောကို စွန့်သည်” ဟူလို၊] လက္ခဏံ-ပဌရဏလက္ခဏာကို၊ န ဝိဇဟတိ-မစွန့်၊ ဖာဏိတပိဏ္ဍေ-တင်လဲခဲသည်၊ ဝိလီယမာနေပိ-ကြေမွပါသော်လည်း၊ (အရည်ဖြစ်သွားသော်လည်း၊) ပထဝီ ဓာတု-သည်၊ နဝိလီယတိ-ကြေမွသည် မဟုတ်၊ (အရည်ဖြစ်သည် မဟုတ်၊) ဟိ-မှန်၊ ပထဝီဓာတု-သည်၊ ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာ-၏၊ အာပေါဓာတု-သည်၊ ပဌရဏလက္ခဏာ-၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဩမတ္တာ-ညံ့သော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပထဝီ-ပထဝီဓာတ်သည်၊ အဓိမတ္တအာပဂတိကာ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော အာပေါဓာတ်၏ဖြစ်ခြင်းနှင့် တူသောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သာ-ထို ပထဝီဓာတ်သည်၊ ပိဏ္ဍာကာရေန-အခဲဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဌိတဘာဝံ ဝိဇဟတိ၊ လက္ခဏံ-ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာကို၊ န ဝိဇဟတိ-မစွန့်။

ဟိ-မှန်၊ စတုနံ-ကုန်သော၊ မဟာဘူတာနံ-တို့၏၊ ဘာဝညထတ္ထမေဝ-ဝင်ကိုသဘောအားဖြင့် တစ်မျိုးတစ်ခြားတို့၏အဖြစ်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ လက္ခဏညထတ္တံနာမ-လက္ခဏာအားဖြင့် တစ်မျိုးတစ်ခြားတို့၏ အဖြစ်မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တဿ-ထိုလက္ခဏညထတ္တ၏၊ အဘာဝေါ-မရှိနိုင်ခြင်းကို၊ အဋ္ဌာနပရိကပ္ပသုတ္တေန-အဋ္ဌာနပရိကပ္ပသုတ်ဖြင့်၊ ဒီပိတော-ရှေးဆရာတို့ ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-သာဓကကား၊ သိယာ အာနန္ဒ၊ ပေ၊ အညထတ္တန္တိ-ဟူသော၊ ဇေတံ (သုတ္တံ)-ဤ ပါဠိတော်ကို၊ (တိကအင်္ဂုတ္တိုရ်၊ အာနန္ဒဝဂ်၊ နိဝေသကသုတ် ပါဠိတော်ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊

ဘာဝညထတ္တံ။ ။ဘာဝသဒ္ဒါသည် ပရမတ္ထ-အထည်ကိုယ်သဘောကို ဟော၏၊ သတ္တိညံ့နေသော ဓာတ်တစ်မျိုး၏ သတ္တိလွန်ကဲသော ဓာတ်တစ်မျိုးနောက်သို့ လိုက်ပါရခြင်းသည် ဘာဝညထတ္တမည်၏၊ “ဘာဝတော-သဘောအားဖြင့်+အညထတ္တံ” ပင်ကိုသဘောမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားတို့၏ အဖြစ်တည်း၊ ဘာဝညထတ္တံ-အဖြစ်၊

ပထဝီဓာတုယာ-ပထဝီဓာတ်၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတုယာ-၏လည်းကောင်း၊ စတုန္ဒ-နိသော၊ မဟာဘူတာနံ-တို့၏၊ အညထတ္တံ-တစ်မျိုးတစ်ဖုံ၏အဖြစ်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်သော်လည်းဖြစ်တန်ရာ၏၊ (အမှန်အားဖြင့် ကား မဖြစ်နိုင်ပါ-ဟူလို၊) ဗုဒ္ဓေ-ဘုရား၌၊ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန-ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင်၍ ယုံကြည်ခြင်းနှင့်၊ သမန္နာဂတဿ-ပြည့်စုံသော၊ အရိယသာဝကဿ-၏၊ အညထတ္တံ-သည်၊ န ထွေဝ သိယာ-မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်ရာ။]

ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌၊ အတ္ထော-တည်း၊ အာနန္ဒ-နွား၊ ကက္ခဋတ္တလက္ခဏာ-ခက်မာသည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော၊ ပထဝီဓာတု-သည်၊ ပရိဝတ္တိတွာ-ပြောင်းလဲ၍၊ ပဏ္ဍရဏလက္ခဏာ-ယိုစီးခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ အာပေါဓာတုနာမ-အာပေါဓာတ်မည်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်ရာသေး၏၊ အရိယသာဝကဿ ပန-၏ကား၊ အညထတ္တံနာမ-ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင်၍ ယုံကြည်ခြင်းမှ တစ်မျိုးတစ်ခြား၏အဖြစ်မည်သည်၊ နတ္ထိ-နိုင်၊ ဣတိ (အယံ-ကား၊ အတ္ထော-တည်း၊) ဧဝံ-လျှင်၊ ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌၊ အဋ္ဌာနပရိကပ္ပော-ဖြစ်ဖို့ရန်အကြောင်း မဟုတ်သည်ကို ကြံဆခြင်းသည်၊ အာဂတော-လာ၏။

၆၅၂။ ။ဣတော-ဤ အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသမှ၊ ပရေသု-ကုန်သော၊ ဥပါဒိန္နရူပါဒိ နိဒ္ဒေသေသု-ဥပါဒိန္နရူပါဒိနိဒ္ဒေသတို့၌၊ ဥပါဒိန္နပဒါဒိနံ-ဥပါဒိန္နပုဒ် အစရှိသည်တို့၏၊ [အာဒိဖြင့် အနုပါဒိန္န၊ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို ယူ၊] အတ္ထော-ကို၊ မာတိကာကထာယံ-မာတိကာအဋ္ဌကထာ၌၊ [တိက် ဒုက်အဖွင့်၌၊] ဝုတ္တနုယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ စက္ခာယတနာဒိနိ-စက္ခာယတန အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော၌လာသော သောတာယတနံပုဒ်မှ စ၍ ဇီဝိတိန္ဒြိယံတိုင်အောင်သော ပုဒ်များကို ယူ၊] ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝိတ္တာရိတာနေဝ-ချဲ့အပ်ကုန်ပြီးသည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုနိဒ္ဒေသတို့၌၊ ဝိသေသမတ္တမေဝ-အထူးမျှကိုသာ၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့။

ပင်ကိုက ခက်မာနေသောတင်လဲခဲ့သည် ပထဝီဓာတ်ညံ့သဖြင့် အာပေါဓာတ် လွန်ကဲလာသောအခါ အရည်ဖြစ်လာ၏၊ ထိုသို့ အရည်ဖြစ်လာခြင်းသည် ပထဝီဓာတ်၏ညံ့ခြင်း၊ အာပေါဓာတ်၏ လွန်ကဲခြင်းဟူသော ဘာဝညထတ္တတည်း။

နဂိုက အရည်ဖြစ်နေသော ကြံရည်စသည်တို့၏ အခဲဖြစ်၍မာလာခြင်းသည် ပထဝီဓာတ်၏ သတ္တိလွန်ကဲ၍ အာပေါဓာတ်၏ သတ္တိညံ့ခြင်းဟူသော ဘာဝညထတ္တတည်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ၊ လက္ခဏာတစ်မျိုးမှ လက္ခဏာတစ်မျိုးသို့ ပြောင်းလဲခြင်းသည် လက္ခဏညထတ္တမည်၏၊ လက္ခဏတော+အညထတ္တံ လက္ခဏညထတ္တံ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၌ ထို လက္ခဏညထတ္တကား မဖြစ်နိုင်၊ ဘာဝညထတ္တသာ ဖြစ်နိုင်သည်၊ [ဘာဝညထတ္တန္တိ ၊ပေ၊ ဩမတ္တာဓိမတ္တတာသင်္ခါတံ ဘာဝညထတ္တံ ယေဝ ဟောတိ၊-ဋီကာ။]

တာဝ-အနုပါဒိန္ဒာဒိနိဒ္ဒေသ အစရှိသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (ဝုတ္တော၊) ဥပါဒိန္ဒာဒိနိဒ္ဒေသ-ဥပါဒိန္ဒာဒိနိဒ္ဒေသ၌၊ စက္ကာယတနာဒိနိ-စက္ကာယတန အစရှိသည်တို့ကို၊ ဧကန္တဥပါဒိန္ဒာတ္တာ-ဧကန် ဥပါဒိန္ဒာတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တာနိ-နိပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ ရူပါယတနာဒိနိ-ရူပါယတန အစရှိသောရုပ်တို့သည်၊ ဥပါဒိန္ဒာနိဝိ-ဥပါဒိန္ဒာရုပ်တို့သည်လည်း၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ အနုပါဒိန္ဒာနိ ဝိ-အနုပါဒိန္ဒာမဟုတ်သော ရုပ်တို့သည်လည်း၊ (အတ္ထိ-နိ၏၊) တသ္မာ၊ တာနိ-ထိုရူပါယတန အစရှိသောရုပ်တို့ကို၊ ယံဝါပနာတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပန၊ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ရူပါယတနံတိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝိတ္တာရိတာနိ-ချဲ့တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗယေဝါပနကေသု-အလုံးစုံသော ယေဝါပနကတို့၌၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ [“ယံ ယံဝါ ပန” ဟု အကျဉ်းပြပြီး၍ “ကမ္မဿ ကတတ္တာ” စသည်ဖြင့် အကျယ်ပြပုံကို သိပါ-ဟူလို။]

ပန-ပရိဟာရ၊ ပေ၊ ဆိုဦးအံ့၊ ကသ္မာ၊ ကမ္မဿ ကတတ္တာတိစ-ဟူသော ပုဒ်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မဿ ကတတ္တာတိစ-ဟူသော ပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဥဘိန္ဒဝိ-နှစ်ပုဒ်လုံးတို့၏လည်း၊ နိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဇရတာစ-ဇရတာကိုလည်းကောင်း၊ အနိစ္စတာစ-ကိုလည်းကောင်း၊ န ဂဟိတာ-ယူတော်မမူအပ်သနည်း၊ အနုပါဒိန္ဒာဒိနိယေဝ-အနုပါဒိန္ဒာ အစရှိသောပုဒ်တို့၏သာ၊ နိဒ္ဒေသေသု-တို့၌၊ ဂဟိတာ-သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ တာဝ-ကမ္မဿကတတ္တာမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ) န ကမ္မဿ ကတတ္တာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပုဒ်၌၊ ကမ္မတော-ကံမှ၊ အညပစ္စယသမုဋ္ဌာနံ-အခြားသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်ကို၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်ပြီ၊ ကမ္မဿ ကတတ္တာတိ ဧတ္ထ-ဟူသောဤပုဒ်၌၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာနမေဝ-ကံကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကိုသာ၊ သင်္ဂဟိတံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ ရူပါနိ-ဤဇရတာ အနိစ္စတာရုပ်တို့သည်၊ ကမ္မတော-ကံကြောင့်၊ နေဝ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ)-ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်၊ အညသ္မာ-ကံမှတစ်ပါးသော၊ ရူပဇနကပစ္စယာ-ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းကြောင့်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်၊ တသ္မာ၊ န ဂဟိတာနိ-ယူတော်မမူအပ်ကုန်၊ စ-ဆက်၊ နေသံ-ထို ဇရတာ အနိစ္စတာရုပ်တို့၏၊ သာ အနုပ္ပတ္တိ-ထို မဖြစ်ပုံသည်၊ ပရတော-နောက်၌၊ အာဝိ-ထင်ရှားစွာ၊ ဘဝိဿတိ၊ ပန-ကား၊ အနုပါဒိန္ဒာဒိနိအာဒိသု-အနုပါဒိန္ဒာ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ကေဝလံ-ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် မဖက် သက်သက်၊ အနုပါဒိန္ဒာဒိဂ္ဂဟဏေန-အနုပါဒိန္ဒာ အစရှိသော

အနုပါဒိန္ဒာဒိနိယေဝ။ ။ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ “ကတမံ တံရူပံ အနုပါဒိန္ဒာ” ပုဒ်၏ နိဒ္ဒေသ၌လည်းကောင်း၊ အနုပါဒိန္ဒုပါဒါနိယ နိဒ္ဒေသ၌လည်းကောင်း၊ နစိတ္တသမုဋ္ဌာန၏နိဒ္ဒေသ စသည်၌လည်းကောင်း ဇရတာ အနိစ္စတာရုပ်ကို ဟောတော်မူထား၏။ ထို့ကြောင့် အနုပါဒိန္ဒာဒိနိ၌ အာဒိဖြင့် အနုပါဒိန္ဒုပါဒါနိယ နိဒ္ဒေသစသည်ကို ယူပါ။

သဒ္ဓါဖြင့်၊ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနတာ-ကံအစရှိသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ အညပစ္စယသမုဋ္ဌာနတာ- အခြားသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ န အနုညာတာ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊ တသ္မာ၊ တတ္ထ-ထို အနုပါဒိန္နာဒိနိဒ္ဒေသဉ္စ၊ ဂဟိတာနိ-ယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နံ၏၊ [ဤ အဋ္ဌ ကထာဖြေပုံကို ဋီကာဆရာ သဘောမကျ၍ တစ်မျိုးပြုလိမ့်မည်။]

၆၆၆။ ။စိတ္တသမုဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသေ-ဉ္စ၊ ကာယဝိညတ္တိ ဝစီဝိညတ္တိတိ ဣဒံ ဒွယံ-ကာယဝိညတ္တိ ဝစီဝိညတ္တိဟူသော ဤ တရားနှစ်ပါးအပေါင်းကို၊ (ဝုတ္တံဉ္စ စပ်၊) ဝါ-သည်၊ (ပညာယတိဉ္စ စပ်၊) ယသ္မာ၊ ဧကန္တစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ- ဧကန် စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော၊ ဘူတာနိ-မဟာဘုတ်တို့ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲမှီ၍၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော် မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ပရမတ္ထတော-ပရမတ္ထအားဖြင့်၊ တဿ-ထို ဝိညတ်ဒွေး၏၊ နိဿယဘူတာနေဝ-မှီရာဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘူတာနိ-မဟာဘုတ် တို့သည်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ-စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့တည်း၊ [မဟာဘုတ် တို့ကသာ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ပရမတ္ထအစစ်ဖြစ်သည်-ဟူလို၊] တံ နိဿိ တတ္တာ-ထို ပရမတ္ထအစစ်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်တို့ကို မှီသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ နာမ ဇာတံဉ္စ စပ်၊] အနိစ္စဿ-အနိစ္စဖြစ်သော၊ ရူပဿ- ရုပ်၏၊ ဧရာမရဏံ-ဧရာမရဏသည်၊ အနိစ္စနာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ ယထာ၊ ဝေ-တူ၊ ဣဒံပိ-ဤ ဝိညတ်ဒွေးသည်လည်း၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနနာမ-စိတ္တ သမုဋ္ဌာနမည်သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်ရပြီ။

တသ္မာ တတ္ထ ဂဟိတာနိ။ ။ရှေးနိဿယဉ္စ “န ဂဟိတာနိ”ဟု တွေ့ရ၏၊ သို့သော် အနုပါဒိန္နစသော နိဒ္ဒေသထို့၌ ဤဧရဏာ အနိစ္စတာရုပ်တို့ကို ယူတော်မူအပ် ကုန်ပြီ၊ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ၊ ထို့ကြောင့် “ဂဟိတာနိ”သာ ပါဠိမှန်ထည်း၊ သို့သော် ရှေ့ဝါကျ ၌ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ န အနုညာတာကိုထောက်လျှင် “န ဂဟိတာနိ”ရှိမှ သင့်သကဲ့သို့ ထင်စရာ ရှိ၏၊ အမှန်အားဖြင့်ကား “အနုပါဒိန္နစသောသဒ္ဓါဖြင့် ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနအဖြစ်ကိုလည်း ပယ်၍ အခြားသောစိတ္တသမုဋ္ဌာနစသောအဖြစ်ကိုလည်း ခွင့်မပြုသောကြောင့် ဧရတာ အနိစ္စတာရုပ်တို့ကို အနုပါဒိန္နစသောစကားရပ်၏ နိဒ္ဒေသတို့၌ ယူတော်မူအပ်ကုန် ပြီ”ဟု ဆိုလိုသည်၊ [မူလအမေးနှင့် တွဲကြည့်မှ ဂဟိတာနိမှန်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။]

ဘူတာနိ ဥပါဒါယ ပညာယတိ။ ။[ဝိညတ်ဒွေးကို ပြန်ကြည့်ပါ၊ ဝါယော ဓာတ် လွန်ကဲသော မဟာဘုတ်တို့၏ ထူးခြားသောအမူအရာကို ကာယဝိညတ်၊ ပထဝီ ဓာတ် လွန်ကဲသော မဟာဘုတ်တို့၏ ထူးခြားသောအမူအရာကို ဝစီဝိညတ်ဟု ခေါ်ဆို အပ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဘူတာနိ ဥပါဒါယ ပညာယတိ”ဟု ဆိုသည်၊ ထို ဝိညတ်ဒွေး၏ ပရမတ် အစစ်မဟုတ်ကြောင်း၊ အနိပ္ပန္နရုပ်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သတိပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် “ဖြစ်၏”ဟု စကားမသုံးဘဲ “ပညာယတိ”ဟု သုံး၍ “ပရမတ္ထတော ၊ပေ၊ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနနာမ ဇာတံ”ဟု (ဌာနျူပစာ ကာရဏူပစာကိုပြသော နာမသဒ္ဓါဖြင့်) မိန့်သည်။

၆၆၈။ ။စိတ္တသဟဘုနိဒ္ဒေသေပိ-ဌ်လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ယာဝ-
လောကံ၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) တာဝ-ထို စိတ်ရှိသမျှ၊ ပညာယနတော-
ထင်ရှားခြင်းကြောင့်၊ ဣဒမေဝဒွယံ-ဤ ဝိညတ်ဒွေးကိုပင်၊ ဝုတ္တံ-(စိတ္တသဟဘု)
ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဧတံ-ဤ ဝိညတ်ဒွေးသည်၊ စိတ္တေန-
နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဘူတာနိဝိယ-မဟာဘုတ်တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စေတနာ
ဒယော ဝိယစ-စေတနာအစရှိသော စေတသိက်တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ န
ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ [စိတ္တဇ မဟာဘုတ်တို့သည် စိတ်နှင့်တကွဖြစ်ကြ
သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စေတနာစသော စေတသိက်တို့သည် စိတ်နှင့်တကွ
ဖြစ်ကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤ ဝိညတ်ဒွေးသည် စိတ်နှင့် အတူတကွ
ဖြစ်ပေါ်ဥပါဒ်သည် မဟုတ်-ဟူလို။]

၆၇၀။ ။စိတ္တာနုပရိဝတ္တိတာယပိ-စိတ္တာနုပရိဝတ္တိ၏ အဖြစ်ဌ်လည်း၊
ဧသေဝနယော၊ ဟိ-မှန်၊ ယာဝ-လောကံ၊ စိတ္တံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) တာဝ-ထို
စိတ်ရှိသမျှ၊ ပညာယနတော ဧဝ-ကြောင့်ပင်၊ ဧတံဒွယံ-ဤ ဝိညတ်ဒွေးကို၊
စိတ္တာနုပရိဝတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

၆၇၄။ ။ဩဠာရိကန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထာရမဏဘူတတ္တာ-ဝတ္ထုရုပ်၊
အာရုံရုပ်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အတွက်၊ သံဃဋ္ဌနဝသေန-ထိခိုက်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗတော-ဉာဏ်ဖြင့် ယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထူလံ-
ထူလကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝုတ္တ ဝိပလ္လာသတော-ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏
ပြောင်းပြန် ဖြစ်သောအကြောင်းကြောင့်၊ သုခုမံ-သုခုမကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊
[သင်္ဂြိုဟ်၌ ပြအပ်သော ဩဠာရိကရူပံစသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်အတိုင်းပင်။]

၆၇၆။ ။ဒူရေတိ-ကား၊ ဃဋ္ဌနဝသေန-ဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ-
ဉာဏ်ဖြင့် မယူအပ် မယူနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အတွက်၊ ဒုဗ္ဗိညေယျ
ဘာဝေန-ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမီပေ-အနီး၌၊ ဌိတံ-
တည်သည်၊ (သမာနံ) ပိ-သော်လည်း၊ ဒူရေ-အဝေးရပ်မည်၏၊ ပန-ကား၊
ဣတရံ-ဒူရေရုပ်မှ တစ်ပါးသော ရုပ်သည်၊ ဃဋ္ဌနဝသေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ-
ကြောင့်၊ ဝါ-အတွက်၊ သုဝိညေယျဘာဝေန-လွယ်ကူစွာ သိအပ် သိနိုင်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒူရေ-၌၊ ဌိတံ-သည်၊ (သမာနံ)ပိ-လည်း၊ သန္တိကေ-အနီး
ရပ်မည်၏၊ [ဒူရေ သန္တိကေတို့၌ သွ်ဝိဘတ်သည် ပထမအနက်၌ သက်၊
ထို့ကြောင့် “အဝေးရပ်မည်၏” စသည်ဖြင့် ပေးရသည်။]

စက္ခာယတနာဒိနိဒ္ဒေသာ-စက္ခာယတန အစရှိသည်တို့၏ နိဒ္ဒေသတို့ကို၊
ဟေဠာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိတ္တာရတော၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ဣဒံ-ဤ
ဆိုအပ်ပြီးကား၊ တာဝ-တိဝိသေင်္ဂဟစသည်တို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ ဒုဝိဇေန-
နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ရူပသင်္ဂဟေ-ရုပ်တို့ကို သိမ်းယူရာအခန်း၌၊ ဝိသေသ
မတ္တံ-အထူး မျှတည်း၊ တိဝိသေင်္ဂဟေ-တိဝိသေင်္ဂဟသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထောဝ-
ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ။

စတုတ္ထနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၆၆။ ။စတုတ္ထိဓ သင်္ဂဟာဝသာနေ-စတုတ္ထိဓသင်္ဂဟ၏အဆုံး၌၊ ဒိဋ္ဌာ ဒိနံ-ဒိဋ္ဌအစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ပစ္ဆိမပဒဿ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိညာတ ပုဒ်၏၊ ဘောဒါ ဘာဝေန-အကွဲအပြား၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အာဒိတော-အစ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပုစ္ဆ-ပုစ္ဆာကို၊ အကတွာဝ-မပြုမူ၍သာ၊ [“ကတမံ တံ ဒိဋ္ဌ” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာမထုတ်တော့ဘဲ] ရူပါယတနံ၊ ပေ၊ သုတံတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ရူပါယတနံ၊ ပေ၊ သုတံအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ရူပါယတနံ-ရူပါယတနသည်၊ စက္ခုနာ-စက္ခုပသာဒ ဖြင့်၊ ဝါ-စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့်၊ ဩလောကောတွာ-ကြည့်၍၊ ဒက္ခိတံ-မြင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌနာမ-ဒိဋ္ဌမည် သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီ၊ သဒ္ဓါယတနံ-သည်၊ သောတေန-သောတပသာဒဖြင့်၊ ဝါ-သောတဝိညာဉ်ဖြင့်၊ သုတွာ-ကြား၍၊ ဇာနိတံ သက္ကာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုတံနာမ ဇာတံ၊ ဂန္ဓာယတနာဒိတ္တယံ-ဂန္ဓာယတန အစရှိသော ရုပ်သုံးပါး အပေါင်းသည်၊ ဃာန ဇိဝှါကာယေဟိ-ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှါပသာဒ၊ ကာယ ပသာဒတို့ဖြင့်၊ ဝါ-ဃာနဝိညာဉ်၊ ဇိဝှါဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ်တို့ဖြင့်၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဂဟေ တဗ္ဗတော-ယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မုနိတွာ-ဖွဲ့စပ်၍၊ ဇာနိတဗ္ဗဋ္ဌေန-သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောကြောင့်၊

ပစ္ဆိမပဒဿ ဘောဒါဘာဝေန။ ။ဒိဋ္ဌ သုတံ မုတံ ဝိညာတံဟူသော ပုဒ်တို့တွင် ဝိညာတပုဒ်ကို “ပစ္ဆိမပဒ” ဟု ဆိုသည်။ ထို နောက်ဆုံးပုဒ်၌ ဝိညာတရုပ်၊ အဝိညာတ ရုပ်ဟူ၍ အကွဲအပြား မရှိခြင်း (ရုပ်ဟူသမျှ စိတ်ဖြင့်သိထိုက်သော ဝိညာတရုပ်ချည်းသာ ဖြစ်ခြင်း)ကို “ဘောဒါဘာဝ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ အကွဲအပြားမရှိလျှင် ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ရုပ်အားလုံးလည်း ဝိညာတရုပ်တစ်မျိုးသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌစသည်တို့သည် ဝိညာတမှ မကွဲပြားရကား “ကတမံ တံ ဒိဋ္ဌ” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာမထုတ်တော့ဘဲ “ရူပါ ယတနံ ဒိဋ္ဌ” စသည်ဖြင့် အဖြေဝါကျကိုသာ ဟောပြတော်မူသည်။ ဆိုလိုရင်းကား- ဥဒ္ဓေသ၌ ပြအပ်သောပုဒ်တို့တွင် တစ်ပုဒ်နှင့်တစ်ပုဒ် အရကွဲမှ ပုစ္ဆာထုတ်ရသည်။ အရ မကွဲလျှင် ပုစ္ဆာထုတ်ဖွယ် မလို၊ ဥပမာ-“ကတမံ တံ ရူပံ ဒိဋ္ဌ” ဟု ပုစ္ဆာထုတ်လျှင် ထို ဒိဋ္ဌသည် ဝိညာတနှင့်အရကွဲမှ ပုစ္ဆာထုတ်၍ဖြစ်၏။ ယခုသော်ကား ဝိညာတတွင် ဒိဋ္ဌက ပါဝင်နေသောကြောင့် အရမကွဲ၊ ထိုသို့ အရမကွဲသောကြောင့် ပုစ္ဆာမထုတ်ရ-ဟူလို။

မုနိတွာ ဇာနိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ ။“မု-ဗန္ဓနေ” ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏။ ဃာနပသာဒ စသည်နှင့် ဂန္ဓာရုံစသည်တို့သည် အချင်းချင်း ဖွဲ့စပ်ငြိကပ်ခြင်းကို “မုနိတွာ” ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ ဖွဲ့စပ်ငြိကပ်မှ သိအပ်သိထိုက်သောကြောင့် ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သုံးပါးကို “မုနိတွာ ဇာနိတဗ္ဗ” ဟု ဆိုသည်။ ဤ ဇာနိတဗ္ဗကို ထောက်၍လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌစသည်၌ “ဒက္ခိတံ သက္ကာ” စသည်ဖြင့် သက္ကာထည့်၍ ဖွင့်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ဒိဋ္ဌစသည်၌ (တ) ပစ္စည်းကို အရဟ-သက္ကအနက်ဟောဟု မှတ်ယူ။

စတုက္က၊ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသ

ဘာသာဋီကာ

၅၅

မုတံနာမ ဇာတံ၊ ဖုသိတွာ-ထိ၍၊ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏတော-ဃာနဝိညာဉ်၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မုတံနာမ-မုတမည်၏၊ ဣတိပိ-သို့လည်း၊ ဝုတ္တံ-ရှေးဆရာတို့ ဆိုအပ်ပြီ၊ [“မု-ဗန္ဓုနေ” အရ ဖွဲ့ဖြင်းဟူသည် ထိရောက်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဖုသိတွာ”ဟု ရှေးဆရာတို့ ဖွင့်ကြသည်-ဟူလို၊] ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗမေဝ-သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ရူပ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ မနောဝိညာဏေန-သည်၊ ဇာနိတဗ္ဗ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မနသာ-စိတ်ဖြင့်၊ ဝိညာတံနာမ-သိအပ်သော ရုပ်မည်သည်၊ ဇာတံ-ပြီ။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၆၇။ ။ဝဉ္စဝိဓသင်္ဂဟနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ကက္ခဠန္တိ-ကား၊ ထဒ္ဓံ-ခက်မာသော ရုပ်တည်း၊ ခရမေဝ-ခက်မာသော ရုပ်သည်ပင်၊ ခရဂတံ-မည်၏၊ ဖရသံ-ကြမ်းတမ်းသော ရုပ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣတရေ-ကက္ခဠ ခရဂတမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဒွေပိ-ကက္ခဠတ္တံ၊ ကက္ခဠဘာဝေါဟူသော နှစ်ပါးသော သဒ္ဓါတို့သည်လည်း၊ သာဝနိဒ္ဒေသာဝ-ဘာဝအနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတို့သာတည်း၊ [“ကက္ခဠတ္တံ၊ ကက္ခဠဘာဝ”ဟု ဘာဝအနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါများဖြစ်သည်-ဟူလို၊] အချို့စာအုပ်၌ “သဘာဝနိဒ္ဒေသာ ဧဝ”ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ ဘာဝပစ္စည်း၊ ဘာဝသဒ္ဓါတို့ဖြင့် ညွှန်ပြသောကြောင့် ဘာဝနိဒ္ဒေသာဟု ရှိခြင်းက ကောင်းသည်၊] အဇ္ဈတ္တန္တိ-ကာ၊ နိယကဇ္ဈတ္တံ-မိမိကို မှီ၍ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တတည်း၊ ဗဟိဒ္ဓါတိ-ကား၊ ဗာဟိရံ-ဗာဟိရရုပ်တည်း၊ ဥပါဒိန္နတိ-ကား၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာနမေဝ-ကံကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်သည်သာ၊ န-ဥပါဒိန္နအမည်ရသည် မဟုတ်သေး၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧတံ-ဤ ဥပါဒိန္နသဒ္ဓါသည်၊ အဝိသေသေန-ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ဟု အထူးမပြု၊ သာမညအားဖြင့်၊ သရီရဋ္ဌကဿ-ကိုယ်၌တည်သော ရုပ်အားလုံးကို၊ ဂဟဏံ-ယူကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ သရီရဋ္ဌကံ-ကိုယ်၌တည်သော ရုပ်အားလုံးသည်၊ ဥပါဒိန္နဝါ-တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်သော ကမ္မဇရုပ်သည်မူလည်း၊

ဥပါဒိန္န။ ။“ဥပေတေန+အာဒိန္နံ ဥပါဒိန္နံ”ဟု ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အခြားနေရာ၌ ကမ္မဇရုပ်ကိုသာ ဥပါဒိန္နဟု ယူရိုးရှိ၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌ကား ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်အားလုံးကိုပင် ငါ၏ဥစ္စာဟု ယူအပ်၊ စွဲလမ်းအပ် သုံးသပ်အပ်သောကြောင့် ဥပါဒိန္နအမည်ရသည်။

မူကွဲ။ ။အချို့စာအုပ်၌ “ကမ္မသမုဋ္ဌာနမေဝ”ဟု န မပါသော မူကွဲရှိ၏၊ သို့သော် “အဝိသေသေန ပန”ဟူသော စာသွားကို တောက်လျှင်လည်းကောင်း၊ သရီရဋ္ဌကံ ဟိစသော ဒဠိကရဏဝါကျကို ထောက်လျှင်လည်းကောင်း ထို မူကွဲသည် မူရင်းပါ၌ ဟုတ်ဟန်မတူ။

ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ အနုပါဒိန္နဝါ-ကမ္မဇရုပ် မဟုတ်သည်မူလည်း၊ (ဟောတု) အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌဝဿေန-ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းအပ်၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ် အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ရုပ်သည်၊ ဥပါဒိန္နမေဝနာမ- ဥပါဒိန္နမည်သည်သာတည်း။

၉၆၉။ ။တေဇောဂတန္တိ-ကား၊ သဗ္ဗတေဇေသု-အလုံးစုံသော တေဇောတို့၌၊ ဂတံ-ပါဝင်သော၊ ဥဏှတ္တလက္ခဏံ-အငွေ့၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာတည်း၊ [“တေဇောဂတံ-တေဇောတို့၌ပါဝင်သော သဘောလက္ခဏာ သည်”ဟု ပါဠိတော်၌ ပေး၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ တေဇောဇဝ-တေဇောသည်ပင်၊ တေဇောဘာဝံ-တေဇော၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဘောလက္ခဏာသို့၊ ဂတံ-ရောက်သည်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေဇောဂတံ-မည်၏၊ [ဤအလို “တေဇော ဂတံ-တေဇော၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော သဘောသည်”ဟု ပေးပါ၊] ဥသ္မာတိ- ကား၊ ဥသ္မာကာရော-အငွေ့ဟူသော အခြင်းအရာတည်း၊ [“ဥသ္မာ-အငွေ့သည်” ဟု ပေး၊] ဥသ္မာဂတန္တိ-ကား၊ ဥသ္မာဘာဝံ-အငွေ့၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဘော လက္ခဏာသို့၊ ဂတံ-ရောက်သည်တည်း၊ [“ဥသ္မာဂတံ-အငွေ့၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော သဘောသည်”ဟု ပေး၊] ဧတံ-ဤ ဥသ္မာဂတံဟူသော အမည် သည်၊ ဥသ္မာကာရဿေဝ-အငွေ့ဟူသော အခြင်းအရာ၏ပင်၊ နာမံ-တည်း၊ ဥသုမန္တိ-ကား၊ ဗလဝဥသ္မာ-အားရှိသော အငွေ့တည်း၊ ဥသုမမေဝ-အားရှိသော အငွေ့ သည်ပင်၊ ဥသုမဘာဝံ-အငွေ့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဘောလက္ခဏာ သို့၊ ဂတံ-တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥသုမဂတံ-မည်၏။

၉၇၀။ ။ဝါယနကဝဿေန-အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားတတ်သည်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဝါယော-ဝါယောမည်၏၊ [ဝါဇာတ်၊ ဂတိအနက်ဟော၊ ဏ ပစ္စည်း၊ အာကို အာယပြု၊] ဝါယောဝ-အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားတတ်သော သဘောသည် ပင်၊ ဝါယောဘာဝံ-ဝါယော၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဘော လက္ခဏာသို့၊ ဂတတ္တာ-ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါယောဂတံ- မည်၏၊ [“ဝါယောဂတံ-ဝါယော၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော သဘောသည်” ဟု ပေး၊] ထမ္ဘိတတ္တန္တိ-ကား၊ ဝါတပုဏ္ဏာနံ-လေဖြင့် ပြည့်ကုန်သော၊ ဥပ္ပလနာ လတစာဒိနံ-ကြားရိုး၏အခွံ အစရှိသည်တို့၏၊ ထမ္ဘိတဘာဝေါဝိယ-တောင့်မာ ကုန်သည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့၊ ရူပဿ-ရုပ်၏၊ ထမ္ဘိတဘာဝေါ-တောင့်မာသည်၏ အဖြစ်တည်း။

ဥပ္ပလနာလတစာဒိနံ။ ။ကြာရိုး၏အပေါ်ခွံကို ကြာရိုးအဖျားဘက်သို့ မကွဲ အောင် ခွါယူ၍ အဖျားကို ချည်ထားသောအခါ အိတ်ကလေးဖြစ်နေ၏၊ ထို ကြာရိုး အိတ်ကို ကြာရိုးတံ အရင်းကနေ၍ မှုတ်လိုက်လျှင် တောင့်၍တက်လာ၏၊ ထိုကဲ့သို့ တောင့်မာပုံကို ရည်ရည်၍ “ဥပ္ပလနာလတစာဒိနံဝိယ ဝါတပုဏ္ဏာနံ ထမ္ဘိတဘာဝေါ”ဟု ဆိုသည်၊ အာဒိဖြင့် လေပြည့်သောအခါ တောင့်လာသော ဖားဖိုစသည်ကို ယူပါ။

ဆက္ကာဒိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၂-၄။ ။တိဏ္ဍ-နိသော၊ ဆဗ္ဗိဓာဒိသင်္ဂဟာနံ-ဆဗ္ဗိဓ အစရှိသော သင်္ဂဟတို့၏၊ ဩသာနပဒဿ-အဆုံးဖြစ်သောပုဒ်၏၊ (ဆဗ္ဗိဓသင်္ဂဟ၌ မနောဝိညေယျပုဒ်၊ သတ္တဝိဓသင်္ဂဟ အဋ္ဌဝိဓသင်္ဂဟတို့၌ မနောဝိညာဏဓာတုဝိညေယျပုဒ်၏၊) တေဒါဘာဝဘော-အကွဲအပြား၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အာဒိတော-အစပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ 'အပုစ္ဆိတွာဝ-ပုစ္ဆာ မထုတ်မူ၍သာ၊ နိဒ္ဒေသော-အကျယ် ညွှန်ပြခြင်းကို၊ (အဖြေကို) ကတော-ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ["ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညေယျံ စသည်ကိုပင် နိဒ္ဒေသ"ဟု ဆိုသည်၊] တတ္ထ-ထို နိဒ္ဒေသ၌၊ (ယံ-အကြင် ရူပါယတနသည်၊ ဝါ-ကို) စက္ခုဝိညာဏေန-စက္ခုဝိညာဉ်သည်၊ ဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံ-ထို ရူပါယတနသည်) စက္ခုဝိညေယျံ-မည်၏၊ ပေ၊ (ယံ-အကြင် ရုပ်အားလုံးသည်၊ ဝါ-ကို) မနောဝိညာဏေန-မနောဝိညာဉ်သည်၊ ဇာနိတုံ သက္ကာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံ-ထိုရုပ်အားလုံးသည်) မနောဝိညေယျံ-မည်၏၊ (ယံ-အကြင် ရူပါယတနအစရှိသော ရုပ်ငါးပါးအပေါင်းသည်၊ ဝါ-ကို) တိဝိဓာယ-သုံးပါး အပြားရှိသော၊ မနောဓာတုယာ-သည်၊ ဇာနိတုံ သက္ကာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံ- ထို ရူပါယတနအစရှိသော ရုပ်ငါးပါးအပေါင်းသည်) မနောဓာတုဝိညေယျံ-မည်၏၊ သဗ္ဗံ ရူပန္တိ ဇတ္ထ-ဟူသော ဤ ပါဠိ၌၊ ယသ္မာ၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာ-သည်၊ အဇာနိတဗ္ဗနာမ-မသိထိုက်သည်မည်သော၊ ဧကရူပမ္ပိ-တစ်ခုသော ရုပ်သည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗံ ရူပံတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-သင့်၏၊ (သဗ္ဗံ ရူပံ မနောဝိညေယျံ ရူပံဟု ဟောတော်မူခြင်းသည် သင့်၏၊) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဘိဓမ္မံ-သို့၊ ပတွာ-ဒေသနာ အစဉ်အားဖြင့်ရောက်၍၊ နယံ-နည်းကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ယုတ္တဋ္ဌာနေ-သင့်လျော်သော အရာ၌၊ နယော-နည်းသည်၊ ဝါ-တို့၊ အကတောနာမ-ပြုတော်မူအပ်သည်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣဒံ-ဤဌာနသည်လည်း၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာ-သည်၊ အဇာနိတဗ္ဗဿ-မသိထိုက်သော၊ ဧကရူပဿာပိ-တစ်ခုသော ရုပ်၏လည်း၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ နယံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ယုတ္တဋ္ဌာနနာမ-သင့်လျော်သော ဌာနမည်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နယံ-ကို၊ ကရောန္တော-ပြုတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ) သဗ္ဗံ ရူပံတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

နယံ ကာတုံ။ ။ရှေ့၌ ဟောအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို နောက်နောက် ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အကွဲအပြားရှိသော တရားတို့ကို ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းသည်လည်းကောင်း နယကရဏမည်၏၊ "အဘိဓမ္မာ၌ ဟောနည်း ပြုခြင်း"ဟုလို့၊ [ဝုတ္တဿပိ ပေ၊ နယော-ဋီကာ။]

၉၇၄။ သုခသမ္ပယောတိ-ကား၊ သုခဝေဒနာပဋိလာဘပစ္စယော-
 သုခဝေဒနာကို ရှုခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော၊ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗော အတ္ထိဉ္ဇ ဖပ်၊)
 ဒုက္ခသမ္ပယောတိ-ကား၊ ဒုက္ခဝေဒနာပဋိလာဘပစ္စယော-သော၊ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗော
 အတ္ထိဉ္ဇ ဖပ်၊) ဣဓာပိ-ဤ အဋ္ဌကသင်္ဂဟဉ္ဇလည်း၊ ဝါ-သုခသမ္ပယော
 အစရှိသော စကားရပ်ဉ္ဇလည်း၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမဏာဿ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၏၊ သုခဒုက္ခ
 သ-ကောင်းသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ မကောင်းသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၏၊ ဝါ-ဣဉ္ဇ အနိဋ္ဌ
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၏၊ သဗ္ဘာဝတော-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ နယော-
 ကို၊ ဒိန္နော-ပေး တော်မူအပ်ပြီ၊ ဤဉ္ဇကား ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကိုပင်
 နည်းပေးခြင်းဟု ဆိုသည်။]

နဝကာဒိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၅။ ။ပန-ကာ၊ နဝကေ-နဝကဉ္ဇ၊ ဣန္ဒြိယရူပဿနာမ-ဣန္ဒြိယ
 ရုပ်မည်သည်၏၊ အတ္ထိတာယ-ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နယော-ကို၊ ဒိန္နော-
 ပြီ၊ တဿေဝ-ထို ဣန္ဒြိယရုပ်၏ပင်၊ သပ္ပဋိဃအပ္ပဋိဃတာယ-သပ္ပဋိဃရုပ်
 အပ္ပဋိဃရုပ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒသကေ-ဒသကဉ္ဇ၊ နယော ဒိန္နော၊ [“ကတမံ
 တံ ရူပံ န ဣန္ဒြိယံ သပ္ပဋိဃံ”စသည်ဖြင့် ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကို
 နယဒါနဟု ဆိုသည်၊] ဧကာဒသကေ-ဉ္ဇ၊ အဗေကာဒသ အာယတနာနိ-
 အခွဲအားဖြင့် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော အာယတနတို့ကို၊ ဝိဘတ္တာနိ-ကုန်ပြီ၊
 တေသံ-ထို အခွဲအားဖြင့် တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော အာယတနတို့၏၊ နိဒ္ဒေသ
 ဝါရာ-တို့ကို၊ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ဝိတ္တာရတော၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သဗ္ဗတ္ထ-
 အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ဓေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ပကိဏ္ဏကကထာ

ပန-ဆက်၊ ဣမေသု ရူပေသု-ဤ ရုပ်တို့၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ-မတွေဝေခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ သမောဓာနံ-အပေါင်းလည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာနံ-ဖြစ်ကြောင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပရိနိပ္ပန္နံ-ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရဟူသော အကြောင်းတို့သည်
 ထက်ဝန်းကျင် ပြီးစေအပ်သော၊ သင်္ခတံစ-သင်္ခတရုပ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ
 ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ-ဤ ရောပြွမ်းသော အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
 ၏၊ တတ္ထံ-တို့ ပကိဏ္ဏကတွင်၊ သမောဓာနန္တိ (ပဒဿ)-သမောဓာနဟူသော
 ပုဒ်၏၊ (ဝိတ္တာရံ-ကို၊) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ၊) သဗ္ဗမေဝ-သာလျှင်ဖြစ်သော၊
 ဣဒံရူပံ-ဤ ရုပ်သည်၊ သမောဓာနတော-အပေါင်းအားဖြင့်၊ စက္ခာယတနံ-
 စက္ခာယတနလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အာပေါဓာတု-အာပေါဓာတ်လည်းကောင်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စဝိသတိသင်္ချ-နှစ်ဆယ့်ငါးပါး အရေအတွက်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊

ပဉ္စဝိသတိ။ ။ပါဠိတော်ဒုကနိဒ္ဒေသ၌ ဥပါဒါရုပ်နှင့် နောပါဒါရုပ်တို့ကို
 ပေါင်း၍ ရုပ်နှစ်ဆယ့်ငါးပါးဟု ပြထား၏၊ နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသာ ရှိရခြင်းမှာလည်း
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံက ဘူတရုပ်သုံးပါး အပေါင်းဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘူတရုပ်

တံ-ထို နှစ်ဆယ့်ငါးသော ရုပ်ကို၊ ပတ္တရူပေန-ဝတ္ထုရုပ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဆဗ္ဗိသတိ သင်္ချ-နှစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး အရေအတွက်ရှိ၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတော- ဤ နှစ်ဆယ့်ငါးသော ရုပ်မှ၊ ဝါ-ဤ နှစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော ရုပ်မှ၊ အညံ- အခြားသော၊ ရူပံနာမ-ရုပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ။

ပန-ဝါဒန္တရကာ၊ ကေစိ-အချို့ဆရာတို့သည်၊ မိဒ္ဓရူပံနာမ-မိဒ္ဓရုပ် မည်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေး၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ၊ တေ-ထိုကေစိဆရာတို့ကို၊ (ပဋိ သေဓေတဗ္ဗာဉ် စပ်)၊ အဒ္ဓါ၊ ပေ၊ တဝါတိအာဒိနိ-အဒ္ဓါ၊ ပေ၊ တဝ အစရှိသော ပါဠိရုပ်တို့ကို၊ (သုတ္တနိပါတ်၊ မဟာဝဂ်၊ သဘိယသုတ်ကို) ဝတွာ-ဆို၍၊ မိဒ္ဓ ရူပံနာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့ဆို၍၊ ပဋိသေဓေတဗ္ဗာ-တားမြစ်ထိုက် ကုန်၏၊ [မနိ-မြတ်စွာဘုရား၊ (တွံ-ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်)၊ အဒ္ဓါ-မချွတ် ဧကန်၊ သမ္ပုဒ္ဓေါ-ကိုယ်တော်တိုင် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိမြင်တော်မူသည်၊ အသိ-ဖြစ်တော်မူ၏၊ တဝ-ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏၊ ဝါ-မှာ၊ နိဝရဏာ-နိဝရဏ တို့သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါကုန်၊] အပရေ-အခြားသော ဆရာတို့သည်၊ (ဝဒန္တိဉ် စပ်)၊ ဗလရူပေန-ဗလရုပ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သတ္တဝီသတိ-နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော၊ (ရူပါနိ ဟောန္တိ) သမ္ဘဝရူပေန-သုက်ဖြစ်သော ရုပ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အဋ္ဌဝီသတိ

သုံးပါးအတိုင်း ရေတွက်လျှင် နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးဖြစ်၏၊ ဤ ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို တိုက်ရိုက် ဟောတော်မမူသောကြောင့် ဟဒယဝတ္ထုကို ချန်ထားသည်၊ ဟဒယဝတ္ထုကိုပါယူလျှင် သင်္ဂြိုဟ်လာသည့်အတိုင်း ရုပ်နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး ဖြစ်တော့၏။

ဟဒယဝတ္ထု။ ။ဤ ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ် တို့၏မှီရာကို တိုက်ရိုက် ပြတော်မမူပါသော်လည်း “ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတုစ မနောဝိညာဏဓာတုစ ဝတ္တန္တိ၊ တံ ရူပံ မနောဓာတုယာစ၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာစ တံ သမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿာယပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟု ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်နှင့် သမ္ပယုတ်စေတသိက် တို့၏မှီရာ ရုပ်တစ်မျိုးကား ဧကန်ရှိရပေမည်။

တည်ရာဌာန။ ။“ထိုရုပ်သည် မည်သည့်နာမည်ဖြင့် မည်သည့်အရပ်၌ရှိ၏” ဟူသော အယူအဆဝယ် “ပါဠိကျမ်းဆရာတို့က ဟဒယဝတ္ထုအမည်ဖြင့် ရင်ချိုင့်အတွင်း မှာ တည်ရှိသည်” ဟု ယူကြ၏၊ ထို့ကြောင့် သာသနာတော်ဝယ် “ဟဒယ” ဟူရာ၌ ဆရာဝန်များ စမ်းလေ့ရှိသည့်နှလုံးသား မဟုတ်သေး၊ ရင်ချိုင့်အတွင်းရှိ “ဟဒယ” တစ်မျိုးတည်းဟု မှတ်ပါ၊ [ဟဒယ-စိတ်၏+ဝတ္ထု-တည်ရာ၊] လောကဓာတ်ဆရာတို့ ကမူ “ဦးနှောက်၌ စိတ်ဖြစ်သည်” ဟု ယူကြသတတ်၊ သို့သော် ပါဠိတော်အလိုအားဖြင့် စိတ်သည် ပဋိသန္ဓေတည်စ ပထမဆုံးဓဇာ၌ပင်ဖြစ်၍ ထိုစိတ်၏ မှီရာဝတ္ထုလည်း ထို ဓဇာ၌ ပါရှိရမည်ဖြစ်၏၊ ထိုဓဇာ၌ စက္ခုပသာဒ စသည်နှင့်တကွ ဦးခေါင်းဆိုင်ရာ ရုပ်ကား မပါရှိသေး၊ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၏ အရင်းအစ ပထမဆုံးဖြစ်ချိန်၌ ပါရှိ သော ဝတ္ထုရုပ်တစ်မျိုးသာ ရင်ချိုင့်ဖြစ်လောက်သော နေရာ၌ တည်ရှိသင့်ပါသည်။

(ရူပါနိ ဟောန္တိ) ဇာတိရူပေန သဒ္ဓိံ ကျေနတိံသတိံ (ရူပါနိ ဟောန္တိ၊) ရောဂ
ရူပေန သဒ္ဓိံ၊ သမတ္တိံ သတိံ-အတိအကျ သုံးဆယ်သော၊ ရူပါနိ (ဟောန္တိ၊) ဣတိ
ဝဒန္တိ၊ တေပိ-ထို အပရေဆရာတို့ကိုလည်း၊ တေသံ-ထိုရုပ်တို့၏၊ ဝိသု-သီးခြား၊
အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ-ပယ်မြစ်ထိုက်ကုန်၏။

ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ဝါယောဓာတုယာ-ဝါယောဓာတ်ကို၊ (ဂဟိ
တာယ-ယူအပ်ပြီးသော်၊ (တစ်နည်း၊ ဂဟိတာယ-သော၊ ဝါယောဓာတုယာ-
ဖြင့်၊) ဗလရူပံ-ဗလရုပ်ကို၊ ဂဟိတမေဝ-ယူအပ်ပြီးသည်သာ၊ အညံ-ဝါယော
ဓာတ်မှတစ်ပါး အခြားသော၊ ဗလရူပံနာမ-ဗလရုပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ အာပေါ
ဓာတုယာ-ကို၊ (ဂဟိတာယ-သော်၊) သမ္ဘဝရူပံ-သုက်ဟူသော ရုပ်ကို၊ (ဂဟိတ
မေဝ၊ အညံ-အာပေါဓာတ်မှတစ်ပါး အခြားသော၊ သမ္ဘဝရူပံနာမ နတ္ထိ၊)
(ဂဟိတာဟိ-န်သော၊) ဥပစယ သန္တတိဟိ-ဥပစယ သန္တတိရုပ်တို့ဖြင့်၊ ဇာတိ
ရူပံ-ဇာတိရုပ်ကို၊ (ဂဟိတမေဝ-သာ၊) အညံ-ဥပစယ သန္တတိမှတစ်ပါး
အခြားသော၊ ဇာတိရူပံနာမ နတ္ထိ၊ [ဇာအုပ်တို့၌ ဇာကျဟန်တူ၏၊ ထို့ကြောင့်
ထည့်၍ ပေးပါသည်၊] ဂဟိတာဟိ-န်သော၊ ဇေတာ အနိစ္စတာဟိ-တို့ဖြင့်၊
ရောဂရူပံ ဂဟိတမေဝ၊ အညံ-ဇေတာ အနိစ္စကာရုပ်တို့မှတစ်ပါး အခြားသော၊
ရောဂရူပံနာမ နတ္ထိ၊ ကဏ္ဏရောဂါဒိ-နားနာ အစရှိသော၊ ယောပိအာဗာဓော-
အကြင် အနာသည်လည်း၊ (အတ္ထိ၊) သောပိ-ထို အနာသည်လည်း၊ ဝိသမပစ္စယ
သမုဋ္ဌိတဓာတုမတ္တမေဝ-မညီမညွတ်သော အကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သော
ဓာတ်ကြီးလေးပါးမျှသာတည်း၊ တတ္ထ-ထို နားနာ အစရှိသည်၌၊ အညော-
ဖောက်ပြန်သော ဓာတ်ကြီးလေးပါးမှတစ်ပါး အခြားသော၊ ရောဂေါနာမ-
ရောဂါရုပ်မည်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမောဓာနတော-
အပေါင်းအားဖြင့်၊ ဆဗ္ဗိသတိမေဝ-နှစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊
ရူပါနိ၊ (ဟောန္တိ။)

[သမောဓာန၏အကျယ်ကို ပြပြီး၍ သမုဋ္ဌာန၏အကျယ်ကို ပြလိုသော
ကြောင့် “သမုဋ္ဌာနန္တိ” စသည် မိန့်၊] သမုဋ္ဌာနန္တိ-ကား၊ ကတိရူပါနိ-အဘယ်မျှ
လောက်သော ရုပ်တို့သည်၊ ကတိသမုဋ္ဌာနာနိ-အဘယ်မျှလောက်သော
ဖြစ်ကြောင်း ရှိကုန်သနည်း?၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ဒသ-ဆယ်ပါး
သော ရုပ်တို့သည်၊ ဧကသမုဋ္ဌာနာနိ-တစ်ပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်၏၊
ဧကံ-တစ်ပါးသော ရုပ်သည်၊ ဒွိသမုဋ္ဌာနံ-နှစ်ပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏၊
တိဏိ-သုံးပါးသော ရုပ်တို့သည်၊ တိသမုဋ္ဌာနာနိ-သုံးပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိ
ကုန်၏၊ နဝ-ကိုးပါးသော ရုပ်တို့သည်၊ စတုသမုဋ္ဌာနာနိ-လေးပါးသော
ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်၏၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသော ရုပ်တို့သည်၊ ဧကနစ်-တစ်စုံတစ်ခုသော
အကြောင်းကြောင့်၊ န သမုဋ္ဌဟန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

တတ္ထ-ထိုရုပ်တို့တွင်၊ စက္ခုပသာဒေါ-စက္ခုပသာဒလည်းကောင်း၊ ပေ၊
 ဇီဝိတိန္ဒြိယံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-န်သော၊ ဣမာနိ-ဤ ရုပ်တို့သည်၊
 ဧကန္တ ကမ္မတောဝ-ဧကန် ကံကြောင့်သာလျှင်၊ သမုဋ္ဌဟန္တိ၊ ကာယ၊ ပေ၊
 ဒွယံ-ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်၊ ဧကန္တေန-စင်စစ်အား
 ဖြင့်၊ စိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဒသ-ဆယ်ပါးသော ရုပ်တို့သည်၊
 ဧက သမုဋ္ဌာနာနိနာမ-တစ်ပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တို့မည်၏၊
 [ဤစကားဖြင့် “ဒသ ဧကသမုဋ္ဌာနာနိ” ၏ အကျယ်ကို ပြသည်၊] နောက်၌လည်း
 ဤသို့ အကျယ်ပြပုံကို သတိပြုပါ၊] သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓရုပ်သည်၊ ဥတုတောစ-
 ဥတုကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တတောစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာတိ၊
 ဣတိ-လျှင်၊ ဧကော-တစ်ပါးသော ရုပ်သည်၊ ဒွိသမုဋ္ဌာနောနာမ-မည်၏၊
 တတ္ထ-ထို အသံတို့တွင်၊ အဝိညာဏကသဒ္ဓေါ-အသက်ဝိညာဉ်မရှိသော အရာ
 ဝတ္ထုတို့၏ အသံသည်၊ ဥတုတော-ဥတုကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ၊ သဝိညာဏက
 သဒ္ဓေါ-အသက်ဝိညာဉ်နှင့် တကွဖြစ်သော သတ္တဝါ၏အသံသည်၊ စိတ္တတော
 (သမုဋ္ဌာတိ၊) [အချုပ်မှာ စိတ္တဇသဒ္ဓ၊ ဥတုဇသဒ္ဓ နှစ်မျိုးပင်တည်း။]

ပန-ကား၊ (ဧကံ ဒွိသမုဋ္ဌာနံ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး တီဏိ တိသမုဋ္ဌာနာနိ၏
 အကျယ်ကား၊) လဟုတာဒိတ္တယံ-လဟုတာ အစရှိသော ရုပ်သုံးပါးအဝေါင်း
 သည်၊ ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ-တို့ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ၊ ဣတိ-လျှင်၊ တီဏိ-
 သုံးပါးသော ရုပ်တို့သည်၊ တိသမုဋ္ဌာနာနိနာမ၊ [နဝ စတုသမုဋ္ဌာနာနိ၏
 အကျယ်ကို ပြလို၍ “အဝသေသာနိ” စသည် မိန့်၊] အဝသေသာနိ-ဆိုအပ်
 ပြီးသောရုပ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ နဝ-န်သော၊ ရူပါနိ-တို့သည်၊ တေဟိ-
 ထိုစိတ် ဥတု အာဟာရတို့လည်းကောင်း၊ ကမ္မေနစ-ကံလည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ စတုဟိ-လေးပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌဟန္တိ၊ ဣတိ-လျှင်၊
 နဝ-ကိုးပါးသော ရုပ်တို့သည်၊ စတုသမုဋ္ဌာနာနိနာမ-လေးပါးသော ဖြစ်ကြောင်း
 ရှိသော ရုပ်တို့မည်၏၊ ပန-ကား၊ (နဝ စတုသမုဋ္ဌာနာနိ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး
 ဒွေ နကေနစိ သမုဋ္ဌဟန္တိ၏အကျယ်ကား၊) ဧရတာ-ဧရတာသည်လည်းကောင်း၊
 အနိစ္စတာ-သည်လည်းကောင်း၊ ဧတေသု-ဤ ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့တွင်၊
 ဧကတောပိ-တစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် လည်း၊ န သမုဋ္ဌဟန္တိ-မဖြစ်
 ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသော ရုပ်တို့သည်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ န သမုဋ္ဌဟန္တိနာမ-မဖြစ်သော ရုပ်တို့မည်၏။

အဝိညာဏကသဒ္ဓေါ။ ။ “နတ္ထိ+ဝိညာဏံ ယေသံတိ အဝိညာဏကာနိ၊
 အသက်ဝိညာဉ် မရှိသောဝတ္ထုတို့၊ အဝိညာဏကာနံ+သဒ္ဓေါ၊ အဝိညာဏကသဒ္ဓေါ-
 အသက်ဝိညာဉ် မရှိသောဝတ္ထုတို့၏ အသံ၊ လေသံ၊ မိုးသံ၊ ရေသံ၊ ဝမ်းထဲ၌
 ရုတ်ရုတ် ရုတ်ရုတ်မည်သော လေသံ” စသည်တည်း၊ သဟ+ဝိညာဏေန ယော
 ဝတ္တတိတိ သဝိညာဏ ကော-အသက်ဝိညာဉ်ရှိသော သတ္တဝါ၊ သဝိညာဏကဿ+
 သဒ္ဓေါ သဝိညာဏကသဒ္ဓေါ-အသက်ဝိညာဉ်နှင့် တကွဖြစ်သော သတ္တဝါ၏အသံ။

ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဒွေ ကေနစိ နသမုဋ္ဌဟန္တိ-နံသနည်း?) (ဒွိန္ဒ-နှစ်ပါးသော ရုပ်တို့၏) အဇာယနတော-မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ကေနစိ န သမုဋ္ဌဟန္တိ) ဟိ-မှန်၊ ဧတာနိ-ဤဇရတာ အနိစ္စတာရုပ်တို့သည်၊ န ဇာယန္တိ-မဖြစ်တတ်ကုန်၊ (မဥပါဒ်တတ်ကုန်) ကသ္မာ-နည်း?၊ ဇာတဿ-ဖြစ်ပြီးသော ရုပ်၏၊ ပါကဘောဒတ္တာ-ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်း၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ချေ၊ [“ဇာတဿ ပါကဘောဒတ္တာ”တိုင်အောင် ချေလိမ့်မည်၊] ဥပ္ပန္န-ဖြစ်ပြီးသော၊ ရူပ-ရုပ်သည်၊ ဇီရတိ-ဆွေ့မြေ့ရ၏၊ (ဇရတာ ဖြစ်ရ၏) ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်စီးရ၏၊ (အနိစ္စတာ ဖြစ်ရ၏) [ပန အနက်မရှိ၊] ဣတိဧတံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ-လက်ခံထိုက်၏၊ [ဖြစ်လျှင် ရင့်ရ ပျက်ရသည်မှာ ထုံးစံဓမ္မတာဖြစ်သောကြောင့် မည်သူမဆို လက်ခံထိုက်သည်-ဟူလို၊] ဟိ-မှန်၊ ဥပ္ပန္န-ဖြစ်ပြီးသော၊ ရူပ-ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရူပံဝါ-နာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ အက္ခယံနာမ-ကုန်ခန်းခြင်းမရှိသော တရားမည်သည်ကို၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယာဝ-လောက်၊ န တိဇ္ဇတိ-မပျက်သေး၊ တာဝ-ထို မပျက်သေးသမျှ၊ အဿ-ထိုရုပ်နာမ်တရား၏၊ ပရိပါကော-ရင့်ခြင်းသည် (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဇာတဿ ပါကဘောဒတ္တာတိ ဧတံ-ဟူသော ဤ အကြောင်းသည်၊ သိဒ္ဓံ-ထင်ရှား၏၊ စ-ဆက်၊ တာနိ-ထို ဇရတာ အနိစ္စတာ ရုပ်တို့သည်၊ ယဒိ ဇာယေယျ-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်သေးအံ့၊ (ဧဝံ သန္တေသု-ဤသို့ ဖြစ်ကုန်သေးလသော်၊) တေသံပိ-ထို ဇရတာ အနိစ္စတာ ရုပ်တို့၏လည်း၊ ပါကဘောဒါ-ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ကုန်ပြန်ရာ၏၊ စ-စင်စစ်ကား၊ ပါကော-ရင့်ခြင်းဇရတာသည်၊ န ပစ္စတိ-ထပ်၍ မရင့်နိုင်၊ ဘောဒေါပိ-ပျက်ခြင်း အနိစ္စတာသည်လည်း၊ န ဘိဇ္ဇတိ-ထပ်၍ မပျက်နိုင်၊ ဇာတဿ-ဖြစ်ပြီးသော ရုပ်၏၊ ဣတိ (တသ္မာ) ပါကဘောဒတ္တာ-ဤသို့ ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတံ ဒွယံ-ဤ ဇရတာ အနိစ္စတာ ရုပ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်၊ န ဇာယတိ-မဖြစ်။

တတ္ထ-ထို နစပါကော ပစ္စတိ ဘောဒေါပိ ဘိဇ္ဇတိဟူသော စကားရပ်၌ (ဌတွာ စောဒကဿ ဤဒိသိ စောဒနာ)၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိဒိသိ စောဒနာ၊ သိယာ-နည်း၊) ကမ္မဿ ကတတ္တာတိအာဒိ နိဒ္ဒေသေသု-ကမ္မဿကတတ္တာ အစရှိသော နိဒ္ဒေသတို့၌၊ ရူပဿ ဥပစယော ရူပဿ သန္တတိတိ-ဟူသော၊

န ဟိ ဧတာနိ ဇာယန္တိ။ ။နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ရင့်ခြင်းသဘောသည် ဇရတာ၊ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်း သဘောသည် အနိစ္စတာမည်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ ဇရတာ အနိစ္စတာ တို့သည် နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်းဟူသော သဘောမျှသာတည်း၊ ထိုသဘော ရှိသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ်များ မဟုတ်ကြ၊ ထို့ကြောင့် ထို ဇရတာ အနိစ္စတာတို့ အတွက် ဖြစ်ပေါ် ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော သဘောမရှိနိုင်-ဟူလို၊ [န ဟိ ဧတာနိ ဇာယန္တိတိ၊ ပေ၊ သန္တာယ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

ဝစနေန-ဖြင့်၊ ဇာတိ-ဇာတိသည်၊ ဇာယတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်

အဓိပ္ပာယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိတံ-လက်ခံအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ ယထာ-
ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပါကောပိ-ရင့်ခြင်း ဧရတာသည်လည်း၊ ပစ္စတု-ထပ်၍
ရင့်ပါစေတော့လော၊ ဘောဒေါပိ-ပျက်ခြင်း အနိစ္စတာသည်လည်း၊ ဘိဇ္ဇတု-
ထပ်၍ ပျက်ပါစေတော့လော၊ ဣတိ (ဤဒိသီ စောဒနာ သိယာ။)

တတ္ထ-ထို ကမ္မဿကတတ္တာ၊ ရူပဿဥပစယော ရူပဿသန္တတိဟူသော
စကားရပ်၌၊ ဇာတိ-ဇာတိသည်၊ ဇာယတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်
ကို၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိတံ-လက်ခံအပ်ပြီးသည်၊ န-မဟုတ်၊ ပန-စင်စစ်ကာ၊ ယေဓမ္မာ-
အကြင် ရုပ်တရားတို့သည်၊ ကမ္မာဒိဟိ-ကံအစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊
နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ တေသံ-ထို ရုပ်တရားတို့၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဘာဝတော-
ဖြစ်ခြင်းသဘော၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇာတိယာ-၏၊ တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရော-
ထို ကံအစရှိသော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းကို၊
အနုမတော-ခွင့်ပြုအပ်ပြီ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပရမတ္ထတော-ပရမတ္ထအားဖြင့်၊
ဝါ-အစစ်အမှန်အနက်အားဖြင့်၊ ဇာတိ-ဇာတိသည်၊ န ဇာယတိ-မဖြစ်ပါ၊
ဟိ-မှန်၊ ဇာယမာနဿ-ဖြစ်ဆဲရုပ်တရား၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမတ္တံ-ဖြစ်ခြင်း
သဘောမျှသည်၊ ဇာတိ-ဇာတိတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တတ္ထ-ထို “န စ ပါကော ပစ္စတိ၊ ဘောဒေါပိ န ဘိဇ္ဇတိ”ဟူသော စကား
ရပ်၌၊ (ဌတွာ စောဒကဿ ဤဒိသီ စောဒနာ) သိယာ၊ (ကိဒိသီ စောဒနာ
သိယာ၊) ဇာတိ-ဇာတိသည်၊ (ဝေါဟာရံ လဘတိ၌ စပ်၊) ယေသံ ဓမ္မာန-

ယထာ၊ ပေ၊ ဘိဇ္ဇတု။ ။ “ကမ္မဿ ကတတ္တာ ရူပဿဥပစယော ရူပဿ
သန္တတိ-ကံကို ပြုခဲ့သောကြောင့် ဥပစယ၊ သန္တတိရုပ်ဖြစ်၏”ဟု ဆိုသောကြောင့်
“ဥပစယ သန္တတိဟူသော ဇာတိရုပ်သည်ဖြစ်၏၊ ဝါ-ဥပါဒ်၏”ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို
လက်ခံပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ရင့်ခြင်း ဧရတာသည်သည်လည်း ထပ်၍
ရင့်ပါစေတော့လော၊ ပျက်ခြင်း အနိစ္စတာသည်လည်း ထပ်၍ ပျက်ပါစေတော့လော”ဟု
စောဒနာသည်။

န တတ္ထ၊ ပေ၊ ဇာယတိ။ ။ “ဇာတိရုပ်သည် ဖြစ်၏”ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို
လက်ခံထားပြီး မဟုတ်ပါ၊ အမှန်အားဖြင့်ကား ကံ အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်
ဆိုင်ရာရုပ်များဖြစ်ရာဝယ် ဇာတိဟူသော ဖြစ်ခြင်းသဘော ပါနေသောကြောင့် ဇာတိ
လည်း ထို ကံအစရှိသော အကြောင်းရှိ၏ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကိုသာ ခွင့်ပြုထားပါ
သည်၊ “အစစ်အမှန်အားဖြင့် ဇာတိမှာ ဇာတိတစ်မျိုး မရှိပါ”ဟုလျှ်၊ “နိဗ္ဗန္တရုပ်တရားတို့မှာ
ကံစသော အကြောင်းအမျိုးမျိုး ရှိသကဲ့သို့ ထို နိဗ္ဗန္တရုပ်တို့၏ ဇာတိမှာလည်း ထို
ကံစသော အကြောင်းအမျိုးမျိုး ရှိသည်”ဟု ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုနိုင်ခြင်းကို “တပ္ပစ္စယဘာဝ
ဝေါဟာရ”ဟု ဆိုသည်၊ ထို တပ္ပစ္စယဘာဝ ဝေါဟာရ၏ဝစနတ္ထကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ၊
ဤ အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “ပါဌေ ကုတောစိ ဇာတတ္ထံ၊ ဇာတိယာ ပရိယာယတော”
ဟု ရှေးဆရာတို့ဆိုကြောင်းကို ဋီကာကျော်ရုပ်ပိုင်း ရူပသမုဋ္ဌာန်ခန်း၌ မိန့်သည်။]

အကြင် တရားတို့၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရ-ထို တရားတို့၏ အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရ-ဖြစ်ခြင်းဟူသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ လဘတိယထေဝ-ရသကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ ပါကဘောဒါပိ-ရင့်ခြင်းဇရတာ၊ ပျက်ခြင်း အနိစ္စတာထိုသည်လည်း၊ ယေသံဓမ္မာနံ-တို့၏၊ ပါကဘောဒါ-ရင့်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရ-ထို တရားတို့၏ အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရ-ဖြစ်ခြင်းဟူသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ လဘန္တု-ရပါရစေကုန်တော့လော၊ ဧဝံ-ဤသို့ရလသော်၊ ဣဒံ ဒွယံပိ-ဤ ဇရတာ အနိစ္စတာရုပ်နှစ်ပါး အပေါင်းသည်လည်း၊ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနမေဝ-ကံအစရှိသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသည်သာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣတိ (ဤဒိသီ စောဒနာ သိယာ။)

ပါကဘောဒါ-ရင့်ခြင်းဇရတာ၊ ပျက်ခြင်းအနိစ္စတာတို့သည်၊ တံဝေါဟာရ-ထို တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရကို၊ န လဘန္တိ-မရနိုင်ကုန်၊ ကဿာ-နည်း၊ ဇနကပစ္စယာနဘာဝက္ခဏေ-ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားတို့၏ အာနုဘော်ရှိရာဓဏ၌၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဇနကပစ္စယာနံ-ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံ စိတ် ဥတုအာဟာရဟူသော အကြောင်းတို့၏၊ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗဓမ္မဿ-ဖြစ်စေထိုက်သော တရား၏၊ ဥပ္ပာဒက္ခဏေယေဝ-ဓဏ၌သာ၊ အနုဘာဝေါ-အာနုဘော်သည်၊

တတ္ထ သိယာ၊ ယေ၊ ဘဝိဿတိ။ ။ “တတ္ထ ဇရတာ အနိစ္စတာ ဒွယံ န ပစ္စတိ န ဘိဇ္ဇတိဇာတိ အဓိကာရေ” ဟု ယောဇနာစွဲ၏၊ ထိုပါဌ်အတိုင်း အဋ္ဌကထာ၌ ရှေ့က မရှိခဲ့သေး၊ “န စ ပါကော ပစ္စတိ၊ ဘောဒေါပိ န ဘိဇ္ဇတိ” ဟုသာ ရှိခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ထို အဋ္ဌကထာပါဌ်ရှိသည့်အတိုင်း “တတ္ထ” ကို စွဲရသည်၊ “န စ ပါကော ပစ္စတိ-ရင့်ခြင်းဇရတာသည် မရင့်၊ ဘောဒေါပိ န ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်ခြင်း အနိစ္စတာလည်း မပျက်” ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်၌ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာပုံကား...

ဇာတိသည် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့၏ ဇာတိဖြစ်လျှင် ထို ကံဟူသော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဝေါဟာရ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်စသော ရုပ်တို့၏ ဇာတိဖြစ်လျှင် ထို စိတ်စသော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဝေါဟာရကိုလည်းကောင်း၊ ဇာတိ၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဝေါဟာရကိုလည်းကောင်း ရသကဲ့သို့၊ ထို့အထူ ရင့်ခြင်းဇရတာ၊ ပျက်ခြင်းအနိစ္စတာတို့လည်း ဆိုင်ရာရုပ်တို့၏ အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဝေါဟာရကိုလည်းကောင်း၊ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဝေါဟာရကိုလည်းကောင်း ရကြပါစေ၊ ဤသို့ရလျှင် ဤ ဇရတာ အနိစ္စတာနှစ်ပါးလည်း ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် စသည်ဖြင့် ပြောဆိုခွင့် ရပါလိမ့်မည်၊-ဤကား စောဒနာပုံတည်း၊... “န ပါကဘောဒါ၊ ယေ၊ အဘာဝတော” ဤတိုင်အောင် အကျဉ်းအဖြေကို ပြ၍ “ဇနကပစ္စယာနံ ဟိ” စသည်ဖြင့် အကျယ်ကို ပြသည်။

ဝါ-သတ္တိသည်၊ (ဟောတိ၊) တတော-ထို ဥပါဒ်ခဏမှ၊ ဥတ္တရိ-အထက်၌၊ (ဌိဇဏ၊ ဘင်ခဏ၌၊ အာနုဘာဝေါ-သည်၊) န-မရှိ၊ စ-ဆက်၊ တေဟိ-ထို ကံအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့သည်၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိတ ဓမ္မက္ခဏသ္မိ- ဖြစ်စေအပ်ဆဲသော တရားတို့၏ဥပါဒ်ခဏ၌၊ ဇာတိ-ဇာတိသည်၊ ပညာယ ဓာနာ-ထင်ရှားသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရ- ထို တရားတို့၏ အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းကို လည်းကောင်း၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရစ-ဖြစ်ခြင်းဟူသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်း ကိုလည်းကောင်း၊ လဘတိ၊ (ကသ္မာ၊) တသ္မိံ ခဏေ-ထို အာနုဘော်(သတ္တိ)၏ ရှိရာ ဥပါဒ်ခဏ၌၊ သမ္ဘာဝတော-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတရ ဒွယံ-ဇာတိမှတစ်ပါးသော ဧရတာ အနိစ္စတာ ရုပ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်၊ (တပ္ပစ္စယဘာဝ ဝေါဟာရ-ကိုလည်းကောင်း၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရစ-ကို လည်းကောင်း၊ န (လဘတိ)-မရ၊ (ကသ္မာ) တသ္မိံ ခဏေ-ထို အာနုဘော် (သတ္တိ)၏ရှိရာ ဥပါဒ်ခဏ၌၊ (ဣတရ ဒွယဿ-၏၊) အဘာဝတော-မရှိ ခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤ ဧရတာ အနိစ္စတာ ရုပ်နှစ်ပါး အပေါင်းသည်၊ ဇာယတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ နေဝဝတ္တဗ္ဗံ-မဆိုထိုက် သည်သာ၊ [မည့်သည့်နည်းနှင့်မျှ မပြောဆိုထိုက်-ဟုလို။]

ဧရာမရဏံ၊ ပေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ-ဧရာမရဏံ၊ ပေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံဟူ၍၊ အာဂ တတ္တာ-ကြောင့်၊ (နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အာဟာရဝဂ်၊ ပစ္စယသုတ်၌ လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဣဒံပိ ဒွယံ-ဤ ဧရတာ အနိစ္စတာ နှစ်ပါးအပေါင်းသည်လည်း၊

အဘိနိဗ္ဗတ္တိတဓမ္မက္ခဏသ္မိ။ ။ထို အကျယ်စကားရပ်ဝယ် အဘိနိဗ္ဗတ္တိတ ဓမ္မက္ခဏသ္မိ၌ တပစ္စည်းဖြင့် ဆိုထားသော်လည်း ထို တပစ္စည်းကို ပစ္စုပ္ပန်အနက်၌ သက်စေ၍ “အဘိနိဗ္ဗတ္တိယမာနဓမ္မက္ခဏသ္မိ” ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ရမည်ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဆိုလိုရင်းကား။ ။ “ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရဟူသော အကြောင်းတရားတို့သည် မိမိတို့ဖြစ်စေရမည့် ရုပ်တရားတို့ ဥပါဒ်သည့်တိုင်ရုံသာ သတ္တိပါရှိ၏၊ ထို သတ္တိကို အာနုဘော်ဟု ခေါ်သည်၊ ဇာတိသည် ထို သတ္တိမကုန်မီ ထင်ရှားလာသောကြောင့် ကမ္မဇ၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို လည်းကောင်း၊ ဖြစ်၏ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကိုလည်းကောင်း ရ၏၊ ဧရတာ အနိစ္စတာ တို့ကား ထို သတ္တိကုန်ရာ ဌိဇဏ ဘင်ခဏကျမှ ထင်ရှားကြသောကြောင့် ကမ္မဇ၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို၊ ဖြစ်၏ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို မရကြတော့” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဧရာ မရဏံ၊ ပေ၊ တိ စေ။ ။ “ဧရာ မရဏသည် အနိစ္စ၊ သင်္ခတ၊ (အကြောင်းတရားတို့ကို စွဲ၍ဖြစ်သော) ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ” ဟု သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌ လာသောကြောင့် ထို ပါဠိတော်ဝယ် “ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ-အကြောင်းကို စွဲ၍ဖြစ်၏” ဟူသော စကားကိုယူ၍ “ဧရာ မရဏ နှစ်ပါးသည်ဖြစ်၏၊ ဥပါဒ်၏” ဟု အဓိပ္ပာယ် မမှတ် သင့်ပါလော-ဟု စောဒနာသည်။

ဇာယတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ စေ-ဤသို့ စောဒနာအံ၊ [ဘိက္ခဝေ၊
ဇရာမရဏံ-ဇရာမရဏသည်၊ ဝါ-ကို၊ အနိစ္စံ-မမြဲ၊ သင်္ခတံ-အကြောင်းတရား
တို့သည် ကောင်းစွာ ပြုစီမံအပ်၏၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ-အကြောင်းကို စွဲ၍ဖြစ်၏။]

(ဣဒမ္ပိ ဒွယံ) န (ဇာယတိ)-မဖြစ်ပါ၊ (ကသ္မာ-နည်း?)၊ ပရိယာယဒေသိ
တတ္တာ-ပရိယာယအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊
တတ္ထ-ထို သုတ္တန်ပါဠိတော်၌၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ-အကြောင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်ကုန်
သော၊ ဓမ္မာနံ-တရားတို့၏၊ ဇရာမရဏတ္တာ-ဇရာမရဏ၏အဖြစ်ကြောင့်၊
ပရိယာယေန-ပရိယာယအားဖြင့်၊ တံ-ထို ဇရတာ အနိစ္စတာနှစ်ပါးအပေါင်းကို၊
ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ယဒိ ဧဝံ-ယင်းသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ပရိယာယအားဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဟု ဟောထား
အပ်သည်ဖြစ်လျှင်၊) ဧတံပိတယံ-ဤ ဇာတိ ဇရတာ အနိစ္စတာ သုံးပါးအပေါင်း
သည်လည်း၊ အဇာတတ္တာ-မဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သသဝိသာဏံ ဝိယ-
ယုန့်ချိုကဲ့သို့၊ နတ္ထိ-မရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ-သို့မဟုတ်၊ (ရှိလျှင်-ဟူလို၊)
နိဗ္ဗာနံ ဝိယ-နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့၊ နိစ္စံ-မြဲသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိစေ-ဤသို့
စောဒနာအံ။

န-မစောဒနာသင့်၊ (ကသ္မာ-နည်း?)၊ နိဿယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတော-မှီရာ
ဖြစ်သော တရားတို့၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-
ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ၊ ပထဝီအာဒိနံ-ပထဝီဓာတ် အစရှိကုန်သော၊
နိဿယာနံ-မှီရာရုပ်တို့၏၊ ဘာဝေ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (သတိ-ရှိလသော်၊)
ဇာတိအာဒိတ္တယံ-ဇာတိအစရှိသော ရုပ်သုံးပါးအပေါင်းသည်၊ ပညာယတိ-
ထင်ရှား၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပထဝီဓာတ်အစရှိသော မှီရာရုပ်တို့၏

န ပရိယာယဒေသိတတ္တာ။ ။ကံစသောအကြောင်းကို စွဲ၍ဖြစ်ကြသော
ရုပ်တရားတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နအမည်ကို ထို ရုပ်တို့၏ဝိကာရဖြစ်သော ဇရာမရဏအပေါ်၌
တင်စား၍ ဌာနပစာရအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ဇရာမရဏကို ပရိ
ယာယအားဖြင့်သာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဟု ဆိုရသည်၊ အစစ်အမှန်အားဖြင့်ကား ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န
တရားမဟုတ်ပါ-ဟူလို၊ [ဤ၌ ဌာနပစာရကို “ပရိယာယ”ဟု ဆိုသည်။]

ယဒိ ဧဝံ ပေ၊ စေ။ ။ရှေ့၌ ဇာတိသည်လည်း အစစ်အမှန်အားဖြင့် ထင်ရှား
ရှိသည်မဟုတ်၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယမာနဓမ္မ၏ ဥပါဒ်ဓဏ၌ ထင်ရှားသောကြောင့် “ဇာတိ
ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုရကြောင်းကို ပြခဲ့၏၊ ဤ၌ ဇရတာ အနိစ္စတာနှစ်ပါးလည်း အစစ်
အမှန်အားဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နမဟုတ်ဟု ဆိုပြန်၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် “ဇာတိ ဇရတာ အနိစ္စတာ
သုံးပါးလုံးပင် အစစ်အမှန်အားဖြင့် မဖြစ်ကြသောကြောင့် ယုန့်ချိုဟုခေါ်ရာ၌ တကယ်
မရှိ၊ အမည်ပညတ်သာ ရှိသကဲ့သို့၊ ဤ တရားသုံးပါးလည်း တကယ် မရှိသော
အဘာဝပညတ်တရားလော၊ ဖြစ်ခြင်းမရှိပါဘဲ ဧကန် ရှိနေပြန်လျှင်လည်း နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့
နိစ္စတရားလော”ဟု စောဒနာသည်။

ဖြစ်ခြင်းရှိလသော် ဇာတိအစရှိသော ရုပ်သုံးပါးအပေါင်း၏ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) နတ္ထိ-ယုန်ချိုကဲ့သို့ မရှိသည်ကား၊ န-မဟုတ်၊ [ဤစကားဖြင့် “သသဝိသာဏံဝိယ နတ္ထိ” ကို ဖြေသည်၊] စ-သည်သာမကသေး၊ တေသံ-တို့ ပထဝီဇာတ်အစရှိသော မှီရာရုပ်ထို့၏၊ အဘာဝေ-မဖြစ်ခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊ ဇာတိအာဒိတ္တယံ-သည်၊) န ပညာယတိ-မထင်ရှား၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပထဝီဇာတ်အစရှိသော မှီရာရုပ်တို့မဖြစ်လျှင် ဇာတိအစရှိသော ရုပ်သုံးပါးအပေါင်း၏ မထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ မြဲသည်၊ န-မဟုတ်၊ [ဤစကားဖြင့် “နိဗ္ဗာန် ဝိယ ဝါ နိဗ္ဗာန်” ကို ဖြေသည်၊] စ-ဆက်၊ ဧတံပိ အဘိနိ ဝေသံ-ဤ မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်းကို လည်း၊ (သသဝိသာဏကဲ့သို့ အဘာဝပညတ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ နိစ္စဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကိုလည်း၊) ပဋိသေဓေတု ဧဝ-တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ သာလျှင်၊ ဇရာမရဏံ ပေ၊ ပဋိစ္စ သမုပ္ပန္နန္တိ-ဇရာမရဏံ ပေ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န ဟူသော၊ ဣဒံ (သုတ္တံ)-ဤ ပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဧဝမာဒီဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ နယေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဒွေ-န်သော၊ တာနိ ရူပါနိ-ထို ဇေတု အနိစ္စတာရုပ်တို့သည်၊ ကေဟိစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းတို့ ကြောင့်၊ န သမုပ္ပဟန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

[“သမောဓာနံ၊ သမုဋ္ဌာနံ၊ ပရိနိပ္ပန္နဉ္စ သင်္ခတံ”ဟူသော သုံးချက်တို့တွင် “သမုဋ္ဌာနံ”၏ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ယခုတစ်ဖန် တစ်နည်း ပြပြန်လိုသောကြောင့် “အပိစ”စသည် မိန့်၊] အပိစ-သည်သာမကသေး၊ သမုဋ္ဌာနံတိဇတ္တံ-ဟူ သော ဤ ပါဠိ၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အညောပိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ အတ္တော-တည်း၊ တဿ-ထို အနက်၏၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ မာတိကာ-မာတိကာတည်း၊ ကမ္မဇ-ကမ္မဇရုပ်လည်းကောင်း၊ ကမ္မပစ္စယံ-ကမ္မပစ္စယရုပ်လည်းကောင်း၊ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ-ကမ္မပစ္စယဥတု သမုဋ္ဌာန်ရုပ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ-စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်လည်းကောင်း၊ စိတ္တပစ္စယံ-စိတ္တပစ္စယရုပ်လည်းကောင်း၊ စိတ္တပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ-စိတ္တပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ (အယံ)-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ (မာတိကာ-တည်း၊) [ရုပ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးလျှင် “ကမ္မဇ၊ ကမ္မပစ္စယ၊ ကမ္မ ပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ” ဤသို့ စသောအားဖြင့် သုံးမျိုးစီပြားပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။]

တတ္ထ-ထို ရုပ်တို့တွင်၊ စက္ခုပသာဒါဒိ-စက္ခုပသာဒ အစရှိသော၊ အဋ္ဌဝိဓံ-ရှစ်ပါးအပြားရှိသော၊ ရူပံ-ရုပ်သည်၊ ဟဒယဝတ္ထုနာ-ဟဒယဝတ္ထုနှင့် (ပါဠိ တော်၌ တိုက်ရိုက်မပါသော ဟဒယဝတ္ထုနှင့်၊) သဒ္ဓိ-တကွ၊ ကမ္မဇနာမ-ကံ ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်မည်၏၊ ကေသ မဿ ဟတ္ထိဒန္တာ-ဆံ၊ မုတ်ဆိတ်၊ ဆင်စွယ် တို့လည်းကောင်း၊ အဿဝါလာ-မြင်းမြီးတို့လည်းကောင်း၊ စမရဝါလာ-စမရီ

သားမြီးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိဇေမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသောရုပ်သည်၊ ကမ္မပစ္စယံနာမ-ကံဟူသော အကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏၊ စက္ကရတနံ-စကြာရတနာလည်းကောင်း၊ ဒေဝတာနံ-နတ်တို့၏၊ ဥယျာနဝိမာနာဒီနီ-ဥယျာဉ်ဗိမာန် အစရှိသည်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိဇေမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသောရုပ်သည်၊ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံနာမ-ကံဟူသော အကြောင်းရှိသော ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏။

အာဟာရတော-အာဟာရကြောင့်၊ သမုဋ္ဌိတံ-ဖြစ်သော၊ သုဒ္ဓဋ္ဌတံ-သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်ရုပ်သည်၊ အာဟာသမုဋ္ဌာနံနာမ-အာဟာရဟူသောဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏၊ ကဗဠိကာရော-အလုတ်အလွေးပြုအပ်သော၊ အာဟာရော-သည်။

ကမ္မပစ္စယံ။ ။ “ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ”ဟု ခေါ်ရာ၌ ကံကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်ကို ရ၏၊ “ကမ္မပစ္စယံ”ဟု ခေါ်ရာ၌ကား ကံကိုအကြောင်းခံ၍ ခန္ဓာကိုယ်၌ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော (ဥတုသမုဋ္ဌာနံ)ရုပ်ကို ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဆံပင်ကောင်းခြင်း၊ မကောင်းခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၊ မလှခြင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်ချောခြင်း၊ မချောခြင်းတို့၌ ဆိုင်ရာဥတုကြောင့် ဖြစ်သော ဥတုသမုဋ္ဌာနံရုပ်တို့၏ အစဉ်များဖြစ်ကြသော်လည်း ထို ဥတုသမုဋ္ဌာနံရုပ် ဖြစ်ရခြင်း၏အကြောင်းရင်းမှာ ရှေးကံသာ ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် ရှေးကံကောင်းခဲ့သူမှာ ထို ဥတုသမုဋ္ဌာနံရုပ်များ၏ စီစဉ်နေပုံကောင်းသဖြင့် ဆံပင်ကောင်းသူ၊ အဆင်းလှသူ၊ ရုပ်ချောဖြူစင်သူ ဖြစ်ရ၏၊ ရှေးကံမကောင်းခဲ့သူမှာ အဆင်းမလှသူ စသည်ဖြစ်ရလေသည်၊ [ကမ္မသမုဋ္ဌာနသမ္ပန္နံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ပေ၊ ကမ္မပစ္စယန္တိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ အဆင်းလှခြင်းစသည်တို့၌ စိတ်ချမ်းသာခြင်း၊ အစာအာဟာရကောင်းခြင်း၊ ဥတုရေမြေကောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းတို့ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာဝယ် “ကမ္မသမုဋ္ဌာနသမ္ပန္နံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ”အရ၌ ကံကိုအရင်းခံ၍ ခန္ဓာကိုယ်တွင် ဖြစ်သော စတုဇဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကို “ကမ္မသမုဋ္ဌာနသမ္ပန္နံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ”ဟု ဆိုသည်၊ [ကမ္မ+ပစ္စယော ယဿာတိ ကမ္မပစ္စယံ-ကံဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော ဥတုသမုဋ္ဌာနံရုပ်။]

ကမ္မပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ။ ။ ဤ၌ကား ကံကိုအရင်းခံ၍ ခန္ဓာကိုယ်၏ပြင်ပ၌ ဖြစ်ကြသော ဥတုသမုဋ္ဌာနံရုပ်များတည်း၊ ထို့ကြောင့် စကြာရတနာစသော ရတနာခုနစ်ပါး၊ နတ်ဗိမာန် ဥယျာဉ် ရေကန်စသော အသုံးအဆောင်များနှင့် လူစသောသတ္တဝါတို့၏ အိမ်ရာစသည်များကို ယူပါ၊ [တမ္မဝိပါကာနုဘဝနဿ ပေ၊ ဝစနတ္ထော၊-ဋီ၊] ဤပုဒ်၏ဝစနတ္ထကို ဋီကာ၌ပြထား၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဤ စကားအရ သတ္တဝါတို့သဏ္ဌာန်၌ ကောင်းသောကံ၏ အကျိုးပေးခွင့်ကြုံလာသောအခါ အိပ်ရာနေရာ အဝတ်တန်ဆာစသော အသုံးအဆောင်များနှင့် အစားအသောက်စသော ဥတုဇရုပ်များတိုးတက်ကောင်းမွန်လာကြခြင်းသည် ကမ္မပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ (ကံလျှင် အရင်းခံအကြောင်းရှိသော ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော)ရုပ်များ၏ ကောင်းမွန်ခြင်းဟုလည်းကောင်း၊ ထိုကဲ့သို့ ကံကောင်းအခွင့်သာအောင် ဉာဏ်ကောင်းဝီရိယကောင်းတို့က (ရေလာ မြောင်းဆယ်သဘောကဲ့သို့) ကူညီပေးရကြောင်းကိုလည်းကောင်း ကောင်းကောင်းကြီး နားလည်သင့်ပါသည်။

အာဟာရသမုဋ္ဌာနဿ-အာဟာရသမုဋ္ဌာနရုပ် အစဉ်၏လည်းကောင်း၊ ဥပါဒိန္နဿ-ဥပါဒိန္နရုပ်အစဉ်၏လည်းကောင်း၊ (ကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏လည်းကောင်း၊) ဒွိန္ဒ-နှစ်မျိုးလုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ရူသန္တတိန်-ရုပ်အစဉ်တို့၏၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနဿ-အာဟာရသမုဋ္ဌာနရုပ်အစဉ်အား၊ ဝါ-ကို၊ နေကော-ဖြစ်စေထုတ်သော အကြောင်းသည်၊ ဟုတွာ၊ ပစ္စယော-ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ကမ္မဇဿ-ကမ္မဇရုပ်အစဉ်အား၊ ငါ-ကို၊ အနုပါလကော-စောင့်ရှောက်တတ်သည်၊ ဟုတွာ (ပစ္စယော ဟောတိ၊) ဣတိ-လျှင်၊ အာဟာရနုပါလိတံ-အာဟာရသည် အစဉ်မပြတ် စောင့်ရှောက်အပ်သော၊ ဣဒံ ကမ္မဇရုပ်-ဤ ကမ္မဇရုပ်သည်၊ အာဟာရပစ္စယံနာမ-အာဟာရဟူသော အကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏၊ [ခန္ဓာကိုယ်၌ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်၏ မပျက်စီးခြင်းကား အစာအာဟာရက အမြဲ ထောက်ပံ့ထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်-ဟုလိ၊ ထို့ကြောင့် ဤ ကမ္မဇရုပ်တွေ မပျက်စီးရအောင် အစာအာဟာရကို နေ့စဉ်မှီဝဲ၍ နေကြရသည်၊] ဝိသဘာဂါဟာရံ-သဘောမတူသော အာဟာရကို၊ သေဝိတွာ-မှီဝဲ၍၊ အာတပေ-နေပူ၌၊ ဝသန္တဿ-နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ကိုယ်၌၊ တိလကကာဠ ကုဋ္ဌာဒိနိ-ညှင်းပြောက်၊ အမဲကွက် (မဲ့)، နူနာကွက်အစရှိသော ရောဂါတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣဒံ-ဤ ညှင်းပြောက်အစရှိသော ရောဂါသည်၊ အာဟာရ ပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနနာမ-အာဟာရလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်မည်၏။

ဥတုတော-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌိတံ-သော၊ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ-သည်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနနာမ-ဥကုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏၊ တသ္မိံ-ထို သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်၌၊ ဥတု-ဥတုသည်၊ အညံ-အခြားသော၊ အဋ္ဌကံ-အဋ္ဌကကလာပ်ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ဖြစ်စေပြန်၏၊ ဣဒံ-ဤ ဒုတိယ အဋ္ဌကကလာပ်ရုပ်သည်၊ ဥတုပစ္စယံနာမ-ပထမဥတုလျှင်အကြောင်းရှိသော ဒုတိယဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်မည်၏၊ တသ္မိံပိ-ထို ဒုတိယအဋ္ဌကကလာပ်၌လည်း၊ ဥတု-သည်၊ အညံ-သော၊ အဋ္ဌကံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ဖြစ်စေပြန်၏၊ ဣဒံ-ဤ တတိယအဋ္ဌကကလာပ်သည်၊

ဥတုပစ္စယံ။ ။တသ္မိံ ဥတု အညံ အဋ္ဌကံ သမုဋ္ဌာပေတိ-ပထမသုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်၌ပါသောဥတုက အခြားသော ဒုတိယသုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်ကို ဖြစ်စေရာ၌ “ဥတုသမုဋ္ဌာန-ဥတုကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်”ဟု အမည်မတပ်ဘဲ အဘယ်ကြောင့် “ဥတုပစ္စယ-ဥတုဟူသော အကြောင်းရှိသောရုပ်”ဟု အမည်တပ်ရသနည်း?ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-“တသ္မိံဥတု”ဟုဆိုအပ်သော ဒုတိယဥတုကို ရည်ရွယ်၍ “ဥတုပစ္စယ”ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ ပထမဥတုကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ထို ပထမဥတုကို ရည်ရွယ်၍ “ဥတုပစ္စယ”ဟု ဆိုပါသည်၊ [ဒုတိယဿ သုဒ္ဓဋ္ဌကဿ ၊ပေ၊ သော ဝေ ပုရိမော ဥတု ပစ္စယော၊-ဋီကာ။]

ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနံနာမ-ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနံရုပ်မည်၏။ ဧဝံ-လျှင်၊ တိဿောယေဝ-သုံးဆက်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ သန္တတိယော-အစဉ်တို့ကို၊ ဃဇ္ဇေတုံ-ဆက်စပ်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ၊ တတော-ထို သုံးခုသော အစဉ်မှ၊ ပရံ-နောက်၌ကား၊ (ဃဇ္ဇေတုံ၊) န (သက္ကောတိ။)

ဣမမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ (ဥတုသမုဋ္ဌာန ဥတုပစ္စယ၊ ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ အနုပါဒိန္နကေနာပိ-အနုပါဒိန္နက ရုပ်အားဖြင့်လည်း၊ ဒီပေတုံ-ပြခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနောနာမ-ဥတုသမုဋ္ဌာနမည်သည်၊ ဝလာဟကော-တိမ်တိုက်တည်း၊ ဥတုပစ္စယာနာမ-ဥတုပစ္စယတို့မည်သည်၊ ဝုဋ္ဌိဓာရာ-မိုးရေအံ့ယဉ်တို့တည်း၊ ပန-ကား၊ ဒေဝေ-မိုးသည်၊ ဝုဋ္ဌေ-ရွာပြီးလသော်၊ ဗီဇာနိ-မျိုးစေ့တို့သည်၊ ဝိရူဟန္တိ-စည်ပင်ပေါက် ရောက်ကုန်၏၊ ပထဝီ-မြေသည်၊ ဂန္ဓ-မြေနံ့ကို၊ မုဉ္ဇတိ-လွှတ်၏၊ ပဗ္ဗတာ-တောင်တို့သည်၊ နီလာ-ညိုညို မှိုင်းမှိုင်းတို့သည်၊ ခါယန္တိ-ထင်ရှားကုန်၏၊

ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာန။ ။ဤ၌ “ဥတုပစ္စယ” ဝယ် ဥတုဟူသည် ပထမ ဥတုတည်း၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန၌ဥတုကား တတိယသုဒ္ဓန္ဓကကလာပ်ကို ဖြစ်စေသော (ဒုတိယသုဒ္ဓန္ဓကကလာပ်တွင် ပါဝင်သော)ဥတုတည်း၊ “ပထမဥတုလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသော ဒုတိယဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသောရုပ်ကို ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်ဟု ခေါ်ပါ”ဟူလို၊ [တတိယံ ပန ပေ၊ ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ-ဋီကာ။]

တိဿော သန္တတိယော။ ။ဥတုတစ်ခုမှ ရုပ်ကလာပ်အစဉ်အဆက် သုံးဆက် ဆက်ရာ၌ ထိုသုံးဆက်ပေါင်း မည်မျှကြာအောင် ဆက်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-အအေးဖြစ်စေ၊ အပူဖြစ်စေ ထို မူလဥတု၏ အအေးသတ္တိ၊ အပူသတ္တိ များသလောက် ထို သုံးဆက်ပေါင်းများစွာ ဆက်နိုင်ပါသည်၊ ဥပမာ-သိပ်အေးသော သီတဥတုနှင့် သာမန်လောက်အေးသော သီတဥတုသည် အဆက်ဆက် ဆက်ပုံချင်း မတူ၊ သိပ်အေးလျှင် အဆက်များ၍ သိပ်မအေးလျှင် အဆက်နည်းဖွယ် ရှိသကဲ့သို့တည်း၊ ထို သီတဥတု အဆက်ဆက် ဆက်နေစဉ် မီးလုံမှုစသည်ပြုသောအခါ သီတဥတုသမုဋ္ဌာန ရုပ်အဆက်ပြတ်၍၊ ဥဏှဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်အဆက်များ ပေါ်လာနိုင်ပုံကိုလည်း သိပါ၊ [တဒေတံ သီတုဏှာနံ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဋီကာ၊] ဤပြခဲ့သော ဥတုရုပ်တို့သည် ဗဟိဒ္ဓ ဥတုအကူအညီရ၍ အဇ္ဈတ္တဥတု အဆက်ဆက်က ရုပ်အဆက်ဆက်ကို ဖြစ်စေပုံတည်း။

အနုပါဒိန္နကေနာပိ။ ။ဥတုကြောင့် ရုပ်အစဉ်အဆက်ဖြစ်ပုံကို ဥပါဒိန္နက (ခန္ဓာကိုယ်၌ဖြစ်သော)ရုပ်အားဖြင့် ပြပြီး၍ အနုပါဒိန္နကသက်မဲ့ဝတ္ထုရုပ်အားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “ဣမမတ္ထံ အနုပါဒိန္နကေနာပိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤ အနုပါဒိန္နက အားဖြင့် ပြရာ၌ ပထမဥတုက သန္တတိတ္ထယဆက်ပုံမျိုးအားဖြင့် မမှတ်ရ၊ အခြားနည်း အားဖြင့် မှတ်ရမည်ဟု သိစေလို၍ “ဥတုသမုဋ္ဌာနောနာမ” စသည်ကို မိန့်ပြန်သည်၊ ဤ စကားကို ထောက်၍ မိုးရွာရာ၌ နတ်တို့အလိုကြောင့် ရွာသည်ဟုချည်း မမှတ်ရ၊ သမု ခြာမှ ရေခိုးရေငွေ့တို့၏ မိုးတိမ်ဖြစ်ခြင်းစသည်ကြောင့် မိုးရွာသည်ဟုလည်း မှတ်ပါ။

သမုဒ္ဒေါ-သမုဒြာသည်။ ဝဗုတိ-တိုးပွား၏။ ဧတံ-ဤ မျိုးစေတီ၏ ပေါက်ခြင်း အစရှိသော အလုံးစုံသည်။ ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနံနာမ-ဥတုပစ္စယ ဥတု သမုဋ္ဌာနရုပ်မည်၏။ (ပထမဥတုလျှင် အကြောင်းရှိသော နောက်နောက်ဥတု ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏။)

စိတ္တတော-စိတ်ကြောင့်။ သမုဋ္ဌိတံ-ဖြစ်သော။ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ-သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ် ရုပ်သည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံနာမ-စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏။ ပစ္ဆာ ဇာတာ-နောက်နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ-န်သော။ ဓမ္မာ- တရားတို့သည်။ ပုရေဇာတဿ-ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော။ ဣမဿကာယဿ-ဤ ရူပကာယအား။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန-ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော- ကျေးဇူးပြုသည်။ (ဟောတိ-၏။) ဣတိ ဣဒံ-ဤ ပုရေဇာတရုပ်သည်။ စိတ္တ ပစ္စယံနာမ-စိတ်ဟူသော အကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏။ အန္တလိက္ခေ-မိုးနှင့် မြေကြီး၏အကြားတွင် တွေ့မြင်အပ်သော။ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌။ ဟတ္ထိ မိ-ဆင်ကိုလည်း။ ဒဿေတိ-ပြနိုင်၏။ အသံပိ-မြင်းကိုလည်း။ ဒဿေတိ- ၏။ ရထံပိ-ရထားကိုလည်း။ ဒဿေတိ-၏။ ဝိဝိဓံ-အထူးထူး အပြားပြားသော။ သေနာဗျူဟံပိ-စစ်တပ်၏စုဝေးပုံကိုလည်း။ ဒဿေတိ-၏။ ဣတိ ဣဒံ-ဤဆင် စသောရုပ် အပေါင်းသည်။ စိတ္တပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနံနာမ-မည်၏။ (စိတ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မည်၏။) [“တန်ခိုး ရှင်၏စိတ်လျှင် အကြောင်းရင်းခံ၍ဖြစ်သော ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်များ”ဟူလို။]

ပရိနိပ္ပန္နန္တိ-ကား။ ပန္နရသ-ကုန်သော။ ရူပါနိ-ရုပ်တို့သည်။ ပရိနိပ္ပန္နာနိ နာမ-ပရိနိပ္ပန္နရုပ်တို့မည်၏။ (ကံစသော အကြောင်းတရားတို့သည် ထက်ဝန်း ကျင်ပြီးစေအပ်သော ရုပ်တို့မည်၏။) ဒသ-ဆယ်ပါးသော ရုပ်တို့သည်။ (ကာယ ဝိညာတ်စသော ရုပ်တို့သည်။) အပရိနိပ္ပန္နာနိနာမ-အပရိနိပ္ပန္နရုပ်တို့မည်၏။ (ကံ စသော အကြောင်းတရားတို့သည် ထက်ဝန်းကျင် မပြီးစေအပ်သော ရုပ်တို့ မည်၏။) အပရိနိပ္ပန္နာ-အပရိနိပ္ပန္နရုပ်တို့သည်။ ယဒိ (ဟောန္တိ)-အံ့။ (ဧဝံ

အန္တလိက္ခေ။ ။ “အန္တရ+ဣက္ခ”ဟု ခွဲ။ အန္တရေ-မိုးနှင့် မြေကြီးအကြား၌+ ဣက္ခတေ-တွေ့မြင်အပ်၏။ ဣတိ (ရံကို လိပြု၍) အန္တလိက္ခေ-မည်၏။ ဣက္ခဓာတ်၊ ကံဟော ယဉ်ပစ္စည်းဟု ထောမနိဓိ ဆို၏။ (တစ်နည်း) အန္တော+ရိက္ခာနိ ယဿာတိ အန္တလိက္ခေ-အတွင်း၌ နက္ခတ်တို့ရှိသော ကောင်းကင်။

ပရိနိပ္ပန္နန္တိ။ ။ ရှေ့၌ “သမောဓာနံ သမုဋ္ဌာနံ ပရိနိပ္ပန္နန္တ သင်္ခတံ”ဟု ခေါင်း စဉ်၍ ပြခဲ့ရာတွင် သမုဋ္ဌာနံနှင့်စပ်လျက် အကျယ်ပြုပြီး၍ “ပရိနိပ္ပန္နန္တ သင်္ခတံ”အတွက် အကျယ်ပြုလိုသောကြောင့် “ပရိနိပ္ပန္နန္တိ”စသည်ကို မိန့်သည်။ သင်္ဂြိုဟ်၌ “နိပ္ပန္န”ရုပ်ကိုပင် ဤ၌ “ပရိနိပ္ပန္န”ဟု ခေါ်ထားသည်။ “ပန္နရသ ရူပ”ဟူသည် နိပ္ပန္နရုပ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတွင် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို ချန်၍ ဓာတ်ကြီးသုံးပါးကိုလည်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံအဖြစ်ဖြင့် တစ်ဝါးတည်း ရေတွက်အပ်သော ရုပ်များတည်း။ [ဤတွက်နည်းအတိုင်း ရှေ့၌လည်း ပြခဲ့ပြီ။]

ဟောန္တုသု-ကုန်လသော်) အသင်္ခတာနာမ-အသင်္ခတာတရားတို့မည်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ပန-စင်စစ်ကား၊ တေသံယေဝရူပါနံ-ထိုပရိနိပ္ပန္န ရုပ်တို့၏ပင်၊ ကာယဝိကာရော-ကိုယ်၏ထူးခြားသော အမှုအရာသည်၊ ကာယ ဝိညတ္တိနာမ-ကာယဝိညတ်မည်၏။ ဝစီဝိကာရော-နှုတ်၏ထူးခြားသော အမှု အရာသည်၊ ဝစီဝိညတ္တိနာမ-ဝစီဝိညတ်မည်၏။ ဆိဒ္ဓံ-ရုပ်ကလာပ်နှစ်ခုတို့၏ အပေါက်ဖြစ်သော၊ ဝိဝရံ-အကြားသည်၊ အာကာသဓာတုနာမ-အာကာသ ဓာတ်မည်၏။ လဟုဘာဝေါ-ပေါ့ပါးကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ လဟုတာနာမ- လဟုတာမည်၏။ မုဒုဘာဝေါ-နူးညံ့ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ မုဒုတာနာမ- မည်၏။ ကမ္မညဘာဝေါ-အမူ့၌ခံကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ကမ္မညတာနာမ- မည်၏။ နိဗ္ဗတ္တိ-အစဉ်လည်းကောင်း၊ ရုပ်မစုံမီ တိုးတက်၍လည်းကောင်း ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဥပစယောနာမ-ဥပစယမည်၏။ ပဝတ္တိ-ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ သန္တတိနာမ-သန္တတိမည်၏။ ဇီရဏာကာရော-ရင့်ရော်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ ဇရတာနာမ-ဇရတာမည်၏။ ဟုတွာ-ဖြစ်ပြီး၍၊ အဘာဝိကာရော-ထင်ရှားမရှိခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ အနိစ္စတာနာမ- အနိစ္စတာမည်၏...[ကာယဝိညတ်စသည်တို့က ပရမတ္ထအစစ်မဟုတ်သောကြောင့် နာမသဒ္ဓါထည့်၍ ဆိုထားသည်။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ရုပ်ဟူသမျှသည်၊ ပရိနိပ္ပန္နံ-ကံစသော အကြောင်းတရားတို့သည် ထက်ဝန်းကျင် ပြီးစေအပ်သော၊ သင်္ခတမေဝ-သင်္ခတရုပ်ရည်းသာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ- အပြီးတည်း၊...အဋ္ဌသာလိနိယာ-အဋ္ဌသာလိနိမည်သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ ယ-ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၏၊ ရူပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ။

ယဒီ ပေ၊ ဘဝေယျ။ ။သင်္ဂြိုဟ်၌ ပြအပ်သော အနိပ္ပန္နရုပ် ဆယ်ပါးကိုပင် ဤ၌ “ပရိနိပ္ပန္နရုပ်”ဟု ခေါ်ထားသောကြောင့် “အနိပ္ပန္န-အကြောင်းတရားတို့က ဖြစ်စေအပ်သော ရုပ်မဟုတ်”လျှင် “အကြောင်းတရားတို့က မပြုအပ်ရာရောက်သော ကြောင့် (နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့) အသင်္ခတရုပ်များ ဖြစ်ကြစရာရှိသည်”ဟု စောဒနာဖွယ်ကို ပြသည်။

တေသံယေဝ ပန ပေ၊ သင်္ခတမေဝ။ ။စင်စစ်ကား အပရိနိပ္ပန္နရုပ် မဟုတ် ကြပါ။ နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ဝိကာရလက္ခဏာနှင့် ပရိစ္ဆေဒဖြစ်သောကြောင့် ပရိနိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ အမည်ကို တင်စား၍ ‘ပရိနိပ္ပန္န(နိပ္ပန္န)ရုပ်များ ဖြစ်ကြရကား၊ ပရိနိပ္ပန္န (နိပ္ပန္န)ဖြစ်လျှင် ကံစသောအကြောင်းတို့ ပြုပြင်ရာပါဝင်သောကြောင့် သင်္ခတရုပ်လည်း အမည်ရနိုင်ပါ သည်-ဟူလို၊ ဤ “ပရိနိပ္ပန္န”ဟု အမည်မှည့်ရခြင်းသည် အသင်္ခတအဖြစ်ကို တားမြစ် ခြင်း အကျိုးငှာသာတည်း၊ အမှန်အားဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်၌လာသည့်အတိုင်း အပရိနိပ္ပန္န (အနိပ္ပန္န)အမည်သာ မူရင်းဖြစ်သည်-ဟု မှတ်ပါ။]

ရူပကဏ္ဍအဖွင့် ပြီးပြီ။

၃-နိက္ခေပကဏ္ဍအဖွင့်

တိကနိက္ခေပကထာ

၉၈၅။ ။ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ (“ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ”မှ စ၍ “ဧဝံ ကောဒသဝိဓေန ရူပသင်္ဂဟော” တိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့်၊) ကုသလတ္ထိကော-ကုသလတိက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သဗ္ဗေသံ-နိဿော၊ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ-ကုသိုလ် အစရှိသောတရားတို့၏၊ ပဒဘာဇနနယေန-ပုဒ်တို့ကိုဝေဖန်ကြောင်း နည်းအားဖြင့်၊ ဝိတ္တာရိတော-ချဲ့အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ ကုသလတ္ထိကဿ-ကုသလတိက်၏၊ ယှာယံ (ယော+အယံ)ဝိဘဇနနယော-အကြင် ဝေဖန်ကြောင်းနည်းကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ သေသတိကဒုကာနံပိ-ကုသလတိက်မှ ကြွင်းသောတိက်ဒုက်တို့၏ လည်း၊ ဧသေဝ-ဤနည်းသည်ပင်၊ ဝိဘဇနနယော-ဝေဖန်ကြောင်း နည်းသည်၊ ဟောတိ၊ [အချို့စာအုပ်တို့၌ “ဝုတ္တော ဟောတိ”ဟု ဝုတ္တောပါသည်ကား မကောင်း၊] ဟိ-ချဲ့၊ ဧတ္ထ-ဤ ကုသလတိက်၌၊ (ဝိဘဇနနယော၊ ဟောတိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ကတမေ ဓမ္မာ၊ ပေ၊ သမ္ပယုတ္တာတိအာဒိနာ-ကတမေ ဓမ္မာ၊ ပေ၊ သမ္ပယုတ္တာ အစရှိသော၊ အနုက္ကမေန-အားဖြင့်၊ [“ထပေတွာ ဝေဒနက္ခန္ဓံ” နှစ်ပုဒ်သာ ပိုသည်၊ ကြွင်းပုဒ်တို့မှာ ပထမ မဟာကုသိုလ်စိတ် ပါဠိတော်အတိုင်းပင်တည်း၊] သဗ္ဗတ္ထိကဒုကေသု-အလုံးစုံသော တိက်ဒုက်တို့၌၊ ပဏ္ဍိတေဟိ-ဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဝိဘဇနနယံ-ဝေဖန်ကြောင်း နည်းကို၊ သလ္လက္ခေတံ-မှတ်သားခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ တသ္မာ-

သဗ္ဗေသံ။ ။ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ သုံးပါးစုံ၍ အားလုံးကုန် ခြင်းကို “သဗ္ဗေသံ”ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ စိတ် စေတသိက်အပြား၊ ရုပ်အပြား၊ အသင်္ခတအားဖြင့် အားလုံးစုံ၍ကုန်ခြင်း “သဗ္ဗေသံ”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤသို့ယူမှသာ ပဒဘာဇနီ၌ “ဖသော ဖုသနာ”စသည်ဖြင့် အကျယ် ဝေဖန်ခြင်းနှင့်လျော်သည်။

ပဒဘာဇန နယေန။ ။ဖဿအတွက် “ဖသော ဖုသနာ သံဖုသနာ”စသည် ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်အတွက် “စိတ္တံ မနော မာနသံ”စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရုပ်တို့ကို သရုပ်ပြရာ၌ အစအဆုံးပြအပ်သော စက္ခယတနအတွက် “ယံ စက္ခယ စတုနံ မဟာဘူတာနံ”စသည်ဖြင့် အကျယ် ဝေဖန်နည်းကိုလည်းကောင်း “ပဒဘာဇန နယ”ဟု ဆိုသည်၊ [အသင်္ခတဓာတ်အတွက်ကား “ဘေဒါဘာဝေန နိဗ္ဗာနံ”နှင့်အညီ အကွဲအပြား မရှိခြင်းကြောင့် “အသင်္ခတာ စ ဓာတု”ဟု ဟောတော်မူခြင်းသည်ပင် ပဒဘာဇနီ ဖွင့်ပြီးဖြစ်တော့၏။]

ယထာ ဟိ၊ ပေ၊ သလ္လက္ခေတံ၊ တသ္မာ။ ။“တသ္မာရေ၊ ဟိတ်ကိုတွေ့၊ ပြား၍ရှိမှ ခံ”နှင့်အညီ “ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သေသတိက ဒုကာနံပိ ဧသေဝ ဝိဘဇန နယော ဟောတိ-နည်း”ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ အပို ထည့်ပြီးလျှင် “ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊

ထို့ကြောင့်၊ တံ ဝိတ္ထာရဒေသနံ-ထို အကျယ်ဖြစ်သော ဒေသနာတော်ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-မဟောဘဲချထား၍၊ ဝါ-အတွင်းသွင်းထား၍၊ အညေန-ဝိတ္ထာရဒေသနာတော်နည်းမှ တစ်ပါးသော၊ နာတိသင်္ခေပ နာတိဝိတ္ထာရနယေန-နာတိသင်္ခေပ နာတိဝိတ္ထာရ ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထိကဒုကဓမ္မဝိဘာဂံ-အလုံးစုံသော တိက်ဒုက်တို့၏တရားတို့ကို အကျယ်ဝေဖန်ခြင်းကို၊ ဒသေတုံ-ငှာ၊ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ-အစရှိသော၊ နိက္ခေပကဏ္ဍံ-ကို၊ (ဘဂဝတာ၊) အာရဒ္ဓံ-အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။

ဟိ-မှန်၊ (ဝိတ္ထာရဒေသနံ နိက္ခိပိတ္တာဟူသောစကားသည် မှန်၏၊) စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍံ-စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍသည်၊ ဝိတ္ထာရဒေသနာ-ဝိတ္ထာရဒေသနာတော်တည်း၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ-သည်၊ သင်္ခေပဒေသနာ-သင်္ခေပဒေသနာတော်တည်း၊ ဣဒံ ပန နိက္ခေပကဏ္ဍံ-ဤနိက္ခေပကဏ္ဍသည်ကား၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍံ-ကို၊ ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ (ဝါ-ထောက်စာ၍၊) သင်္ခေပေါ-အကျည်းတည်း၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ-ကို၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝိတ္ထာရော-အကျယ်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နာတိသင်္ခေပ ဝိတ္ထာရဓာတုကံ-အလွန် မချုံးချဉ်းအပ်သည်၏အဖြစ်၊ အလွန် မကျယ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တယိဒံ ဝိတ္ထာရဒေသနံ-ထို အကျယ်ဖြစ်သော ဒေသနာတော်ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ ဒေသိတတ္တာပိ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (အောက်နိဒါနကထာ၌၊) ဝုတ္တကာရဏဝသေနာပိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏အစွမ်းကြောင့်လည်းကောင်း၊

ဧတ္ထ-ဤ ကုသလတိက်၌၊ ဒေသဝ-ဤ နည်းသည်ပင်၊ ဝိဘဇန နယော ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပေ၊ သလ္လက္ခေတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-၏၊ တသ္မာ သေသတိက ဒုကာနံပိ ဒေသဝ-ဤ နည်းသည်ပင်၊ ဝိဘဇနနယော ဟောတိ-၏”ဟု ရှေ့ပြန်လှည့်ပြီးမှ “တသ္မာ-ထိုသို့ သေသတိက ဒုကတို့၏ ဤနည်းသည်ပင် ဝိဘဇနနည်း ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ဤသို့လည်း အနက်ပေးပါ။

နိက္ခိပိတ္တာ။ ။ “ဝိတ္ထာရဒေသနာကို နိက္ခိပိတ္တ ပြု၍”ဟူရာ၌ ဝိတ္ထာရဒေသနာကို မဟောဘဲထားခြင်းကို “နိက္ခိပိတ္တာ”ဟု ဆို၏၊ တစ်နည်း-ဝိတ္ထာရဒေသနာကို နာတိသင်္ခေပ နာတိဝိတ္ထာရဖြစ်သော နိက္ခေပကဏ္ဍအတွင်း၌ သွင်းတားခြင်းကို “နိက္ခိပိတ္တာ”ဟု ဆိုသည်၊ [နိက္ခိပိတ္တာတိ၊ ပေ၊ ကတွာဝါ၊-ဋီကာ။]

နိက္ခေပကဏ္ဍ။ ။ “ဝိတ္ထာရဒေသနံ နိက္ခိပိတ္တာ”ကို ထောက်၍ “ဝိတ္ထာရဒေသနာ နိက္ခိပိယတေ ဧတ္တာတိ နိက္ခေပေါ၊ ဧတ္ထ-ဤ ကဏ္ဍ၌၊ ဝိတ္ထာရဒေသနာ-ကို၊ နိက္ခိပိယတေ-မဟောဘဲ ချထားအပ်၏၊ ဝါ-အတွင်း၌ သွင်းထားအပ်၏၊ ဣတိ နိက္ခေပေါ၊ (ကဏ္ဍော၊) ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တကာရဏဝသေနာပိ”ကို ထောက်၍ “မူလာဒီဟိ နိက္ခိပိယတေ ဧတ္တာတိ နိက္ခေပေါ၊ (ကဏ္ဍော)-မူလ အစရှိသည်တို့ဖြင့် သွင်းချ၍ ဟောအပ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့် နိက္ခေပကဏ္ဍမည်၏”ဟု ပြုပါ။

နိက္ခေပကဏ္ဍနာမ-နိက္ခေပကဏ္ဍမည်၏။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ-မှန်၊ မူလတော၊
၊ပေ၊ ပဝုစ္စတိတိ-မူလတော၊ ပေ၊ ပဝုစ္စတိဟူသော၊ ဧတံ-ဤ ဂါထာမကားကို၊
(မယာ) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဆိုခဲ့ပြီ၊ [အောက်နိဒါနကထာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။]

ဟိ-ချဲ့၊ (မူလတောစသည်ကို “ဣဒံ၊ ပေ၊ နိက္ခိပိတွာ ဒေသိတံနာမာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ”တိုင်အောင် ချဲ့လိမ့်မည်။) ဣဒံ-ဤ နိက္ခေပကဏ္ဍကို၊ တိဏိ ကုသလ
မူလာနိတိအာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ မူလတော-မူလအားဖြင့်၊
နိက္ခိပိတွာ-သွင်းချ၍၊ ဒေသိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနက္ခ
န္ဓာတိ-အစရှိသော၊ (နယေန-ဖြင့်၊) ခန္ဓတော-ခန္ဓာအားဖြင့်၊ (နိက္ခိပိတွာ
ဒေသိတံ၊) တံသမုဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မန္တိ-အစရှိသော၊ (နယေန) ဒွါရတော-ဒွါရ
အားဖြင့်၊ (နိက္ခိပိတွာ ဒေသိတံ၊) ဟိ-မှန်၊ ကာယဒွါရပဝတ္ထံ-ကာယဒွါရ၌
ဖြစ်သော၊ ကမ္မ-ကံကို၊ ကာယကမ္မန္တိ-ကာယကံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ သုခဘူမိယံ
ကာမာဝစရေတိ-အစရှိသော၊ (နယေန) ဘူမိတော-ဘုံအားဖြင့်၊ နိက္ခိပိတွာ
ဒေသိတံ၊ ပန-ဆက်၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုနိဒ္ဒေသ၌၊ အတ္ထ ဓမ္မ နာမ လိင်္ဂါနံ-
အတ္ထ ဓမ္မ နာမ လိင်္ဂတို့၏၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ဒေသိတတ္ထာ-ဟောတော်
မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တာဒိနိ-အတ္ထ အစရှိသည်တို့ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-
သွင်းချ၍၊ ဒေသိတံနာမ-ဟောအပ်သည်မည်၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ (တေသု ကုသလပဒါနိ နိဒ္ဒေသေသု)-ထို ကုသလပဒ အစရှိသော
နိဒ္ဒေသတို့တွင်၊ တာဝ-အကုသလပဒနိဒ္ဒေသ၊ အဗျာကတပဒနိဒ္ဒေသတို့မှ
ရှေးဦးစွာ၊ (ဝုတ္တေ) ကုသလပဒနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊)
တိဏိတိ-တိဏိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-ဂဏန်းအားဖြင့် ပိုင်းခြား
ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ [“သုံးဟူသောဂဏန်းအားဖြင့် ကုသလမူလတို့ကို ပိုင်းခြား
ကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်သည်”ဟုလို၊] ကုသလာနိစ-ကုသိုလ်တို့လည်း ဟုတ်၏၊
တာနိ-ထို ကုသိုလ်တို့ဟူသည်၊ မူလာနိစ-မူလတို့လည်း ဟုတ်၏၊ (ဣတိ-
ဤနှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ ကုသလမူလာနိ-ကုသလမူလတို့ မည်၏၊)
ဝါ-တစ်နည်း၊ ကုသလာနံ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-စိတ်၊ စေတသိက်

အတ္ထ၊ ပေ၊ လိင်္ဂါနံ။ ။အတ္ထ၏စပ်သဖြင့် ဟောတော်မူပုံစသည်ကို ထိုထို
နိဒ္ဒေသ၌ တွေ့ရလတ္တံ့၊ အတ္ထဓမ္မပုဒ်တို့၏အနက်ကို နောက်၌ “ဓမ္မောတိ ဘာဝေါ၊
အတ္ထောတိ ဓမ္မကိစ္စံ”ဟု ဋီကာဖွင့်လတ္တံ့။

ကုသလာနံဝါ၊ ပေ၊ မူလာနိ။ ။ဤ ဒုတိယနည်း၌ “ကုသလာနံ+မူလာနိ”
ဟု ဆဋ္ဌိတပျူရိသ်ပြု၊ အလောဘစသော တရားသုံးပါးသည် ကုသိုလ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား
တို့၏ ဟေတုပစ္စည်း စသည်ဖြစ်သောကြောင့် မူလအမည်ရကြ၏၊ “ဟေတုပစ္စယ
၊ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တကဋ္ဌေန”ကား မူလအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြတည်း၊ ထို၌ “ဟေတု
ပစ္စယဌ၊ ပဘဝဇနကဋ္ဌေ၊ သမုဋ္ဌာန နိဗ္ဗတ္တကဋ္ဌ”ဟု သုံးမျိုးခွဲပါ။

တရားတို့၏၊ ဟေတုပစ္စယ ပဘဝဇနက သမုဋ္ဌာန နိဗ္ဗတ္တကဋ္ဌေန-ဟေတု ပစ္စည်း၏အဖြစ်ဟူသောအနက်၊ ဖြစ်စေတတ်သော အစအမွန်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်၊ ပြီးစီးစေတတ်သော ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ (တစ်နည်း-အကြောင်းဟူသော အနက်၊ ပစ္စည်းဟူသော အနက်၊ အစအမွန်ဟူသော အနက်၊ ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်၊ ဖြစ်ပေါ်လာစေတတ်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်၊ ပြီးစီးစေတတ်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊) မူလာနိ-မူလတို့မည်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုသလမူလာနိ-တို့မည်၏၊ [အချို့ စာအုပ်များ၌ သမုဋ္ဌာနနေရာဝယ် “သမုဋ္ဌာပက”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။]

ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထဝသေန-ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့်၊ [ဟေတုပစ္စယဋ္ဌ စသည်ကိုပင် “အတ္ထ”ဟု ဆိုသည်၊ ထို အတ္ထဟူသည် အလောဘစသော ဓမ္မတို့၏ဟေတု ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ခြင်းစသော ကိစ္စပင်တည်း၊] ဒဿေတွာ-ပြတော် မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ နာမဝသေန-နာမည်နှင့်စပ်သဖြင့်၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ အလောဘော အဒေါသော အမောဟောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ။

ဟေတုပစ္စယဋ္ဌ။ ။အလောဘ စသောတရားတို့က ယှဉ်ဖက်ကုသိုလ်တရား တို့အား ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ခြင်းသည် “ဟေတုပစ္စယဋ္ဌ”မည်၏၊ ဟေတုပစ္စည်းဟူသည်လည်း ရေသောက်မြစ်ကဲ့သို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ဆိုင်ရာ အာရုံကို ယူရာ၌ ခိုင်မြဲစေခြင်းသတ္တိတည်း၊ [မူလဝသေန ပစ္စယဘာဝေါ ဟေတု ပစ္စယဋ္ဌော-ဋီကာ။]

ပဘဝဇနကဋ္ဌ။ ။အလောဘ စသည်တို့သည် ယှဉ်ဖက်ကုသိုလ်တရား တို့၏ စ၍ဖြစ်ရာ အမွန်အစဖြစ်သောကြောင့် ပဘဝလည်းမည်၏၊ ထို ပဘဝကိုပင် ဥပတ္တမ္ဘက (ထောက်ပံ့ရုံသာ) မဟုတ်၊ ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “ဇနက”ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ “ဇနကပဘဝ-ဖြစ်စေတတ်သော အစအမွန်”ဟူလို၊ [ပဘဝတိ ဧတသ္မာတိ ပဘဝေါ၊ သော ဧဝ ဇနကောတိ ဝိသေသိတော၊-ဋီကာ။]

သမုဋ္ဌာနနိဗ္ဗတ္တကဋ္ဌ။ ။အလောဘစသည်တို့သည် ယှဉ်ဖက်ကုသိုလ် တရား တို့၏ ထူထောင် ထကြွကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့် “သမုဋ္ဌာန”လည်းမည်၏၊ ထို သမုဋ္ဌာနကိုပင် ဥပါဒ်မှစ၍ ဘင်တိုင်အောင် အပြီးအစီး ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် “နိဗ္ဗတ္တက”ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ [သမုဋ္ဌာတိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ၊ တဿ ဝိသေသနံနိဗ္ဗတ္တကန္တိ၊-ဋီကာ။]

တစ်နည်း။ ။ဟေတု+ပစ္စယစသော သဒ္ဒါခြောက်မျိုးစလုံးသည် အကြောင်း ဟူသော အနက်ကိုဟောသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါမျိုးတည်း၊ [သဗ္ဗာနိဝါ ဧတာနိ ပရိယာယ ဝစနာနိ၊] ဟိနောတိ (ဖလံ) ဧတသ္မာ ပဝတ္တတိတိ ဟေတု၊ (ဟိဓာတ် တု ပစ္စည်း၊) ပတိစ္စ ဖလံ ဧတသ္မာ ဧတိတိ ပစ္စယော၊ [ပတိ+ဣဓာတ်၊ အ၊] ဇနေတိတိ (အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်) ဇနကော၊ နိဗ္ဗတ္တတိတိ (အကျိုးတရား တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်) နိဗ္ဗတ္တကောတိ သေသာနံ ဝစနတ္ထော၊ အနု။

တ္ထောဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ (တံဏိ ကုသလ မူလာနိ အလောဘော အဒေါသော အမောဟောဟူသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊) ယသ္မာ၊ မူလေန-မူလမှ၊ မုတ္တံ-လွတ်သော၊ (မူလနှင့်မယှဉ်သော၊) ကုသလံ နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ၊ စတုဘူမကကုသလံ-ဘုံလေးပါး၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို၊ တီဟိ-န်သော၊ မူလေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပရိယာဒိယိတွာ-ပိုင်းခြားကာ ယူတော်မူ၍၊ ဝါ-ကုန်ခန်းစေတော်မူ၍၊ ဓမ္မရာဇာ-သည်၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ။

တံသမ္ပယုတ္တောတိ-ကား၊ တေဟိ အလောဘာဒိဟိ-ထိုအလောဘ အစ ရှိသောမူလတို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တော-ယှဉ်သော၊ (ဝေဒနက္ခန္ဓာစသည်၌ စပ်၊) တတ္ထ-ထို အလောဘ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အလောဘေန-အလောဘနှင့်၊ သမ္ပယုတ္တေ-ယှဉ်သော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌၊ အဒေါသ မောဟာပိ-တို့သည်လည်း၊ အလောဘေန-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တ သင်္ခါရက္ခန္ဓဂဟဏံယေဝ-ယှဉ်သောသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ သွင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့သာ၊ ဂစ္ဆန္တိ-၏၊ သေသဒ္ဓယဝသေန-ကြွင်းသော အဒေါသ အမောဟ နှစ်ပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သမ္ပယောဂေပိ-ယှဉ်ရာ၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-ပင်တည်း၊ ဣတိ-လျှင်၊ စတုဘူမကကုသလံ-ကို၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ (ပထမဝါကျဖြင့် သိမ်းယူပြီး အပေါ်ဝမ်းထပ်၍၊) တံသမ္ပယုတ္တက စတုက္ခန္ဓဝသေန-ထို အလောဘ အစရှိ သည်တို့နှင့်ယှဉ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိယာဒိယိတွာ ဓမ္မရာဇာ ဒဿေသိ၊ [ဤ စကားဖြင့် “တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနက္ခန္ဓော၊ ပေ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော” ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့် သိမ်းယူပုံကို ပြသည်။]

တံ သမုဋ္ဌာနန္တိ-ကား၊ တေဟိ အလောဘာဒိဟိ-တို့ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌိတံ-ဖြစ်သော၊ (ကာယကမ္မ စသည်တို့၌ စပ်၊) ဣမိနာပိ နယေန-ဤ တတိယနည်း ဖြင့်လည်း၊ တဒေဝ စတုဘူမကကုသလံ-ထို ဘုံလေးပါး၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်

တတ္ထ၊ ပေ၊ ဒေသဝနယော။ ။မဟာကုသိုလ်ပထမစိတ်ဝယ် စေတသိက် အဋ္ဌတိသယှဉ်ရာ၌ အလောဘသမ္ပယုတ္တ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ယူသောအခါ ဖဿ သညာ သင်္ခါတို့ကဲ့သို့ အဒေါသ အမောဟတို့လည်း အလောဘနှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၌ ပါဝင်ကြသည်၊ ထို့အတူ အဒေါသသမ္ပယုတ္တ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌လည်း အလောဘ အမောဟတို့ ပါဝင်ကြ၏၊ အမောဟသမ္ပယုတ္တ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌လည်း အလောဘ အဒေါသတို့ပါဝင် ကြသည်-ဟူလို၊ [“သေသဒ္ဓယဝသေန သမ္ပယောဂေပိ ဒေသဝနယော” ဟူရာဝယ် အချို့ စာအုပ်များ၌ “သေသပဒ္ဓယဝသေန သေသသမ္ပယော ဂေပိ ဒေသဝနယော” ဟု မူကွဲရှိ၏၊ သဒ္ဓါအနက်ကွဲသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်အတူပင်။]

တံ သမုဋ္ဌာနန္တိ၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌိတံ။ ။“အလောဘော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ-ကံတို့၏ကြွင်းသော အကြောင်းများနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဖြစ်ဖို့ရန် အလောဘ သည် အကြောင်းဖြစ်၏” ဟု အင်္ဂုတ္တုရ်၊ တိကနိပါတ်၊ ဒေဝဒူတဝဂ်၊ နိဒါနသုတ်၌

ကိုပင်၊ တိဏ္ဍိ-နိသော၊ ကမ္မဒွါရာနံ-ထို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပရိယာဒိယိတွာ ဓမ္မရာဇာ ဒသေသိ၊ [ဤစကားဖြင့် “တံသမုဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ မနောကမ္မံ” ဟူသောပါဠိတော်ဖြင့် သိမ်းယူပုံကို ပြသည်၊] ဧဝံ-လျှင်၊ တာဝ- အကုသိုလ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ (ဝုတ္တံ-သော၊) ကုသလံ-ကို၊ တိသု-ကုန်သော၊ ဌာနေသု-ဌာန တို့၌၊ ပရိယာဒိယိတွာ-၍၊ ဒသိတံ-ပြတော်မူအပ်ပြီ။

၉၈၆။ ။ အကုသလေပိ-၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-မှန်၊ [အချို့ စာအုပ် တို့၌ “စ” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊] ဒွါဒသန္တံ-နိသော၊ အကုသလစိတ္တာနံ- တို့တွင်၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ခုသော စိတ်သည်လည်း၊ မူလေန-မူလမှ၊ မုတ္တံနာမ- လွတ်သော စိတ်မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မူလေန-ဖြင့်၊ ပရိယာဒိ ယိတွာ ဓမ္မရာဇာ ဒသေသိ၊ တံ သမ္ပယုတ္တ စတုက္ခန္ဓတောစ-ထို မူလတို့နှင့် ယှဉ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးမှလည်း၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ အကုသလနာမ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တာနေဝ ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တာနိ-ထို တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်တို့ကိုပင်၊ စတုက္ခန္ဓဝသေန-နာမ်ခန္ဓာလေးပါး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပေ၊ ဒသေသိ၊ ပန-ကား၊ ကာယကမ္မာဒိဝသေန-ကာယကံ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နေသံ-ထို အကုသိုလ်စိတ်တို့၏၊ ပဝတ္တိ သဗ္ဗာဝတော-ဖြစ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကမ္မဒွါရဝသေန-ကမ္မဒွါ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိယာဒိယိတွာ ဓမ္မရာဇာ ဒသေသိ။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ အကုသလပဒနိဒ္ဒေသ၌၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာတိ အာဒိ-အစရှိသော၊ ယံ-အကြင် စကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဤ၌ အာဒိ သဒ္ဓါလိုမည် မထင်၊ ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ၊ သို့မဟုတ် “တဒေကဋ္ဌာစာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ” ဟုသော်လည်း ရှိရမည်၊] တတ္ထ-ထို တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာ ဟူသော စကားရပ်၌၊ (ဝစတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဧကသ္မိံ စိတ္တေ-တစ်ခု တည်းသော စိတ်၌၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ (ဧကသ္မိံ)ပုဂ္ဂလေ-တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ဌိတံ-တည်သော အကုသိုလ်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧကန္တံ-ဧကဋ္ဌ မည်၏၊ တတ္ထ-ထို နှစ်ပါးသော ဧကဋ္ဌတို့တွင်၊ ဧကသ္မိံ စိတ္တေ-၌၊ ဌိတံ-

ဟောတော်မူသောကြောင့် “တာနိ+သမုဋ္ဌာနံ ဧတဿာတိ တံသမုဋ္ဌာနံ-ထိုကုသိုလ် မူလတို့ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ကံ”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏၊ “ထို ကုသိုလ်မူလ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ကံ”ဟူသည် ထို ကုသိုလ်မူလတို့ကြောင့်ဖြစ်သော ကံပင်တည်း၊ တို့ကြောင့် “တေဟိ ပေ၊ သမုဋ္ဌိတံ”ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု မှတ်ပါ၊ [တာနိ ကုသလမူလာနိ၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌိတံတိ အာဟာ-ဋီကာ။]

တိသု ဌာနေသု။ ။ “ဧဝံ ပေ၊ ဒသိတံ” ကား နိဂုံးဝါကျတည်း၊ “မူလေဟိ ပရိယာဒိယိတွာ” စသည်ကို ကြည့်၍ (၁) မူလတို့ဖြင့်သိမ်းယူရာဌာန၊ (၂) သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာတို့၏အစွမ်းဖြင့် သိမ်းယူရာဌာန၊ (၃) ကမ္မဒွါရတို့၏အစွမ်းဖြင့် သိမ်းယူရာ ဌာနဟု သုံးဌာနကို သိပါ၊ ပါဠိတော်၌လည်း သုံးဝါကျပြထား၏၊ ရှုပါလေ။

တည်သော အကုသိုလ်သည်၊ သဟဇေကဋ္ဌနာမ-သဟဇေကဋ္ဌ မည်သည်၊
ဟောတိ၊ ဧကသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ-ဌ၊ ဌိတံ-တည်သော အကုသိုလ်သည်၊ ပဟာနေကဋ္ဌ
နာမ-မည်၏၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုဌာန၌၊ (သံကိလိဋ္ဌတိက်စသော နောက်ဌ
လာမည့် ထိုထိုဌာန၌၊) နိဒ္ဒိဋ္ဌေန-ညွှန်ပြအပ်သော၊ တေန လောဘာဒိနာ-
ထို လောဘ အစရှိသည်နှင့်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အညေန-လောဘစသည်မှ
တစ်ပါးသော၊ တေန-ထို သံယောဇဉ်စသော တရားနှင့်၊ သဟ-တကွ၊
ဧကသ္မိံ-တစ်ခုတည်းသော စိတ်၌၊ ဝါ-တစ်ဦး တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ဌိတံ-
တည်သော အကုသိုလ် တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တဒေကဋ္ဌ-တဒေကဋ္ဌမည်၏။

သဟဇေကဋ္ဌ။ ။သဟ-အတူတကွ-ဇာယတိ-တစ်ခုတည်းသော စိတ်၌
ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ သဟဇံ၊ (အကုသလံ) “သဟဇံ”အရ အကုသိုလ်ကို ရသော်
လည်း ဘာဝပဓာနကြံ၍ “တစ်ခုတည်းသောစိတ်၌ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်”ဟု (ဖြစ်ခြင်း)
ကြံယူကို အရကောက်စေလိုသောကြောင့် ဌိကာ၌ “သဟဘောဝေန”ဟု ဖွင့်သည်၊
သဟဇေန-အတူတကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဧကဋ္ဌ-တစ်ခုတည်းသော စိတ်၌
တည်သော အကုသိုလ်တည်း၊ သဟဇေကဋ္ဌ-သိုလ်၊ လောဘမူပထမစိတ်၌ “လောဘ
မောဟ”ဟူသော မူလနှစ်ပါးရှိ၏၊ ထို မူလနှစ်ပါးနှင့်အတူတကွ လောဘမူပထမစိတ်၌
တည်ကြယှဉ်ကြသော အကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်များကို “သဟဇေကဋ္ဌ”ဟု ခေါ်သည်။

ပဟာနေကဋ္ဌ။ ။ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်၏သန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်လိုက်
သောအခါ အပါယဂမနိယဖြစ်သော လောဘ ဒေါသ မောဟ မာန ထိန ဥဒ္ဓစ္စ
အဟိရိက အနောတ္တပ္ပကိလေသာတို့ကိုလည်း ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်ကုန်တော့၏၊ (ကိလေသာ
အမည်မရသော ဣဿာ မစ္ဆရိယ သံယောဇဉ်များကိုလည်း ပယ်ပြီးဖြစ်ကြောင်းကို
သံယောဇဉ် အခန်း၌ ပြဦးလတ္တံ့၊) ထိုသို့ အတူတကွ ပယ်လိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်
တစ်ယောက် တည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်သောအကုသိုလ်သည် ပဟာနေကဋ္ဌမည်၏၊
[ပဟာတဗ္ဗတိ ပဟာနံ၊ ယုပစ္စည်း၏ အရဟအနက်ကိုပြသော ဌိကာဝိဂ္ဂဟ၊ ဘာဝပဓာန
လည်း ကြံ၊ ပဟာနေန-အတူတကွ ပယ်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဧကဋ္ဌ-တစ်ယောက်
တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်သော အကုသိုလ်တည်း၊ ပဟာနေကဋ္ဌ-သိုလ်။]

တဒေကဋ္ဌ။ ။ပါဠိတော်၌ ကိလေသာပုဒ်ကို ငဲ့၍ “တဒေကဋ္ဌာ”ဟု
ပုလ္လိင် ဗဟုဝစ်ရှိ၏၊ အဋ္ဌကတာ၌ “ဧကဋ္ဌ”ဟု နပုလ္လိင် ဧကဝစ်ရှိ၏၊ အကုသလံပုဒ်ကို
ငဲ့သည်၊ အဋ္ဌကထာ၌ “ဧကသ္မိံ စိတ္တေ+ဌိတံ”သည် သဟဇေကဋ္ဌကိုငဲ့သော ဝိဂ္ဂဟ
တည်း၊ “ဧကသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ+ဌိတံ”ကား ပဟာနေကဋ္ဌကိုငဲ့သော ဝိဂ္ဂဟတည်း။

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာဝယ် တနှင့် ဧကဋ္ဌကို သမာသ်တွဲရာ၌ “တေန
လောဘာဒိနာ”ဟုလည်းကောင်း၊ “အညေန”ဟုလည်းကောင်း တ၏စွဲနက်ကို နှစ်မျိုး
ပြ၏၊ ထိုတွင် “လောဘော ဒေါသော မောဟော၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာ”ဟူသော
ပါဠိတော်ကို ကြည့်၍ “တေန လောဘာဒိနာ”ဟု ပထမပြသည်၊ “ဣမာနိ တိဏီ
သံယောဇနာနိ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာ”ဟူသော ပါဠိတော်ကို ကြည့်၍ “အညေနဝါ
တတ္ထတတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌေန”ဟု ဒုတိယပြသည်၊ “တေန++သဟ+ဧကဋ္ဌ တဒေကဋ္ဌ”သာ
လိုရင်းဟု မှတ်ပါ။

တတ္ထ-ထို သဟဇေကဋ္ဌ, ပဟာနေကဋ္ဌတို့တွင်၊ [နောက်၌ “သဟဇေကဋ္ဌ အာဂတံ၊ ပေ၊ ပဟာနေကဋ္ဌ အာဂတံ” ဟု နိဒ္ဒါရဏီယအဖြစ်ဖြင့် အစိတ်အစိတ် လာလတ္တံ့၊] ကတမေ ဓမ္မာ၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာတိ-ကတမေ ဓမ္မာ၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာဟူ၍၊ သံကိလိဋ္ဌတ္တိကေ-သံကိလိဋ္ဌတိက်လည်း ကောင်း၊ (ဣတိ၌ စပ်ပါ၊) ကတမေ ဓမ္မာ ဟိနာ၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာ တိ-ဟူ၍၊ ဟိနတ္တိကေ-လည်းကောင်း၊ ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာတိ-ဟူ၍၊ ဣမသ္မိံ ကုသလတ္တိကေ-ဤ ကုသလတိက် လည်းကောင်း၊ ကတမေ ဓမ္မာ သံကိလိဋ္ဌာ၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာတိ-ဟူ၍၊ ကိလေသဂေါစ္ဆကေ-ကလည်းကောင်း၊ ကတမေ ဓမ္မာ သရဏာ၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာတိ-ဟူ၍၊ သရဏဒုကေ-သရဏဒုက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတ္တကေသု-ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော၊ ဣမေသု ဌာနေ သု-ဤ ဌာနတို့၌၊ သဟဇေကဋ္ဌ-သဟဇေကဋ္ဌသည်၊ အာဂတံ-လာ၏၊ [“တဒေကဋ္ဌာ-ထို လောဘ ဒေါသ မောဟတို့နှင့်တကွ တစ်ခုတည်းသော စိတ်၌တည်ကုန်သော၊ ကိလေသာစ-တို့လည်းကောင်း” ဟု အနက်ပေးပါ။]

ပန-ကား၊ (“ဣမေသု ပန”မှ “ပန”ကို ပေးသည်၊) ဒဿနေနပဟာ တဗ္ဗတ္တိကေ-တိက်၌၊ ဣမာနိ တိဏိ သံယောဇနာနိ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာ တိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (အာဂတံ၌ စပ်ပါ၊) [“တဒေကဋ္ဌာ-ထို သံယောဇနာတို့နှင့် တကွ တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌တည်ကုန်သော၊ ကိလေသာစ-တို့လည်း ကောင်း” ဟု ပေးပါ၊] ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကတ္တိကေပိ-တိက်၌လည်း၊ ဣမာနိ တိဏိ သံယောဇနာနိ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ [အနက်မှာ ရှေးအတိုင်း ပေး၊] ပန-တစ်ဖန်၊ တတ္ထေဝ-ထို ဒဿနေန ပဟာ တဗ္ဗ ဟေတုကတိက်၌ပင်၊ တိဏိ သံယောဇနာနိ၊ ပေ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿ နေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ [“တဒေကဋ္ဌာ-ထို သံယောဇနာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသတို့နှင့်တကွ တစ်ဦး တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌တည်သော၊ လောဘော-လောဘလည်းကောင်း၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာ-ထို သံယောဇနာ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ပရာမာသ လောဘ ဒေါသ မောဟတို့နှင့်တကွ တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌တည်ကုန်သော၊ ကိလေသာစ- တို့လည်းကောင်း” ဟု ပေး၊] သမ္ပပ္ပဓာနဝိဘဏ်-သမ္ပပ္ပဓာနဝိဘင်း၌၊ တတ္ထ ကတမေ အနုပ္ပန္နာ ပါပကာ၊ ပေ၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာတိ-ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ [“တဒေကဋ္ဌာ-ထို လောဘ ဒေါသ မောဟတို့နှင့်တကွ တစ်ဦးတည်း သောပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်ကုန် သော၊ ကိလေသာစ-တို့လည်းကောင်း” ဟု ပေး၊] ဧတ္တကေသု-နိသော၊ ဣမေသု ဌာနေသု-တို့၌၊ ပဟာနေကဋ္ဌ-သည်၊ အာဂတံ- ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [“ဣမေသု ပန”ဟု ဤ၌ ပနသဒ္ဒါပါသောကြောင့် “ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗတ္တိကေ ပန”ဟု ပနသဒ္ဒါပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊ ဤ နေရာကသာ ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် ဤ နေရာ၌သာ “ပန” ရှိသင့်သည်။]

၉၈၇။ ။အဗျကတပဒနိဒ္ဒေသော-သည်၊ ဥတ္တနုတ္တောယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဣမသ္မိံ တိကေ-ဤ ကုသလတိက်၌၊ တိဏိ-နိသော၊ လက္ခဏာနိ-အနိစ္စတာစသော လက္ခဏာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ တိဿော-နိသော၊ ပညတ္တိယော-နာမပညတ်၊ ကသိဏပညတ်၊ သတ္တပညတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကသိဏုဋ္ဌိမာကာသံ-ကသိဏကိုးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ခွာခြင်းကြောင့်ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ကိုလည်းကောင်း၊ [ပထမာရပ္ပဝိညာဉ်၏ အာရုံဖြစ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ကို ဆိုသည်၊] အဇ္ဇောကာသံ-အရုပ်အထွေးမရှိသော ကောင်းကင်ကိုလည်းကောင်း၊ [အိုးပေါက်၊ တံခါးပေါက် စသည်တို့နှင့် တကွ ဟာလာဟင်းလင်း အထက်အောက်ကောင်းကင်ကို ဆိုသည်၊] အာကိဉ္ဇညာယတနဿ-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏၊ အာရမဏံ-အာရုံဖြစ်သော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိရောဓသမာပတ္တိစ-နိရောဓသမာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ နလဗ္ဘတိ-မရအပ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

၉၈၈။ ။ဝေဒနာတ္တိကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ သုခဘူမိယန္တိ ဧတ္ထ-ဤပါ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) တမ္မကဏှ ဘူမိယောဝ-နိသောမြေ၊ နက်သောမြေတို့ကိုပင်၊ တမ္မဘူမိ ကဏှဘူမိတိ-တမ္မဘူမိ ကဏှဘူမိဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိယထာ-ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သုခံပိ-သုခဝေဒနာသည်လည်း၊ သုခဘူမိနာမ-

တိဏိ လက္ခဏာနိ။ ။အနိစ္စတာ ဒုက္ခတာ အနတ္တတာ (ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မမြဲကုန်သည်၏ အဖြစ်=မမြဲခြင်း)စသော သုံးပါးကိုဆိုသည်၊ ဥပစယ သန္တတိ-စသော လက္ခဏာရုပ်တို့ကား ဤတိက်၌ ရကောင်းကုန်သည်သာတည်း၊ [အောက်ကဏှ၌ အဗျကတာဓမ္မာအရ ဝိညတ်လက္ခဏာရုပ်များကို ဟောခဲ့ပြီ။]

ဘိဿော ပညတ္တိယော။ ။(၁) ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ အိုး၊ အဝတ်အစရှိသော နာမပညတ်၊ (၂) ထိုထို ဈာန်၏အာရုံဖြစ်သော ပထဝီကသိဏ်းစသော ကသိဏပညတ်၊ (၃) ရုပ်၊ ဝေဒနာစသည်ကိုစွဲ၍ သတ္တဝါဟုပညတ်အပ်သော သတ္တပညတ်တည်း၊ [ပရမတ္ထရုပ်တရားကို စွဲ၍ ကျောင်း၊ ညောင်စောင်းစသော ဥပါဒါပညတ်များလည်း (သတ္တပညတ်နှင့် ဥပါဒါပညတ်ချင်း သဘောတူဖြစ်၍) သတ္တပညတ်တွင် ပါဝင်ပြီ၊ ဤ လက္ခဏာစသည်တို့ကို ဟောတော်မမူအပ်ကုန်၊ ဘာကြောင့်နည်း... ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မများ မဟုတ်ကြသောကြောင့်တည်း၊ ကုသလတိက်သည် နိပ္ပဒေသတိက် ဖြစ်သောကြောင့် “ကုသလတိက်ဖြင့် မသိမ်းယူနိုင်သော သဘာဝဓမ္မ ကျန်နေသေး၏”ဟု မဆိုလိုက်၊-ဋီကာ။]

န လဗ္ဘတိ။ ။နိရောဓသမ္မာပတ္တိကို ငဲ့၍ “န လဗ္ဘတိ”ဟု ထားဟန်တူသည်၊ “နှစ်သုံး လေးပါး၊ ကံကတ္တားနှင့်၊ ထားသည့်အရာ၊ ကြိယာမှာ၊ မှန်စွာ နောက်ဖျား၊ ကံကတ္တားနှင့်၊ တူငြားလိင်ဝှစ် အညီတည်း”ဟူသော နိယာမနှင့် ညီ၏၊ သို့သော် “သာရိပုတ္တောစ မောဂ္ဂုလ္လာနောစ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ”ကဲ့သို့ အစိတ်စိတ်ကို ငဲ့၍ “န လဗ္ဘန္တိ”ဟု ဗဟုဝှစ်လည်း ရှိနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။

သုခဘူမိမည်၏။ [“သုခမေဝ+ဘူမိ သုခဘူမိ” ဟု ပြု၊] ဥစ္ဆုသာလိနံ-ကြံပင် သလေးပင်တို့၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနာနိ-ဖြစ်ရာဋ္ဌာန လယ်ယာကိုကို၊ ဥစ္ဆုဘူ သာလိဘူမိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ ယထာ-နိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သုခဿ-သုခ ဝေဒနာ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနံ-ဖြစ်ရာဋ္ဌာနဖြစ်သော၊ စိတ္တံပိ-စိတ်သည်လည်း၊ သုခ ဘူမိနာမ-မည်၏။ တံ-ထိုစိတ်ကို၊ ဣဓ-ဤ သုခဘူမိယံဟူသော ပါဠိ၌၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ သာ-ထို သုခဘူမိသည်၊ ကာမာဝစရေဝါ-ကာမာဝစရ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌လည်းကောင်း၊ ရူပါဝစရာဒိသုဝါ-ရူပါဝစရစိတ္တုပ္ပါဒ် အစရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော အပရိယာ ပန္နကိုသာ ယူ၊] တသ္မာ၊ အဿာ-ထို သုခဘူမိ၏၊ တံ ပဘောဒံ-ထို အပြားကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ကာမာဝစရေတိအာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

သုခဝေဒနံထပေတွာတိ-ကား၊ သုခဘူမိယံ-သုခဝေဒနာ၏ ဖြစ်ရာစိတ်၌၊ ယာသာ သုခဝေဒနာ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) တံ-ထို သုခဝေဒနာကို၊ ထပေတွာ- ၍၊ တံ သမ္ပယုတ္တောတိ-ကား၊ ထပိတာယ-ချန်ထားအပ်သော၊ တာယ သုခ ဝေဒနာယ-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တော-သော၊ (သညက္ခန္ဓောစသည်၌ စပ်၊) သေသ ပဒဒ္ဒယေပိ-ကြွင်းသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ (ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌လည်း၊) ဣမိနာဝ နယေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စိတ္တံပိ သုခဘူမိနာမ။ ။ဘဝတိ ဧတ္တာတိ ဘူမိ၊ သုခဿ+ဘူမိ သုခဘူမိ၊ စိတ်သည် သုခဝေဒနာ၏ သဟဇာတနိဿယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ရာမှီရာဖြစ်သော ကြောင့် သုခဘူမိမည်၏။ [တမ္ပဘူမိ ကဏ္ဍဘူမိ၌ “တမ္ပာစ+သာ+ဘူမိစာတိ တမ္ပဘူမိ” စသည်ဖြင့် ကမ္မဓာရ်ပြုရသည်၊] ပါဠိတော်ဝယ် “သုခဘူမိယံ” အရ၌ကား ပြခဲ့သော တပျရိသံဝစနတ္ထ ပြု၍ သုခဝေဒနာ၏ဖြစ်ရာစိတ်ကို (တစ်နည်း အနုဋီကာ အလို စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို) အရကောက်ရသောကြောင့် “တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ” ဟု မိန့်သည်။

ယသ္မာ ပန ।ပေ၊ အာဒိဝုတ္တံ။ ။ပါဠိတော်၌ “သုခဘူမိယံ ကာမာဝစရေ ရူပါ ဝစရေ အပရိယာပန္နံ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဆိုလိုရင်းကား သုခဝေဒနာဖြစ်ရာ ယှဉ်ရာဖြစ်၍ သုခဘူမိ မည်သောစိတ်သည် ကာမာဝစရ၌လည်းရှိ၏၊ ရူပါဝစရ လောကုတ္တရာတို့၌လည်း ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ရှိသမျှအပြားကို ပြလို၍ “ကာမာ ဝစရေဝါ” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို။

အရတူလော၊ အရက္ခေလော။ ။ကာမာဝစရ စသောအမည်သည် ကာမာ ဝစရစိတ် စေတသိက် (စိတ္တုပ္ပါဒ်၏) အမည်တည်း၊ “သုခဘူမိ” ဟူသော အမည်ကား အဋ္ဌကထာအတိုင်းဆိုလျှင် စိတ်၏အမည်သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် သုခဘူမိယံနှင့် ကာမာဝစရေစသည်တို့မှာ အဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် အရမတူဟု မှတ်ပါ၊ [အနုဋီကာ၌ စိတ္တံအရ “စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ” ၌ကဲ့သို့ စိတ်နှင့်တကွ စေတသိက်အားလုံးကို အရ ကောက်၍ သုခဘူမိယံနှင့် ကာမာဝစရေစသည်ကို အရတူဟုလည်း ကြံ၏။]

ဣမသ္မိံ တိကေ-ဤ ဝေဒနာတိက်၌၊ တိသော-နိသော၊ ဝေဒနာ-တို့လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-သော၊ ရူပ-ရုပ်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ-ဤ တရားအပေါင်းကိုလည်း၊ န လတ္တတိ-မရအပ်၊ [ပိဖြင့် ရှေ့တိက်၌ မရအပ်သော “တိဏီလက္ခဏာနိ” စသည်ကို ပေါင်းသည်၊] ဟိ-မှန်၊ အယံတိကော-သည်၊ ကုသလတ္တိကေ-၌၊ အလတ္တမာနေဟိစ-မရအပ်သော တရားတို့မှလည်းကောင်း၊ (တိဏီလက္ခဏာနိ စသည်ကို ဆိုသည်၊) တိဟိ-နိသော၊ ဣမေဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိစ-ဤ အဖို့အစုတို့မှလည်းကောင်း၊ (ဝေဒနာ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုသည်၊) မုတ္တကောနာမ-လွတ်သော တိက်မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣတော-ဤ ဝေဒနာတိက်မှ၊ ပရေသု-ကုန်သော၊ တိကဒုကေသု-တို့၌၊ ပါဠိတောစ-ပါဠိအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္ထတောစ-အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင် အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်သည်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ တံ-ထို အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ပဒါနုက္ကမေန-ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်၊ မာတိကာကထာယဉ္ဇေဝ-မာတိကာအဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ ကုသလာဒိနံ-ကုသလပုဒ် အစရှိသည်တို့၏၊ နိဒ္ဒေသေစ-နိဒ္ဒေသ၌လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင် ဌာန၌၊ ယံ ဝိသေသ မတ္တံ-အကြင် အထူးမျှသည်၊ (အတ္ထိ၊) (တတ္ထ-ထို ဌာန၌၊) တဒေဝ-ထို အထူးမျှကိုသာ၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့။

၉၉၁။ ။တတ္ထ-ထို ဝေဒနာတိက်မှ နောက်ဖြစ်သော တိက်ဒုက်တို့တွင်၊ [“ဣတော ပရေသု-တိကဒုကေသု” ကို ပြန်စွဲသည်၊] တာဝ-ဥပါဒိန္နတိက် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (ဝုတ္တေ-သော၊) ဝိပါကတ္တိကေ-၌၊ ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) [နာမ်တရားတို့ကဲ့သို့ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တရားတို့လည်း ရှိပါကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ထိုသို့ ရှိပါလျက် ရုပ်တရားတို့ကို ဝိပါကဟု ဟောတော်မူဘဲ အဘယ့်ကြောင့် နာမ်တရားတို့ကိုသာ “ဝိပါက” ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါကုန်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ကိဉ္စာပိ” စသည်ကို မိန့်၊] အရူပဓမ္မာ ဝိယ-

ပါဠိတော အတ္ထတော။ ။အခြားနေရာ၌ ပါဠိတော်ကို ပါဠိဟုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာကို အတ္ထဟုလည်းကောင်း ဆိုရသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား ထို အနက်မဖြစ်နိုင်၊ ဘာကြောင့်နည်း? ... အဋ္ဌကထာဖွင့်ကို ပြနေရာဝယ် “ပါဠိတော်အားဖြင့် ဆိုထိုက်သောပုဒ်” ဟု မရှိနိုင်သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ဝေဒနာတိက်မှ နောက်အစဖြစ်သော ဝိပါကတိက်အဖွင့်ဝယ် “ဝိသိဋ္ဌာနံ ပါကာတိ ဝိပါကာ” ဟူသော ဝစနတ္ထပြစကားမျိုးကို ပါဠိတောဟုလည်းကောင်း၊ “ဝိပက္ခဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ” ဟူသော အဘိဓေယျ (ဟောနက်ပြ)စကားမျိုးကို “အတ္ထတော” ဟုလည်းကောင်း၊ တစ်နည်း-တိက်တို့၏ နာမည်၊ ဒုက်တို့၏ နာမည် စသည်ပိုင်းခြားပြမှုကို “ပါဠိထော” ဟုလည်းကောင်း၊ ထို နာမည်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြဖြစ်သော “ကုစ္ဆိတာနံ သလနံ” စသော စကားမျိုးကို “အတ္ထဘော” ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သဉ်း

နာမ်ဝိပါက်တရားတို့ကဲ့သို့၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ-ကံဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော၊ ရူပဓမ္မာပိ-ကမ္မဇရုပ်တရားတို့သည်လည်း၊ ကိစ္ဆာပိ အတ္ထိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ တေ-တို့ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တရားတို့သည်၊ အနာရမဏတ္တာ-အာရုံမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အာရုံကို မယူတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ကမ္မသရိက္ခကာ-ကံနှင့်အလားတူကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သာရမဏာ-အာရုံနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ (အာရုံကို ယူတတ်ကုန်သော၊) အရူပဓမ္မာဝ-နာမ်ဝိပါက်တရားတို့ကိုသာ၊ ကမ္မသရိက္ခကာတ္တာ-ကံနှင့်အလားတူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာရမဏချင်း တူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိပါကာတိ-ဝိပါကတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ (ကိမိဝ) ဗီဇသရိက္ခကံ-မျိုးစေ့နှင့်တူသော၊ ဖလံ-အသီးကို၊ သာလိဖလန္တိ-သာလိဖလဟူ၍၊ ဝါ-သာလိပါကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိဝိယ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ (ယောဇနာ၌ ဒဠိကရဏဟု ဆို၏၊) သာလိဗီဇသ္မိ-သလေးမျိုးစေ့ကို၊ ဝပိတေ-စိုက်ပျိုးအပ်ပြီးသော်၊ အင်္ဂုရပတ္တာဒိသု-အညွန့်၊ အရွက်အစရှိသော အကျိုးတို့သည်၊ နိက္ခန္ဓသုပိ-ထွက်ပါကုန်သော်လည်း၊ သာလိဖလန္တိ-သာလိဖလဟူ၍၊ ဝါ-သလေးသီးဟူ၍၊ န ဝုစ္စတိ-မဆိုအပ်၊ [သာလိဖလန္တိ သာလိပါက မာဟာ-ဠိကာ၊ ဝိပါက၏ ဥပမာနဖြစ်သောကြောင့် သာလိဖလကို “သာလိပါက”ဟု ဖွင့်သည်၊ နသော သလေးသီး မဟုတ်၊ “မျိုးစေ့နှင့်တူအောင် မှည့်ရင့်သော သလေးသီး”ဟူလို၊ အဓိပ္ပာယ်အကျယ်ကို ဤ၌ ဆိုသည့်အတိုင်း ဝိပါကတိက်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ပန-အနွယ်ကား၊ ယဒါ-၌၊ သာလိသီသံ-သလေးဦးသည်၊ ဝါ-သလေးနှစ်သည်၊ ပက္ကံ-မှည့်သည်၊ ပရိဏတံ-ရင့်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [“ပက္ကံ-ကျက်သည်”ဟု ပေးမည်စိုး၍၊ “ပရိဏတံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] တဒါ-၌၊ (မှည့်ရင့်ရာ တို့ အခါ၌၊) ဗီဇသရိက္ခကော-မျိုးစေ့နှင့်တူသော၊ သာလိဇဝ-သလေးသီးကိုသာ၊ သာလိဖလန္တိ-သာလိဖလဟူ၍၊ ဝါ-မှည့်ရင့်သော သလေးဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ပန-ဆက်၊ အင်္ဂုရပတ္တာဒိနိ-အညွန့်၊ အရွက် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဗီဇဇာတာနိ-မျိုးစေ့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊) ဗီဇတော-မျိုးစေ့မှ၊ နိဗ္ဗတ္တာနိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စန္တိ (ယထာ၊) ဧဝမေဝ-ပင်၊ ရူပမ္ပိ-ရုပ်သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ကမ္မဇန္တိဝါ-ကမ္မဇဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဥပါဒိန္တန္တိ ဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္တံ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ [ရုပ်ကို “ကမ္မဇ” “ဥပါဒိန္တ”ဟုသာ ဆိုနိုင်သည်၊ “ဝိပါက”ဟု မဆိုနိုင်-ဟူလို။]

၉၉၄။ ။ဥပါဒိန္တတ္တိကေ-၌၊ (ဥပါဒိန္တုပါဒါနိယတိက်ကို ဆိုသည်၊ ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ငေဒိတဗ္ဗော၊) [ပုထုဇဉ်တို့က ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာကို ငါ၏ ဦးကြီး ငါ၏ဘထွေးစသည်ဖြင့် ပြောဆို၍ ထို ခန္ဓာတွင်ပါဝင်သော မဂ်ဖိုလ်၊ ထို မဂ်ဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကိုလည်း အာရုံဖြစ်နိုင်သည်

မဟုတ်လောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ကိဉ္ဇာပိ” စသည်ကို မိန့်။] ခီဏာသဝဿ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ခန္ဓာ-တို့သည်၊ (ပစ္စယာ ဟောန္တိဌ စပိ) အမှောက်-ငါတို့၏၊ မာတုလတ္ထေရော-ဦးကြီးဖြစ်သော ထေရ်တည်း၊ အမှောက်၊ စူဠပိတုတ္ထေရော-ဘထွေးဖြစ်သော ထေရ်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒန္တာနံ-ပြောဆိုကြကုန်သော၊ ပရေသံ-တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဥပါဒါနဿ-ဥပါဒါန၏၊ ပစ္စယာ-အကြောင်းတို့သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ ဟောန္တိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ-မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ အဂ္ဂဟိတာနိ-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မယူအပ်ကုန်သည်၊ အပရာမဋ္ဌာနံ-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) အနုပါဒိန္နာနေဝ-အနုပါဒိန္နတို့သာတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ တာနိ-ထို မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဒိဝသံ-တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ သန္တတ္ထော-ပြင်းစွာ ပူအပ်သော၊ (နေပူခံရသော) အယောဂုဋ္ဌော-သံတွေခဲသည်၊ မက္ခိကာနံ-ယင်တို့၏၊ အဘိနိဒသိဒနဿ-ဖိ၍ နားနေခြင်း၏၊ ပစ္စယော-သည်၊ န ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ပင်၊ တေဇုဿဒတ္တာ-ထက်သော တန်ခိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့က ထက်သော တန်ခိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) တဏှာမာနဒိဋ္ဌဝသေန-တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဂဟဏဿ-ယူခြင်း၏၊ ပစ္စယာ-တို့သည်၊ န ဟောန္တိ၊ [မာနပါနေသည်ကား ဥပါဒါနံ မဟုတ်သောကြောင့် ပိုဟန်တူသည်၊] တေန-ကြောင့်၊ ဣမေဓမ္မာ အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [“အပရိယာပန္နာ မဂ္ဂါစ မဂ္ဂ ဖလာနိစ အသခတာစ ဓာတု ဣမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်-ဟူလို။]

၉၉၈။ ။အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကောသုပိ-အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကတရားတို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း။

၁၀၀၀။ ။ဝိတက္ကတ္တိကေ-၌၊ ဝိတက္က သဟဇာတေန-ဝိတက်နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ ဝိစာရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ, ကုသလတ္တိကေ-၌၊ အလဗ္ဘမာနာဝ-မရအပ်သော တရားတို့ကိုပင်၊ န လဗ္ဘန္တိ-မရအပ်ကုန်။

အဂ္ဂဟိတာနိ။ ။အဆက်ဆက်အားဖြင့် ဖြစ်သောခန္ဓာကိုယ်ပင် ဧကတ္တနည်းအားဖြင့် တစ်ခုတည်းဟု ထင်၍ “ငါတို့၏ဦးကြီး၊ ဦးလေး၊ ငါတို့၏ဘထွေး”ဟု ပြောဆိုနေရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသောပညတ်ကို နာမည်တပ်သော်လည်း ထို ပညတ်၏တည်ရာကိုယ်ခန္ဓာကိုသာ အာရုံပြု၏၊ ထို့ကြောင့် “ခီဏာသဝဿ ခန္ဓာ ပေ၊ ပစ္စယာ ဟောန္တိ”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါနံတရားက ခန္ဓာကိုယ်ကို အာရုံပြုရာ၌ မဂ်ခန္ဓာ ဖိုလ်ခန္ဓာနှင့်ခန္ဓဝိမုတ်နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုနိုင်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားပြလို၍ “တာနိ ဟိ”စသည်ကို မိန့်။

ဒေသဝနယော။ ။ဥပါဒါနံတရားတို့သည် အာရုံမပြုနိုင်သော လောကုတ္တရာတရားတို့ကို “အနုပါဒါနိယ”ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကိလေသာတရားတို့ အာရုံမပြုနိုင်သော ထို လောကုတ္တရာတရားတို့ကိုပင် “အသံကိလေသိက”ဟု ခေါ်ရသောကြောင့် “အသံကိလိဋ္ဌ ပေ၊ ဒေသဝနယော”ဟု မိန့်သည်။

၁၀၀၃။ ။ပီတိသဟဂတတ္တိကေ-ဉ္စ၊ ပီတိအာဒယော-ပီတိအစရှိသော တရားတို့သည်၊ [အာဒိဖြင့် သုခဉ္စပေက္ခာတို့ကိုယူ၊] အတ္တနာ-နှင့်၊ သဟဇာတ ဓမ္မာနံ-တကွဖြစ်သော တရားတို့အား၊ ပီတိသဟဂတာဒိဘာဝံ-ပီတိသဟဂတ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို၊ (ပီတိသဟဂတ၊ သုခသဟဂတ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတ ဟူသော အမည်ကို၊) ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊ သယံ-မိမိတို့ကိုယ်တိုင်၊ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကာ- ကျောဘက်သို့ လည်ကုန်သည်၊ (ပြန်လှည့်ကုန်သည်၊) ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဟိ- ဆက်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “မှန်၏” ဟု ပေးသည်၊ ဝေဒနာတိက်ဝယ် ဤ နေရာ မျိုး၌ “ဟိ” မပါခဲ့၊ မပါလျှင် သာ၍ကောင်းသည်၊] ဣမသ္မိံ တိကေ-ဤပီတိ တိက်၌၊ ဒွေ-နံသော၊ ဒေါမနဿသဟဂတစိတ္တုပ္ပါဒါ-ဒေါမနဿသဟဂတ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသဟဂတံ-သော၊ ကာယဝိညာဏံ-လည်း ကောင်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ-လည်းကောင်း၊ ရူပံ-လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနံ-လည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ-ဤ တရားငါးပါးအပေါင်းကိုလည်း၊ န လဗ္ဘတိ၊ ပီဖြင့် ကုသလတိက်၌ မရအပ်သော “တိဏိ လက္ခဏာနိ” စသည်ကို ပေါင်း၊] ဟိ-မှန်၊ အယံတိကော-သည်၊ ကုသလတ္တိကေ-ဉ္စ၊ အလဗ္ဘမာနေဟိစ-မရ အပ်သော တရားတို့မှလည်းကောင်း၊ ပဉ္စဟိ-နံသော၊ ဣမေဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ စ-ဤ အဖို့အစုတို့မှလည်းကောင်း၊ မုတ္တကောနာမ-လွတ်သောတိက်မည်၏။

၁၀၀၆။ ။ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတ္တိကေ-ဉ္စ၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော၊) သံယောဇနာနိတိ-ကား၊ ဗန္ဓနာနိ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း တရားတို့သည်၊ (“တိဏိ-သုံးပါးတို့တည်း” ၌ စပ်၊) သက္ကာယဒိဋ္ဌိတိစ-ကား၊ ဝိဇ္ဇာမာနဋ္ဌေန- ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သတိ-(ပရမတ္ထအားဖြင့်) ထင်ရှား ရှိသော၊ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတေ-ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ကာယေ-ကာယ၌၊ (ပဝတ္တာ-အာရုံပြုသော အားဖြင့်ဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ-ဒိဋ္ဌိတည်း

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ ။“သန္တ-ကာယ” ဟု ခွဲ၊ သတိသည် ကာယ၏ ဝိသေသန သတ္တဗျန္တပုဒ်တည်း၊ “သတိ+ကာယေ” ဟု လဟုကနည်းအားဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြထား သည်၊ “သန္တော+ကာယော သက္ကာယော” ဟု ဂရုကဝိဂ္ဂဟ ပြုစေလိုသည်၊ “သန္တော- သူတော်ကောင်း” စသောအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “ဝိဇ္ဇာမာနဋ္ဌေန” ဟု မိန့်သည်၊ အသ (ဘုဝိ)ဟူသော ဓာတ်၊ အန္တပစ္စည်းဖြစ်၍ “သန္တော-ထင်ရှားရှိသော” ဟု ပေးပါ- ဟူလို၊ ကာယသဒ္ဓါသည် သမူဟ(အပေါင်း)အနက်ကိုဟောသော ရဋ္ဌိသဒ္ဓါတည်း၊ “အပေါင်း” ဟူရာ၌ အရာအားလျော်စွာ “ဒိဋ္ဌိ၏စွဲလမ်းရာ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကိုယူ” ဟု သိစေလို၍ “ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတေ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ ထို့နောက် “သက္ကာယေ+ဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ” ဟု တွဲပါ၊ သက္ကာယေ-ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်း၌+ဒိဋ္ဌိ-ဒိဋ္ဌိတည်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ဋ္ဌိ၊ [“သက္ကာယေ+ပဝတ္တာ+ဒိဋ္ဌိ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ” ဟု ပပတ္တာဟူသော အလယ်ပုဒ်ကြောသော တပျူရိသ်သမာသ်ဟုလည်း ဆိုကြ၏၊ မိမိကား “ရူပေ+သညာ ရူပသညာ” ကဲ့သို့ ပဝတ္တမထည့်ဘဲ ပြုလိုပါသည်။]

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ သယံ-မိမိဟု ဆိုအပ်သော ဒိဋ္ဌိကိုယ်တိုင်၊ သတိ-ထင်ရှားရှိသော၊ တသ္မိံ ကာယေ-ထို ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်း၌၊ (ပဝတ္တာ-သော၊) ဒိဋ္ဌိ-တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-မည်၏၊ [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌ဖြစ်သော ထင်ရှားရှိသော ဒိဋ္ဌိ၊ ရှေးနိဿယ၌ “ပဝတ္တာ” ဟု ထည့်သောကြောင့် ဤ၌လည်း ထည့်လိုက်သည်။]

ပန-ကာ၊ သီလေန-ခွေးစသည်တို့၏ အလေ့ဖြင့်၊ သုဇ္ဈိတုံ-စင်ကြယ်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ ဝတေန-ခွေးစသည်တို့၏ အကျင့်ဖြင့်၊ သုဇ္ဈိတုံ သက္ကာ၊ သီလဝတေဟိ-ခွေးစသည်တို့၏ အလေ့အကျင့်တို့ဖြင့်၊ သုဇ္ဈိတုံ သက္ကာ၊

သန္ဓောဟု ဝိသေသနပြုရပုံ။ ။ “ခန္ဓာငါးပါးကို နိစ္စ သုခ အတ္တဟု ယူရာ၌ ခန္ဓာငါးပါး၏ ရပွနစသောသဘောသာ ထင်ရှား၏၊ နိစ္စစသော အခြင်းအရာကား ထင်ရှားမရှိ” ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှာ “သန္ဓော-ထင်ရှားရှိသော+ကာယော” ဟု ဝိသေသနပြုရသည်၊ ထို့ကြောင့် အကြင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၌ နိစ္စစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စွဲလမ်းမှုဖြစ်၏၊ ထို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ (လောကီခန္ဓာ)ကိုသာ “ကာယော” အရ ယူရသည်၊ လောကုတ္တရာခန္ဓာ၌ နိစ္စစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စွဲလမ်းမှု မရှိနိုင်ရကား၊ “သန္ဓော” ဟု ဝိသေသနပြုဖွယ် မလို၊ [တတ္ထ နိစ္စာဒိ အာကာရဿ၊ ပေ၊ န ဣဒံ ဝိသေသနံ အရဟန္တိ၊-ဋီကာ။]

သယံဝါ သတိံ၊ ပေ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ ။ ဤ ဒုတိယနည်း၌ကား “သတိ” သည် ဒိဋ္ဌိ၏ဝိသေသနတည်း၊ “ကာယေ+ဒိဋ္ဌိ ကာယဒိဋ္ဌိ” ဟု ပထမတွဲပြီးမှ “သတိ+ကာယဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ” ဟု တွဲစေလိုသည်၊ “မိမိသည် ယူအပ် စွဲလမ်းအပ်သော အတ္တ-အတ္တနိယ (အတ္တ၏ဥစ္စာ)သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ၊ မိမိဟူသော ဒိဋ္ဌိသည်သာ ထင်ရှားရှိသည်” ဟုလို။

မှတ်ချက်။ ။ ဤဒုတိယနည်းသည် “ဤနည်းလည်း ဖြစ်သင့်၏” ဟု နှလုံးသွင်း၍ အဋ္ဌကထာဆိုအပ်သော နည်းဖြစ်သည်၊ စင်စစ်မှာ-ပထမနည်းသာ လိုရင်းဖြစ်၏၊ ချဲ့ဦးအံ့၊ ဤဒုတိယနည်း၌ ဒိဋ္ဌိကိုသာ “သတိ” ဟု ဝိသေသနပြုထား၏၊ ကာယကို ဝိသေသန မပြု၊ ထိုသို့ မပြုသောကြောင့် ကာယသဒ္ဓါသည် (ကာယပဿဒ္ဓိစသော ပါဠိ၌) လောကီခန္ဓာ ငါးပါးအပေါင်းကိုလည်း ဟောနိုင်၊ လောကုတ္တရာခန္ဓာ ငါးပါးအပေါင်းကိုလည်း ဟောနိုင်ရကား ဝိသေသနမပါသော ကာယသဒ္ဓါသက်သက်ဖြင့် လောကုတ္တရာခန္ဓာအပေါင်းကို မပယ်နိုင်ရကား ဤဒုတိယနည်းသည် အပြစ်မလွှတ်ချေ၊ ထို့ကြောင့် “ဤဒုတိယနည်းသည် ဖြစ်သင့်သည်ဟု နှလုံးသွင်း၍ အဋ္ဌကထာပြုအပ်သော နည်းတည်း” ဟု မှတ်ပါ၊ [အယံ ပနတ္ထော၊ ပေ၊ လောကုတ္တရ ခန္ဓဝါစကောတိ၊ ဋီကာ။]

သီလေန၊ ပေ၊ သမာဒါနံ။ ။ ခွေးနွားစသည်တို့၏ အလေ့အကျင့်ကို “သီလဝတ” ဟု ခေါ်၏၊ [အကျယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ သမုစ္ဆည်းပိုင်း၌ ပြထားပြီး] ထိုအလေ့အကျင့်သည် ငါးပါးသီလကဲ့သို့ မလွန်ကျူးထိုက်မှုကို အကြောင်းပြု၍ “သီလ” ဟု အမည်ရ၏၊ ထို အကျင့်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းအားဖြင့် အမြဲ မပြတ်ကျင့်အပ်မှုကို

ဣတိ-သို့၊ ဂဟိတသမာဒါနံ-ယူအပ်သော ဆောက်တည်ကြောင်း အကျင့်သည်၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသောနာမ-မည်၏။

၁၀၀၇။ ။ဣဓာတိ-ဣဓသဒ္ဓါသည်၊ ဒေသာပဒေသေ-အရပ်ဒေသကို ညွှန်ပြခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော၊) နိပါတော-တည်း၊ သွာယံ-ထို ဣဓသဒ္ဓါကို၊ ကတ္ထစိ-အချို့ပါဠိရပ်၌၊ လောကံ-လောကကို၊ ဥပါဒါယ-စိတ်ဖြင့်

အကြောင်းပြု၍ “ဝတ”ဟု အမည်ရ၏၊ ထို အလေ့ ထို အကျင့်သည် ကိလေသာမှ လည်းကောင်း၊ သံသရာမှလည်းကောင်း စင်ကြယ်ကြောင်း မဟုတ်၊ သို့သော် ထို သီလဗ္ဗတပရာမာသ အယူရှိသူတို့က “ထို အလေ့အကျင့်ကို ကိလေသာမှလည်းကောင်း၊ သံသရာမှလည်းကောင်း စင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်၏”ဟု အယူရှိကြသည်၊ [အနုဋီကာ၌ အခြား နည်းများကိုလည်း ပြထားသေး၏။]

ဂဟိတသမာဒါနံ။ ။“ဂဟိတ-ယူအပ်”ဟူသည် မိမိစိတ်၌ ဖြစ်စေအပ်တည်း၊ ထိုသို့ ယူအပ်သော မိစ္ဆာအယူသည်ပင် ထိုသီလဝတတို့ကို စိတ်၌ မြဲစွာယူကြောင်း ဆောက်တည်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သမာဒါနလည်းမည်၏၊ [ဂဟိတ သမာဒါနန္တိ ဥပ္ပာဒီတပရာမာသောဝ ပေ၊ ဝုတ္တော၊-ဋီကာ၊ ပရာမာသောဝ၌ ဧဝံဖြင့် မိစ္ဆာအယူ ကိုသာ “သမာဒါန”ဟု ခေါ်သည်၊ ရွတ်ဆိုသောအားဖြင့် ဆောက်တည်ခြင်းကို “သမာဒါန” မခေါ်ဟု ကန့်သတ်သည်။]

ဒေသာပဒေသေ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဣဓအသုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ပေ၊ အတ္တတော သမနုပဿတိ”ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အတ္တစွဲလန်းသော ပုထုဇ္ဇေ၏ နေရာ ဒေသတစ်ခုခုကို “ဣဓ”ဟု ညွှန်ပြရကား “ဣဓာတိ ဒေသာပဒေသေ”ဟု ဆိုသည်၊ [ဒေသ-ထို ပုထုဇ္ဇေ၏ နေရာအရပ်ကို+အပဒေသ-ညွှန်ပြခြင်း အနက်။]

နိပါတော။ ။ရူပသိဒ္ဓိ စသောသဒ္ဓါကျမ်း၌ တွာဒိပစ္စယန္တပုဒ်တို့ကို “နိပါတ ပစ္စယန္တ”ဟု ဆို၏၊ နာမ်ပဒမာလာစဉ်၍ မရသောကြောင့် “ဣဓ”ဟူသော ဓပစ္စယန္တပုဒ်လည်း နိပါတ်တွင်ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် “နိပါတော”ဟု ဆိုသည်၊ [ရှေး နိဿယ၌ကား “ဣဓသဒ္ဓါ ဓပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောနာမ်ပုဒ်တည်း”ဟု ကစ္စည်းကျမ်းကို မှီ၍ ဆိုသွားလေသည်။]

သွာယံ။ ။အလုံးစုံသော ပါဠိရပ်ဝယ် ဣဓသဒ္ဓါသည် ဒေသာပဒေသအနက် တစ်ခုကိုသာဟောလျှင် “ဒေသာပဒေသေ နိပါတော”ဟု အထူးမဆိုသော်လည်း ထို အနက်ကိုသာ ဟောသောကြောင့် ယုံမှားဖွယ် မရှိပါ၊ အဘယ့်ကြောင့် “ဒေသာပဒေသေ” ဟု အထူးဆိုနေရပါသနည်း?-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သွာယံ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤ အနက်သာမက ဣဓသဒ္ဓါက အနက်များကို ဟောနိုင်သောကြောင့် “ဒေသာ ပဒေသေ” အထူးထုတ်ပြ၍ ဆိုရပါသည်-ဟူလို။

လောကံဥပါဒါယ။ ။“ဣဓ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”၌ ဣဓ၏စွဲနက်ကို “လောကေ”ဟု တိုက်ရိုက်ပြတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဣဓသဒ္ဓါကို လောကကို အစွဲပြု၍ ဆိုအပ်၏”ဟု ဆိုသည်၊ “လောက”အရလည်း ဘုရားအလောင်း ဖွားတော်မူရာအခါ၌ မြေတုန်လှုပ်သော ဇာတိခေတ်လောကကို (စကြဝဠာတစ်သောင်း ကို) ယူပါ။

မှတ်ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဟောတော်မူအပ်၏။ ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့
ဟောတော်မူသနည်း၊ ဣဓ ၂ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [ဣဓ
လောကေ-ဦး၊ တထာဂတော-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ပွင့်တော်မူ၏၊-သီလက္ခန်
သာမညဗလသုတ် ပဏိတတရသာမညဗလ၊] ကတ္တစိ-ဦး၊ သာသနံ-သာသနာ
တော်ကို၊ (ဥပါဒါယ ဝုစ္စတိ၊) ယထာဟ၊ ဣဓေ ၂ပေ၊ သမဏောတိ-ဟူ၍၊
(အာဟ-ပြီ၊) [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓေ-ဤ သာသနာတော်၌သာ၊ သမဏော-
ပထမဖြစ်သော သောတာပန်ရဟန်းကို၊ (လဗ္ဘတိ-ရအပ် ရနိုင်၏၊) ဣဓ (ဧဝ)-
၌သာ၊ ဒုတိယော-ဒုတိယဖြစ်သော၊ သမဏော-သကဒါဂါမ်ရဟန်းကို၊
(လဗ္ဘတိ။)]

ကတ္တစိ-ဦး၊ ဩကာသံ-အရပ်ကို၊ (ဥပါဒါယ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊) ယထာဟ-
အဘယ်ကဲ့သို့ ဆိုသနည်း?၊ ဣဓေ ၂ပေ၊ မာရိသာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်
ပြီ၊ (သိကြားက ဘုရားကိုလျှောက်ပြီ၊) မာရိသ-ဒုက္ခကင်းကွာ၊ စိတ်ချမ်းသာ
သော မြတ်စွာဘုရား၊ မေ-တပည့်တော်သည်၊ ဣဓေ-ဤ ဣန္ဒသာလလိဏ်ဂူဝ
၌ပင်၊ တိဋ္ဌမာနဿ-တည်သည်ဖြစ်၍၊ ဒေဝဘူတဿ-နတ်သိကြားဖြစ်၍
ဖြစ်သည်၊ သတော-ဖြစ်စဉ်၊ မေ-တပည့်တော်သည်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာယုစ-
နတ်သက်အသစ်ကိုလည်း၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပါပြီ၊ (“စ”ဖြင့် သောတာပတ္တိ
မဂ်တရား ရခြင်းကိုဆည်း၊) ဧဝံ-ဤသို့ နတ်သက်အသစ်ကို ရအပ်ပြီဟူ၍၊
ဇာနာဟိ-သိတော်မူပါ။]

ကတ္တစိ သာသနံ။ ။ “ပထမော သမဏော” စသော သဒ္ဓါတစ်ပါးကို (သဒ္ဓန္တ
ရိက်ကို) ထောက်၍၊ ပထမသမဏဖြစ်သော သောတာပန်စသည်ကို ရနိုင်ရာ ဤ
သာသနာတော်ကို ဣဓ၏ စွဲနက်အဖြစ်ဖြင့် ဆိုရသည်၊ [သမဏောတိ သောတာ
ပနော ဒုတိယော သမဏောတိ သကဒါဂါမိ-မူလပံ၊ သီဟနာဒဝဂ်နှင့် စတုကဝိတ္တရ၊
ပဉ္စမပံ၊ ကမ္မဝဂ်၊ သမဏသုတ်။]

ကတ္တစိ ဩကာသံ။ ။ “ဣဓေ တိဋ္ဌမာနဿ” ဟူသော သဒ္ဓန္တရိက်ကို
ထောက်၍ ရပ်တည်ရာအရပ်ဩကာသကို ဣဓ၏ စွဲနက်အဖြစ်ဖြင့် ယူရသည်၊-
သုတ်မဟာဝဂ္ဂ၊ သက္ကပဉ္စသုတ်၊ [ဒေဝဘူတဿ မေ သတောတိ ဒေဝဘာဝေန
ဒေဝေါ ဟုတွာဝါ ဘူတဿ၊ မေတိ အနာဒရယောဂေ သာမိဝစနံ၊ ပုန မေတိ
ကတ္တုတ္ထေ၊-သာမညဗလသုတ် ဋီကာသစ်။]

အာယုလဒ္ဓေါ။ ။ လဒ္ဓေါကိုထောက်၍ ဤ အာယုသဒ္ဓါကို ပုလ္လိင်လည်းရှိ၏ဟု
မှတ်ပါ၊ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ကား “အာယု စက္ခု” စသည်ဖြင့် နပုလ္လိင်ဟု ဆိုထားသည်။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ ဤ ဂါထာသည် ဣန္ဒသာလဂူအရပ်၌ သိကြားမင်းသည်
ဘုရားရှင်အား ပြဿနာကို မေးလျှောက်စဉ် ဥပေက္ခာပြဿနာ အဖြေ၏အဆုံး၌
သောတာပန်ဖြစ်၏၊ ထို သိကြားမင်းဘဝမှလည်း စုတေ၍ ထို နေရာ၌ပင် သိကြားမင်း
အသစ် ထပ်၍ ဖြစ်ပြန်၏၊ ဤ အကြောင်းတို့ကို ဘုရားရှင်အား သိကြားမင်းက
လျှောက်ကြောင်း ဖြစ်သောဂါထာတည်း။

ကတ္တစိ-ဌံ၊ ပဒပူရဏမတ္တမေဝ-ပုဒ်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းမျှသာတည်း၊ ယထာဟ၊ ဣဓာဟံ၊ ပေ၊ ပဝါရိတော-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ၊) [ဘိက္ခဝေ၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ဘုတ္တာဝီ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသည်၊ ပဝါရိတော-ပယ်မြစ်စေတော်မူအပ်ပြီးသည်၊ အသံ-ဖြစ်တော်မူ၏၊ မူလပဏ္ဏာသ၊ မူလပရိယာယဝဂ်၊ ဓမ္မဒါယာဒသုတ်၊] ပန-အတ္ထုဒ္ဓါရုသာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသဝီသေသကို ဆိုဦးအံ့၊ ဣဓ-ဤ ဣဓ အသုတဝါ ပုထုဇ္ဇနောဟူသော ပါဠိရပ်၌၊ လောကံ-ကို၊ ဥပါဒါယ ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗျော။

ပန-ကား၊ အသုတဝါ ပုထုဇ္ဇနောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အာဂမာမိ ဂမာဘာဝါ-အာဂမာမိဂမ၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အသုတဝါ ဣတိ-ဟူ၍၊ ဧယျော-သိထိုက်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယသ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ခန္ဓ၊ ပေ၊ သတိပဋ္ဌာနာဒိသု-ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတန ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသော တရားတို့၌၊ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဝိနိစ္ဆယ ရဟိတတ္တာ-သင်ယူခြင်း၊ အဖန်ဖန်မေးမြန်းခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ကြောင်းဉာဏ်မှ ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိပဋိသေခကော-

ပဒပူရဏ မတ္တမေဝ။ ။ပဒါနံ-တစ်ဝါကျတည်း၌ တည်ရှိသော ရှေ့ပုဒ်နောက်ပုဒ်တို့၏၊ ပူရဏံ-ပြည့်ကြောင်းကည်း၊ ပဒပူရဏံ-ကြောင်း၊ ဤ၌ ဣဓသဒ္ဓါသည် ဩကာသ စသောအနက်၊ တစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ မဟောနိုင်ရကား ပဒပူရဏမျှသာ အကျိုးရှိ၏၊ မတ္တသဒ္ဓါဖြင့် ဩကာသ စသောအနက်ကို ကန်၍ သန္တိဋ္ဌာနာဝဓာရဏဖြစ်သော ဧဝဖြင့် တို့ ပဒပူရဏအဖြစ်ကို ခိုင်မြဲစေသည်။

ဥဂ္ဂဟ ပရိပုစ္ဆာ ဝိနိစ္ဆယ။ ။ဝါစုဂ္ဂတကရဏံ ဥဂ္ဂဟော-ဆရာအထံ၌ ရနေအောင် ရွက်ဆိုသင်ယူခြင်းသည် ဥဂ္ဂဟမည်၏၊ [စာအုပ်မရှိသော ရှေးခေတ်၌ ဆရာကစ၍ ရွတ်ပြသောအားဖြင့် ပို့ချအပ်သည်ကို နှုတ်တက်ရအောင် သင်ယူရ၏၊] အတ္ထပရိပုစ္ဆာနံ ပရိပုစ္ဆာ-နှုတ်တက် သင်ယူပြီးအပ်သော ပါဠိ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်မေးခြင်းသည် ပရိပုစ္ဆာမည်၏၊ ခက်ခဲသောအရာ၌ တပည့်က စောဒနာခြင်း၊ ဆရာက ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်သောဉာဏ်သည် ဝိနိစ္ဆယမည်၏။

ဒိဋ္ဌိပဋိသေခကော။ ။ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သတိပဋ္ဌာန် စသည်တို့၌ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာ ဝိနိစ္ဆယဉာဏ်ကို ရနေမှသာ “ဤလောက၌ ခန္ဓာငါးပါးသာ ရှိ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါသူတစ်ပါးမရှိ” စသည်ဖြင့် အမှန်သိ၍ အတ္တဒိဋ္ဌိကို တားမြစ်နိုင်၏၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်ပုံကို နားလည်မှသာ ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဗြဟ္မာ ထာဝရဘုရား မရှိ၊ အတ္တလည်း မရှိဟု သိသဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို တားမြစ်နိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ယခုအခါ တစ်ချို့က ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတနတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကို သရုပ်ရေတွက်တတ်လျှင်လည်းကောင်း၊ “ရုပ်နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏”ဟု အရကောက်တတ်လျှင်လည်းကောင်း ကလျာဏပုထုဇဉ်ဖြစ်ပြီဟု မှတ်ထင်ကြ ပြောဟောကြ၏၊ ထိုမျှလောက်တတ်မှုဖြင့် ပရိပုစ္ဆာလည်း မရှိ၊ ဝိနိစ္ဆယလည်း မရှိပါဘဲ မိစ္ဆာအယူကို မတားမြစ်နိုင်သေးရကား ကလျာဏပုထုဇဉ်ဖြစ်ဖို့ရန် အခြေခံမျှသာ ရှိသေး၏-ဟု မှတ်ပါ။

မိစ္ဆာအယူကို တားမြစ်နိုင်သော၊ အာဂမော-အာဂမသည်၊ ဝါ-ပါဠိတော်သည်၊ နေဝ အတ္ထိ-မရှိသည်သာ၊ ပဋိပတ္တိယာ-အကျင့်ဖြင့်၊ အဓိဂန္တဗ္ဗဿ-ရထိုက်သော တရားထူး၏၊ ဝါ-ကို၊ အနာဓိဂတတ္တာ-မရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိဂမော-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော လောကုတ္တရာတရားသည်၊ နေဝအတ္ထိ-သည်သာ၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ-ကြောင့်၊ အသုတဝါ ဣတိ-ဟူ၍၊ ဧညေျာ-သိထိုက်၏။

သွာယံ-ထို သုတမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ပုထုဇ္ဇနော၌ စပ်၊) ပုထုနံ-များစွာသော ကိလေသာအစရှိသည်တို့ကို၊ ဇနနာဒိဟိ-ဖြစ်စေခြင်း အစရှိ ကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ (ပုထုဇ္ဇနော-ပုထုဇ္ဇနမည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပုထုဇ္ဇနန္တောဂဓတ္တာ-များစွာသော လူတို့၏အတွင်း၌ ဖြစ်ကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ပုထုဇ္ဇနော-မည်၏၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ အယံဇနော- ဤ လူအပေါင်းသည်၊ ပုထု (ပုထ)-အရိယာတို့မှ အသီးအခြားတည်း၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ပုထုဇ္ဇနော-မည်၏၊) [“ပုထုဝါယံ” နေရာ၌ “ပုထုဂါယံ” ဟုလည်း ဆရာအချို့ ပြင်တော်မူကြ၏၊ အကျယ်၌ ရှင်းပြအံ့။]

ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထို သုတမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုထုနံ-များစွာကုန်သော၊ နာနာဝ္ဋကာရာနံ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ (ပုထုနံကို ထပ်ဖွင့်သည်၊) ကိလေသာဒိနံ-ကိလေသာ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဇနနာဒိဟိ-ဖြစ်စေခြင်း အစရှိ ကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-တို့ကြောင့်၊ ပုထုဇ္ဇနော-မည်၏၊ ယထာဟ-နည်း၊

အာဂမော။ ။“အာဂစ္ဆန္တိ အတ္တတ္ထ ပရမတ္တာဒယော ဧတ္ထ ဧတေနာတိ အာဂမော” ဟု ပြု၍ မိမိစီးပွား သူတစ်ပါးစီးပွား စသည်တို့၏ လာရာလာကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပိဋကပါဠိတော်ကို “အာဂမ” ဟု ခေါ်သည်။

အဓိဂမော။ ။“ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂန္တဗ္ဗဿ” ကို ကြည့်၍ “အဓိဂန္တဗ္ဗော-ပဋိ ပတ်အကျင့်ဖြင့် ရောက်သင့်ရောက်ထိုက် (ရသင့်ရထိုက်) ၏၊ ဣတိ အဓိဂမော” ဟု ပြုပါ၊ သီလသမာဓိ ဝိပဿနာကို ကျင့်၍ သိထိုက်ရထိုက်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို “အဓိဂမ” ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုသို့ အာဂမာဓိဂမနစ်မျိုးလုံး မရှိသူကို “အသုတဝါ- သုတမရှိသူ” ဟု ခေါ်သည်၊ သူယိတ္တာတိ သုတံ-ကြားနာအပ်၊ ကြားနာ၍ ကျင့်သော ကြောင့် သိအပ်သောအာဂမ အဓိဂမကို “သုတ” ဟု ခေါ်၏၊ သုတံ ယဿ အတ္ထိတိ သုတဝါ၊ န+သုတဝါ အသုတဝါ။

ပုထုနံ။ ။ပုထုနံဟူရှိရာ၌ အဘိဓာန် (၇၀၀)၌ ပြန့်ကျယ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသောနာမ်ပုဒ် ပုထုသဒ္ဒါတည်း၊ “ပုထတိ မဟန္တဘာဝေန ပတ္ထရတိတိ ပုထု” ဟု ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဝိတ္တာရအနက်ဟော ပုထဓာတ်၊ ဥပစ္စည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပုထုနံ” ဟု ပါဠိ၌ ရှိနိုင်ပြန်သည်၊ [“ပုထုဇ္ဇန” ဟု ဇွဲသံယုဂ် ရှိခြင်းကား သက္ကတသို့လိုက်၍ ရှိခြင်းတည်း။]

ပုထုကိလေသေ ဇနေန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ ၊ပေ၊ ပဋိကုဇ္ဇိတာတိ ပုထုဇ္ဇနာတိ-
ဟူ၍၊ (အာဟ-အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောတော်မူပြီး) ပုထု-နိသော၊ ကိလေသေ-
တို့ကို၊ ဇနေန္တီ -ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့မည်၏၊
ပုထု ၊ပေ၊ ဒိဋ္ဌိကာ-မဂ်ဖြင့် မပယ်သတ်အပ်သေးသော များသောသက္ကာယဒိဋ္ဌိ
ရှိသူတို့တည်း၊ ဣတိ၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့မည်၏၊ ပုထုသတ္တရာနံ-များစွာသော

ပုထုဇ္ဇနော။ ။သက္ကာတ၌ “ပြိထက်”ဟု ‘အဗျယ (နိပါတ်)ပုဒ် ရှိ၏၊ ထို
နိပါတ်သည် ပါဠိ၌ (ပုထု)နိပါတ် ဖြစ်လာ၏၊ [ဝဇ္ဇနေ တု ဝိနာ နာနာ၊ အန္တရေန
ရိတေ ပုထု-(၁၁၃၇) အဗျယဝဂ်၊ အဘိဓာန်၊] သက္ကာတ၌ နောက်ပုဒ်နှင့်တွဲသော
အခါ က် သည် (ဂ်)ဖြစ်၍ “ပြိထက်နေ”ဟု ဖြစ်၏၊ ပါဠိ၌ ဂ်အစား ဒွေဘော်လာ၍
“ပုထုဇ္ဇန” ဟု ဖြစ်၏၊ နိပါတ်ပုဒ်မှာ ဝိဘတ်ကြေမြဲဖြစ်၍ ဝိဘတ်အမျိုးမျိုး၊ ပုစ်
အမျိုးမျိုးဖြင့် “ပုထု”ဟုချည်း ရှိ၏။

ယထာဟ။ ။“သော ဟိ ၊ပေ၊ ပုထုဇ္ဇနော”ဖြင့် ဂါထာပုဗ္ဗမု၏အကျယ်ကို
ပြ၏၊ “ပုထု ကိလေသေ ဇနေန္တီ”စသည်ကား မဟာနိဒ္ဒေသ၊ အဋ္ဌကဝဂ်၊ တိဿ
မေတ္တေယျသုတ်နှင့် ပုရာဇောဒသုတ်ပါဠိတော်တည်း၊ ဤ ပါဠိတော်ဖြင့် “ဇနနာဒိဟိ”၌
အာဒိဖြင့် ယူအပ်သော အနက်အကျယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထို စကား၏ သာဓကကို
လည်းကောင်း ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ပုထုကိလေသေ ဇနေန္တီ”စသောစကားကို ဝိတ္ထာရနှင့်
သာဓကနှစ်မျိုးရသောကြောင့် အဓမ္မသေစန ဂရသိနာနနည်းဟု မှတ်ပါ၊ [အာဒိသဒ္ဓေန
သင်္ဂဟိတ မတ္ထံ တဒတ္ထဿစ သာဓကံ အဓမ္မသေစန ဂရသိနာနနယေန နိဒ္ဒေသပါဠိယာ
ဒသေန္တော ယထာဟာတိ အာဒိမာဟ၊-ဗြဟ္မဇာလသုတ်ဖွင့် သီလက္ခန္ဓီကာသစ်။]

ပုထုကိလေသေ ဇနေန္တီ။ ။“ကိလေသေ”သည် ပုထုနိပါတ်၏ အဘိဓေယျ
အနက်ပြတည်း၊ ပုထုနှင့်ကိလေသာသည် သမာသ်မဟုတ်၊ ပုထုနိပါတ်နောင်-ဒုတိယာ
ယောဝိဝိဘတ် ကြေ၊ “ပုထုကိလေသေ ဇနေန္တီ”ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုဖို့ရန် ပြသည်၊ ဇနေန္တီ
တိ ဇနာ-ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ပုထု-များစွာသော ကိလေသာတို့ကို+ဇနာ-
ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့၊ ပုထုဇဉ်တို့သည်မည်သည့် ကိလေသာ
ကိုမျှ မပယ်နိုင်သေးသောကြောင့် ကိလေသာအားလုံးကို ဖြစ်စေနိုင်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ
ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို။

ပုထု ၊ပေ၊ ဒိဋ္ဌိကာ။ ။ဝိဂြိုဟ်ပြုဖို့ ပြသောဝါကျပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့်
“တာ+ဇနေန္တီ၊ တာဟိ ဇနိတာတိဝါ ပုထုဇ္ဇနာ”ဟု နိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာတို့ ဖွင့်
ကြသည်၊ ဆိုလိုရင်းကား-“ဇနေန္တီတိ ဇနာ၊ ပုထု-များစွာသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်
တို့ကို+ဇနာ-ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့”ဟုလည်းကောင်း
“ဇနိယန္တေတိ ဇနာ၊ ပုထု-များစွာသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ [ပုထုနောင် ဟိဝိဘတ်
ကြေ၊] ဇနာ-ဖြစ်စေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့”ဟူသတည်း။]

တစ်နည်း။ ။“အဝိဃာတမေဝ ဝါ ဇနသဒ္ဓေါ ဝဒတိ”ဟု မူလဋီကာ ဖွင့်၏၊
ဆိုလိုရင်းကား-“ဇနိတာတိ ဇနာ-ဖြစ်စေအပ်သော တရားတို့”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သော်
လည်း ဖြစ်ခြင်းမျှကို မယူရ၊ “မပယ်သတ်အပ်”ဟူသော အဓိပ္ပာယ်တိုင်အောင် ယူပါ။

၀၀၀

ဆရာတို့၏။ မုခံ-မျက်နှာကို၊ ဥလ္လောကိကာ-ကြည့်တတ်ကြကုန်၏။ ဣတိ ပုထုဇ္ဇနာ၊ ပုထုသဗ္ဗဂတိဟိ-များစွာသော အလုံးစုံသောဂတိတို့မှ၊ အဝုဋ္ဌိတာ-မထသေးကုန်၊ (မလွတ်မြောက်သေးကုန်၊) ဣတိ ပုထုဇ္ဇနာ၊ ပုထုနာနာဘိသင်္ခါရေ-များစွာကုန်သော အမျိုးမျိုးသော အဘိသင်္ခါရတို့ကို၊ အဘိသင်္ခါရေန္တိ-

ထို့နောက် “ပုထု+ဇနာ ယေသံတိ ပုထုဇ္ဇနာ-ဖြစ်စေအပ် မပယ်သတ်အပ်သေးသော များစွာသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိသူတို့”ဟု ပြု၊ [“ဣမသုပ္ပာဒါ . ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဥပ္ပာဒေါတိ န ဇနနမတ္ထံ အဓိပ္ပေတံ၊ အထခေါ အနိရောဓောပီတိ အဝိဃာတံ ဇနသဒ္ဓေါ ဝဒတိတိ အာဟ-ဤ အကြောင်းတရား၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဤ အကျိုးတရားသည် ဖြစ်၏”ဟူရာ၌ ဥပ္ပာဒအရ ဖြစ်ခြင်းအနက်မျှကို အလိုမရှိအပ်၊ စင်စစ်မှာ-မချုပ်ခြင်းအနက်ကိုလည်း အလိုရှိအပ်၏။ “မချုပ်”ဟူသည်လည်း မပယ်သတ်အပ်သေးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဝိဃာတံ ဇနသဒ္ဓေါ ဝဒတိ”ဟု ဆိုသည်၊ တတ္ထာယံ ဇနသဒ္ဓေ နယော၊ ဇနိတာတိ ဇနာ၊ အဝိဟတာတိ အတ္ထော၊-အနုဋီကာ။]

ပုထု ၊ပေ၊ မုခုလ္လောကိကာ။ ။ပုထုဉေတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က ဆရာ၏ အကြောင်းကို ကောင်းကောင်း မဆုံးဖြတ်နိုင်ရကား (အချို့မှာ ဘုရားတည်းဟူသော ဆရာနှင့် တွေ့ရသည့်တိုင်အောင် တိတ္ထိဆရာတို့ကို ပြောင်း၍ ကိုးကွယ်တတ်သေးရကား) ဆရာများစွာတို့၏ မျက်နှာကို ဖူးမျှော်တတ်ကြ၏။ ဤ စကားသည် ဆရာများခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြသောစကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဇနေနန္တိ-မိမိ ဖြစ်စေတတ်ဟော ပြောတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဇနာ”ဟု ပြု၍ ဆရာတို့ကို အရ ကောက်ပါ၊ ပုထု+ဇနာ ဧတေသံတိ ပုထုဇ္ဇနာ။

မှတ်ချက်။ ။ယောဇနာ၌ “ဥလ္လောကနံ ပေက္ခနံ (ကြည့်ရှုခြင်း၊) ဥလ္လောကံ-ခြင်း၊ မုခဿ+ဥလ္လောကံ မုခုလ္လောကံ၊ တံ ဧတေသံတိ မုခုလ္လောကိကာ”ဟု အဿတ္ထိ အနက်၌ ဣကပစ္စည်းဟု ဆို၏၊ ဧကဂုံတ္ထရ၊ အတ္ထာရာသံဃာတဝဂ် အဋ္ဌကထာ၌ကား “မုခုလ္လောကကာ”ဟု တွေ့ရ၏၊ “ဥ+လောက-ဒဿဇန”ဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်းဖြင့် ပြီးနိုင်သောကြောင့် သာ၍ သန့်ရှင်း၏၊ ဥလ္လောကေန္တိတိ ဥလ္လောကကာ၊ မုခံ+ဥလ္လောကကာ မုခုလ္လောကကာ။]

ပုထု ၊ပေ၊ အဝုဋ္ဌိတာ။ ။ဤ စကားသည် “များစွာသော ဂတိတို့မှ+မထနိုင်ကြသေး”ဟု ဆိုသဖြင့် “များစွာသောဂတိ ရှိကြ၏”ဟူသောအနက်ကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဇနေတဗ္ဗာ-ဖြစ်စေထိုက်သော ဂတိတို့တည်း၊ ဣတိ ဇနာ၊ (တစ်နည်း) ဇာယန္တိ ဧတ္တာတိ ဇနာ-ဖြစ်ရာဂတို့”ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ “ပုထု-များစွာကုန်သော+ဇနာ-ဖြစ်စေထိုက်သော ဂတိတို့သည်၊ ဝါ-ဖြစ်ရာဂတိတို့သည်၊ ဧတေသံတိ ပုထုဇ္ဇနာ”ဟု ပြပါ။

ပုထု ၊ပေ၊ အဘိသင်္ခါရေန္တိ။ ။“များစွာသော အဘိသင်္ခါရတို့ကို ပြုတတ်ကြ၏”ဟု ဆိုသဖြင့် “များစွာသော အဘိသင်္ခါရရှိကြ၏”ဟူသောအနက်ကို ပြ၏၊ “ဇာယန္တိ ဧတေဟိတိ ဇနာ-သတ္တဝါတို့၏ဖြစ်ကြောင်း ပညာဘိသင်္ခါရ စသောတရားတို့”ဟု ပြု၍ “ပုထု+ဇနာ (ဖြစ်ကြောင်း အဘိသင်္ခါရတို့သည်) ဧတေသံတိ ပုထုဇ္ဇနာ”ဟု ပြပါ၊ (တစ်နည်း) “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ”နှင့်အညီ၊ ဇနဓာတ်သည်ပင် ဤနေရာ၌

ပြုစီမံတတ်ကုန်၏။ ဣတိ ပုထုဇ္ဇနာ၊ ပုထုနာနာဩဃေဟိ-များစွာသော အမျိုးမျိုးသော ဩဃတို့သည်၊ ပုယုန္တိ-မျှောအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ပုထုဇ္ဇနာ၊ ပုထုနာနာသန္တာပေဟိ-များစွာကုန်သော အမျိုးမျိုးသော ပူလောင်တတ်သော ရာဂမီး အစရှိသည်တို့သည်၊ သန္တပုန္တိ-ပြင်းစွာ ပူလောင်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ ပုထုဇ္ဇနာ၊ (“ပုထု၊ ပေ၊ ဟိ-တို့ဖြင့်၊ သန္တပုန္တိ-ပြင်းစွာ ပူလောင်ကြကုန်၏” ဟုလည်း ပေး၊) ပုထုနာနာပရိဋ္ဌာဟေဟိ-များစွာကုန်သော အမျိုးမျိုးသော ကိလေသာအပူတို့သည်၊ ပရိဋ္ဌယုန္တိ-ထက်ဝန်းကျင် လောင်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့မည်၏။

ပုထု-များစွာကုန်သော ကာမဂုဏ်တို့၌၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ ကာမဂုဏေသု-တို့၌၊ ရတ္တာ-ဆိုးရည်စွဲသကဲ့သို့ တပ်စွဲနေကုန်ပြီ၊ ဂိဒ္ဓါ-လွန်စွာ မက်မောကုန်ပြီ၊

အဘိသင်္ခရဏအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ နောက်၌ ဝဟန သန္တပုနစသော အနက်များကို လည်းကောင်း ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဇေနန္တိတိ ဇနာ” ဟု ပြု၍ “ပုထု-များစွာသော အဘိသင်္ခါရတို့ကို+ဇနာ-ပြုစီမံတတ်သူတို့တည်း၊ ဣတိ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့” ဟု ပြုပါ။

ပုထု ပေ၊ ပုယုန္တိ။ ။ “များစွာသော ဩဃတို့သည် မျှောအပ်သူတို့” ဟု ဆိုသဖြင့် “များစွာ ဩဃရှိသူတို့” ဟူသောအနက်ကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် “ဇာယန္တိ ဧတေဟိတိ ဇနာ-သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဩဃတို့” ဟု ပြု၍ “ပုထု-ဇနာ ဧတေသံတိ-ပုထုဇ္ဇနာ” ဟု ပြုပါ။ (တစ်နည်း) ဇနာတိ၏ ဝဟနအနက်ကို ယူ၍ “ပုထု-များစွာသော ဩဃတို့သည်+ဇနာ-မျှောအပ်သော သတ္တဝါတို့တည်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့” ဟုလည်း ပြုပါ။

ပုထု ပေ၊ သန္တပုန္တိ။ ။ “ပြင်းစွာ ပူလောင်တတ်သောကြောင့် ရာဂမီးသည် ကို “သန္တာဝ” ဟု ခေါ်၏။ ဇာယန္တိ ဧတေဟိတိ ဇနာ၊ ပုထု+ဇနာ (ဖြစ်ကြောင်းရာဂ စသောအပူတို့သည်၊) ဧတေသံတိ ပုထုဇ္ဇနာ၊ “ပရိဋ္ဌယုန္တိ” ဟူသော နောက်ဝါကျ၌ လည်း နည်းတူ၊ ကိလေသာအားလုံးကို “ပရိဋ္ဌာဟ” ဟု ခေါ်သည်။ ဤ နှစ်ဝါကျတို့၌ လည်း “ဇာယန္တိ ဧတေဟိတိ ဇနာ” ဟု ပြု၍၊ “ပုထု+ဇနာ (ရာဂစသော မီးတို့ သည်၊ ရာဂစသော ကိလေသာအပူတို့သည်၊) ဧတေသံတိ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့” ဟု ပြုပါ။ [“ပုထု-များစွာသော ရာဂစသော မီးတို့သည်၊ ဇနာ-ပူလောင်အပ်သူတို့တည်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့” ဟုလည်း တစ်နည်းပြုပါ။]

ပုထု ပေ၊ ရတ္တာ၊ ဂိဒ္ဓါ။ ။ “ပုထုကို “ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု” ဟု ဖွင့်၏။ ပုထု နောင် သုဝိဘတ်အကြေ ကြံပါ။ “ကာမဂုဏ်တို့၌တပ်မက်တတ်” ဟု ဆိုသဖြင့် “ကာမဂုဏ်တို့၌ဖြစ်သော ရာဂဂေဓ စသည်ရှိသူများ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဇာယတိတိ ဇနော-ဖြစ်တတ်သော ရာဂဂေဓစသည်” ဟု ပြု၍ “ပုထု+ဇနော ဧတေသန္တိ ပုထုဇ္ဇနာ-များစွာသော+ဖြစ်တတ်သော ရာဂဂေဓတိ စသည်ရှိသူတို့” ဟု ပြုပါ။ (တစ်နည်း) “ဇာယန္တိတိ ဇနာ-ဖြစ်တတ် တပ်မက်တတ်သူတို့၊ “ပုထုသု+ဇနာ ပုထုဇ္ဇနာ” ဟု ဋီကာပြု၏။ ရတ္တာ၊ ဂိဒ္ဓါစသော သဒ္ဒါတို့သည် တဏှာရာဂ ကာမစွန္ဒ ရှိသူကိုချည်း ဟောသောကြောင့် ပရိယာယ် သဒ္ဒါများတည်း၊ သို့သော် သဒ္ဒါနက်အားဖြင့် ကား ထူးကြ၏။ ထို့ကြောင့် အဝတ်ဖြူကို ဆိုးရည်ဖြင့် ဆိုးသောအခါ နဂိုဖြူသော

ဂမိတာ-ကြံစည်တတ်သောရာဂဖြင့် တောင့်တစွဲလမ်းကြကုန်ပြီ [ဂမိတာ-
အဖြည့်ခက်အောင်ထုံးဖွဲ့အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်ပြီ။] မုစ္ဆိတာ-မိန်းမောတွေဝေ
သကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်ပြီ။ အဇ္ဈောသန္တာ-လွမ်းမိုးသက်ရောက်အပ်ကုန်ပြီ။ (တစ်နည်း)
အဇ္ဈောသိတာ (အဇ္ဈောသာနာ)-မျိုးစုံ ပြီးဆုံးကုန်ပြီ။ လဂ္ဂါ-ကပ်ငြိကုန်ပြီ။

အဆင်းမှ ပြောင်းလွဲ၍ ဆိုးရည်စွဲနေသကဲ့သို့ ဆန္ဒရာဂဖြင့်ကာမဂုဏ်တို့၌ ဆိုးထားသူ
တပ်စွဲနေသူတို့ကို “ရတ္တာ” ဟု ခေါ်ရသည်။ ရန္တဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ရန္တိသု-တပ်စွဲ
ကုန်ပြီ။ “ဣတိ ရတ္တာ၊ ဂိဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ဂိဓဓာတ်သည် အလွန် လိုချင်ခြင်းအနက်ကို
ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဂိဓ္ဓိသု-အလွန် လိုချင်ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဂိဓ္ဓါ” ဟု ပြု။ [ရတ္တာ
ဂိဓ္ဓါတိအာဒိ ပရိယာယဝစနံ၊ အပိစ (သို့သော်လည်း) ရတ္တာတိ ဝတ္တံဝိယ ရဂ်ဇာ
ဇောန စိတ္တဿ ဝိပရိဏာမကရေန ဆန္ဒရာဂရတ္တာ၊ ဂိဓ္ဓါတိ အဘိကဓံသဘာဝေန
အဘိဂိဇ္ဈနေန ဂိဓ္ဓါ၊-သီလက္ခန္ဓံ ဋီကာသစ်။]

ဂမိတာ။ ။မဟာနိဒ္ဒေသေ၊ ဂဟဋ္ဌသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ဂမိတာတိ သင်္ကပ္ပရာ
ဂေန ပစ္စယာသိသမာနာ ဟုတ္တာ ဂမိတာ” ဟု ဖွင့်၏။ ဤအလို ဂဓဓာတ် မရှိသော
ကြောင့် ဂါဓဓာတ်၏ ဣစ္ဆာအနက်ကို ဖွင့်သည်ဟု ကြံဖွယ်ရှိ၏။ ဂါ၌ ရသေ့ပြု၊ မူလ
ပဏ္ဏာသ၊ မူလပရိယာယဝဂ်၊ (၁) သုတ်ဋီကာ၌ကား “ဂမိတာတိ ဂန္ထိတာဝိယ
(ထုံးဖွဲ့အပ်သကဲ့သို့) ဒုမ္မောစနိယဘာဝေန (အဖြည့်ခက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်)၊
တတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓါ” ဟု ဖွင့်၏။ နောက်ဆရာတို့ကား “ဂထိတာ” ဟု ပြင်ကြ၏။ သို့သော်
“ဂထ” ဓာတ်ကို မတွေ့ရ။

မုစ္ဆိတာ။ ။မုစ္ဆဓာတ်သည် တွေဝေခြင်း အနက်ဟောတည်း။ ကိလေသာဝိသန
ဝသေန (ကိလေသာပူးဝင်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်) ဝိသညီဘူတာဝိယ အနညကိစ္စမောဟံ
သမာပန္နာ-သညာကင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်လျက် ကာမဂုဏ်ကိစ္စမှတစ်ပါး အခြားကိစ္စ
တို့၌ စိတ်မဝင်စားနိုင်လောက်အောင် တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ပြီ။ သီလက္ခန္ဓံ
ဋီကာသစ်၊ ပဏ္ဏာသဋီကာ၌လည်း အလားတူဖွင့်၏။ သို့သော် ပါဠိပျက်နေဟန်တူသည်။

အဇ္ဈောသန္တာ။ ။ “ကာမနန္ဒိယာ-ကာမတို့၌ နှစ်သက်သော တဏှာသည်။
အဓိ+သြသန္တာ-လွမ်းမိုး သက်ရောက်အပ်ကုန်ပြီ။ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌာ-လွမ်းမိုးအပ်ကုန်ပြီ”
ဟု မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာဖွင့်၏။ ဤအလို အဇ္ဈောသန္တာကို ပါဠိမှန်ဟု ယူသင့်၏။
သန္တာ၌ သဒဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ပဏ္ဏာသဋီကာ၌ကား “အနညသာဓာရဏေဝိယ+
ကတ္တာ-သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံကုန် (မဆိုင်ကုန်)သကဲ့သို့ ပြု၍၊ ဂိလိတွာ-
မျိုးချ၍၊ ပရိနိဋ္ဌာပေတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ပြီးဆုံးစေ၍၊ ဌိတာ” ဟု ဖွင့်၏။ ဤအလို
အဓိ+အဝ+ သာဓာတ်၊ (ပြီးဆုံးခြင်းအနက်ဟော၊) အာနပစ္စည်းဖြင့် “အဇ္ဈောသာနာ” ဟု
ရရှိပေလိမ့်မည်။ [စာအုပ်တို့၌ “အဇ္ဈောသိတာ” ဟု တွေ့ရ၏။ “အဓိ+အဝ+(အဝကို
သြပြု) သာဓာတ် (တ)ပစ္စည်း” ဟု ကြံပါ။]

လဂ္ဂါ။ ။လဂဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ လဂဓာတ်သည် သင်္ဂ (ကပ်ငြိခြင်း)အနက်ကို
ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မဇာလသုတ် သီလက္ခန္ဓံဋီကာသစ်၌ “ဝင်္ကကဏ္ဍကေဝိယ
အာသတ္တာ-ကောက်သောဆူး၌ ကပ်ငြိဝင်ကုန်သကဲ့သို့ ကာမဂုဏ်တို့၌ ကပ်ငြိကုန်ပြီ”

လဂိတာ-ကပ်ငြိခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ပြီ၊ (တစ်နည်း) လဂိတာ-လွန်စွာ ဖြစ်သော ကပ်ငြိခြင်းရှိကုန်ပြီ၊ ပလိဗုဒ္ဓါ-ဆက်စပ်နေကုန်ပြီ၊ (တစ်နည်း) နှိပ်စက်အပ် ကုန်ပြီ၊ [ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိဟု ပြင်၊] ဣတိ-ကြောင့်၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့မည်၏။

ပုထု-များစွာသော နိဝရဏတို့သည်၊ ပဉ္စဟိ-ငါးပါးကုန်သော၊ နိဝရဏေဟိ- နိဝရဏတို့သည်၊ အာဝုတာ-အစွာ ပိတ်ဆို့အပ်ကုန်ပြီ၊ နိဝုတာ-တားမြစ်အပ် ကုန်ပြီ၊ သြဝုတာ-မြှေးရှက်အပ်ကုန်ပြီ၊ [စာအုပ်တို့၌ “သြဖုဇ္ဇာ”ဟု တွေ့ရ၏၊]

ဟုလည်းကောင်း၊ “မဟာပလိပေဝါပတနေန နာသိကဂ္ဂပလိပန္န ပုရိသောဝိယ ဥဒ္ဓရိတု မသတ္တု ဣယျဘာဝေန နိမုဂ္ဂါ-ကြီးစွာသောညွှန်ကျခြင်းကြောင့် နာသီးဖျား တိုင်အောင် နစ်မြုပ်နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့ ထုတ်ဆယ်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်တို့၌ နစ်မြုပ်ကုန်ပြီ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

လဂိတာ။ ။လဂဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ မက္ခဏာလေပနဝိယ မက္ခဏော-မျောက် သည် မျောက်နံစေးအားဖြင့် ထိုအရပ်၌ ကပ်ငြိနေသကဲ့သို့ “ပဉ္စန္ဒ ဣန္ဒြိယာနံဝသေန အာသိဂိတာ-ကာမဂုဏ်တို့၌ငါးပါးသော ဣန္ဒြေတို့၏အစွမ်းဖြင့် ကပ်ငြိနေကုန်ပြီ” ဟူသော မူလဋီကာဖွင့်ကိုထောက်၍ “လဂိတာ”ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ “လဂိတာ”ဟု မရှိသင့်၊ (တစ်နည်း) လဂ္ဂပုဒ်နောင် သညာတ အဿတ္ထိအနက်၌ ဣတပစ္စည်းသက်၍ “လဂိတာ-လွန်စွာဖြစ်သော ကပ်ငြိခြင်းရှိကုန်ပြီ”ဟုသော်လည်း ကြံပါ။

ပလိဗုဒ္ဓါ။ ။စုရာဒိ ဗုဒ္ဓဓာတ်သည် ဗန္ဓနအနက်ကို ဟော၏၊ ထို ဗုဒ္ဓဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သမ္ပုဒ္ဓါ-ဆက်စပ်နေကုန်ပြီ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဗုဓိဓာတ်သည် “ဟိသန” အနက်ကို ဟော၏၊ ထိုဗုဓိဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဥပဒ္ဓုတာ”ဟုလည်းကောင်း ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။

ပုထု ပဉ္စဟိ ပေ၊ ပဋိကုန္တိတာ။ ။ပုထုကို “ပဉ္စဟိ နိဝရဏေဟိ”ဟု သရုပ် ပြသည်၊ ပုထုနောင် ဟိဝိဘတ်ကြေ၊ ဇာယန္တိ ဧတေတိတိ နော-ဖြစ်ကြောင်းနိဝရဏတို့၊ ပုတု+နော ဧတေသန္တိ ပုထုဇ္ဇနာ-များစွာကုန်သော နိဝရဏရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ (တစ်နည်း) ဇနိယန္တေတိ နော၊ ပုထူဟိ-များစွာသော နိဝရဏတို့သည်၊ နော- ဖြစ်စေအပ်၊ ပိတ်ဖုံးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့။

အာဝုတာ နိဝုတာ။ ။အာဝုတာ စသည်တို့လည်း ပရိယာယ်သဒ္ဓါများပင် တည်း၊ သို့သော် သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့်ကား ကွဲပြားသေး၏၊ ထို့ကြောင့် အာဝုတာကို “အာဝရိတာ-ပိတ်ဆို့အပ်ကုန်ပြီ”ဟု ဖွင့်၏၊ အာပုဗ္ဗ “ဝု-သံဝရဏေ”ဟူသော ဓာတ်၊ တဝစ္စည်း၊ တကို ဋုပြု၊ နိဝုတာတိ နိဝါရိတာ (တားမြစ်အပ်ကုန်ပြီ။)

သြဝုတာ။ ။“သြဝုတာတိ အဝတ္ထရိတွာ ဆာဒိတာ”ဟု မဟာနိဒ္ဒေသဂုဟဋ္ဌက သုတ် အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်၊ ဤ၌ ဝုဓာတ်ကို “ဆာဒိတာ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သြဝုတာ”ဟု ရှိသင့်၏၊ စာအုပ်တို့၌ “သြဖုဇ္ဇာ”ဟု တွေ့ရသည်၊ ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၌ “ဖုဇ္ဇ-အာဝရဏေ”ဟု ရှိသောကြောင့် “သြဖုဇ္ဇာ”ရှိလျှင် တော်သေး၏၊ သီလက္ခန် ဋီကာသစ်၌ကား “ပလိဂုဏ္ဍိတာ-ထက်ဝန်ကျင် ရစ်ပတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ပရိယောနဒ္ဓါဝါ- (တစ်နည်း) မြှေးယှက်အပ်ကုန်ပြီ”ဟု (ပဏ္ဏာသဋီကာအတိုင်း)ဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်နှင့် လျောက်သော “သြနဒ္ဓါ”ပါဌ်လည်း သီလက္ခန်-တေဝိဇ္ဇသုတ်၌ မူကွဲရှိသည်။

ပိဟိတာ-ပိတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ပဋိစ္စန္ဒာ-ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်ပြီ၊ ပဋိကုဇ္ဇိတာ-မှောက်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့မည်၏။

ဝါ-တစ်နည်း၊ (အချို့ စာအုပ်များ၌ ဝါသဒ္ဓါမပါ၊) ပုထုန-များစွာကုန်သော၊ ဂဏနပထ-ဂဏန်းလမ်းကို၊ (တစ်မှစ၍ အသင်္ချေယျတိုင်အောင် ဂဏန်းလမ်းကို၊) အတိတာန-လွန်ကုန်သော၊ အရိယဓမ္မပရမ္ပါဒါန-အရိယာတရားတို့မှ မျက်နှာလွှဲဖြစ်ကုန်သော၊ နိစဓမ္မသမာစာရာန-နိမ့်ကျသော တရားဟူသော အကျင့်ရှိကုန်သော၊ ဇနာန-သတ္တဝါတို့၏၊ အန္တောဂစ္ဆောပိ-အတွင်း၌ ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ပုထုဇ္ဇနော-မည်၏၊ အယံ-ဤ လူအပေါင်းသည်၊ ပုထုဝ (ပုထဂေဝ)-အသီးအခြားသာတည်း၊ သီလသုတာဒိ ဂုဏ ယုတ္တေဟိ-သီလ သုတအစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ အရိယေဟိ-အရိယာဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-လူတို့နှင့်၊ ဝါ-တို့မှ၊ ဝိသုယေဝ-အသီးအခြားသာလျှင်၊ သင်္ချ-ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်သော၊ ဝိသံသဇ္ဇော-မရောနှောသော၊ ဇနော-လူအပေါင်းတည်း၊ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ပုထုဇ္ဇနော-မည်၏၊ [ဣတိပိ-ဟု ပိ ပါသောကြောင့် ရှေ့၌ဝါသဒ္ဓါ မလိုဟု မှတ်ပါ။]

ပိဟိတာ ၊ပေ၊ ပဋိကုဇ္ဇိတာ။ ။“ပိဟိတာတိ ပိဒဟိတာ-ပိတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ [အပိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၊ ဧကံ ဟ၊ အာကံ ဣပြ၊] ပဋိစ္စန္ဒာတိ ဆာဒိတာ-ဖုံးအပ်ကုန်ပြီ၊ ပဋိကုဇ္ဇိတာတိ ဟေဋ္ဌာမုခဓာတာ-အောက်၌ဖြစ်သော မျက်နှာရှိကုန်ပြီ၊ တစ်နည်း မှောက်အပ်ကုန်ပြီ”ဟု သီလက္ခန္ဓီကာသစ် ဖွင့်သည်၊ [ပဋိကုဇ္ဇိတာတိ ပုထုဇ္ဇနာတိ ဟု သာဓကအဆုံး၌ “ဣတိ”သဒ္ဓါ ပါစေ။]

ပုထုန ၊ပေ၊ ဂစ္ဆောပိ။ ။ဂါထာရှေ့ နှစ်ပါဒ၏အကျယ်ကို ပြပြီး၍၊ တတိယပါဒ၏ အကျယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ပုထုန”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤ အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဇာယတိထိ ဇနော၊ ပုထုသု နိစဓမ္မသမာစာရေသု-များစွာသော ယုတ်နိမ့်သော တရားအကျင့် ရှိသူတို့၌+ဇနော-ဖြစ်သူ (ပါဝင်သူ)တည်း၊ ပုထုဇ္ဇနော-သူ”ဟုလည်းကောင်း၊ “ပုထုန-တို့၏+အတ္တန္တရေ-အတွင်း၌+ဇနော-ဖြစ်သူတည်း၊ ဝါ-ပါဝင်သူတည်း၊ ပုထုဇ္ဇနော”ဟုလည်းကောင်း၊ “ပုတု (ဗဟုကော)-များစွာသော+ဇနော-သတ္တဝါတည်း၊ ပုထုဇ္ဇ နော”ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်၌ ဝိဂြိုဟ်ပြုထားသည်။

ပုထုဝါယံ ၊ပေ၊ ဇနေဟိ။ ။ဤကား ဂါထာ၏စတုတ္ထပါဒ၏ အဖွင့်တည်း၊ ပုထုဝကို (တစ်နည်း) ပုထဂေဝကို “ဝိသုယေဝ သင်္ချဂတော”ဟု ဖွင့်၍၊ ထိုကိုပင် “ဝိသံသဇ္ဇော”ဟု အဖြောင့်ဖွင့်သည်၊ ဝိဂြိုဟ်ကိုကား “ပုထုဝေ (ပုထဂေဝ)-အရိယာတို့မှ တစ်သီး တစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်သော+ဇနော-လူအပေါင်းတည်း၊ ပုထုဇ္ဇနော”ဟု ဋီကာသစ်ပြုထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။“ပုထုဝါယံ”ကို “ပုထဂါယံ”ဟု ပြင်ကြ၏၊ ပြခဲ့သော သက္ကတပုဒ်ရင်းလိုက်၍ ပြင်ခြင်းဖြစ်သည်၊ ထို့သို့ပြင်လိုလျှင် အဋ္ဌကထာ စာအုပ်များဝယ် “ပုထဂါယံ”ဟု ဂါထာ၌လည်းကောင်း၊ “ပုထဂေဝါယံ”ဟု အကျယ်၌လည်းကောင်း

ဧဝံ-ဤသို့၊ အဿုတဝါပုထုဇ္ဇနောတိ-ဟူကုန်သော၊ ဒွိဟိ-န်သော၊ ဧတေဟိ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ၊ ပေ၊ ကလျာဏေကော ပုထုဇ္ဇနောတိ-ဟူ၍၊ ဒွေ-န်သော၊ ယေတေပုထုဇ္ဇနာ-အကြင် ပုထုဇဉ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တေသု-ထို နှစ်မျိုးသော ပုထုဇဉ်တို့တွင်၊ အန္ဓပုထုဇ္ဇနော-အန္ဓပုထုဇဉ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ [အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ-နေမင်း၏ ဆွေတော်မျိုးတော် ဖြစ်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓေန-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အန္ဓော-ပညာမျက်စိအားဖြင့်ကန်းသော၊ ဧကော-တစ်မျိုးသော၊ ပုထုဇ္ဇနော-ပုထုဇဉ်လည်းကောင်း၊ ကလျာဏော-ပညာမျက်စိအားဖြင့်ကောင်းသော၊ ဧကော-သော၊ ပုထုဇ္ဇနော-လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့၊) ဒုဝေ-နှစ်မျိုးကုန်သော၊ ပုထုဇ္ဇနာ-တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

အရိယာနံ အဒဿာဝီတိအာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ကိလေသေဟိ-တို့မှ၊ အာရကတ္တာ-ဝေးကွာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနယေ-ကြီးပွားကြောင်း မဟုတ်သော အကျင့်၌၊

ရှိရပေလိမ့်မည်၊ ဒုတိယနည်း၌ ဝါသဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် ဤ တတိယနည်း၌ ဝါသဒ္ဓါ မလို၊ ထိုသို့ရှိလျှင် “ဂေါ သရေ ပုထဿာဂမော” သုတ်ဖြင့် ဂ အက္ခရာလာ၍ “ပုထဂေဝ” ဟုလည်းကောင်း၊ “ပုထဿု ဗျဉ္ဇနေ” သုတ်ဖြင့် အကို ဥပြု၍ “ပုထုဇ္ဇနော” ဟုလည်းကောင်း ပြီနိုင်သောကြောင့် ကောင်း၏။

အဿုတဝါ ပေ၊ ပဒေဟိ။ ။ “အန္ဓပုထုဇ္ဇနော ဝုတ္တာ ဟောတိ” ၌ စပ်၊ “အဿုတဝါ-ကြားနာမှတ်သားအပ်သော သုတမရှိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ခန္ဓာ အာယတန စသည်တို့ကိုသိသော အသိဉာဏ်စက္ခု မရှိ” ဟု ဆိုရာရောက်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း-ခန္ဓာ အာယတနစသည်တို့ကို ကြားနာရမှ ထို ကြားနာရမှုကို အခြေခံ၍ ခန္ဓာ စသည်တို့ကို သိသောဉာဏ်၊ “ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသာရှိ၏၊ အတ္တမရှိ” ဟု သိသောဉာဏ်ကို ရနိုင်သောကြောင့်တည်း၊ အခြေခံဖြစ်သော ကြားနာရမှုမျှ မရှိလျှင် ထို ဉာဏ်စက္ခုရဖို့ မှာ သာ၍ ဝေးနေရကား၊ အဿုတဝါပုဒ်ဖြင့် အန္ဓပုထုဇဉ်ဖြစ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်၊ [ခန္ဓာယတနာဒိနံ သဝနာဓိနတ္တာ ပညာစက္ခုပဋိလာဘဿ၊ တေသံ သဝနာဘာဝဒီပကံ အဿုတဝါတိ ဣဒံ ပဒံ အန္ဓတံ ဝဒတိ-အနု။]

အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။ ။ အာဒိစ္စဿ-ဗန္ဓု အာဒိစ္စဗန္ဓု၊ ထေရဂါထာ၊ ဧကနိပါတ၊ အဘယတ္ထေရဂါထာ၌ကား “အာဒိစ္စဝံသေ သမ္ဘူတတ္တာ အာဒိစ္စော+ဗန္ဓုဧတဿာတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု (ဘဂဝါ)” ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်၏၊ ထိုအလို “နေမင်းဟူသော ဆွေတော်မျိုးတော်ရှိသော ဘုရား” ဟု ပေးပါ၊ ထို အဋ္ဌကထာ၌ အခြားနည်းလည်း ဖွင့်သေး၏။

အာရကတ္တာ။ ။ ကိလေသေတိ-တို့မှ၊ အာရကာ-ဝေးကွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ အရိယာ-တို့၊ “သဗ္ဗတ္ထ နိရုတ္တိနယေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ဟု ဋီကာမိန့်သောကြောင့် “အာရကာ” ပုဒ်မှ အာကို အ၊ ရ၏ အကို ဣ၊ ကကို ယပြုခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် “အရိယာ” ဟု ပြီးရသည်။

န ဣရိယနတော-မဖြစ်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣရိယန၌ ဘာဝုပ္ပဓာန ကြံ၊] အယေ-ကြီးပွားကြောင်းအကျင့်၌၊ ဣရိယနတော-ဖြစ်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဒေဝကေန-နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ လောကေန-သတ္တလောကသည်၊ အရဏီယတောစ-ဆည်းကပ်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓါစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာဝကာစ-မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အရိယာနာမ-အရိယာတို့မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဝါ-တစ်နည်း၊ ဣဓ-ဤ အရိယာနံ အဒဿာဝီဟူသော ပါဌ၌၊ ဗုဒ္ဓါစဝ-ဘုရားရှင်တို့သည်သာ၊ အရိယာ-အရိယာတို့မည်၏၊ [စေဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ကို ကန့်၊] ယထာဟ၊ သဒေဝကေ၊ ပေ၊ အရိယောတိ ဝုစ္စတိတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ၊) [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သဒေဝကေ-နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ပေ၊ လောကေ-၌၊ တထာဂတော-ကို၊ အရိယောတိ-အရိယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊

အနယေ န ဣရိယနတော။ ။အယဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏၊ စတေန-ဤ နည်းလမ်းဖြင့်၊ အယတိ-ဖြစ်တတ် ကြီးပွားတတ်၏၊ ဣတိ အယော၊ န+အယော အနယော-ကြီးပွားကြောင်းမဟုတ်သော (ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော) အကျင့်၊ ဣရိယဓာတ်လည်း ဇီဝဝုတ္တိ (အသက်၏ဖြစ်ခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ဣရိယန္တိကံ ဣရိယာ၊ အနယေ-ကြီးပွားကြောင်းမဟုတ်သော အကျင့်၌+နဣရိယာ-မဖြစ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ အရိယာ-တို့၊ “အနယ+နဣရိယ”ဟု ဆိုလိုလျက် န+ယ+န+ဣတို့ကို ဝဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ချေ၍ “အရိယ”ဟု ပြီးသည်။

အယေ၊ ပေ၊ အရဏီယတော။ ။ဣရိယန္တိတိ ဣရိယာ၊ အယေ-ကြီးပွားကြောင်း အကျင့်၌+ဣရိယာ-ဖြစ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ အရိယာ-တို့၊ ယ-ဣ တို့ကိုချေ၍ “အရိယ”ဟု ပြီးသည်။ ... “အရဏီယတော”ဖြင့် “အရဏီယာတိ အရိယာ (အရိယန္တတိ အရိယာ)-ဆည်းကပ်အပ် ဆည်းကပ်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့”ဟု ပြုဖို့ရန် ပြသည်။ “အရ-ဂတိမိ”ဟူသောဓာတ်နောင် ကျပစ္စည်း၊ ဣ အာဂံ။

ဗုဒ္ဓါစ၊ ပေ၊ ဝုစ္စန္တိ။ ။ဤပြခဲ့သော ဝစနတ္ထများနှင့်အညီ ပုထုဇဉ်သူတော်ကောင်းလည်း အရိယာအမည်ရသင့်ပါ၏၊ သို့သော် အရိယဟူသောမည်၏ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓ အရိယာဖြစ်ပြီးသော ဗုဒ္ဓသာဝကတို့၌သာ တင်ရှားသောအထင်ရဋ္ဌိအမည် ဖြစ်ကြောင်း သိစေလို၍ “ဗုဒ္ဓါစ၊ ပေ၊ ဝုစ္စန္တိ”ဟု ဝုစ္စန္တိကြိယာဖြင့် မိန့်သည်။ [ယဒိပိ အရိယသဒ္ဓေါ ဝိသုဒ္ဓါသယပယောဂေသု (စင်ကြယ်သော အာသယပယောဂရှိကုန်သော) ပုထုဇ္ဇနေသုပိ ဝတ္တတိ၊ ဣဓ ပန အရိယ မဂ္ဂါဓိဂမေန သဗ္ဗလောကုတ္တမဘာဝေနေဝ (အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ထက် မြတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်၊) အရိယဘာဝေါ အဓိပ္ပေတောတိ ဒေသန္တော အာဟ-ဗုဒ္ဓါစာတိ အာဒိ၊-ယောဇနာ။]

ဗုဒ္ဓါစေအရိယာ။ ။ဤနည်း၌ကား အရိယာအရဝယ် ဗုဒ္ဓ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကအားလုံးကို ရနိုင်သော်လည်း ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် အမြတ်ဆုံးအရိယဖြစ်တော်မူသော ဗုဒ္ဓကိုသာ “အရိယ”ဟု ယူရသည်။

မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ကောဋိဂါမဝဂ်၊ လောကသုတ်၊] ပန-ကား၊ သပ္ပရိသာတိ
 ဧတ္ထ-ဟူသောဤပါဌ၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တထာဂတ
 သာဝကာစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သပ္ပရိသာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏၊
 ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ တထာဂတသာဝကတို့သည်၊ လောကုတ္တရ
 ဂုဏယောဂေန-လောကုတ္တရာ ဂုဏ်နှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ သောဘနာ-တင့်တယ်
 ကုန်သော၊ ပုရိသာ-ယောက်ျားတို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သပ္ပရိသာ-တို့မည်၏၊
 ဝါ-တစ်နည်း၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤဗုဒ္ဓ၊
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ကို၊ ဒွေဓာပိ-အားဖြင့်လည်း၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်
 ကုန်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဗုဒ္ဓါပိ-တို့သည်လည်း၊ အရိယာစ-အရိယာတို့လည်းမည်၏၊
 သပ္ပရိသာစ-သပ္ပရိသ တို့လည်းမည်၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝကာပိ-ပစ္စေက
 ဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ သည်လည်း၊ (အရိယာစ-တို့လည်းမည်၏၊ သပ္ပရိသာစ-
 တို့လည်းမည်၏။)

ယထာဟ-နည်း၊ ယော၊ ပေ၊ ဝဒန္တိ တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ၊) [ယောဓီရော-
 အကြင် ပညာရှိသည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ ကတညု-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ပြီးသော
 ကျေးဇူးကို သိလေ့ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ကတဝေဒိ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ပြီး
 သောကျေးဇူးကို တင်ရှားစေလေ့ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်
 ပြီးသောကျေးဇူးကို ထင်ရှားအောင် ဆပ်လေ့ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ကလျာဏ
 မိတ္တော-ကောင်းသော မိတ်ဆွေရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဒဠ္ဗဘတ္တိ(စ)-ခိုင်မြဲသော
 ဆည်းကပ်ခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ဒုက္ခိဿ(ဒုက္ခိတဿ)-ဒုက္ခ
 ရှိသူ၏၊ ဝါ-ဒုက္ခရောက်နေသူ၏၊ ကိစ္ဆံ-ကိစ္စကို၊ သက္ကစ္ဆ-ကောင်းစွာ ပြု၍၊
 ဝါ-လေးလေးစားစား၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ တထာဝိဓံ-ထိုသို့ သဘောရှိသော
 ပညာရှိကို၊ သပ္ပရိသံ-တင့်တယ်သော ယောက်ျားဟူ၍၊ ဝါ-သူတော်ကောင်းဟူ၍၊

သပ္ပရိသာ။ ။အရိယအရ၌ ဗုဒ္ဓကိုယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် သပ္ပရိသအရ၌
 ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် တထာဂတသာဝကတို့ကိုသာ ယူရတော့
 သည်၊ [သဗ္ဗေဝဝါ စသောနည်း၌ကား ရနိုင်သမျှကို နှစ်ပုဒ်လုံးဖြင့် ယူသည်။]

ကတညုကတဝေဒိ။ ။“ယော ဝေ ကတညု”စသောဂါထာ၌ ရှေ့သုံးပါဒ်
 သည် ဣန္ဒဝဇီရ၊ စတုတ္ထပါဒ်သည် ဥပေန္နဝဇီရတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ကတဝေဒိ”ဟုလည်း
 ကောင်း၊ “ဒဠ္ဗဘတ္တိဟောတိ”ဟုလည်းကောင်း၊ “ဒုက္ခိဿ သက္ကစ္ဆ”ဟုလည်းကောင်း
 ရှိသင့်သည်၊] အခြားနေရာ၌ သူတစ်ပါးတို့က မိမိအပေါ်၌ ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို
 သိသူကို ကတညုဟုလည်းကောင်း၊ ထို ကျေးဇူးကို ပြန်၍ သိစေသောအားဖြင့်
 ထင်ရှားစွာပြုတတ် ကျေးဇူးဆပ်တတ်သူကို ကတဝေဒိဟုလည်းကောင်း ခေါ်ရသည်၊
 ကတံ+ဇာနာတိတိ တတညု၊ ကတံ+ဝေဒေတိ (သိစေတတ်၊ သိအောင်ပြုသောအားဖြင့်
 ကျေးဇူးဆပ်တတ်၏၊) ဣတိ ကတဝေဒိ၊ [ဝေဒိ၌ ဝိဒဓာတ်သည် သိခြင်းအနက်ကို
 ဟော၏၊ ကာရိတ်အကြေ ကြံ၍ သိစေသောအားဖြင့် ထင်စွာပြုတတ် (ကျေးဇူးဆပ်)
 ဟူသော အနက်တိုင်အောင် ယူပါ။]

ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။ [စတ္တာလီသနိပါတ်၊ သရဘင်္ဂဇာတ်၊] ဟိ-မှန်၊ ကလျာဏမိတ္တော ဒဠ္ဗဘတ္တိစ ဟောတိတိ-ဟူသော၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရည်ရှိသော ဂုဏ်ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓသာဝကာ-ကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ကတညုတာ ဒိဟိ-ကတညုတာ အစရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊) ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (အရိယ၊ သပ္ပရိသတို့ကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊) ယော-အကြင်အသုတဝါပုထုဇဉ်သည်၊ တေသံ အရိယာနံ-ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အဒဿနသီလော-ဖူးမြင်ခြင်းအလေ့ မရှိ၊ ဒဿနေစ-ဖူးမြင်ခြင်း၌လည်း၊ န သာဓုကာရီ-ကောင်းစွာ ပြုလေ့မရှိ၊ သော-ထိုအသုတဝါပုထုဇဉ်ကို၊ အရိယာနံ အဒဿာဝီတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

သော-ထိုအရိယာနံ အဒဿာဝီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စက္ခုနာ-စက္ခုဖြင့်၊ အဒဿာဝီ-ဖူးမြင်လေ့မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊ ဉာဏေန-ဉာဏ်ဖြင့်၊ အဒဿာဝီ-ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဇော-နှစ်ပါးအပြားရှိ၏၊ တေသု-တို့နှစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဉာဏေန-ဖြင့်၊ အဒဿာဝီ-ဖူးမြင်လေ့မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝါ-ဖူးမြင်ခြင်း၌ ကောင်းစွာ ပြုခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဣဓ-ဤ အရိယာနံ အဒဿာဝီဟူသော ပါဠိ၌၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ မံသစက္ခုနာ-မံသစက္ခုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာဝါ-ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အရိယာ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ) ဝိ-ကုန်သော်လည်း၊ အဒိဋ္ဌာ ဝါ-မြင်အပ်သည် မမည်ကုန်သည်သာလျှင်၊ ဟောန္တိ၊ (ကဿာ-နည်း၊) တေသံ စက္ခုနံ-ထို မံသစက္ခုဒိဗ္ဗစက္ခုတို့၏၊ ဝဏ္ဏမတ္တဂ္ဂဟဏတော-အဆင်းမျှကိုသာ ယူနိုင်ခြင်းကြောင့်

အဒဿနသီလော ပေ၊ ကာရီ။ ။အာဝီပစ္စည်း၏ တဿိလ၊ တဒ္ဓမ္မ၊ တဿာဓုကာရီတာ သုံးနက်တို့တွင် တဒ္ဓမ္မအနက်သည် အများဆိုင် ထုံးစံဓမ္မတာ ဖြစ်သောကြောင့် ထို အနက်ကိုမပြဘဲ တစ်ယောက်တည်းနှင့်သာဆိုင်သော တဿိလ တဿာဓုကာရီတာအနက်ကို ဖွင့်ပြသည်။

န အရိယဘာဝဂေါစရတော။ ။“အရိယာနံ-တို့၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ”ဟူသည် မင်္ဂဖိုလ်တရားတည်း၊ မင်္ဂဖိုလ်ရမှ အရိယာဖြစ်နိုင်သည်-ဟူလို၊ အရိယ ဘာဝေါ+ဂေါစရော ယေသံတိ အရိယဘာဝဂေါစရာ၊ န+အရိယဘာဝဂေါစရာ အနရိယဘာဝဂေါစရတာ-အရိယာတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မင်္ဂဖိုလ်ဟူသော အာရုံမရှိသော (မင်္ဂဖိုလ်ကို အာရုံမပြုနိုင်သော) မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခုတို့၊ ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြုရသောကြောင့် “န အရိယဘာဝဂေါစရတော”ဟု ဝါကျမရှိသင့်၊ “အနရိယဘာဝဂေါစရတော”ဟု သမာသ်သာ ရှိသင့်သည်၊ သို့မဟုတ် “န အရိယ”ဟု သမာသ်ရှိသော်လည်း နကို အန်မပြုဘဲ ထားသည်ဟုသော်လည်း ကြံပါ။

လည်းကောင်း၊ န အရိယဘာဝဂေါစရတော-အရိယာတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဂ်ဖိုလ်ဟူသောအာရုံ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။
 [“တေသံ စက္ခုန” နေရာ၌ “တေသံ စက္ခုနာ” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။ “တေသံ-
 ထို ပုထုဇဉ်တို့၏၊ စက္ခုနာ မံသစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်” ဟု ပေး၊] သောဏသိင်္ဂါ
 လာဒယောပိ-အိမ်ခွေး တောခွေးအစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်သော်မှလည်း၊
 စက္ခုနာ-မံသစက္ခုဖြင့်၊ အရိယေ-တို့ကို၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြကုန်၏။ စ-ထိုသို့ပင်
 မြင်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ တေ-ထို အိမ်ခွေး တောခွေးအစရှိသော သတ္တဝါ
 တို့သည်၊ အရိယာနံ-တို့ကို၊ ဒဿာဝိနော-မြင်လေ့ရှိကုန်သည်၊ န-မဖြစ်ကုန်။

တကြ-ထို အရိယာနံ ဒဿာဝိ မဖြစ်ရာ၌၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊
 ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ စိတ္တလပဗ္ဗတဝါသိနော-စိတ္တလတောင်၌ နေလေ့ရှိသော၊
 ခီဏာသဝတ္ထေရဿ-ရဟန္တာဖြစ်သော ထေရ်၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေး
 ဖြစ်သော၊ ဝုပ္ပပဗ္ဗဇိတော-တောထွက်ရဟန်းကြီးသည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ထေရေန-
 ရဟန္တာထေရ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊
 ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ [သပိတ်နှင့် နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကိုယူ၍၊] ပိဋ္ဌိတော-နောက်မှ၊
 အာဂစ္ဆန္တော-လိုက်လာလသော်၊ ထေရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိကိရ-မေးသတတ်၊ (ကိံ၊)
 ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ အရိယာနာမ-အရိယာတို့မည်သည်ကို၊ ကိဒိသာ-အဘယ်
 ကဲ့သို့ ရှုအပ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆိကိရ၊) ထေရော-ရဟန္တာထေရ်
 သည်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ (ကိံ၊) ဣဓ-ဤ လောက၌၊ ဧကဇ္ဇော-အချို့
 သော၊ မဟလ္လကော-သက်ကြီးအိုသည်၊ အရိယာနံ-တို့၏၊ ပတ္တစီဝရံ-တို့၊ ဂဟေ
 တွာ၊ ဝတ္ထုပဋိပတ္တိ-ဝတ်အကျင့်ကို၊ ကတွာ-၍၊ သဟ-အတူတကွ၊ စရန္တောပိ-
 လှည့်လည်ရပါသော်လည်း၊ အရိယေ-တို့ကို၊ နေဝဇာနာတိ-မသိ၊ အာဝုသော-
 ငါ့ရှင်၊ အရိယာ-အရိယာတို့ကို၊ ဧဝံ ဒုဇ္ဇာနာ-ဤသို့ ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်ကုန်၏၊
 ဝါ-ဤမျှလောက် သိနိုင်ခဲ့ကုန်၏၊ ဣတိ၊ (အာဟ-ပြီး၊) [ဣကိ-ဤကား၊
 ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ဒုပုဗ္ဗ၊ ဉာဓာတ် ကိယာဒိ-နာပစ္စည်း၊ ခပစ္စည်း၊ ဒုက္ခေန+
 ဉာယန္တေတိ ဒုဇ္ဇာနာ။]

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တောပိ-မိန့်တော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ သော-ထို တောထွက်
 ရဟန်းကြီးသည်၊ နေဝအညာသိကိရ-မသိရှာသတတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ စက္ခု
 နာ-မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်၊ ဒဿနံ-မြင်ခြင်းသည်၊ နဒဿနံ-မြင်ခြင်းမဟုတ်၊
 ဉာဏဒဿနမေဝ-ဉာဏ်ဖြင့် မြင်ခြင်းသည်သာ၊ ဒဿနံ-မြင်ခြင်းတည်း၊
 ယထာဟ-နည်း၊ ကိန္တေ ပေ၊ ပဿတိတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီး၊) [ဝတ္ထုလိ-
 ဝတ္ထုလိ၊ တေ-သင့်အား၊ ဝါ-သည်၊ ဒိဋ္ဌေန-မြင်အပ်သော၊ ဣမိနာ ပူတိကာ
 ယေန-ဤပုပ်သော ကိုယ်ဖြင့်၊ ကိံ-အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်း?၊ ဝတ္ထုလိ-
 ဝတ္ထုလိ၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မ-သစ္စာလေးပါးတရားကို၊ ပဿတိ-

မြင်၏။ သော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မံ-ငါတုရားကို။ ပဿတိ-မြင်သူမည်၏။ [ခန္ဓ
ဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ယေရဝဂ်၊ ဝက္ကလိသုတ်၊ တရား ရစေတော်မူလိုသောကြောင့်
မြတ်စွာဘုရား၏ကိုယ်တော်ကို ဖူးမြင်နေခြင်း၌ အပြစ်တင်တော်မူသည်။
ထိုမျှလောက် တရားရဖွယ်မရှိသူကား တရား၏ရုပ်ပုံတော်ကို ဖူးမြင်နေရခြင်း
သည်ပင် မွန်မြတ်လှပေပြီ။]

တသ္မာ-ကြောင့်၊ စက္ခုနာ-မံသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်၊ ပဿန္တောပိ-ကြည့်ရှု
နေပါသော်လည်း၊ ဉာဏေန-ဖြင့်၊ အရိယေဟိ-တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌိ-မြင်အပ်သော၊
အနိစ္စာဒိလက္ခဏံ-အနိစ္စအစရှိသော လက္ခဏာကို၊ အပဿန္တော-မမြင်သော
ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရိယာဓိဂတံ-အရိယာတို့သိအပ် ရအပ်ပြီးသော၊
ဓမ္မံ-သစ္စာလေးပါးတရားကို၊ အနဓိဂစ္ဆန္တောစ-မသိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊
ဝါ-မရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရိယကရဓမ္မာနံ-အရိယာ၏အဖြစ်ကို
ပြုတတ်သော တရားတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အရိယ
ဘာဝဿစ-အရိယာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဂ်ဖိုလ်၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-
ကိုလည်းကောင်း၊ အဒိဋ္ဌတ္တာ-မမြင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အရိယာနံ
အဒဿာဝိတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါတိ-ကား၊ သတိပဋ္ဌာနာတိဘောဒေ-သတိပဋ္ဌာန်
အစရှိသော အထူးအပြားရှိသော၊ အရိယဓမ္မေ-အရိယာတို့၏တရား၌၊ အကုသ
လော-မကျွမ်းကျင်သော၊ [“ဆဋ္ဌိဝိဘတ်သည် သတ္တမိအနက်၌ သက်သည်”ဟု
သိစေလို၍ “အရိယဓမ္မေ”ဟု ဖွင့်သည်။] ပန-ဆက်၊ အရိယဓမ္မေ အဝိနိတောတိ-
ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါ၌၌၊ [ဝိနယောနာမ-ဝိနယမည်သည်၊ ဒုဝိဓော-နှစ်ပါး
အပြားရှိ၏၊ ဧတ္ထ-ဤ နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းတွင်၊ ဧကမေကော-
တစ်ပါးတစ်ပါးသော ဝိနည်းသည်၊ ပဉ္စဓာ-ငါးပါးအပြားအားဖြင့်၊ (ဘိဇ္ဇတိ-
ပြား၏၊) တဿ-ထို နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဝိနည်း၏၊ အဘာဝတော-မရှိ
ခြင်းကြောင့်၊ အယံ-ဤ အသုတဝါပုထုဇဉ်ကို၊ အဝိနိတောတိ-အဝိနိတဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ-၏၊] ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ဥဒ္ဓေသမှတစ်ပါး နိဒ္ဓေသကို ဆိုဦးအံ့၊
အယံ ဝိနယော-ဤ ဝိနည်းသည်၊ သံဝရဝိနယော-သံဝရဝိနည်းလည်းကောင်း၊
ပဟာန ဝိနယော-ပဟာနဝိနည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓော-၏၊ စ-
ဆက်၊ ဒုဝိဓေပိ-နှစ်ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဧတ္ထဝိနယ-ဤဝိနည်း
တွင်၊ ဧကမေကော-သော၊ ဝိနယော-သည်၊ ပဉ္စဓာ-အားဖြင့်၊ ဘိဇ္ဇတိ-၏၊
ဟိ-ထပ်၍ ချဲ့ဦးအံ့၊ (တနည်း) ဟိ-နိဒ္ဓေသမှတစ်ပါး ပဋိနိဒ္ဓေသကို ဆိုဦး
အံ့၊ သံဝရဝိနယောပိ-သံဝရဝိနည်းသည်လည်း၊ ဝါ-စောင့်စည်းကြောင်း ဆုံးမ
ကြောင်းဖြစ်သော တရားသည်လည်း၊ သီလသံဝရော-သီလသံဝရလည်းကောင်း၊
သတိသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဉာဏသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ခန္တိသံဝရော-
လည်းကောင်း၊ ဝီရိယသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဉ္စဝိဓော-

၏။ ပဟာနဝိနယောပိ-သည်လည်း၊ ဝါ-ပယ်ရှားကြောင်း ဆုံးမကြောင်း ဖြစ်သော တရားသည်လည်း၊ တဒဂ်ပဟာနံ-တဒဂ်ပဟာန်လည်းကောင်း၊ ဝိက္ခမ္ဘ န ပဟာနံ-လည်းကောင်း၊ သမုစ္ဆေဒပဟာနံ-လည်းကောင်း၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနံ- လည်းကောင်း၊ နိဿရဏပဟာနံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ ပဉ္စဝိစော-၏။

☰

တတ္ထ-ထို သံဝရဝိနယ ငါးပါးတို့တွင်၊ ဣမိနာ ပါတိမောက္ခသံဝရေန- ဤ စောင့်စည်းကြောင်းဖြစ်သော ပါတိမောက္ခသီလနှင့်၊ ဥပေတော-ပြည့်စုံသည်၊ သမုပေတော-ကောင်းစွာ ပြည့်စုံသည်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဂတော-သော၊ အဘိဓမ္မာ-ဈာနဝိဘင်း၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယဉ္စ လာသော၊) အယံ-ဤ သံဝရသည်၊ သီလသံဝရော-မည်၏။ ဝါ-စောင်းစည်း ကြောင်း သီလမည်၏။ စက္ခုန္တိယံ-ကို၊ ရက္ခတိ-၏၊ စက္ခုန္တိယေ-ဉ္စ၊ သံဝရ- စောင့်စည်းခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဂတော-သော၊ ဒီဃနိကာယံ သုတ်သီလက္ခန္ဓံ သာမညဖလသုတ်၊ ဣန္ဒြိယသံဝရဉ္စလာသော၊) အယံ-သည်၊ သတိသံဝရော-မည်၏။ ဝါ-စောင်းစည်းကြောင်း သတိမည်၏။

[အဇိတ-အဇိတ၊ လောကသွံ-လောကဉ္စ၊ ယာနိ သောတာနိ-အကြင် တဏှာဒိဋ္ဌိ၊ ကြွင်းသော ကိလေသာ၊ ဒုစ္စရိတ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အယဉ်တို့သည်၊ (သဝန္တိ-တသွင်သွင်စီးနေကြကုန်၏၊) သတိ-သတိသည်၊ တေသံ-ထိုတဏှာ ဒိဋ္ဌိ၊ ကြွင်းသော ကိလေသာ၊ ဒုစ္စရိတ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အယဉ်တို့ကို၊ နိဝါရဏံ- တားမြစ်ကြောင်းတရားတည်း၊ (တမေဝသတိ-ထို သတိကိုပင်၊) သောတာနံ- တို့ကို၊ သံဝရံ-စောင့်စည်းကြောင်းတရားဟူ၍၊ ဗြူမိ-ဟောတော်မူ၏၊ ဧတေ-

ယာနိ သောတာနိ။ ။သဝန္တိ-ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ တသွင်သွင်စီးနေ တတ်ကုန်၏။ ဣတိ သောတာနိ-မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်နေတတ်ကုန်သော တဏှာဒိဋ္ဌိ၊ ကြွင်းသောကိလေသာ၊ ဒုစ္စရိတ၊ အဝိဇ္ဇာတို့တည်း။ [တဏှာဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာတို့မှ ကြွင်းသော ကိလေသာတို့ကို ကိလေသာအရ ယူရသည်။]

သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။ ။ဝိပဿနာယုတ္တာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသမာနာသတိ တေသံ သောတာနံ နိဝါရဏံ ၊ပေ၊ တမေဝါဟံ သတိ သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိတိ အဓိပ္ပာယော ၊ပေ၊ ရူပါဒီသု ပန အနိစ္စတာဒိပတိ ဝေဓသာမိကာယ မဂ္ဂပညာယ ဧတေ သောတာ သဗ္ဗသော ပိဓိယုန္တိတိ၊-သုတ္တနိပါတ်၊ ပါရာယနဝဂ္ဂ၊ အဇိတ သုတ္တဋ္ဌကထာ။

ပညာယေတေ ပိဓိယုရေ။ ။“သတိ တေသံ နိဝါရဏံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သတိသံဝရ၏ ဥဒါဟရဏ်ဟု ထင်ရသော်လည်း “ပညာယေတေ ပိဓိယုရေ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဉာဏသံဝရ၏ ဥဒါဟရဏ်ဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။ ထို ဉာဏ်ပညာ ဟူသည်လည်း ထို တဏှာဒိဋ္ဌိစသော သောတာတို့ကို မစီးသွားနိုင်အောင် အကြွင်းမဲ့ ပိတ်ဆို့တတ်၊ တားဆီးတတ်သော မဂ်ဉာဏ်တည်း။ [သောတာနံ သံဝရော ပိဒဟနံ သမုစ္ဆေဒဉာဏန္တိ ဝိညာယတိ။]

ဤ တဏှာဒိဋ္ဌိစသော အယဉ်တို့ကို၊ ပညာယ-မဂ်ပညာဖြင့်၊ ပီမိယျရေ-မိမိ သန္တာန်တွင် မစီးဝင်အောင် ပိတ်ဆို့အပ်ကုန်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (အဝေါစ-ဟောတော်မူပြီ၊) ဣတိ-သို့၊ (အာဂတော-လာသော၊) [ခုဒ္ဒကနိကာယ် သုတ္တနိပါတ်၊ ပါရာယနဝဂ် အဇီတမာဏဝပုစ္ဆာ၌လာသော၊] အယံ-ဤသံဝရ သည်၊ ဉာဏသံဝရောနာမ-မည်၏။ ဝါ-စောင့်စည်းကြောင်း ဉာဏ်မည်၏။

သီတဿ-အအေးကို၊ ခမော-သည်းခံနိုင်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဥဏှဿ- အပူကို၊ (ခမော ဟောတိ၊) ဣတိ-သို့၊ (အာဂတော-သော၊) [မူလပဏ္ဏာသ၊ မူလပရိယာယဝဂ်၊ သဗ္ဗာသဝသုတ်၌လာသော၊] အယံ-ဤ သံဝရသည်၊ ခန္တိ သံဝရော-မည်၏။ ဝါ-စောင့်စည်းကြောင်းဖြစ်သော ခန္တိ မည်၏။ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ် ပေါ်လာသော၊ ကာမဝိတက္ကံ-ကာမဝိတက်ကို၊ နာမိဝါသေတိ-မိမိအထက်၌ သက်ဝင်၍ မနေစေ၊ ဝါ-လက်ခံ၍မထား၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဂတော-သော၊) [သဗ္ဗာသဝသုတ်၌လာသော၊] အယံ-ဤ သံဝရသည်၊ ဝီရိယသံဝရော-မည်၏။ ဝါ-စောင့်စည်းကြောင်း ဝီရိယမည်၏။ [“ဥပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ ပဟာနာယ ဝါယာမော”ဟူသော သမ္မပဇာန်ဝီရိယတည်း။]

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗောပိ-သော၊ အယံသံဝရော-ကို၊ ယထာသကံ-အကြင် အကြင် မိမိဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ သံဝရိတဗ္ဗာနံ-စောင့်စည်းထိုက်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိနေတဗ္ဗာနုဉ္စ-ပယ်ဖျောက်ထိုက်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဆုံးမထိုက်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနံ-ကာယဒုစရိုက်

ခန္တိသံဝရော။ ။အအေးတို့ သည်းခံနိုင်၊ အပူကို သည်းခံနိုင်သော ခန္တိ တရား ဟူသည် “အဓိဝါသနာ”ဟု ခေါ်အပ်သော တရားတည်း။ အဓိ-မိမိအပေါ်၌+ဝါသနာ- တည်နေစေတတ်သော တရား၊ အအေး အပူတွေလျှင် ထို အအေး အပူကို “အေးချိန်မို့ အေးတာပေါ့၊ ပူချိန်မို့ ပူတာပေါ့”ဟု သဘောထား၍ သည်းခံနေခြင်းကို “အဓိ+ဝါသနာ” ဟု ဆိုသည်။ အာဒိဖြင့် ခုံသ မကသစသည်နှင့် ဒုရတ္တ (မကောင်းပြောသမျှ) ခံနိုင် ခြင်းစသည်ကို ယူပါ။ [တရားကိုယ် ကောက်ပုံကို ဋီကာ၌ ရှုပါ။] ထိုသို့ သည်းခံနေ ခြင်းသည်ပင် ဒေါသမှ စောင့်စည်းနိုင်သောကြောင့် “သံဝရ”လည်း မည်၏။

ကာယဒုစ္စရိတာဒိနံ။ ။ကာယဒုစ္စရိတာဒိနန္တိ ဒုဿီလျ သင်္ခါတာနံ ကာယဝစီ ဒုစ္စရိတာနံ မုဋ္ဌဿစွသင်္ခါတာနံ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာနံ ပါပကာနံ အက္ခန္တိ အညာဏ ကောသဇ္ဇာနုဉ္စ-ဋီကာ၊ ထိုတွင် ဒုဿီလျသင်္ခါတာနံ ကာယဒုစ္စရိတာနံဟူသော ဤ စကားဖြင့် သီလသံဝရဖြင့် စောင့်စည်းထိုက် ပယ်ရှားထိုက်သော တရားတို့ကို ပြ၏။ မုဋ္ဌဿစွသင်္ခါတာနံ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာနံ ပါပကာနံ-ဟူသော ဤစကားဖြင့် သတိသံဝရဖြင့် စောင့်စည်းထိုက် ပယ်ရှားထိုက်သော တရားတို့ကို ပြ၏။ အက္ခန္တိဖြင့် ခန္တိသံဝရဖြင့် စောင့်စည်းထိုက် ပယ်ရှားထိုက်သော တရားတို့ကို ပြ၏။ အညာဏဖြင့် ဉာဏသံဝရဖြင့် စောင့်စည်းထိုက် ပယ်ရှားထိုက်သော တရားတို့ကို ပြ၏။ ကောသဇ္ဇဖြင့် ဝီရိယသံဝရဖြင့် စောင့်စည်းထိုက် ပယ်ရှားထိုက်သော တရားတို့ကို ပြသည်။

အစရှိသည်တို့ကို၊ သံဝရဏတော-စောင့်စည်းတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သံဝရော-သံဝရဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိနယနတော-ပယ်ဖျောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဆုံးမတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနယောတိ-ဝိနယဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ တာဝ-ပဟာနဝိနယမှ ရှေးဦးစွာ၊ သံဝရဝိနယော-သည်၊ ပဉ္စော-အားဖြင့်၊ ဘိဇ္ဇကိ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ [ယံကို နောက်၌လာမည့် ပဟာနံနှင့်တွဲ၊] နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒါဒိသု-နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် အစရှိကုန်သော၊ ဝိပဿနာဉာဏေသု- ဝိပဿနာဉာဏ်တို့တွင်၊ (တေန တေန ဝိပဿနာဉာဏေန၌ စပ်၊) ပဋိပ္ပက္ခဘာဝ တော-ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဉာဏ်တို့က ပယ်တတ်သော ပဟာ ယကတရား၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသည်တို့က ပယ်ထိုက်သော ပဟာတဗ္ဗတရားဖြစ်၍ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့်၊) ဒီပါလောကေန-မီးရောင်ဖြင့်၊ တမဿ- အမှိုက်မှောင်ကို၊ (ပဟာနံ) ဣဝ-ပယ်ခြင်းကဲ့သို့၊ (တထာ-ထူ၊) တေန တေန ဝိပဿနာဉာဏေန-ထိုထို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်၊ တဿတဿ အနတ္တဿ- ထိုထို အကျိုးမဲ့ကို၊ (ထိုထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသည်ကို၊) ယံပဟာနံ-အကြင် ပယ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ၊) [“ဧတံ တဒင်္ဂပဟာနံ နာမ”ဟု လာမည့်နိယမနှင့် တွဲ။]

သေယျထိဒံ-အဘယ် ပယ်ခြင်းနည်း၊ နာမရူပဝဝတ္ထာနေန-နာမရူပဝဝတ္ထာန ဉာဏ်ဖြင့်၊ (နာမ်ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ- သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုလည်းကောင်း၊ (ပဟာနံ၌ စပ်၊) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန-ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်ဖြင့်၊ (နာမ်ရုပ်တို့၏အကြောင်းကို ပိုင်းခြား၍ယူတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) အဟေတုဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိနံ-အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ [ဤ ဒိဋ္ဌိများကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ ပြထားပြီ၊] တဿေဝ-ထို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၏ပင်၊ အပရဘာဂေန-နောက်အဖို့ဖြစ်သော၊ ကင်္ခါဝိတရဏေန-ကင်္ခါဝိတရဏဉာဏ်ဖြင့်၊ (ယုံမှားသံသယကို လွန်မြောက် ကြောင်း ဉာဏ်ဖြင့်၊) ကထံကထိဘာဝဿ-သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှား ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (တွေးတောယုံမှားသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ယုံမှား သံသယကိုလည်းကောင်း၊) ကလာပသမ္မသနေန-ကလာပသမ္မသန ဉာဏ်ဖြင့်၊ (ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို အပေါင်းအားဖြင့် သုံးသပ်ကြောင်း ဉာဏ်ဖြင့်၊) အဟံ-ငါတည်း၊ မမ-ငါ့ဟာတည်း၊ ဣတိ ဂါဟဿ-ဤသို့ ယူကြောင်း ဖြစ်သော တဏှာမာနကိုလည်းကောင်း။

မှတ်ချက်။ ။မုဋ္ဌဿစွသင်္ခါတာနံ နေရာဝယ် “မုဋ္ဌဿစွသင်္ခါတဿ ပမာ ဒဿ”ဟု မူကွဲရှိ၏။ အနုဋီကာ၌ “သတိပဋိပက္ခတ္တာ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာနံ မုဋ္ဌဿစွန္နိ ဝုတ္တာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် မုဋ္ဌဿစွသင်္ခါတာနံဟု ရှိသောပါဌ်သာ ရှေးမှ ဖြစ်ဟန် တူသည်။ အက္ခန္တိ အညာဏဟု ရှိနေရာ၌လည်း “အညာဏ အက္ခန္တိ”ဟုရှိလျှင် အဋ္ဌ ကထာနှင့် ရှေ့နောက်အစဉ် တည့်စည်။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနေန-မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနဉာဏ်ဖြင့်၊ (ဝိပဿနာ၏လမ်းမှန်
 လမ်းမမှန်ကို ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) အမဂ္ဂေ-လမ်းမှန် မဟုတ်သော
 ဝိပဿနပက္ကိလေသဌ်၊ မဂ္ဂသညာယ-လမ်းမှန်ဟူသော အမှတ်သညာကို
 လည်းကောင်း၊ ဥဒယဒဿနေန-ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဖြင့်၊ (ရုပ်နာမ်တို့၏အဖြစ်
 ကို ရှုတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌာယာ-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကိုလည်းကောင်း၊
 ဝယဒဿနေန-ဝယဒဿနဉာဏ်ဖြင့်၊ (အပျက်ကို ရှုတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊)
 သဿတဒိဋ္ဌိယာ-သဿတဒိဋ္ဌိကိုလည်းကောင်း၊ ဘယဒဿနေန-ဘယဒဿန
 ဉာဏ်ဖြင့်၊ (ဘေးဟုရှုတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) သဘယေ-ဘေးနှင့်တကွဖြစ်သော
 သင်္ခါရတရားအစုဌ်၊ အဘယသညာယ-ဘေးမရှိဟု မှတ်ထင်တတ်သော သညာ
 ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒိနဝဒဿနေန-အာဒိနဝဒဿနဉာဏ်ဖြင့်၊ (ရုပ်နာမ်
 တို့၏အပြစ်ကို ရှုတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) အဿာဒသညာယ-သာယာဖွယ်ဟု
 မှတ်ထင်တတ်သော သညာကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယ-နိဗ္ဗိဒါနုပဿ
 နာဉာဏ်ဖြင့်၊ (ငြီးငွေ့ဖွယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) အဘိရတိသညာ
 ယ-အလွန် မွေ့လျော်ဖွယ်ဟု မှတ်ထင်တတ်သော သညာကိုလည်းကောင်း။

မုစ္စိတုကမျတာဉာဏေန-မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်ဖြင့်၊ (သင်္ခါရတို့မှ လွတ်ခြင်း
 ဌာ အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်ဖြင့်၊) အမုစ္စိတုကာမတာယ-မလွတ်
 လိုသည်၏ အဖြစ်တို့လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာဉာဏေန-ဥပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့်၊
 (သင်္ခါရတို့ကို အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊) အနုပေက္ခာယ-
 အသင့်အားဖြင့် မရှုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ [သင်္ခါရအာရုံတို့မှ မပြန်လည်လိုခြင်း၊
 လျစ်လျူမရှုလိုခြင်း၊ တွယ်တာနေခြင်းသဘောကို “အနုပေက္ခာ” ဟု ဆိုသည်။]
 အနုလောမေန-အနုလောမဉာဏ်ဖြင့်၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ-ဓမ္မဋ္ဌိတိမည်သော ပဋိစ္စ
 သမုပ္ပါဒ်၌လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနေစ-၌လည်းကောင်း၊ ပဋိလောမဘာဝဿ-

မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနေန။ ။[သြဘာသစသော ဝိပဿနပက္ကိလေသတို့သည် မဂ်
 ဖိုလ်ရခြင်း၏လမ်းကြောင်း မဟုတ်၊ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိပဿနာ
 လမ်းသို့ သွားနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည်သာ မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ လမ်းကြောင်း
 အမှန်တည်း-ဟု ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်ကို မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနဟု ဆိုသည်။ [သြဘာ
 သာဒယော ဓမ္မာ န မဂ္ဂေါ၊ ဥပက္ကိလေသ ဝိနိမုတ္တံ ပန ဝီထိပဋိပန္နံ ဝိပဿနာဉာဏံ
 မဂ္ဂေါတိ မဂ္ဂဉ္စ အမဂ္ဂဉ္စ ဝဝတ္ထပေတိ၊-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ။]

ဓမ္မဋ္ဌိတိံ ၊ပေ၊ ပဋိလောမ ဘာဝဿ။ ။တိဋ္ဌန္တိ ဧတာယာတိ ဌိတိ၊ ဓမ္မာနံ+
 ဌိတိ ဓမ္မဋ္ဌိတိ-သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ တည်ကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာစသော
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တည်း၊ “ထို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခြင်း” ဟူသည် သဿတ
 ဥစ္ဆေဒအယူတည်း၊ (တစ်နည်း) ထို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားစုကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော
 မောဟတည်း၊ နိဗ္ဗာန်၌ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခြင်းဟူသည် သင်္ခါရတို့၌ မွေ့လျော်နေခြင်း
 တည်း၊ (တစ်နည်း) နိဗ္ဗာန်ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟတည်း၊-(ဋီကာ။)

ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေါတြဘုနာ-ဂေါတြရဘုဖြင့်၊ သင်္ခါရနိမိတ္တဂ္ဂါဟဿ-သင်္ခါရနိမိတ်ကို ယူကြောင်းကိလေသာကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-သင်္ခါရနိမိတ်ကို ယူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယံ ပဟာနံ-ပယ်ခြင်းတည်း၊ ဧတံ-ဤ ပယ်ခြင်းသည်၊ တဒင်္ဂပဟာနံနာမ-တဒင်္ဂပဟာနံမည်၏၊ [တေန တေန အင်္ဂေန-ထိုထို ကုသိုလ် အစိတ်အပိုင်းဖြင့်+တဿ တဿ အင်္ဂဿ-ထိုထို အကုသိုလ် အစိတ်အပိုင်းကို+ပဟာနံ-တည်း၊ တဒင်္ဂပဟာနံ-ခြင်း။]

ပန-ကား၊ ဥပစာရပ္ပနာဘောဒေန-ဥပစာရအပ္ပနာအားဖြင့်ပြားသော၊ သမာဓိ နာ-သမာဓိဖြင့်၊ ပဝတ္တိဘာဝ နိဝါရဏတော-နိဝရဏတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို တားမြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ဃဋ္ဌပ္ပဟာရေန-အိုးဖြင့် ပုတ်ခတ် ခြင်းဖြင့်၊ ဥဒကပိဋ္ဌေ-ရေအပြင်၌၊ သေဝါလဿ-မှော်ကို၊ ပဟာနံ ဣဝ- သို့၊ (တထာ-တူ) တေသံ တေသံ နိဝရဏာဒိဓမ္မာနံ-တို့ထို နိဝရဏအစရှိသော တရားတို့ကို၊ ယံ ပဟာနံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဧတံ-ဤ ပယ်ခြင်းသည်၊ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာနံနာမ-မည်၏၊ (ပယ်ခွာခြင်းဟူသော ပယ်ခြင်းမည်၏၊) [ဝိက္ခမ္ဘနံဧဝ (ဝိက္ခမ္ဘနသင်္ခါတံ ဝါ)+ပဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ။]

စတုန္တံ-ကုန်သော၊ အရိယမဂ္ဂါနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဘာဝိတတ္တာ-မိမိ သန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ပွားစေအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံတံ မဂ္ဂဝတော-ထိုထို မဂ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သန္တာနေ-၌၊ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာယာနာတိအာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-

သင်္ခါရ ပေ၊ ဂေါဟဿ။ ။သင်္ခါရအာရုံကို ယူကြောင်းကိလေသာကို “သင်္ခါရ နိမိတ္တဂ္ဂါဟ” ဟု ဆို၏၊ ဂေါတြဘုသည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ တောဘူမက ရုပ်နာမ် သင်္ခါရကို အာရုံပြုရကား သင်္ခါရအာရုံကို ယူကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာဓာတ်ကို ပယ်နိုင်သည်၊ (တစ်နည်း) သင်္ခါရအာရုံကို ယူခြင်းကို သင်္ခါရနိမိတ္တဂ္ဂါဟ ဟု ခေါ်သည်။

ဃဋ္ဌပ္ပဟာရေန ပေ၊ ပဟာနံနာမ။ ။ရေအပြင်ဝယ် မှော်အတူ ရှိနေရာ၌ ခဲတစ်လုံးချလျှင် ခဲကျခိုကမ္ဘာ တိုနေရာ၌ မှော်ကင်းသွားသော်လည်း ခဲက ရေထဲ ရောက်လျှင် ချက်ခြင်း မှော်ပြန်ရောက်သကဲ့သို့ တဒင်္ဂပဟာနံဖြစ်သော ကာမကုသိုလ် ဖြင့် အကုသိုလ်ကို ပယ်ရာ၌ ကုသိုလ်ချုပ်လျှင် အကုသိုလ်ပြန်၍ ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် တဒင်္ဂပဟာနံသည် မှော်အထု၌ ခဲကျသည်နှင့်တူစွာ တခဏမျှသာ ပယ် နိုင်၏၊ ထို မှော်အထုကို ရေခပ်လိုသူက ရေအိုးဖြင့် အထော်ဝေးအောင် ပယ်ရှားလိုက် သောအခါ အတော်ကြာအောင် မှော်တွေ ဝေးနေသကဲ့သို့ ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာ သမာဓိဖြင့် နိဝရဏကိလေသာတို့ကို ပယ်ရာ၌ အတော်ကြာအောင် ပယ်ခွာနိုင်၏၊ ထို ပယ်ခွာခြင်းကိုပင် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံဟု ခေါ်သည်။

သမုဒယ ပက္ခိကဿ။ ။“သမုဒယပက္ခေ+ဘဝေါ” အရ သမုဒယတဏှာ၏ ဘက်သားဖြစ်သော ကိလေသာအပေါင်းဟူသည် တဏှာကို ထိုထိုမဂ်ဖြင့် ပယ်ရာဝယ် အတူတကွ ပယ်အပ်သော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ အပါယကမနီယ ဒေါသစသော ကိလေသာ များတည်း၊ [သမုဒယပက္ခိကဿ ပေ၊ ဒိဋ္ဌိအာဒယော ဝုစ္ဆန္တိ၊-ဋီကာ။]

ဖြင့်၊ ဝုတ္တဿ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ သမုဒယပက္ခိကဿ-သမုဒယအဖို့၌ ပါဝင်သော၊ ကိလေသဂဏဿ-ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာစသော ကိလေသာအပေါင်းကို၊ ဝါ-၏၊ အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေန-စင်စစ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ယံ ပဟာနံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣဒံ-ဤ ပယ်ခြင်းသည်၊ သမုဇ္ဈေဒပဟာနံနာမ-မည်၏၊ (အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်းဟူသော ပယ်ခြင်းမည်၏၊) [သမုဇ္ဈန္တနံ သမုဇ္ဈေဒေါ၊ သမုဇ္ဈေဒေါဝေ+ပဟာနံ သမုဇ္ဈေဒပဟာနံ၊ “သမုဇ္ဈေဒသင်္ခါတံ+ပဟာနံ သမုဇ္ဈေဒပဟာနံ”ဟုလည်း ပြု။]

ပန-ကား၊ ဖလက္ခဏေ-ဖိုလ်ခဏ၌၊ ကိလေသာနံ-တို့၏၊ ယံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တံ-အကြင် တစ်ဖန် ငြိမ်းအေးကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဧတံ-ဤ တစ်ဖန် ငြိမ်းအေးကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဟာနံနာမ-မည်၏၊ (တစ်ဖန် ငြိမ်းစေခြင်းဟူသော ပယ်ခြင်းမည်၏၊ ဝါ-ပယ်တတ်သော တရား မည်၏၊) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝေ+ပဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဟာနံ၊ “ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ သင်္ခါတံ+ပဟာနံ”ဟုလည်း ပြု။]

သဗ္ဗသင်္ခတ နိဿရဏတ္တာ-အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟီန သဗ္ဗသင်္ခတံ-ပယ်အပ်ပြီးသော အလုံးစုံသောသင်္ခတ တရားရှိသော၊ ဝါ-အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့ကိုပယ်ပြီးသော၊ ယံ နိဗ္ဗာနံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဧတံ-ဤ နိဗ္ဗာန်သည်၊ နိဿရဏပဟာနံနာမ-မည်၏၊ (လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသော ပယ်ခြင်းမည်၏၊ ဝါ-လွတ်မြောက်တတ် ပယ်တတ်သော တရားမည်၏၊) [နိဿရိယတေ-လွတ်မြောက်ခြင်း၊ နိဿရဏံ-ခြင်း၊ နိဿရဏံ ဧဝ+ပဟာနံ နိဿရဏပဟာနံ၊ “နိဿရဏသင်္ခါတံ+ပဟာနံ”ဟုလည်း ပြု။]

စ-ဆက်၊ သဗ္ဗမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဧတံ ပဟာနံ-ဤ ပဟာနံကို၊ (ဝုစ္စတိ၌ ပဓာနစပ်၊) ဝါ-သည်၊ (ပဟာနံ၊ ဝိနယောတို့၌ အပဓာနစပ်၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ စာဂဋ္ဌေန-စွန့်လွှတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ပဟာနံ-ပဟာနမည်၏၊ ဝိနယနဋ္ဌေန-ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့၏ ဖောက်ဖောက်

အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေန။ ။နတ္ထိ+ပဝတ္တိ ယဿာတိ အပ္ပဝတ္တိ (ကိလေသဂဏော၊) အစ္စန္တံ+အပ္ပဝတ္တိ အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိ၊ တဒဂံဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံတို့ဖြင့် ပယ်ရာ၌ နောက်တစ်ဖန် ထပ်၍ ဖြစ်သေး၏၊ အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိဖြစ်အောင် မပယ်နိုင်၊ မဂ်ဖြင့် ပယ်ရာ၌ကား နောက်ထပ် မဖြစ်တော့၊ ထို့ကြောင့် အစ္စန္တသဒ္ဓါထည့်၍ “အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိ”ဟု ဆိုရသည်၊ အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိနော+ဘာဝေါ အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေါ၊ စာအုပ်တို့၌ “အစ္စန္တ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေန”ဟု ရှိ၏၊ [ယောဇနာ၌ ဝိဂြိုဟ်တစ်မျိုး ပြုလေ၏။]

စာဂဋ္ဌေန ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။“ဟာ-စာဂေ”ဟူသော ဓာတ်နက်အရ “စာဂဋ္ဌေန ပဟာနံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပဟီယတေ-အကျိုးမဲ့ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်း၊ ပဟာနံ-ခြင်း၊ (တစ်နည်း) “ပဟေတိတိ ပဟာနံ”ဟု ကတ္တုသင်္ခလည်း ပြု၊ ပဟာနမေဝ+ဝိနယော၊ ပဟာနသင်္ခါတောဝါ ဝိနယော ပဟာနဝိနယော။

ပြန်ပြန်ဖြစ်ခြင်းကို ပယ်ရှားတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဝိနယော-မည်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဟာနဝိနယောတိ-ပဟာနဝိနယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တံတံ ပဟာနဝတော-ထိုထို ပဟာနရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌) တဿ တဿ ဝိနယဿ-တဒဂံပဟာနံစသော ထိုထို ဝိနည်း၏၊ သမ္ဘဝတောပိ-ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဧတံ-ဤ ပဟာနံကို၊ ပဟာနဝိနယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ပဟာနဝိနယောပိ-သည်လည်း၊ ပဉ္စဓာ-အားဖြင့်၊ ဘိဇ္ဇတိ-၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ ဒုဝိဓော-နှစ်ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘောဒဘော-အပြားအားဖြင့်၊ ဒသဝိဓော-ဆယ်ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အယံ ဝိနယော-ဤ ဝိနည်းသည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ [ဤ ယသ္မာပုဒ် မပါမှ စာသွားကောင်းသည်၊] အသုတဝတော-သုတမရှိသော၊ ဧတဿ ပုတုဇ္ဇနဿ-ဤ ပုထုဇ္ဇ၏(သန္တာန်၌) ဘိန္နသံဝရတ္တာ-ပျက်သော သံဝရရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဟာတဗ္ဗဿ-ပယ်ထိုက်သော တရား၏၊ ဝါ-ကို၊ အပ္ပဟိနတ္တာစ-မပယ်အပ်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အသုတဝတော-သော၊ ဧတဿ ပုတုဇ္ဇနဿ-၏ (သန္တာန်၌) နတ္ထိ၊ [“ဧတဿ၊ ဩ၊ ပုတုဇ္ဇနဿ”ကို ရှေ့လည်းငဲ့ နောက်လည်းငဲ့သော ကာကောလောကနနည်းဟု မှတ်ပါ၊] တဿ-ထို နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဝိနည်းဆယ်ပါးအပြားရှိသော ဝိနည်း၏၊ တသ္မာ အဘာဝတော-ထိုသို့ မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ပုထုဇ္ဇသန္တာန်၌ မရှိခြင်းကြောင့်) အယံ-ဤ အသုတဝါ ပုတုဇ္ဇကို၊ အဝိနိတောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ သပ္ပုရိသာနံ အဒဿာဝိ၊ ဩ၊ အဝိနိတောတိ ဧတ္တာပိ-ဟူသော ဤပါဠိရပ်တို့၌လည်း၊ ဧသ (ဧသော)-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်း အစီအရင်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတံ-ဤအရိယ၊ အရိယဓမ္မ၊ အရိယဝိနယနှင့် သပ္ပုရိသ၊ သပ္ပုရိသဓမ္မ၊ သပ္ပုရိသဝိနယဟူသော စကားအစုံသည်၊ အတ္ထတော-အနက် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်၊ နိန္နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုကြောင်းဖြစ်သော အထူးမရှိ။

တံ တံ ဩ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ပဟာနဝတောကို ကြည့်၍ “ပဟေတိတိ ပဟာနော-ပယ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်” [ယောနော၌ “ပဟာနိ အဿ အတ္ထိ”ဟု အဿတ္ထိပြု၍ ဝိနယကို အရကောကံလေ၏၊ စဉ်းစားပါ၊] ပဟာနဿ-ပယ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝိနယော-တည်း၊ ပဟာနဝိနယော။

ဧဝမယံ ဩ၊ ဝုစ္စတိ။ ။အရိယဓမ္မ အဝိနိတော၏ နိဂုံးတည်း၊ အယံ ဝိနယောကို နတ္ထိ၌ စပ်၊ ဘိန္နသံဝရတ္တာ အပ္ပဟိနတ္တာဟူသော ဟိတ်တို့ကိုကား အဝိနိတောတိ ဝုစ္စတိ၌ ပဓာန၊ နတ္ထိ၌ အပဓာနအဖြစ်ဖြင့် စပ်၊ ဝိနိယိတ္တ-ဆုံးမအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝိနိတော၊ န+ဝိနိတော အဝိနိတော-ဆုံးမအပ်ပြီးသူ မဟုတ်၊ သင်ပြအပ်ပြီးသူ မဟုတ်။

ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ မိန့်ဆိုသနည်း၊ ယေဝ တေ အရိယာ၊ ပေ၊ တညေ
ဝါတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-မိန့်ဆိုပြီ၊) ယေဝ-အကြင်သို့ သဘောရှိသည်သာလျှင်
ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အရိယာ-အရိယာတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊)
တေဝ-ထိုသို့ သဘောရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထို အရိယာတို့သည်၊
သပ္ပရိသာ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ယေဝ-ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-
တို့သည်၊ သပ္ပရိသာ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) တေဝ-န်သော၊
တေ-ထို သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ အရိယာ-အရိယာတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ယော
ဇဝ-အကြင်သို့ သဘောရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သော-ထို တရားသည်၊
အရိယာ နံ-တို့၏၊ ဓမ္မော-သည်၊ (ဟောတိ၊) သောဇဝ-သာလျှင်ဖြစ်သော၊
သော-ထို အရိယာတို့၏တရားသည်၊ သပ္ပရိသာနံ-သူတော်ကောင်းတို့၏၊
ဓမ္မော (ဟောတိ၊) ယောဇဝ-သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သော-ထို တရားသည်၊ သပ္ပရိ
သာနံ-တို့၏၊ ဓမ္မော (ဟောတိ၊) သောဇဝ-သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သော-ထို
သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားသည်၊ အရိယာနံ-တို့၏၊ ဓမ္မော (ဟောတိ၊)
ယေဝ-န်သော၊ တေ-ထို ဝိနည်းတို့သည်၊ အရိယဝိနယာ-အရိယာတို့၏ဝိနည်း
တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) တေဝ-န်သော၊ တေ-ထို ဝိနည်းတို့သည်၊ သပ္ပရိသဝိနယာ-
သူတော်ကောင်းတို့၏ဝိနည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ယေဝ-န်သော၊ တေ-ထို
ဝိနည်းတို့သည်၊ သပ္ပရိသဝိနယာ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) တေဝ-န်သော၊ တေ-
ထို သူတော်ကောင်းတို့၏ ဝိနည်းတို့သည်၊ အရိယဝိနယာ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊)
အရိယေတိဝါ-အရိယာဟူသည်လည်းဖြစ် သော၊ သပ္ပရိသေတိဝါ-သပ္ပရိသ
ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပေ၊ သပ္ပရိသ ဝိနယေတိဝါ-သပ္ပရိသဝိနယဟူသည်
လည်းဖြစ်သော၊ ဧသေ (ဧသော)-ဤ အရိယ၊ အရိယဓမ္မ၊ အရိယဝိနယသည်၊
သေ (သော)-ထို သပ္ပရိသ၊ သပ္ပရိသဓမ္မ၊ သပ္ပရိသဝိနယတည်း၊ (တစ်နည်း)
ဧသေ (ဧသော)-ဤ သပ္ပရိသ၊ သပ္ပရိသဓမ္မ၊ သပ္ပရိသဝိနယသည်၊ သေ (သော)-

ယေဝ တေ စသည်။ ။[ဤ ပါဠိရင်းကို ရှာ၍မတွေ့၊ “နဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ”
ကဲ့သို့ တတိယ သံဂါယနာခေတ်မှဖြစ်သော ပါဠိနှင့်တူသည်၊] “ယေ+တေ” ဟု သဗ္ဗ
နာမ် နှစ်ပုဒ်ရှိရာ၌ နောက်ပုဒ်အတွက် အနက်သီးခြားမရှိသောကြောင့် တစ်ခါတည်း
ပေါင်း၍ အနက်ပေးကြသည်၊ “အရိယဓမ္မေ အကောဝိဒေါ” စသော စကားအတိုင်း
“အရိယဓမ္မေတိဝါ” စသည်ဖြင့် ဓမ္မေ၌ သ္မိဝိဘတ်ထားသည်၊ “ဧသေ သေ၊ ပေ၊ တဇ္ဇာ
တေ” တို့ကား ပထမာဇကဝုတ်ကို ဧပြုထားသော ပထမန္တပုဒ်များတည်း၊ “ဧသေ+သေ”
၌ ဧသေဖြင့် အရိယ၊ အရိယဓမ္မ၊ အရိယဝိနယတို့ကို ညွှန်ပြလျှင် သေဖြင့် သပ္ပရိသ၊
သပ္ပရိသဓမ္မ၊ သပ္ပရိသဝိနယတို့ကို ညွှန်ပြ၏၊ တစ်နည်း-ဧသေဖြင့် သပ္ပရိသ၊
သပ္ပရိသဓမ္မ၊ သပ္ပရိသဝိနယတို့ကို ညွှန်ပြလျှင် သေဖြင့် အရိယ၊ အရိယဓမ္မ၊
အရိယဝိနယတို့ကို ညွှန်ပြ၏၊ ထိုသို့ ညွှန်ပြသဖြင့် အရိယနှင့် သပ္ပရိသသည်
လည်းကောင်း၊ အရိယဓမ္မနှင့် သပ္ပရိသဓမ္မသည်လည်းကောင်း၊ အရိယဝိနယနှင့်
သပ္ပရိသဝိနယသည်လည်းကောင်း နှစ်မျိုးမပြား၊ တစ်မျိုးတည်းသာဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုအရိယ၊ အရိယဓမ္မ၊ အရိယဝိနယတည်း၊ ဧကေ-တူ၏၊ ဧကဋ္ဌေ-တူသော သဘောရှိ၏၊ သမေ-တူ၏၊ သမဘာဂေ-တူသော အဖို့ရှိ၏၊ တဇ္ဇာတေ-ထို သဘောရှိ၏၊ တညေဝ-ထို တစ်မျိုးတည်းပင်တည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ တညေဝ သော သောဇေ-ထို အရိယာသည်ပင်လျှင် ထို သပ္ပရိသ၊ ထို သပ္ပရိသသည်ပင် လျှင် ထို အရိယ၊ ထို အရိယဓမ္မသည်ပင်လျှင် ထို သပ္ပရိသဓမ္မ၊ ထို သပ္ပရိသ ဓမ္မသည်ပင်လျှင် ထို အရိယဓမ္မ၊ ထို အရိယ ဝိနယသည်ပင်လျှင် ထို သပ္ပရိသ ဝိနယ၊ ထို သပ္ပရိသဝိနယသည်ပင်လျှင် ထို အရိယဝိနယမည်၏ဟု ပေးလေ၏၊ ထို ပေးသည့်အတိုင်းဆိုလျှင် “တံ တညေဝ”ဟု ရှေးပါဌ် ရှိဟန်တူသည်။]

ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤ လောက၌၊ ဧကဇ္ဈော- အချို့သော အဿုတဝါပုထုဇဉ်သည်၊ ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တတော-အတ္တ၏အဖြစ် ဖြင့်၊ ဝါ-အတ္တဟူ၍၊ သမနုပဿတိ-အဖန်ဖန်ရှု၏၊ ယံ-အကြင် တရားသည်၊ ရူပံ-ရုပ်တည်း၊ သော-ထို ရုပ်တရားသည်၊ အဟံ-ငါတည်း၊ [အတ္တကိုပင် ငါဟု ဆိုသည်၊] ယော-အကြင် အရာသည်၊ အဟံ-ငါတည်း၊ တံ-ထို အရာ သည်၊ ရူပံ-ရုပ်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ရူပဉ္စ-ရူပက္ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တာနဉ္စ- အတ္တကိုလည်းကောင်း၊ အဒွယံ-နှစ်ပါးအပေါင်း မဟုတ်သည်ကို၊ သမနုပဿ တိ၊ သေယျထာပိနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဈာယတော-တောက်ပသော၊ တေလပ္ပဒီပဿ-ဆီမီး၏၊ ယာ အစွိ-အကြင် မီးလျှံသည်၊ (အတ္ထိ၊) သော- ထို မီးလျှံသည်၊ ဝဏ္ဏော-အဆင်းအရောင်တည်း၊ ယောဝဏ္ဏော-အကြင် အဆင်းအရောင်သည်၊ (အတ္ထိ၊) သာ-ထိုအဆင်းအရောင်သည်၊ အစွိ-မီးလျှံ တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အစွိဉ္စ-မီးလျှံကိုလည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏဉ္စ-အဆင်းအရောင် ကိုလည်းကောင်း၊ အဒွယံ-နှစ်ပါးအပေါင်း မဟုတ်သည်ကို၊ သမနုပဿတိ (သေယျထာ ပိ)-အဖန်ဖန် ရှုသကဲ့သို့တည်း၊ ဧဝမေဝ-ဤ အတူပင်၊ ဣဓ- ဤ၊ ဧကဇ္ဈော-အချို့သော အဿုတဝါပုထုဇဉ်သည်၊ ရူပံ-ကို၊ အတ္တတော- ဖြင့်၊ ဝါ-ဟူ၍၊ သမနုပဿတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ရူပံ-ကို၊ အတ္တာတိ- ဟူ၍၊ ဒိဋ္ဌိပဿနာယ-ရှုတတ်သော ဒိဋ္ဌိဖြင့်၊ ပဿတိ-ရှု၏။

ရူပံ အတ္တတော။ ။အတ္တသည် ကာရက (ပြုလုပ်ဖွယ်ကိစ္စကို ပြုလုပ်တတ်)، ဝေဒက (အာရုံကို ခံစားတတ်)، သာမိ (ခန္ဓာအိမ်၏ အရှင်သခင်)، နိဝါသီ (ခန္ဓာ အိမ် အဟောင်းပျက်သော်လည်း ခန္ဓာအိမ်အသစ်၌ ဆက်လက်၍ တည်သော အားဖြင့် အမြဲနေသူ)، သယံဝသီ (ခန္ဓာအိမ်နှင့်ဆိုင်သော မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ အရသာ သိ၊ အတွေ့အထိ အသိကိစ္စဟူသမျှကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေတတ်)၏၊ ဤသို့ ဒိဋ္ဌိ ဖြင့် မှတ်ထင်အပ်သော၊ တကယ် ထင်ရှားလည်းမရှိသော အရာဝတ္ထုကို “အတ္တ”ဟု ခေါ်၏၊ [အကျယ်ကို အဘိဓာန်နိဿယ (၉၃) ဂါထာနှင့် သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာတို့၌ ရှုပါ၊] ခန္ဓာငါးပါးတွင် ရုပ်ကို အတ္တဟု ယူပုံကို ယက္ခသံယုတ် ဣန္ဒကသုတ်၌ ရှုပါ၊ ဝိညာဉ်ကို အတ္တဟု ယူပုံကို မူလပဏ္ဏာသ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်၌ ရှုပါ။

ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနန္တိ-ကား၊ အရူပ-နာမ်ကို၊ အတ္တာတိ-ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ-
 ယူ၍၊ ဆာယာဝန္တံ-အရိပ်ရှိသော၊ ရုက္ခဝိယ-သစ်ပင်ကိုကဲ့သို့၊ တံ-ထိုအတ္တကို၊
 ရူပဝန္တံ-ရုပ်ရှိ၏ဟူ၍၊ သမနုပဿတိ၊ အတ္တနိဝါ ရူပန္တိ-ကား၊ အရူပမေဝ-
 နာမ်ကိုပင်၊ အတ္တာတိ-ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပုပ္ဖမိ-ပန်း၌၊ ဂန္တဝိယ-အနံ့ကို
 ကဲ့သို့၊ အတ္တနိ-အတ္တ၌၊ ရူပံ-ကို၊ သမနုပဿတိ၊ ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနန္တိ-
 ကား၊ အရူပမေဝ-ကိုပင်၊ အတ္တာတိ ဂဟေတွာ၊ ကရကဏ္ဍကေ-ပတ္တမြား
 ကြုတ်၌၊ မဏိဝိယ-ပတ္တမြားကိုကဲ့သို့၊ ရူပသ္မိံ-၌၊ အတ္တာ-ကို၊ သမနုပဿတိ၊
 ဝေဒနာဒိသုပ္ပါယ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း။

တတ္ထ-ထို ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ ရူပံ ပေ၊
 သမနုပဿတိတိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သုဒ္ဓရူပမေဝ-နာမ်နှင့်မဖက်၊ ရုပ်သက်သက်
 ကိုသာ၊ အတ္တာတိ-အတ္တဟူ၍၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ရူပဝန္တံ ဝါ
 အတ္တာနံ ပေ၊ သမနုပဿတိတိ-ဟူကုန်သော၊ သတ္တသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု
 ဌာနေသု-တို့၌၊ အရူပံ-နာမ်ကို၊ အတ္တာတိ-ဟူ၍၊ ကထိတံ-ပြီ၊ ဝေဒနာဝန္တံ
 ဝါ အတ္တာနံ ပေ၊ ဝေဒနာယဝါ အတ္တာနန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ စတုသု-န်သော၊
 ဓန္ဓေသု-နာမ်ခန္ဓာတို့၌၊ တိဏ္ဍတိဏ္ဍ-သုံးဌာန သုံးဌာနတို့၏၊ ဝသေန-အပြား
 အားဖြင့်၊ ဒွါဒသသု-ကုန်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ ရူပါရူပမိဿကော-ရုပ်
 နာမ် ရောနှောသော၊ အတ္တာ-အတ္တကို၊ ကထိတော-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို နှစ်ဆယ်သော
 ဌာနတို့တွင်၊ ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ ပေ၊ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမ
 နုပဿတိတိ-ဟူကုန်သော၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ ဥဇ္ဈေဒဒိဋ္ဌိ-ကို၊
 ကထိတာ-ဟောတော်မူပြီ၊ အဝသေသေသု-ကြွင်းသော ဌာနတို့၌၊ သဿတ
 ဒိဋ္ဌိ-ကို၊ (ကထိတာ၊) ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်တို့တွင်၊
 ပန္နရသ-တစ်ဆယ့်ငါးပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိယော-ဘဝဒိဋ္ဌိတို့သည်၊
 (ဟောန္တိ၊) ပဉ္စ-ငါးပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိယော-ဝိဘဝဒိဋ္ဌိတို့သည်၊
 ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗာပိ-န်သော၊ တာ-ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ်တို့သည်၊ မဂ္ဂါဝ
 ရဏာ-မဂ်ကို တားမြစ်နိုင်ကုန်၏၊ [အနတ္တာနုပဿနာဖြင့် အနတ္တဟု ရှုနိုင်မှ

ဥဇ္ဈေဒ သဿတဒိဋ္ဌိ။ ။“အတ္တသည် သေလျှင်ပြတ်၏”ဟူသော အယူသည်
 ဥဇ္ဈေဒဒိဋ္ဌိတည်း၊ အတ္တသည် မပြတ်မစဲ အမြဲတည်ရှိ၏ဟူသော အယူသည် သဿတ
 ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း အတ္တဟု
 ယူရာ၌ ထို ရုပ်စသည်တို့၏ပျက်စီးမှုသည် ထင်ရှားသောကြောင့် ဥဇ္ဈေဒဒိဋ္ဌိလည်း
 ဖြစ်၏၊ ရုပ်ရှိသော အတ္တစသည် ယူရာ၌ “ရုပ်စသည် ပျက်သော်လည်း အတ္တကား
 မပျက်”ဟု ယူသောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိလည်း ဖြစ်၏၊ သဿတဒိဋ္ဌိကို “ဘဝဒိဋ္ဌိ”ဟု
 ခေါ်၏၊ ဘဝတိ-မပျက် မစဲ အမြဲဖြစ်၏၊ ဣတိ ဘဝေါ၊ ဘဝေါ ဣတိ+ဒိဋ္ဌိ ဘဝဒိဋ္ဌိ၊
 ဥဇ္ဈေဒဒိဋ္ဌိကို “ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ”ဟု ခေါ်၏၊ န ဘဝတိ-အမြဲဖြစ်၍ မနေ၊ ဝါ-ပျက်၏၊
 ဣတိ+ဝိဘဝေါ၊ ဝိဘဝေါ+ဣတိ+ဒိဋ္ဌိ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ။

မဂ်ကိုရသောကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြင့် အတ္တဟု ရှုနေလေသမျှ မဂ်ကိုမရနိုင်ကြ၊ ထို့ကြောင့် ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိကို “မဂ္ဂါဝရဏ”ဟု ဆိုသည်။] န သဂ္ဂါဝရဏာ-နတ်ပြည်ကို မတားမြစ်နိုင်ကုန်၊ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဇာ-ပထမ သောတာပတ္တိ မဂ်သည် သတ်ထိုက်သော တရားတို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏။

၁၀၀၈။ ။သတ္တရိကခံတိတိ-ကား၊ သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သရီရေဝါ-ကိုယ်တော်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဂုဏေဝါ-ဂုဏ်တော်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘယတ္တဝါ-ကိုယ်တော်နှင့်ဂုဏ် နှစ်ပါးစုံ၌သော်လည်းကောင်း၊ ကခံတိ-၏၊ သရီရေ-ကိုယ်တော်၌၊ ကခံမာနော-ယုံမှားလင်သော်၊ ဝါ-ယုံမှားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒွတ္တိသ ဝရလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတနာမ-သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏လက္ခဏာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သည်မည်သော၊ သရီရ-ကိုယ်တော်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသလော၊ နတ္ထိ (နုခေါ)-မရှိလေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ ကခံတိ-ယုံမှား၏၊ [ဘုရားလက်ထက်တော်၌ ဘုရားရှင်ကို တိုက်ရိုက်ဖူးမြင်ရစေကာမူ တချို့ လက္ခဏာတော်ကို မသိသောကြောင့် (လျှာတော် အင်္ဂါဇာတ်တော်များကို မမြင်ရသောကြောင့်) ယုံမှားတတ်ကြ၏၊ ဘုရားရှင်ကို တိုက်ရိုက် မဖူးမြင်ကြရသူတို့၏ ယုံမှားခြင်းမှာ အံ့ဩဖို့ရာမဟုတ်၊] ဂုဏေ-ဂုဏ်တော်၌၊ ကခံမာနော-သော်၊ ဝါ-သည်၊ အတိတ ပေ၊ သမတ္ထ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့ကို သိခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-သလော၊ နတ္ထိ (နုခေါ) ဣတိ၊ ကခံတိ။

ဥဘယတ္တ-ကိုယ်တော်နှင့်ဂုဏ် နှစ်ပါးစုံ၌၊ ကခံမာနော-သော်၊ ဝါ-သည်၊ အသီတိ ပေ၊ တာယ-ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်၊ တစ်လံမျှလောက်သော ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့် အဖန်ဖန်ဘပ်စွဲဖွယ်ကောင်းသော၊ သရီရနိပ္ပတ္တိယာ-ကိုယ်တော်၏ပြီးစီးခြင်းနှင့်၊ (ကိုယ်တော်၏ပြည့်စုံခြင်းနှင့်) သမန္နာဂတော-သော၊ (ကိုယ်တော်၌ ယုံမှားပုံ) သဗ္ဗညု ယုဇာနနသမတ္ထ-အလုံးစုံသော ညေ ယုတရားတို့ကို သိခြင်း၌စွမ်းနိုင်သော၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-သဗ္ဗညုတာညာဏ်တော်ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ-ထိုးတွင်းကာသိ၍၊ ဌိတော-တည်သော၊ (ဂုဏ်တော်၌ ယုံမှားပုံ) လောကတာရကော-သတ္တလောကကို ကယ်တင်တော်မူတတ်သော၊ [လောကံ တာရေတိတိ လောကတာရကော၊-ယောနော၊] ဗုဒ္ဓေါနာမ-ဘုရားမည်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ နတ္ထိ(နုခေါ) ဣတိ ကခံတိ၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (အသီတိ အနုဗျဉ္ဇနစသည်၌ ယုံမှားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ အတ္တဘာဝေ-အတ္တဘောတော်၌လည်းကောင်း၊ ဂုဏေဝါ-ဂုဏ်တော်၌လည်းကောင်း၊ ကခံနတော-ယုံမှားခြင်းကြောင့်၊ ဥဘယတ္တ-ကိုယ်တော်နှင့်ဂုဏ် နှစ်ပါးစုံ၌၊ ကခံတိနာမ-ယုံမှားသူမည်၏။

ဝိစိကိစ္ဆာဘိတိ-ကား၊ အာရမဏံ-ကိုယ်တော် ဂုဏ်တော်ဟူသော အာရုံကို၊ နိစ္ဆေတုံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ) ကိစ္ဆတိ ကိလမတိ-ပင်ပန်း၏၊ နာဓိမုစ္ဆတိတိ-ကား၊ တတ္ထေဝ-ထို အာရုံ၌ပင်၊ အဓိမောက္ခံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို၊ န လဘတိ-မရ၊ [“နာဓိမုစ္ဆတိ-စွဲစွဲမြဲမြဲ မသက်ဝင်နိုင်၊ ဝါ-မဆုံးဖြတ်နိုင်”ဟုလို၊] န သမ္ပသီဒတိတိ-ကား၊ စိတ္တံ-ကို၊ အနာဝိလံ-နောက်ကျသည်၏အဖြစ် မရှိသည်ကို၊ (အာဝိလ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ကြံ၊) ကတွာ-၍၊ ပသီဒိတုံ-ကြည်လင်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ၊ ဂုဏေသု-တို့၌၊ နပ္ပသီဒတိ-မကြည်လင်၊ ဝါ-မယုံကြည်။

ပန-ကား၊ ဓမ္မေ ကင်္ခတိတိအာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယောဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ကိလေသေ-တို့ကို၊ ပဗဟန္တာ-ပယ်နိုင်ကုန်သော၊ စတ္တာရောလေးပါးကုန်သော၊ အရိယမဂ္ဂါ-အရိယာမဂ်တို့သည်၊ (အတ္ထိနုခေါ-ရှိကုန်လေသလော၊ နတ္ထိနုခေါ-မရှိကုန်လေသလော၊) ပဋိပ္ပဿဒ္ဓကိလေသာနိ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော ကိလေသာရှိကုန်သော၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေပြီးကုန်သော၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ သာမညဖလာနိ-သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဖိုလ်တို့သည်၊ (အတ္ထိနုခေါ၊ နတ္ထိနုခေါ၊) မဂ္ဂဖလာနံ-တို့၏၊ အာရမဏပစ္စယဘူတံ-အာရမဏပစ္စည်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အမတံ-မသေကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ-အမြိုက်ဖြစ်သော၊ မဟာနိဗ္ဗာနံနာမ-မြတ်သော နိဗ္ဗာန်မည်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ၊ နတ္ထိနုခေါ၊ ဣတိ-သို့၊ ကင်္ခန္တောပိ-ယုံမှားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ အယံ ဓမ္မော-သည်၊ နိယျာနိကောနုခေါ-ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ထတ်လေသလော၊ အနိယျာနိကော(နုခေါ)-ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်တတ်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ ကင်္ခန္တောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မေ-၌၊ ကင်္ခတိနာမ-မည်၏။

စတ္တာရော-နိသော၊ မဂ္ဂဋ္ဌကာ-မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-မဂ်၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရော-နိသော၊ ဖလဋ္ဌကာ-ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖိုလ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ သံဃရတနံ-ဤ သံဃရတနာသည်၊ အတ္ထိနုခေါ၊ နတ္ထိ (နုခေါ၊) ဣတိ-သို့၊ ကင်္ခန္တောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ အယံ သံဃော-သည်၊ သုပ္ပဋိပန္နော နုခေါ-ကောင်းစွာ ကျင့်လေသလော၊ ဒုပ္ပဋိပန္နော (နုခေါ)-မကောင်းသဖြင့်

ဝိစိကိစ္ဆတိ။ ။ “နိစ္ဆေတုံ အသက္ကောန္တော”ဖြင့် “စူးစမ်းဆင်ခြင်လသော် ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်”ဟု ပြ၏၊ “ဝိစိနန္တော ကိစ္ဆတိ”ဟူသော စကားနှင့်သဘောတူပင်၊ ဝိစိနန္တောသည် ဝိစိ၏အဖွင့်တည်း၊ ဝိစိနန္တောဟု ဆိုလိုလျက် နန္တောကို ချေထားသည်၊ [ကိတဓာတ်၏ ယုံမှားသံသယအနက်ကို ယူ၍ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်နေခြင်းကိုပင် “ပင်ပန်း”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ သို့မဟုတ် “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတာ”အရ “ကိတဓာတ်သည် ကိလမန အနက်ဟော”ဟု ကြံပါ။]

ကျင့်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ ကင်္ခန္ဓာပိ-သည်လည်းကောင်း၊ ဧတသ္မိံ သံဃု
ရတနေ-ဌံ၊ ဒိန္နဿ-လှူအပ်သော အလှူ၏၊ ဝါ-လှူကြောင်းဒါနစေတနာ၏၊
ဝိပါကဖလံ-အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ နတ္ထိ (နုခေါ၊) ဣတိ-
သို့၊ ကင်္ခန္ဓာပိ-သည်လည်းကောင်း၊ သံဃေ-ဌံ၊ ကင်္ခတိနာမ-မည်၏၊ ပန-
ကား၊ တိဿော-ကုန်သော၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတို့သည်၊ (အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊
အဓိပညာသိက္ခာတို့သည်၊) အတ္ထိနုခေါ-လော၊ နတ္ထိ(နုခေါ)-လော၊ ဣတိ-
သို့၊ ကင်္ခန္ဓာပိ-ယုံမှားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ တိဿော-နံသော၊
သိက္ခာ-တို့ကို၊ သိက္ခိတပစ္စယေန-ကျင့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ (သိက္ခိတဌိ ဘာဝပုဗ္ဗေန ကြံ၊) ဝါ-ကျင့်ခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ အာနိသံသော-အကျိုးသည်၊ အတ္ထိနုခေါ၊ နတ္ထိ(နုခေါ၊) ဣတိ-သို့၊
ကင်္ခန္ဓာပိ-သည်လည်းကောင်း၊ သိက္ခာယ-ဌံ၊ ကင်္ခတိနာမ-မည်၏။

အတိတာနိ-အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓဓာတာယတနာနိ-ခန္ဓာ ဓာတ်
အာယတနတို့ကို၊ ပုဗ္ဗန္ဓော-ပုဗ္ဗန္တ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [အန္တသဒ္ဓါ အဖို့အစုအနက်
ဟော၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး အတိတ်ဘဝဌံ၊ ပဝတ္တော-သော၊ အန္တော-ခန္ဓာ အာယတန
ဓာတ် အဖို့အစုတည်း၊ ပုဗ္ဗန္တော၊] အနာဂတာနိ-အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော၊
(ခန္ဓဓာတာယတနာနိ-တို့ကို) အပရေန္တောတိ-အပရန္တ ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ) တတ္ထ-
ထိုပုဗ္ဗန္တ အပရန္တ တို့တွင်၊ အတိတေသု-အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာဒီသု-
ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၌၊ အတိတာနိနုခေါ-လွန်ပြီး ဖြစ်ကုန်လေသလော၊ (အတိတ်
ကာလတုန်းက ဤ ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနမျိုး ဖြစ်ခဲ့ကုန်လေသလော-
ဟူလို၊) န (အတိတာနိ)နုခေါ-လွန်ပြီး မဟုတ်ကုန်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊
ကင်္ခန္ဓော-သည်၊ ပုဗ္ဗန္တ-အတိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနအဖို့၌၊
ကင်္ခတိနာမ-မည်၏၊ အနာဂတေသု-နံသော၊ (ခန္ဓာဒီသု-တို့၌) အနာဂတာနိ
နုခေါ-လာလတ္တံ့ဖြစ်ကုန်လေသလော၊ န (အနာဂတာနိ)နုခေါ-လာလတ္တံ့
မဟုတ်ကုန်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ ကင်္ခန္ဓော-သည်၊ အပရန္တ-အနာဂတ်
ဖြစ်သော ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနအဖို့၌၊ ကင်္ခတိနာမ-မည်၏၊ ဥဘယတ္ထ-
ပုဗ္ဗန္တ အပရန္တ နှစ်ပါးစုံ၌၊ ကင်္ခန္ဓော-သည်၊ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ-အတိတ်ဖြစ်သော
ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနအဖို့၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတန
အဖို့၌၊ ကင်္ခတိနာမ-မည်၏။

ပုဗ္ဗန္တော၊ ပေ၊ ကင်္ခတိနာမ။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်သူတို့သည် အတိတ်ဘဝ
က မိမိဖြစ်ခဲ့သည်ကို ယုံမှားသံသယ ဖြစ်နေ၏၊ အနာဂတ်ဘဝ၌ မိမိ ဖြစ်ရဦးမည်
ကိုလည်း ယုံမှားသံသယ ဖြစ်နေ၏၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကား ဘုရားအလောင်း၏
ပါရမီဖြည့်စဉ်ကို ယုံကြည်ပြီးဖြစ်ရကား မိမိ၏ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ခန္ဓာစသည်တို့၌
ယုံမှားသံသယ မဖြစ်ကြချေ၊ မိမိ၏ဖြစ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့ကို မယုံမှားလျှင် ထို ခန္ဓာ
ဓာတ် အာယတနတို့၏ ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်လတ္တံ့ကို ယုံမှားခြင်းမရှိရာ ရောက်သည်။

ဒွါဒသပဒိကံ-တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အဖို့အစရှိသော၊ ပစ္စယဝဋ်-အဆက်ဆက်လည်တတ်သော အကြောင်းတရားသည်၊ [ဝဋ်တိတိ ဝဋ်၊] ပစ္စယောယေဝ+ဝဋ် ပစ္စယဝဋ်၊] အတ္တိနုခေါ၊ နတ္တိ(နုခေါ၊) ဣတိ-သို့၊ ကင်္ခန္ဓော-သည်၊ ဣဒပ္ပတ္တယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသု-ဣဒပ္ပတ္တယတာအကြောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နအကျိုးဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-တို့၌၊ ကင်္ခတိနာမ-မည်၏၊ တတြ-ထို ဣဒပ္ပတ္တယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသု ဟူသောပါဌ်၌၊ အယံ-ကား၊ ဝစနတ္ထော-တည်း၊ ဣမေသံဇရာမရဏာဒိနံ-ဤ ဇရာမရဏအစရှိသော အကျိုးကရားတို့၏၊ ပစ္စယာ-အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတိအစရှိသော တရားတို့တည်း၊ ဣဒပ္ပတ္တယာ-ဤ အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သောတရားတို့၊ ဣဒပ္ပတ္တယာနံ-ဤ ဇရာမရဏအစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတိ အစရှိသော တရားတို့၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း၊ ဣဒပ္ပတ္တယတာ-ဤ ဇရာမရဏအစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတိအစရှိသော တရားတို့၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဣဒပ္ပတ္တယာဝေ-ဤ ဇရာမရဏအစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတိအစရှိသော တရားတို့သည်ပင်၊ ဣဒပ္ပတ္တယတာ-ဣဒပ္ပတ္တယတာမည်၏၊ ဧတံ-ဤ ဣဒပ္ပတ္တယတာဟူသော အမည်သည်၊ ဇာတိအာဒိနံ-ဇာတိအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့၏၊

ဣမေသံ ।ပေ၊ ဣဒပ္ပတ္တယာ။ ။“ဣမေသံ+ပစ္စယာ ဣဒပ္ပတ္တယာ”၌ ဣမေသံ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရသော်လည်း ထို ဣမေသံ၌ ဣမသည် ဣဒံပုဒ်မှဖြစ်လာသော ဣမတည်း၊ [သက္ကတနှင့် သဒ္ဒနိတိတို့၌ ဣမပုဒ်ရင်း မဟုတ်၊ ဣဒံပုဒ်ရင်းဟု ဆို၏၊] ထို့ကြောင့် ပတိပြုအပ်သောအခါ “ဣဒံ”ဟု ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတံဈေး၊ ပ ဒွေဘော်လာ၍ “ဣဒပ္ပတ္တယာ”ဟု ပြီးရသည်၊ “ဣမေသံ”ဖြင့် အကျိုးတရားကို ပြ၏၊ ထိုသို့ ပြရာဝယ် အချို့နေရာ၌ ရှေ့ဘက်က သင်္ခါရစသော အကျိုးကို ပြ၏၊ ဤ နေရာ၌ကား အဆုံးက “ဇရာမရဏ”ဟူသောအကျိုးကို ပြသည်၊ အာဒိဖြင့် ရှေးရှေး အကျိုးတရားများကို (သင်္ခါရတိုင်အောင်) ယူပါ။

ဣဒ ပေ၊ အဓိဝစနံ။ ။ပထမနည်း၌ တာပစ္စည်းအနက်ရှိ၏၊ “ဘာဝေါ”ဟု ဖွင့်၏၊ ဒုတိယနည်း၌ကား တာပစ္စည်း သုတ္တဟု ကြံပါ၊ တာပစ္စည်း၏ ဘာဝအနက် ကြံရာ၌ ဇာတိအရ ဇာတိတရားကို ယူ၍၊ ထို ဇာတိ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘောကို တာပစ္စည်းအရ ယူပါ၊ (တစ်နည်း) ဇာတိစသည်တို့က ဇရာမရဏစသည်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော သတ္တိကို ယူပါ၊ ပစ္စယာအရ “အကြောင်း”ရသောကြောင့် အာဒိဖြင့် ရှေ့အကြောင်းများဖြစ်သော ဘဝစသည်ကို ယူ၍ ဘဝ (ကမ္မဘဝ)၏ဇာတိကို ဖြစ်စေခြင်းသဘောကို (ဖြစ်စေနိုင်သော သတ္တိကို) တာပစ္စည်းအရ ယူပါ၊ ထိုသို့ တာပစ္စည်းအတွက် အနက်ရှိအောင် သဘောကို (တစ်နည်း) သတ္တိတို့ ယူရသော်လည်း ထိုသဘော ထိုသတ္တိသည် ဇာတိတရားပင်ဖြစ်ရကား ဣဒပ္ပတ္တယတာအရ ဇာတိစသည်ကိုပင် ကောက်ယူရသောကြောင့် “ဇာတိ ।ပေ၊ အဓိဝစနံ”ဟု ဒုတိယနည်းနှင့် သဘောတူကောက်ပြသည်၊ [ဣဒပ္ပတ္တယာနံ ဘာဝေါတိ ।ပေ၊ ဣဒပ္ပတ္တယတာတိ၊-ဠီကာ။]

အဓိဝစနံ-တည်း၊ ဇာတိအာဒိသု-ဇာတိအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့တွင်၊ တံတံ-ထိုထို အကြောင်းတရားသို့၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိစ္စ-ရှေ့ရှုရောက်၍၊ ဝါ-စွဲမှီ၍၊ အာဂမ္မ-ရှေ့ရှုရောက်၍၊ သမုပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော အကျိုးတရားတို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ-တို့မည်၏၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) ဣဒပုစ္စယတာယစ-ဤ ဇရာမရဏအစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်း ဖြစ်သော တရား၌လည်းကောင်း၊ (တာပစ္စည်း အနက်မရှိသောနည်းကို ပေးသည်၊) ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသု-အကြောင်းတရားကို စွဲမှီ၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေသုစ-ဇရာမရဏအစရှိသော အကျိုးတရားတို့၌လည်းကောင်း၊ ကင်္ခတိ-၏၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) [“ဣဒပုစ္စယတာယစ+ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာစ ဣဒပုစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ”ဟု ဒွန်တွဲစေလို၍ “ဣဒပုစ္စယတာယစ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသုစ ဓမ္မေသု”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဣဒပုစ္စယတာယဖြင့် ဇာတိအစရှိသော အကြောင်းတရားကို ပြ၍၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသုဖြင့် ဇရာမရဏစသော အကျိုးကိုပြသည်၊ ဤသို့ အရကွဲသောကြောင့် ဒွန်သမာသ်တွဲရသည်။]

၁၀၀၉။ ။သီလေနာတိ-ကား၊ ဂေါသီလာဒိနာ-နွားတို့၏အလေ့ အစရှိသည်ဖြင့်၊ ဝတေနာတိ-ကား၊ ဂေါဝတာဒိနာဝ-နွားတို့၏အကျင့် အစရှိသည်ဖြင့် ပင်၊ သီလဗ္ဗတေနာတိ-ကား၊ တဒုဘယေန-ထိုနှစ်ပါးစုံသော အလေ့အကျင့်ဖြင့်၊ (သုဒ္ဓိ စပ်၊) သုဒ္ဓိတိ-ကား၊ ကိလေသသုဒ္ဓိ-ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပရမတ္ထသုဒ္ဓိဘူတံ-ပမတ္ထသုဒ္ဓိ ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနမေဝ-နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း၊ [“သုဒ္ဓိ-ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံး စင်ကြယ်ခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သည်”ဟု ပါဠိတော်၌ ပေး၊ တချို့က “သုဒ္ဓိ-သံသရာမှ စင်ကြယ်ခြင်းသည်”ဟုလည်း ပေး၏။]

တဒေကဋ္ဌာတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤ ဒဿနေန မဟာတဗ္ဗတိက်၌၊ ပဟာနေကဋ္ဌ-ပဟာနေကဋ္ဌသည်၊ ဓုရံ-ပဓာနတည်း၊ [ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်လိုက်လျှင် စိတ်တစ်ခုတည်း၌ အတူဖြစ်ဘက်မဟုတ်သော်လည်း အပါယဂမနီယဖြစ်သော ဒေါသ မာနစသည်တို့ကိုပါ ပယ်ပုံကိုပြသောကြောင့် “ဤ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတိက်၌ ပဟာနေကဋ္ဌသည်’ပဓာနဖြစ်၏”ဟုလို၊] စ-ဆက်၊ ဣမိဿာပါဠိယာ-ဤ ပါဠိတော်၌၊ (ဤ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတိက် ပါဠိတော်၌၊) ဒိဋ္ဌိကိလေသော-ဒိဋ္ဌိကိလေသာလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆကိလေသော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေယေဝ-နှစ်ပါးသော ကိလေသာတို့သည်သာ၊ အာဂတာ-တိုက်ရိုက်လာကုန်ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ သံယောဇဉ် သုံးမျိုးပြသော်လည်း သီလဗ္ဗတပရာမာသလည်း ဒိဋ္ဌိကိလေသာပင်တည်း၊] လောဘော-လောဘလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနောတ္တပ္ပ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-နိသော၊ ဣမေပန-ဤ ကိလေသာတို့သည်ကား၊ အနာဂတာ-တိုက်ရိုက်မလာကုန်၊ ပန-ထိုသို့ပင် တိုက်ရိုက်မလာပါကုန်သော်လည်း၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ (အာစရိယေန-စာချဆရာသည်၊) ဒီပေတဗ္ဗာ-ပြထိုက်ကုန်၏ ။

ဟိ-ချဲ့၊ ဧတ္ထ-ဤ ကိလေသာတို့တွင်၊ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာသု-ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ကိလေသာတို့ကို၊ ပဟိယမာနာသု-ပယ်အပ်ကုန်လသော်၊ အပါယဂမနိယော- အပါယ်သို့ ရောက်စေနိုင်သော၊ လောဘော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနောတ္တပ္ပ- လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗေပိ-န်သော၊ ဣမေ-ဤ ကိလေသာတို့ကို၊ ပဟာ နေကဋ္ဌာ-ပယ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တစ်ဦးတည်သောပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်ကုန် သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပဟိယန္တိ-ပယ်အပ်ကုန်၏၊ [“သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၌ အတူ တကွတည်ကြသော ကိလေသာများဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်အပ်ရာ ဝယ် ဤ အပါယဂနိယဖြစ်သော ကိလေသာတို့လည်း ပါသွားကြသည်” ဟူလို။]

[ပဟာနေကဋ္ဌကိလေသာတို့ကို ဆောင်ပြုပြီးလျှင် သဟဇေကဋ္ဌကိလေသာ တို့ကိုလည်း ဆောင်ယူ၍ပြုလိုသောကြောင့် “သဟဇေကဋ္ဌ ပန” စသည် မိန့်၊] ပန-ကား၊ သဟဇေကဋ္ဌ-သဟဇေကဋ္ဌကိလေသာကို၊ (အတူတကွဖြစ်ဖက်၏ အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်းသောစိတ်၌တည်သော ကိလေသာကို၊) အာဟရိတွာ ဒီပေတဗ္ဗံ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-သည်၊ စတ္တာရိ-န်သော၊ ဒိဋ္ဌိသဟဂတာ နိ-ဒိဋ္ဌိသဟဂုတ်စိတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဝိကိစ္ဆာသဟဂတာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ပဟိယန္တိ-ပယ်အပ်ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုင်းပါးသောစိတ်တို့တွင်၊ ဒွိသု-န်သော၊ အသင်္ခါရိကဒိဋ္ဌိစိတ္တေသု- အသင်္ခါရိက ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်တို့ကို၊ ပဟိယန္တေသု-န်လသော်၊ တေဟိ- ထိုအသင်္ခါရိက ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်တို့နှင့်၊ သဟဇာတော-တကွဖြစ်သော၊ လောဘော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနောတ္တပ္ပ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေ ကိလေသာ-တို့ကို၊ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန-သဟဇေကဋ္ဌ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဟိယန္တိ- ကုန်၏၊ သေသဒိဋ္ဌိ ကိလေသောစ-ကြွင်းသောဒိဋ္ဌိ ကိလေသာကိုလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာကိလေသောစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာနေကဋ္ဌဝသေန-ပဟာနေကဋ္ဌ ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဟိယန္တိ-ကုန်၏၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တ သသင်္ခါရိကစိတ္တေသုပိ- တို့ကိုလည်း၊ ပဟိယန္တေသု-န်လသော်၊ တေဟိ-ထို ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသင်္ခါ ရိကစိတ်တို့နှင့်၊ သဟဇာတော-သော၊ လောဘော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနော တ္တပ္ပ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေ ကိလေသာ-တို့ကို၊ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန-ဖြင့်၊ ပဟိယန္တိ၊ သေသဒိဋ္ဌိ ကိလေသောစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကိလေသောစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာနေကဋ္ဌဝသေန-ဖြင့်၊ ပဟိယန္တိ၊ ဧဝံ- သို့လျှင်၊ ပဟာနေကဋ္ဌသ္မိယေဝ-ပဟာနေကဋ္ဌတစ်ခုတည်း၌ပင်၊ သဟဇေကဋ္ဌ- ကို၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ သဟဇေကဋ္ဌ-ကို၊ အာဟရိတွာ- ၍၊ ဒီပယိ-သု-န်ပြီ။

သေသဒိဋ္ဌိ ၊ ပေ၊ ပဟိယန္တိ ။ ။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်အသင်္ခါရိကစိတ်ဝယ် ယှဉ် သောဒိဋ္ဌိသည် သဟဇေကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် ပယ်ရာ၌ပါသွား၏၊ သသင်္ခါရိကစိတ်ယှဉ်သော ဒိဋ္ဌိကျန်နေသေး၏၊ ထို့ကြောင့် “သေသဒိဋ္ဌိကိလေသော” ဟု ဆိုသည်၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်၌ယှဉ်သော ဒိဋ္ဌိမှတစ်ပါး သသင်္ခါရိကစိတ်၌ယှဉ်သော ဒိဋ္ဌိ-ဟူလို။

တံသမ္ပယုတ္တောတိ-ကား၊ တဒေကဋ္ဌဟိ-တဒေကဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော၊ (ထိုဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာကိလေသာတို့နှင့်တကွ တစ်ခုတည်းသောစိတ်၌တည်ကုန်၊ တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌တည်ကုန်သော၊) အဋ္ဌဟိ-နိသော၊ တေဟိကိလေသေဟိ-တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တော-ယှဉ်သော၊ (ဝေဒနက္ခန္ဓော စသည်၌ စပ်၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝိနိဗ္ဗာန်-အသီးအသီးခွဲခြားမှုကို၊ (ကိလေသာရှစ်ပါး အသီးအသီးခွဲခြားမှုကို၊) ကတ္တာ၊ တေန လောဘေန-ထို လောဘနှင့်၊ တေန ဒေါသေန-နှင့်၊ ဣတိ ဇဝံ-သို့၊ ဧကေန-တစ်ပါးတစ်ပါးသော ကိလေသာနှင့်၊ သမ္ပယုတ္တတာ-ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတဗ္ဗာ-၏၊ [“တံ သမ္ပယုတ္တော-ထိုလောဘနှင့်ယှဉ်သော၊ တံ သမ္ပယုတ္တော-ထိုဒေါသနှင့်ယှဉ်သော” ဤသို့ အသီးအသီးလည်း ပြနိုင်ပါသည်-ဟူလို၊] တတ္ထ-ထို လောဘစသည်တို့တွင်၊ လောဘော-ကို၊ ဂဟိတေ-တိုက်ရိုက်ယူအပ်သော်၊ (တံ သမ္ပယုတ္တော၌ တံ၏စွဲနက်အဖြစ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ယူအပ်သော်၊) မောဟော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနောတ္တပ္ပံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ-၌၊ အယံ ကိလေသဂဏော-ဤ ကိလေသာအပေါင်းသည်၊ လောဘသမ္ပယုတ္တောနာမ-လောဘသမ္ပယုတ္တ ကိလေသာအပေါင်းမည်၏၊ ဒေါသေ-ကို၊ ဂဟိတေ-သော၊ မောဟော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနောတ္တပ္ပံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အယံ ကိလေသဂဏော-သည်၊ ဒေါသသမ္ပယုတ္တောနာမ-မည်၏၊ မောဟော၊ ဂဟိတေ၊ လောဘော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနောတ္တပ္ပံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အယံ ကိလေသဂဏော မောဟသမ္ပယုတ္တောနာမ၊ မာနေ၊ ဂဟိတေ၊ တေန-ထို မာနေနှင့်၊ သဟပ္ပန္နော-တကွဖြစ်သော၊ လောဘော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနောတ္တပ္ပံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အယံ ကိလေသဂဏော-သည်၊ မာနေသမ္ပယုတ္တောနာမ-မည်၏၊ ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ တေန ထိနေန-ထို ထိနေနှင့်၊ ပေ၊ တေန အနောတ္တပ္ပေန-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တော-ယှဉ်သော ကိလေသာအပေါင်းသည်၊ တံ သမ္ပယုတ္တော-တံ သမ္ပယုတ္တမည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ယောဇနာ-အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ၊ [ဤ အဋ္ဌကထာဆရာအလို တံ သမ္ပယုတ္တောဝယ် တံသဒ္ဓါဖြင့် လွန်လေပြီးသော သံယောဇဉ် တဒေကဋ္ဌကိလေသာနှစ်မျိုးတွင် တဒေကဋ္ဌကိလေသာကိုသာ စွဲသည်၊ ဋီကာ၌ နှစ်မျိုးလုံးစွဲပုံကို ပြလတ္တံ့၊] တံ သမ္ပယုတ္တနန္တိ-ကား၊ တေန လောဘေန-ကြောင့်၊ ပေ၊ တေန အနောတ္တပ္ပေန-ကြောင့်၊ သမုဋ္ဌိတံ-ဖြစ်သော၊ (ကာယကမ္မ စသည်၌ စပ်၊) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ [ဤ၌လည်း တသဒ္ဓါဖြင့် ကိလေသာကို စွဲသည်၊ သံယောဇဉ်ကို မစွဲ၊ ဋီကာ၌ နှစ်မျိုးလုံးစွဲ၍ ပြလတ္တံ့။]

ဣမေ ပေ၊ ပဟာတဗ္ဗာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဒဿနံနာမ-မည်သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ-သောတာပတ္တိမဂ်တည်း၊ တေန-ထိုသောတာပတ္တိမဂ်သည်၊ ပဟာတဗ္ဗာ-ပယ်ထိုက်သော တရားတို့တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ပရိဟာရ ပေ၊ အံ၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ-သည်၊ ဒဿနံ

နာမ-ဒဿနမည်သည်၊ ဇာတော-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ-၏၊) ပဌမံ-သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ နိဗ္ဗာန ဒဿနတော-နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊ (သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ-သည်၊ ဒဿနံ နာမ-မည်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဂေါတြဘု-သည်၊ ပဌမတရံ-သောတာပတ္တိမဂ်၏ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဗ္ဗာနံ-ကို၊) ပဿတိနန-မြင်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊ (ဂေါတြဘု-သည်၊ ပဌမတရံ-စွာ၊ နိဗ္ဗာနံ-ကို၊) နော နပဿတိ-မမြင်မဟုတ်၊ မြင်သည်သာ၊ ဒိသ္မာပိ-မြင်၍လည်း၊ ဝါ-မြင်ပါသော်လည်း၊ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ-ဩထိုက်သော ကိစ္စကို၊ န ကရောတိ-မပြုနိုင်၊ [“ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ပန”ဟု ပနပါသည်ကား အပို၊] (ကသ္မာ၊) သံယောဇနာနံ-တို့ကို၊ အပ္ပဟာနတော-မပယ်နိုင်ခြင်းကြောင့် တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဂေါတြဘု-သည်၊ နိဗ္ဗာနံ-ကို၊) ပဿတိတိ-မြင်၏ ဟူ၍၊ န ဝတ္ထဗ္ဗော-မဆိုထိုက်၊ စ-ဆက်၊ ယတ္ထကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ရာဇာနံ-မင်းကို၊ ဒိသ္မာပိ-မြင်လိုက်၍လည်း၊ ဝါ-မြင်လိုက်ပါသော်လည်း၊ ပဏ္ဏာကာရံ-လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို၊ ဒတွာ-ဆက်သ၍၊ ကိစ္စနိပ္ပတ္တိယာ-ကိစ္စ၏ ပြီးစီးခြင်းအားဖြင့်၊ အဒိဋ္ဌတ္တာ-မမြင်အပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဇ္ဇာပိ-ယနေ့တိုင်အောင်လည်း၊ ရာဇာနံ-ကို၊ န ပဿာမိ-မတွေ့ ရသေးပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တော-ပြောသော၊ ဇနပဒပုရိသော- ဇနပုဒ်နယ်သားယောက်ျားသည်၊ ဧတ္ထ-ဤမြင်လျက် မမြင်ဟုဆိုရာ၌၊ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်း ဥဒါဟရဏ်တည်း၊ [ဒဿနံနာမ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါမှ စ၍ နိဒဿနံတိုင်အောင် အဓိပ္ပာယ်များကို ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတိက်၌လည်း ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ တို့ကြောင့် ဤပါဌ်ကို နောက်ဆရာတို့ ထည့်ပါ၌ဟု ထင်သည်။]

၁၀၁၁။ ။[ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ပုဒ်ထူးတို့ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အဝသေသော လောဘော” စသည်ကို မိန့်သည်၊] အဝသေသော လောဘော တိ-ကား၊ ဒဿနေန-သောတာပတ္တိမဂ်သည်၊ ပဟိနာဝသေသော-ပယ်အပ်ပြီး သော ကိလေသာတို့မှကြွင်းသော၊ လောဘော-လောဘတည်း၊ ဒေါသမောဟေ သုပိ-တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဒဿနေန-သည်၊ အပါယ ဂမနိယာဝ-အပါယ်သို့ ရောက်စေတတ်သော ကိလေသာတို့ကိုသာ၊ ပဟိနာ-ပယ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ထိုမှတစ်ပါး၊ တေဟိ-ထို အပါယဂမနိယဖြစ် သော ကိလေသာတို့မှ၊ အညေ-အခြား ကိလေသာတို့ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ဣဒံ-ဤ အဝသေသော လောဘောအစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဤစာသွားအတိုင်း “တေဟိ ပန”ဟု ပန ပါနေသည်ကား မကောင်း၊ “တေဟိ ပန အညေ အပ္ပဟိနာ၊ တေ ဒဿေတုံ ဣဒံ ဝုတ္တံ”ဟု ရှိနေလျှင်သာ

“တေဟိ ပန”ဟု ပန ပါသင့်သည်။] တဒေကဋ္ဌာတိ-ကား၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတေဟိ-တိုက်ရိုက်လာကုန်သော၊ တိဟိ-နိသော၊ တေဟိ ကိလေသေဟိ-ထိုကိလေသာတို့နှင့်၊ (လောဘ ဒေါသ မောဟ ကိလေသာတို့နှင့်) သမ္ပယောဂတောပိ-ယှဉ်ဘက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဟာနတောပိ-ပယ်ဘက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧကဋ္ဌာ-တစ်ခုတည်းသော စိတ်၊ တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌တည်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-နိသော၊ ကိလေသာ-တို့လည်းကောင်း၊ နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားရပ်ကို၊ သံယောဇနာဒိနံ-သံယောဇဉ် အစရှိသည်တို့၏၊ (အာဒိဖြင့် တဒေကဋ္ဌကိလေသာတို့ကို ယူ၊) (ပဟာတဗ္ဗတာ) ဝိယ-ပယ်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-ဤ နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယာတရားတို့၏၊ (ကုသိုလ် အဗျာကတတရားတို့၏၊) တေဟိ မဂ္ဂေဟိ-ထို မဂ်တို့သည်၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗတံ-မပယ်ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂညာဏေန-သောတာပတ္တိမဂ်ညာဏ်ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ-ပြုစီမံတတ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဉ်၏၊ နိရောဓေန-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ သတ္တဘပေ-ခုနစ်ဘဝတို့ကို၊ ထပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အနမတဂ္ဂေ-မသိအပ်သော အစရှိသော၊ သံသာရဝဋ္ဋေ-သံသရာဝဋ်၌၊ နာမဉ္စ-နာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ရူပဉ္စ-ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊

ပါဠိယံ ပေ၊ ကိလေသာ။ ။ဤဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗ၏ ပါဠိတော်၌ လောဘ ဒေါသ မောဟ ဤ ကိလေသာသုံးပါးသည် တိုက်ရိုက်လာ၏၊ ထို့ကြောင့် ကြွင်းသော မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ ကိလေသာငါးပါးကို တဒေကဋ္ဌာဟု ဆိုသည်၊ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကိုကား ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗအရ၌ ပယ်ခဲ့ပြီ၊ သမ္ပယောဂတောပိ ဧကဋ္ဌာဖြင့် သဟဇေကဋ္ဌကို ပြ၏၊ ပဟာနတောပိ ဧကဋ္ဌာဖြင့် ပဟာနေကဋ္ဌကို ပြသည်။

ယံ ပန ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ကုသိုလ် အဗျာကတတို့ကို အပ္ပဟာတဗ္ဗဟု ဆိုလျှင် သောတာပတ္တိမဂ္ဂညာဏေန ပေ၊ ဧတ္ထေ တေ နိရုဇ္ဈန္တိ-အစရှိသောပါဠိတော်ဖြင့် “ကုသိုလ်အစရှိသည်ကို ပယ်ပုံကို ခွင့်ပြုထားသောကြောင့် ထိုပါဠိတော်နှင့်ဆန့်ကျင်သည် မဟုတ်ပါလော”ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိရကား “ယံ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထိုပါဠိတော် သည် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ယူရသော မုချ နိတတ္ထပါဠိတော် မဟုတ်၊ ဆောင်ယူ၍ သိအပ်သော ပရိယာယ နေယျတ္ထပါဠိတော်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်ပါ-ဟုလို၊ ထိုပါဠိတော်သည် အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာကိလေသာ ကို ပယ်လိုက်လျှင် ခုနစ်ဘဝမှအထက် နာမ်ရုပ်တရားတို့ကို ပယ်ပြီးသားဖြစ်သော ကြောင့် အကြောင်းကိလေသာ ပယ်ခြင်းကိုပင် အကျိုးနာမ်ရုပ်တို့ကို ပယ်သည်ဟု ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ဆိုသည်၊ ဤသို့ ဥပစာတင်ရခြင်းကို ပရိယာယဟု ဆို၏။]

နာမဉ္စ ရူပဉ္စ။ ။“အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿ”အရ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံနှင့်ယှဉ်သော ဝိညာဉ်ကို ယူပြီးဖြစ်၍ နာမဉ္စ ရူပဉ္စအရ၌ ခုနစ်ဘဝမှ အထက်ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝိပါက်နာမ်နှင့် ကမ္မဇရုပ်များကို ယူရသည်၊ ကြိယာကား ခုနစ်ဘဝမှ အထက်၌

ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ (ခုနစ်ဘဝမှအထက် ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊) ဧတ္ထ-ဤ သောတာပတ္တိမဂ်ကြောင့်၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ-ဤ ခုနစ်ဘဝ၌” ဟု ပေး၏၊] ဧတေ-ဤ နာမ်ရုပ်တရားတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ [“စူဠနိဒ္ဒေသ၊ ပါရာယနဝဂ်-အဓိတမာနဝ ပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ”] ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ကုသလာဒိနိပိ-ကုသိုလ်အစရှိသည် တို့ကိုလည်း၊ ယံ ပဟာနံ-အကြင် ပယ်ခြင်းကို၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထို ပယ်ခြင်းကို၊ (သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ စပ်၊) တေသံ မဂ္ဂါနံ-ထို မဂ်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ အဘာဝိတတ္တာ-မပွားစေအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယေ-အကြင် နာမ်ရုပ်တရားတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-နိရုဇ်၏၊ တေ-ထို နာမ် ရုပ်တရားတို့ကို၊ (ပဟိနာ၌ စပ်၊) ဥပနိဿယပစ္စယာနံ-ဥပနိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (နာမ်ရုပ်ဖြစ်ဖို့ရန် အားကြီးသောမှီရာအကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊) ကိလေသာနံ-အဝိဇ္ဇာ တဏှာအစရှိသော ကိလေသာတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိ နတ္တာ-ပယ်အပ်ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟိနာ-ပယ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဣမံ ပရိယာယံ-ဤ ပရိယာယကို၊ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၀၁၃။ ။ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗ ဟေတုကတ္တိကေ-၌၊ ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗ ဟေတုကာတိ-ဟူ၍၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ (နိဂုံးအုပ်ပြီး၍၊) ပုန-တစ်ဖန်၊ တီဏိ သံယောဇနာနိတိအာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဝုတ္တံ၌ စပ်၊) ပဟာတဗ္ဗ-ပယ်ထိုက်သော တရားတို့ကို၊ ဒဿ တွာ-ပြတော်မူပြီး၍ တဒေကဋ္ဌဘာဝနေ-တဒေကဋ္ဌ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဟေတုစေတ-ဟိတိတရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဟေတုကေစ-သဟေတုကတရားတို့ကို လည်းကောင်း၊ ဒဿေတံ-ငှာ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ “ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” မှ ဟေတုဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်ကိုယူ၍ “ဟေတုစေတ” ဟု ဆိုထားသည်၊] တတ္ထ-ထို ပဟာတဗ္ဗဟေတု သဟေတုကတရားတို့တွင်၊ ရှေ့ကို ကြည့်၍ စွဲသည်၊ (တစ်နည်း) တတ္ထ-ထို ဟေတု သဟေတုကတရားတို့တွင်

ဖြစ်လတ္တံ့မဟုတ်၊] ထို ပါဠိတော်စကား၌ ကုသိုလ်ဝိပါက်များပါနေရကား “ကုသလာ ဒိနိပိ ပဟာနံ အနုညာတံ” ဟု အဋ္ဌကထာဆရာဆိုသည်၊ “သောတာပတ္တိမဂ်သာ မဖြစ်လို့ရှိလျှင် အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်နှင့် နာမ်ရုပ်တို့သည် ခုနစ်ဘဝမှ အထက်၌ဖြစ်စရာ ရှိ၏” ဟုဆိုသဖြင့် “သောတာပတ္တိမဂ်က ထို အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်တွင်ပါသော ကုသိုလ် ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပါက်ဖြစ်သော နာမ် ရုပ်ကိုလည်းကောင်း ပယ်နိုင်၏ဟု ဟောတော် မူရာရောက်သည်” ဟုလို၊ အကုသိုလ်ပယ်နိုင်ပုံကိုကား အထူးပြောဖွယ် မလို။

ဒဿနေန ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ၊ “ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ ဟေတုကာ” ဟု ထုံးစံအတိုင်း နိဂုံးအုပ်ပြီးမှ “တီဏိ သံယောဇနာနိ” စသည် ဖြင့် ထပ်၍ ဟောတော်မူပုံကို တွေ့ရလိမ့်မည်၊ ထို “တီဏိ သံယောဇနာနိ” စသောစကား ကို အဘယ်အကျိုးငှာ ထပ်၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်

(နောက်ကိုကြည့်၍ ယောနော၌ စွဲသည်။) ဒဿနေန-သောတာပတ္တိမဂ်သည်၊ ပဟာတဗ္ဗေသု-ပယ်ထိုက်ကုန်သော၊ ဟေတုသု-ဟိတ်တို့တွင်၊ လောဘသဟဂတော-လောဘနှင့်တကွဖြစ်သော၊ မောဟော-သည်၊ လောဘေန-လောဘအားဖြင့်၊ သဟေတုကော-ဟိတ်နှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဒေါသသဟဂတော-သော၊ မောဟော-သည်၊ ဒေါသေန-ဒေါသအားဖြင့်၊ (သဟေတုကောဟောတိ) လောဘ ဒေါသာစ-တို့သည်လည်း၊ မောဟေန-အားဖြင့်၊ (သဟေတုကော၊ ဟောန္တိ) ဣတိ-သို့၊ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပဒေ-ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပုဒ်၌၊ တေ-ထို လောဘ ဒေါသ မောဟတို့သည်၊ သင်္ဂဟံ-သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ကိဉ္ဇာပိ ဂစ္ဆန္တိ-အကယ်၍ကား ရောက်ပါပေကုန်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ရောက်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော-ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဖြစ်သော၊ မောဟော-သည်၊ အညဿ-မိမိမှတစ်ပါးသော၊ သမ္ပယုတ္တဟေတုနော-သမ္ပယုတ်ဟိတ်၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဟေတုယေဝ-ဟိတ်သာလျှင် ဟုတ်၏၊ န သဟေတုကော-သဟေတုက မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တဿ-ထို ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် မောဟကို၊ ပဟာနံ-ပယ်ခြင်းကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ပုန၊ ဣမေဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

၁၀၁၈။ ။ဒုတိယပဒေ-ဒုတိယပုဒ်၌၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ-ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ဖြစ်သော၊ မောဟဿ-ကို၊ ပဟာနံ-ပယ်ခြင်းကို၊ ဒဿေတုံ၊ ဣမေ၊ ပေ၊ ဟေတုတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ သော-ထို ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် မောဟသည်၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ-သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို၊ သဟေတုကော-ဟိတ်နှင့် တကွဖြစ်သည်တို့ကို၊ ကတွာ၊ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကော-နောက်သို့လည်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတောဝိယ-ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် မောဟကဲ့သို့၊ အညသမ္ပယုတ္တဟေတုနော-အခြားသော သမ္ပယုတ်ဟိတ်၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပဟာတဗ္ဗ ဟေတုကပဒေ-ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပုဒ်သို့၊ န ဘဇတိ-မကပ်ဝင်၊ တတိယပဒေ-၌၊ အဝသေသာ အကုသလာတိ-ဟူ၍၊ ပုန၊ အကုသလဂ္ဂဟဏံ-အကုသလသဒ္ဓါကို ယူခြင်းကို၊ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသဟဂတာနံ-ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ မောဟာနံ-တို့ကို၊ သင်္ဂဟတ္ထံ-

“ပုန၊ ပေ၊ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်သည်။ “တီဏိ၊ ပေ၊ ဣမေဓမ္မာ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာ” ထိုင်အောင်သောစကားဖြင့် ပဟာတဗ္ဗတရားတို့ကို ပြခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ “တဒေကဋ္ဌာ၊ ပေ၊ ပဟာတဗ္ဗဟေတု” တိုင်အောင်သောစကားဖြင့် တဒေကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် ပယ်ထိုက်သောဟိတ်တို့ကို ပြခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ “တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာ၊ ပေ၊ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” တိုင်အောင်သောပါဌ်ဖြင့် တဒေကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် ပယ်ထိုက်သော သဟေတုကတရားတို့ကို ပြခြင်းငှာလည်းကောင်း ဤသို့ ပဟာတဗ္ဗ၊ ဟေတု၊ သဟေတုက သုံးချက်တို့ကို ခွဲခြား၍ ပြတော်မူခြင်းငှာ ထပ်၍ မိန့်တော်မူအပ်ပါသည်-ဟူလို။

သိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထို ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်မောဟတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တဟေတုနော-၏၊ အဘာဝါ-ကြောင့်၊ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာနာမ-ပယ်ထိုက်သော ဟိတ်ရှိသောတရားတို့မည်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်။

၁၀၂၉။ ။ပရိတ္တာရမဏတ္တိကေ-၌၊ အာရဗ္ဘတိ-ကား၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကတွာ-၍၊ ဟိ-မှန်၊ သယံ-မိမိဟူသော အာရမဏိကတရားတို့ကိုယ်တိုင်၊ ပရိတ္တာဝါ-ကာမတရားတို့သည်မူလည်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ပစေကုန်၊ မဟဂ္ဂတာဝါ-မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့သည်မူလည်း၊ (ဟောန္တိ) [အပ္ပမာဏတရားက ပရိတ္တတရားကို အာရုံမပြုနိုင်သောကြောင့် “အပ္ပမာဏာဝါ”ဟု မထည့်တော့၊] ပရိတ္တဓမ္မေ-ကာမတရားတို့ကို၊ အာရမဏံ၊ ကတွာ၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သောတရားတို့သည်၊ ပရိတ္တာရမဏာ-ပရိတ္တာရမဏတို့မည်၏၊ မဟဂ္ဂတေ-မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို၊ အာရမဏံ၊ ကတွာ၊ ဥပ္ပန္နာ-တို့သည်၊ မဟဂ္ဂတာရမဏာ-တို့မည်၏၊ အပ္ပမာဏေ-တို့ကို၊ အာရမဏံ၊ ကတွာ၊ ဥပ္ပန္နာ-တို့သည်၊ အပ္ပမာဏာရမဏာ-တို့မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ တေ-ထို အပ္ပမာဏာရမဏတရားတို့သည်၊ ပရိတ္တာပိ-ကာမတရား တို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ မဟဂ္ဂတာပိ-တို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ) အပ္ပမာဏာပိ-အပ္ပမာဏတရားတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏။)

၁၀၃၅။ ။မိစ္ဆတ္တတ္တိကေ-၌၊ အာနန္တရိကာနီတိ-ကား၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ်မရှိသဖြင့်၊ ဖလဒါယကာနိ-အကျိုးကိုပေးတတ်ကုန်သော၊ (ပဉ္စကမ္မာနိဉ္စ စပ်၊) ဧတံ-ဤ အာနန္တရိကာနိဟူသော အမည်သည်၊ မာတုဃာတကကမ္မာဒိနံ-မာတုဃာတကကံ အစရှိသောကံတို့၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း။

တေ ပန ဩ၊ အပ္ပမာဏာပိ။ ။မဟာကုသိုလ် ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၊ ဝုဋ္ဌောစိတ်တို့သည် မိမိတို့က ပရိတ္တဖြစ်လျက် အပ္ပမာဏ (မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်)ကို အာရုံပြုနိုင်ကြ၏၊ အဘိညာဉ်တို့သည်၊ (စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသ၊ အနာဂတံသ ဉာဏံနှင့်ယှဉ်ခိုက်) မိမိတို့က မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်လျက် အပ္ပမာဏကို အာရုံပြုနိုင်ကြ၏၊ မဂ်ဖိုလ်တို့ကား မိမိတို့က အပ္ပမာဏဖြစ်၍ အပ္ပမာဏ (နိဗ္ဗာန်)ကို အာရုံပြုသည်။

အာနန္တရိကာနိ။ ။“အနန္တရာယေန ဖလဒါယကာနိ”သည် “အာနန္တရိကာနိ”၏ သဒ္ဓတ္ထမဟုတ်၊ အာနန္တရိယကံတို့၏သဘောကို (အန္တရာယ် မရှိသောအားဖြင့် အကျိုးပေးနိုင်သော သဘောကို)ပြသော သဘာဝတ္ထတည်း၊ ဝစနတ္တကိုကား “အနန္တရေ+နိယုတ္တာနိ ဩ၊ အာနန္တရိကာနိ”ဟု ဋီကာပြထားသည့်အတိုင်း “အနန္တရေ-စုတိ၏ အခြားမဲ့အကျိုး၌+နိယုတ္တာနိ အာနန္တရိကာနိ”ဟု ပြပါ၊ ထို ဝိဂြိုဟ်များကို မာတိကာ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ (တစ်နည်း) အဋ္ဌကထာ၌ “အနန္တရာယေန ဖလဒါယကာနိ”ကိုပင် ဝိဂြိုဟ်ပြဟု ယူပြီးလျှင် “နတ္ထိ အန္တရာယော ဧတေသံတိ အနန္တရာယာနိ”ဟု ပြ၍ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် အကို အာ၊ ရ၏ အာကို ဣ၊ ယကို ကပြ၍ အာနန္တရိကာနိ ပြီးသည်ဟု ဋီကာတစ်နည်းဖွင့်၏။

(အာဒိဖြင့် ပိတုဃာတက၊ အရဟန္တဃာတက၊ လောဟိတုပ္ပာဒက၊ သံဃဘောဒက တို့ကို ယူ၊) ဟိ-ချဲ့၊ တေသု-ထို အာနန္တရိယကံတို့တွင်၊ ကေသိပိ-တစ်ပါးသော် မှလည်းဖြစ်သော၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ (ပိဖြင့် “အနေကသိ အာယူဟိတေ ဝတ္တဗ္ဗမေ နတ္ထိ” ဟု သမ္ဘာဝနာ ပြု၊) တံ-ထို တစ်ပါးသော ကံကို၊ ပဋိဗာဟိတွာ-တားမြစ်၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ကမ္မ-ကံသည်၊ အတ္တ နော-၏၊ [အချို့ စာအုပ်၌ အတ္တနော အတ္တနောဟု ဝိစ္ဆာရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဝိပါကဿ-အကျိုး၏၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဟိ-မှန်၊ သိနေရပုမာဏေပိ-မြင့်မိုရ်တောင်မျှ ပမာဏရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သုဝဏ္ဏထူပေ-ရွှေစေတီတော်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ စက္ကဝါဠမတ္တံ-စကြဝဠာအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ရတနမယပါကာရံ-ရတနာ အတိပြီးသော တံတိုင်းရှိသော၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်ကို၊ ကာရေတွာ-ပြု စေပြီး၍၊ တံ-ထို ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ နိသန္ဓဿ-သီတင်း သုံးတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗဿ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ သံဃဿ-သံဃာတော် အား၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်အပိုင်းအခြားအတိုင်း၊ (အသက်ထက်ဆုံး၊) စတ္တာရော ပစ္စယေ-လေးဝါးသော ပစ္စည်းတို့ကို၊ ဒဒတောပိ-ပေးလှူပါသော်လည်း၊ တံ ကမ္မံ-ထို ကုသိုလ်ကံသည်၊ ဧတေသံ ကမ္မာနံ-ဤ အာနန္တရိယကံတို့၏၊ ဝိပါကံ-အကျိုးကို၊ ပဋိဗာဟေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိဓေ-မစွမ်းနိုင်သည်သာ။

ယာစ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတာတိ-ကား၊ အဟေတု ပေ၊ ဝါဒေသု-အဟေတုက ဝါဒဒိဋ္ဌိ အကြိယဝါဒဒိဋ္ဌိ နတ္ထိကဝါဒဒိဋ္ဌိတို့တွင်၊ (အဟေတုကဟု ပြောဆို ကြောင်းအယူ၊ အကြိယဟု ပြောဆိုကြောင်းအယူ၊ နတ္ထိဟု ပြောဆိုကြောင်း အယူတို့တွင်၊) အညတရာ-တစ်ပါးပါးသော၊ (ယာမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အတ္ထိဉ္ဇံ စပိ၊) ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို မိစ္ဆာအယူကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဌိတံ-တည်သော၊ [နိယတ ဖြစ်လောက်အောင် ယူပြီးဖြစ်သည်ကို “ဌိတံ” ဟု ဆိုသည်၊] ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ် ကို၊ ဗုဒ္ဓသတံပိ-ဘုရားအရာသည်သော်မှလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသဟဿံပိ-ဘုရားအထောင်သည်သော်မှလည်းကောင်း၊ ဗောဓေတုံ-သိစေခြင်းငှာ၊ (အဟေ တုကမဟုတ် စသည်ဖြင့် သိစေခြင်းငှာ၊) န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ [ဤ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သုံးမျိုးအကြောင်းကို သဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ဝိထိမုတ်ပိုင်း မနောကံအခန်း၌ ပြထားပြီ။]

၁၀၃၈။ ။ မဂ္ဂါရမဏတ္ထိကေ-၌၊ အရိယမဂ္ဂံ အာရဗ္ဘာတိ-ကား၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂံ-လောကုတ္တရာမဂ်ကို၊ အာရမဏံ-ထို၊ ကတွာ-၍၊ ပန-ဆက်၊ ဘေ-ထို မဂ္ဂါရမဏတရားတို့သည်၊ ပရိတ္တာပိ-ကာမတရားတို့သည် လည်း၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ မဟဂ္ဂတာပိ-မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ၊) [ပရိတ္တာပိ ဖြင့် ဝုဋ္ဌော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကို ပြ၏၊ မဟဂ္ဂတာပိဖြင့် စေတောပရိယစသော အဘိညာဉ်ကိုပြသည်။]

၁၀၃၉။ ။မဂ္ဂဟေတုကနိဒ္ဒေသေ-ဌိ၊ ပဌမနယေ-ဌိ၊ ပစ္စယဋ္ဌေန-မဂ္ဂ
ပစ္စည်းဟူသော အနက်သဘောဖြစ်သော၊ ဟေတုနာ-အကြောင်းအားဖြင့်၊ မဂ္ဂ
သမ္ပယုတ္တာနံ-မဂ္ဂသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ-တို့၏၊ သဟေတုကဘာဝေါ-
သဟေတုက တို့၏အဖြစ်ကို၊ (ဘဂဝတာ)ဒဿိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ ဒုတိယ
နယေ-ဌိ၊ မဂ္ဂဘူတေန-မဂ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန-သမ္မာဒိဋ္ဌိဟု
ဆိုအပ်သော၊ ဟေတုနာ-ဟိတ်အားဖြင့်၊ သေသမဂ္ဂင်္ဂါနံ-သမ္မာဒိဋ္ဌိမှ ကြွင်းသော
မဂ္ဂင်တို့၏၊ (ပထမနည်း၌ ချန်ထားအပ်ခဲ့သော သမ္မာဒိဋ္ဌိမှကြွင်းသော မဂ္ဂင်
တို့၏) [“သေသ မဂ္ဂင်္ဂါနံ” ဟုလည်း ရှိ၏၊ သဘောတူပင်၊] သဟေတုကဘာဝေါ-
ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတော၊ တတိယနယေ-ဌိ၊ မဂ္ဂေ-မဂ်၌၊ ဥပ္ပန္န ဟေတုဟိ-
ဖြစ်သော ဟိတ်တို့ဖြင့်၊ (အလောဘ အဒေါ အမောဟဟိတ်တို့ဖြင့်၊) သမ္မာ
ဒိဋ္ဌိယာ-သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏၊ (ရှေ့နှစ်နည်းလုံး၌ ချန်ထားအပ်ခဲ့သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏၊)
သဟေတုဘာဝေါ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဒဿိတော-ပြီ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျော။

ပဌမနယေ။ ။ပါဠိတော်၌ “အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီသမ္ပယုတ္တော” စသည်ကို ပထမနည်းဟု ဆိုသည်၊ ဤနည်း၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို မဂ္ဂပစ္စည်း
ထိုက်သောကြောင့် “မဂ္ဂဟေတု-မဂ္ဂပစ္စည်းဟူသော အကြောင်း”ဟု ဆိုသည်၊ ထို့
ကြောင့် “ပစ္စယဋ္ဌေန ဟေတုနာ”ဟု မိန့်သည်၊ ဤပုဒ်ကို သဟေတုကဘာဝေါ၌
ဝိသေသန စပ်၊ [ဤ ပထမနည်း၌ အရကောက်ပုံကို မာတိကာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

သေသ မဂ္ဂင်္ဂါနံ။ ။ဋီကာ၌ “ပုဗ္ဗေ ထပိတာနံ”ဟု ထည့်၍ အဋ္ဌကထာ၏
အလိုကို ပြ၏၊ “သေသ မဂ္ဂင်္ဂါနံ”အရ ရှေ့ပထမနည်း၌ “မဂ္ဂင်္ဂါနိ ထပေတွာ-မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးကို ချန်ထား၍ ကျန်တရားများသည် မဂ္ဂဟေတုကမည်၏”ဟု ပါဠိတော်၌
ဟောတော်မူ၏၊ ထို ချန်ထားအပ်သော မဂ္ဂင်တို့ကို ဒုတိယနည်း၌ (သမ္မာဒိဋ္ဌိမှတစ်ပါး)
သွင်းယူသည်၊ “သေသ မဂ္ဂင်္ဂါနံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် မဂ္ဂင်မှတစ်ပါးသော ဖဿစသော
သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဤ ဒုတိယနည်းအလို “မဂ္ဂဟေတုက”မမည်ဟု မမှတ်ရ၊
ထို ဖဿစသောတရားတို့မှာ ပထမနည်း၌လည်း ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် အထူးမဆိုဘဲ
ထားသည်၊ [သေသ မဂ္ဂင်္ဂါနံ ပုဗ္ဗေ ထပိတာနံတိ အဓိပ္ပာယ်ော၊ ဖဿာဒိနံဟိ၊ ပေ၊
သိဒ္ဓါ၊-ဋီကာ၊] အရကောက်ပုံကို မာတိကာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ။ ။“တတိယ နယော၊ ပေ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သဟေတုကဘာဝေါ
ဒဿိတာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိထစ်ပါးသာ တတိယနည်း၌ ရ၏-ဟု ထင်မှား
ဖွယ်ရှိ၏၊ ထိုသို့ ထင်မှားမည်စိုးသောကြောင့် ဋီကာ၌ “သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဒုတိယနယေပိ
ထပိတာယ”ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ “ပထမနည်း၌သာမက ဒုတိယနည်း၌လည်း
ချန်ထားအပ်ခဲ့သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ”ဟုလို၊ ဤစကားဖြင့် တတိယနည်း၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး
လုံးပင် ရ၏ဟု ပြသည်၊ ဖဿစသော တရားတို့ကို တတိယနည်း၌ မရ-ဟု မဆိုလို
ကြောင်းကိုလည်း “ဖဿာဒိနံ ဟိ”စသော ရှေ့စကားကို နည်းမှီ၍ သိသာပါသည်၊
[အရကောက်ပုံကို မာတိကာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

၁၀၄၀။ ။အဓိပတိံ ကရိတွာတိ-ကား အာရမဏာဓိပတိံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဥပ္ပန္နိန္ဒြ ဖပ်၊) စ-ဆက်၊ တေ-ထို မဂ္ဂါရမဏာဓိပတိံရှိသော တရားတို့သည်၊ ပရိတ္တဓမ္မာဝ-ကာမတရားတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ၊ [မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ရှစ်ပါးကို ဆိုသည်၊] ဟိ-ချဲ့၊ အရိယသာဝကာန-အရိယသာဝကတို့၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ မဂ္ဂ-မဂ်ကို၊ ဂရုံ-အလေးအမြတ်ကို၊ ကတွာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ-ဆင်ခြင်ရာအခါ၌၊ အာရမဏာဓိပတိံ-အာရမဏာဓိပတိံကို၊ လဗ္ဘတိ-၏၊ ပန-ကား စေတောပရိယဉာဏေန-စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့်၊ (ပရစိတ္တဝိဇာနနဉာဏ်ဖြင့်၊) အရိယသာဝကော-သည်၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ပစ္စဝေက္ခမာနော-ဆင်ခြင်လသော်၊ [ပစ္စဝေက္ခမာနော၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊] ဂရုံ-ကို၊ ကရောန္တောပိ-ပြုပါသော်လည်း၊ (သူတစ်ပါးမဂ်ကို ပြုပါသော်လည်း၊) အတ္တနော-၏၊ ပဋိဝိဒ္ဓမဂ္ဂဝိယ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော မဂ်ကိုကဲ့သို့၊ (ထိုးထွင်း၍သိအပ်သော မဂ်လောက်၊) ဂရုံ-ကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ ယမကပါဋိဟာရိယံ-ရေမီးအစုံဖြစ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို၊ ကရောန္တ-ပြုတော်မူသော၊ တထာဂတံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဒိသ္မာ-ဖူးမြင်ရ၍၊ တဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ မဂ္ဂ-အရဟတ္တမဂ်ကို၊ ဂရုံ-ကို၊ ကရောတိ-ပြုသလော၊ န ကရောတိ-မပြုသလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (ဂရုံ)ကရောတိ-ပြုပါ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အလေးအမြတ်ပြုပါသော်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ မဂ္ဂဝိယ-မဂ်ကိုကဲ့သို့၊ ဝါ-မဂ်လောက်၊ န ကရောတိ-မပြုပါ၊ အရဟာ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မဂ္ဂ-မဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖလံ-ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဂရုံ-ကို၊ နကရောတိ-မပြု၊ ဣတိ ဧတ္တာပိ-ဤ ရှေးအဋ္ဌကထာ စကား၌လည်း၊ ဝါ-ပယ်ရှားကြောင်း ပါဠိတော်၌လည်း၊ အယမေဝအတ္ထော-ဤအနက်ပင်တည်း၊ [မိမိ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ရွယ်၍ “မဂ္ဂ ဖလံ နိဗ္ဗာနံ”ဟု ဆိုသည်။]

ဝိမံသာဓိပတေယျံတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ သာဇာတာဓိပတိံ-ကို၊ ဒသေတုံ၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဆန္တံ-ဆန္ဒကို၊ ဇေဋ္ဌကံ-အကြီးအကဲကို၊ ကတွာ-၍၊ မဂ္ဂ-မဂ်ကို၊ ဘာဝေန္တဿ-ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဆန္တော-သည်၊ အဓိပတိံနာမ-သည်၊ ဟောတိ၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ န (ဟောတိ၊) သေသဓမ္မာပိ-ဆန္ဒမှကြွင်းသော တရားတို့သည်လည်း၊ ဆန္ဒာဓိပတိံနောနာမ-ဆန္ဒဟူသော အဓိပတိံရှိသောတရားတို့မည်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) မဂ္ဂါဓိပတိံနော-မဂ်ဟူသော အဓိပတိံရှိသောတရားတို့သည်၊ န (ဟောန္တိ၊) စိတ္တောပိ-၌လည်း၊ ဇေသဝနယော၊ [“စိတ္တံ ဇေကဋ္ဌံ ကတွာ”စသည်ဖြင့် ဆန္ဒနေရာ၌ စိတ္တကို သွင်းပါ-ဟူလို၊ ဤတရားနှစ်ပါးသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် မပါဝင်သောကြောင့် မဂ္ဂါဓိပတိံ မဖြစ်နိုင်၊] ပန-ကား ဝိမံသံ-ဝိမံသကို၊ ဇေကဋ္ဌံ ကတွာ မဂ္ဂ

ဘာဝေန္တဿ၊ ဝိမံသာ-ဝိမံသသည်။ အဓိပတိစေဝ-အဓိပတိသည်လည်း။ ဟောတိ၊ မဂ္ဂေါစ-မဂ်သည်လည်း။ (ဟောတိ၊) ဣတိ-ကြောင့်။ သေသဓမ္မာ-ဝိမံသမှကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂါဓိပတိနောနာမ-မဂ်ဟူသော အဓိပတိရှိသော တရားတို့မည်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဝိရိယေပိ-၌လည်း။ ဧသေဝနယော၊ [“ဝိမံသံဇေကဋ္ဌ” စသောနေရာဝယ် ဝိရိယတို့ သွင်းရုံသာ၊ ဤနှစ်ပါးသာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် ပါဝင်သောကြောင့် မဂ္ဂါဓိပတိ ဖြစ်နိုင်သည်။]

☰

၁၀၄၁။ ။ဥပ္ပန္နတ္တိကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဇာတာတိ-ကား၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝါ-ရအပ်သော မိမိသဘောရှိကုန်သော၊ ဝါ-မိမိသဘောကို ရကုန်သော၊ (ယေဓမ္မာ၌ စပ်၊) ဘူတာဒိအာဒိနိ-ဘူတာအစရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်၊ တေသံယေဝ-ထိုဇာတာတို့၏ပင်၊ ဝေဝစနာနိ-ဝေဝစ ပရိယာယ်တို့တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဇာတာဇေဝ-ပေါက်ဖွားသော တရားတို့သည်ပင်၊ တာဝပ္ပတ္တိယာ-အထည်ကိုယ်သဘောသို့ ရောက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဘူတာ-ဖြစ်သောရားတို့မည်၏၊ ပစ္စယသံယောဂေ-ကံစသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊) ဇာတာတ္တာ-ပေါက်ဖွားတုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဉ္ဇာတာ-သဉ္ဇာတတို့မည်၏၊ [သံကို “သံယောဂေ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ကံစသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလျှင် ရုပ်တရားများပေါက်ဖွားကြ၏၊ အဝိဇ္ဇာတဏှာစသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလျှင် နာမ်တရားများ ပေါက်ဖွားကြ၏၊] နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာပုတ္တတ္တာ-နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသို့ ရောက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ [ဇာတာ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မိမိသဘော ထင်ရှားပေါ်လာခြင်းကို “နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ” ဟု ဆိုသည်၊ “သက္ကော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ” ၌ သကြားအတ္တဘော ထင်ရှားပေါ်လာခြင်းကို နိဗ္ဗတ္တိဟု ဆိုသကဲ့သို့တည်း၊] ပန-ဆက်၊ ဥပသဂ္ဂေန-အဘိဥပသာရပုဒ်ဖြင့်၊ ပဒံ-ပုဒ်ကို၊ ဝဗေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-နိဗ္ဗိ၊ ပါကဋိဘူတာ-ထင်ရှားဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပါတုဘူတာ-တို့ မည်၏၊ [ပါတု+ဟုတွာ+ဘူတာ ပါတုဘူတာ။]

ပုဗ္ဗန္တတော-ရှေးအတိတ်တရား၏ ဘင်အစွန်းမှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော ဓဏတ္တယဉ္ဇံ၊ ပန္နာ-ဖြစ်သော တရားတို့တည်း၊ (မာတိကာ၌ “ပန္နာဂတာပဝတ္တာ” ဟု ဖွင့်ခဲ့သည်။) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နာ-တို့မည်၏၊ [ဥကို “ပုဗ္ဗန္တတော

ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝါ။ ။အတ္တနော-မိမိ၏+ဘာဝေါ-သဘောတည်း၊ အတ္တဘာဝေါ-ဘော၊ ပဋိလဒ္ဓေါ+အတ္တဘာဝေါ ယေဟိ-(အကြင်၊ ဥပ္ပန္နတားတို့သည်) ဣတိ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝါ၊ လူတစ်ယောက်မွေးဖွားရာ၌ ထိုကလေးတည်းဟူသော အထည်ကို ရခြင်းဖြစ်ကဲ့သို့ ပရမတ္ထသဘာဝတို့ ဇာတဖြစ်ရာ၌လည်း ထိုသဘောတရားကို ရခြင်းပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် ဇာတာကို “နိဗ္ဗတ္တာ” ဟု သဒ္ဓတ္တဖွင့်၍ “ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝါ” ဟု သဘာဝတ္ထကို ဖွင့်သည်။

ဥဒ္ဓံ (အတိတ်ဖြစ်သော ရှေ့အစွန်းမှ အထက်၌)”ဟု ဖွင့်သည်။ ထို အထက် ဟူသည် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဥပါဒ် ၌ ဘင် ခဏတည်း။] ဥပသဂ္ဂေန-သံ ဥပသာရ ဖြင့်၊ ပဒံ၊ဝဗေတော၊သမုပ္ပန္နာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-နံပြီ၊ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌေနေဝ-ဖြစ်ခြင်း ဟူသော သဘောအားဖြင့်ပင်၊ (ရှေး၌ “နိဗ္ဗတ္တာ”ဟု ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဧဝံ ထည့်သည်။) ဥဒ္ဓံ-အတိတ်အစွန်းမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌၊ ဌိတာ-တည်သော တရားတို့တည်း။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဥဌိတာ-တို့မည်၏။ ပစ္စယသံယောဂေ-ကံစသောအကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းယှဉ်မိခြင်းသည်၊ (သတိ၊) ဥဌိတာ-အထက်ဖြစ်သော ခဏတ္တယဉ်တည်သော တရားတို့တည်း။ ဣတိ၊ သမုဌိတာ-တို့မည်၏။ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဥပ္ပန္နာတိဝစနေ-ဥပ္ပန္နာဟု ဟောတော် မူခြင်း၌၊ ကာရဏံ-ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ ဥပ္ပန္နသေန သင်္ဂဟိတာတိ-ကား၊ ဥပ္ပန္နကောဋ္ဌာသေန-ဥပ္ပန္နအဖို့အစုဖြင့်၊ ဂဏနံ-ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်သော၊ ရူပါ၊ ပေ၊ ဝိညာဏံတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားသည်၊ တေသံ-ထို ဥပ္ပန္နတရားတို့၏၊ သဘာဝဒဿနံ-သဘောကို ပြကြောင်းစကားတည်း။ ဒုတိယပဒနိဒ္ဒေ သော-အနုပ္ပန္နာဓမ္မာဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏နိဒ္ဒေသကို၊ ဝုတ္တပဋိသေခနယေန-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော ဇာတာဘူတာစသည်တို့ကို တားမြစ်ခြင်းဟူသော

ဥပ္ပန္နာ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိတာ။ ။ “မနော မနိန္ဒြိယံ”စသည်၌ မနောကို ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်လျက် ထပ်၍ဟောတော်မူရာဝယ် မနိန္ဒြိယံအရ မနကိုပင်ရ၏ဟု ပြသကဲ့သို့ ဥပ္ပန္န သေနသင်္ဂဟိတာအရ ဥပ္ပန္နတရားကိုပင်ရ၏ဟု သိစေလို၍ “ဥပ္ပန္နာ” ဟု ဝိသေသနပြုရသည်။ ဥပ္ပန္နသ၌ အံသသဒ္ဓါ၊ ကောဋ္ဌာသအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဥပ္ပန္နကောဋ္ဌာသေန”ဟုလည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟိတာအရ “ဂဏနသင်္ဂဟ”ကို ယူပါ၊ ပေါင်းခြင်းဟူသော သမောဓာနသင်္ဂဟစသည်ကို မယူပါနှင့်ဟု သိစေလို၍ “ဂဏနံ ဂတာ”ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

ဝုတ္တပဋိသေခ နယေန။ ။ “ဇာတာ ဘူတာ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ် ပြီးသော တရားတို့ကို “အဇာတာ အဘူတာ”စသည်ဖြင့် တားမြစ်ခြင်းဟူသော နည်းအားဖြင့် “အနုပ္ပန္နာဟူသော ဒုတိယပဒနိဒ္ဒေသကို သိရမည်”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဥပ္ပန္နာဓမ္မာအရ၌ ကောက်ခဲ့သောပစ္စုပ္ပန်တရားများကို “န+ဥပ္ပန္နာ”ဟု တားမြစ်၍ အနုပ္ပန္နာအရ အတိတ် အနာဂတ် တရားအာလုံးကို ကောက်ရမည်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ ထိုသို့ မကောက်ရကြောင်း (အတိတ်တရားစုကို ချန်ထားရကြောင်း)ကို မာတိကာ အဖွင့် ဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။

မှတ်ချက်။ ။ အနုပ္ပန္နာအရ အနာဂတ်တရားတို့ကို ကောက်ရာ၌ မာတိကာ အကောက်များဝယ် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်များကို ချန်၍ ကောက်ကြ၏။ ထို တရားများကို “ဥပ္ပါဒိနောဓမ္မာ”အရ၌ ကောက်လတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း အားဖြင့် ချန်၍ ကောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကောက်ခြင်းသည် “မေတ္တေယျ ဗောဓိသတ္တဿ မဂ္ဂေါ အနုပ္ပန္နောနာမ၊ ဖလံ ဥပ္ပါဒိနော ဓမ္မာယေဝ နာမ ဇာတံ”ဟူသော နောက်နား၌ လာမည့် အဋ္ဌကထာစကားနှင့် အညီတည်း။

နည်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ တတိယပဒနိဒ္ဒေသော-ဥပ္ပာဒိနောဓမ္မာဟူသော တတိယပုဒ်၏ နိဒ္ဒေသသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ-သည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ အယံ တိကော-ဤ၊ ဥပ္ပန္နတိက်ကို၊ ဒွိန္ဒ-ကုန်သော၊ အဒ္ဓါနံ-ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ် ကာလတို့၏၊ ဝသေန-အပြားအားဖြင့်၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဒဿိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ဟိ-ချဲ့၊ လဒ္ဓေကာသဿ-ရအပ်သော အကျိုးပေးခွင့်ရှိသော၊ ဝါ-အကျိုး ပေးခွင့်ရှိသော၊ ကမ္မဿ-ကံ၏၊ ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ခဏပ္ပတ္တောစ- ဥပါဒ် ဌိ ဘင်ဟူသော ခဏသို့ရောက်သော အကျိုးလည်းကောင်း၊ (ပေးဆဲအကျိုး လည်းကောင်း၊) အပ္ပတ္တောစ-ခဏသို့မရောက်သော အကျိုးလည်းကောင်း၊ (မပေးရသေးသော အကျိုးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊) ဒုဝိဓော-နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏၊ တတ္ထ-ထို နှစ်ပါးတို့တွင်၊ ခဏပ္ပတ္တော-ဥပါဒ် ဌိ ဘင်ဟူသော ခဏသို့ရောက်သော အကျိုးသည်၊ ဥပ္ပန္နောနာမ-ဥပ္ပန္နမည်၏၊ အပ္ပတ္တော- ခဏသို့မရောက်သော အကျိုးသည်၊ စိတ္တာနန္တရေဝါ-စိတ်၏အခြားမဲ့၌မူလည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတု-ဖြစ်ပစေ၊ ကပ္ပသဟဿာတိက္ကမေဝါ-ကမ္မာအထောင် လွန်ရာအခါ၌ မူလည်း၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတု၊) ဓုဝပစ္စယဋ္ဌေ-မြဲသော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နတ္ထိနာမ-မရှိသည်မည်သည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ဥပ္ပာဒိနောဓမ္မာနာမ- ဖြစ်ခြင်းရှိသော တရားတို့မည်သည်၊ ဇာတာ။

စိတ္တာနန္တရေဝါ၊ ဟေ၊ တိက္ကမေဝါ။ ။စိတ္တာနန္တရေဝါဖြင့် မဂ်စိတ်ဟူသော ကံ၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်၏၊ ကပ္ပသဟဿာတိက္ကမေဝါဖြင့် ကမ္မာများစွာ အသက်ရှည်သော ဗြဟ္မာများ၏သန္တာန်ဝယ် ပြုအပ်သော ကံ၏နောက်ဘဝ ဝိပါကံကို ရည်ရွယ်၏၊ [လဒ္ဓေါကာသဿ၊ ဟေ၊ အနေကသဟဿာယုကာနံ သတ္တာနံ၊- ဋီကာတစ်နည်း-ဗြဟ္မာ သတ္တဝါသာမက သတ္တဝါအားလုံး၏သန္တာန်၌ ကမ္မာ ထောင် ပေါင်းများစွာကြာမှ အကျိုးပေးခွင့်ရမည် ကံ၏အကျိုးကို ရည်ရွယ်၍ “ကပ္ပသဟဿာ တိက္ကမေဝါ” ဟု ဆိုသည်၊ [ကပ္ပသဟဿာတိက္ကမေဝါ၊ ဟေ၊ သန္ဓာယ ဝုစ္စတိ၊-ဋီကာ။]

နတ္ထိ နာမ၊ ဟေ၊ ဇာတာ။ ။ “နတ္ထိ နာမ နဟောတိ” ကို “အနုပ္ပန္နော နာမ နဟောတိတိ အဓိပ္ပာယ်” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “မရှိသည်မည်သည် မဟုတ်” ဟူသော အဋ္ဌကထာစကား၌ “ဥပ္ပန္နမဟုတ်သည် မည်သောတရား မဟုတ်” ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ပါ၊ “ဥပ္ပန္နတရား ဥပ္ပာဒိမည်သော တရားများဖြစ်ကြသည်” ဟုလို့၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုထောက်၍ “ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိကံ ဥပ္ပာဒိနော” ဟု ဝိဂ္ဂဟ မပြုရ၊ “ဥပ္ပဇ္ဇနံ-အတိတ်ဖြစ်သော ဘင်အစွန်းမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ ခဏတ္တယ၌ဖြစ်ခြင်း၊ ဥပ္ပာဒေါ-ခြင်း၊ ဥပ္ပာဒေါ ယေသံ အတ္ထိတံ ဥပ္ပာဒိနော” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဤပစ္စည်းဖြင့် အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ရုပ် ပြီးစေ၊ “ဥပ္ပာဒိ နော-အတိတ် ဘင်အစွန်းမှ အထက်ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော” ဟု မာတိကာ၌ အနက်ပေးပါ၊ ဤသို့ ပစ္စုပ္ပန်ဟော ဥပ္ပာဒိသဒ္ဓါ၏ အနာဂတ်ဝိပါကံတို့၌ တင်စားထားကြောင်းကို သိစေလို၍ “ဥပ္ပာဒိနော နာမ” ဟု နာမသဒ္ဓါထည့်၍ ဆိုသည်၊ [အဿတ္ထိပစ္စည်းများ၏ ပစ္စုပ္ပန်ဟောပုံကိုကား သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ရှိပါ။]

ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ပေါဋ္ဌပါဒ၊ အရူပီ-ရုပ်မရှိသော၊ သညာမယော-သညာဖြစ်သော၊ (မယပစ္စည်း အနက်မရှိ၊) ဝါ-သညာ အတိ ပြီးသော၊ (ပကတိအနက်၌ မယပစ္စည်း သက်၊) သွာယံ (သော+အယံ) အတ္တာ-ထိုအတ္တသည်၊ တိဋ္ဌတေဝ-တည်ရှိမြဲ တည်ရှိသည်သာ၊ အထ-တည် ရှိရာ ထိုအခါ၌၊ ဣမဿ ပုရိသဿ-ဤအရူပဘုံသားသတ္တဝါ၏၊ အညာစ- ဘဝင်သညာမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညာ-ကာမာဝစရသညာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-န်၏၊ အညာစ-န်သော၊ သညာ-တို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဧတ္ထ-ဤပါဠိရပ်၌၊ အရူပေ-အရူပဘုံ၌၊ ကာမာဝစရသညာ ပဝတ္တိ၊ ကာလေ-ကာမာဝစရသညာ၏ဖြစ်ရာအခါ၌၊ မူလဘဝင်သညာ-မူလဖြစ်သော ဘဝင်သညာသည်၊ နိရုဇ္ဈါ-ချုပ်နေသည်၊ ကိဉ္ဇာပိ ဟောတိ-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ကာမာဝစရသညာယ-၏၊ နိရုဇ္ဈကာလေ-ချုပ်ပြီးရာအခါ၌၊ အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊ သာ-ထိုဘဝင်သညာ သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အရူပီသင်္ခါတော-အရူပီဟု ဆိုအပ်သော၊ [အရူပီအတ္တာကို ထောက်၍ “အရူပီသင်္ခါတော”ဟု ရှိရမည်၊] အတ္တာ-အတ္တသည်၊ နတ္ထိတိ-မရှိဟူ၍၊ သင်္ချ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အဂန္တာ-မရောက်မူ၍၊ တိဋ္ဌတေဝနာမာတိ-တိဋ္ဌတေဝနာမဟူ၍၊ ဝါ-တည် ရှိမြဲ တည်ရှိ၏ဟူ၍၊ ဇာတောယထာ-ဖြစ်ရကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ပင်၊ လဒ္ဓေါ ကာသဿ-သော၊ ကမ္မဿ-၏၊ ဝိပါကော-သည်၊ ခဏပုတ္တောစ-လည်း ကောင်း၊ အပုတ္တောစ-လည်းကောင်း၊ (ဣတိ)ဒုဝိဓော-၏၊ တတ္ထ-တွင်၊ ပေ၊ ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာနာမ-ဖြစ်ခြင်းရှိသောတရားတို့မည်သည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ။

ယထာဟိ ပေ၊ နာမာတိဇာတာ။ ။မချွတ်ဧကန် ဖြစ်လတ္တံ့ကိုပင် ဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်အနေအားဖြင့် သုံးစွဲနိုင်ပုံ၌ ပါဠိတော် ဥဒါဟရဏ်ကို ပြလို၍ “ယထာဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ [သညာကို အတ္တဟု အယူရှိသူတို့၏ဝါဒဖြင့် ပေါဋ္ဌပါဒပရိမ္ပိန္ဒ အား ဟောတော်မူအပ်သော သီလက္ခန်ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊] ထိုပါဠိတော် ဝယ် အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ဘဝင်သညာကို “တိဋ္ဌတေဝ အရူပီ အတ္တာ သညာမယော”ဟု မိန့်တော်မူ၍ ဇောစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာကို “အညာသညာ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ” ဟု မိန့်တော်မူသည်၊ ကာမာဝစရ ဇောသညာ၏ဖြစ်ခိုက် ချုပ်ခိုက်၌ ဘဝင်သညာ မရှိပါသော်လည်း ထိုဘဝင်သညာသည် “တိဋ္ဌတေဝ-တည်မြဲ တည်နေ၏၊ ရှိမြဲ ရှိနေ၏” ဟု ဟောတော်မူရာ၌ ဘဝင်သညာသည် ထိုအခိုက်၌ တည်နေ ရှိနေသည် မဟုတ်ပါသော်လည်း “နတ္ထိ-မရှိ”ဟု မခေါ်ရဘဲ ကာမာဝစရ ဇောသညာချုပ်သော အခါ ဧကန် ဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် (ထိုဖြစ်လတ္တံ့အတွက်) “တည်နေ ရှိနေသည်” ဟု ပစ္စုပ္ပန်အသုံးအနှုန်းဖြင့် “တိဋ္ဌတေဝ”ဟု သုံးနှုန်းရသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ ဤ၌လည်း အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့ဝိပါက်ထိုသည် ဧကန်မူချ ဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်သည်အတွက် ပစ္စုပ္ပန်အသုံးအနှုန်းဖြင့် ဥပ္ပာဒိနောဓမ္မာ အမည်ရကြသည်-ဟူလို။

ပန-ဆက်၊ အာယူဟိတံ-အားထုတ်အပ်ပြီး သော၊ ကုသလာကုသလကမ္မ-
ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည်၊ သမ္ပ-အလုံးစုံသည်၊ (လဒ္ဓေါကာသကံ၊ အ
လဒ္ဓေါကာသကံအားလုံးသည်၊) ဝိပါကံ-အကျိုးကို၊ ယဒိဒဒေယျ-အကယ်၍
ပေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) အညဿ-အခြားသောကံ၏၊ ဝါ-အခြားသောစိတ်၏၊
ဩကာသော-အခွင့်သည်၊ န ဘဝေယျ-မဖြစ်တော့ရာ။

ပန-ဆက်၊ တံ-ထို အားထုတ်အပ်ပြီးသော ကံသည်၊ ဓုဝဝိပါကံ-မြဲသော
အကျိုးရှိသော ကံလည်းကောင်း၊ အဓုဝဝိပါကံစ-မမြဲသော အကျိုးရှိသောကံ
လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့၊) ဒုဝိဓံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထို နှစ်ပါးတို့တွင်၊
ပဉ္စ-နိသော၊ အာနန္တရိယကမ္မာနိ-အာနန္တရိယကံကိုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ-နိ
သော၊ သမာပတ္တိယော-သမာပတ်တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရော-နိသော၊ အရိယ
မဂ္ဂါ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧတံ-ဤ ကံသည်၊ ဓုဝဝိပါကံနာမ-မြဲသော
အကျိုးရှိသော ကံမည်၏၊

ပန-ဆက်၊ တံ-ထို ဓုဝဝိပါကံကံသည်၊ ခဏပ္ပတ္တမ္မိ-ခဏတ္တယသို့ရောက်
ပြီးသော ကံသည်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်ပြီးသောကံသည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ အပ္ပတ္တမ္မိ-
ခဏတ္တယသို့ မရောက်သေးသောကံသည်လည်း၊ ဝါ-မဖြစ်သေးသောကံသည်
လည်း၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထို နှစ်မျိုးတို့တွင်၊ ခဏပ္ပတ္တံ-ခဏတ္တယသို့ရောက်ပြီးသော
ကံသည်၊ ဥပ္ပန္နနာမ-မည်၏၊ အပ္ပတ္တံ-ခဏတ္တယသို့ မရောက်သေးသောကံသည်၊

ယဒိပန ပေ၊ န ဘဝေယျ။ ။ “လဒ္ဓေါကာသဿ ကမ္မဿ” ဟု ဆရာ
ဆို၏၊ “လဒ္ဓေါကာသ မဟုတ်သောကံများသည် အကျိုးပေးလျှင် အဘယ်အပြစ်ရှိရာ
သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယဒိပန” စသည်ကို မိန့်၊ လဒ္ဓေါကာသဖြစ်စေ၊
အလဒ္ဓေါ ကာသဖြစ်စေ အားထုတ်အပ်ပြီးသောကံအားလုံးအကျိုးပေးလျှင် အခြားကံ
(အခြား စိတ်များ) အခွင့်မရခြင်းဟူသော အပြစ်ဖြစ်စရာရှိသည်-ဟူလို၊ [“အညဿ
ဩကာ သော”၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ သုံးမျိုးပြထား၏ ရှုပါ။]

တံ ပန၊ ပေ၊ ဓုဝဝိပါကံနာမ။ ။ အာယူဟိတကံ၏ ဓုဝဝိပါကံကိုသာ
နိဒဿနနည်းအားဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြထား၏၊ ထိုသို့ပြသဖြင့် အခွင့်ရသော အဓုဝဝိပါ
ကံ၏ ဝိပါကံကိုလည်း နိဒဿေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ယူရသည်၊ ထို ကံနှစ်မျိုးလုံး၏
ဝိပါကံသည် ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာ၌ ဥပ္ပာဒိအမည်ရကြသည်-ဟူလို၊ [ဣဒံ ပန ဓုဝဝိပါကဿ
ဝိပါကေန ပေ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ဋီကာ၊ ဓုဝဝိပါကဿ ဝိပါကေန နိဒဿနဘူတေနာတိ
အဓိပ္ပာယော၊-အနု။]

ပဉ္စာ ပေ၊ ပတ္တိယော။ ။ အာနန္တရိယကံကို နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ပြထား၏၊
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလည်း ဓုဝဝိပါကဖြစ်သောကြောင့် ယူရမည်ဟု အနုဋီကာဆို၏၊
သမာပတ်ရှစ်ပါးတွင် အထက်အထက်သမာပတ်က အောက်အောက်သမာပတ်ကို
အကျိုးမပေးအောင် တတ်နိုင်သော်လည်း ထို အထက်အထက်သမာပတ် မရှိလျှင်
လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ်ကို မရလျှင်လည်းကောင်း မုချ အကျိုးပေးသောကြောင့်
ဓုဝဝိပါက၌ သမာပတ်ရှစ်ပါးနှင့် အောက်မဂ်တို့ကိုလည်း သွင်းယူနိုင်သည်။

အနုပ္ပန္နနာမ-မည်၏။ (ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲမဟုတ်၊ ဖြစ်လတ္တံ့မည်၏။) တဿ-
 ထိုကံ၏။ ဝိပါကော-အကျိုးသည်။ စိတ္တာနန္တရေဝါ-စိတ်၏အခြားမဲ့၌မူလည်း၊
 ဥပ္ပဇ္ဇတု-ဖြစ်ပစေ၊ ကပ္ပသဟဿာတိက္ကမေဝါ-ကမ္ဘာအထောင် လွန်ရာအခါ၌
 မူလည်း၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတု) ဓုပစ္စယဋ္ဌေန-မြဲသော အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 အနုပ္ပန္နနာမ-မည်သည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဥပ္ပာဒိနောဓမ္မာနာမ-ဥပ္ပာဒိနော
 ဓမ္မတို့မည်သည်။ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ မေတ္ထေယျ ဗောဓိသတ္တဿ-မေတ္ထေယျ
 ဘုရားအလောင်း၏။ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်။ အနုပ္ပန္နောနာမ-အနုပ္ပန္နမည်၏။ (ဥပ္ပန္န
 မဟုတ်သော ဖြစ်လတ္တံ့တရားမည်၏။) ဖလံ-သည်၊ ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာယေဝနာမ-
 ဥပ္ပာဒိနောဓမ္မတို့မည်သည်သာလျှင်၊ ဇာတံ-ပြီ။

၁၀၄၄။ ။အတိတတ္ထိကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ အတိတာတိ-ကား၊ ခဏတ္တယံ-
 ခဏတ္တယကို၊ အတိက္ကန္တာ-လွန်ကုန်ပြီ၊ နိရုဒ္ဓါတိ-ကား၊ နိရောဓပ္ပတ္တာ-ချုပ်ခြင်း
 သို့ ရောက်ကုန်ပြီ၊ [“နိရုဇ္ဈိသူတိ နိရုဒ္ဓါ” ဟု ပြု၊] ဝိဂတာတိ-ကား၊ ဝိဘဝံ-
 မဖြစ်ခြင်းသို့၊ ဝါ-ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝိဂစ္ဆိ
 တာ-ကင်းကုန်ပြီ၊ [ရှေးနည်း၌ ဝိသည် ဝိဘဝအနက်ဟော၊ နောက်နည်း၌
 ဝိယောဂ အနက်ဟော၊] ဝိပရိဏဘာတိ-ကား၊ ပကတိဝိဇယနေန-ပင်ကို
 သဘောကို စွန့်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဝိပရိဏာမံ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့၊ ဂတာ-ရောက်
 ကုန်ပြီ၊ နိရောဓသင်္ခါတံ-နိရောဓဟုဆိုအပ်သော၊ အတ္ထံ-ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဂတာ-
 န်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတ္ထဂံတာ-အတ္ထဂံတတို့မည်၏၊ [အတ္ထသဒ္ဓါ၏ ပယော
 ဇန စသောအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “နိရောဓသင်္ခါတံ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊]
 အတ္တတ္ထဂံတာတိ-ဟူ၍၊ ဥပသဂ္ဂေန-အဘိဥပသာရဖြင့်၊ ပဒံ-အတ္ထဂံတပုဒ်ကို၊
 ဝနိတံ-တိုးပွားစေအပ်ပြီ၊ ဥပဇ္ဇိတွာ ဝိဂတာတိ-ကား၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-ခဏတ္တယ
 အားဖြင့် ဖြစ်ပြီး၍၊ ဝိဂစ္ဆိတာ-ကင်းကုန်ပြီ၊ [ဥပ္ပဇ္ဇိတွာအရ ဥပါဒ်ခဏကို
 ယူမည်စိုး၍ “နိဗ္ဗတ္တိတွာ” ဟု ဖွင့်သည်၊] ပုန-တစ်ဖန်၊ အတိတာဝစနေ-အတိတ
 သဒ္ဓါကို ဟောတော်မူခြင်း၌၊ ကာရဏံ-ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တမေဝ-သည်သာ၊
 [“မနော မနိန္ဒြိယံ” တုန်းက ဆိုခဲ့ပြီ။ ပရတော-နောက်၌၊ အနာဂတာဒိသုဝိ-

မေတ္ထေယျ၊ ပေ၊ ဇာတံ။ ။“တံ ပန ဒုဝိဓံ” စသောစကားသည် အာယူဟိတ
 (အားထုတ်အပ် ပြုလုပ်အပ်ပြီ) ကံ၏အကျိုးကို ပြသောစကားတည်း၊ ထို “အာယူဟိတ”
 ဟူရာ၌ ယခုအချိန်၌ အားထုတ်အပ်ပြီးဖြစ်မှသာ “အာယူဟိတ” ခေါ်ရသည် မဟုတ်
 နောက်အခါ၌ ဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်စေကာမူ အကျိုးဥပ္ပာဒိ မဖြစ်မီကံကိုလည်း အာယူဟိတ
 (အနုပ္ပန္န) ဟု ခေါ်နိုင်ကြောင်းကို ပြလို၍ “မေတ္ထေယျ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “မဂ္ဂေါ
 အနုပ္ပန္နောနာမ” ၌ အနုပ္ပန္နဟူသည် “အနုပ္ပန္နဓမ္မာ” အရ ဖြစ်လတ္တံ့သော အနုပ္ပန္န
 တရားတည်း၊ ထို အနုပ္ပန္နမဂ်သည်ပင် ဖိုလ်တရား၏ ဥပ္ပာဒိအမည်ရပ်ကို ထောက်၍
 အာယူဟိတကမ္မ-အားထုတ်အပ်ပြီးသော (ဖြစ်လတ္တံ့သော) ကံ ဖြစ်သည်-ဟူလို။

တိကကထာ

ဘာသာဋီကာ

၁၃၅

အနာဂတာ အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း၊ [“အနဂတာ အနာဂတ်သေန သင်္ဂဟိတာ” စသည်၌ ဟောအပ်ပြီးသောနဂတ်ပုဒ်ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူခြင်း စသည်၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း [“ကာရဏံ ဟေဋ္ဌ ဝုတ္တ မေဝ” ပင်-ဟူလို၊] အတိတ်သေန သင်္ဂဟိတာတိ-ကား၊ အတိတကောဋ္ဌာသေန- အတိတ်အဖို့အစုဖြင့်၊ ဂဏနံ-ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-န်ပြီ၊ တေ- ထို အတိတ်တရားတို့ဟူသည်၊ ကတမေ-အဘယ်တို့နည်း?၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (တေ-ထိုအတိတ်တရားတို့ဟူ၍၊) ရူပါ-ရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာ-သိသည်လည်းကောင်း၊ သညာ-သည်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရာ-တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏံ-သည်လည်းကောင်းတည်း၊ ပရတော-၌၊ အနာဂတာ ဒီသုပိ-အနာဂတ်တရား အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း။

၁၀၄၇။ ။အတိတာရမဏတ္တိကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ အတိတေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘာ တိ အာဒီသု-အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊ ပရိတ္တမဟဂ္ဂဘာဝ-ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်သာ လျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဝေဖြင့် အပ္ပမာဏကို ကန့်၊) ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- န်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုကာမ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့သည်၊ အတိတာဒီနိ- အတိတ် အစရှိသောတရားတို့ကို၊ အာရဗ္ဘ-အာရုံပြု၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-န်၏၊ [အပ္ပ မာဏဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်အာရုံကား ကာလဝိမုတ်တရားတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤ အတိတ်၌ မပါဝင်၊ ပညတ်တို့မှာ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော်လည်း ပရမတ္ထဓမ္မတို့ကို ပြရာဖြစ်သောကြောင့် လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိ။]

၁၀၅၀။ ။အဇ္ဈတ္တတ္တိကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ တေသံတေသံတိ ပဒဒ္ဒယေန- တေသံ တေသံဟူသောပုဒ် နှစ်ပါးအပေါင်းဖြင့်၊ (ဝိစ္ဆာပုဒ်ဖြင့်၊) သဗ္ဗသတ္တေ- အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို၊ ပရိယာဒိယတိ-ထက်ဝန်းကျင်ယူတော်မူ၏၊ (သိမ်း ကျုံးတော်မူ၏၊) အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံတိ-ဟူသော၊ ဥဘယံ-သဒ္ဓါနှစ်ပါး အပေါင်း သည်၊ နိယကဇ္ဈတ္တာဓိဝစနံ-နိယကဇ္ဈတ္တကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ [“အတ္တာနံ+ အဓိကိစ္စ+ပဝတ္တာ+အဇ္ဈတ္တံ၊ အတ္တာနံ+ပဋိစ္စ+ပဝတ္တာ+ပစ္စတ္တံ” ဟု ဗဟုဝုစံအဗျယိ ဆောသမာသံပြု၊ နိယကဇ္ဈတ္တ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဓာတိကာအဖွင့် အဇ္ဈတ္တာဓမ္မာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] နိယကာတိ-ကား၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ ဇာတာ-ဖြစ် သော တရားတို့တည်း၊ ပါဠိပုဂ္ဂလိကာတိ-ကား၊ ပါဠိယေက္ကဿ ပါဠိယေက္ကဿ-အသီးအသီးသော၊

နိယကာ။ ။နိယံ ပုတ္တံ၌ “နိဿာယ+ဇာတာ နိဇော-မိမိကို မှီ၍ဖြစ်သော သား” ဧကို ယပြု၍ “နိယော”ဟု ဖြစ်ရပုံကို ဒေါဓဿစသုတ်၌ ဥဒါဟရဏ်ကို ကြည့်ပါ၊ ထို့အတူ ဤ၌လည်း နိဿာယ+ဇာတာ နိဇော၊ ဧကို ယပြု၍ နိယာဟု ဖြစ်ပြီးနောက် သုတ္တနိအနက်၌ ကပစ္စည်းသက်၍ “နိယကာ”ဟု ရှိရသည်၊ ထို့ကြောင့် “နိယကာတိ အတ္တနိ ဇာတာ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ “မိမိကို မှီ၍ဖြစ်သောတရားများ” ဟူသည်နှင့် “မိမိ၌ ဖြစ်သောတရားများ”ဟူသည် အဓိပ္ပာယ်အတူပင်တည်း၊ [အချို့ စာအုပ်များ၌ “နိယကာတိ အတ္တနော ဇာတာ”ဟု ရှိသည်မှာ မကောင်းပါ။]

(တစ်ယောက်စီတစ်ယောက်စီသော) ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ သန္တကာ-ဥစ္စာတို့တည်း။ ပဋိသဒ္ဓါသည် ဝိသုဒ္ဓိအနက်ဟော၊ “ဝိသု+ပုဂ္ဂလာ ပဋိပုဂ္ဂလာ-အသီးအသီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ ပဋိပုဂ္ဂလာနံ+သန္တကာ ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ” ဟု ပြု၊ ဥပါဒိန္နာတိ-ကား၊ သရိရဋ္ဌကာ-ကိုယ်၌တည်သော တရားတို့တည်း။ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုကိုယ်၌ တည်သော တရားတို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ တမ္မနိဗ္ဗတ္တာ-ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တု ဝါ-ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်ပစေကုန်၊ မာ (ဟောန္တု)ဝါ-မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်ပစေကုန်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌဝသေန-မြဲစွာယူအပ်၊ မှတ်ယူအပ်၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်အပ်သည်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဣဓ-ဤ အဇ္ဈတ္တတိကနိဒ္ဒေသ၌၊ ဥပါဒိန္နာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

၁၀၅၁။ ။ပရသတ္တာနံတိ-ကား၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသသတ္တာနံ-ကြွင်းသော သတ္တဝါတို့၏၊ (အဇ္ဈတ္တံစသည်၌ စပ်၊) ပရပုဂ္ဂလာနံတိ-ဟူသောပုဒ်သည်၊ တသေဝ-ထို ပရသတ္တာနံဟူသော ပုဒ်၏ ပင်၊ ဝေဝနံ-တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ (အဇ္ဈတ္တာဓမ္မာပုဒ်၏နိဒ္ဒေသ၌၊) ဝုတ္တသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်အပေါင်းနှင့်တူသည်သာ၊ တဒုဘယန္တိ-ကား၊ တံ ဥဘယံ-ထို နှစ်ပါးစုံသော အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓတရားအပေါင်းတည်း။

၁၀၅၂။ ။အဇ္ဈတ္တာရမဏတ္တိကဿ-၏၊ ပဌမပဒေ-ပထမပုဒ်၌၊ ပရိတ္တ မဟဂ္ဂတာ-ကာမ မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-ထို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယပုဒ်၌၊ အပ္ပမာဏာပိ-အပ္ပမာဏတရားတို့ကိုလည်း၊ ဝေဒိ တဗ္ဗာ-န်၏၊ ပိဖြင့် ပရိတ္တ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို ပေါင်း၊ တတိယေ-၌၊ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာဝ-ကာမ မဟဂ္ဂတတရားတို့ကိုသာ၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ၊) ပန-ဆက်၊ အပ္ပမာဏာ-အပ္ပမာဏတရားတို့သည်၊ (လောကုတ္တရာတရားတို့သည်၊) ကာလေန-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ ဗဟိဒ္ဓါ-ဗဟိဒ္ဓတရားကို၊ ကာလေန-၌၊ အဇ္ဈတ္တ-အဇ္ဈတ္တတရားကို၊ အာရမဏံ-ကို၊ န ကရောန္တိ၊ (အမြဲပင် ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုကြသည်၊ ထို့ကြောင့် “အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏာ”ဟူသော တတိယပုဒ်အရ၌ မကောက်ရ-ဟူလို၊) ...သနိဒဿနတ္တိကနိဒ္ဒေသော-သနိ ဒဿနတိက၏နိဒ္ဒေသသည်၊ ဥတ္တာနောယေဝ-သာ၊ ဣတိ-တိကနိက္ခေပ ကထာ အပြီးတည်း။

ဥပါဒိန္နာ။ ။ဤပုဒ်၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊ ဆိုလိုရင်းကား- ဥပါဒိန္န ပါဒါနိယတိကံ စသည်၌ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တကရားတို့ကိုသာ “ဥပါဒိန္န”ဟု ဆိုရ သော်လည်း ဤနေရာ၌ တဏှာဖြင့်စွဲယူအပ်၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ် အပ်သော မိမိသန္တာ၌ ဖြစ်သမျှတရားတို့ကို ဥပါဒိန္နဟု ဟောတော်မူသည်-ဟူလို။

ဒုကနိက္ခေပကထာ

၁၀၆၂။ ။ဒုကေသု-ဒုက်တို့၌၊ အဒေါသနိဒ္ဒေသေ-၌၊ မေတ္တာယနဝသေန-မေတ္တာ၏ကပ်ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မေတ္တိ-မေတ္တိမည်၏၊ မေတ္တာကာရော-မေတ္တာ၏ချစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ မေတ္တာယနာ-မေတ္တာယနာမည်၏၊ [မေတ္တာယ+အယနာ-ဖြစ်ခြင်း၊] မေတ္တာယ-မေတ္တာဖြင့်၊ အယိတဿ-ဖြစ်သော၊ မေတ္တာသမဂီနော-မေတ္တာနှင့်ပြည့်စုံသော၊ စိတ္တဿ-၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း၊ မေတ္တာယိတတ္ထံ-မေတ္တာဖြင့် ဖြစ်သော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၊ [“မေတ္တာဖြင့်ဖြစ်သော စိတ်”ဟူသည် မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “မေတ္တာသမဂီနော စိတ္တဿ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။]

အနုဒယတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနုဒ္ဓါ-အနုဒ္ဓါမည်၏၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အနုဒ္ဓါကာရော-စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ အနုဒ္ဓါယနာ-နာမည်၏၊ ဋီကာ၌ “အနုဒ္ဓါယနာ

မေတ္တာယနဝသေန။ ။မေတ္တာယ-မေတ္တာ၏+အယနံ-(မိမိသန္တာန်၌) ကပ်ရောက်ခြင်း၊ မေတ္တာယနံ-ခြင်း၊ မိမိသန္တာန်၌ မေတ္တာကိုရခြင်း (မေတ္တာကို ဖြစ်စေခြင်း) ကို “မေတ္တာ၏ကပ်ရောက်ခြင်း”ဟု ဆိုသည်၊ [မေတ္တာယ+အယနံ ဥပဂမနံ မေတ္တာယနံ၊ တဉ္စ အတ္တနော သန္တာနေ မေတ္တာယ လာဘော ဥပ္ပါဒနံ၊ သတ္တာနံ အနုပဂမော-မေတ္တာကို မိမိသန္တာန်၌ ရနေခြင်း ဖြစ်စေခြင်းကို “မေတ္တာဖြန့်သည်”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ ဖြန့်သည့်အတွက် သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ မေတ္တာစေတသိက် ကပ်ရောက်သွားသည် မဟုတ်ပါ၊-အနု၊] ထိုသို့ မေတ္တာဖြစ်သောအခါ ထိုမေတ္တာသည် သတ္တဝါကို အာရုံပြုရကား သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ ဖြန့်သကဲ့သို့ဖြစ်သောကြောင့် “မေတ္တာဖရဏဝသေန”ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်၊ [“မေတ္တာ+အယနံ”မှ ရှေ့အာကို ချေ၍ နောက်အသို့ကပ်လျှင် “မေတ္တာယနံ”ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဒီဃပြု၍ “မေတ္တာယနံ” ရှိရသည်ဟုလည်း ဋီကာဖွင့်၏။]

တစ်နည်း။ ။“မေတ္တာမေဒနံ-မေတ္တာ၏ချစ်ခြင်းသည်၊ မေတ္တာယနံ-မည်၏”ဟု ဋီကာ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ [မေဒနံ၌ မိဒဓာတ်သည် သိနေဟအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “သိနိဟဝသေန”ဟု အယနံ၏သရူပက္ခာဝိသေသနကို ဋီကာ မိန့်သည်၊ ဤအလို “မေတ္တာယ-၏+အယနံ (ချစ်သောအားဖြင့်) ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ မေတ္တာယနံ-ခြင်း” ဤ၌လည်း ဒီဃပြုရသည်။]

မေတ္တိ။ ။မေဒနံ-စိုစိုဖတ်ဖတ် စေးကပ်ခြင်း၊ ဝါ-ချစ်ခင်ခြင်း၊ မေတ္တိ-ခြင်း၊ [“မိဒါဒိဟိတ္တိတိယော”သုတ်ဖြင့် စီရင်၊ ထိုသုတ်၌ “မိဒတိ သိနိယုတိတိ မေတ္တာ”ဟု ကတ္တုသ္မာန်ပြု၏၊ သင့်သည်ပင်၊ ဤ၌ကား “မေတ္တာယနဝသေန”ဟူသော ဘာဝသာနေအဖွင့်ကို ကြည့်၍ ဘာဝသာနေပြုသည်။]

အနုဒယတိ။ ။“ဒယ-ရက္ခဏေ”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် ဒယတိကို “ရက္ခတိ”ဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်သည်၊ အနုအနက် မရှိ၊ အနုဒ္ဓါ၌ကား ဒါဓာတ်သည် ရက္ခဏ အနက်ဟောတည်း။

ကာရော”ဟု ရှိ၏။ အနုဒ္ဓါယိတဿ-စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်သောစိတ်၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာတည်း။ အနုဒ္ဓါယိတတ္ထံ-ရာ၊ [“အနုဒ္ဓါယ အယိတဿ အနုဒ္ဓါသမဂ္ဂီနော စိတ္တဿ”ဟု ရှေးနည်းမှီး၍ ဖွင့်ပါ၊] ဟိတဿ-(သူတစ်ပါး၏)စီးပွားကို၊ ဇေယနဝဿေန-ရှာမှီးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဟိတေသိတာ-ဟိတေသိတာမည်၏။ [“ဟိတံ+ဇေယတိ သီလေနာတိ ဟိတေသိ၊ ဟိတေသိနော+ဘာဝေါ ဟိတေသိတာ”ဟု ပြု၊] အနုကမ္မနဝဿေန-လျော်စွာတုန်လှုပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ချီးမြှောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊) အနုကမ္မာ-အနုကမ္မာမည်၏။ [“ကမ္မနံ+ကမ္မာ၊ ကမ္မတိတိဝါ ကမ္မာ၊ အနုရူပံ+ကမ္မာ အနုကမ္မာ”ဟု ပြု၊] သဗ္ဗေဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ ပဒေဟိ-ဤ ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ (မေတ္တိအစ အနုကမ္မာအဆုံး ရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊) ဥပစာရပ္ပနာပတ္တာ-ဥပစာရအခိုက်အတန့် အပ္ပနာအခိုက် အတန့်သို့ရောက်သော၊ မေတ္တာဝ-မေတ္တာကိုသာ၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [စေဖြင့် မေတ္တာ သဘောမပါသော အဒေါသကို ကန့်၊] သေသပဒေဟိ-ကြွင်းသော အဒေါသော အဒုဿနာ အစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ လောကီယ လောကုတ္တရော-လောကီ လောကုတ္တရာဖြစ်သော၊ အဒေါသော-ကို၊ ကထိတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

၁၀၆၃။ ။အမောဟနိဒ္ဒေသေ-ဌ၊ ဒုက္ခေညဏန္တိ-ကား၊ ဒုက္ခသစ္စေ-ဒုက္ခသစ္စာဌ၊ ပညာ-ပညာတည်း၊ ဒုက္ခသမုဒယေတိအာဒိသုပိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ “ဒုက္ခေညဏံ”အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဒုက္ခေ-ဒုက္ခသစ္စာဌ၊ ဉာဏံ-သည်၊ သဝနံ၊ ပေ၊ ပစ္စဝေက္ခနာသု-ကြားနာခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်းတို့၌၊ ဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ [သဝနစသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ တိုက်ရိုက် ပြထားပြီ၊] ဒုက္ခသမုဒယေ-ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာဌ၊ (ဉာဏံ-သည်၊) တထာ-ထိုအတူတည်း၊ [ကြားနာခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်းတို့၌ ဖြစ်သည်-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ နိရောဓေ-နိရောဓသစ္စာဌ၊ (ဉာဏံ-သည်၊) သဝနပဋိဝေဓ ပစ္စဝေက္ခနာသု ဧဝ-တို့၌သာ၊ (ဝတ္တတိ၊) [ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်၍ ရကောင်းသော တေဘူမက တရားမဟုတ်သောကြောင့် သမ္မသနဉာဏ် မရ၊] ပဋိပဒါယ-ဒုက္ခ နိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါဌ၊ (ဉာဏံ-သည်၊) တထာ-တည်း၊ [“ကြားနာခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်းတို့၌သာ ဖြစ်သည်”ဟူလို၊] ပုဗ္ဗန္ဓတိ-ကား၊ အတိတကောဋ္ဌာသေ-အတိတ်အဖို့အစုဖြစ်သော တရား၌၊ (ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်၌၊) အပရန္တတိ-ကား၊ အနာဂတကောဋ္ဌာသေ-အနာဂတ် အဖို့အစုဖြစ်သော တရား၌၊ ပုဗ္ဗန္ဓပရန္တတိ-ကား၊ တဒုဘယေ-ထိုနှစ်ပါးစုံသော အတိတ်၊ အနာဂတ်အဖို့အစုဖြစ်သော တရား၌၊ ဣဒပ္ပစ္စယတာ၊ ပေ၊ ဉာဏံတိ-ကား၊ အယံ-ဤ အဝိဇ္ဇာအစရှိသော တရားသည်၊ ပစ္စယော-အကြောင်းတည်း။

ဣဒံ-ဤ သင်္ခါရစသော တရားသည်၊ ပစ္စယုပ္ပန္နံ-အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတည်း၊ ဣမံ-ဤ အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ဣဒံ-ဤ သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတရားသည်၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပစ္စယေသုစ-အကြောင်းတရားတို့၌လည်းကောင်း၊ (ဣဒပစ္စယတာ၏ အဖွင့်၊) ပစ္စယုပ္ပန္နမေသုစ-အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတရားတို့၌ လည်းကောင်း၊ (ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသု၏ အဖွင့်၊) ဉာဏံ-တည်း၊ [ထို ပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဒဿနတိကံ ဝိစိကိစ္ဆာနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

၁၀၆၅။ ။လောဘနိဒ္ဒေသေပိ-၌လည်း၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (အကုသလနိဒ္ဒေသ၌) အနာဂတာနံ-မလာကုန်သော၊ ပဒါနံ-တို့၏၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အတ္တော-တည်း၊ ရဉ္စနဝသေန-တပ်စွဲခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ ရာဂေါ-ရာဂ မည်၏၊ ဗလဝရဉ္စနဋ္ဌေန-အားကြီးသော တပ်စွဲခြင်းဟူသောအနက်ကြောင့်၊ သာရာဂေါ-သာရာဂမည်၏၊ [“သံ+ရာဂေါ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သံ၏ ဘုသအနက် ကို “ဗလဝ”ဟု ဖွင့်သည်၊] ဝိသယေသု-အာရုံတို့၌၊ သတ္တာနံ-တို့ကို၊ အနု အနု နယနတော-အဖန်ဖန် ဆောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုနယော-အနုနယမည်၏၊ [အနုနယတိတိ အနုနယော၊] အနုရုဇ္ဈတိ-လိုလားတတ်၏၊ (ချစ်ခင်တတ်၏၊) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ အနုရောဓော-မည်၏၊ ကာမေတိ-လိုလား တတ်၏၊ ဣတိ အတ္တော၊ [အနုပုဗ္ဗ ရုဓဓာတ်၏ ဣစ္ဆာအနက်ကို ဖွင့်သည်၊] ဧတာယ-ဤ တဏှာဖြင့်၊ ယတ္ထ ကတ္တမိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဘဝေ-ဘဝ၌၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ နန္ဒန္တိ-နှစ်သက်ကြကုန်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သယံ-မိမိဟူသော တဏှာကိုယ်တိုင်၊ နန္ဒတိ-နှစ်သက်တတ်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (သာ-ထို တဏှာသည်) နန္ဒိ-နန္ဒိမည်၏၊ [နန္ဒဓာတ် အပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤ ပစ္စည်း၊] နန္ဒိစ-နှစ်သက်ကြောင်းလည်း ဟုတ်၏၊ ဝါ- နှစ်သက်တတ်သည်လည်း ဟုတ်၏၊ သာ-ထို နှစ်သက်ကြောင်း တရားဟူသည်၊ ဝါ-ထို နှစ်သက်တတ်သော တရားဟူသည်၊ ရဉ္စနဋ္ဌေန-တပ်စွဲခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ရာဂေါစ-ရာဂလည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ဤနှစ်ပါးသော သတ္တိ ကြောင့်၊ နန္ဒိရာဂေါ-နန္ဒိရာဂမည်၏၊ တတ္ထ-ထို နန္ဒိ၊ နန္ဒိရာဂ နှစ်မျိုးတို့တွင်၊ ဧကသ္မိ အာရမဏေ-တစ်ခုသော အာရုံ၌၊ သကံ-တစ်ကြိမ်၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော၊ တဏှာ-တဏှာသည်၊ နန္ဒိ-မည်၏၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ- ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်သော တဏှာကို၊ နန္ဒိရာဂေါတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ စိတ္တဿ သာရာဂေါတိ-ကား၊ ယော-အကြင် လောဘကို၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (ရာဂေါ သာရာဂေါပုဒ်အဖွင့်၌၊ ဗလဝရဉ္စနဋ္ဌေန သာရာဂေါတိ-ဗလဝ၊ ပေ၊ ဂေါဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဆိုခဲ့ပြီ၊) သော-ထို လောဘသည်၊ သတ္တဿ- သတ္တဝါ၏၊ န (သာရာဂေါ)-သာရာဂ မဟုတ်၊ စိတ္တဿေဝ-စိတ်၏သာ၊ သာရာဂေါ-သာရာဂတည်း၊ ဣတိ အတ္တော။

တောယ-ဤ တဏှာဖြင့်၊ အာရမဏာနိ-အာရုံတို့ကို၊ ဣစ္ဆန္တိ-အလိုရှိကြကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ အလိုရှိကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ-ထို တဏှာသည်) ဣစ္ဆာ-ဣစ္ဆာမည်၏။ ဧတောယ-ဤ တဏှာဖြင့်၊ ပါဏိနော-သတ္တဝါတို့သည်၊ ဗဟလကိလေသဘာဝေန-ထူကဲသော ကိလေသာ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ မုစ္ဆန္တိ-တွေဝေကြကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ တွေဝေကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သာ-ထို တဏှာသည်) မုစ္ဆာ-မည်၏။ ဂိလိတွာ-မျိုး၍၊ ပရိနိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေ၍၊ ဂဟဏ ဝသေန-အာရုံကို ယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဇ္ဈောသာန-န မည်၏။ [တဏှာကို အရကောက်ဖို့ရာ “အဇ္ဈောသာနာ” ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်၏။ ဂိလိတွာ စသည်ဖွင့်ပုံကို ပုထုဇ္ဇနောအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဣမိနာ-ဤ လောဘဖြင့်၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဂိဇ္ဈန္တိ-လွန်စွာ မက်မောကုန်၏။ ဂေဓံ-လွန်စွာ မက်မောခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဈန္တိ-ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ လွန်စွာမက်မောကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထို လောဘသည်) ဂေဓော-မည်၏။ [“ဂိဓု-အတိကာမေ” ဟူသော ဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဗဟလဋ္ဌေန-ထူထဲသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဂေဓော-မည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဂေဓံဝါ ပန ဝနသဏ္ဌန္တိ-ဟူသော ဤပါ၌၊ ဗဟလဋ္ဌေန-ထူထဲသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်ပင်၊ (ဂေဇန္တိ-ဂေဓဟူ၍) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။ [“ဂေဓံ-ထူထပ်သော၊ ဝနသဏ္ဌံ-တောအုပ်သို့” ဟု ပေး။]

အနန္တရပဒံ-အခြားမဲ့ဖြစ်သော ပလိဂေဓောဟူသောပုဒ်ကို၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန-ပရိဥပသာရပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝမိတံ-တိုးပွားစေအပ်ပြီ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သဗ္ဗတော ဘာဂေန-အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင်အဖို့အားဖြင့်၊ ‘ဂေဓော-မက်မောတတ်သော သဘောတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပလိဂေဓော-မည်၏။ [ပရိဟု ဆိုလိုလျက် ရကို လပြုထား၏။ ပရိ၏ သမန္တတောအနက်ကို “သဗ္ဗတော ဘာဂေန” ဟု ဖွင့်သည်။] ဧတေန-ဤ လောဘဖြင့်၊ သဉ္ဇန္တိ-ကပ်ငြိတတ်ကုန်၏။ ဝါ-ကပ်ငြိနေအောင် ဖွဲ့တတ်ကုန်၏။ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (သော-ထို လောဘသည်) သင်္ဂီ-မည်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ လဂနဋ္ဌေန-ငြိကပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သင်္ဂီ-မည်၏။ ဩသီဒနဋ္ဌေန-နှစ်မြှုပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ပင်္ကော-မည်၏။ အာကမုနဝသေန-ဆွဲငင်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ ဧဇာ-မည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဧဇာ-တဏှာသည်၊ တဿတဿေဝ ဘဝဿ-ထိုထို ဘဝ၏ပင်၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဣမံ ပုရိသံ-ဤ ယောက်ျားကို၊ ပရိကမုတိ-ဆွဲငင်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ရှေး အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်ပြီ။

ဝဉ္စနဋ္ဌေန-လှည့်ပတ်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ မာယာ-မည်၏။ [“မာယာ-လှည့်ပတ်တတ်သော သဘောတရားသည်” ဟု ပေး။] ဝဋ္ဌသ္မိ-ဝဋ္ဌ်ဆင်းရဲ၌၊ သတ္တာနံ-တို့ကို၊ ဇနနဋ္ဌေန-ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်

ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဇနိကာ-မည်၏၊ [“ဇနေတိတိ ဇနိကာ”ဟု ပြု၊] ဟိ-မှန်၊ တဏှာ-တဏှာသည်၊ ပုရိသံ-သတ္တဝါကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ အဿ-ထို သတ္တဝါ၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝိဓာဝတိ-ဘဝတစ်ပါး၌ ပြေးသွား၏၊ ဝါ-ဘဝတစ်ပါး၌ ဖြစ်၏၊ [ဝိဓာဝတိ နိဗ္ဗတ္တတိ၊-ဋီကာ၊] ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဒေဝတာ-သံယုတ်၊ဇရာဝဂ်၊ကဝိသုတ်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊] ဝဋ္ဋသ္မိ-၌၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ဒုက္ခေန-ဒုက္ခနှင့်၊ သံယောဇယမာနာ-ယှဉ်စေလျက်၊ ဇနေတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သဉ္ဇနနိ-မည်၏၊ [သံကို “သံယောဇယမာနာ”ဟု ဖွင့်သည်၊] ဃဋ္ဌနဋ္ဌေန-ချုပ်စပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သိဗ္ဗိနိ-မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အယံ-ဤ တဏှာကို၊ (ဝုတ္တာ၌ စပ်၊) ဝါ-သည်၊ တုန္ဒကာရော-အပ်ချုပ်သမားသည်၊ ပိလောတိကာယ-အဝတ် ပိုင်းတစ်ခုဖြင့်၊ ပိလောတိကံ-အဝတ်ပိုင်းတစ်ခုကို၊ (သိဗ္ဗတိ) ဝိယ-ချုပ်စပ်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ဝဋ္ဋသ္မိ-၌၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝဿေန-စုတိ ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့်၊ သိဗ္ဗတိ-ချုပ်တတ်၏၊ ဃဋ္ဌေတိ-စပ်တတ်၏၊ တသ္မာ ဃဋ္ဌေနဋ္ဌေန-ထိုသို့ ချုပ်စပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သိဗ္ဗိနိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [သိဗ္ဗတိတိ သိဗ္ဗိ၊ ဣပစ္စည်း၊ ဣနိထပ်သက်၊] အဿာ-ထို တဏှာ၏၊ အနေကပ္ပကာရံ-တစ်ပါးမက၊ များသော အပြားရှိသော၊ ဝိသယဇာလံ-အာရုံတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်သည်၊ (အတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သာ-ထို တဏှာသည်၊ ဇာလိနိ-မည်၏၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ အဿာ-၏၊ တဏှာဝိပုန္နိတနိဝေသသင်္ခါတံ-တဏှာ၏အထူးထူး အပြားပြား တုန်လှုပ်ခြင်း၊ အာရုံတို့၌ စွဲမြဲစွာ သက်ဝင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဇာလံ-ပိုက်ကွန်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သာ-သည်၊) ဇာလိနိ-မည်၏၊ [“ဇာလံ+အဿာ အတ္ထိတိ ဇာလိ”ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ဣနိပစ္စည်း သက်။]

အာကမုနဋ္ဌေန-ဆွဲငင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သီဃသောတာ-လျင်မြန်သော ရေအယဉ်ရှိသော၊ သရိတာဝိယ-မြစ်နှင့်တူ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သရိတာ-တာမည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အလ္လဋ္ဌေန-စိုစွတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သရိတာ-မည်၏၊ ဟိ-သာဓကကား၊ ဇန္တုနော-သတ္တဝါ၏၊ သရိတာနိ-စိုစွတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သိနေဟိတာနိစ-စေးကပ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ညက်ညောသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သောမနဿာနိ-သောမနဿသဟဂုတ် စိတ်တို့သည်၊ ဘဝန္တိ၊ ဣတိ ဧတံ-ဤ စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဓမ္မပဒ၊ တဏှာဝဂ်၊ သူကရပေါတိကာဝတ္ထု၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊] ဟိ-မှန်၊ အလ္လာနိစေတ-စိုစွတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သိနိဒ္ဓါနိစ-ညက်ညောသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (သောမနဿာနိ ဘဝန္တိ၊) ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ပါဠိရပ်၌၊ အတ္ထော-တည်း။

ဝိသတာ-ပြန့်ကျယ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ ဝိသဋ္ဌာ-ပြန့်နှံ့၏။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-၏။ ဝိသာလာ-ပြန့်ကျယ်၏။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [ဝိသာလာပုဒ်မှ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် “ဝိသတ္တာ” ဟု ပြီးစေပြီးနောက် သုတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်း သက်ပါ။] ဝိသက္ကတိ-အာရုံတို့၌ အထူးထူး အပြားပြား သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [ဝိသက္ကတိကာမှ က္ကကို တွဲပြု ဝိသတ္တိကာဟု ပြီးသည်။] ဝိသံဝါဒိကာ-ချွတ်ယွင်းစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [ဤ ဝိသံဝါဒိကာမှ ဝိသတ္တိကာကိုလည်း နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ပြီးစေ။]

ဝိသံဟရတိ-အထူးထူး အပြားပြားသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် နေက္ခမ္မသို့ ရှေးရှုဖြစ်ခြင်းမှ စိတ်ကိုရုပ်သိမ်းထားတတ်၏။ ဝါ-ချို့ထားတတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [ဝိကို “ဝိဝိဇေဟိ အာကာရေဟိ” ဟုလည်းကောင်း၊ သံဟရတိကို “သဓိပတိ” ဟုလည်းကောင်း ဋီကာ၌ ဖွင့်သည်။] တစ်နည်း ဝိသံ-ဒုက္ခကို၊ ဂရတိ-ဆောင်ထားတတ်၏။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [ဝိသံကို “ဒုက္ခ” ဟုလည်းကောင်း၊ ဟရတိကို “ဝဟတိ” ဟုလည်းကောင်း ဋီကာ၌ ဖွင့်သည်။] ဝိသမူလာ-ဒုက္ခ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော သဘောတည်း။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [တဏှာကြောင့် ကံပြု၏။ ထိုကံက ဒုက္ခကို ဖြစ်စေ၏။ ထို့ကြောင့် တဏှာသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်းရင်းလည်း ဖြစ်သည်။] (တစ်နည်း) ဝိသမူလာ-ဒုက္ခဝေဒနာဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော တရားတည်း။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [ဒုက္ခဖြစ်လျှင် သုခကို တောင့်တသော တဏှာလည်းဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခဝေဒနာဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသည်” ဟု ဆိုသည်။] ဝိသဖလာ-ဒုက္ခဟူသော အကျိုးရှိသော

ဝိသတာ၊ ဝိသဋ္ဌာ။ ။ “ဝိသတာ” ဟု ဆိုလိုလျက် တ တစ်လုံးလာ၍ “ဝိသတ္တာ” ဟု ဖြစ်၏။ ထို့နောက် “ဝိသတ္တာယေဝ ဝိသတ္တိကာ” ဟု သုတ္တတဒ္ဒိတ် ဆင့်ပါ။ ဝိသတာ၌ ဝိပုဗ္ဗ သရဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏။ ဝိ အတွက် ဝိတ္တတအနက်ကို ဟောရသည်။ ဝိသဋ္ဌာ၌လည်း တကို ဋ္ဌပြုထားခြင်းသာ ထူးသည်။

ဝိသံဝါဒိကာ။ ။ အနိစ္စအစရှိသော ခန္ဓာငါးပါးကို နိစ္စအစရှိသည်ဟု ယူသော အားဖြင့် မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို အလွဲအမှား ပြောဆိုစေတတ်သည်။ ဝါ-ချွတ်ယွင်းစေတတ်သည်။ ဆက်ဦးအံ့-အနိစ္စအစရှိသည်ကို နိစ္စဟုယူတတ်သော တရားသည် တဏှာမဟုတ်၊ ဒိဋ္ဌိတည်း။ ထို့ကြောင့် တကယ် ချွတ်ယွင်းစေတတ်သော တရားကား ဒိဋ္ဌိသာဖြစ်သည်။ ဒိဋ္ဌိနှင့်တဏှာသည် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်၌ မကွဲမကွာဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိ၏ဝိသံဝါဒိကာအမည်ကို တဏှာ၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် တဏှာကိုလည်း “ဝိသံဝါဒိကာ” ဟု ဆိုသည်။ [အနိစ္စာဒိသဘာဝဿ ရူပါဒိကဿ နိစ္စာဒိတော ဂဟဏံ အဘိနိဝေသော ဝိသေသတော တဏှာဝသေန ဟောတိ၊ တဏှာ ရဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ အဘာဝါတိ ဥပစာရဝသေန နိမိတ္တဿ (အကြောင်းတဏှာ၏) ကတ္တုဘာဝမာဟ “နိစ္စာဒိတော ဂဏုန္တိ ဝိသံဝါဒိကာ ဟောတိ” တိ၊-အန။]

တရားတည်း။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [တဏှာသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်း သမုဒယဖြစ်ရကား ဒုက္ခဟူသော အကျိုးရှိသည်။] ဝိသပရိဘောဂါ-ရူပါရုံ အစရှိသောဒုက္ခကို သုံးဆောင်ခြင်းရှိသော သဘောတည်း။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။ [“တဏှာယ ပေ၊ ဝိသပရိဘောဂါထိ ဝုတ္တာ”ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်၍ ဝိသပရိဘောဂါကို “ဝိသံ+ပရိဘောဂေါ ယဿာ”ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ တွဲပါ။] ဝါပန-သည်သာမကသေး၊ ဝိသတာ-ဝိသတာမည်သော၊ သာ တဏှာ-ထို တဏှာသည်၊ ရူပေ-ရူပါရုံ၌လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဓမ္မေ-ဓမ္မာရုံ၌ လည်းကောင်း၊ ကုလေ-အမျိုး၌လည်းကောင်း၊ ဂဏေ-ဂိုဏ်း၌လည်းကောင်း၊ ဝိတ္တတာ-ပြန့်ကျယ်၏။ ဣတိ၊ ဝိသတ္တိကာ-မည်၏။

အနယဗျသနပါပနဋ္ဌေန-ကြီးပွားခြင်းမရှိသော ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်စေ တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုမ္မာနုဗန္ဓသုတ္တကံဝိယ-လိပ်၏ နောက်သို့လိုက် သော ကြိုးငယ်နှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ သုတ္တံ-သုတ္တမည်၏။ ဟိ-သာဓကကား၊ သုတ္တကန္တိ၊ ပေ၊ အဓိဝစနန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)-ဤပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သုတ္တကန္တိ-သုတ္တကံဟူသော၊ ဧတံ-ဤ အမည်သည်၊ နန္တိရာဂဿ-နှစ်သက်တတ်၊ တပ်မက်တတ်သော လောဘ၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ လာဘသက္ကာရသံယုတ်၊ ကုမ္မသုတ်၊] ရူပါဒီသု-ရူပါရုံအစရှိသော တရားတို့၌၊ ဝိတ္တတဋ္ဌေန-ပြန့်ကျယ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဝိသတာ-မည်၏။ [ရှေ့၌ “ဝိသတာ”ဟု ပါပြီးဖြစ်လျက် ထပ်၍ ဟောတော်မူရ ခြင်း၏အကြောင်းကို ဋီကာ၌ ပြထား၏။] တဿတဿ-ထိုထို အာရုံကို၊ ပဋိလာဘတ္တာယ-ရခြင်းအကျိုးငှာ၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ အာယူဟာပေတိ-အားထုတ် စေတတ်၏။ ဣတိ၊ အာယူဟိနီ-မည်၏။ ဥက္ကဏ္ဍိတံ-ပျင်းရိခြင်းငှာ၊ အပ္ပဒါန တော-မပေး ခြင်းကြောင့်၊ သဟာယဋ္ဌေန-အဖော်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဒုတိယာ-ဒုတိယာမည်၏။ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤ တဏှာသည်၊ သတ္တာနံ-တို့အား၊ ဝဋ္ဋသ္မိ-ဝဋ္ဋဆင်းရဲ၌၊ ဥက္ကဏ္ဍိတံ-ပျင်းရိခြင်းငှာ၊ ဝါ-ပျင်းရိခွင့်ကို၊ န ဒေတိ-မပေး၊ ဂတဂတဋ္ဌာနေ-ရောက်အပ် ရောက်အပ်သော အရပ်၌၊ ပိယ သဟာယောဝိယ-ချစ်အပ်သော သဟာယ်ချင်းကဲ့သို့၊ အဘိရမာ ပေတိ-အလွန် မွေ့လျော်စေ၏၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ တဏှာ ပေ၊ နာတိဝတ္တတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

[တဏှာဒုတိယော-တဏှာဟူသော အဖော်ရှိသော၊ ပုရိသော-သတ္တဝါ သည်၊ ဒီဃံ-ရည်စွာသော၊ အဒ္ဓါနံ-သံသရာအခွန်ကို၊ သံသရံ (သံသရန္တော)-

ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ။ ။ အယံ+ပကာရော ဣတ္ထံ၊ ဣတ္ထံ+ဘာဝေါ ဣတ္ထ ဘာဝေါ-ဤသို့ပြားသော လူ့ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လူ့အဖြစ် (လူဘဝ)+ အညထာ+ဘာဝေါ အညထာဘာဝေါ-တစ်ပါးသော အပြားဟူသော နတ်ခန္ဓာစသည် ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နတ်အဖြစ်၊ (နတ်ဘဝ)စသည်၊ [ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝန္တိ-

တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည်လျက်၊ ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ-ဤသို့ပြားသော ခန္ဓာငါးပါး၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဤ လူ့ဘဝ၊ တစ်ပါးသော အပြား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နတ်အစရှိသော ဘာဝဟူသော၊ သံသာရံ-သံသာရာကို၊ ဝါ-ခန္ဓာ၊ အာယတနဓာတ်တို့၏ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကို နာတိ ဝတ္တတိ-မလွန်မြောက်နိုင်၊-[အင်္ဂုတ္တုရ်-စတုက္ကနိပါတ်၊ တဏှုပ္ပာဒသုတ်။]

ပဏိဒဟနကဝသေန-ရှေးရှုထားတတ်သည်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဝါ-တောင့်တတတ်သည်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ပဏိမိ-မည်၏၊ ဘဝနေတ္တိတိ-ကား၊ ဘဝရုဇ္ဈဘဝ၏ ကြိုးတဲည်း၊ [ဘဝသို့ ဆောင်တတ်သောကြောင့် တဏှာသည် ကြိုးနှင့်တူသည်-ဟူလို၊] ဟိ-မှန်၊ ရုဇ္ဈယာ-ကြိုးဖြင့်၊ ဂီဝါယ-လည်ပင်း၌၊ ဗဒ္ဓါ-ဖွဲ့အပ်ကုန်သော၊ ဂေါဏာ-တို့ကို၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ-အလိုရှိအပ်၊ အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့၊ နိယျန္တိ ဝိယ-ဆောင်အပ်၊ ဆောင်နိုင်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ) ဧတာယ-ဤတဏှာဖြင့်၊ သတ္တာ-ကိုကို၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ-သို့၊ နိယျန္တိ-နံ၏၊ [ဤစကားအရ “နိယျန္တိ ဧတာယာတိ နေတ္တိ၊ ဘဝဿ နေတ္တိ၊ ဘဝနေတ္တိ” ဟု ပြု၊ ဘဝသို့ ဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော တဏှာတည်းဟူသော ကြိုး၊] တံတံ အာရမဏံ-ထိုထိုအာရုံကို၊ ဝနတိ ဘဇေတိ-ကပ်တတ်၏၊ အလ္လိယတိ-ငြိကပ်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝနံ-မည်၏၊ [ဝနဓာတ်၏ သမ္ပတ္တိအနက်ကို ယူ၍ “ဘဇေတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဘဇေတိအရ ရှိသေ ဆည်းကပ်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “အလ္လိယတိ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ တဏှာက၊ သို့မဟုတ် တဏှာကို အကြောင်းပြု၍ သတ္တဝါက ရူပါရုံစသည်သို့ ကပ်၍ကပ်၍ နေတတ်သည်၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝနတိ ယာစတိ-တောင့်တတ်၏၊ ဣတိ၊ ဝနံ-မည်၏၊ [ယာစနအနက်ကို ဟောရာ၌ ဝနဓာတ်၊ တနာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ “ဝနောတိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊] ဝနထောတိ-ဝနထောဟူသောပုဒ်ကို၊ ဗျဉ္ဇနေန-ထဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်၊ ပဒံ-ပုဒ်ကို၊ ဝနိတံ-တိုးပွားစေအပ်ပြီ၊ [သမထောကဲ့သို့ ရုပ်ပြီးစေ၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ အနတ္တဒုက္ခာနံ-အကျိုးမဲ့ဒုက္ခတို့ကို၊ သမုဋ္ဌာပနဋ္ဌေန-ထကြွစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-

မနဿဘာဝ ဒေဝါဒိဘာဝဘူတံ၊-ဋီကာ၊] ဆိုလိုရင်းကား-“လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ စသည် ရှိသော သံသရာ” ဟူလို၊ ဤသံသရာကို ကျင်လည်ရာ၌ သတ္တဝါတို့သည် ရောက်ရာ ဘဝကို ဘဝနိကန္တိကတဏှာဖြင့် ရှေးဦးစွာ နှစ်သက်ကြ၏၊ ဤ နှစ်သက်သော တဏှာသည် ထို သတ္တဝါ၏ အဖော်ပင်တည်း၊ ထို့နောက်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ မကြာမကြာ တဏှာဖြစ်၏၊ တို့ တဏှာဖြစ်တိုင်း ထိုအာရုံကို နှစ်သက်၍နေရကား သတ္တဝါတို့သည် သံသရာထဲ၌ မည်မျှလောက်ဝင် ကြာစေကာမူ မပျင်းရိကြတော့၊ ထို့ကြောင့် “တဏှာဒုတိယော ပေ၊ နာတိ ဝတ္တတိ” ဟု ဆိုသည်။

အနတ္တံ ပေ၊ ဝနံ။ ။သစ်ပင်ချုံနွယ်တို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေး၍နေသော တောရှုပ်ကြီးသည် ရောက်လာသူတို့အား အကျိုးမဲ့ကိုလည်းကောင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲမှုကိုလည်းကောင်း ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ပြင်းတန်သော တဏှာလည်း ထိုအတူပင်

ထူထောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂဟနဋ္ဌေန စ-ရှုပ်ထွေးထူထပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝနံ ဝိယ-တောနှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ ဝနံ-မည်၏။ ဧတံ-ဤဝနံဟူသော အမည်သည်။ ဗလဝတဏှာယ-အားကြီးသော တဏှာ၏။ နာမံ-တည်း၊ ပန-ကား၊ ဂဟန တရဋ္ဌေန-သာ၍ ရှုပ်ထွေးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ တတော- ထိုအားကြီးသော တဏှာထက်၊ ဗလဝတရံ-သာ၍ အားကြီးသော တဏှာသည်၊ ဝနထောနာမ-မည်၏။ ထေန-ထို့ကြောင့်၊ ဝနံ ၊ပေ၊ ဘိက္ခဝေါတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

[ဘိက္ခဝေါ-ရဟန်းတို့၊ တုမေ-သင်တို့သည်၊ ဝနံ-ကိလေသာဟူ၊ ထူထပ် သော တောကို၊ ဆိန္ဒထ-ဖြတ်လိုက်ကြကုန်လော၊ ရုက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊ မာ ဆိန္ဒ ထ-မဖြစ်ကြကုန်လင့်၊ ဝနတော-ကိလေသာဟူ၊ ထူထပ်သော တောမှ၊ ဘယံ- ဇာတိဇရာ၊ အစပြာ၍၊ များစွာထောင်သောင်း၊ ဘေးအပေါင်းသည်၊ ဇာယတေ- ဖြစ်၏၊ ဝနဉ္စ-ကိလေသာဟူ၊ ထူထပ်သော တောကိုလည်းကောင်း၊ ဝနထဉ္စ- ဆက်ကာဆက်ကာ၊ ဖြစ်ပွားလာသော ကိလေသာတောကိုလည်းကောင်း၊ ဆေတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ နိဗ္ဗနာ-ကိလေသာတော မရှိကြကုန်သည်၊ ဟောထ- ဖြစ်ကြကုန်လော။]

သန္တဝနဝသေန-ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ သန္တဝေါ- မည်၏၊ သံသဂ္ဂေါ-ရောနှောပေါင်းသင်း၊ ဆက်ဆံခြင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [သံပုဗ္ဗ၊ ထဝ-အဘိတ္ထဝေဓာတ်၊ သံ(သမ္မာ)-ကောင်းစွာ+ထဝနံ-ချီးမွမ်းခြင်း၊ သန္တဝေါ-ခြင်း၊ မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်းဟူသည် အချင်းချင်းချီးမွမ်း၍ အကောင်းထင်နေ ခြင်းတည်း၊] သော-ထိုရောနှောပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်းသည်၊ တဏှာသန္တ ဝေါ-တဏှာအားဖြင့် ရောနှောပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်းလည်းကောင်း၊ မိတ္တသန္တ ဝေါစ-မိတ်ဆွေအဖြစ်ဖြင့် ရောနှောပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်းလည်းကောင်း၊

ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဝနံ ဝိယာတိ ဝနံ”ဟု ပြု၍ တောရှုပ်နှင့်တူပုံကို “အနတ္ထံ ၊ပေ၊ ဂဟန ဋ္ဌေန”ဟု မိန့်သည်၊ [ပထမနည်း၌ ဝနံနှင့် ဝနထသည် အနက် တူ၏၊ “အနတ္ထဒုက္ခာနံ ဝါ”စသော ဒုတိယနည်း၌ကား အနက်အရ မတူကြ၊ ဗလဝ တဏှာဟော၊ ဗလဝတရတဏှာဟောအဖြစ်ဖြင့် ကွဲပြားကြသည်။]

ဝနံ ၊ပေ၊ ဟောထ။ ။တုတ္ထံ ၊ပေ၊ ကိလေသဝနံ သန္တာယေတံ၊ ဝုတ္တံ ၊ပေ၊ ဧဝံ ဇာတိ အာဒိဘယမ္ပိ ကိလေသဝနတော ဇာယတိတိ အတ္ထော ၊ပေ၊ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိကာ ဝနံ နာမ၊ အပရုပ္ပတ္တိကာ ဝနထောနာမ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထာတိ-နိက္ကိလေသာ ဟောထ၊- ဓမ္မပဒ၊ မဂ္ဂဝဂ်၊ အဋ္ဌမဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၊ ဤ၌ “ဝနံ”ကို “ကိလေသဝနံ”ဟု ဖွင့်၍ နိဗ္ဗနာကို “နိက္ကိလေသာ”ဟု ဖွင့်၏၊ “နိဗ္ဗနာ”ဟု ဗ္ဗာ၌ ဒိဃ မရှိစေရ၊ “နိဗ္ဗနာ” ဟူသာ ရှိစေရမည်၊ [“နိဗ္ဗနာ”ဟု ဆိုလျှင် “ဝါန (တဏှာ) မရှိကြကုန်သည်”ဟူသာ အနက်ပေးနိုင်၏၊ ထိုသို့ပေးလျှင် “နိက္ကိလေသာ”အဖွင့်နှင့် မညီ။]

(ဣတိ-သို့၊) ဒုဝိဓော-၏၊ တေသု-ထို နှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဣဓ-ဤ လောဘနိဒ္ဒေသ
 ဌ၊ တဏှာသန္တဝေါ-ကို၊ အဓိပ္ပေတော၊ သိနေဟဝသေန-စိုစိုစွတ်စွတ် စေးကပ်
 ခြင်း၏စွမ်းကြောင့်၊ ဝါ-ချစ်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ သိနေဟော-မည်၏၊
 အာလယကရဏဝသေန-ငြိတွယ်မှုကို ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အပေက္ခာတိ-
 ရှုငဲ့တတ်၏၊ ဣတိ၊ အပေက္ခာ-မည်၏၊ စ-သာဓကကား၊ ဣမာနိ၊ ပေ၊
 ကရောဟိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ(သုတ္တံ)-ကို၊ (ဒေဝိယာ)ပိ-မိဖုရားသည်လည်း၊
 ဝုတ္တံ-ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ [“ဘဂဝတာ”ဟု ယောဇနာထည့်သည်ကို စဉ်းစားပါ၊]
 ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်၊ ဣမာနိ-ဤ မြို့တော်တို့သည်၊ တေ-အရှင်မြတ်၏၊
 ကုသာဝတိ ရာဇောနိ ပမုခါနိ-ကုသာဝတိမင်းနေပြည် အမှူးရှိကုန်သော၊
 စတုရာသီတိ နဂရဿသဟဿာနိ-ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော မြို့တော်ပါ
 တည်း၊ ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ ဧတ္ထ-ဤ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော မြို့တော်တို့
 သည်၊ ဆန္ဒ-ဆန္ဒကို၊ ဇနေဟိ-ဖြစ်စေပါလော၊ ဝိဇိတေ-နိုင်ငံတော်၌၊ အပေက္ခာ-
 ရှုငဲ့ခြင်းကို၊ ကရောဟိ-ပြုတော်မူပါလော၊-ဒိဃနိကာယံ၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ မဟာ
 သုဒဿနသုတ်၊] ဟိ-မှန်၊ အာလယံ-တွယ်သာမှုကို၊ ကရောဟိ၊ ဣတိ အယံ-
 ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ အပေက္ခာကရောဟိဟူသော ပါဠိရပ်၌၊ အတ္ထော-တည်း။

ပါဠိယေက္ခေ ပါဠိယေက္ခေ-အသီးအသီး တစ်ခုစီတစ်ခုစီသော၊ အာရမဏော-
 ဌ၊ ဗန္ဓတိ-နှောင်ဖွဲ့တတ်၏၊ ဣတိ၊ ပဋိဗန္ဓ-မည်၏၊ [ပဋိဗန္ဓ-အသီးအသီး
 နှောင်ဖွဲ့တတ်သော တရား၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဉာတကဋ္ဌေန-ဆွေမျိုး၏ အဖြစ်
 ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ပါဠိယေက္ခေ-အသီးအခြားတစ်ယောက်သော၊ ဗန္ဓ-
 ဆွေမျိုးတည်း၊ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ပဋိဗန္ဓ-မည်၏၊ [ပဋိဗန္ဓ-အသီး
 အခြားတစ်ယောက်တည်းသော ဆွေမျိုး၊] ဟိ-မှန်၊ နိစ္စသန္နိသိတဋ္ဌေန-အမြဲ
 မှီခိုအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ တဏှာသမော-
 တဏှာနှင့်တူသော၊ ဗန္ဓနာမ-ဆွေမျိုးမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

အာရမဏာနံ-တို့သို့၊ အသနတော-ပြန်နဲ့တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-
 စားသောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာသာ-အာသာမည်၏၊ အဇ္ဈောတ္ထ
 ရဏတော စေဝ-လွမ်းမိုးတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိ-
 တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းသို့၊ အနဂန္တာဝ-မကပ်ရောက်မူ၍သာလျှင်၊ ပရိဘုဉ္ဇနတော
 စ-သုံးဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (အာသာ-မည်၏၊)
 ဣတိ အတ္ထော၊ [အသဓာတ်၏ဗျာသနအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “အဇ္ဈောတ္ထရဏ
 တော စေဝ”ဟုလည်းကောင်း၊ အနာနာကို ရည်ရွယ်၍ “ပရိဘုဉ္ဇနတောစ”
 ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊] အာသိသနဝသေန-လိုချင်တောင့်တခြင်း၏အစွမ်း
 ကြောင့်၊ အာသိသနာ-မည်၏၊ [သက္ကတ၌ “အာပုဗ္ဗသိသဓာတ်”ဟု ရှိ၏၊
 ပါဠိ၌ သိသဓာတ်ဟု ရှိသည်၊] အာသိသိတဿ-လိုချင်တောင့်တတတ်သော
 စိတ်၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း၊ အာသိသိတတ္ထံ-ရာ၊ ဣဒါနိ-

၌၊ တဿာ-ထို အာသိသနတဏှာ၏၊ ပဝတ္ထိဋ္ဌာနံ-ဖြစ်ရာဋ္ဌာနကို၊ ဒသေတုံ-
 ငှာ၊ ရူပါသာဒိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-ပြီး၊ တတ္ထ-ထို ရူပါသာအစရှိ
 သော စကားရပ်၌၊ အာသိသနဝသေန-လိုချင်တောင့်တခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊
 အာသာ-မည်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာသာယ-အာသာသဒ္ဓါ၏၊ အတ္ထံ-ကို၊
 ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ရူပေ-ရူပါရုံ၌၊ အာသာ-လိုချင်တောင့်တတတ်သော တဏှာ
 တည်း၊ ရူပါသာ-ရူပါရုံ၌ လိုချင်တောင့်တတတ်သော တဏှာ၊ ဣတိ ဧဝံ-
 သို့၊ နဝပိ-နသော၊ ပဒါနိ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-န၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ
 ကိုပါးသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ပုရိမာနိ-နသော၊ ပဉ္စ-ငါးပုဒ်တို့ကို၊ ပဉ္စကာမဂုဏ
 ဝသေန-ရူပ၊ သဒ္ဓစသော ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ-
 နံ-ပြီး၊ ဆဋ္ဌံ-ခြောက်ခုမြောက်ပုဒ်ကို၊ (လာဘာသာဟူသော ပုဒ်ကို)၊ ပရိက္ခာရ
 လောဘဝသေန-ပရိက္ခရာတို့ကို လိုချင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝုတ္တံ) တံ-ထို
 ခြောက်ခုမြောက်ပုဒ်ကို၊ ဝိသေသတော-အထူးအားဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇိတာနံ-ရဟန်းတို့၏
 အတွက်၊ (ဝုတ္တံ) တတော-ထိုဆဋ္ဌပုဒ်မှ၊ ပရာနိ-နသော၊ တိဏိ-သုံးပုဒ်
 တို့ကို၊ (ဓနာသာ ပုတ္တာသာ ဇီဝိတာသာဟူသော ပုဒ်တို့ကို)၊ အတိတ္ထိယဝတ္ထု
 ဝသေန-တင်းတိမ်ခြင်းကို မဖြစ်စေနိုင်သော ဝတ္ထု၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဂဟဋ္ဌာနံ-
 အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်တို့၏အတွက်၊ (ဝုတ္တာနိ) ဟိ-မှန်၊ တေသံ-
 ထို လူဝတ်ကြောင်တို့၏၊ ဓနပုတ္တဇီဝိတေဟိ-ဥစ္စာ သားသမီး အသက်တို့ထက်၊
 အညံ-အခြားသော၊ ပိယတရံ-သာ၍ ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုသည်၊ န အတ္ထိ-
 မရှိတော့။

ဧတံ-ဤဥစ္စာသည်၊ မယံ-ငါ၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာတည်း၊) ဧတံ-သည်၊
 မယံ-၏၊ (သန္တကံ-တည်း၊) ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အသုကေန-
 ထိုမည်သူသည်၊ မေ-ငါအား၊ ဣဒံ-ဤဥစ္စာကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီး၊ ဣဒံ-ကို၊
 ဒိန္နံ-ပြီး၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ဇပ္ပာပေတိ-

အတိတ္ထိယဝတ္ထု။ ။တိပိဓာတ်သည် ပီဏန (နှစ်သက်ခြင်း) အနက်ကို
 ဟော၏၊ တိပစ္စည်းသက်၍ “တိတ္ထိ-အားရနှစ်သက်ခြင်း”ဟု ဖြစ်၏၊ တိတ္ထိ+ဇနေတိတိ
 တိတ္ထိယံ-အာရနှစ်သက်ခြင်း (တင်းတိမ်ကျေနပ်ခြင်း)ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဝတ္ထု၊
 (ဇနေတိအနက်၌ ဣယသက်၊) န+တိတ္ထိယံ အတိတ္ထိယံ (ဝတ္ထု။)

ဇပ္ပာ။ ။ဇပ္ပဓာတ်သည် ပြောဆိုခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ကာရိတ်ကြေသော
 ကြောင့် ပြောဆိုစေတတ်သော တဏှာကို ရ၏၊ ယခုအခါ၌ “ဧတံ မယံ=ဧတံ မယံ”ဟု
 ကိုယ့်ဥစ္စာလေးကို ထပ်ကာထပ်ကာ ပြောနေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ “ဣဒံ ဒိန္နံ ဣဒံ
 ဒိန္နံ”ဟု သူများက ပေးအပ်သည်ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ပြောနေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 သာယာသော တဏှာက ပြောစေခြင်းပင်တည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ဣဒံ ဒိန္နံ ဣဒံ နဒိန္နံ”
 ဟု အနက်ပေး၏၊ “နဒိန္နံ”သည် တဏှာကြိုက် မဟုတ်၍ တဏှာက ပြောစေလိမ့်မည်
 မဟုတ်၊ ဒေါသကသာ ပြောစေပေလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် “နဒိန္နံ”ဟု မရှိရ၊ ထပ်ကာ
 ထပ်ကာ ပြောစေပုံကို ပြသောကြောင့် “ဧတံ မယံ ဧတံ မယံ”ဟု ရှိစေရမည်။

ပြောဆိုစေတတ်၏။ ဣတိ၊ဇေယျ-ဇေယျမည်၏။ ပရတော-နောက်၌၊ ဒွေ-နိ
 သော၊ ပဒါနိ-တို့ကို၊ (ပဇေယျ၊ အဘိဇေယျဟူသော ပုဒ်တို့ကို၊) ဥပသဂ္ဂေန-
 ပ ဥပသာရ၊အဘိ ဥပသာရပုဒ်ဖြင့်၊ ဝဗုတာနိ-တိုးပွားစေအပ်ကုန်ပြီ၊ တတော-
 ထိုနှစ်ပုဒ်တို့မှ၊ ပရ-နောက်၌၊ အညေန-အနက်ကွဲပြားခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ
 မှ တစ်ပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဇေယျနှင့်ဇေယျနာ ဇေယျ
 တတ္ထံ တို့၏အနက်အရ မကွဲမပြားခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ဝိဘဇိ
 တုံ-ဝေဖန်ခြင်းငှာ၊ အာရဒ္ဓတ္တာ-အားထုတ်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ပုန-ဖန်၊ ဇေယျတိ-ဇေယျဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ-ပြီ၊ ဇေယျနာကာရော-ပြောဆို
 ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ ဇေယျနာ-မည်၏၊ ဇေယျတဿ-ပြောဆိုတတ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တဏှာတည်း၊ ဇေယျတတ္ထံ-တဏှာ။

ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန်၊ ဝိသယေ-အာရုံ၌၊ လုပတိ အာကမုတိ-ဆွဲငင်တတ်၏၊
 ဣတိ၊လောလုပေါ-မည်၏၊ လောလုပဿ-အာရုံ၌ အဖန်ဖန်ဆွဲငင်တတ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတဏှာသည်၊ လောလုပွံ-လောလုပွ
 မည်၏၊ လောလုပွာကာရော-အာရုံ၌ အဖန်ဖန်ဆွဲငင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အခြင်းအရာသည်၊ ဝါ-အာရုံ၌ အဖန်ဖန်ဆွဲခြင်းဟူသော
 အခြင်းအရာသည်၊ လောလုပွာယနာ-လောလုပွာယနာမည်၏၊ လောလုပွသမဂ္ဂီ
 နော-လောလုပွတဏှာနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (အာရုံ၌ အဖန်ဖန်ဆွဲငင်
 တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တဏှာနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊)
 ဘာဝေါ-သည်၊ လောလုပွာယိတတ္ထံ-မည်၏၊ [လောလုပွေန+အယိတော
 လောလုပွာယိတော၊ လောလုပွာယိတဿ+ဘာဝေါ လောလုပွာယိတတ္ထံ။]

ပုစ္ဆိကတာတိ-ကား၊ ယာယတဏှာယ-အကြင် တဏှာဖြင့်၊ လာဘဌာနေ
 သု-လာဘ်၏တည်ရာ အရပ်တို့၌၊ (ရပေါက်ရလမ်းရှိရာ အရပ်တို့၌၊) ပုစ္ဆိ-
 အမြီးကို၊ စာလယမာနာ-လှုပ်စေကုန်သော၊ (ပုစ္ဆိ စာလယမာနာ-အမြီးနုနု
 ကုန်သော၊) သုနခါဝိယ-ခွေးတို့ကဲ့သို့၊ ကမ္မမာနာ-လှုပ်ရှားကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-

လောလုပေါ။ ။လုပဓာတ်၏ အာကမုနအနက်ကို ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ မတွေ့ရ၊
 “ဓာတူနံ အနေကတ္တတ္တာ”ဟု ကြံပါ၊ သက္ကတဌ်ကား လုဘဓာတ်၊ အစ်ပစ္စည်း၊ လုလု
 ဟု ဒွေဘော်ပြု၍ လု၏ ဥကို ဩပြု၊ “လောလုဘ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ဘကို ရံခါ ပပြု၍
 “လောလုပေါ”ဟု ရပ်ပြီးပုံကို ပြ၏၊ “ပုနပ္ပုနံ”ကား “လုလု”ဟူသော သဒ္ဒါနှစ်ခုအတွက်
 ရအပ်သော အနက်တည်း။

ပုစ္ဆိကတာ။ ။အဉ္စဓာတ်သည် မက္ခန ဗျတ္တိစသော အနက်တို့၌ ဖြစ်၏၊ ဤ၌
 “ဗျတ္တိ-ထင်ရှားပြခြင်း”အနက် ဖြစ်သင့်၏၊ ခွေးက အမြီးကိုလှုပ်ပြခြင်း (အမြီးနုနု
 ခြင်း)သည် မိမိ၏လိုချင်သော အရာရှိကြောင်းကို ထင်ရှားပြခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “စာလယမာနာ သုနခါဝိယ”ဟု ဆိုသည်၊ အဉ္စနံ+အဉ္စော (ထင်ရှားပြခြင်း၊ ဝါ-

လှည့်လည်ကြကုန်၏။ တံ-ထို ပုစ္ဆိကတာဟူသော အမည်သည်။ တဿာ ကမ္မနတဏှာယ-ထို လှုပ်ရှားကြောင်းတဏှာ၏။ နာမံ-အမည်တည်း။ သာရု-ကောင်းကုန်သော။ မနာပမနာပေ-အလွန် မြတ်နိုးဖွယ် ကောင်းကုန်သော။ ဝိသယေ-အာရုံတို့ကို။ ကာမေတိ-အလိုတတ်၏။ ဣတိ၊ သာရုကာမော-မည်၏။ [သာရုကို “မနာပမနာပေ ဝိသယေ”ဟု သရုပ်ပြသည်။] တဿ-ထို အကောင်းတို့ကို အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တဏှာသည်။ သာရု ကမ္ပတာ-မည်၏။

မာတာမာတုတ္တာတိအာဒိကေ-အမိ၊အမိကြီး၊မိထွေးအစရှိသော၊ အယုတ္တဋ္ဌာ နေ-ရာဂဖြစ်ခြင်းငှာ မသင့်သောအရာ၌၊ (ဥပ္ပန္နော-သော၊) ရာဂေါ-ရာဂတည်း။ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဓမ္မရာဂေါ-မည်၏။ [အဓမ္မော+ရာဂေါ အဓမ္မရာဂေါ၊ (တစ်နည်း) အဓမ္မေန+ဥပ္ပန္နော+ရာဂေါ အဓမ္မရာဂေါ၊] ယုတ္တဋ္ဌာနေပိ-ဖြစ်သင့် ရာဋ္ဌာန၌လည်း၊ ဗလဝါ-အားကြီးသည်။ ဟုတွာ၊ ဥပ္ပန္နလောဘော-ဖြစ်သော လောဘသည်။ ဝိသမလောဘော-မည်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ ရာဂေါ-သည်။ ဝိသမံ-ဝိသမချည်းတည်း။ ဣတိ အာဒိဝစနတော-ဤသို့ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (ဝိဘင်းပါဠိ၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု၊ ပိဘင်္ဂ၊ တိကနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊) ယုတ္တဋ္ဌာနေဝါ-ဖြစ်သင့်ရာဋ္ဌာန၌သော်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တဋ္ဌာနေဝါ-မဖြစ်သင့်ရာဋ္ဌာန၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပန္နော-သော၊ ဆန္ဒ ရာဂေါ-နှစ်သက်တတ် မက်မောတတ်သော အားကြီးသော ရာဂသည်။ (ပြင်းပြ သော ရာဂသည်။) အဓမ္မဋ္ဌေန-မတရား သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓမ္မရာဂေါ-မည်၏။ ဝိသမဋ္ဌေန-မညီညွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသမလောဘော-မည်၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ [ဝိသမော-မမျှတသော+လောဘော ဝိသမ လောဘော၊ ဝိသမေန+ဥပ္ပန္နော လောဘော ဝါ ဝိသမလောဘော။]

အာရမဏာနံ-တို့ကို၊ နိကာမနဝသေန-လိုလားနှစ်သက်ခြင်း၏ အစွမ်း ကြောင့်၊ နိကန္တိ-မည်၏။ နိကာမနာကာရော-လိုလား နှစ်သက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ နိကာမနာ-မည်၏။ [စုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ “ကာမန”ဟု ဝုဒ္ဓိ ရောက်နိုင်သည်။ စုရာဒိ ဣပစ္စည်း အကြေကြံ၊] ပတ္တနာဝသေန-တောင့်တ

လှုပ်ပြခြင်း၊) ပုစ္ဆဿ+အဇ္ဇော ပုစ္ဆဇ္ဇော-အမြီးကို လှုပ်ပြခြင်း၊ ဝါ-အမြီးနံ့ခြင်း၊ ပုစ္ဆဇ္ဇော+ယေသံ အတ္တိတိ ပုစ္ဆိကာ (အမြီးနံ့ခြင်းရှိသော ခွေးတို့၊) ပုစ္ဆိကာဝိယာကံ ပုစ္ဆိကာ၊ ပုစ္ဆိကာနံ+ဘာဝေါ ပုစ္ဆိကတာ-အမြီးနံ့သောခွေးနှင့် တူသူတို့၏ဖြစ် ကြောင်းဖြစ်ရာ၊ (တဏှာ၊) (တစ်နည်း) “ပုစ္ဆိကတာ”ဟု ပါဠိရှိစေ၊ ဣဉ္ဇယန္တိတိ ဣဉ္ဇန္တကာ၊ ပုစ္ဆံ+ဣဉ္ဇန္တကာ ပုစ္ဆိကာ-အမြီးကိုလှုပ်စေတတ် (အမြီးနံ့တတ်)သော ခွေးတို့၊ ပုစ္ဆိကာနံ+ဘာဝေါ ပုစ္ဆိကတာ၊ ဤသို့ ပါဠိရှိလျှင် “ဇာလယမာနာ သုနခါ ဝိယ” ဟူသောအဖွင့်နှင့် သာ၍ သင့်လျော်၏။

ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ပတ္တနာ-မည်၏၊ ပိဟာယနဝသေန-ချစ်မြတ်နိုးခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ပိဟနာ-မည်၏၊ သုဋ္ဌ-လွန်စွာ၊ ပတ္တနာ-တောင့်တခြင်းသည်၊ သမ္ပတ္တနာ-မည်၏၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ ကာမဂုဏေသု-တို့၌၊ တဏှာ-တပ်မက်တတ်သော တဏှာသည်၊ ကာမတဏှာ-မည်၏၊ ရူပါရူပဘဝေ-ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ၌၊ တဏှာ-သည်၊ ဘဝတဏှာ-ဘဝတဏှာမည်၏၊ ဥစ္ဆေဒသင်္ခါတေ-ဥစ္ဆေဒဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝိဘဝေ-ဝိဘဝ၌၊ တဏှာ-သည်၊ ဝိဘဝတဏှာ-မည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သုဒ္ဓေ-အရူပဘဝမဖက် သက်သက်သော၊ ရူပဘဝသို့ ယေဝ-၌သာ၊ တဏှာ-သည်၊ ရူပတဏှာ-မည်၏၊ အရူပဘဝေ-၌၊ တဏှာ-သည်၊ အရူပတဏှာ-မည်၏၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတော-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ရာဂေါ-သည်၊ ဒိဋ္ဌိရာဂေါ-မည်၏၊ နိရောဓေ-ဘဝ၏ ချုပ်ခြင်း၌၊ တဏှာ-သည်၊ နိရောဓတဏှာ-မည်၏၊ [“ဥစ္ဆေဒ ပေ၊ ဒိဋ္ဌိရာဂေါ”သည် နိရောဓတဏှာ၏ သရုပ်ပြတည်း၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် တကွ ဖြစ်သောရာဂကို “နိရောဓတဏှာ”ဟု မှတ်ပါ၊] ရူပေ-ရူပါရုံ၌၊ တဏှာ-တဏှာတည်း၊ ရူပတဏှာ-ရူပါရုံ၌တဏှာ၊ သဒ္ဓေ-၌၊ ပေ၊ သဒ္ဓတဏှာ ဂန္ဓတဏှာဒီသုပိ-ဂန္ဓတဏှာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ ဩဃာဒယော-ဩဃအစရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်၊ ဝုတ္တတ္တာဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိကုန်သည်သာ။

ကုသလဓမ္မေ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ အာဝရတိ-ပိတ်ဆို့တတ်၏၊ ဣတိ၊ အာဝရဏံ-မည်၏၊ ဆာဒနဝသေန-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဆာဒနံ-မည်၏၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ဝဋ္ဋသ္မိ-ဝဋ္ဋဆင်းရဲ၌၊ ဗန္ဓတိ-ဖွဲ့ချည်တားတတ်၏၊ ဣတိ၊ ဗန္ဓနံ-မည်၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပဂန္တာ-ကပ်ရောက်၍၊ ကိလိသတိ-နှိပ်စက်တတ်၏၊ သံကိလိဋ္ဌ-လွန်စွာ နှိပ်စက်အပ်သည်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဣတိ၊ ဥပက္ကိလေသော-မည်၏၊ ထာမဂတဋ္ဌေန-အားအစွမ်းသို့ ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုအနု-အဖန်ဖန်၊ သေတိ-ကိန်းတတ်၏၊ ဣတိ၊ အနုသယော-မည်၏၊ [အချို့စာအုပ်၌ “အနု+သေတိ”ဟု အနုတစ်ပုဒ်သာရှိ၏၊ ထာမဂတဖြစ်ပုံကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ သမုစ္စည်းပိုင်း၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်သောတဏှာသည်၊ စိတ္တံ-ကုသိုလ်စိတ်ကို၊ ပရိယုဋ္ဌာတိ-လုယူတတ်၏၊ ဣတိ၊ ပရိယုဋ္ဌာနံ-မည်၏၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ အပ္ပဒါနေန-မပေးခြင်းအားဖြင့်၊ ကုသလစာရံ-ကုသိုလ်၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဂဏှာတိ-လုယူတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [ဖြစ်ခွင့် မပေးခြင်းကိုပင် “လုယူ”ဟု

ဥပက္ကိလေသော။ “ဥပ”ကို “ဥပဂန္တာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ကိလိသဓာတ်သည် ဒီဝါဒီဂိုဏ်းဖြစ်မှု ဥပတာပ-ပူလောခြင်း၊ မလိန-ညစ်နွမ်းခြင်းဟူသော အကမ္မက အနက်ကို ဟော၏၊ ဘူဝါဒီ ကိယာဒိဖြစ်မှု ဗာနေ-နှိပ်စက် တားမြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌ ကရောတိဟု သကမ္မကဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ဘူဝါဒီသာဖြစ်ထိုက်၏၊ ထို့ကြောင့် နှိပ်စက်ခြင်းအနက်ဟော “ကိလိသတိ”ဟုသာ ရှိသင့်သည်။

ဆိုသည်။] ဟိ-မှန်၊ စောရာ-ဓားပြတို့သည်၊ မဂ္ဂေ-လမ်း၌၊ ပရိယုဋ္ဌိ-သု-လု
 ယက်ကြကုန်ပြီ၊ ဓုတ္တာ-သေသောက်ကြူးတို့သည်၊ မဂ္ဂေ-၌၊ ပရိယုဋ္ဌိ-သု-
 န်ပြီ၊ ဣတိ အာဒိသု-ဤသို့အစရှိသော စကားရပ်တို့၌၊ မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ ဝါ-
 လမ်း၌သွားသူ လူအပေါင်းကို၊ ဂဏှိ-သု-လုယက်ကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-
 ဤအနက်ကို၊ (ဝိဒိတောယထာ-သိအပ်သကဲ့သို့၊) ဧဝံ-တူ၊ ဣဓာပိ-ဤပရိ
 ယုဋ္ဌာနံဟူသော ပုဒ်၌လည်း၊ ဝါ-ဤ လောဘနိဒ္ဒေသ၌လည်း၊ ဂဟဏဋ္ဌေန-
 လုယူခြင်းအနက်အားဖြင့်၊ ပရိယုဋ္ဌာနံ-ပရိယုဋ္ဌာနကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပလိဝေဌန
 ဋ္ဌေန-ရစ်ပတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ လတာဝိယ-နွယ်
 နှင့်တူ၏၊ ဣတိ၊ လတာ-မည်၏၊ လတာ-တဏှာတည်းဟူသော နွယ်သည်၊
 ဥဗ္ဗိဒ္ဓ-ခြောက်ဒွါရတို့မှ ဖောက်ထွက်၍၊ တိဋ္ဌတိ-ရူပစသော အာရုံတို့၌ တည်
 တတ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ အာဂတဋ္ဌာနေပိ-လာသော ပါဠိရပ်၌လည်း၊ အယံ
 တဏှာ-ကို၊ လတာတိ-ဟူ၍၊ ဓုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဝိဝိဓာနိ-အထူးထူး
 အပြားပြားများကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ-ဝတ္ထုတို့ကို၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိတတ်၏၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝေဝိစ္ဆံ-မည်၏။

ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ-ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏၊ မူလံ-အခြေအမြစ်တည်း၊ ဣတိ၊ ဒုက္ခမူလံ-
 မည်၏၊ တဿေဝ ဒုက္ခဿ-ထို ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏ပင်၊ နိဒါနံ-အကြောင်းရင်းတည်း၊
 ဒုက္ခနိဒါနံ-ရင်း၊ (ဒုက္ခနိဒါနံ-ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော သဘော
 တရား၊) တံဒုက္ခံ-ထို ဝဋ္ဋဒုက္ခသည်၊ ဣတော-ဤ တဏှာလောဘမှ၊ ပဘဝတိ-
 စ၍ဖြစ်၏၊ ဣတိ၊ ဒုက္ခပ္ပဘဝေါ-မည်၏၊ (ဒုက္ခပ္ပဘဝေါ-ဒုက္ခ၏စ၍ဖြစ်ရာ
 သဘောတရား၊) ဗန္ဓနဋ္ဌေန-နောင်ဖွဲ့တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်
 ကြောင့်၊ ပါသောဝိယ-ကျော့ကွင်းနှင့်တူ၏၊ ဣတိ၊ ပါသော-မည်၏၊ မာရဿ-
 မာရ်နတ်၏၊ ပါသော-ကျော့ကွင်းနှင့်တူသော တရားတည်း၊ မာရပါသော-
 တရား၊ ဒုရဂ္ဂိလနဋ္ဌေန-ခဲယဉ်းစွာ အန်ထုတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဠိသံ
 ဝိယ-ငါးမြားချိတ်နှင့်တူ၏၊ ဣတိ၊ ဗဠိသံ-မည်၏၊ မာရဿ-၏၊ ဗဠိသံ-
 ငါးမြားချိတ်နှင့်တူသော တရားတည်း၊ မာရဗဠိသံ-တရား၊ တဏှာဘိဘူတာ-
 တဏှာသည် လွမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော သတ္တဝါတို့သည်၊ မာရဿ-၏၊ ဝိသယံ-

ဝေဝိစ္ဆံ။ ။ဝိ+ဣစ္ဆာဟု ခွဲ၊ ဣစ္ဆနံ+ဣစ္ဆာ၊ ဣစ္ဆတိတိ ဝါ ဣစ္ဆာ၊ ဝိဝိဓာ-
 အားဖြင့်+ဣစ္ဆာ ဝိဝိစ္ဆာ၊ ဝိဝိစ္ဆာယေဝ ဝေဝိစ္ဆံ၊ သုတ္တံ၌ ဇာပစ္စည်းသက်၊ “ဝိဝိဓာနိ
 ဝတ္ထုနိ ဣစ္ဆတိ” ကား အဓိပ္ပာယ်တူကိုသာ ဖွင့်ပြခြင်းတည်း၊ “ဝေဝိစ္ဆံ”ဟု နပုံလိင်လည်း
 မကောင်းလှ၊ ဝေဝိစ္ဆာဟု ဣတ္ထိလိင်ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။

ဒုရဂ္ဂိလနဋ္ဌေန။ ။ဂိလန-မျိုခြင်း၊ ဥ+ဂ္ဂိလန-အန်ထုတ်ခြင်း၊ ဥဂ္ဂိလိယတေတိ
 ဥဂ္ဂိလနံ၊ ဒုက္ခေန+ဥဂ္ဂိလနံ ဒုရဂ္ဂိလနံ၊ ဒုရဂ္ဂိလနံ+အတ္ထော ဒုရဂ္ဂိလနဋ္ဌော၊ အာခေါင်၌
 ငြိနေသော ငါးမြားချိတ်ကို အန်ထုတ်ဖို့ ခဲယဉ်းခြင်း အနက်သဘော။

နိုင်ငံကို၊ နာတိက္ကမန္တိ-မလွန်နိုင်ကုန်၊ တေသံ-ထို သတ္တဝါတို့၏၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ မာရော-သည်၊ ဝသံ-မိမိအလိုကို၊ ဝတ္ထေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤ ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ မာရဿ-၏၊ ဝိသယော-နိုင်ငံတည်း၊ ဣတိ၊ မာရဝိသယော-မည်၏။

သန္ဓနဋ္ဌေန-စီးသွားတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ တဏှာဝ-သည်ပင်၊ နဒီ-မြစ်တည်း၊ (ရူပက အလင်္ကာ၊) ဝါ-မြစ်နှင့်တူသော တရားတည်း၊ (ဥပမာ အလင်္ကာ၊) တဏှာနဒီ-တဏှာသည်ပင် မြစ်၊ ဝါ-မြစ်နှင့်တူသော တဏှာ၊ အဇ္ဈောတ္တရဏဋ္ဌေန-လွှမ်းမိုးတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ တဏှာဝ-သည်ပင်၊ ဇာလံ-ပိုက်ကွန်တည်း၊ ဝါ-ပိုက်ကွန်နှင့်တူသောတဏှာ၊ ဂဒ္ဒုလဗဒ္ဒါ-တောက်ဖြင့်ဖွဲ့အပ်ကုန်သော၊ သုနခါ-တို့ကို၊ ယထိစ္ဆကံ-အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သောအရပ်သို့၊ နိယန္တိယထာ-ဆောင်အပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ [ခွေးလည်ပတ်ကြိုးနှင့်ဆက်၍ ဖွဲ့ချည်ထားအပ်သောဝါးလုံးကလေးကို “ဂဒ္ဒုလ-တောက်”ဟု ခေါ်သည်၊ ခွေးပြေးသောအခါ ဟိုခိုက်မိဒီခိုက်မိနှင့် “တောက်၊တောက်”ဟု မြည်သောကြောင့် “တောက်”ဟု ခေါ်ကြကုန်တူသည်၊] ဧဝံ-တူ၊ တဏှာဗဒ္ဒါ-တဏှာဖြင့်ဖွဲ့အပ်ကုန်သော၊ သတ္တာပိ-တို့ကိုလည်း၊ (နိယန္တိ-ထိုထိုဘဝသို့ ဆောင်အပ်ကုန်၏၊) ဣတိ-သို့၊ ဒဋ္ဌဗန္ဓနဋ္ဌေန-ခိုင်မြဲစွာ ဖွဲ့ကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဂဒ္ဒုလံဝိယ-တောက်နှင့်တူ၏၊ ဣတိ၊ဂဒ္ဒုလံ-မည်၏၊ တဏှာဝ-သည်ပင်၊ ဂဒ္ဒုလံ-တောက်နှင့်တူသော တရားတည်း၊ တဏှာဂဒ္ဒုလံ-တရား၊ ဒုပ္ပုရဏဋ္ဌေန-မပြည့်စေအပ်မပြည့်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ တဏှာဝ-တဏှာသည်ပင်၊ သမုဒ္ဒေါ-သမုဒြာတည်း၊ တဏှာသမုဒ္ဒေါ-တဏှာသည်ပင် သမုဒြာ။

၁၀၆၆။ ။ဒေါသနိဒ္ဒေသေ-၌၊ အနတ္တံ မေ အစရီတိ-ကား၊ (အယံ-ဤ အကောင်သည်၊) မေ-ငါ၏၊ အဝုဖိ-ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အနောက်အရှက်ကို၊ (မကြီးပွားကြောင်း အလုပ်ကို၊) အကာသိ-ရှေးကလည်း ပြုခဲ့ပြီ၊ ဣမိနာဥပါယေန-ကပ်၍သိကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗပဒေသု-

ဣမိနာ ပရိယာယေန။ ။မာရ်နတ်၏နယ်ပယ်အစစ်မှာ တေဘူမက ဝဋ်တရားတည်း၊ ထို ဝဋ်တရားကို တဏှာက တွယ်တာနေသောကြောင့် အာရုံ၏အမည်ကို အာရမဏိက တဏှာအပေါ်၌ တင်းစား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် တဏှာကိုလည်း “မာရ ဝိသယ”ဟု ခေါ်ရ၏၊ ဤသို့ နည်းဥပစာတင်ရသည်ကိုပင် “ပရိယာယ”ဟု ဆိုသည်။

အနတ္တံ မေ အစရီ။ ။အတ္တသဒ္ဒါ၏ ပယောနေစသောအနက်ကို တားမြစ်လို၍ “အဝုဖိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အဝုဖိ-ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်”ဟူသည်ကိုယ်အားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှုတ်အားဖြင့်ဖြစ်စေ အနောက်အရှက်ပြုခြင်းတည်း၊ အစရီကိုလည်း “အကာသိ” ဟု ဖွင့်၏၊ ပဋိပတ်အကျင့် မဟုတ်၊ “ပြုလုပ်မှု အကျင့်”ဟူလို။

တို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အဋ္ဌာနေဝါ ပန အာယာတောတိ-ကား၊ အကာရဏေ-ဒေါသဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း မဟုတ်သောအရာ၌၊ ကောပေါ-စိတ်ကိုဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသသည်၊ (စိတ်ဆိုးခြင်းသည်၊) (“ဇာယတိ-၏”၌ စပ်၊) ဟိ-ချေ၊ (အဋ္ဌာနကောပကို ချဲ့ဦးအံ့၊) ကေစ္စော-ဒေါသစရိုက်ရှိသော အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒေဝေါ-မိုးသည်၊ အတိဝဿတိ-အလွန်ရွာ၏၊ (ရွာလွန်း၏၊) ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ကုပ္ပတိ-အမျက်ထွက်၏၊ ဝါ-စိတ်ဆိုး၏၊ (ဒေဝေါ၊) န ဝဿတိ-မရွာ၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ကုပ္ပတိ၊ သူရိယော-နေသည်၊ တပ္ပတိ-ပူလွန်း၏၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ကုပ္ပတိ၊ (သူရိယော) န တပ္ပတိ-မပူ၊ ဣတိ၊ ကုပ္ပတိ၊ ဝါတေ-လေသည်၊ ဝါယန္တေပိ-တိုက်ပြန်သော်လည်း၊ ကုပ္ပတိ၊ (ဝါတေ) အဝါယေန္တေပိ-မတိုက်ပြန်သော်လည်း၊ ကုပ္ပတိ၊ သမ္မဇ္ဇိတံ-တံမြက်လှည်းခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော (ဟုတွာ၊) ဗောဓိပဏ္ဏာနံ-ဗောဓိရွက်တို့အား၊ ကုပ္ပတိ၊ စီဝရံ-ကို၊ ပါရပိထံ-ရံခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော (ဟုတွာ၊) ဝါတဿ-လေအား၊ ကုပ္ပတိ၊ ဥပက္ခလိတွာ-တိုက်မိ၍ ချော်လဲလသော်၊ ခါဏုကဿ-သစ်ငုတ်အား၊ ကုပ္ပတိ၊ ဣဒံ-ဤ အမျက်ထွက်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အဋ္ဌာနေ၊ ပေါ၊ ဇာယတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [မူလဋီကာ၌ အဋ္ဌာနကောပကိုးမျိုး ပြထားသေး၏၊ နှစ်ရပ်ပေါင်းလျှင် အဋ္ဌာနကောပဆယ်မျိုးဟု မှတ်ပါ။]

တတ္ထ-ထို အာယာတဆယ်မျိုးတွင်၊ ဟောဋ္ဌာ-၌၊ နဝသု-န်သော၊ ဌာနေသု-ဌာနတို့၌၊ (အနတ္တံ မေ အစရိစသော ဌာနတို့၌၊) သတ္တေ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ-ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကမ္မပထဘေဒေါ-အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသော ကံအထူးသည်၊ ဟောတိ၊ [“ဗျာပါဒကမ္မပထမြောက်၍ အပါယ်ရောက်နိုင်သည်”ဟူလို၊] ပန-ကား၊ အဋ္ဌာနာယာတော-အဋ္ဌာနအာယာတသည်၊ (အဋ္ဌာနကောပသည်၊) သင်္ခါရေသု-မိုးစသော ရုပ်သင်္ခါရတို့၌၊ ဥပ္ပန္နော-ဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ဝါ-ကြောင့်၊ ကမ္မပထဘေဒံ-ကမ္မပထအထူးအပြားကို၊ န ကရောတိ၊ [“သတ္တဝါကို အာရုံမပြုသည့်အတွက် ဗျာပါဒကမ္မပထ မမြောက်”ဟူလို၊ “အဋ္ဌာန အာယာတဖြစ်စေကာမူ သတ္တဝါကို အာရုံပြုလျှင် ကမ္မပထမြောက်သေး၏”ဟု ဋီကာ၌ ပြ၏၊ ဋီကာကြည့်ပါ၊]စိတ္တံ-ကို၊ အာယာတေန္တော-ညှင်းပန်းနှိပ်စက်လျက်၊ ဥပ္ပန္နော-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ စိတ္တဿအာယာတော-

အဋ္ဌာနကောပ။ ။ဌာနသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟောတည်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်း၏အကြောင်း မဟုတ်ရာ၌ စိတ်ဆိုးခြင်းကို “အဋ္ဌာနေ+ကောပေါ”အရ “အဋ္ဌာနကောပ”ဟု ခေါ်သည်၊ မိုးသည် သူ့အကြောင်းအားလျော်စွာ ရွာခြင်း-မရွာခြင်း၊ ရွာလွန်းခြင်း၊ မရွာလွန်းခြင်း ဖြစ်ပေါ်မိမည်၊ ဒေါသကြီးသူ မဟုတ်လျှင် ထို မိုးအတွက် အမျက်ထွက်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ၊ ဒေါသစရိုက်ရှိသူကား မိုးနှင့်ဖက်၍ အမျက်ထွက်နေတတ်လေသည်။

မည်၏။ [“စိတ္တဿ-၏။ ဝါ-ကို၊ အာယာတော-ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ကြောင်း ဒေါသသည်”ဟု ပေး၊] တတော-ထို အာယာတထက်၊ ဗလဝတရော-သာ၍ အားကြီးသော ဒေါသသည်၊ ပဋိဃာတော-မည်၏။] ပဋိ-အဖန်ဖန်+ဃာတော-စိတ်ကို ညှင်းပန်းနှိပ်စက်တတ်သော ဒေါသ၊] ပဋိဟညနဝသေန-အဖန်ဖန် ညှဉ်းဆဲခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ပဋိဃံ-မည်၏။ ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ-ဆန့်ကျင်တတ်၏။ ဝါ-မုန်းတတ်၏။ ဣတိ၊ ပဋိဝိရောဓော-မည်၏။ ကုပ္ပနဝသေန-စိတ်ပျက်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ကောပေါ-မည်၏။ ပကောပေါ သမ္ပကောပေါတိ-ဟူ၍၊ ပဒံ-ကို၊ ဥပသဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ဝဗိတံ-ပြီ။

ဒုဿနဝသေန-စိတ်ကို ဖျက်စီးခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ ဒေါသော-မည်၏။ ပဒေါသော သမ္ပဒေါသောတိ-ဟူ၍၊ ပဒံ-ကို၊ ဥပသဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ ဝဗိတံ-ပြီ။ စိတ္တဿ ဗျာပတ္တိတိ-ကား၊ စိတ္တဿ-၏။ ဝိပနန္တာ-ဖောက်ပြန်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ ဝိပရိဝတ္တနာကာရော-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာတည်း၊ မနံ-စိတ်ကို၊ ပဒုဿယမာနော-ဖျက်ဆီးလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ မနောပဒေါသော-မည်၏။ ကုဇ္ဈနဝသေန-အမျက်ထွက်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ (စိတ်ဆိုးခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊) ကောဓော-မည်၏။ ကုဇ္ဈနာကာရော-အမျက်ထွက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ (စိတ်ဆိုးခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊) ကုဇ္ဈနာ-မည်၏။ ကုဇ္ဈိတဿ-အမျက်ထွက်တတ်သော စိတ်၏။ ဘာဝေါ-တည်း၊ ကုဇ္ဈိတတ္ထံ-ရာ။

ဣဒါနိ-၌၊ (ကုဇ္ဈိတတ္ထံတိုင်အောင် ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌) အကုသလနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အကုသလနိဒ္ဒေသတုန်းက၊) ဝုတ္တနယံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသောနည်းကို၊ ဒဿတုံ-ငှာ၊ ဒေါသော ဒုဿနာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော ဧဝ ရူပေါစိတ္တဿ အာယာတော၊ ပေ၊ ကုဇ္ဈိတတ္ထံတိ-ဟူ၍၊ ဣဓ-ဤ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၌၊ ဝုတ္တာစ-ဟောတော်မူအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒေါသော ဒုဿနာတိအာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တာ(စ)-ဟောတော်မူအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အယံ-ဤ၊ သဘော တရားကို၊ ဒေါသောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-

အမျက်ထွက်ခြင်း။ ။သစ်ပင်တို့၌ အတွင်းဓာတ်က အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိလျှင် အပြင်ဘက်၌ အမျက်ဟုဆိုအပ်သော အရာဝတ္ထုသည် ပေါ်ထွက်လာ၏။ ထို့အတူ အတွင်း၌ ဒေါသဖြစ်လျှင် အပြင်ဘက်၌ ရူး၊ ရူး၊ ရဲရဲဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကို သစ်ပင်၌ အမျက်ထွက်ခြင်းနှင့်တူသောကြောင့် “အမျက်ထွက်”ဟု တင်စား၍ ခေါ်ကြသည်။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗာ။ ။တသ္မာကို ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ၌ စပ်၊ တသ္မာ-ထိုသို့ အကုသလနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းကို ပြတော်မူခြင်းငှာ ဒေါသော ဒုဿနာ စသောစကားကို မိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဒေါသော၌ အယံအတွက် ယောဝေရူပေါစသော ရှေ့ကပုဒ်များကိုဖော်၍ အနက်

ဤ ဒေါသနိဒ္ဒေသ၏ နိဂုံး၌၊ ယောဇနာ-ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ၊
ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ ယောဇနာခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ပုန
ရုတ္တိဒေါသော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိသေမိတော-တားမြစ်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်တော့၏၊ မောဟနိဒ္ဒေသော-ကို၊ အမောဟနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေ
န-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော စကားရပ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတ
ဗ္ဗော၊ ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဧသ
(ဧသော)-ဤ မောဟနိဒ္ဒေသသည်၊ ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ-ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ၌၊
(သစ္စဝိဘင်း၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်၌) အာဝိ-ထင်ရှားစွာ၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့။

၁၀၇၉။ တေဟိ၊ ဟေ၊ သဟေတုကာတိ-ကား၊ တေဟိ ဟေတုဓမ္မေဟိ-
ထိုဟိတ်တရားတို့ဖြင့်၊ (သဟေတုကာ၌ ဝိသေသနစပ်) ဝါ-တို့မှ၊ (အညေ၌
အပဓာန စပ်) အညေ-အခြားကုန်သော၊ ယေ ဟေတုဓမ္မာဝါ-အကြင် ဟိတ်
တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ယေ နဟေတုဓမ္မာဝါ-အကြင် ဟိတ်မဟုတ်
သော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ) တေ-ထို တရားတို့သည်၊
သဟေတုကာ-သဟေတုကတို့မည်၏၊ အဟေတုကပဒေပိ-အဟေတုကပုဒ်၌
လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

ယှဉ်စေပုံကို သိပါ-ဟူလို၊ ဣဓ ဝုတ္တော၊ ဟေဋ္ဌာဝုတ္တောတို့ကို အယံ၏ ဝိသေသနဟု
မှတ်ပါ၊ “ယော ဧဝရူပေါ၊ ဟေ၊ ကုဇ္ဈိတတ္ထံ”သည် ဤ၌ ဟောတော်မူပုံကိုပြသော
စကားတည်း၊ ဒေါသော ဒုဿနာ-စသည်ကား အောက်အကုသလနိဒ္ဒေသ၌ ဟော
တော်မူအပ်ခဲ့ပုံကို ပြသောစကားတည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ဧဝရူပေါ-သော၊ ယောဓမ္မာ-
ကို၊ ဝုတ္တော-ပြီ”ဟု အနက်ပေး၏၊ ယောဧဝရူပေါသည် အဋ္ဌကထာစကား မဟုတ်၊
ပါဠိတော်၌ပါသော စကားတည်း၊ ဧဝမေတ္ထံ၌ “ဧတ္ထ”ကို “ယောဧဝရူပေါတိ အာဒိ
ဝစနံ”ဟု ယောဇနာဖွင့်သည်၊ ထိုအနက်အဖွင့်ကိုလည်း စဉ်းစားပါ။]

ဧဝံ ဟိ၊ ဟေ၊ ဟောတိ။ ။ထိုသို့ ယောဇနာရခြင်း၏လဒ္ဓဂုဏ်ပြ ဝါကျ
ထည်း၊ ဤသို့ ယောဇနာခြင်းကြောင့် ဒေါသောနှစ်ပုဒ် ထပ်နေခြင်း၊ ပဋိရောဓောနှစ်ပုဒ်
ထပ်နေခြင်း၌ ပုနရုတ္တိဒေါသကို သုခသင်ပြီးဖြစ်သည်၊ ထို ပုဒ်များကို နှစ်ခါထပ်၍
ဟောတော်မူသော်လည်း အကုသလနိဒ္ဒေသတုန်းက နည်းကိုပြခြင်းဖြစ်သောကြောင့်
ပုနရုတ္တိဒေါသ မရောက်ပါ-ဟူလို၊ [နှစ်ခါထပ်ပုံကို ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]

ယေ အညေ၊ ဟေ၊ န ဟေတုဓမ္မာဝါ။ ။ပါဠိတော်၌ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ
ဓမ္မာ သဟေတုကာ”သည် “ကတမေ ဓမ္မာ သဟေတုကာစေဝ နဟေတူ”ဟူသော
ပုစ္ဆာ၏အဖြေတည်း၊ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ”ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဟိတ်ခြောက်ပါးကိုပြ၏၊
ထို့ကြောင့် “တေဟိ ဟေတုဓမ္မေဟိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ယေဓမ္မာကို “ယေ အညေ ဟေတု
ဓမ္မာဝါ န ဟေတု ဓမ္မာဝါ”ဟု ဖွင့်သည်၊ လောဘမူစိတ် စေတသိက်တို့တွင် “တေဟိ
ဟေတု ဓမ္မေဟိ”အရ လောဘကိုယူလျှင် “အညေ ဟေတု ဓမ္မာ”အရ မောဟမူဟိတ်ကို
ယူရ၏၊ “အညေန ဟေတုဓမ္မာ”အရ၌ကား ထိုဟိတ်နှစ်ပါးမှ တစ်ခြားသော လောဘမူ
စိတ် စေတသိက်ကို ယူရသည်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် စိတ္တပ္ပာဒ်တိုင်း၌ သိပါ။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ဟေတု၊ သဟေတုကတို့တွင်၊ ဟေတု-ဟိတ်သည်၊ ဟေတုယေဝစ-ဟိတ်မည်သည်သာလျှင်လည်း၊ ဟောတိ၊ [စဖြင့် သဟေတုက အမည်ကို ဆည်းသည်၊ ဧဝဖြင့် ဟိတ်မမည်ခြင်းကို ကန့်သည်၊] တိဏ္ဍဝါ-သုံးပါးသော ဟိတ်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဒွိန္ဒဝါ-နှစ်ပါးသော ဟိတ်တို့၏ သော်လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဥပ္ပတ္တိယံ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ (စိတ်တစ်ခုတည်းဝယ် ယှဉ်ရာအခါ၌) သဟေတုကောစ-သဟေတုက မည် သည်လည်း၊ (ဟောတိ) ပန-ကား၊ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓသဟဂတော-ဝိစိကိစ္ဆာဥဒ္ဓစ္စနှင့် တကွဖြစ်သော၊ မောဟော-သည်၊ ဟေတု-ဟိတ်သည်၊ (ဟုတွာ) အဟေတု ကော-သမ္ပယုတ် ဟိတ်မရှိသည်၊ (ဟောတိ) ဟေတုသမ္ပယုတ္တ ဒုကနိဒ္ဒေသေပိ- ဌ်လည်း၊ ဧသေဝနယော။

၁၀၉၁။ ။သင်္ခတဒုကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ပုရိမဒုကေ-ရှေ့သပစ္စယဒုကံ၌၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော၊ အသင်္ခတဓာတု-အသင်္ခတဓာတ်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ယောဧဝ သော ဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော- ဧကဝစဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို၊ ကတော-ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ပုရိမဒုကေ-ရှေ့သပစ္စယဒုကံ၌၊ ဗဟုဝစနဝသေန-ဗဟုဝစ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပုစ္ဆာ ယ-ပုစ္ဆာ၏၊ ဝါ-ကို၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌတ္တာ-ထုတ်တော်မူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣမေ ဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆာနုသန္နိဝသေန-ပုစ္ဆာအားလျော်စွာ ဆက်စပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဗဟုဝစနံ-ကို၊ ကတံ-ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣမေ ဓမ္မာ သနိဒ္ဒဿနာတိ အာဒိသုပိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော။

ပုရိမဒုကေ ပန။ ။ရှေ့သပစ္စယဒုကံ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော အသင်္ခတ ဓာတ် (နိဗ္ဗာန်)တစ်ပါးတည်းကို ရည်ရွယ်၍ “ယော ဧဝ သော ဓမ္မော” ဟု ဤ သင်္ခတ ဒုကံ၌ ဧကဝစဖြင့် ညွှန်ပြမှုကိုပြုတော်မူအပ်ပါလျှင် ရှေ့သပစ္စယဒုကံ၌ နိဗ္ဗာန်တစ်ပါး တည်းကို အဘယ်ကြောင့် “ဣမေ ဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာ” ဟု ဗဟုဝစဖြင့် နိဂုံးအုပ်တော်မူ အပ်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား “ပုရိမဒုကေပနေ၊ ပေ၊ ဗဟုဝစနံ ကတံ” ဟု မိန့်သည်၊ “ပုရိမဒုကေ” ကို “ဗဟုဝစနံ ကတံ” ၌ စပ်၊ ပုစ္ဆာတုန်းက “ကတမေ ဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာ” ဟု ဗဟုဝစဖြင့် မေးခဲ့သောကြောင့် ထို ပုစ္ဆာနှင့်ဆက်သွယ်ခြင်းဖြင့် (ထို ပုစ္ဆာနှင့် လိုက်လျောအောင်) “ဣမေဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာ” ဟု ဗဟုဝစကို ပြုတော်မူအပ်ပါ သည်-ဟူလို၊ [ရှေ့ပုစ္ဆာနှင့်လျော်စွာ ဆက်စပ်အပ်သော နောက်စကားကို အနုသန္နိ (အနုသန္ဓေ)ဟု ခေါ်သည်။

ထပ်၍မေးဖွယ်။ ။သို့ဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် “အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ” ဟု မာတိကာ ၌လည်းကောင်း၊ ဤ ဥဒ္ဓေသ၌လည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-မာတိကာ၌ “ကုသလာ ဓမ္မာ” မှ၍ ဗဟုဝစဒေသနာချည်း လာခဲ့သောကြောင့် ထိုဒေသနာတော်အယဉ်၌ ကျရောက်ရကား “အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် ဗဟုဝစဟောတော်မူရ၏၊ မာတိကာ၌ ဟောခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ လည်း “ကတမေ ဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်ရပါသည်။

၁၁၀၁။ ။ကေနစိဝိညေယျဒုကနိဒ္ဒေသေ-ဌံ၊ စက္ခုဝိညေယျာဘိ-ကား၊ (ယေဓမ္မာ-အကြင် ရူပါရုံတရားတို့ကို) စက္ခုဝိညာဏေန-သည်၊ ဝိဇာနိတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏၊ သေသပဒေသုပိ-တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ ကေနစိ ဝိညေယျဒုကနိဒ္ဒေသဌံ၊ (အယံ ဒုကော န ဟောတိ၌ လည်းကောင်း၊ အယမေကော ဒုကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၌လည်းကောင်း စပ်ပါ၊) ကေနစိ ဝိညေယျာဘိ၊ ပေ၊ ဒုကော ဟောတိတိ-ဟူ၍၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက် မာတိကာအဖွင့်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အနက်ကို မာတိကာ အဖွင့်၌ ပေးခဲ့ပြီ၊) ယေတေဓမ္မာ-အကြင် ရူပါရုံတရားတို့ကို၊ စက္ခုဝိညေယျာ-စက္ခု ဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်၏၊ တေဓမ္မာ-ထို ရူပါရုံတရားတို့ကို၊ န သောတဝိညေယျာ-သောတဝိညာဉ်သည် မသိထိုက်ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့သော၊ အယံ-ဤ ဝါကျနှစ်ခုအပေါင်းသည်၊ ဒုကော-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ [အနက်အရမှာ ရူပါရုံတစ်ခုသာရသောကြောင့် အတ္ထနာနတ္ထ မဖြစ်သည့်အတွက် ဒုက်မဖြစ်နိုင်သေး။]

ပန-အနွယ်ကား၊ ရူပံ-ရူပါရုံကို၊ စက္ခုဝိညေယျ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် သိထိုက် ၏၊ သဒ္ဓေါ-ကို၊ န စက္ခုဝိညေယျာ-ထိုက်၊ ဣတိ-ဤသို့သော၊ ဣမံ အတ္ထံ-ဤ အနက်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ယေ တေ ဓမ္မာ-အကြင် ရူပါရုံတရားတို့ကို၊ စက္ခုဝိညေယျာ-န်၏၊ တေ ဓမ္မာ-ထို ရူပါရုံတရားတို့ကို၊ န သောတဝိညေယျာ-ကုန်၊ [ဤနှစ်ဝါကျမှ တစ်ပုဒ်သာရှိသေး၏၊] ဝါပန-ထိုမှတစ်ပါး၊ ယေ တေ ဓမ္မာ-အကြင် သဒ္ဓါရုံတရားတို့ကို၊ သောတဝိညေယျာ-န်၏၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ န စက္ခုဝိညေယျာ-ကုန်၊ [ဤနှစ်ဝါကျလည်း သဒ္ဓါရုံကိုချည်း အရ ကောက်ရသောကြောင့် တစ်ပုဒ်သာ၊] ဣတိ-ဤသို့သော၊ အယံ-ဤစကား အပေါင်းကို၊ (ဝါကျအားဖြင့် လေးဝါကျရှိနေသော ဤနှစ်ပုဒ်အပေါင်းကို) ဧကော ဒုကောတိ-တစ်ဒုက်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ကေနက ဣန္ဒြိယမူလကေ-စက္ခုဋ္ဌေစသော တစ်ပါးတစ်ပါးသောဣန္ဒြိယျင် မူလရှိကုန် သော၊ စတ္တာရော စတ္တာရော-လေးပုဂ္ဂိုလ်၊ လေးဒုက်တို့ကို၊ ကတွာ၊ ဝိသတိ-သော၊ ဒုကာ-တို့ကို၊ ဝိဘတ္တာ-ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ [ဒုက်နှစ်ဆယ်ကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။]

ဝန-ပရိဟာရ ပေ၊ အံ၊ မနောဝိညာဏေန-မနောဝိညာဉ်ဟူသော၊ ကေန စိ-အချို့သော တရားသည်၊ ဝိညေယျာ-သိထိုက်သော တရားတို့သည် လည်းကောင်း၊ ကေနစိ-သည်၊ န ဝိညေယျာ-မသိထိုက်သော တရားတို့သည် လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ ကိ-မရှိကုန်သလော၊ တေန-ထိုသို့ မရှိခြင်းကြောင့်၊

ကိံ ပန ပေ၊ န ဝုတ္တာ။ ။စက္ခုဝိညာဏ ဝိညေယျတရားကို “စက္ခုဝိညေ ယျ”ဟုလည်းကောင်း၊ ထို့အတူ သောတဝိညာဏာဒိ ဝိညေယျတရားကို သောတ

ဧတ္ထ-ဤ မနောဝိညေယျအရာ၌၊ ဒုကာ-ဒုက်တို့ကို၊ န ဝုတ္တာကံ-ဟောတော်မမူ အပ်ကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ နော နတ္ထိ-မရှိကုန်မဟုတ်၊ ရှိကုန်သည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ ဝဝတ္တာနာဘာဝတော-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော တရား၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ န ဝုတ္တာ-ဟောတော် မမူအပ်ကုန်၊ ဟိ-ချဲ့၊ စက္ခုဝိညာဏေန-သည်၊ အဝိညေယျာစေ-မသိထိုက်သော တရားတို့သာတည်း၊ [ရူပါရုံမှတစ်ပါး၊ အခြားတရားကို ဆိုသည်၊] ဣတိ-သို့၊ ဝဝတ္တာန-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိယထာ-ရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ မနောဝိညာဏေနာပိ-သည်လည်း၊ (အဝိညေယျာစေ-မသိထိုက်သော တရားတို့သာတည်း၊) ဣတိ-သို့၊ ဝဝတ္တာနာဘာဝတော-ပိုင်းခြားသတ်မှတ် အပ်သော တရား၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ (မနောဝိညာဉ်သည် မသိထိုက်သောတရား ဟု မရှိခြင်းကြောင့်၊) ဧတ္ထ-ဤ မနောဝိညေယျအရာ၌၊ ဒုကာ-ဒုက်တို့ကို၊ န ဝုတ္တာ-ဟောတော်မမူအပ်ကုန်။

ပန-ထိုသို့ပင် ဟောတော်မမူအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ မနောဝိညာဏေန-မနောဝိညာဉ်ဟူသော၊ ကေနစိ-အချို့သော တရားသည်၊ ဝိညေယျာစေ-သိထိုက်သော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ အဝိညေယျာစေ-မသိထိုက်သော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ) ဣတိအယံ အတ္ထော-သည်၊ အတ္ထိ၊ တဿာ-ကြောင့်၊ သော-ထို မနောဝိညေယျဒုက်ကို၊ အဝုတ္တာ-ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မဟောအပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-သော်လည်း၊ ယထာလာဘ ဝသေန-အကြင်အကြင်ရထိုက်သော အနက်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-

ဝိညေယျစသည်ဟုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်၏၊ ထို့ကြောင့် မနောဝိညေယျတရား သည်လည်း မနောဝိညေယျအမည် ဖြစ်ထိုက်၏ဟု နှလုံးဝိုက်၍ “ကိံ ပန၊ ပေ၊ ဝဝတ္တာ နာ ဘာဝတော”ဟု မိန့်သည်၊ မနောဝိညာဉ်ဟူသော အချို့သည် သိထိုက်သောတရား၊ အချို့သည် မသိထိုက်သော တရားများမရှိ မဟုတ်၊ ရှိကြပါ၏၊ သို့သော် စက္ခု ဝိညေယျဟုဆိုလျှင် ရူပါရုံသာ စက္ခုဝိညေယျဖြစ်၏၊ အခြားအာရုံကား “စက္ခုဝိညေယျ မဖြစ်”ဟု သတ်မှတ်၍ ရနိုင်သကဲ့သို့ ဤအာရုံသာ “မနောဝိညေယျ ဖြစ်၏”ဟု သတ်မှတ်၍ မရ၊ (အာရုံတိုင်းပင် မနောဝိညေယျဖြစ်နေ)သောကြောင့် မနောဝိညေယျ ဒုက်ကို ဟောတော်မမူဘဲ ချန်ထားသည်-ဟူလို၊ [ဣဒမေဝ မနောဝိညေယျန္တိ (ဤ တရားသာ မနောဝိညာဉ်ဟူ၍) နိယမာဘာဝေါ ဝဝတ္တာနာဘာဝေါ၊-ဋီကာ။]

မနောဝိညာဏေန ပန။ ။ “မည့်သည့်တရားကိုသာ အချို့သော မနောဝိညာဉ် သည် သိအပ်၏”ဟု အတိအကျ သတ်မှတ်အပ်သော တရားမရှိ၍ မဟောအပ်ပါသော် လည်း မနောဝိညာဉ်အချို့ သိထိုက်သောတရား၊ ထို တချို့သည်ဝင် မသိထိုက်သော တရားဟု ခွဲခြား၍ရသဖြင့် ဒုကဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ယထာလာဘ (ရသင့်သောအနက် ကို ယူခြင်း)အားဖြင့် မနောဝိညေယျဒုက်ကို သိထိုက်သေး၏၊ ရထိုက်ပုံကို အကျယ် ပြလို၍ “မနောဝိညာဏန္တိ ဟိ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ [အာရမဏသင်္ဂဟ၏အကျယ်ကို အစဉ်လိုက်၍ ဤ အဓိပ္ပာယ်များကို သိနိုင်ပါသည်။]

ချဲ့၊ မနောဝိညာဏန္တိ-မနောဝိညာဉ်ဟူ၍၊ သင်္ချ-ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ကတေဟိ-ရောက်ကုန်သော၊ ကာမာဝစရဓမ္မဟိ-ကာမာဝစရတရားတို့သည်၊ တာဝ-ရူပါဝစရစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-န်သော၊) ကာမာဝစရဓမ္မာ ဒေ-ကာမာဝစရတရားတို့ကိုပင်၊ ကေဟိစိ-အချို့သော ကာမာဝစရမနောဝိညာဉ်တို့သည်၊ ဝိညေယျာ-သိထိုက်ကုန်၏၊ ကေဟိစ-တို့သည်၊ အဝိညေယျာ-မသိထိုက်ကုန်၊ ကေဟိစိ ဝိညေယျ၊ ကေဟိစိ အဝိညေယျ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ တိုက်ရိုက်ပြထားပြီ၊ တေဟိယေဝ-ထိုကာမာဝစရတရားတို့သည်ပင်၊ ရူပါဝစရာဒိ ဓမ္မာပိ-ရူပါဝစရအစရှိသော တရားတို့ကိုလည်း၊ ကေဟိစိ-အချို့သော ကာမာဝစရ မနောဝိညာဉ်တို့သည်၊ ဝိညေယျာ-န်၏၊ ကေဟိစိ-တို့သည်၊ အဝိညေယျာ-မသိထိုက်ကုန်။

ကာမာဝစရ ၊ပေ၊ ဓမ္မာ။ ။ကာမာဝစရဓမ္မဟိဖြင့် ပါဠိတော်၌ ကေနစိအရ ကာမာဝစရ မနောဝိညာဉ်ကို ယူရသောနည်းကို ပြ၏၊ ကာမာဝစရဓမ္မာဖြင့် ဝိညေယျာ၊ အဝိညေယျာတို့အရလည်း ကာမာဝစရတရားများကိုပင် ရသင့်သလို ယူရသောနည်းကို ပြ၏၊ [အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဒုက်တစ်ခု၌ ကေနစိဟူသော ကတ္တားပုဒ်က အရမကွဲပြားဘဲ ဝိညေယျာ၊ အဝိညေယျာတို့ အရဖြစ်သောကံပုဒ်က အရကွဲပြားသည်ဟု အယူရှိသည်ကို သတိပြု၍ အနက်ပေးပုံကို သိပါ။]

အနက်ပေးပုံ။ ။ကေနစိ-(ကာမာဝစရတရားကို ကေန အာရုံပြုသော) ကာမဝိပါက် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဟသိတုပ္ပာဒ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသည်၊ ဝိညေယျာ-သိထိုက်ကုန်သော ကာမာဝစရတရားတို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-ရှိကုန်၏၊ ကေနစိ-သည်၊ (ရှေ့က ကတ္တားပင်တည်း၊) အဝိညေယျာ-မသိထိုက်သော ကာမာဝစရတရားတို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-န်၏၊ [ဤနည်း၌ ဝိညေယျအရ ရူပါရုံ ကာမာဝစရတရားကိုယူလျှင် ကေနစိအရ စက္ခုဒွါရိက ဝီထိစိတ်ကို ယူပါ၊ ထို ဝီထိစိတ်သည်ပင် သဒ္ဓါရုံစသော ကာမာဝရတရားတို့ကို မသိနိုင်သောကြောင့် ထို အာရုံတို့ကို အဝိညေယျာအရ ယူပါ။]

တေဟိယေဝ ၊ပေ၊ အဝိညေယျာ။ ။တေဟိယေဝဖြင့် ကာမာဝစရဓမ္မဟိဟူသောကတ္တားကို ပြန်ညွှန်းသည်၊ ရူပါဝစရာဒိဓမ္မာပိဖြင့် ဝိညေယျအရ ကံကို ပြောင်းလွဲသည်၊ ပိဖြင့် ဝိညေယျ အဝိညေယျချင်းတူသောကြောင့် ရှေ့အနက်ကို ပေါင်းသည်၊ ရူပါဝစရာဒိ၌ အာဒိဖြင့် အရူပအာရုံ၊ လောကုတ္တရာအာရုံ၊ ပညတ်အာရုံများကို အနုဋီကာ ယူသည်။

အနက်ပေးပုံ။ ။ကေနစိ-ရူပါဝစရစသည်ကို အာရုံပြုသော အချို့သော ကာမာဝစရတရားသည်၊ ဝိညေယျာ-သိထိုက်ကုန်သော ရူပါဝစရစသော တရားတို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-န်၏၊ ကေနစိ-သည်၊ အဝိညေယျာ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ [ရူပစိတ်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် ရူပစိတ်သာ ဝိညေယျဖြစ်၍ အရူပ လောကုတ္တရာ ပညတ်ထို့ကား အဝိညေယျဖြစ်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ၊ ဤ ဝါကျကို ဋီကာ၌ “ရူပါဝစရာ ဒယော ကာမာဝစရဝိပါကာဒိဟိ အဝိညေယျာ”ဟု အဝိညေယျာအတွက် ဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်ကို အနုဋီကာလည်းဖွင့်၏၊ ဋီကာနိဿယ ကြည့်ပါ။]

မနောဝိညာဏန္တိ - မနောဝိညာဉ်ဟူ၍၊ သင်္ချံ - ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတေဟိ - ရောက်ကုန်သော၊) ရူပါဝစရေဟိပိ - ရူပါဝစရတရားတို့သည်လည်း၊ ကာမာဝစရာ - ကာမာဝစရအာရုံတို့ကို၊ ကေဟိစိ - တချို့သော ရူပါဝစရတရားတို့သည်၊ ဝိညေယျာ - န်၏၊ ကေဟိစိ - တို့သည်၊ အဝိညေယျာ - ကုန်၊ တေ ဟေဝ - ထိုရူပါဝစရတရားတို့သည်ပင်၊ ရူပါဝစရာဒယောပိ - ရူပါဝစရအစရှိသော အာရုံတို့ကိုလည်း၊ ကေဟိစိ - အချို့သော ရူပါဝစရတရားတို့သည်၊ ဝိညေယျာ၊ ကေဟိစိ - တို့သည်၊ အဝိညေယျာ။

ပန - ကား၊ (မနောဝိညာဏန္တိ သင်္ချံ ဂတေဟိ၊) အရူပါဝစရေဟိ - အရူပါဝစရတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာ - ကာမာဝစရအာရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရူပါဝစရာ - တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အပရိယာပနာစ - အပရိယာပနဖြစ်သော လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်အာရုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ နေဝဝိညေယျာ - မသိအပ်မသိနိုင်ကုန်သည်သာ၊ ပန - ကား၊ အရူပါဝစရာ - အရူပါဝစရအာရုံတို့ကို၊ ကေဟိစိ - အချို့သော အရူပါဝစရတရားတို့သည်၊ ဝိညေယျာ - ကုန်၏၊ ကေဟိစိ၊ အဝိညေယျာ - ကုန်၊ စ - ဆက်၊ တေပိ - ထိုအရူပါဝစရတရားတို့ကိုလည်း၊ ကေစိဒေဝ - အချို့သော အရူပါဝစရတရားတို့ကိုသာ၊ ဝိညေယျာ - န်၏၊ ကေစိ - အချို့သော အရူပါဝစရတရားတို့ကို၊ အဝိညေယျာ - ကုန်။

ရူပါဝစရေဟိပိ ဟေ၊ အဝိညေယျာ။ ။ ကာမာဝစရဓမ္မေဟိ စသည်ဖြင့် ကာမာဝစရ မနောဝိညာဉ်ဟူသော ကတ္တားကို ပြပြီး၍၊ ကေနစိအရ ရူပါဝစရမနောဝိညာဉ်ဟူသောကတ္တားကို ပြလိုသောကြောင့် “ရူပါဝစရေဟိပိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤ၌ “မနောဝိညာဏန္တိ သင်္ချံ ဂတေဟိ” ပုဒ်ကို လိုက်ပါစေ၊ ကေနစိအရ အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်သော ရူပါဝစရကိုယူလျှင် ကာမာဝစရတရားတို့ကို သိနိုင်ကုန်၏၊ ကေနစိအရ အဘိညာဉ်ကိစ္စမတပ်သော ရူပါဝစရကိုယူလျှင် ကာမာဝစရတရားတို့ကို မသိနိုင်ကုန်၊ ရူပါဝစရမနောဝိညာဉ်က ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ၊ လောကုတ္တရာအာရုံကို သိရာ၌လည်း အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်သော ရူပါဝစရကသာ သိနိုင်၏၊ အဘိညာဉ်ကိစ္စမတပ်သော ရူပါဝစရကမသိနိုင်၊ ကသိုဏ်းပညတ်စသည်တို့ကိုကား သိနိုင်၏။

အရူပါဝစရေဟိ ဟေ၊ အဝိညေယျာ။ ။ ရူပါဝစရ မနောဝိညာဉ်ဟူသော ကတ္တားကို ပြပြီး၍၊ အရူပါဝစရ မနောဝိညာဉ်ဟူသောကတ္တားကို ပြလိုသောကြောင့် “အရူပါဝစရေဟိ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထို အရူပတရားတို့ကား ကာမ ရူပ အပရိယာပနတရားတို့ကို မသိနိုင်ကြ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိညေယျ၊ အဝိညေယျ” ဟု ဒုက်မဖြစ်နိုင်၊ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနစိတ်သုံးခု၊ နေဝသညာနာသညာယတန စိတ်သုံးခု ဟူသော အရူပါဝစရ မနောဝိညာဉ်တို့သည် ပဌမာရပ္ပနှင့် တတိယာရပ္ပဟူသော အရူပါဝစရအချို့တို့ကို သိနိုင်ကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် “အရူပါဝစရာ ပန ကေဟိစိ ဝိညေယျာ” ဟု ဆိုသည်၊ ထို အရူပါဝစရအချို့တို့ကား အရူပါဝစရတရားတို့ကို မသိကြ၊ ကောင်းကင်ပညတ်၊ နတ္ထိဘောပညတ်တို့ကိုသာ သိကြသည်၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် “တေပိစ ကေစိ ဒေဝ ဝိညေယျာ၊ ကေစိ အဝိညေယျာ” ဟု ဆိုသည်။

(မနောဝိညာဏန္တိ သင်္ချံ ဂတေဟိ) အပရိယာပနန္တဟိ-အပရိယာပနန္တတရားတို့သည်။ ကာမာဝစရာဒယော-ကာမာဝစရအစရှိသော အာရုံတို့ကို၊ နေဝဝိညေယျာ-မသိအပ် မသိနိုင်ကုန်သည်သာ၊ [ဝိညေယျမပါသောကြောင့် ဒုက်မဖြစ်နိုင်-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ အပရိယာပနန္တ-အပရိယာပနန္တတရားတို့ကို၊ နိဗ္ဗာနေန-သည်။ အဝိညေယျတ္တာ-မသိအပ် မသိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေဟိစိ-အချို့သော အပရိယာပနန္တတရားတို့သည်၊ (မဂ်ဖိုလ်တို့သည်) ဝိညေယျာ-န်၏၊ ကေဟိစိ-အချို့သော အပရိယာပနန္တတရားတို့သည်၊ အဝိညေယျာ-မသိအပ် မသိနိုင်ကုန်၊ စ-ဆက်၊ တေပိ-ထို အပရိယာပနန္တတရားတို့ကိုလည်း၊ မဂ္ဂဖလာနံ-မဂ်ဖိုလ်တို့၏၊ (ဝါ-တို့က၊) အဝိညေယျတ္တာ-မသိအပ် မသိနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေစိဒေဝ-အချို့သော အပရိယာပနန္တ နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကိုသာ၊ ဝိညေယျာ-န်၏၊ ကေစိ-အချို့သော လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို၊ အဝိညေယျာ-န်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁၁၀၂။ ။ အာသဝနိဒေသေ-၌၊ ပဉ္စ ကာမဂုဏိကော-ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့၌ဖြစ်သော၊ ရာဂေါ-ရာဂသည်၊ ကာမာသဝေါနာမ-ကာမာသဝမည်၏၊ ရူပါရူပဘဝေသု-ရူပဘဝ အရူဘဝတို့၌၊ ဆန္ဒရာဂေါ-နှစ်သက်တတ်၊

အပရိယာပနန္တဟိ။ ။ အရူပါဝစရ မနောဝိညာဉ်ဟူသော ကတ္တားကို ပြပြီး၍၊ အပရိယာပနန္တကတ္တားကို ပြလိုသောကြောင့် “အပရိယာပနန္တဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဤ၌လည်း မနောဝိညာဏန္တိ သင်္ချံ ဂတေဟိတို့ကို လိုက်ပါစေ၊ သို့သော် “နိဗ္ဗာနေန” တိုင်အောင်ကား မလိုက်ရ၊] ဤ အပရိယာပနန္တအရ၌ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် ယူထားသည်။ ထိုသို့ ယူရခြင်း၏အကြောင်းကို ဋီကာ၌ ပြထားပြီး၊ ဤ အပရိယာပနန္တ လောကုတ္တရာတရားတို့သည် ကာမမဟဂ္ဂုတ်ပညတ်တို့ကို အာရုံမပြုနိုင်သောကြောင့် ထိုအာရုံတို့၌ ဝိညေယျ အဝိညေယျဟု ခွဲစရာမရှိ၊ အဝိညေယျ တစ်မျိုးသာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ကာမာဝစရာဒယော နေဝဝိညေယျာ”ဟု ဆိုသည်။ အပရိပနန္တအမည် ရသော လောကုတ္တရာ စိတ် စေတသိက် နိဗ္ဗာန်တို့တွင်ကား မဂ်ဖိုလ်တို့က သိနိုင်သောကြောင့် “ကေဟိစိ ဝိညေယျာ”ဟု ဆို၍၊ နိဗ္ဗာန်က မသိတတ်သောကြောင့် “ကေဟိစိ အဝိညေယျာ”ဟု ဆိုသည်။

တေပိ စ ပေ၊ အဝိညေယျာတိ။ ။ ကံအဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်သော အပရိယာပနန္တတရားတို့ကို ဝိညေယျ-အဝိညေယျ ခွဲပြလိုသောကြောင့် “တေပိစ” စသည်ကို မိန့်သည်။ မဂ်ဖိုလ်တို့သည် (ကံဖြစ်ခိုက်) အခြားသော မဂ်ဖိုလ်တို့နှင့် နိဗ္ဗာန်သည် မသိအပ်သောကြောင့် ကေစိ အဝိညေယျတို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂဖလာနံ အဝိညေယျတ္တာ”သာ ပါ၌မှန်ဟု မှတ်ပါ၊ နိဗ္ဗာန်ကား ဝိညေယျတည်း။

ပဉ္စ ကာမဂုဏိကော။ ။ “ရူပ သဒ္ဓစသော ကာမဂုဏ်အာရုံတို့၌ဖြစ်သော ရာဂသည် ကာမာသဝမည်၏” ဟု ဆိုရာ၌ လွန်ကဲသောရာဂကို ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ဆိုခြင်းတည်း။ ကာမဂုဏ်အာရုံသာမက နာမည်ပညတ်မျှကို သာယာသောရာဂလည်း

တပ်မက်တတ်သော ရာဂသည်လည်းကောင်း၊ ဈာနနိက္ခန္တိ-ရူပဈာန် အရူပဈာန်ကို နှစ်သက်တတ်သော ရာဂသည်လည်းကောင်း၊ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတော-သဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ရာဂေါ-ရာဂသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝဝသေန-ဘဝ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပတ္တနာ-တောင့်တခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝါသဝေါနာမ-မည်၏၊ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိယော-ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ ဒိဋ္ဌာသဝေါနာမ-မည်၏၊ အဋ္ဌသု-န်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ (“ဒုက္ခေ၊ ဒုက္ခသမုဒယေ” စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော ရှစ်ဌာနတို့၌) အညာဏံ-ညာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်မောဟသည်၊ အဝိဇ္ဇာသဝေါနာမ-မည်၏။

ပန-ဆက်၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုပါဠိတော်၌၊ အာဂတေသု-လာကုန်သော၊ အာသဝေသု-အာသဝတို့၌၊ အသမ္မောဟတ္ထံ-မတွေဝေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဧကဝိဇာဒိဘောဒေါ-ဧကဝိဇာဒိဘောဒိသော အပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ-ရဲ့၊ အတ္တတော-အာသဝသဒ္ဓါ၏ အနက်အားဖြင့်၊ ဧတေ-ဤအာသဝတို့သည်၊ စိရပါရိပါသိယဋ္ဌေန-ကြာမြင့်စွာ ထုံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ အာသဝါ-အာသဝတို့မည်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧကဝိဇာဝ-တစ်ပါးသာအဖို့ ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ [စိရပါရိပါသိယဋ္ဌအားဖြင့် အာသဝတစ်မျိုးသာရှိသည်-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ ဝိနယေ-ဝိနည်းပါဠိတော်၌၊ (ပထမပါရာဇိက၊ သုဒ္ဓိန္နဘိက္ခဝတ္ထု၌) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနံ-ဘေးရန် ဒုက္ခတို့ကို၊ သံဝရာယ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သမ္မရာယိကာနံ-တစ်မလွန်

ကာမာသဝပင်တည်း၊ မှန်၏-ဘဝါသဝအမည် မရသော ရာဂဟူသမျှသည် ကာမာသဝချည်း ဖြစ်သည်၊ [ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေါတိ ဥက္ကဋ္ဌဝသေန ဝုတ္တံ၊ ပေ၊ ယုတ္တံ သိယာ၊-ဋီကာ၊ ဥက္ကဋ္ဌ (အလွန်)ကို ပိုင်းခြား၍ ဆိုသည်၊ ဩမကဖြစ်သော ရာဂကလေးများလည်း ကာမာသဝ၌ ပါဝင်နိုင်၏-ဟူလို၊ မရဋ္ဌ်ကား “ဥက္ကဋ္ဌပသေနာတိ ပဓာနဝသေန-ပါကဋ္ဌဝသေနဝါ”ဟု ဖွင့်၏၊ စဉ်းစားပါ။]

သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ ရာဂေါ။ ။ “သဿတဒိဋ္ဌိ”ဟူသည် တဝဒိဋ္ဌိ (အတ္တသည် မပျက်မစဲ အမြဲဖြစ်၏ဟု ယူမှားသော အတ္တဒိဋ္ဌိ)တည်း၊ ထိုဘဝဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော ရာဂကို (ဘဝဟူသော နာမည်ချင်းတူသောကြောင့်) ဘဝါသဝဟု အဋ္ဌကထာဆရာဆိုသည်၊ သို့သော်-“ဘဝါသဝေါ စတုသု ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တ လောဘသဟဂတေသု စိတ္တုပ္ပာဒေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ရာဂကို ဘဝါသဝ၌ သွင်းခြင်းသည် ပါဠိတော်နှင့်ဆန့်ကျင်၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ဒိဋ္ဌိသဟဂတရာဂသည် ကာမာသဝသာ ဖြစ်သင့်၏-ဟု ဋီကာ ဆိုသည်၊ [သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ ဘဝိတုံ ယုတ္တော၊-ဋီကာ။]

အာသဝါနံ။ ။ “အာသဝါနံ သံဝရာယ ပဋိဃာတာယ”တို့အရ စောင့်ရှောက်ပိတ်ဆို့ရ၊ ပယ်ဖျောက်ရမည့် အာသဝတို့ဟူသည် ဤဘဝ နောက်ဘဝတို့၌ ရောက်ရမည့် ဒုက္ခတို့တည်း၊ ထို ဒုက္ခတို့သည် ကာမာသဝစသော အာသဝတို့ကြောင့်ဖြစ်ရကား

ဘဝ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနံ-တို့ကို၊ ပဋိဇာတာယ-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ
လည်းကောင်း၊ (သိက္ခာပဒံ၊ ပညပေဿာမိ-၌ စပ်၊) ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဇေန-
နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ အာဂတာ-လာကုန်ပြီ၊ [ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအာသဝ၊ သမ္မရာယိက
အာသဝအားဖြင့် အာသဝနှစ်မျိုးပြားသည်-ဟူလို။]

သုတ္တန္တေ-သုတ္တန်ပါဠိတော်၌၊ ဝါ-တွင်၊ တာဝ-နိဗ္ဗေမိက ဒေသနာတော်
စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ)သဠာယတနေ-သဠာယတနသံယုတ်၌၊ (သဠာ
ယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဓမ္မုခါဒကသံယုတ်၊ အာသဝပဉ္စာသုတ်၌၊) အာဝုသော-
အရှင်ဘုရား၊ (အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုခေါ်သော အာလုပ်တည်း၊) အာသဝါ-
အာသဝတို့သည်၊ ကာမာသဝေါ-လည်းကောင်း၊ ဘဝါသဝေါ-လည်းကောင်း၊
အဝိဇ္ဇာသဝေါ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေတယော-ဤ သုံးပါးတို့ပါ
တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဇေန-အားဖြင့်၊ အာဂတာ-န်ပြီ၊ နိဗ္ဗေမိကပရိယာယေ-
နိဗ္ဗေမိက ဒေသနာတော်၌၊ (ဆက္ကအင်္ဂုတ္တိုရ်၊ မဟာဝဂ်၊ နိဗ္ဗေမိကသုတ်၌၊)
ဘိက္ခဝေ-တို့၊ နိရယဂမနိယာ-ငရဲသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါ-
တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ တိရစ္ဆာနယောနိဂမနိယာ-တိရစ္ဆာနယောနိသို့
ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါ အတ္ထိ၊ ပေတ္တိဝိသယဂမနိယာ-ပြိတ္တာ
တို့၏ဖြစ်ရာအရပ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါ၊ အတ္ထိ၊ မနုဿ
လောကဂမနိယာ-လူ့လောကသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါ၊
အတ္ထိ၊ ဒေဝလောကဂမနိယာ-နတ်ဗြဟ္မာလောကသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်
သော၊ အာသဝါ၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စဝိဇေန၊ အာဂတာ-ကုန်ပြီ။

ဆက္ကနိပါတေ-၌၊ ဝါ-တွင်၊ အာဟုနေယျသုတ္တေ-၌၊ သံဝရာ-စောင့်ရှောက်
ကြောင်းဖြစ်သော သတိသည်၊ ပဟာတဗ္ဗာ-ပယ်ထိုက်ကုန်သော၊ အာသဝါ-

အကြောင်းအာသဝ၏အမည်ကို အကျိုးဒုက္ခ၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့်
ဒုက္ခကိုပင် “အာသဝါနံ”ဟု ဟောတော်မူသည်၊ [ဒိဋ္ဌ ပေ၊ ဒွိဓာ ဝုတ္တာ၊-ဋီကာ၊]
“အာသဝန္တိ တေန တေန ပစ္စယေန ပဝတ္တန္တိတိ အာသဝါ”ဟု ပြုလျှင် ဥပစာရ မကြံ
ရတော့၊ မုချသဒ္ဒါပင် ဖြစ်သည်။

ဒဿနာ ပဟာတဗ္ဗာစသည်။ ။ဒဿနာ ပဟာတဗ္ဗာတိ ဒဿနေန ပဟာ
တဗ္ဗာ၊ ဒေသနယော သဗ္ဗတ္ထ၊ သံဝရာ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပေ၊ သတိသံဝရောဧဝ သံဝရော၊
ပဋိသေဝနာ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပေ၊ ဣမိနာ ဉာဏသံဝရသင်္ခါတေန ပစ္စဝေက္ခဏာ ပဋိ
သေဝနေန ပဟာတဗ္ဗော၊ အဓိဝါသနာ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပေ၊ ဣမာယ ခန္တိသံဝရသင်္ခါ
တာယ အဓိဝါသနာယ ပဟာတဗ္ဗော၊ ပရိဝဇ္ဇနာ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပေ၊ ဣမိနာ သီလသံဝရ
သင်္ခါတေန ပရိဝဇ္ဇနေန ပဟာတဗ္ဗာ၊ ဝိနောဒနာ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပေ၊ တသ္မိံ တသ္မိံ
ဝိတက္ကေ အာဒိနဝပစ္စဝေက္ခဏသဟိတေန ဝိရိယသံဝရသင်္ခါတေန ဝိနောဒနေန
ပဟာတဗ္ဗာ၊ ဘာဝနာ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပေ၊ ဣမာယ မဂ္ဂတ္တယသမ္ပယုတ္တာယ ဗောဇ္ဈင်
ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ၊-မူလပံ၊ သဗ္ဗာသဝ သုတ္တန္တကထာ။

အာသဝတို့သည်၊ အတ္တိ-နိဇာ၊ ပဋိသေဝနာ-ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို မှီဝဲကြောင်း ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်၊ ပေ၊ အဓိဝါသနာ-မိမိထက်၌ ဝင်သက် တည်နေစေတတ်သော ခန္တိတရားသည်၊ ပေ၊ ပရိဝဇ္ဇနာ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော သီလသံဝရသည်၊ ပေ၊ ဝိနောဒနာ-အကုသလဝိတတို့ကို ပယ်ဖျောက် ကြောင်းဖြစ်သော ဝီရိယသည်၊ ပေ၊ ဘာဝနာ-အထက်မက်သုံးပါးနှင့်ယှဉ်သော ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာသည်၊ ပဟာတဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ အာသဝါ-တို့သည်၊ အတ္တိ- ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဆဗ္ဗဓေန အာဂတာ၊ သဗ္ဗာသဝပရိယာယေ-သဗ္ဗာသဝ ဒေသနာတော်၌၊ (မူလပဏ္ဏာသ၊ မူလပရိယာယဝဂ်၊ သဗ္ဗာသဝသုတ်၌၊) ဒဿနာ-သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်သည်၊ ပဟာတဗ္ဗေဟိ-ပယ် ထိုက်သော အာသဝတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ သတ္တဝိဓေန အာဂတာ၊ [ထို ခြောက်ပါးတွင် “ဒဿနာ ပဟာတဗ္ဗာ”ကို ထည့်၍ ခုနစ်ပါးပြားသည်-ဟုလို။]

ပန-ကား၊ ဣဓ-ဤ အာသဝနိဒ္ဒေသ၌၊ ဧတေ-ဤ အာသဝတို့သည်၊ ကာမာသဝါဒိ ဘောဒတော-ကာမာသဝ အစရှိသည်တို့၏အပြားအားဖြင့်၊ စဘုဗ္ဗိဓေန-လေးပါးအပြားအားဖြင့်၊ အာဂတာ-နိဇာ၊ တတြ-ထို အာသဝတို့၌၊ အယံ-ကား၊ ဝစနတ္ထော-တည်း၊ ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါတေ-ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကာမေ-ကာမ၌၊ (ပဝတ္ထော၊) အာသဝေါ-အာသဝ တည်း၊ ကာမာသဝေါ-ကာမ၌ဖြစ်သော အာသဝ၊ ရူပါရူပသင်္ခါတေ-ရူပ အရူပ ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကမ္မတောစ-ကံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ကမ္မဘဝကို ရည်ရွယ်သည်၊] ဥပပတ္တိတောစ-ကံကြောင့်ဖြစ်ရသော ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဥပပတ္တိဘဝကို ရည်ရွယ်သည်၊] ဒုဝိဓေပိ-နှစ်ပါးအပြားရှိသည် လည်းဖြစ်သော၊ ဘဝေ-ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝ၌၊ (ပဝတ္ထော) အာသဝေါ- တည်း၊ ဘဝါသဝေါ-ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝ၌ဖြစ်သော အာသဝ၊ ဒိဋ္ဌိဇဝ- ဒိဋ္ဌိသည်ပင်၊ အာသဝေါ-တည်း၊ ဒိဋ္ဌာသဝေါ-ဒိဋ္ဌိသည်ပင် အာသဝ၊ [ဒိဋ္ဌိဇဝ၌ ဇဝဖြင့် “ဒိဋ္ဌိယံ+အာသဝေါ”ဟူသော သတ္တမိတပျူရိသ်သမာသ်ကို ကန့်သည်၊ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ပြုပါ-ဟုလို၊] အဝိဇ္ဇာဇဝ-သည်ပင်၊ အာသဝေါ-တည်း၊ အဝိဇ္ဇာ သဝေါ-အဝိဇ္ဇာသည်ပင် အာသဝ၊ [ဤ၌လည်း ကမ္မဓာရည်းပင်တည်း။]

၁၁၀၃။ ။ကာမေသ္မုတိ-ကား၊ ပဉ္စကာမဂုဏေသု-ငါးပါးသော ကာမ ဂုဏ်တို့၌၊ ကာမစ္ဆန္ဒော-ကား၊ ကာမသင်္ခါတောဝ-ကာမဟု ဆိုအပ်သည်သာ လျှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-လိုလားတတ်သောတဏှာဟု ဆိုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဆန္ဒော-ဆန္ဒတည်း၊ ကတ္ထုကမ္ပတာဆန္ဒော-ကတ္ထုကမ္ပတာဆန္ဒသည်၊ န- မဟုတ်၊ ဓမ္မစ္ဆန္ဒော-ကုသိုလ်တရားတို့ကို လိုလားတတ်သော ဆန္ဒသည်၊ န- မဟုတ်၊ ကာမနဝသေန-လိုလားခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရဇ္ဇန ဝသေနစ-တပ်စွဲခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာမောယဝ-သည်ပင်၊

ဒုကကထာ

ဘာသာဋီကာ

၁၆၅

ရာဂေါ-ရာဂတည်း၊ ကာမရာဂေါ-ကာမသည်ပင် ရာဂ၊ ကာမနဝသေန-
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နန္ဒနဝသေနစ-နှစ်သက်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ကာမောဝ-သည်ပင်၊ နန္ဒ-နှစ်သက်တတ်သော တရားတည်း၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ ကာမနန္ဒ-မည်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ကာမတဏှာ
 အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ကာမတ္ထံ-ကာမသဒ္ဓါ၏အနက်ကို၊
 (ကာမနဝသေနဟူသော အနက်ကို) ဝိဒိတွာ-သိပြီး၍၊ တဏှာယနဋ္ဌေန-
 တပ်မက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ ကာမတဏှာ-မည်၏၊
 သိနေဟနဋ္ဌေန-ချစ်တတ်၊ စေးကပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊
 ကာမသိနေဟော-မည်၏၊ ပရိညယနဋ္ဌေန-ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်တတ်သည်
 ၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ ကာမပရိဋ္ဌာဟော-မည်၏၊ မုစ္ဆနဋ္ဌေန-
 တွေဝေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ကာမမုစ္ဆာ-မည်၏၊
 ဂိလိတွာ-မျိုး၍၊ ပရိနိဋ္ဌာပနဋ္ဌေန-ထက်ဝန်းကျင် ပြီးဆုံးစေတတ်၏ အဖြစ်
 ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ ကာမဇ္ဈောသာနံ-မည်၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ အယံ
 ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ အဋ္ဌဟိ-နိသော၊ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝိဘတ္တော-ဝေဖန်အပ်သော၊
 အယံ-ဤသဘောတရားကို၊ ကာမာသဝေါနာမ-ကာမသဝမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတီ။

၁၁၀၄။ ။ဘဝေသု ဘဝစ္ဆန္နောတိ-ကား၊ ရူပါရူပဘဝေသု-ရူပဘဝ
 အရူပဘဝတို့၌၊ ဘဝပတ္တနာဝသေနောဝ-ဘဝကို တောင့်တခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊
 ပဝတ္တော-သော၊ ဆန္နော-ဆန္ဒသည်၊ ဘဝစ္ဆန္နော-မည်၏၊ သေသပဒါနိပိ-
 ကြွင်းသော ဘဝရာဂေါ၊ ဘဝနန္ဒအစရှိသော ပုဒ်တို့ကိုလည်း၊ ဣမိနာဝနယေန-
 ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နိ၏။

၁၁၀၅။ ။သဿတော လောကောတိဝါတိအာဒိဟိ-အစရှိကုန်သော၊
 ဒသတိ-နိ သော၊ အာကာရေဟိ-အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ (ယူပုံအခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊)
 ဒိဋ္ဌိပွ ဘေဒေါဝ-ဒိဋ္ဌိအပြားကိုသာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဆယ်
 ပါးသော အခြင်းအရာတို့တွင်၊ သဿတော လောကောတိတ္ထေ-ဟူသော ဤ
 ပါဌ၌၊ ခန္ဓပဉ္စကံ-ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကို၊ လောကောတိ-လောကဟူ၍၊
 ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ (မိစ္ဆာအယူဖြင့် ယူပြီး၍) အယံလောကော-ဤ လောက
 သည်၊ နိစ္စော-မြဲ၏၊ ဓုဝေါ-ခိုင်ခန့်၏၊ သဗ္ဗကာလိကော-အခါခပ်သိမ်းရှိ၏၊
 ဣတိ-သို့၊ ဂဏန္တဿ-ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သဿတန္တိ-အခါခပ်သိမ်း ထင်ရှား
 ရှိ၏ဟူ၍၊ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ-ယူပုံ အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ-
 ဒိဋ္ဌိတည်း၊ အသဿတောတိ-ကား၊ တမေဝလောကံ-ထိုခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း
 ဟူသော လောကကိုပင်၊ ဥစ္စိန္တတိ-ပြတ်၏၊ ဝိနဿတိ-ပျက်စီး၏၊ (သေလျှင်
 ပြတ်၏၊ ပျက်စီး၏ နောက်ထပ် မဖြစ်တော့၊) ဣတိ-သို့၊ ဂဏန္တဿ-ယူသော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥစ္ဆေဒဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ-ပြတ်၏ဟု ယူပုံအခြင်းအရာအားဖြင့်
 ဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ-ဒိဋ္ဌိတည်း၊ အန္တဝါတိ-ကား၊ ပရိတ္တကသိဏလာဘိနော-

ကျဉ်းငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်း၌ ဈာန်ကိုရခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ သုပ္ပမတ္ထေဝါ-
မန်း (စကော) အတိုင်းအရှည် ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သရာဝမတ္ထေဝါ-
ခွက်ငယ်အတိုင်း အရှည်ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကသိဏေ-ကျဉ်းငယ်သော
ကသိုဏ်းဝန်း၌၊ [ကသိုဏ်းဝန်းဟုဆိုသော်လည်း ထို ကသိုဏ်းဝန်းနှင့်အလား
တူသော ပဋိဘာဂနိမိတ်၌-ဟူလို၊] သမာပန္နဿ-သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်
၏၊ အန္တော သမာပတ္တိယံ-သမာပတ်အတွင်း၌၊ ပဝတ္တိတ ရူပါရူပဓမ္မေ-ဖြစ်
စေအပ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို၊ လောကောတိစ-လောကဟူ၍လည်းကောင်း၊
ကသိဏပရိစ္ဆေဒန္တေန-ကသိုဏ်းအပိုင်းအခြား၏ အဆုံးအားဖြင့်၊ အန္တဝါတိစ-
အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂဏန္တဿ-ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊
လောကော-သည်၊ အန္တဝါ-အဆုံး အပိုင်းအခြားရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဟဏာ
ကာရပ္ပဝတ္တာ-သော၊ ဒိဋ္ဌိ-တည်း၊ သာ-ထို အန္တဝါဒိဋ္ဌိသည်၊ သဿတဒိဋ္ဌိပိ-
သဿတဒိဋ္ဌိသည်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပိ-သည်လည်း၊
(ဟောတိ၊) [လောကဟု ယူမှတ်အပ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို မြဲ၏ဟု
ယူလျှင် သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်၏၊ ပြတ်စဲ၏ဟုယူလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။]

ပန-ကား၊ ဝိပုလကသိဏလာဘိနော-ပြန့်ပြောကျယ်ဝန်းသော ကသိုဏ်း၌
ဈာန်ကို ရခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ တသ္မိံ ကသိဏေ-ထို ဝိပုလကသိုဏ်း၌၊ သမာ
ပန္နဿ-သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အန္တော သမာပတ္တိယံ-၌၊ ပဝတ္တိတ
ရူပါရူပဓမ္မေ-တို့ကို၊ လောကောတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကသိဏ ပရိစ္ဆေဒန္တေန
န-ကသိုဏ်းအပိုင်းအခြား၏ အဆုံးအားဖြင့်၊ အနန္တောတိစ-အဆုံးအပိုင်း
အခြား မရှိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂဏန္တဿ-ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ လောကော-
သည်၊ အန္တဝါ-အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ-
သော၊ ဒိဋ္ဌိ-တည်း၊ သာ-ထို အနန္တ ဝါဒိဋ္ဌိသည်၊ သဿတဒိဋ္ဌိပိ-သည်လည်း၊
ဟောတိ၊ ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိပိ (ဟောတိ။)

တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ-ကား၊ ဘေဒနဓမ္မဿ-ပျက်ခြင်းသဘောရှိသော၊
သရီရဿေဝ-ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းဟူသော ကိုယ်၏သာလျှင်၊ ဝါ-ကိုသာလျှင်၊
ဇီဝန္တိ-အသက်ကောင်ဟူ၍၊ ဂဟိတတ္တာ-ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သရီ
ရေ-ကိုယ်သည်၊ ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနေ-ပြတ်လသော်၊ ဇီဝမ္ပိ-အသက်ကောင်သည်လည်း၊
ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ-ပြတ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဥစ္ဆေဒဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ-ဥစ္ဆေဒဟု ယူပုံ

အန္တဝါ။ ။ကသိုဏ်းဝန်းက ကျဉ်းနေသောကြောင့် ထို ကသိုဏ်း၏ပတ်ဝန်း
ကျင်၌ အပိုင်းအခြား အဆုံးရှိသလို ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်လာသောအခါ ထို ပဋိဘာဂ
နိမိတ်လည်း အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိနေ၏၊ ထို ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ သမာပတ်
ဝင်စားသောအခါ ထို သမာပတ်အတွင်း၌ဖြစ်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားဟူသော
လောကလည်း အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိ၏ဟုပင် ယူသည်၊ [အန္တော ယဿ အတ္ထိတိ
ဘေဝါ (လောကော။)]

အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ-တည်း၊ ဒုတိယပဒေ-ဒုတိယပုဒ်၌၊ (အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌) သရီရတော-မှ၊ အညဿ-အခြား သော၊ ဇီဝဿ-အသက်ကောင်၏၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟိတတ္တာ-ကြောင့်၊ သရီရေ-ကိုယ်သည်၊ ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနေဝိ-ပြတ်ပါသော်လည်း၊ ဇီဝံ-အသက်ကောင်သည်၊ န ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ-မပြတ်၊ (မြဲ၏၊) ဣတိ-သို့၊ သဿတဂ္ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ-သဿတဟု ယူပုံအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ-တည်း။

ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိအာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သတ္တော-သတ္တဝါသည်၊ တထာဂတောနာမ-တထာဂတမည်၏၊ စ-ဆက်၊ သော-ထို သတ္တဝါသည်၊ မရဏာ-သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဏှတော-ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပဌမာ-ရှေးဦးစွာသော အယူ သည်၊ သဿတဒိဋ္ဌိ-သဿတဒိဋ္ဌိတည်း၊ (သော-ထို သတ္တဝါသည်၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌) န ဟောတိ-မရှိတော့၊ ဣတိ၊ ဂဏှတော-၏၊ ဒုတိယာ-နှစ်ခု မြောက် အယူသည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-တည်း၊ (သော မရဏာ ပရံ) ဟောတိစ-အချို့လည်း ရှိသေး၏၊ န ဟောတိစ-အချို့လည်း မရှိတော့၊ ဣတိ၊ ဂဏှ တော၊ တတိယာ-သုံးခုမြောက် အယူသည်၊ ဧကစ္စသဿတဒိဋ္ဌိ-တည်း၊ (သော မရဏာ ပရံ) နေဝ ဟောတိ-ရှိသည်လည်း မဟုတ်၊ န နဟောတိ-မရှိသည် လည်း မဟုတ်၊ ဣတိ၊ ဂဏှတော၊ စတုတ္တာ-လေးခုမြောက်အယူသည်၊ အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ-တည်း။

သရီရတော အညဿ။ ။ ဇီဝဟူသောအယူသည် အတ္တဟူသောအယူနှင့် သဘောတူ၏၊ “သရီရ”ဟူသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းဟူသော ကိုယ်တည်း၊ [အနုဋီကာ၌ကား “ရူပက္ခန္ဓာကိုသာ သရီရ”ဟု ယူ၏၊] “သရီရမှတစ်ပါးသော ဇီဝံ”ဟူရာ၌ “ခန္ဓာငါးပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သော ဇီဝံ (အသက်ကောင်) ရှိသေး၏”ဟု ယူပါသလော၊ အဘယ်သို့ ယူသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-“အညံ ဇီဝံ”၌ ဇီဝဟူသော အယူသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌ ဖြစ်စေကာမူ ရူပက္ခန္ဓာ၌ဖြစ်စေ အခြား နာမ်ခန္ဓာ၌ဖြစ်စေ စွဲစွဲမြဲမြဲ မယူဘဲ ထို ခန္ဓာငါးပါးမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဟု (မိစ္ဆာအယူရှိသူ့ကိုယ်တိုင်) ကြံဆအပ်သော အသက်ဇီဝကို “အညံ ဇီဝံ-ခန္ဓာငါးပါး ဟူသော သရီရမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဇီဝံ”ဟု ဆိုထားသည်၊ [အညံ ဇီဝန္တိ၊ ပေ၊ ဂဏှာ တိ၊-ဋီကာ၊ ဤဋီကာ၌ “ယဒိ ပဝတ္တတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ခန္ဓာငါးပါး၌ မဖြစ်သော (ခန္ဓာငါးပါးမှ အလွတ်သက်သက်ဟူသော) ဇီဝံအယူလည်းရှိသေး၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။]

အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ။ ။ အမရာ-မသေသကဲ့သို့ မပြီးမပြတ်နိုင်သော (တစ်နည်း) အမရာမည်သောငါးသည် ဖမ်း၍ မမိနိုင်သကဲ့သို့၊ မေးသောပုဂ္ဂိုလ်က သူ၏အယူကို ဖမ်း၍ မမိနိုင်သောကြောင့် အမရာမည်သော ငါးနှင့်တူသော+ဝိက္ခေပ-မေးသူ၏ စကားကို အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ပယ်ရှားကြောင်းဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိ-မိစ္ဆာအယူ၊ [အကျယ်ကို သီလက္ခန္ဓံ ဗြဟ္မဇာလသုတ်အဖွင့်၌ ရှုပါ။]

ဣမေ ဓမ္မာ အာသဝါတိ-ကား၊ ကာမာသဝဉ္စ-ကာမာသဝကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝါသဝဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ရာဂဝသေန-ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [ကာမာသဝ ဘဝါသဝနှစ်ခုလုံး၏ တရားကိုယ်မှာ ကာမရာဂ ဘဝရာဂဟူသော ရာဂချည်း ရသောကြောင့်-ဟူလို၊] ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-ပြု၍၊ သဇေပ တော-အကျဉ်းအားဖြင့်၊ တယော-နံသော၊ ဝတ္ထာရတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ စတ္တာရော-နံသော၊ ဣမေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ အာသဝါနာမ-တို့မည်၏။

[ဣမေ ဓမ္မာ အာသဝါဟူသော နိဂုံးကို ဖွင့်ပြပြီးပါသော်လည်း ကာမာသဝ နှင့်စပ်၍ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယော ပန”စသည်ကို မိန့်သည်၊] ပန-ဆက်၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ ဝိမာနကပ္ပရက္ခအဘရဏေသု-ဗိမာန်၊ ပဒေသာပင်၊ တန်ဆာတို့၌၊ ယော ဆန္ဒရာဂေါ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ သော-ထို ဆန္ဒရာဂသည်၊ ကာမာသဝေါ-ကာမာသဝသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သလော၊ န ဟောတိ-မဖြစ် သလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (သော-ထို ဆန္ဒရာဂသည်၊ ကာမာ သဝေါ-သည်၊) န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (သော-သည်၊ ကာမာ သဝေါ-သည်၊ န ဟောတိ-နည်း၊) ပဉ္စကာမဂုဏိကဿ-ငါးပါးသော ကာမ ဂုဏ်၌ဖြစ်သော၊ ရာဂဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဣဓေ-ဤ လူ့ဘုံ၌ပင်၊ (လူ့တုံတုန်း ကပင်၊) ပဟိနတ္တာ-ပယ်အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထို ဆန္ဒရာဂ သည်၊ ကာမာသဝေါ-ကာမာသဝသည်၊ န ဟောတိ၊) ပန-တို့သို့ပင် ကာမာ သဝ မဟုတ်ပါသော်လည်း၊ (သော-ထို ဗြဟ္မာတို့၏ဗိမာန် စသည်တို့၌ ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂသည်၊) ဟေတုဂေါစ္ဆကံ-ဟေတုဂေါစ္ဆကသို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဝါ-ရောက်လသော်၊ လောဘောဟေတုနာမ-လောဘဟိတ်မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဂန္တဂေါစ္ဆကံ ပတွာ၊ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္တောနာမ-အဘိဇ္ဈာကာယဂန္တ မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ကိလေသဂေါစ္ဆကံ ပတွာ၊ လောဘောကိလေသောနာမ- လောဘကိလေသာမည်သည်၊ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ဒိဋ္ဌိသဟဇာတော-ဒိဋ္ဌနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ရာဂေါ-သည်၊ ကာမာ သဝေါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ န ဟောတိ-လော၊ ဣတိ-ဤကား အမေး တည်း၊ (ဒိဋ္ဌိသဟဇာတော၊ ရာဂေါ-သည်၊ ကာမာသဝေါ-သည်၊) န ဟောတိ-

ပဉ္စ ပေ၊ ပဟိနတ္တာ။ ။ရှေ့၌ “ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေါ ကာမာသဝေါ နာမ”ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထို စကားနှင့်လိုက်လျောအောင် ဤ၌လည်း “ပဉ္စကာမဂုဏိက ရာဂဿ ဣဓေ ပဟိနတ္တာ”ဟု အကြောင်းပြ၍ ဗြဟ္မာတို့၏ဝိမာန စသည်တို့၌ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂကို ရူပါရုံ၌တပ်မက်သော ရာဂဖြစ်စေကာမူ ကာမဂုဏိကရာဂ မဟုတ်နိုင် ရကား ကာမာသဝအမည်မရ-ဟု ပယ်ပြီးလျှင် ကာမာသဝအမည်မရသော်လည်း ထို ဗြဟ္မာတို့၏ ဝိမာနစသည်၌ ဆန္ဒရာဂမှာ လောဘဟိတ်စသော အခြားနာမည်များရ ကြောင်းကို ပြလို၍ “ဟေတုဂေါစ္ဆကံ ပန ပေ၊ ကိလေသောနာမ ဟောတိ”ဟု မိန့်သည်။

ဒုကာကထာ

ဘာသာဋီကာ

၁၆၉

မဖြစ်၊ ဒိဋ္ဌိရာဂေါနာမ-ဒိဋ္ဌိရာဂမည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဟိ-သာဓကကား၊ ဒိဋ္ဌိရာဂရတ္တေ၊ ပေ၊ မဟာနိသံသန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)-ကို၊ (ဓမ္မသေနာပတိနာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဒိဋ္ဌိရာဂရတ္တေ-ဒိဋ္ဌိရာဂဖြင့် တပ်စွဲသော၊ ပုရိသပုဂ္ဂလေ-ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ဝါ-အား၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူကြောင်း၊ ဒါနစေတနာသည်၊ မဟပွလံ-များသော အကျိုးရှိသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ မဟာနိသံသံ-များသော အာနိသင်ရှိသည်၊ န ဟောတိ...ပဋိသန္တိဒါမင်-ဒိဋ္ဌိကထာ၊ အဿာဒဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသ။]

ပန-ဆက်၊ ဣမေအာသဝေ-ဤ အာသဝေါတရားတို့ကို၊ ကိလေသပ္ပဋိပါဠိယာပိ-ကိလေသာအစဉ်အားဖြင့်လည်း၊ အာဟရိတုံ-ဆောင်ပြခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပါဠိယာပိ-မဂ်အစဉ်အားဖြင့်လည်း၊ (အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊) ကိလေသပ္ပဋိပါဠိယာ-အားဖြင့်၊ ကာမာသဝေါ-ကို၊ အနာဂါမိမဂ္ဂေန-သည်၊ ပဟိယတိ-ပယ်အပ်၏၊ ဘဝါသဝေါ-ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန (ပဟိယတိ၊) ဒိဋ္ဌာသဝေါ-ကို၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန (ပဟိယတိ၊) အဝိဇ္ဇာသဝေါ-ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန (ပဟိယတိ၊) မဂ္ဂပ္ပဋိပါဠိယာပိ-အားဖြင့်လည်း၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌာသဝေါ-ကို၊ ပဟိယတိ၊ [သကဒါဂါမိမဂ် ပယ်နိုင်သော အာသဝမရှိ၍ ခုန်ကျော်ပြီးလျှင်၊] အနာဂါမိမဂ္ဂေန-သည်၊ ကာမာသဝေါ-ကို၊ (ပဟိယတိ၊) အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊ ဘဝါသဝေါ-ကိုလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာသဝေါ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ (ပဟိယတိ၊) ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁၁၂၁။ ။သံယောဇနေသု-တို့တွင်၊ မာနနိဒ္ဒေသေ-မာနသံယောဇနနိဒ္ဒေသ၌၊ သေယျောဟ မသ္မိတိမာနောတိ-ကား၊ ဥတ္တမဋ္ဌေန-မြတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ (သေယျော၏အဖွင့်၊) အဟံ-ငါသည်၊ သေယျော-သူတစ်ပါးထက်မြတ်သူသည်၊ (အသ္မိ-ဖြစ်၏၊) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥပ္ပန္နမာနော-ဖြစ်သော မာနသည်၊ (ဟောတိ၊) သဒိသော၊ ပေ၊ မာနောတိ-ကား၊ သမသမဋ္ဌေန-တန်းတူညီမျှ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ သဒိသော-သူတစ်ပါးနှင့် တန်းတူသူသည်၊ (အသ္မိ၊) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥပ္ပန္နမာနော-သည်၊ (ဟောတိ၊) ဟိနောဟမသ္မိတိ မာနောတိ-ကား၊ လာမကဋ္ဌေန-ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဟိနော-သူတစ်ပါးအောက် ယုတ်ညံ့သူသည်၊ (အသ္မိ၊) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥပ္ပန္နမာနော-

ဣမေ ပန၊ ပေ၊ ပုဋ္ဌိပါဠိယာ။ ။အာသဝေါတရားတို့ကို ဟောတော်မူရခြင်းသည် ထို အာသဝေါတရားတို့က ပယ်ထိုက်သော ကိလေသာဖြစ်ကြောင်းကို ပြရခြင်းအကျိုးရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို အာသဝေါတို့ကို ဆောင်ယူ၍ပြရာ၌ ကိလေသာအစဉ်အားဖြင့်လည်း မဂ်ကပယ်ပုံကို ပြသင့်၏၊ ပယ်တတ်သော မဂ်အစဉ်အားဖြင့်လည်း ထို အာသဝကိလေသာတို့ကို ပြသင့်သည်၊ [နောက်သံယောဇနံ စသည်တို့ကို ကိလေသာအစဉ် မဂ်အစဉ်အားဖြင့် ပြရာ၌လည်း နည်းတူ။]

သည်၊ (ဟောတိ၊) ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ သေယျမာနော-သေယျမာန်လည်းကောင်း၊
(မြတ်သူဟူ၍ ဖြစ်သောမာန်လည်းကောင်း၊) သဒိသမာနော-လည်းကောင်း၊
(တန်းတူသူဟူ၍ ဖြစ်သောမာန်လည်းကောင်း၊) ဟီနမာနော-လည်းကောင်း၊
(ယုတ်ညံ့သူဟူ၍ ဖြစ်သောမာန်လည်းကောင်း၊) ဣတိ-သို့၊ တယော-န်သော၊
ဣမမာနာ-ဤ မာနတို့သည်၊ တိဏ္ဍံ-သုံးယောက်ကုန်သော၊ ဇနာနံ-လူတို့၏
(သန္တာန်၌) ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

ဟိ-ချဲ့၊ သေယျဿာပိ-မြတ်သူ၏လည်း၊ အဟံ-သည်၊ သေယျော-
မြတ်သူသည်၊ (အသ္မိ၊) သဒိသော-တန်းတူသူသည်၊ (အသ္မိ၊) ဟီနော-
ယုတ်ညံ့သူသည်၊ (အသ္မိ၊) ဣတိ-သို့၊ တယော-န်သော၊ မာနာ-တို့သည်၊
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ သဒိသဿာပိ-တန်းတူသူ၏လည်း၊ (အဟံ သေယျော အသ္မိ၊ သဒိသော
အသ္မိ၊ ဟီနော အသ္မိ၊ ဣတိ တယော မာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊) ဟီနဿာပိ-ယုတ်ညံ့
သူ၏လည်း၊ (အဟံ သေယျော အသ္မိ၊ သဒိသော အသ္မိ၊ ဟီနော အသ္မိ၊ ဣတိ
တယော မာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊) တတ္ထ-ထို သုံးမျိုးသော မာန်တို့တွင်၊ ဝါ-ထို
သုံးမျိုးသော လူတို့တွင်၊ သေယျဿ-သေယျပုဂ္ဂိုလ်၏သာ၊ သေယျမာနောဝ-
သေယျမာန်သည်သာ၊ ယာထာဝမာနော-ဟုတ်မှန်သော မာန်တည်း၊ ဣတရေ-
သေယျမာန်မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသော သဒိသမာန်၊ ဟီနမာန်တို့
သည်၊ အယာထာဝမာနာ-မဟုတ်မှန်သော မာန်တို့တည်း၊ သဒိသဿ-
သဒိသပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သဒိသမာနောဝ-သည်သာ၊ ယာထာဝမာနော၊ ဣတရေ
ဒွေ အယာထာဝမာနာ၊ ဟီနဿ-ဟီနပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဟီနမာနောဝ-သည်သာ၊
ယာထာဝမာနော၊ ဣတရေ-ဟီနမာန်မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသော
သေယျမာန်၊ သဒိသမာန်တို့သည်၊ အယာထာဝမာနာ-တို့တည်း။

ဣမိနာ-ဤသေယျောဟမသ္မိ အစရှိသောစကားဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အနက်ကို၊
ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်သနည်း၊ (ဟောတော်မူလိုသနည်း၊) ဧကဿ-တစ်
ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌) (တစ်နည်း) ဧကဿ-တစ်ယောက် တစ်
ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌) (ဝိတ္ထာလောပ၊) တယော-သုံးပါးကုန်သော၊

တယော မာနာ။ ။သေယျပုဂ္ဂိုလ် အစစ်ဖြစ်ပါလျက် သူ့ကိုယ်သူ သူများနှင့်
တန်းတူသူဟုလည်း ထင်နိုင်၏၊ အစွမ်းသတ္တိမရှိသောကြောင့် သူ့ကိုယ်သူ သူများ
အောက် ယုတ်ညံ့သူဟုလည်း ထင်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် သေယျပုဂ္ဂိုလ်မှာ မာန်သုံးမျိုး
ဖြစ်နိုင်သည်၊ သဒိသပုဂ္ဂိုလ်မှာလည်း သူ့ကိုယ်သူ အထင်ကြီး၍ ငါမြတ်သူဟုလည်း
ထင်နိုင်၏၊ သူ့ကိုယ်သူ အထင်သေး၍ ငါဟာ အောက်တန်းကျသူဟုလည်း ထင်နိုင်၏၊
ဟီနပုဂ္ဂိုလ်မှာလည်း သူ့ကိုသူ အထင်ကြီး၍ ငါမြတ်သူဟုလည်း ထင်နိုင်၏၊ သူများနှင့်
တန်းတူသူဟုလည်း ထင်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဣမေ တယော မာနာ တိဏ္ဍံ ဇနာနံ
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-မာန်သုံးမျိုးတို့သည် လူသုံးမျိုးတို့သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်၏”ဟု ဆိုရသည်။

(တစ်နည်း) တယော-သုံးပါး သုံးပါးကုန်သော၊ မာနာ-တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-
နံ၏။ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊
ခုဒ္ဒကဝတ္ထုကေ-ခုဒ္ဒကဝတ္ထုပါဠိတော်၌၊ ပဌမကမာနဘာဇနီယေ-ရှေးဦးစွာ
ဖြစ်သောမာနကို ဝေဖန်ရာနိဒ္ဒေသ၌၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ မာနော-သည်၊
တိဏ္ဍံ-သုံးယောက်ကုန်သော၊ ဇနာနံ-လူတို့၏(သန္တာန်၌)၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊
ဣတိ-သို့၊ ကထိတော-ပြီ၊ [“ဧကဿ တယောမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ”ဟု
လည်းကောင်း၊ “ဧကော မာနော တိဏ္ဍံ ဇနာနံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ”ဟုလည်းကောင်း၊
စကားအသုံးကွဲသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်တူပင်-ဟူလို။]

မာနဂ္ဂာရဏဝသေန-မှတ်ထင်မှုကို ပြခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ မာနော-
မည်၏၊ [မိမိကိုယ်ကို သေယျဟုထင်ထင်၊ သဒိသဟုထင်ထင်၊ ဟိနဟုထင်ထင်
ထိုမှတ်ထင်မှုဟူသမျှကို “မညတိ-မှတ်ထင်တတ်၏”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ
“မာန”ဟု ခေါ်သည်၊] မညနာ မညိတတ္တန္တိ-ဟူသောသဒ္ဒါတို့သည်၊ အာကာရ
ဘာဝနိဒ္ဒေသော-အာကာရကို ညွှန်ပြကြောင်းဘာဝအနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်း
သဒ္ဒါတို့တည်း၊ [မညနာသည် အခြင်းအရာကိုညွှန်ပြသော အာကာရနိဒ္ဒေသ၊
မညတတ္တံသည် ဘောအနက်ကိုညွှန်ပြသော ဘာဝနိဒ္ဒေသတည်း၊] ဥဿိတ
ဌေန-အထက်၌ စိုက်ထောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊
(တက်ကြွတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်)၊ ဥန္နတိ-ဥန္နတိမည်၏၊
ယဿ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥန္နာမေတိ-
အထက်သို့ ညွှတ်စေတတ်၏၊ (တက်ကြွစေတတ်၏)၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်ပင့်၍၊
ထပေတိ-ထားတတ်၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ဥန္နာမော-မည်၏၊ [ဥန္နာမေတိကို
ကြည့်၍ “ဥန္နာမော”ဟု ရှိစေ၊ ဥပုဗ္ဗ နမုဓာတ်၊ ကာရိတ်ကြေ၊ ဏပစ္စည်း၊]
သမုဿိတ ဌေန-အလွန်စိုက်ထောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်
ကြောင့်၊ (အလွန် တက်ကြွတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်)၊
ဓဇော-အလံနှင့်တူ၏၊ ဥက္ခိပနဌေန-မြှောက်ပင့်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော
အနက်ကြောင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ သမ္ပဂ္ဂဏှာတိ-ချီမြှောက်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
သမ္ပဂ္ဂါဟော-မည်၏။

ဗဟူသု-များစွာကုန်သော၊ ဓဇေသု-အလံတို့တွင်၊ အစ္စုဂ္ဂတဓဇော-အလွန်
မြင့်တက်သော အလံကို၊ ကေတု-ကေတုဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ မာနောပိ-သည်
လည်း၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော-ဖြစ်လတ်သော်၊ အပရာပရေ-အခြား
အခြားသော မာနတို့ကို၊ ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ (ထောက်စာ၍)၊ အစ္စုဂ္ဂတ
ဌေန-အလွန် မြင့်တက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ ကေတုဝိယ-
အမြင့်ဆုံး အလံနှင့်တူ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကေတု-မည်၏၊ [ကေတုဝိယာတိ
ကေတု၊] ကေတု-အမြင့်ဆုံး အလံကဲ့သို့ အလွန် မြင့်တက်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတိ-
လိုလားတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကေတုကမ္ပ-မည်၏၊ [စိတ်ကိုရသည်၊

ကေတု ကာမေတိတိ ကေတုကာမော၊ (ပုဂ္ဂိုလ်၊) ကေတုကာမဿ+ဘာဝေါ
 ကေတုကမ္ပ၊ ဤသို့ ဝိဂ္ဂဟအကျယ် ပြုသင့်၏။] တဿ-ထို အမြင့်ဆုံးအလံကဲ့သို့
 အလွန်မြင့်တက်ခြင်းကို လိုလားသောစိတ်၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
 ကည်း၊ ကေတုကမ္ပတာ-ရာ၊ ပန-ဆက်၊ သာ-ထိုကေတုကမ္ပတာသည်၊
 စိတ္တဿ-၏၊ ကေကုကမ္ပတာ-ကေတုကမ္ပတာတည်း၊ အတ္တနော-အတ္တ၏၊
 (ကေတုကမ္ပတာ-ကေတုကမ္ပတာသည်၊) န-မဟုတ်၊ တေန-ကြောင့်၊ ကေတု
 ကမ္ပတာ စိတ္တဿာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ မာနသမ္ပယုတ္တံ-
 မာနနှင့်ယှဉ်သော၊ စိတ္တံ-သည်၊ ကေတု-အမြင့်ဆုံးအလံကဲ့သို့ အလွန်
 မြင့်တက်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတိ-လိုလား၏၊ တဿစ-ထို အမြင့်ဆုံးအလံကဲ့သို့
 အလွန်မြင့်တက်ခြင်းကို လိုလားသောစိတ်၏လည်း၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာသည်၊ ကေတုကမ္ပတာ-မည်၏၊ ကေတုသင်္ခါတော-အမြင့်ဆုံးအလံကဲ့သို့
 အလွန်မြင့်တက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ မာနော-တည်း၊ ဣတိ-မှတ်အပ်၏။

၁၁၂၆။ ။ ဣဿာနိဒ္ဒေသေ-ဌ၊ ယာ ပေ၊ ဣဿာတိ-ကား၊ ပရေသံ-
 သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဧတေသုလာဘာဒိသု-ဤလာဘ် အစရှိသည်တို့၌၊ (ဣဿာဌ
 စပ်၊) ဣမေသံ-ဤ သူတို့အား၊ ဣမိနာ-ဤ လာဘ်ဖြင့်၊ [ဤ သက္ကာရဖြင့်၊
 စသည်အားလုံးကို တစ်ခုစီစွဲပါ၊] ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊
 ပရသမ္ပတ္တိ ခိယန လက္ခဏာ-သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ရှုပ်ချခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊
 ယာ ဣဿာ-အကြင် ငြူစုခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ၊) တတ္ထ-ထိုလာဘာ စသည်တို့တွင်၊
 လာဘောတိ-ကား၊ စိဝရာဒိနံ-သင်္ကန်း အစရှိကုန်သော၊ စတုနံ-နံသော၊
 ပစ္စယာနံ-တို့ကို၊ ပဋိလာဘော-ရခြင်းတည်း၊ [အခြားနေရာ၌ လာဘောအရ
 လေးပါးသော လာဘ်ကိုသာဖွင့်၏၊ ဤ၌ကား ထို လာဘ်ကို ရခြင်းတိုင်အောင်
 ယူရသည်၊] ဟိ-မှန်၊ ဣဿကိ-ငြူစုခြင်းရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ပရဿ-
 သူတစ်ပါး၏၊ တံလာဘံ-ထို ပစ္စည်းကိုရခြင်းကို၊ ခိယတိ-ရှုပ်ချ၏၊ ဣမဿ-
 ဤသူအား၊ ဣမိနာ-ဤရခြင်းဖြင့်၊ ကိ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ န ဣစ္ဆတိ-
 လာဘ်ရခြင်းကို အလိုမရှိ၊ သက္ကာရောတိ-ကား၊ သုကတာနံ-ကောင်းစွာ
 ပြုအပ်ကုန်သော၊ သန္တရာနံ-ကောင်းကုန်သော၊ တေသံယေဝ ပစ္စယာနံ-ထို
 ပစ္စည်းတို့ကိုပင်လျှင်၊ ပဋိလာဘော-ရခြင်းတည်း။

ဣဿကိ။ ။ [န ဣစ္ဆတိနေရာဝယ် “ဣဿတိ” ဟုရှိလျှင် စာသွားမြောင့်သည်၊
 ဣဿာ+အဿ အတ္ထိတိ ဣဿကိဟု ပြု၊ “ဒိဿန္တညေဝိ ပစ္စယာ” ဟူသော မောဂ္ဂ
 လ္လာန်ဏာဒိ (၁၂၀)သုတ်ဖြင့် ဥကိပစ္စည်း သက်။

သက္ကာရော။ ။ အခြားနေရာ၌ သမ္မာ+ကာရော သက္ကာရော-ကောင်းစွာ
 ပြုအပ် အတူးတလည်ပြုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို “သက္ကာရ” ဟု ဆိုသည်၊
 ဤ၌ ကောင်းစွာပြုအပ် အတူးတလည်ပြုအပ်သော ထို ပစ္စည်းလေးပါးကို ရခြင်း
 တိုင်အောင် ယူစေလို၍ “ပဋိလာဘော” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဌာနပစ္စည်း၏အမည်ကို ဌာနီ
 ရခြင်း၌တင်စားသော ဌာနျူပစာတည်း၊ လာဘောတုန်းကလည်း နည်းတူ။

ဂရုကာရောတိ-ကား၊ ဂရုကြိယာ-အလေးပြုခြင်းတည်း၊ ဘာရိယကရဏံ-
လေးလံသည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းတည်း၊ [ပေါ့ပေါ့ဆဆမပြုဘဲ ထမ်းဆောင်
အပ်သော တာဝန်တစ်ခုအနေအားဖြင့် ပြုခြင်းကို “ဘာရိယကရဏံ”ဟု
ခေါ်၏၊] မာနနန္တိ-ကား၊ မနေန-စိတ်ဖြင့်၊ ပိယကရဏံ-ချစ်မြတ်နိုးမှုကို
ပြုခြင်းတည်း၊ [“မာနိယတေ-မြတ်နိုးခြင်း၊ မာနန-ခြင်း”ဟု ပြု၊] ဝန္တနန္တိ-
ကား၊ ပဉ္စပုတိဋ္ဌိတေန-ငါးပါးသောအင်္ဂါတို့ဖြင့် ရှေးရှုတည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝန္တန-
ရှိခိုးခြင်းတည်း၊ ပူဇနာတိ-ကား၊ ဂန္ဓမာလာဒိဟိ-နံသာ၊ ပန်း အစရှိသည်
တို့ဖြင့်၊ ပူဇနာ-ပူဇော်ခြင်းတည်း၊ ဣဿာယနဝသေန-ဣဿာဖြစ်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်၊ ဣဿာ-မည်၏၊ ဣဿာကာရော-ဣဿာ၏ဖြစ်ပုံ အခြင်း
အရာသည်၊ ဣဿာယနာ-မည်၏၊ [ဣဿာ+အယနာ ဣဿာယနာ၊]
ဣဿာယိတဘာဝေါ-ဣဿာဖြင့် ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
တည်း၊ ဣဿာယိတတ္ထံ-မည်၏၊ ဥသုယာဒိနိ-ဥသုယအစရှိသော သဒ္ဒါတို့
သည်၊ ဣဿာဒိ ဝေဝစနာနိ-ဣဿာ အစရှိသောသဒ္ဒါတို့၏ ဝေဝစပရိယာယ်
တို့တည်း၊ [ဣဿာ နှင့်ဥသုယာ၊ ဣဿာယနာနှင့်ဥသုယနာ၊ ဣဿာယိတတ္ထံ
နှင့် ဥသုယိတတ္ထံတို့ ပရိယာယ်ဖြစ်ကြသည်၊ “ဥသုယ-ဒေါသာဝီကရဏော”
ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် စိတ်ဖြင့်ဥပုဇ္ဈခြင်း ဣဿာသည် နှုတ်ဖြင့်
ပြောသောအခါ ဥသုယဖြစ်၏။]

ပန-ဆက်၊ ဣမိဿာ ဣဿာယ-ဤဣဿာ၏၊ ဓိယနလက္ခဏံ-
ပရလာဘာစသည်တို့၌ ရှုတ်ချခြင်းလက္ခဏာကို၊ အာဂါရိကေနာပိ-အိမ်၌တည်သူ
လူဝက်ကြောင့်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနာဂါရိကေနာပိ-အိမ်ယာမရှိသော
ရသေ့ရဟန်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒီပေတဗ္ဗံ-ပြထိုက်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ အာဂါရိ
ကော-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင့်သည်၊ ဧကစ္စော-အချို့သည်၊ ကသိဝါ
ဏိဇ္ဇာဒိသု-လယ်လုပ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရေန-
တစ်ပါးပါးသော၊ အာဇီဝေန-အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊
ပုရိသကာရံ-ယောက်ျားတို့ပြုအပ်သော လုလ္လကို၊ နိဿာယ-မိ၍၊ ဘဒ္ဒကံ-
ကောင်းသော၊ ယာနံဝါ-လည်း၊ လေ့စသော ယာဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
ဝါဟနံဝါ-ဆောင်တတ်သော ဆင် မြင်းစသည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရတနံ
ဝါ-ရတနာတို့သော်လည်းကောင်း၊ လဘတိ-ရ၏၊ အပရော-အခြားသူသည်၊
တဿ-ထို ယောက်ျား၏၊ အလာဘတ္ထိကော-လာဘ်ရခြင်းဖြင့် အလိုမရှိသည်၊

ပဉ္စပုတိဋ္ဌိတေန။ ။ပဉ္စဟိ-လက် ခြေ နဖူး၊ တတောင်ဒူးဟူသော ငါးပါးသော
အင်္ဂါတို့ဖြင့်+အဘိမုခံ+ဋ္ဌိတေန-ရှိခိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဘက်သို့ ရှေးရှု+တည်းခြင်း
အားဖြင့်၊)-သီလက္ခန္ဓိကာသစ်၊ သာမညဖလသုတ်၊ ဤ အဖွင့်ကိုကြည့်၍ “ပဉ္စဟိ+
ပတိဋ္ဌိတော ပဉ္စပုတိဋ္ဌိတော-ငါးပါးသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့ဖြင့် ရှေးရှုတည်ခြင်း”ဟု
ပြုပါ၊ [ပတိသဒ္ဒါသည် အဘိမုခအနက်ဟော။]

(ဟုတွာ၊) ကေန လာဘေန-ဖြင့်၊ န တုဿတိ-မနှစ်သက်၊ ကဒါ-အဘယ် အခါ၌၊ ဒေသော-ဤ သူသည်၊ ဣမာယ သမ္ပတ္တိယာ-ဤ ပြည့်စုံခြင်းမှ၊ ပရိဟာယိတွာ-ဆုတ်ယုတ်၍၊ ကပဏော-အထီးကျန်မဲ့ ဆင်းရဲသည်၊ ဟုတွာ၊ စရိဿတိနုခေါ-လှည့်လည်ရပါလတံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ ဧကေန-တစ်ခုသော၊ ကာရဏေန-အကြောင်းကြောင့်၊ တသ္မိ-ထို ပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ တာယသမ္ပတ္တိယာ-ထို ပြည့်စုံခြင်းမှ၊ (ထို စည်းစိမ်မှ၊) ပရိဟိနေ-ဆုတ်ယုတ်လတ်သော်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ (နှစ်သက် ဝမ်းမြောက် သည်၊) ဟောတိ-၏။

အနာကာရိကောပိ-အိမ်ရာမရှိသော၊ ရသေ့ရဟန်းသည်လည်း၊ ဧကော-အချို့သည်၊ ဣဿာမနကော-ဣဿာနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ၊) အည-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အတ္တနော-၏၊ သုတ၊ ပရိယတ္တိအာဒိနိ- ကြားနာအပ်သော အတတ်၊ သင်ယူအပ်သော ပရိယတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဥပ္ပန္နလာဘာဒိသမ္ပတ္တိ-ဖြစ်သောလာဘ် အစရှိသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ ကဒါ-၌၊ ဧကော-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဟိ လာဘာဒိဟိ-ဤလာဘ် အစရှိသည်တို့မှ၊ ပရိဟာယိဿတိနုခေါ-ဆုတ်ယုတ်ပါလတံ့နည်း၊ ဣတိ စိန္တေတွာ၊ ယဒါ-၌၊ တံ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဧကေန-သော၊ ကာရဏေန-ကြောင့်၊ ပရိဟိနံ-ယုတ်လျော့သည်ကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏၊ တဒါ-၌၊ အတ္တမနော ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဣဿာ-သည်၊ ပရသမ္ပတ္တိ ခိယနလက္ခဏာ-သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ရှုတ်ချခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗျော-၏။

၁၁၂၇။ ။မစ္ဆရိယနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဝတ္ထုတော-ဝတ္ထုအားဖြင့်၊ (မစ္ဆရိယ၏ တည်ရာ အာရုံအားဖြင့်၊) မစ္ဆရိယဒဿနတ္ထံ-မစ္ဆရိယကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ (အာရမဏိကဖြစ်သော မစ္ဆရိယကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊) ပဉ္စ၊ ပေ၊ မစ္ဆရိယန္တိအာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထိုပဉ္စမစ္ဆရိယာနိ အာဝါသ မစ္ဆရိယံအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အာဝါသေ-နေရာ၌၊ (ကျောင်းစသည်၌၊) မစ္ဆရိယံ-ဝန်တိုသူ၏အဖြစ်သည်၊ အာဝါသမစ္ဆရိယံ-မည်၏၊ [မစ္ဆရဿ-ဝန်တိုသူ၏+ဘာဝေါ မစ္ဆရိယံ၊] သေသပဒေသုပိ-ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ (အာဝါသမစ္ဆရိယပုဒ်မှကြွင်းသော လာဘမစ္ဆရိယအစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊) ဒေသဝနယော၊ အာဝါသောနာမ-အာဝါသမည်သည်၊ သကလာရာမောပိ-အလုံးစုံသော ကျောင်းတိုက်သည်လည်းကောင်း၊ ပရိဝေဏံပိ-ပရိဝုဏ်သည် လည်းကောင်း၊ [ကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်းဝယ် အသီးအသီးသော အကာအရံ ရှိသောကျောင်းကို “ပရိဝုဏ်” ဟု ခေါ်သည်၊] ဧကောဝရကောပိ-တိုက်ခန်း တစ်ခုသည်လည်းကောင်း၊ (ကျောင်းတစ်ကျောင်းဝယ် အခန်းတစ်ခုသည် လည်းကောင်း၊) ရတ္တိဋ္ဌာန ဒိဝါဋ္ဌာနာဒိနိပိ-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေ့နေရာအရပ်

အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်းတည်း၊ တေသု-ထို အာဝါသလုံ၊ ဝသန္တာ-
နေသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဝသန္တိ-နေကြကုန်၏၊ ပစ္စယေ-
ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို၊ လဘန္တိ-ရကြကုန်၏၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု-
သည်၊ ဝတ္ထသမ္ပန္နသေဝ-ဝတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
ပေသလဿ-သီလကို ချစ်မြတ်နိုးသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ တတ္ထ-ထို ကျောင်းသို့၊
အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊ န . ဣစ္ဆတိ-မလိုလား၊ အာဂတော-လာသည်၊
(သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော် လည်း၊ ခိပ္ပံ-လျင်စွာ၊ ဂစ္ဆတု-ပြန်သွားပါစေ
သတည်း၊ ဣတိ၊ စိန္တေသိ-ပြီး၊ ဣဒံ-ဤ မစ္ဆရိယသည်၊ အာဝါသမစ္ဆရိယ
နာမ-မည်၏၊ (ကျောင်း၌ ဝန်တိုခြင်းမည်၏၊) ပန-ဆက်၊ ဘဏ္ဍနကာရကာ
ဒိနံ-ငြင်းခုန်မှုကို ပြုတတ်သူအစရှိသူတို့၏၊ တတ္ထ-ထို ကျောင်း၌၊ ဝါသံ-
နေခြင်းကို၊ အနိစ္ဆတော-အလိုမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာဝါသမစ္ဆရိယနာမ-
အာဝါသမစ္ဆရိယမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်။

ဥပဋ္ဌာကကုလံပိ-အလုပ်အကျွေးအမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ ဉာတိလုလံပိ-
ဆွေမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ ကုလန္တိ-ကုလမည်၏၊ (တစ်နည်း) ကုလန္တိ-
ကား၊ ဥပဋ္ဌာကကုလံပိ-သည်လည်းကောင်း၊ ဉာတိကုလံပိ-သည်လည်းကောင်း
တည်း၊ တတ္ထ-ထို အမျိုးတို့၌၊ အညဿ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပသင်္ကမနံ-
ချဉ်းကပ်ခြင်းကို၊ အနိစ္ဆတော-အလိုမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ကုလမစ္ဆရိယံ-အမျိုး၌
ဝန်တိုခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ ပါပပုဂ္ဂလဿ-ယုတ်မာသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊
ဥပသင်္ကမနံ-ကို၊ အနိစ္ဆန္တောပိ-အလိုမရှိပါသော်လည်း၊ မစ္ဆရိနာမ-ဝန်တိုခြင်း
ရှိသူမည်သည်၊ န ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုယုတ်မာသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
တေသံ-ထိုအမျိုးတို့၏၊ ပသာဒဘောဒါယ-ကြည်ညိုခြင်း၏ ပျက်စီးခြင်းငှာ၊
ပဋိပဇ္ဇတိ-ကျင့်တတ်၏၊ (ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၏ မိမိဥပဋ္ဌာက၊ ဉာတိတို့၌
မချဉ်းကပ်စေလိုခြင်းသည် မစ္ဆရိယ မဖြစ်ပါ-ဟူလို၊) ပန-ကား၊ ပသာဒံ-
ကြည်ညိုခြင်းကို၊ ရက္ခိတံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ သမတ္ထသေဝ-စွမ်းနိုင်သည်
သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုးသို့၊ ဥပသင်္ကမနံ-ကို၊
အနိစ္ဆန္တော-အလိုမရှိသူသည်၊ မစ္ဆရိနာမ-ဝန်တိုခြင်းရှိသူမည်သည်၊ ဟောတိ။

လာဘောတိ-ကား၊ စတုပစ္စယလာဘောဝ-လေးပါးသောပစ္စည်းတို့ကို ရခြင်း
ပင်တည်း၊ [ဣဿာတုန်းက စတုပစ္စယလာဘနှင့်တူသောကြောင့် “လာဘောဝ”
ဟု သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ထည့်သည်၊] တံ-ထို . လာဘ်ကို၊ အညသ္မိံ-မိမိမှ
တစ်ပါးသော၊ သီလဝန္တေယေဝ-သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင်၊ လဘန္တေ-
ရလသော်၊ မာလဘတု-မရပါစေသတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေန္တဿ-ကြံစည်
သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ လာဘမစ္ဆရိယံ-လာဘမစ္ဆရိယသည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊
ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဒ္ဓါဒေယျံ-သဒ္ဓါဖြင့် ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်းကို၊
ဝိနိပါတေတိ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေ၏၊ (ဖရိဖရဲဖြစ်စေ၏၊) အပရိဘောဂ

ဒုပ္ပရိဘောဂါဒိဝသေန-မသုံးစွဲခြင်း၊ မကောင်းသဖြင့်သုံးစွဲခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိနာသေတိ-ပျက်စီး၏၊ (ဖျက်စီး၏၊) ပူတိဘာဝံ-ပုပ်ဆွေးသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိပိ-ရောက်သော ပစ္စည်းကိုလည်း၊ အညဿ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်အား၊ န ဒေတိ-မပေး၊ တံ-ထိုမပေးရက် မသုံးရက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဣမံ-ဤ ပစ္စည်းကို၊ ဒေ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သစေ န လဘေယျ-အကယ်၍ မရပါမူကား၊ အညော-ဤပုဂ္ဂိုလ်မှ တစ်ပါးသော၊ သီလဝါ-သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သစေ) လဘေယျ-အကယ်၍ ရပါမူကား၊ (ဒေသတိ၊) ပရိဘောဂံ-သုံးဆောင်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆေယျ-ရောက်ရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေန္တဿ-ကြံစည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မစ္ဆရိယံနာမ-မစ္ဆရိယမည်သည်၊ နတ္ထိ။

သရီရဝဏ္ဏောပိ-ကိုယ်အဆင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဂုဏဝဏ္ဏောပိ-ဂုဏ်ကျေးဇူးသည်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏောနာမ-မည်၏၊ တတ္ထ-ထို သရီရဝဏ္ဏ၊ ဂုဏဝဏ္ဏနှစ်မျိုးတို့တွင်၊ သရီရဝဏ္ဏ-ကိုယ်အဆင်း၌၊ မစ္ဆရိ-ဝန်တိုခြင်းရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်၊) ပရော-တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပါသာဒိကော-ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ ရူပဝါ-ရုပ်ရှိ၏၊ (ရုပ်ချော၏၊) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော၊ တံ-ထို ဂုဏ်ကို၊ ကထေတုကာမော-ပြောဆိုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ န ဟောတိ၊ ဂုဏဝဏ္ဏမစ္ဆရိ-ဂုဏ်ကျေးဇူး၌ ဝန်တိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သီလေန-သီလအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓုတင်္ဂေန-ဓုတင်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိပဒါယ-ပဋိပတ်အကျင့်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာစာရေန-မျိုးရိုး အကျင့်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ကထေတုကာမော-သည်၊ န ဟောတိ။

ဓမ္မောတိ-ကား၊ ပရိတ္တိဓမ္မောစ-ပရိယတ္တိဓမ္မသည်လည်းကောင်း၊ ပဋိဝေဓဓမ္မောစ-ပဋိဝေဓဓမ္မသည်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထို ပရိယတ္တိဓမ္မ၊ ပဋိဝေဓဓမ္မတို့တွင်၊ အရိယသာဝကာ-အရိယသာဝကတို့သည်၊ ပဋိဝေဓဓမ္မ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို၊ န မစ္ဆရာယန္တိ-ဝန်မတိုကြကုန်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တရား၌၊ [ပဋိဝေဓံ၌ စပ်၊ ရှေးနိဿယ၌ “တို့ကို” ဟု ပေး၏၊ ရှေး၌ “ပဋိဝေဓဓမ္မ” ဟု ဧကဝုတ်ရှိခဲ့သည်၊] သဒေဝကဿ-နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ လောကဿ-

သဒ္ဓါ၊ ပေ၊ ဝိနာသေတိ။ ။သဒ္ဓါယ+ဒေယျော သဒ္ဓါဒေယျော၊ ကံ ကံ၏ အကျိုးကိုယုံ ကြည်သောသဒ္ဓါတရားဖြင့် ပေးလှူအပ်သောပစ္စည်း၊ ထို ပစ္စည်းကို လုံးလုံးမသုံးစွဲဘဲ ပုပ်သည့်တိုင်အောင် ဆွေးသည့်တိုင်အောင် ထားခြင်း၊ လူတို့ကို ပေးကမ်းခြင်း၊ ဝိနည်းနှင့်မလျော်ရာဝယ် သုံးစွဲခြင်းအစရှိသောအားဖြင့် ပျက်စီးစေခြင်းကို “ဝိနိပါတ”ဟု ခေါ်သည်၊ အပရိဘောဂ ပေ၊ ဝိနာသေတိကား “သဒ္ဓါဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ” ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း၊ ဝိနည်း၌ ထိုကဲ့သို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည် သဒ္ဓါဒေယျံ ဝိနိပါတဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်၏။

သတ္တဝါအပေါင်း၏။ ပဋိဝေဓံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကို၊ ဣစ္ဆန္တိ-အလိုရှိကြကုန်၏။ ပန-ထိုသို့ပင် သူတစ်ပါးကို သိစေလိုကြပါသော်လည်း၊ တံ ပဋိဝေဓံ-ထို မိမိရအပ်ပြီးသော ပဋိဝေဓတရားကို၊ ပရေ-တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ န ဇာနန္တု-မသိပါစေကုန်သတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣစ္ဆန္တိ-အလိုရှိကြကုန်၏။ [မိမိ၏အရိယာဖြစ်ကြောင်းကို အခြားသောသူတို့ မသိစေလိုကြ-ဟူလို၊] ပန-ကား၊ တန္တိ ဓမ္မယေဝ-ပါဠိဓမ္မ၌သာ၊ ဓမ္မမစ္ဆရိယံနာမ-ဓမ္မမစ္ဆရိယမည်သည်၊ ဟောတိ၊ [နိဒဿနနည်းအားဖြင့် “တန္တိ ဓမ္မ”ကိုသာ ညွှန်ပြသော်လည်း အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ နိဿယအဓိပ္ပာယ်အားလုံး၌ပင် ဓမ္မမစ္ဆရိယဖြစ်နိုင်သည်၊] တေန-ထို ဓမ္မမစ္ဆရိယနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ဂုဠု-လျှိုငှက်အပ်သော၊ ယံဂန္တဝါ-အကြင်ပါဠိ ကျမ်းဂန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ဂန္တောတိ ပါဠိ၊] ယံ ကထာမဂ္ဂဝါ-အကြင် အဋ္ဌကထာအစဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဇာနာတိ-တတ်သိ၏၊ [ကထာမဂ္ဂေါတိ အဋ္ဌကထာ ပဗန္ဓော-ဋီ၊] တံ-ထို ပါဠိကျမ်းဂန်ကို၊ ဝါ-ထို အဋ္ဌကထာအစဉ်ကို၊ အညံ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဇာနာပေတုကာမော-သိစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ န ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥပပရိက္ခိတွာ-နှိုင်းချိန်၍၊ ဓမ္မနုဂ္ဂဟေန-ဓမ္မကို ချီးမြှောက်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဥပပရိက္ခိတွာ-၍၊ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေနဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နဒေတိ၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မမစ္ဆရိနာမ န ဟောတိ။

တတ္ထ-ထို ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟနှစ်မျိုးတို့တွင်၊ [“ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ နာမ” စသည်၌ စပ်၊] (တစ်နည်း) တတ္ထ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ [ဧကဇ္ဇော ပုဂ္ဂလော စသည်၌ စပ်၊] ဧကဇ္ဇော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ လောလော-လျှပ်ပေါ်လော်လီသည်၊ ဟောတိ၊ ကာလေန-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ သမဏော-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ကာလေန-၌၊ ဗြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားသည်၊ (ဟောတိ၊) ကာလေန-၌၊ နိဂဏ္ဍော-နိဂဏ္ဌာသည်၊ (ဟောတိ၊) [ဧကဇ္ဇော ပုဂ္ဂလော လောလော ဟောတိကို “ကာလေန သမဏော ဟောတိ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊] ဟိ-ဆက်၊ [ယောဇနာ၌ ဟိကို ဝိသေသတ္ထဟု ဖွင့်၏၊] ယောဘိက္ခု-သည်၊ (န ဒေတိ၌ စပ်၊) အယံပုဂ္ဂလော-ဤ လျှပ်ပေါ်လော်လီသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“အာလုဋ္ဌိဿတိ”၌ စပ်၊) ပဝေဏီအာဂတံ-အစဉ်အဆက်အားဖြင့်လာသော၊ တန္တိ-ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ သဏှံ-သိမ်မွေ့သော၊ သုခုမံ-နူးညံ့သော၊ ဓမ္မန္တရံ-တရားတစ်မျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်ဆီး၍၊ အာလုဋ္ဌိဿတိ-မွေ့နှောက်ချောက်ချားလတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ န ဒေတိ၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥပပရိက္ခိတွာ-၍၊ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန-အားဖြင့်၊ န ဒေတိနာမ-မပေ.သူမည်၏။

ပန-ကား၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (နဒေတိ၌ စပ်၊) အယံဓမ္မော-ဤ တရားတော်သည်၊ သဏှော-သိမ်မွေ့၏၊ သုခုမော-နူးညံ့၏၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-

သည်။ (ဣမံ ဓမ္မ-ကို) သစေ ဂဏှိဿတိ-အကယ်၍ သင်ယူလတံအံ၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ သင်ယူလသော်)၊ အည-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဗျာကရိတွာ-
 ဖြေဆို၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ အာဝိကတွာ-ထင်စွာပြု၍၊ (ထင်ရှားအောင်လုပ်၍)၊
 နဿိဿတိ-ပျက်စီးရှာတော့လတံ၊ [ဥတ္တရိမနဿဓမ္မကိုပြော၍ ပါရာဇိက
 ကျရှာတော့လတံ၊] ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ န ဒေတိ၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 ဓမ္မ-ကို၊ ဥပပရိက္ခိတွာ-၍၊ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန-အားဖြင့်၊ န ဒေတိနာမ၊ ပန-
 ကား၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမံ ဓမ္မ-ကို၊
 သစေ ဂဏှိဿတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ သမယံ-အယူကို၊
 တိန္တိတံ-ဖျတ်ဆီးခြင်းငှာ၊ သမတ္ထော-စွမ်းနိုင်သူသည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ-
 ဤသို့ ကြံ၍၊ န ဒေတိ၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မမစ္ဆရိနာမ-တရား၌
 ဝန်တိုခြင်းရှိသူမည်သည်၊ ဟောတိ။

ပဉ္စသု-နိဿော၊ ဣမေသု မစ္ဆရိယေသု-တို့တွင်၊ တာဝ-ကုလမစ္ဆရိယ
 စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိန္ဒိဋ္ဌေန-သော)၊ အာဝါသမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊
 ယက္ခောဝါ-ဘီးလူးစသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပေတောဝါ-ပြိတ္တာသည်သော်
 လည်းကောင်း၊ ဟုတွာ၊ တဿေဝ အာဝါသဿ-ထို ကျောင်း၏ပင်၊ သင်္ကာရံ-
 အမှိုက်ကို၊ သိဿေန-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ ဥပက္ခိတွာ-ချီမြှောက်၍၊ (ရွက်၍)၊ ဝိစရတိ-
 လှည့်လည်ရတတ်၏၊ ကုလမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊ တသ္မိံ ကုသလေ-ထို အမျိုး
 သည်၊ အညေသံ-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဒါနမာနနာဒိနိ-ပေးလှူခြင်း၊
 မြတ်နိုးခြင်း အစရှိသည်ကိုကို၊ ကရောန္တေ-ပြုလသော်၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊
 [“တသ္မိံ ကုသလေ၊ ကရောန္တေ” နေရာဝယ် “တံကုလံ၊ ကရောန္တံ” ဟုရှိလျှင်
 ကောင်းမည်၊] မမ-ငါ၏၊ ဣဒံကုလံ-ဤ အမျိုးသည်၊ ဘိန္နဝတ-ပျက်စီး
 ချေပေါ့တကား၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တယတော-ကြံစည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ လောဟိတမ္ပိ-
 သွေးသော်မှလည်း၊ မုခတော-ခံတွင်းမှ၊ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-အန်ထွက်တတ်၏၊ ကုစ္ဆိ
 ဝိရေစနမ္ပိ-ဝမ်း၏ လျှောသက်ခြင်းသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊
 အန္တရာနိဝိ-အူတို့ သော်မှလည်း၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍာနိ-အပိုင်းအပိုင်းတို့သည်၊ ဟုတွာ၊
 နိက္ခမန္တိ-ထွက်တတ်ကုန်၏၊ လာဘမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊ သံဃဿဝါ-၏
 သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကေ-ဥစ္စာ
 ဖြစ်သော၊ လာဘော-လာဘ်၌၊ မစ္ဆရာယိတွာ-ဝန်တို၍၊ (အခြားသံဃာ၊ အခြား
 ပုဂ္ဂိုလ်သုံးသွားစွဲမည်ကို ဝန်တို၍)၊ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂံဝိယ-ပုဂ္ဂလိကပစ္စည်းကို
 သုံးဆောင်ခြင်းကိုကဲ့သို့၊ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ-သုံးဆောင်၍၊ (ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း
 သုံးဆောင်၍)၊ ယက္ခောဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပေတောဝါ-သည်သော်
 လည်းကောင်း၊ မဟာအဂေရောဝါ-စပါးကြီး မြွေကြီးသည်သော်လည်းကောင်း၊
 ဟုတွာ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရတတ်၏။

သရီရဝဏ္ဏ ဂုဏဝဏ္ဏမစ္ဆရေန-ကိုယ်အဆင်း၊ ဂုဏ်ကျေးဇူး၌ ဝန်တိုခြင်း
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရိယတ္တိဓမ္မ မစ္ဆရိယေန-ပရိယတ်တရား၌ ဝန်တိုခြင်း

ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တနောဝ-မိမိ၏သာလျှင်၊ ဝဏ္ဏ-အဆင်းကို၊ ဝါ-
ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ဝဏ္ဏေတိ-ချီးမွမ်း၏၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဝဏ္ဏေ-
အဆင်း၌၊ ဝါ-ဂုဏ်ကျေးဇူး၌၊ (ဒေါသံ ဝဒန္တော၌ စပ်၊) ဒေသော-ဤအဆင်း
သည်၊ ကိဝဏ္ဏော-အဘယ်အဆင်းတဲနည်း၊ (တစ်နည်း) ဒေသော-ဤဂုဏ်
ကျေးဇူးသည်၊ ကိ ဝဏ္ဏော-အဘယ်ကျေးဇူးတဲနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ တံတံ ဒေါသံ-
ထိုထိုအပြစ်ကို၊ ဝဒန္တော-ပြောဆိုသည်၊ (ဟုတွာစ-ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-
ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊) ပရိယတ္တိဓမ္မ-ပရိယတ်တရားကို၊ ကဿစိ-
တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကို၊ အဒေန္တော-မပေး
သည်၊ (ဟုတွာ)စ-၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏောစေဝ-
မကောင်းသော အဆင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မကောင်းသော ဂုဏ်သတင်း
ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဧဋ္ဌမူဂေါစ-အရိယိုသော ခံတွင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊
(သွားရည်တများများကျသော ခံတွင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊) ဟောတိ-၏။

အပိစ-သည်သာ မကသေး၊ အာဝါသမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊ လောဟဂေဟေ-
သံအိမ်၌၊ ပစ္စတိ-ကျက်ရ၏၊ ကုလမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊ အပ္ပလာဘော-
နည်းသော လာဘ်ရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ရ၏၊ လာဘမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊
ဂူထနိရယေ-ဘင်ပုပ်ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏၊ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊
ဘဝေဘဝေ-ဘဝတိုင်းဘဝတိုင်း၌၊ နိဗ္ဗတ္တဿ-ဖြစ်ရသူ၏၊ [“ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တဿ”
ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊ “သံသရာဘဝ၌ဖြစ်ရသူမှာ”ဟု ဆိုလိုသည်၊]
ဝဏ္ဏောနာမ-အဆင်းမည်သည်၊ ဝါ-ဂုဏ်သတင်းမည်သည်၊ န ဟောတိ-
မရှိ၊ ဓမ္မမစ္ဆရိယေန-ကြောင့်၊ ကုက္ကုဋ္ဌနိရယေ-ပြာပူငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-
ဖြစ်ရ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

မစ္ဆရာယနဝသေန-ဝန်တိုမှုဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ မစ္ဆေရံ-မစ္ဆေရမည်၏၊
မစ္ဆရာယနာကာရော-ဝန်တိုမှုဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ မစ္ဆရာယနာ-
မည်၏၊ မစ္ဆေရေန-ဝန်တိုခြင်းဖြင့်၊ အယိတဿ-ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မစ္ဆေရ
သမင်္ဂီနော-ဝန်တိုခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ [မစ္ဆေရေန အယိတဿကို
အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊] ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း၊ မစ္ဆရာယိတတ္တံ-

ကိဝဏ္ဏော ၊ပေ၊ ဟောတိ။ ။ယောနော၌ “ဒေသော နော ကိဝဏ္ဏောတိ
ဝတွာ”ဟု ဆို၍ “ကော ဝဏ္ဏော ယဿာတိ ကိဝဏ္ဏော”ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုလေသည်၊
ထိုအလို “ဒေသော-ဤသူသည်၊ ကိဝဏ္ဏော-အဘယ်အဆင်းရှိသူနည်း”ဟု ပေး၊
ပရေသံဝဏ္ဏေကို ကြည့်၍ “ဒေသော-ဤအဆင်းသည်၊ ကိဝဏ္ဏော-အဘယ်အဆင်း
တဲနည်း၊ (သရီရဝဏ္ဏအတွက်၊) ဒေသော-ဤဂုဏ်ကျေးဇူးသည်၊ ကိဝဏ္ဏော-အဘယ်
ဂုဏ်ကျေးဇူးတဲနည်း၊ (ဂုဏ်ဝဏ္ဏအတွက်၊) ဤသို့ နှစ်နက်ပေးမှ အဋ္ဌကထာဆရာ၏
အဘော်ကျမည် ထင်သည်၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏောစေဝကား သရီရဝဏ္ဏ ဂုဏ်ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ၏
အကျိုးတည်း၊ “ဧဋ္ဌမူဂေါစ”ကား ပရိယတ္တိဓမ္မမစ္ဆရိယ၏အကျိုးတည်း။

ဝန်တိုခြင်းဖြင့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၊ သမ္ပတ္တိယော-စည်းစိမ် တို့သည်၊] မယုမေဝ-ငါ၏ (ဥစ္စာသည်သာ၊) ဟောန္တု-ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊ အညဿ-အခြားသူ၏ (ဥစ္စာသည်၊) မာဟောန္တု-မဖြစ်ပါစေကုန်လင့်၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗာပိ-န်သော၊ အတ္တနော-၏၊ သမ္ပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဗျာပေတုံ-အခြားသူ၌ နှံ့စေခြင်းငှာ၊ နဏ္ဍတိ-အလိုမရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိဝိဇ္ဇော-ဝိဝိဇ္ဇမည်၏၊ ဝိဝိဇ္ဇဿ-အခြားသူ၌ နှံ့စေခြင်းငှာ အလိုမရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ-တည်း၊ ဝေဝိဇ္ဇံ-အခြားသူ၌ နှံ့စေခြင်းငှာ အလိုမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ၊ ဧတံ-ဤဝေဝိဇ္ဇဟူသော အမည်သည်၊ မုဒုမစ္ဆရိယဿ-နူးညံ့သော မစ္ဆရိယ မည်၏၊ နာမံ-တည်း။

အနာဒရော-ပေးကမ်းမှု၌ လေးစားခြင်းမရှိသူကို၊ ကဒရိယော-ကဒရိယ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တဿ-ထို ပေးကမ်းမှု လေးစားခြင်းမရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ-တည်း၊ ကဒရိယံ-ရာ၊ ဧတံ-ဤ ကဒရိယဟူသော အမည်သည်၊ ထဒ္ဒမစ္ဆရိယ ဿ-ကြမ်းတမ်းသော မစ္ဆရိယ၏၊ နာမံ-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ တေန-ထို ကဒရိယ မစ္ဆရိယနှင့်၊ သမန္တဂတော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ပရမ္မိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း၊

ဝေဝိဇ္ဇံ။ ။ဝိဇ္ဇာ၌ ဝိသဒ္ဓါသည် ဗျာပန (ပြန့်နှံ့စေခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ဗျာပေတုံ-ဣန္ဒာ ဝိဇ္ဇာ=ပြန့်နှံ့စေခြင်းငှာအလို၊ ဝါ-ပြန့်နှံ့စေလိုခြင်း၊ ရှေ့ဝိသဒ္ဓါသည် အဘာဝ (မရှိခြင်း) ပဋိသေခအနက်ကို ဟော၏၊ နတ္ထိ+ဝိဇ္ဇာ ယဿာတိ ဝိဝိဇ္ဇော၊ ပြန့်နှံ့စေခြင်းငှာ အလိုမရှိသူ၊ ဤသို့ပြုမှ ရိုးရာကျ၏၊ “ဗျာပေတုံ န ဣန္ဒတိတိ”ကား ဝိဂြိုဟ်ပြဿတည်း၊ မှန်၏၊ ဆဋ္ဌိအဿတ္ထိ-ဗဟုဗ္ဗိဟိဝိဂ္ဂဟများသည် ကတ္တုသာဓနနှင့် သဘောတူ၏၊ တဿိလတ္ထပစ္စည်းတို့ ကတ္တုသာဓနဟောပုံကို သတိပြုပါ၊ ရှေးနိဿယ တို့၌ “ဗျာပိတုံ+ဣန္ဒတိတိ ဝိဇ္ဇော၊ န+ဝိဇ္ဇော ဝိဝိဇ္ဇော”ဟု ပြု၏၊] ဝိဝိဇ္ဇဿ+ဘာဝေါ ဝေဝိဇ္ဇံ၌ကား ဘောအနက်ဟော ဏပစ္စည်းသက်။

ကဒရိယော ၊ပေ၊ အနာဒရော။ ။အနာဒရောကို “မစ္ဆရိယေန ဒါနေ အာဒရ ရဟိတော=မစ္ဆရိယကြောင့် ပေးကမ်းခြင်း၌ လေးစားခြင်းမှကင်းသူ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “နတ္ထိ+အာဒရော ယဿာတိ အနာဒရော”ဟု ပြုပါ၊ ထိုအနာဒရပုဂ္ဂိုလ်ကို “ကဒရိယ” ဟု ခေါ်ရာ၌ကား ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ ကြံဖွယ်မလို၊ အထင်ရဋ္ဌိသဒ္ဓါဟု သိစေလို၍ ဝုစ္စတိ ဟု ဖွင့်သည်၊ [သက္ကတ၌ “ကဒရိယျ”ဟု ရှိ၏၊ “အရိယျ”သည် ပါဠိ၌ “အတ္ထော+ယဿ အတ္ထိတိ အတ္ထိယော=ဥစ္စရှိသူ၊ ဥစ္စာရှင်”ဟု ဖြစ်၏၊ ကုစ္ဆိတော+အတ္ထိယော ကဒတ္ထိယော-(ပေးကမ်းမှု မရှိသည့်အတွက်) စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဥစ္စာရှင်၊ ထို“ကဒရိယျ-ကဒတ္ထိယ”မှ ပါဠိ၌ “ကဒရိယ”ဖြစ်လာသည်ဟု ကြံသင့်၏၊] ရှေး နိဿယ၌ “ကုစ္ဆိတော+အရိယော-သတ္တဝါတည်း၊ ကဒရိယော”ဟု ပြုလေသည်။

တဒ္ဒ မစ္ဆရိယ။ ။မိမိဥစ္စာကို သူတစ်ပါး၌ မပျံ့နှံ့စေလို (မပေးလို)သော မစ္ဆ ရိယသည် အလွန်ဆိုးဝါးသော မစ္ဆရိယမဟုတ်သောကြောင့် မုဒုမစ္ဆရိယမည်၏၊ ဤ ကဒရိယမစ္ဆရိယကား သူတစ်ပါးပေးနေသည်ကိုပင် တားမြစ်လောက်အောင် ကြမ်းတမ်း သောကြောင့် ထဒ္ဒမစ္ဆရိယဖြစ်သည်။

ပရေသံ-သုတစ်ပါးတို့အား၊ ဒဒမာနံ-ပေးနေသည်ကို၊ နိဝါရေတိ-တားမြစ်တတ်သေး၏၊ (ပိတ်ပင်တတ်သေး၏၊) စ-သာဓကကား၊ ကဒရိယော၊ ပေ၊ ဘောဇနံတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤ၊ ဂါထာစကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝိ-သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

[ကဒရိယော-မပေးရက်သဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သော၊ (ရှေးနိဿယ၌ “စက်ဆုပ်ဖွယ် သတ္တဝါဖြစ်သော”ဟု ပေး၏၊) ပါပသင်္ကပ္ပေါ-ယုတ်မာသော အကြံအစည်ရှိသော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-မှားသော အယူရှိသော၊ [မိစ္ဆာ+ဒိဋ္ဌိယဿာတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ဂါထာဖြစ်၍ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော”ဟု မရှိဘဲ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟု ရှိရသည်၊] အနာဒရော-ပေးကမ်းမှု၌ လေးစားခြင်းမရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလော-သည်၊) ယာစ မာနာနံ-တောင်းလာသူတို့အား၊ (ဂါထာဖြစ်၍ ဆန္ဒာနုရက္ခဏာ နိဂ္ဂဟိတံဈေယျာသတိသည်၊] ဘောဇနံ-အစားအသောက်ကို၊ ဒဒမာနံ-ပေးသူကို၊ နိဝါရေတိ-တားမြစ်တတ်သေး၏၊ (ပိတ်ပင်တတ်သေး၏၊) သဂါထာဝဂ္ဂ-ကောသလသံယုတ်-တတိယဝဂ်၊ ပုဂ္ဂလသုတ်။]

ယာစကော-တောင်းလာသူကိုကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဝါ-မြင်လသော်၊ ကဋ္ဌကဘာဝေန-ခါးစပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ အဉ္စတိ သင်္ကောစေတိ-တွန့်စေ၏၊ ဣတိ၊ ကဋ္ဌကဉ္စကော-မည်၏၊ တဿ-ထိုခါးစပ်သည့်အတွက် စိတ်ကို တွန့်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘာဝေါ-တည်း၊ ကဋ္ဌကဉ္စကတာ-ရာ၊ အပရော နယော-တစ်နည်းကား၊ ကဋ္ဌဉ္စဂါဟော-ဇွန်းဖျားဖြင့် ထမင်းခူးခြင်းကို၊ (ထမင်းခူးယူကြောင်း ဇွန်းဖျားကို) ကဋ္ဌကဉ္စကတာ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဟိ-ချဲ့၊

ကဋ္ဌကဉ္စကတာ။ ။အဉ္စတိသည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏၊ ကာရိတပစ္စည်းအကြေကြံ၊ “သွားစေ”ဟူသည် တွန့်သွားစေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သင်္ကောစေတိ”ဟု အဓိပ္ပာယ်တွင် ဖွင့်သည်၊ စိတ္တံ-ကို၊ အဉ္စတိ-တွန့်သွားစေတတ်၏၊ ဣတိ အဉ္စကော၊ ဣပစ္စည်း “အဉ္စကော”ဟု ရှိသင့်၏၊ သို့သော် ဇာအုပ်တို့၌ “အဉ္စကော”ဟု ရှိသောကြောင့် ဣပစ္စည်းဟု ကြံပါ၊ ကဋ္ဌကေန-ခါးစပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘာဝပဓာန၊) အဉ္စကော-စိတ်ကို တွန့်သွားစေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ကဋ္ဌကဉ္စကော၊ တဿ+ဘာဝေါ ကဋ္ဌကဉ္စကတာ၊ ရေတ်သီးပါသော အစာကိုစားရာ၌ ငရတ်သီး၏ ခါးစပ်ခြင်းကြောင့် နောက်တွန့်သွားသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ယာစကတို့ကို မြင်သောအခါ ခါးစပ်သကဲ့သို့ ထင်ရသောကြောင့် စိတ်ကို တွန့်သွားစေတတ်သည်၊ ထိုသို့ တွန့်သွားစေခြင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းတရားဟူသည် ဤမစ္ဆရိယပင်တည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ “ကဋ္ဌကဘာဝေန-အမှိုက်ဝင်သကဲ့သို့ မျက်စိစပ်သည်အဖြစ်ဖြင့်”ဟု ပေးလေသည်။]

အပရောနယော။ ။ဤနည်း၌ကား ပုဒ်ပြီးပုံကို အထူးမစိစစ်ဘဲ ကဋ္ဌကဉ္စကသဒ္ဒါ၏ ကဋ္ဌဉ္စဂါဟအနက်ကိုဟောသော အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြလို၍ “ဝုစ္စတိ”ကြံယာဖြင့် မိန့်သည်၊ ဋီကာ၌ “ကဋ္ဌဉ္စဂါဟော ဝိယာတိ ကဋ္ဌဉ္စဂါဟော”ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “သမတိတ္ထိက ပုဏ္ဏာယ”စသော အကျယ်ဝါကျ၌

သမတိတ္တိက ပုဏ္ဏာယ-နခမ်းအရစ်နှင့် အညီအမျှပြည့်သော၊ ဥက္ခလိယာ-ထမင်းအိုး၌၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ဂဏ္ဍန္တာ-ရူးယူသူသည်၊ သဗ္ဗတောဘာဂေန-အလုံးစုံသော အဖို့အားဖြင့်၊ (ပတ်ဝန်းကျင်အားလုံး၌၊) သင်္ကဏိတေန-ကောင်းစွာကုပ်သော၊ (ကုပ်သည့်အတွက် အဖျားတွန့်သော၊) [“သင်္ကဏိတေန-တွန့်သော”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏၊] အဂ္ဂကဋ္ဌဇ္ဈနာ-အဖျားဖြစ်သော ဇွန်းဖြင့်၊ ဂဏ္ဍာတိ-ရူးယူအံ့၊ (စဝံသတိ-သော၊) ပူရေတွာ-ဇွန်းတစ်ခုလုံးကို ပြည့်စေ၍၊ ဂဟေတု-ရူးယူခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ (ယထာ)-မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ မစ္ဆရိပုဂ္ဂလဿ-ဝန်တိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ သင်္ကဏိတိ-ထက်ဝန်းကျင် တွန့်နေ၏၊ တသ္မိ-ထို စိတ်သည်၊ သင်္ကဏိတေ-ထက်ဝန်းကျင် တွန့်လသော်၊ ကာယောပိ-ကိုယ်သည်လည်း၊ တထေဝ-ထို စိတ်အတူသာလျှင်၊ သင်္ကဏိတိ-တွန့်၏၊ ပဋိကုဋ္ဌတိ-ဆုတ်၏၊ ပတိနိဝတ္တတိ-နစ်၏၊ န သမ္ပသာရယတိ-ကောင်းစွာမပြန့်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မစ္ဆေရံ-မစ္ဆေရကို၊ ကဋ္ဌကဉ္စကတာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

န သက္ကောတိတိုင်အောင် ဥပမာနဝါကျ၊ ဧဝံစသည်ကို ဥပမေယျဝါကျဟု ခွဲပါ။ ဇွန်းကကုပ်နေ (တွန့်နေ)သောကြောင့် ထို ဇွန်း၏အဖျားဖြင့် ထမင်းကို ကော်ခတ်ယူသော အခါ ဇွန်းပြည့်အောင် မယူနိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ မစ္ဆရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း အာဝါသစသည်တို့၌ သိမ်းပိုက်ထားသောကြောင့် ပြန့်ပြန့်ပြူးပြူးမရှိဘဲ တွန့်နေသလို ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

သဗ္ဗတော ၊ပေ၊ န သက္ကောတိ။ ။“သဗ္ဗတော ဘာဂေန သင်္ကဏိတေန” ဟူသည် ဇွန်းအဖျားဝယ် ကုပ်နေ (တွန့်နေ)သော ဇွန်းတည်း၊ “ယောက်မ”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ သီဟိုဠ်မှ၌ “အဂ္ဂကဋ္ဌဇ္ဈနာ-အဖျားအဖျားဖြစ်သော ဇွန်းဖြင့်”ဟု ဝိစ္ဆာရှိ၏၊ ထိုဇွန်းဖြင့် အထပ်ထပ်ခပ်ယူသည်ဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏၊ အထပ်ထပ်ကော်ခပ်၍ ယူသော်လည်း ထိုဇွန်း (ယောက်မ)ကို ပြည့်အောင်ယူ၍ မရနိုင်-ဟုလို၊ [ယထာဟိ ကဋ္ဌဇ္ဈဂ္ဂါဟော ယထာဝုတ္တေ ဘတ္တေ န သမ္ပသာရယတိ၊ ဧဝံ မစ္ဆရိယမ္ပိ အာဝါသာ ဒီသူတိ၊-ဋီကာ၊] ဤဥပမာ၌ မစ္ဆရိပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်တွန့်နေပုံသည် အဂ္ဂကဋ္ဌဇ္ဈ၏ တွန့်နေပုံနှင့်တူ၏၊ စိတ်၏တွန့်ခြင်းကြောင့် တစ်ကိုယ်လုံး ပေးကမ်း စွန့်ကြဲရာ၌ တွန့်ဆုတ် တွန့်ဆုတ်ဖြစ်နေခြင်း မပြန့်နွံခြင်းသည် အဂ္ဂကဋ္ဌဇ္ဈ၏ မပြန့်ခြင်းနှင့်တူ၏၊ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းသည် မစ္ဆရိယကြောင့်ဖြစ်ရကား မစ္ဆရိယကို “ကဋ္ဌကဉ္စကဿ+ဘာဝေါ ကဋ္ဌကဉ္စကတာ”ဟု ဆိုသည်။

ပါဠိတော်အနက်ပေးပုံ။ ။“ယာ ကဋ္ဌကဉ္စကတာ-အကြင် တောင်းရမ်းသူ တို့ကိုမြင်လျှင် ခါးစပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် စိတ်ကို တွန့်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ (တစ်နည်း) ယာ ကဋ္ဌကဉ္စကတာ-အကြင် ဇွန်းအဖျားဖြင့် ထမင်းကို ရူးယူခြင်းကဲ့သို့ မပြန့်နွံသောစိတ် ကိုယ်တို့၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဘော တရားသည်”ဟု ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။

အဂ္ဂဟိတတ္ထံ စိတ္တဿာတိ-ကား၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့အား၊ ဥပကာရ
ကရဏေ-လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုခြင်း၌၊ ဒါနာဒိနာ-ပေးခြင်း အစရှိသော၊
အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
ပိတ်ချုပ်အပ်သော်၊ န သမ္ပသာရယတိ-မပြန့်န့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မပြန့်န့်လောက်
အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ စိတ္တဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အာဝရိတွာ-ပိတ်
ချုပ်၍၊ ဂဟိတဘာဝေါ-ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) ပန-ဆက်၊
ယသ္မာ-ကြောင့်၊ မစ္ဆရီ-ဝန်တိုခြင်းရှိသော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ အတ္တနော-၏၊
သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ပရေသံ-တို့အား၊ အဒါတုကာမော-ပေးခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၊
ဟောတိ၊ ပရသန္တကံ-သူတစ်ပါးဥစ္စာကို၊ ဂဏိတုကာမော-ယူခြင်းငှာ အလို
ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဣဒံ အစ္ဆရိယံ-ဤအံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော ပစ္စည်း
သည်၊ (အာဝါသစသည်သည်၊) မယုမေဝ-ငါ၏ဥစ္စာသည်သာ၊ ဟောတု-
ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ အညဿ-အခြားသူ၏ဥစ္စာသည်၊ မာ (ဟောတု)-မဖြစ်
ပါစေသတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဝတ္တိဝသေန-ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ အဿ-
ထိုမစ္ဆရိယ၏၊ အတ္ထံ၊ ပေ၊ လက္ခဏတာ-မိမိစည်းစိမ်ကို လျှို့ဝှက်ခြင်းလက္ခဏာ
ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အတ္ထသမ္ပတ္တိဂဟဏ လက္ခဏတာဝါ-
မိမိစည်းစိမ်ကို ယူခြင်းလက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-
၏၊ ဣမသ္မိံ ဂေါစ္ဆကေ-၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာ
နတ္ထမေဝ-သာ။

အဂ္ဂဟိတတ္ထံ။ ။“အာ+ဂဟိတ”ဟု ခွဲ၊ အာ ဥပသာရသည် အာဝရဏအနက်
ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အာဝရိတွာ+ဂဟိတဘာဝေါ”ဟု ဖွင့်သည်၊ သူတစ်ပါးတို့
အား လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုရာ၌ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်းစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်
မပြန့်န့်လောက်အောင် (ဒါနစသည် မပြုဖြစ်အောင်) စိတ်ကို ပိတ်ချုပ်၍ ယူထားနိုင်
သော သဘောတရား။

ပရသန္တကံ ဂဏိတုကာမော။ ။ဤစကားသည် “မစ္ဆရိယက ပရသန္တကကို
လိုချင်သောသဘောရှိသည်”ဟု ပြလိုသောစကား မဟုတ်၊ မစ္ဆရိယဖြစ်ရာ၌ သူတစ်ပါး
စည်းစိမ်ကို လိုချင်သောလောဘက ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်
ကြောင်း ပြလို၍ ဆိုအပ်သောစကားဖြစ်သည်။

အတ္ထသမ္ပတ္တိနိဂူဟန။ ။သူတစ်ပါးတို့နှင့်ဆက်ဆံသည်ဖြစ်စေ၊ မဆက်ဆံ
သည်ဖြစ်စေ “အာဝါသ”စသည်ကို သူတစ်ပါး၏ဥစ္စာ မဖြစ်စေလိုခြင်းသည် အတ္ထ
သမ္ပတ္တိ (မိမိ၏ပစ္စည်း၊ မိမိရယူရန် ရှိသောပစ္စည်း)ကို+လျှို့ဝှက် ဝန်တိုခြင်း၏လက္ခဏာ
တည်း၊ [အာဝါသာဒိ၊ ပေ၊ မာ အညဿာတိ ပဝတ္တိဝသေန အတ္ထသမ္ပတ္တိ နိဂူဟန
လက္ခဏတာစ ယောဇေတဗ္ဗာ၊-ဋီကာ။]

အတ္ထသမ္ပတ္တိဂဟဏေ။ ။သူတစ်ပါးတို့နှင့်ဆက်ဆံသည်ဖြစ်စေ၊ မဆက်ဆံ
သည်ဖြစ်စေ “အာဝါသ”စသည်ကို မိမိ၏ဥစ္စာချည်းသာ ဖြစ်စေလိုခြင်းသည် အတ္ထ
သမ္ပတ္တိ-မိမိစည်းစိမ်ကို+ဂဟဏ-ယူ ငင်သိမ်းပိုက်ခြင်းလက္ခဏာတည်း၊ [အာဝါသာဒိ

ပန-ဆက်၊ ဣမာနိ သံယောဇနာနိ-တို့ကို၊ ကိလေသပ္ပဋိပါဠိယာပိ-
 ကိလေသာအစဉ်အားဖြင့်လည်း၊ အာဟရိတုံ-ဆောင်ပြခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊
 မဂ္ဂပ္ပဋိပါဠိယာပိ-အားဖြင့်လည်း၊ (အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ကိလေသပ္ပဋိပါဠိယာ-
 အားဖြင့်၊ ကာမရာဂပဋိဃသံယောဇနာနိ-တို့ကို၊ အနာဂါမိမဂ္ဂေန-သည်၊
 ပဟိယန္တိ-ပယ်အပ်ကုန်၏၊ မာနသံယောဇနာနိ-ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊
 (ပဟိယတိ၊) ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသီလဗ္ဗတပရာမာသာ-တို့ကို၊ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂေန-
 (ပဟိယန္တိ၊) ဘဝရာဂသံယောဇနာနိ-ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန (ပဟိယတိ၊)
 ဣဿာမစ္ဆရိယာနိ-တို့ကို၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန (ပဟိယန္တိ၊) အဝိဇ္ဇာ-အဝိဇ္ဇာ
 သံယောဇနာကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန (ပဟိယတိ၊) မဂ္ဂပ္ပဋိပါဠိယာ-အားဖြင့်၊
 ဒိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ မစ္ဆရိယာနိ-တို့ကို၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန (ပဟိယန္တိ၊) ကာမရာဂ
 ပဋိဃာ-တို့ကို၊ အနာဂါမိမဂ္ဂေန (ပဟိယန္တိ၊) မာနဘဝရာဂအဝိဇ္ဇာ-မာနသံယော
 ဇနာ၊ ဘဝရာဂသံယောဇနာ၊ အဝိဇ္ဇာသံယောဇနာတို့ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန (ပဟိ
 ယန္တိ၊) ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁၁၄၀။ ။ဂန္ထဂေါစ္ဆကေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) နာမကာယံ-
 ကို၊ ဂန္ထတိ-ထုံးဖွဲ့တတ်၏၊ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန-စုတိပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်း
 ဖြင့်၊ ဝဋ္ဋသ္မိ-ဝဋ္ဋဆင်းရဲ၌၊ ဃဇ္ဇေတိ-ဆက်စပ်တတ်၏၊ [ဂန္ထတိကို အဓိပ္ပာယ်

၊ပေ၊ မယုမေဝ ဟောတူတိ ပဝတ္တိဝသေန အတ္တသမ္ပတ္တိဂ္ဂဟဏာလက္ခဏတာ၊-
 ဋီကာ၊] အဋ္ဌကထာ၌ “မယုမေဝ ဟောတု၊ မာ အညဿ”ဟု အာကာရနှစ်မျိုးကို
 အတ္တသမ္ပတ္တိဂ္ဂဟန၊ အတ္တသမ္ပတ္တိဂ္ဂဟဏနှစ်မျိုးနှင့် အစဉ်အတိုင်းမတွဲဘဲ ရသင့်သလို
 ရှေ့နောက်ပြောင်းလွဲ၍ တွဲပါ၊ ယထာလာဘာ ယောဇနာနည်း ဖြစ်ပါသည်-ဟူလို။

ဣမာနိ ၊ပေ၊ အာဟရိတုံ။ ။သံယောဇနဟူသည်လည်း ကိလေသာဆယ်ပါး
 နှင့် သဘောတူပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ကိလေသာအစဉ်အားဖြင့် ပယ်သောအခါ
 ကာမရာဂသံယောဇနဟူသော လောဘ၊ ပဋိဃသံယောဇနဟူသော ဒေါသကို အနာ
 ဂါမိမဂ်သည် ပယ်အပ်၏-ဟု ဆို၏၊ [ဘဝရာဂမဟုတ်သော လောဘဟူသမျှကို
 ကာမရာဂဟုဆိုသော မူလဋီကာအလို အရဟတ္တမဂ်ကျမှ ပယ်နိုင်လိမ့်မည်။]

ဣဿာ မစ္ဆရိယ။ ။ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယသံယောဇနတို့သည် အလွန်ကြမ်းသော
 ကိလေသာများဖြစ်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကပင် ပယ်ရသည်၊ မှန်၏-
 သူများဂုဏ်သီရိ သူ့စည်းစိမ်ဟူသည် သူ၏ ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရ
 ကား မိမိမှာ နေသာပါ၏၊ သို့ပါလျက် ထိုစည်းစိမ်ကို မနာလိုနေသော ဣဿာသည်
 အလွန်ကြမ်း၏၊ မိမိစည်းစိမ်ကို နှမြောဝန်တိုနေသော မစ္ဆရိယလည်း ထို့အတူပင်၊
 ထို့ကြောင့် “တချို့သည် တရားအားထုတ်၍ အတော်ပေါက်ပြီဟု ဆိုရလောက်မှ
 ဘုန်းကြီးများကို ဆွမ်းမလောင်းချင်”ဟု ကြားရသည်မှာ တကယ် တရားအစစ်ပေါက်
 ခြင်း ဟုတ်နိုင်ပါမည်လော၊ တတိယပါဠိဒေသနီယ သိက္ခာပုဒ်၌လာသော သောတာပန်
 သမီးခင်ပွန်းနှစ်ယောက်မှာ သံဃာတော်များအား ဆွမ်းလောင်းလွန်း၍ ရဟန်းတော်
 များကိုပင် ဆွမ်းမခံရဟု တားမြစ်တော်မူရပါသေးသည်။

ဖွင့်သည်။] ဣတိ-ကြောင့်၊ ကာယဂန္ဓော-မည်၏။ သဗ္ဗညုဘာသိတမ္ဗိ-
သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည် ဟောတော်မူအပ်သော တရားကိုသော်မှလည်း၊ ပဋိက္ခိပိ
တွာ-ပယ်မြစ်၍၊ [အဘိနိဝိသတိ၌ စပ်၊ ပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ သဗ္ဗညု
ဘာသိတကိုတောင်မှ ပယ်သေး၏။ အခြားသူတို့ ဟောအပ်သောတရားကို
ပယ်ခြင်းငှာ ပြောဖွယ်ရာမရှိဟု ဂရဟာကို ဆည်း၊] လောကော-လောကသည်၊
သဿတော-အခါခပ်သိမ်းထင်ရှား ရှိ၏။ (မြဲ၏။) ဣဒမေဝ-ဤသဿတော
လောကောဟူသော စကားသည်သာ၊ သစ္စ-မှန်၏။ အည-အခြားသော စကား
သည်၊ မောဃံ-အနက်မမှီး အချိုးနီးသာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိနာ အာကာ
ရေန-ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အဘိနိဝိသတိ-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်း၏။
ဣတိ-ကြောင့်၊ ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသော-မည်၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဘိဇ္ဈာကာမရာဂါနံ-အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ဓ၊
ကာမရာဂတို့၏။ ဝိသေသော-သည်၊ အတ္ထိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဘိဇ္ဈာကာယ
ဂန္ဓသ-၏။ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ယော ၂ပေ၊ ကာမရာဂေါတိ-ဟူ၍၊ အဝတွာ-
ဟောတော်မူဘဲ၊ (ကာမရာဂတုန်းကကဲ့သို့ ဟောတော်မူဘဲ၊) ယောရာဂေါ
သာရာဂေါတိအာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ [ကာမရာဂနှင့်
မတူသောကြောင့် တစ်မျိုးဟောတော်မူသည်-ဟူလို၊] ဣမိနာ-ဤယောရာဂေါ
သာရာဂေါအစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဗြဟ္မာနံ ၂ပေ၊ ဟောတိတိ-
ဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ (မယာ)ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုဝုတ္တံ-
ကောင်းစွာ ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပရတော-နောက်၌၊ ကိလေသဂေါစ္ဆကော
ပိ-၌နည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ ထပေတွာ သီလဗ္ဗတပရာမာသန္တိ ဣဓ-
ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ယသ္မာ၊ သံလဗ္ဗတပရာမာသော-သည်၊ ဣဒမေဝ သစ္စန္တိ
အာဒိနာ-အစရှိသော၊ အာကာရေန-အားဖြင့်၊ နာဘိနိဝိသတိ-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံး
မသွင်း၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သီလေန သုဒ္ဓိတိအာဒိနာဝေ-အစရှိသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်သာလျှင်၊ အဘိနိဝိသတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘူတံ-မိစ္ဆာ
ဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ-သော်လည်း၊ တံ-တို့ သီလဗ္ဗတပရာမာသကို၊

တပေတွာ သီလဗ္ဗတပရာမာသန္တိ ဣဓ ၂ပေ၊ အာဟ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ထပေ
တွာ သီလဗ္ဗတပရာမာသန္တိ ဣဒံ”ဟု ကံပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် တွေ့ရ၏။ နောက်၌ “ထပေ
တွာတိ အာဟ”ဟု ဤထပေတွာကိုပင် အာကာရအဖြစ်ဖြင့် ဆိုပြန်၏။ ကံ အာကာရ
တို့သည် သဒ္ဓါအားဖြင့် မတူရ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရသာ တူရသည်။ ဤ၌ သဒ္ဓါ
အားဖြင့်လည်း အလုံးစုံမတူ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်လည်း အလုံးစုံမတူသောကြောင့်
“ဣဒံ”ဟု မရှိသင့်၊ “ဣဓ”ဟု အာဇာရသာ ရှိသင့်၏။ [ထပေတွာ သီလဗ္ဗတပရာမာသံ
တိ ဣဓသည် အပေါင်းအာဇာရ၊ ထပေတွာကား အစိတ်အာဇာရဟု စပ်ပါ၊ ထပေ
တွာ သီလဗ္ဗတပရာမာသံဟူသော ဤပါဌ်၌ (ဤပါဌ်တည်းက) ထပေတွာ-ဟူလို။]

ပဋိက္ခိပန္နော-ပယ်မြစ်တော်မူလိုသည်။ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ထပေတွာ
တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ။

၁၁၆၂။ ။ နိဝရဏဂေါစ္ဆဿ-၏။ ထိနမိဒ္ဓနိဒ္ဒေသေ-ဦး၊ စိတ္တဿ
အကလ္လတာတိ-ကား၊ စိတ္တဿ-၏။ ဂိလာနဘာဝေါ-မကျန်းမာသည်၏အဖြစ်
သည်။ (အတ္ထိ၊) ဟိ-မှန်၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသူကို၊ အကလ္လကောတိ-
အကလ္လကဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝိနယေပိ-ဝိနည်းပါဠိတော်၌လည်း၊
နာဟံ ဘန္တေ အကလ္လကောတိ-တပည့်တော်မကျန်းမာသူ မဟုတ်ပါဘုရား
ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ အကမ္မညတာတိ-ကား၊ စိတ္တဂေလညသင်္ခါ
တောဝ-စိတ်၏ မကျန်းမာသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
အကမ္မညတာ ကာရော-ထိုထိုအမှု၌ မကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်း
အရာသည်၊ (အတ္ထိ။)

ဩလီယနာတိ-ကား၊ ဩလီယနာကာရော-တွဲရ၍ဆွဲခြင်းဟူသော အခြင်း
အရာသည်၊ (အတ္ထိ၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဣရိယာပထိကစိတ္တံ-ဣရိယာပုထ်ကို ထောက်ပံ့
တတ်သော စိတ်သည်၊ ဣရိယပထံ-ကို၊ သန္ဓာရေတုံ-ကောင်းစွာ ဆောင်ထား
ခြင်းငှာ၊ (ထောက်ပံ့ခြင်းငှာ၊) အသက္ကောန္တံ-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ (ထိနမိဒ္ဓနှင့်
ယှဉ်နေခြင်းကြောင့် မစွမ်းနိုင်လသော်၊) ရုက္ခေ-သစ်ပင်၌၊ ဝဂ္ဂုလိ-လင်းနို့
သည်၊ (ဩလီယတိ) ဝိယ-တွဲရ၍ ဆွဲသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ခိလေ-
တံသင်း၌၊ (နံရံဝယ်ရိုက်ထားအပ်သော သံငုတ်စသည်၌) လဂ္ဂိတဖာဏိတ
ဝါရကော-ဆွဲချိတ်အပ်သော တင်လဲအိုးသည်၊ (ဩလီယတိ) ဝိယစ-ကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ (တထာ) ဩလီယတိ-တွဲရ၍ဆွဲ၏၊ တဿ-ထို စိတ်၏၊ တံ
အာကာရံ-ထို အခြင်းအရာကို၊ (တွဲရ၍ ဆွဲသကဲ့သို့ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို၊)

အကမ္မညတာကာရော။ ။ ကမ္မနိ+သာဓု ကမ္မညံ၊ န+ကမ္မံ အကမ္မညံ၊ ထိန
မိဒ္ဓနှင့် ယှဉ်နေသောကြောင့် ထိုထိုအမှုကိစ္စ၌ မကောင်းမွန်၊ မခံငြားသော စိတ်၊
အကမ္မညဿ+ဘာဝေါ အကမ္မညတာ၊ အကမ္မညတာဇဝ+အာကာရော အကမ္မညတာ
ကာရော၊ “အာကာရော”ဟု အပိုထည့်၍ ဖွင့်သဖြင့် တာပစ္စည်း (ဘာဝပစ္စည်း)၏
ဇာတ် ဂုဏ် ကြိယာစသော အနက်ငါးမျိုးတို့တွင် ကြိယာအနက်ဟောဟု ပြသည်။

ဣရိယာပထိကစိတ္တံ။ ။ ဣရိယာပထံ+သန္ဓာရေတိတိ ဣရိယာပထိကံ၊ ဣရိ
ယာပုတ်ကို ဆောင်ထားတတ်သော စိတ်ဟူသည် “အပ္ပနာဇေန၊ ဆဗ္ဗိသကား၊ ယာပတ
လည်း၊ ဖွဲ့တည်းခိုင်စေ၊ တစ်ထွေဝုဋ္ဌော၊ ကာဇောဘိညာ၊ ဒွတ္တိံသာကား၊ နှစ်ဖြာဝိညာတ်၊
ကိုလည်းတတ်၏” ဟူသော စိတ်ငါးဆယ့်ရှစ်ပါးပင်တည်း၊ “ငါးဆယ့်ရှစ်ပါးလုံးပင်
ဩလီယနဖြစ်၏” ဟုကား မယူရ၊ အပ္ပနာဇောတို့သည် မည်သည့်အခါမျှ ဩလီယန
ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဣရိယာပထိကစိတ္တံ ဩလီယတိ” အရ ထိနမိဒ္ဓနှင့်
ယှဉ်သော စိတ်များကိုသာ ယူပါ၊ [တတ္ထ ပန ဗလဝထိနမိဒ္ဓသဟဂတံ စိတ္တံ ဣရိယာ
ပထံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တံတိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ဩလိယနာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ-ပြီး၊ ဒုတိယပဒံ-သံလိယနာဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန-သံ ဥပသာရ ပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝမိတံ-တိုးပွား စေအပ်ပြီး၊ [ဩလိယနာကို သံဥပသာရပုဒ်ဖြင့် တိုးချဲ့လျှင် “သမောလိယနာ” ဟု ဖြစ်သင့်၏။]

လိနံတိ-ကား၊ အဝိပ္ပာရိကတာယ-ပြန့်နှံ့ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိကုဋ္ဌိတံ-တွန့်ဆုတ်ခြင်း သဘောတရားတည်း၊ ဣတရေ-လိနံသဒ္ဓါမှတစ်ပါး ကုန်သော၊ ဒွေ-နှစ်ပါးကုန်သော လိယနာ လိယိတတ္ထံဟူသော သဒ္ဓါတို့သည်၊ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ-အာကာရကို ညွှန်ပြကြောင်း၊ ဘာဝကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတို့တည်း၊ ထိနန္တိ-ကား၊ သပ္ပိပိဏ္ဍော-ထောပတ်စိုင့်သည်၊ (ထောပတ်ခဲ သည်)၊ အဝိပ္ပာရိကော ဝိယ-ပြန့်နှံ့ခြင်း မရှိသကဲ့သို့၊ (တထာ) အဝိပ္ပာရိက တာယ-ထိုထိုအာရုံ၌ ပြန့်နှံ့ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဃတဘာဝေန- တခဲနဲ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ [အဝိပ္ပာရိကတာယကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဋ္ဌိတံ-တည်သော သဘောတရားတည်း၊ [ထိနန္တိ ထာဓာတ်၊ ဌာနအနက်ဟော၊ “ထာတိ တိဋ္ဌတိတိ ထိနံ” ထာ၏အာကို ဣပြ၊] ထိယနာတိ-ထိယနာဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ အာကာရနိဒ္ဒေသာ-အာကာရကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊ (မပြန့်ကြဲပုံ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း၊) ထိယိတဘာဝေါ-တခဲနက် အားဖြင့်ဖြစ်သော တည်တံ့သော စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ ထိယိတတ္ထံ- မည်၏၊ [“ထိနေန+အယိတံ ထိယိတံ၊ “ထိနယိတ” ဟု ဆိုလိုလျက် နကို ချေ၊ ထိယိတဿ+ဘာဝေါ ထိယိတတ္ထံ” ဟု ပြ၊] အဝိပ္ပာရဝသေနော-ပြန့်နှံ့ ခြင်း မရှိသည်၏အစွမ်းကြောင့်သာလျှင်၊ ထဒ္ဓတာ-ထန်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ (တခဲနက်၏အဖြစ်တည်း၊) ဣတိ အတ္ထော။

၁၁၆၃။ ။ ကာယဿာတိ-ကား၊ ခန္ဓတ္ထယသင်္ခါတဿ-စေတသိက် ခန္ဓာသုံးပါးအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ နာမကာယဿ-နာမကာယ၏၊ အကလ္လ တာ အကမ္မညတာတိ-ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ (ထိန နိဒ္ဒေသ၌) ဂုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ မေယော-မိုးတိမ် သည်၊ အာကာသံ-ကို၊ (ဩနယုတိ) ဝိယ-ဖုံးလွှမ်းတတ်သကဲ့သို့၊ (တထာ) ကာယံ-နာမကာယကို၊ ဩနယုတိ-ဖုံးလွှမ်းတတ်၏၊ ဣတိ၊ ဩနာဟော- မည်၏၊ [အဝပုဗ္ဗ၊ နဟ-ဗန္ဓနေဟူသော ဓာတ်တည်း၊ ဖွဲ့ခြင်းကိုပင် “ဆာဒေတိ အဝတ္ထရတိ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။] သဗ္ဗတောဘာဂေန-အလုံးစုံသော အဖို့အား ဖြင့်၊ ဩနာ ဟော-ဖုံးလွှမ်းတတ်သော သဘောတရားသည်၊ ပရိယောနာထော- မည်၏၊ အဗ္ဘန္တရေ-အတွင်း၌၊ (စိတ်၌) သမောရန္တတိ-ထက်ဝန်းကျင် ပိတ်ချုပ် ထားတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အန္တောသမောရောဓော-မည်၏၊ [စိတ်ကို အခြား အာရုံ၌ ပြန့်၍မသွားစေဘဲ ငိုက်၍နေသောအားဖြင့် နာမကာယကို ပိတ်ချုပ်ထား တတ်သည်-ဟူလို၊] ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြအံ့၊ နဂရေ-ပိတ်ဆို၍၊

ဂဟိတော-ရန်သူတို့က ယူထားအပ်ပြီးသော်၊ မနုဿာ-မြို့နေသူ လူတို့သည်၊ ဗဟိ-မြို့ပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခမိတုံ-ထွက်ခြင်းငှာ၊ န လဘန္တိ ယထာ-နံသကဲ့သို့၊ ဧဝံပိ-တူလည်း၊ မိဒ္ဓေန-သည်၊ သမောရဒ္ဓါ-ထက်ဝန်းကျင် ပိတ်ချုပ်အပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-စေတသိက်ခန္ဓာတရားတို့သည်၊ ဝိဗ္ဗာရဝသေန-အာရုံတစ်ပါးသို့ ပြန်နဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိက္ခမိတုံ-ထွက်ခြင်းငှာ၊ (ထွက်ခွင့်ကို) န လဘန္တိ-နံ၊ တသ္မာ၊ အန္တောသမောဓာရောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

မေဓတိ-ညှင်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ၊ မိဒ္ဓ-မိဒ္ဓမည်၏၊ အကမ္မညဘာဝေန-ထိုထိုအမှု၌ မကောင်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝိဟိသတိ-ညှင်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ-အတ္ထော၊ [ထိုထိုအမှု၌ မကောင်းအောင် လုပ်သောအားဖြင့် နာမကာယကို ညှင်းဆဲတတ်သည်-ဟူလို၊] တေန-ထို သဘောတရားဖြင့်၊ (သတ္တာ-တို့သည်၊) သုပန္တိ-အိပ်ချင်တတ်ကုန်၏၊ (ငိုက်မျည်းတတ်ကုန်၏၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ သောပွဲ-မည်၏၊ [အိပ်ပျော်နေသောအခါ၌ မိဒ္ဓမဖြစ်၊ အိပ်ချင်၍ ငိုက်သောအခါ၌သာ မိဒ္ဓဖြစ်သည်၊] အက္ခိဒလာဒိနံ-အထက်အောက် မျက်လွှာအစရှိသည်တို့၏၊ (မျက်တောင် အစရှိသည်တို့၏၊) ပစလဘာဝံ-တလှုပ်လှုပ်တို့၏ အဖြစ်ကို၊ ကရောတိ-ပြုတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပစလာယိကာ-မည်၏၊ သုပနာ သုပိတတ္တန္တိ-ဟူသော သဒ္ဓါတို့သည်၊ အာကာရဘာဝနိဒ္ဓေသာ-တို့တည်း၊ [ယံ ပန နေသံဟု ပါဠိရှိစေ၊] ပန-ဆက်၊ နေသံ-ထို သုပနာ၊ သုပိတတ္တံပုဒ်တို့၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ယံ သောပွပဒံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) တဿ-ထို သောပွပုဒ်ကို၊ ပုန၊ ဝစန-ဟောတော်မူခြင်း၌၊ ကာရဏံ-ကို၊ ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ [လောကနိဒ္ဓေသ၌ ဇောနှစ်ထပ်ပါရာဝယ် အကြောင်းပြခဲ့သည်-ဟူလို။]

ဣဒံ ဝုစ္စတိ ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏန္တိ-ကား၊ ဣဒံ ထိနဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ (ဣဒံ) မိဒ္ဓဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကကော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ၊ အာဝဓာရဏဋ္ဌေန-ကုသိုလ်တရားတို့ကို တားမြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ထိနိမိဒ္ဓနိဝရဏန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဟောတော်မူအပ်၏၊ ယံ-အကြင် ထိနမိဒ္ဓသည်၊ ယေဘုယျေန-အားဖြင့်၊ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ ပုထုဇ္ဇေပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ နိဒ္ဓါယ-အိပ်ခြင်း၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂ အပရဘာဂေသု-ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့တို့၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (ရှေ့အဖို့၌ အိပ်ချင်သော အခါဖြစ်၏၊ နောက်အဖို့၌ အိပ်ရေးမဝသော အခါဖြစ်၏၊) တံ-ထို ထိနမိဒ္ဓကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊ သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ-အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်အပ်၏၊ [အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ဖြတ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် ရဟန္တာများအိပ်ချင်နေကြသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိရကား “ခိဏာ သဝါနံ ပန” စသည် မိန့်၊] ပန-ထိုသို့ပင် ထိနမိဒ္ဓကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ်ပြီး ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ခိဏာသဝါနံ-တို့၏၊ ကရဇကာယဿ-ကရဇကာယ၏၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝေန-အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ပင်ပန်းသောအခါ၌ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဘဝဂေါတရဏံ-ဘဝင်သို့ သက်ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊

တသ္မိ-ထို ဘဝင်သည်၊ အသမ္ဘိဿေ-ဝိထိစိတ်တို့နှင့် မရောသည်ဖြစ်၍၊ ဝတ္တမာနေ-ဖြစ်လသော်၊ တေ-ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သုပန္နိ-အိပ်ချင်တော် မူကြကုန်၏၊ သာ-ထိုအိပ်ချင်ခြင်းသည်၊ နေသံ-ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ နိဒ္ဒါနာမ-နိဒ္ဒါမည်သည်၊ (ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို ဖြတ်ခြင်းမည်သည်၊) ဟောတိ၊ တေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဘိဇာနာမိ၊ ပေ၊ ဩက္ကမိတာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [အဂ္ဂိဝေဿန-အဂ္ဂိဝေဿန၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ဂိမ္မာနံ- နွေလတို့၏၊ ပစ္ဆိမေ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ မာသေ-လ၌၊ စတုဂ္ဂုဏံ-လေးထပ် ရှိသော၊ သံဃာဋ္ဌိ-ကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းတော်မူ၍၊ [နဂိုက နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီး ကို နှစ်ထပ်ခေါက်လိုက်သောအခါ လေးထပ်ဖြစ်သွားသောကြောင့် “စတုဂ္ဂုဏံ” ဟု မိန့်သည်၊] ဒက္ခိဏေနပဿေန-လင်္ကာနံပါးတော်ဖြင့်၊ သတော-အမှတ် ရတော်မူသည်၊ သမ္မဇာနော-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ) နိဒ္ဒါ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကမိတာ-သက်ရောက်တော်မူဖူးသည်၊ (ဟုတွာ) အဘိဇာနာမိ-သိတော်မူ၏၊ [မူလပံ၊ မဟာယမကဝဂ်၊ မဟာ သစ္စကသုတ်။]

ပန-ဆက်၊ ဧဝရူပေါ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကရဇ္ဇကာယဿ-၏၊ အယံ ဒုဗ္ဗလဘာဝေါ-ဤအားမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ န မဂ္ဂါဝဇ္ဈော-မဂ်သည် မပယ် အပ်၊ မပယ်နိုင်၊ ဥပါဒိန္နကေပိ-ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာကိုယ်၌လည်းကောင်း၊ (ငါ၏ကိုယ်”ဟု ယူအပ်သော သက်ရှိခန္ဓာကိုယ်၌လည်းကောင်း၊) အနုပါဒိန္န ကေပိ-အနုပါဒိန္နဝတ္ထု၌လည်းကောင်း၊ (ဥပါဒိန္နမဟုတ်သော သစ်ပင်စသော သက်မဲ့ဝတ္ထု၌လည်းကောင်း၊) လဗ္ဘတိ-ရအပ် ရနိုင်၏၊ ဥပါဒိန္နကေ-ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာကိုယ်၌၊ လဗ္ဘမာနော-ရအပ်သော်၊ (ဧဝရူပေ ကာလေ လဗ္ဘတိ၌ စပ်၊) ယဒါ-၌၊ ခိဏာသဝေါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒီဃမဂ္ဂံ-ရည်သောခရီးကို၊ ဂတော-ကြွတော်မူပြီးသည်၊ ဟောတိ၊ ဝါပန-သည်သာမကသေး၊ အညတရံ- အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ကတွာ-ပြုလုပ်၍၊ (ပြုလုပ် ခြင်းကြောင့်၊) တိလန္တော-ပင်ပန်းတော်မူသည်၊ (ဟောတိ၊) ဧဝရူပေ-သော၊ ကာလေ-အခါ၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ် ရနိုင်၏၊ အနုပါဒိန္နကေ-အနုပါဒိန္နကဝတ္ထု၌၊ လဗ္ဘမာနော-သော်၊ ပဏ္ဏပုပ္ဖေသု-အရွက် အပွင့်တို့၌၊ လဗ္ဘတိ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကစ္စာနံ-အချို့ကုန်သော၊ ရုက္ခာနံ-ကုက္ကိုပင်စသော သစ်ပင်တို့၏၊ ပဏ္ဏာနိ- အရွက်တို့သည်၊ သူရိယာတပေန-နေရောင်ကြောင့်၊ ပသာရယန္တိ-ပြန့်ကုန်၏၊ ရတ္တိံ-၌၊ ပဋိကုဋ္ဌန္တိ-တွန့်ကုန်၏၊ [ပုပ္ဖ-သရဇာတ် စုရာဓိဏယပစ္စည်း၊ ဝိတ္ထာရအနက်ဟော၊ ပသာရယန္တိဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊] ပဒုမပုပ္ဖာဒိနိ-ပဒုမ္မာကြာပန်း အစရှိသောပန်းတို့သည်၊ သူရိယာတပေန-ကြောင့်၊ ပုပ္ဖန္တိ-ပွင့်ကုန်၏၊ ရတ္တိံ-၌၊ ပုန-ထစ်ဖန်၊ ပဋိကုဋ္ဌန္တိ-တွန့်ကုန်၏၊ (ငုံကုန်၏၊) ဣဒံ ပန မိဒ္ဓံ-

ဤမိဒ္ဓသည်ကား၊ အကုသလတ္တာ-အကုသိုလ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ခိဏာသဝါန-
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏(သန္တာန်၌) န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

☰

တတ္ထ-ထိုအကုသလတ္တာ ခိဏာသဝါန န ဟောတိဟူသော စကားရပ်၌၊
[“တတ္ထ မိဒ္ဓါခိကာရေ”ဟု ယောဇနာစွဲသည်၊] (ဌတွာ-၍၊ စောဒကဿ-
၏၊ ဤဒိသီ-သော၊ စောဒနာ-စောဒနာစကားသည်၊) သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊
(ကိဒိသီ-သော၊ စောဒနာ-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာသနည်း၊) မိဒ္ဓ-သည်၊
အကုသလံ-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ကဿာ-နည်း၊ ရူပတ္တာ-ရုပ်၏အဖြစ်ကြောင့်
တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ရူပံ-သည်၊ အဗျာကတံ-အဗျာကတတည်း၊ ဣဒ္ဓ-ဤမိဒ္ဓ
သည်လည်း၊ ရူပံ-ရုပ်တည်း၊ တေနော-ထို့ကြောင့်ပင်၊ ဧတ္ထ-ဤမိဒ္ဓနိဒ္ဓေသ၌၊
ကာယဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာတိ-ဟူ၍၊ ကာယဂ္ဂဟဏံ-ကာယသဒ္ဓါ
ကို၊ ကတံ-ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ (ဤဒိသီ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ စောဒနာ-
သည်၊ သိယာ-၏၊) ကာယဿာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တမတ္တေန-ဆိုအပ်သော စကား
မျှကြောင့်၊ ဧတံ-ဤ မိဒ္ဓသည်၊ ရူပံ-သည်၊ ယဒိ (ဟောတိ)-အံ၊ (ဧဝံ
သတိ၊) ကာယပဿဒ္ဓါဒယောပိ-ကာယပဿဒ္ဓိ အစရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊
[အာဒိဖြင့် ကာယလဟုတာ ကာယမုဒုတာ စသည်တို့ကို ယူ] ဓမ္မာ-တို့သည်၊
ရူပမေဝ-ရုပ်ချည်းသာ၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ သုခဉ္စ ပေ၊ သစ္စိကရော
တိတိ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ သုခ ပေ၊ သစ္စိကရဏာနိပိ-သုခဝေဒနာကို
ခံစားခြင်း၊ ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းတို့သည်လည်း၊
ရူပကာယေနော-ရူပကာယဖြင့်သာ၊ သိယံ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ တဿာ-ကြောင့်၊
(ထိုသို့ ကာယသဒ္ဓါက ရုပ်အဖြစ်ကို မပြီးစေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊)
[ကာယဿာတိ ဝစနဿ ရူပတ္တာ သာဓကတ္တာ၊] ဧကံမိဒ္ဓ-ဤ မိဒ္ဓသည်၊
ရူပံ-ရုပ်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ န ဝုတ္တဗ္ဗံ-မဆိုထိုက်၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤကာယဿ အကလ္လတာဟူသော ပါဠိတော်ပါဌ၌၊
နာမကာယော-နာမကာယသည်၊ ကာယောနာမ-ကာယမည်သည်၊ (ဟောတိ၊)
နာမကာယော-သည်၊ (ကာယောနာမ-သည်၊) ယဒိ (ဟောတိ၊) အထ-

သုခပဋိသံ ပေ၊ သိယံ။ ။ “ကာယဿ အကလ္လတာ”စသည်၌ ကာယသဒ္ဓါ
ကို ဟောတော်မူကာမျှဖြင့် ဤမိဒ္ဓကို ရုပ်ဟုဆိုလျှင် “သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ”
စသည်၌ သုခဝေဒနာကို ရုပ်တည်းဟူသော ကိုယ်ကြီးဖြင့်ခံစားခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရုပ်
တည်းဟူသောကိုယ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်းများ ဖြစ်ကုန်စရာရှိ၏၊ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်း
ကြောင့် သုခကို ခံစားသောတရား၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသော တရားသည် ရုပ်
တရားပင် ဖြစ်စရာရှိသည်-ဟူလို၊ [အမှန်ကား ရုပ်ဖြင့် မခံစားနိုင်၊ နာမ်ဖြင့်သာ ခံစား
နိုင်၏၊ ရုပ်ဖြင့်မျက်မှောက် မပြုနိုင်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် အဘိညာဉ်
တို့ဖြင့်သာ မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည်။]

ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကသ္မာ၊ သောပွံ ပစလာယိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်
မူအပ်သနည်း၊ ဟိ-မှန်၊ နာမကာယော-သည်၊ န သုပတိ-မအိပ်ငိုက်၊ နစ
ပစလာယတိ-မျက်တောက် တလှုပ်လှုပ်ကိုလည်း မပြုတတ်၊ ဣတိ-ဤကား
စောဒနာတည်း၊ လိင်္ဂါဒိနံ-လိင်္ဂအစရှိသည်တို့သည်၊ (လိင်္ဂ၊ နိမိတ္တ၊ ကုတ္တ၊
အာကပ္ပတို့သည်၊) ဣန္ဒြိယဿ-ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေ၏၊ (ဖလာနိ-အကျိုးတို့
သည်၊ ဟောန္တိ) ဝိယ-နိသကဲ့သို့၊ (တထာ) တဿ-ထို မိဒ္ဓ၏၊ ဖလတ္တာ-
အကျိုး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သောပွံ ပစလာယိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊) ဟိ-
ချဲ့၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂ-မိန်းမတို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တ-မိန်းမတို့၏
အမှတ်အသားလည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိကုတ္တ-မိန်းမတို့ပြုအပ်သော အပြုအမူ
လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထာကပ္ပော-မိန်းမတို့၏ သွားခြင်းစသော အသွင်အပြင်
လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ လိင်္ဂါဒိနံ-ဤလိင်္ဂ အစရှိသည်တို့ကို၊
ဣတ္ထိန္ဒြိယဿ-၏၊ ဖလတ္တာ-ကြောင့်၊ ဝုတ္တာနိယတာ-(ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ၌)
ဟောတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ နာမကာယဂေလညသင်္ခါတဿ-
နာမကာယ၏မကျန်းမမာသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဣမဿာပိ မိဒ္ဓဿ-
၏လည်း၊ ဖလတ္တာ-ကြောင့်၊ သောပ္ပာဒိနိ-တို့ကို၊ ဝုတ္တာနိ-နိပြီ၊ ဟိ-မှန်၊
မိဒ္ဓေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ တာနိ-ထိုအိပ်ငိုက်ခြင်းစသော အကျိုးတို့သည်၊
ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဖလူပစာရေန-အားဖြင့်၊ (သောပ္ပစသော အကျိုး၏
အမည်ကို အကြောင်းမိဒ္ဓ၌ တင်စားသောအားဖြင့်၊) မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရုပ်-
သည်၊ သမာနံပိ-သော်လည်း၊ ဝါ-သော၊ (မိဒ္ဓံ-ကို၊) သောပွံ၊ ဝေ၊ သုပိတတ္ထံ
တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ အက္ခိ၊ ဝေ၊ ပစာလာယိကာတိ-ဟူသော၊ ဝစနတ္ထေနာပိ-
အားဖြင့်လည်း၊ အယံ အတ္ထော-“ဖလူပစာရအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီဟူသော ဤ
အနက်ကို၊ သာမိတောဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ ပစာလာယိကာကို ဝိဂြိဟံ
ပြုရာ၌ “ပစာလာယံ-မျက်လွှာတို့၏ တလှုပ်လှုပ်ဖြစ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-
ပြုတတ်၏”ဟု ပြုရ၏၊ ထို့ကြောင့် မိဒ္ဓသည်၊ ပစာလာယိက မဟုတ်၊ မိဒ္ဓ
ပြုအပ်သော အကျိုးသည်သာ ပစလာယိကဖြစ်၏၊ ထိုအကျိုးဖြင့် အကြောင်း
မိဒ္ဓကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်-ဟူလို။]

နဟိ နာမကာယော သုပတိ။ ။ အိပ်ပျော်နေသောအခါ ဘဝင်အစဉ်ဟူသော
နာမကာယသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နာမကာယသည် အိပ်၏၊ သို့ပါလျှက် အဘယ်
ကို ရည်ရွယ်၍ “နဟိ နာမကာယော သုပတိ”ဟု စောဒကပုဂ္ဂိုလ် ဆိုပါသနည်းဟု
မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-ထိနမိဒ္ဓကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့ကြောင့် ရူပကာယ
(ခန္ဓာကိုယ်) တစ်ခုလုံး လေးလံသောအခါ ကိုယ်လက်အင်္ဂါများ ထိုထိုအမှုကို
ပြုလုပ်ခြင်းမှ ဆုတ်နုတ်၍ အိပ်ငိုက်လာ၏၊ ထို အိပ်ငိုက်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “န ဟိ
နာမကာယော သုပတိ=နာမကာယသည် မအိပ်ငိုက်”ဟု ဆိုသည်၊ “ရူပကာယသာ
အိပ်ငိုက်သည်”ဟူလို။

စ-သည်သာမကသေး၊ ဩနာဟာဒိဟိပိ-ဩနာဟအစရှိသော ပါဠိတော်တို့ဖြင့်လည်း၊ (ဩနာဟော၊ ပရိယောနာဟော၊ အန္တောသမောရောဓောဟူသော ပါဠိတော်တို့ဖြင့်လည်း၊) အဿ-ဤ မိဒ္ဓ၏၊ အရူပဘာဝေါ-နာမ်၏အဖြစ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဒိပိတောယေဝ-ပြတော်မူအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ ရူပံ-သည်၊ နာမကာယဿ-ကို၊ ဩနာဟော-ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပရိယောနာဟော-ထက်ဝန်းကျင် ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်လည်းကောင်း၊ အန္တောသမောရောဓော-အတွင်း၌ ပိတ်ချုပ်ထားတတ်သည်လည်းကောင်း၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဩနာဟာဒိဟိပိ-တို့ဖြင့်လည်း၊ အဿ-၏၊ အရူပဘာဝေါ-ကို၊ ဘဂဝတာ၊ ဒိပိတောယေဝ-သည်သာ။)

နနုစ-စောဒနာပါဦးအံ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စောဒနာပါအံနည်း၊) ဣမိနာဝကာရဏေန-ဩနာဟအစရှိသော ဤအကြောင်းကြောင့်ပင်၊ [ဩနာဟာဒိနာ ဣမိနာဝကာရဏေန၊-ယောဇနာ၊] ဧတံ-ဤမိဒ္ဓသည်၊ ရူပံ-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ အရူပံ-နာမ်သည်၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုကို၊ ဩနာဟော-ဖုံး လွှမ်းတတ်သည်၊ န ဟောတိ၊ ပရိယောနာဟော-သည်၊ န (ဟောတိ၊) အန္တောသမောရောဓော-သည်၊ န (ဟောတိ၊) ဣတိ-ဤသို့ (စောဒနာပါ၏၊) ယဒိဧဝံ-ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် (ရုပ်၏ဩနာဟ အစရှိသည်၏အဖြစ်ပြီးစီးလျှင်၊) [“ဣမိနာဝကာရဏေန-ကြောင့်ပင်၊ ဧတံ-ဤမိဒ္ဓသည်၊ ရူပံ-သည်၊ ယဒိ ဟောတိ-အံ၊ ဧဝံ သတိ-သော်” ဤသို့လည်း ပေးရိုးပေးစဉ်အတိုင်း ပေးနိုင်၏၊] (အရူပဿ-နာမ်၏၊) အာဝရဏမ္ဘိ-တားမြစ်ခြင်းသည်လည်း၊ န ဘဝေယျ-မဖြစ် တော့ရာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဩနာဟာဒိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၌ စပ်၊) ကာမတ္တန္တာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ အရူပဓမ္မာ-တို့သည်၊ အာဝရဏဋ္ဌေန-တားမြစ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဝရဏာ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)ယထာ-န်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣမဿာပိ-ဤမိဒ္ဓ၏လည်း၊ (နိဝရဏတွင်ပါဝင်သော ဤမိဒ္ဓ၏လည်း၊) ဩနာဟာဒိ အတ္ထေန-ဩနာဟ အစရှိသောအနက်ကြောင့်၊ ဩနာဟာဒိတာ-ဩနာဟ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဩနာဟ အစရှိသောအမည်ကို၊) ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ယဒိ ဧဝံ ।ပေ၊ န ဘဝေယျ။ ။ယဒိ ရူပဿ ဩနာဟာဒိတာ သိဒ္ဓါ၊ [ယဒိ ဧဝံ၏ မူလဋီကာစွဲနက်၊ ရှေးဝါကျစကားကို အားလုံးလိုက်စေ၍ “ယဒိ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ”ဟု စွဲရမည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုအနက်ကို အကျဉ်းချုပ်၍ စွဲနက်ကို ပြသည်၊] အရူပဿ နသိယာ၊ အာဝရဏံပိ နဘဝေယျ၏အဖွင့်၊) ဤအဖွင့်အတိုင်း “အရူပဿ အာဝရဏံပိ န ဘဝေယျ”ဟု ပေးရသည်၊ တံတား (ရေကာတာရိုး)ကို ဖွဲ့ဆည်းခြင်းစသည်တို့၌ ရေကာတာဝယ်ပါဝင်သော ရုပ်တရားတို့၏တားဆည်းပုံကို မြင်ရသောကြောင့် နာမ်တရားမှာ အာဝရဏ (တားဆည်းခြင်း)လည်း မဖြစ်နိုင်ရာ ရောက်သည်-ဟူလို၊ [သေတုဗန္ဓာဒီသု ।ပေ၊ န ဘဝေယျာတိ အတ္ထော၊-ဋီကာ။]

အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ပဉ္စနိဝရဏော၊ ပေ၊ ဒုဗ္ဗလီကရဏတိ-ဟူ၍၊ ဝစနတောပိ-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဧတံ-ဤမိဒ္ဓသည်၊ အရူပံ-နာမ်တည်း၊ [ပဉ္စနိဝရဏံ မိဒ္ဓလည်းပါဝင်ရကား ဤမိဒ္ဓသည် နာမ်တရားဖြစ်၏-ဟူလို၊] ဟိ-မှန်၊ ရူပံသည်၊ စိတ္တုပက္ခိလေသော-စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သည်၊ န ဟောတိ၊ ပညာယ-၏၊ ဒုဗ္ဗလီကရဏံ-အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောတရားသည်၊ န ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ရူပံ-သည်၊ စိတ္တုပက္ခိလေသော-သည်လည်းကောင်း၊ ပညာယ-၏၊ ဒုဗ္ဗလီကရဏံ-သည်လည်းကောင်း၊) န ဟောတိ-မဖြစ်ဘဲရှိအံ့နည်း၊ သန္တိဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဥပက္ခိလေသောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံနန-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်လော၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၏၊ ဧကေ-အချို့ကုန်သော၊ (ယေ) သမဏဗြာဟ္မဏာ-အကြင် ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည်၊ သုရံ-သေရည်ကို၊ ပိဝန္တိ-သောက်ကြကုန်၏၊ မေရယံ-အရက်ကို၊ (ပိဝန္တိ၊) သုရာမေရယပါနာ-သေရည်အရက်ကို သောက်ခြင်းမှ၊ အပ္ပဋ္ဌိပိရတာ-မရှောင်ကြဉ်ကြကုန်၊ (တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊) သန္တိ-န်၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့ကို၊ အယံ-ဤသေရည်အရက်သောက်ခြင်းသည်၊ မဋ္ဌမော-ရှေးဦးစွာသော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဥပက္ခိလေသော-ညစ်နွမ်းကြောင်းတည်း၊ [အဂုံတ္တုရံ-စတုက္ကနိပါတ်၊ ရောဟိတသဝဂ်၊ ဥပတ္တိလေသသုတ်။]

[စိတ္တုပက္ခိလေသ၏သာကို ပြပြီး၍၊ ပညာယဒုဗ္ဗလီကရဏ၏သာကကို ပြလိုသောကြောင့် “အပရမ္မိ” စသည်ကို မိန့်၊] အပရမ္မိ-အခြားသော သုတ်ကိုလည်း၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ကိံ) ဆခေါ် မေ ဂဟပတိပုတ္တ၊ ပေ၊ ဘဝတိတိ-ဟူ၍၊ (ဝုတ္တံ-ပြီ၊) [ဂဟပတိပုတ္တ-သူကြွယ်သော၊ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဿာနာနုယောဂေ-ယဇ်မှုကြောင်း၊ မေလျော့ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော သေရည် အရက်သောက်မှုကို အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်း၌၊ အာဒိနဝါ-အပြစ်တို့သည်၊ ဣမေဆ-ဤ ခြောက်ပါးတို့တည်း၊ (ကတမေ-အဘယ်ခြောက်ပါးတို့နည်း၊) သန္တိဋ္ဌိကာ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော၊ ဓနဟာနိ-ဥစ္စာ၏ဆုံးရှုံးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) (သုရာ-သေရည်သည်၊) ကလဟပ္ပဝဗုဒ္ဓိ-ခိုက်ရန်ကိုတိုးပွားစေတတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ရောဂါနံ-ရောဂါတို့၏၊ အာယတနံ-တည်ရာအကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) အကိတ္တိသဉ္ဇနနိ-ကျော်စောမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ကောပီနနိဒံသနိ-အင်္ဂါဇာတ်ကို ဖော်ပြတတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ပညာယ-၏၊ ဒုဗ္ဗလီကရဏန္တေ-အားမရှိအောင် ပြုခြင်းသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဆဋ္ဌံ-ခြောက်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ပဒံ-အကြောင်းသည်၊ ဘဝတိ-ဒီဃနိယာယံ သင်္ဂါလသုတ်။]

စ-ဆက်၊ ပစ္စက္ခတောပိ-မျက်မှောက်အားဖြင့်လည်း၊ ဧတံ-ဤ စေတသော ဥပက္ခိလေသ၊ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏ ဖြစ်ခြင်းဟူသောအနက်သည်၊ သိဒ္ဓမေဝ-

ပြီးသည်သာ၊ [ပိဖြင့် ဘုရားဟောတရားတော်ကို ပေါင်း၊] ယသ္မာ-ကြောင့်၊ မဇ္ဇေ-သေရည် အရက်သည်၊ ဥဒရဂတေ-ဝမ်းတွင်းသို့ ရောက်လသော်၊ စိတ္တံ-သည်၊ သံကိလိဿတိ-ညစ်နွမ်း၏၊ ပညာ-သည်၊ ဒုဗ္ဗလာ-အားမရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ မဇ္ဇဝိယ-သေရည် အရက်ကဲ့သို့၊ မိဒ္ဓမ္မိ-သည်လည်း၊ စိတ္တံ သံကိလေသောစေတ-စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပညာယ-၏၊ ဒုဗ္ဗလီကရဏဉ္စ-အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်လည်းကောင်း၊ သိယာ-ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊ န-မဖြစ်သင့်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) ပစ္စယနိဒ္ဒေသတော-အကြောင်း၌ အကျိုးကို ညွှန်ပြကြောင်းတည်း။

ဟိ-ချဲ့၊ [ယောဇနာ၌ “ဒဠိ”ဟု ဆို၏၊] မဇ္ဇ-သည်၊ သံကိလေသော-ညစ်နွမ်းကြောင်းသည်၊ ယဒိဘဝေယျ၊ (ဧဝံသတိ၊) သော-ထိုသေရည်အရက်သည်၊ (နိဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆေယျ၌ စပ်၊) ဣမေပဉ္စ၊ ပေ၊ ဥပက္ကိလေသောတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝမေဝ၊ ပေ၊ ဥပက္ကိလေသောတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကတမေ၊ ပေ၊ ဥပက္ကိလေသောတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝမာဒိသု-အစရှိကုန်သော၊ ဥပက္ကိလေသနိဒ္ဒေသေသု-ဥပက္ကိလေသ၏ နိဒ္ဒေသတို့၌၊ နိဒ္ဒေသံ-အကျယ် ညွှန်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆေယျ-ရောက်ရာ၏၊ [စေတသော-စိတ်၏၊ ဥပက္ကိလေသ-ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣမေ နိဝရဏေ-တို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊- (မဇ္ဈိမနိကာယံ၊ မူလပံ၊ ဩပမ္ပဝဂ်၊ စူဠဟတ္ထိပဒေါ ပမသုတ်၊) ဘိက္ခဝေ-တို့၏၊ ဧဝမေဝခေါ-ဤအတူပင်၊ စိတ္တဿ-၏၊ ဥပက္ကိလေသော-ညစ်နွမ်းကြောင်းတို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-တို့တည်း၊ ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ-ယင်း ညစ်နွမ်းကြောင်းတို့သည်၊ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ-ညစ်နွမ်းစေအပ်သော၊

မဇ္ဇေ၊ ပေ၊ ဟောတိ။ ။ စိတ္တံ သံကိလိဿတိအရ “စိတ်ညစ်”ဟူရာ၌ စိတ် မချမ်းမသာဖြစ်သော စိတ်ညစ်ခြင်း မဟုတ်၊ တဏှာရာဂ လောဘစသည် ထကြွ၍ စိတ်ယုတ်မာ ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ပညာ ဒုဗ္ဗလာဟူရာ၌လည်း ကုသိုလ်ရေးဆိုင်ရာ ပညာအစစ်အမှန်ကို ဆိုလိုသည်၊ အရက်သောက်ပြီးသောအခါ ထိုအစစ်အမှန်ပညာ မျိုးကား မဖြစ်နိုင်၊ လောကီရေးရာကြံစည်သော ပညာအတု၏ သွက်လက်မှုကို အကြောင်းပြု၍ “ပညာဒုဗ္ဗလာ ဟောတိ”ဟူသော ဤစကားကို မပယ်ရှားသင့်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသတော။ ။ “ပစ္စယေ ဖလနိဒ္ဒေသတော”ဟု နောက်အကျယ်၌ ဋီကာဖွင့်၏၊ ဆိုလိုရင်းကား-သေရည် အရက်သောက်မှုသည် အကြောင်း၊ ဥပက္ကိလေသ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏဖြစ်ရခြင်းသည် အကျိုး၊ ဤသို့ အကြောင်းအပေါ်၌ အကျိုးကို ညွှန်ပြသော ဖလပစာရစကားဖြစ်သောကြောင့်၊ န-မဇ္ဇကဲ့သို့ မိဒ္ဓသည် စိတ္တသံကိလေသ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏ မဖြစ်သင့်၊ [ယောဇနာ၌ “ပစ္စယနိဒ္ဒေသတောတိ ဥပက္ကိလေသ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာနံ(တို့၏) ပစ္စယဘာဝနိဒ္ဒေသတော (မဇ္ဇက အကြောင်းဖြစ်ပုံကို ညွှန်ပြခြင်းကြောင့်) မဇ္ဇံ သံကိလေသော န ဟောတိ”ဟု ဖွင့်၏၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က မဇ္ဇကို ဥပမာပြု၍ မိဒ္ဓကို စောဒနာသောကြောင့် မိဒ္ဓတိုင်အောင်ဖြေမှ ပြည့်စုံသည်။]

စိတ္တံ-သည်၊ မုဒုစေတ-နုညံသည်လည်း၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ကမ္မနိယံစ-
အမှု၌ကောင်းသည်လည်း၊ န (ဟောတိ)-နိုင်၊ ပဘဿရံစ-ပြီးပြီးပြန်ထွက်
သော အရောင်ရှိသည်လည်း၊ န (ဟောတိ)-နိုင်၊ ပဘဂုံစ-အပြားအားဖြင့် ပျက်စီး
တတ်သည်လည်း၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့် ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသည်လည်း၊
(ဟောတိ) [ရှေးနိဿယ၌ “န ပဘဂုံစ” ဟူသော ပါဠိတော်ကိုတွေ့၍၊ “ပဘဂုံ
စ-ထက်ဝန်းကျင်မှ တောက်ပခြင်းသို့ ရောက်သည်လည်း၊ န ဟောတိ” ဟု ပေး
လေသည်၊ ပါဠိတော်ရင်း၌ “န” မပါ၊] အာသဝါနံ-တို့၏၊ ဓယာယစ-ကုန်
ခြင်းငှာလည်း၊ န သမ္မာသမာဓိယတိ-ကောင်းစွာ မတည်ကြည်၊ ကတမေပဉ္စ-
ထို့နည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊ ကာမတ္ထန္ဒော-သည်၊ စိတ္တဿ-၏၊ ဥပက္ကိလေသော-ညစ်နွမ်း
ကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ)-(ဗောဇ္ဈင်္ဂသံယုတ်၊ နိဝရဏဝဂ်၊ ဥပက္ကိလေသသုတ်၊)
ဘိက္ခဝေ၊ စိတ္တဿ-၏၊ ဥပက္ကိလေသော-တို့သည်၊ ကတမေ-တို့နည်း၊ အဘိဇ္ဈာ-
အဘိဇ္ဈာဟူသော၊ ဝိသမလောဘော-ဝိသမလောဘသည်၊ စိတ္တဿ-၏၊ ဥပက္ကိ
လေသော-ညစ်နွမ်းကြောင်းတည်း၊ မူလပံ၊ မူလပရိယာယဝဂ်၊ ဝတ္ထသုတ်။]

ပန-စင်စစ်ကား၊ ယသ္မာ၊ တသ္မိ-ထိုသေရည် အရက်ကို၊ ပီတေ-သောက်
အပ်ပြီးသော်၊ ယေ (ဥပက္ကိလေသော)-အကြင် ဥပက္ကိလေသတို့သည်၊ စိတ္တသံ
ကိလေသာစေတ-စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ပညာယ-
၏၊ ဒုဗ္ဗလိကရဏာစ-အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်သည်လည်း
ကောင်း၊ ဟောန္တိ၊ (တေ)ဥပက္ကိလေသော-တို့သည်၊ ဥပ္ပန္တိ၊ တသ္မာ၊ တံ-ထို
မဇ္ဇကို၊ တေသံ-ထို စိတ္တသံကိလေသ ပညာယဒုဗ္ဗလိကရဏတို့၏၊ ပစ္စယတ္တာ-
အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အကြောင်းဖြစ်သည့်အတွက်၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ
တော-အကြောင်း၌အကျိုးကို ညွှန်ပြခြင်းကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ စေတသော
ဥပက္ကိလေသ ပညာယဒုဗ္ဗလိကရဏဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [မဇ္ဇိမိယ
မိဒ္ဓံဟူသော စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏စကားနှစ်ရပ်တို့တွင် မဇ္ဇ၏အတွက် ရှင်းလင်း
ချက်ကိုပြပြီး၍ မိဒ္ဓအတွက် ရှင်းလင်းချက်ကို ပြလိုသောကြောင့် “မိဒ္ဓပန” စသည်
မိန့်၊] ပန-ကား၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်ပင်၊ စိတ္တဿ-၏၊ သံကိ
လေသောစေတ-ညစ်နွမ်းကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပညာယ-၏၊ ဒုဗ္ဗလိ
ကရဏဉ္စ-အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပမေဝ-နာမ်သာတည်း၊ [“နာမ်ဖြစ်သောကြောင့်
ကာမတ္ထန္တစသည်ကဲ့သို့ ဥပက္ကိလေသတရား၌ ဟောတော်မူသည်” ဟုလို။]

ပဘဂုံစ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “နစ ပဘဂုံ” ဟူရှိ၏၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ နိဝရဏ
ဝဂ်၊ ဥပက္ကိလေသသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ပဘဂုံစာတိ အာရမဏော စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏ ဘာဝုပဂမ
နေန (အာရုံဝယ် စုစုဝေးဝေး မတည်နိုင်ဘဲ မုန့်မုန့်ညက်ညက်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း
အားဖြင့်) ဘဇ္ဇနသဘာဝံ (ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိ၏)” ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် (န)
မလို၊ “ပဘဂုံစ” ဟူသာ ရှိပါစေ၊ [ပ+ဘဂ္ဂဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ တသ္မိလအနက်ဟော။]

ဘိယျော-အလွန်၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုဖွယ်သည်။) ကိဉ္စ-အဘယ်နည်း၊ [ဤကိဉ္စ ဘိယျောပုဒ်ကို စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ရူပါဝစရကုသလ တတိယဇ္ဈာနနိဒ္ဒေသဉ္စ အနက်ပေးပုံ ဖွင့်ခဲ့ပြီ။] သမ္ပယောဂဝစနတော-ယှဉ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပမေဝ-သာတည်း။) ဟိ-မှန်၊ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ၊ ပေ၊ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စာတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ-သည်၊ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန-အဝိဇ္ဇာနီဝရဏအားဖြင့်၊ နီဝရဏစေဝ-နီဝရဏမည်သည်လည်းကောင်း၊ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စ-နီဝရဏနှင့်ယှဉ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ နီဝရဏဂေါစ္ဆကနိဒ္ဒေသ၊] တသ္မာ သမ္ပယောဂဝစနတော-ထိုသို့ယှဉ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤ မိဒ္ဓံသည်၊ န ရူပံ-ရုပ်မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ ရူပံ-သည်၊ သမ္ပယုတ္တသင်္ချံ-သမ္ပယုတ္တဟူသော အရေအတွက်ကို၊ န လဘတိ-မရ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

(စောဒကဿ-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့သော၊ မတိ-အလိုတည်း။) အထာပိသိယာ-အကယ်၍မူလည်းဖြစ်အံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်ရာသနည်း။) ယထာလာဘဝသေန-အကြင်အကြင် ရထိုက်သောအနက်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဧတံ-ဤ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အစရှိသောစကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သိပ္ပိက၊ သမ္ပကမ္ပိ-ခရ၊ ယောက်သွားကိုလည်းကောင်း၊ သက္ခရကထလမ္ပိ-ကျောက်စရစ်၊ အိုးခြမ်းကိုလည်းကောင်း၊ မစ္ဆဂုမ္ပမ္ပိ-ငါးအပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ စရန္တမ္ပိ-လှည့်လည်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ တိဋ္ဌန္တိမ္ပိ-ရပ်တည်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ [ပဿေယျ-မြင်ရာ၏၊ ...သီလက္ခန္ဓံ၊ သာမညဗလသုတ်၊] ဣတိဧဝံ-သို့၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ယထာလာဘဝသေန-ဖြင့်၊ ဝတ္တံယထာ-ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့၊ [ဟိ-မှန်၊ သက္ခရကထလံ-သည်၊ တိဋ္ဌတိယေဝ-တည်ရုံသာ တည်နိုင်၏၊ န စရတိ-မလှည့်လည်နိုင်၊ ဣတရဒ္ဓယံ-ဤ သက္ခရကထလမှ တစ်ပါးသော သိပ္ပိက၊ သမ္ပကမ္ပိ၊ မစ္ဆဂုမ္ပ နှစ်ပါးအပေါင်းသည်၊ တိဋ္ဌတိပိ-တည်လည်း တည်နိုင်၏၊ စရတိပိ-လှည့်လည်လည်း လှည့်လည်နိုင်၏၊] ဧဝံ-တူ၊ ဣဓာပိ-ဤ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌လည်း၊ မိဒ္ဓံ - သည်၊ နီဝရဏမေဝ - နီဝရဏသာတည်း။

သိပ္ပိက သမ္ပကံပိ။ ။သပ္ပတိ (အပဒါပိ သမာနာ) ဂစ္ဆတိတိ သိပ္ပိ-ခြေမရှိသော်လည်း သွားတတ်သောကြောင့် ခရသည် (တစ်နည်း) ကနုကမာသည် သိပ္ပိမည်၏။ သပ္ပဓာတ်၊ သ၏အကို ဣပ္ပ၊ “ကိင်္ကဏိကာဒယော”ဟူသော ဣဒိမောဂ္ဂလာန် (၂၂)သုတ်ဖြင့် ကိကပစ္စည်းသက်၊ သမ္ပကသဒ္ဓါကား ယောက်သွား အနက် ဟောတည်း။ သပ္ပတိ ဥဒကံ မဏ္ဍေတိတိ သမ္ပကော-ရေကို တန်ဆာဆင်တတ်သော သတ္တဝါ၊ (ဥက၊ တစ်နည်း-ကပစ္စည်းဟု ဆို၏။) သိပ္ပိကာစ+သမ္ပကောစ သိပ္ပိကသမ္ပကံ၊ “ကသမ္ပကဇာဘော”ဟု ရှိရာ၌ကား ကသမ္ပကသဒ္ဓါသည် ကစဝရ၏ပရိယာယ် (အမှိုက်) အနက်ဟောတည်း။

န သမ္ပယုတ္တံ-သမ္ပယုတ္တမဟုတ်၊ ထိနံ-သည်၊ နီဝရဏမ္ဘိ-နီဝရဏလည်း ဟုတ်၏၊ သမ္ပယုတ္တမ္ဘိ-သမ္ပယုတ်လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္ဘိ- အလုံးစုံကို၊ (ထိနမိဒ္ဓန္တံပါးလုံးကို) ဧကတော၊ ကတွာ၊ ယထာလာဘဝသေန- ဖြင့်၊ နီဝရဏဉ္စေဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ သက္ခရကထလံ-သည်၊ တိဋ္ဌတေဝယထာ-တည်ရုံ သာ တည်နိုင်သကဲ့သို့၊ န စရတိယထာ-မလှည့်လည်နိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ နီဝရဏမေဝ-နီဝရဏသာဖြစ်၏၊ န သမ္ပယုတ္တံ-သမ္ပယုတ်မဖြစ်၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ မိဒ္ဓံ-ည်၊ ရူပမေဝ-ရုပ်သာတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့သော၊ (မတိ-အလို သည်၊ အထာပိသိယာ-အံ၊ ဧဝံသတိ-သော်၊) န-မဖြစ်သင့်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊ မိဒ္ဓဿ-၏၊) ရူပဘာဝါသဒ္ဓိတော-ရုပ်အဖြစ်၏ မပြီးစီးခြင်းကြောင့်တည်း၊ (ရုပ်အဖြစ်က အပြီးအစီးသေချာပြီး မဟုတ်သောကြောင့်တည်း၊) ဟိ-မှန်၏၊ သက္ခရကထလံ-သည်၊ န စရတိ-မလှည့်လည်နိုင်၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ် သည်၊ သုတ္တေန-ပါဠိတော်နှင့်၊ ဝိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ သိဒ္ဓံ-ပြီးသည်၊ ဝါ- ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထို သိပ္ပိကသမ္ပုကမ္ဘိအစရှိ သော ပါဠိရုပ်၌၊ ယထာလာဘဝသေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော-သည်၊ ဟောထု- ဖြစ်ပါစေ၊ မိဒ္ဓံပန-သည်ကား၊ ရူပံ-တည်း၊ ဣတိဧတံ-ဤ အနက်သည်၊ အသိဒ္ဓံ-ပြီးပြီး မဟုတ်၊ (ထင်ရှားပြီးမဟုတ်၊) တဿ-ထို မိဒ္ဓ၏၊ ဣမိနာ သုတ္တေန-ဤ ထိနမိဒ္ဓ နီဝရဏအစရှိသော ပါဠိရုပ်ဖြင့်၊ ရူပဘာဝါ-ရုပ်၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သာဓေတံ-ပြီးစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ မိဒ္ဓဿ-၏၊ ဣတိ (တသ္မာ) ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတော-ထိုသို့ ရုပ်အဖြစ်၏မပြီးစီး ခြင်းကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤပါဠိကို၊ ယထာလာဘဝသေန-ဖြင့်၊ န ဝုတ္တံ-ဟောတော် မမူအပ်သည် မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပမေဝ-နာမ်သာတည်း။

ဘိယျော-အလွန်၊ (ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုဖွယ်သည်၊) ကိဉ္စ-အဘယ်နည်း၊ စတ္တတ္တာတိ အာဒိဝစနတော-စတ္တတ္တာ အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (စတ္တတ္တာ အစရှိသောစကား၏ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) မိဒ္ဓံ- သည်၊ အရူပမေဝ-နာမ်သာတည်း၊ ဟိ-ချေ၊ ဝိဘင်္ဂသ္မိ-ဈာနဝိဘင်းပါဠိတော်၌၊ ဝိဂတံ၊ ပေ၊ ထိနမိဒ္ဓေါတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဣဒံ၊ ပေ၊ ပရိသောဓေတိတိစ- ပရိသောဓေတိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ စတ္တတ္တာတိအာဒိ-အစရှိသောစကား ကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ရူပံ-ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့ စတ္တတ္တာအစရှိသည် ဖြင့်၊ န ဝုစ္စတိ-ဟောတော်မမူအပ်၊ တသ္မာပိ-ကြောင့်လည်း၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပမေဝ-တည်း၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ (ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါတိ-ကား၊ တဿထိနမိဒ္ဓဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ စတ္တတ္တာ-စွန့်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝန္တတ္တာ-ထွေးအန်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မုတ္တတ္တာ-လွတ်အပ်ပြီး၏

အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟိနတ္တာ-ပယ်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိနိသဋ္ဌတ္တာ-တစ်ဖန် စွန့်လွှတ်အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဝိဂတ ထိနမိဒ္ဓေါ-ကင်းသော ထိနမိဒ္ဓရှိ၏၊) တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဝိဂတ ထိနမိဒ္ဓေါတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣဒံစိတ္တံ-ကို၊ ဣမမှာ ထိနမိဒ္ဓါ-ဤ ထိနမိဒ္ဓမှ၊ သောဓေတိ-သုတ်သင်၏၊ ဝိသောဓေတိ-အထူးသဖြင့်သုတ်သင်၏၊ ပရိသောဓေတိ-ထက်ဝန်းကျင် သုတ်သင်၏၊ မောဓေတိ-လွတ်စေ၏၊ ဝိမောဓေတိ-အထူးသဖြင့် လွတ်စေ၏၊ ပရိမောဓေတိ-ထက်ဝန်းကျင် လွတ်စေ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ထိနမိဒ္ဓါစိတ္တံ ပရိသောဓေတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [ဈာနဝိဘင်းပါဠိတော်၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယ။]

(မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပံ-သည်၊) န-မဟုတ်၊ (ကဿာ-နည်း၊ စတ္တတ္တာဒိ အာဒိ ဝစနဿ-အစရှိသော စကား၏၊) စိတ္တဇဿ-စိတ္တဇဖြစ်သော ထိနမိဒ္ဓ၏၊ အသမ္ဘဝ ဝစနတော-ဈာန်ခဏ၌ မဖြစ်သင့်ခြင်းကို ဟောတော်မူကြောင်းစကား၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ၊) မိဒ္ဓံ-သည်၊ စိတ္တဇ-စိတ္တဇမိဒ္ဓလည်းကောင်း၊ ဥတုဇ-လည်းကောင်း၊ အာဟာရဇေ-လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့၊) တိဝိဓံ-သုံးပါးအပြား ရှိ၏၊ တဿာ၊ တတ္ထ-တို့သုံးပါးတို့တွင်၊ ယံ-အကြင် မိဒ္ဓသည်၊ စိတ္တဇ-စိတ်ကြောင့်ဖြစ်၏၊ တဿ-ထိုစိတ္တဇမိဒ္ဓ၏၊ ဝိဘင်္ဂေ-ဈာနဝိဘင်းပါဠိတော်၌၊ ဈာနစိတ္တေဟိ-ဈာန်စိတ်တို့ကြောင့်၊ အသမ္ဘဝေါ-မဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ အရူပဘာဝေါ-နာမ်၏ အဖြစ်ကို၊ န သာမိတော-ပြီးစေတော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ ရူပမေဝ-ရုပ်သာတည်း၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊ ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတောဝ-ရုပ်အဖြစ်၏ မပြီးစီးခြင်းကြောင့်ပင်၊ (မိဒ္ဓံ-သည်၊ ရူပံ-သည်၊) န-မဟုတ်၊ ဟိ-ချဲ့၊ မိဒ္ဓဿ-၏၊ ရူပဘာဝေ-ရုပ်၏အဖြစ်သည်၊ သိဒ္ဓေ-ပြီးစီးလသော်၊ (အပြီးအစီး ထင်ရှားပြီးဖြစ်လသော်၊) တတ္ထ-ထိုဈာနဝိဘင်းပါဠိတော်၌၊ စိတ္တဇဿ-စိတ္တဇမိဒ္ဓ၏၊ အသမ္ဘဝေါ-မဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တော-

စိတ္တဇဿာသမ္ဘဝ ဝစနတော။ ။ဝစနတောကို “ဝစနဘာဝတော”ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏၊ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပ ကြံစေလိုသည်၊ ထို ဝစနအရကိုလည်း စတ္တတ္တာ စသောစကားကို ယူစေလိုသောကြောင့် “စတ္တတ္တာတိ အာဒိဝစနဿ”ဟု ဋီကာထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ စောဒကအလိုအားဖြင့် စိတ္တဇမိဒ္ဓ၊ ဥတုဇမိဒ္ဓ၊ အာဟာရဇမိဒ္ဓဟု သုံးမျိုးရှိရာ စိတ္တဇမိဒ္ဓ၏ဈာန်ခဏ၌ မဖြစ်ခြင်းကို ဆိုသောစကားဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ထိုစကားအတွက် မိဒ္ဓကို ရုပ်မဟုတ်ဟု မဆိုနိုင်ပါ-ဟူလို၊ တစ်နည်း-“ဝစနတော”အရ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူခြင်းကို မယူဘဲ ထိုစကားဖြင့် ထင်ရှားပြခြင်းဟူသော ပကာသနအနက်ကို ယူ၍ စတ္တတ္တာစသောစကားဖြင့် ဈာန်ခဏ၌ စိတ္တဇမိဒ္ဓ၏မဖြစ်ခြင်းကို ထင်ရှားပြသော ကြောင့် ထိုစကားအတွက် မိဒ္ဓကို ရုပ်မဟုတ်ဟု မဆိုနိုင်ပါ-ဟူလို၊ စတ္တတ္တာတိ အာဒိဝစနဿ ၊ပေ၊ အသမ္ဘဝ ဝစနဘာဝတောတိ အတ္ထော၊ စတ္တတ္တာတိ အာဒိဝစနေနဝါ ၊ပေ၊ အတ္ထော၊-ဋီကာ။]

ပြီ၊ ဣတိဇတံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ လဒ္ဓံ-ရခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-
တတ်ကောင်းပါ၏၊ စ-စင်စစ်ကား၊ သောဇဝ-ထို မိဒ္ဓ၏ ရုပ်အဖြစ်သည်ပင်၊
န သိဇ္ဈတိ-မပြီးစီး၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပမေဝ-နာမ်သာတည်း။

ဘိယျော (ဝတ္ထုဗွဲ-သည်၊) ကိဉ္စ-နည်း၊ မဟာနဝစနတော-ပယ်ခြင်းကို
ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပမေဝ၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဘဂဝတာ-
သည်၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဆ-နံသော၊ ဓမ္မေ-တရားတို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊
ပဌမဇ္ဈာနံ-သို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ရောက်၍၊ (တစ်နည်း) ပဌမဇ္ဈာနံ-ကို၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-
ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ ဘဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ကတမေ ဆ-အဘယ်
ခြောက်ပါးတို့ကိုနည်း၊ ကာမစ္ဆန္တံ-ကာမစ္ဆန္တကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝိစိကိစ္ဆံ-
ကိုလည်းကောင်း၊ (ပဟာယ-၍၊ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ ဘဗ္ဗော၊)
ပန-နီဝရဏငါးပါးမှ တခြားကား၊ ကာမေသု-ကာမဂုဏ်တို့၌၊ အဿ-ထို
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အာဒိနဝေါ-အပြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သမ္မာ-မဖေါက်မပြန်၊ ဟုတ်
မှန်စွာ၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ သုဒ္ဓိဋ္ဌော-ကောင်းစွာ မြင်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ၊
ဣတိစ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ (အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ဆက္ကနိပါတ်၊ ဒေဝတာဝဂ်၊ ပဌမ
ကဇ္ဈာနသုတ်၊) ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣမေ နီဝရဏေ-တို့ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဗလ
ဝတိယာ-အားရှိသော၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ အတ္တတ္ထံဝါ-မိမိ စီးပွားကိုလည်းကောင်း၊
ပရတ္တံဝါ-သူတစ်ပါး စီးပွားကိုလည်းကောင်း၊ ဥဿတိ-သိနိုင်လတ်၊ ဣတိ
စ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ (အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ပဉ္စကနိပါတ်၊ နီဝရဏဝဂ်၊ အာဝရဏ
သုတ်၊) (ဣတိ) အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ မိဒ္ဓဿာပိ-ကိုလည်း၊
(ပိဖြင့် ကာမစ္ဆန္တနီဝရဏစသည်ကို ပေါင်း၊) ပဟာနံ-ပယ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊
ရူပစ-ရုပ်ကိုကား၊ န ပဟာတဗ္ဗံ-ပယ်ထိုက်သော တရားမဟုတ်၊ ယထာဟ-
အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ ရူပက္ခန္ဓော-ကို၊ အဘိညေယျော-
ထူးသောညာဏ်ဖြင့် သိထိုက်၏၊ ပရိညောယျော-ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်၏၊ န
ပဟာတဗ္ဗော-မပယ်ထိုက်၊ န ဘာဝေတဗ္ဗော-မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်စေထိုက်၊
န သစ္စိကာတဗ္ဗော-မျက်မှောက် မပြုထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ၊) (ဓမ္မ
ဟဒယဝိဘင်း၊ အဘိညေယျာဒိဝါရ။)

ဣမဿာပိ-ဤ မိဒ္ဓ၏လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပဟာနဝစနတော-ပယ်
အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ (ပယ်ခြင်းကို ဟောတော်မူ
ခြင်းကြောင့်) မိဒ္ဓံ အရူပမေဝ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ (ဣမဿာပိ-

သုဒ္ဓိဋ္ဌော ဟောတိ။ “ကာမေသု အာဒိနဝေါ သုဒ္ဓိဋ္ဌော” ပါဠိဖြင့် ကာမ၏
အာဒိနဝကိုမသိသော မောဟပယ်ပုံကို ပြ၏၊ နီဝရဏငါးပါးနှင့် ဤအညာဏကို
ပေါင်း၍ “ဆ ဓမ္မေ ပဟာယ” အရ ဆဓမ္မဖြစ်သည်၊ [ကာမေသု ခေါ် ပန ပေ၊
ပဟာန မာဟ။]

ဤ မိဒ္ဓ၏လည်း၊ ပဟာနဝသေန-ပယ်ခြင်းကို ဟောတော်မူကြောင်းစကား တည်း၊ ဝိဇ္ဇမာနေပိ-ထင်ရှား ရှိပါသော်လည်း၊) ရူပဿာပိ-၏လည်း၊ ဝါ- ကိုလည်း၊ ပဟာနဝသေနတော-ကြောင့်၊ (မိဒ္ဓ-သည်၊ အရူပံ-သည်၊) န- မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ ဘိက္ခဝေ၊ ရူပံ-သည်၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏ (ဥစ္စာသည်၊) န-မဟုတ်၊ တံ-ထိုရုပ်ကို၊ ပဟေထု-ပယ်စွန့်လိုက်ကြကုန်လော၊ ဣတိဇတ္ထ- ဤ ပါဠိရပ်၌၊ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ န တုမှာကသုတ်၌) ရူပဿာပိ-ကိုလည်း၊ ပဟာနံ-ကို၊ ဝုတ္တမေဝ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသည့်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ- ဤပဟာနံဟု ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ အကာရဏံ-အကြောင်းမဟုတ်၊ ဣတိ- ဤကား စောဒနာတည်း၊ (ဧတံ-ဤပဟာနံဟု ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ အကာရဏံ-အကြောင်းမဟုတ်သည်၊) န-မဟုတ်၊ (ကာရဏမေဝ-အကြောင်း မဟုတ်သည်သာ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ သုတ္တေ-ရူပံ ဘိက္ခဝေ န တုမှာကံ အစရှိ သောသုတ်၌) အညထာ-ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းဟူသော တစ်ပါးသောအပြား အားဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ- မှန်၊ တသ္မိံ သုတ္တေ-ထို ရူပံ ဘိက္ခဝေ န တုမှာကံ အစရှိသောသုတ်၌၊ ယော ဘိက္ခဝေ ရူပေ ဆန္ဒရာဂဝိနယော၊ တံ တတ္ထ ပဟာနန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဆန္ဒ ရာဂ ပဟာနဝသေန-ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ရူပဿ-ကို၊ ပဟာနံ- ပယ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဆ ဓမ္မေ၊ ပေ၊ ပဟာယာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ ယထာ- ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပဟာတဗ္ဗမေဝ-ပယ်ထိုက်သော တရားကိုသာ၊ ဝုတ္တံ-ဟော တော်မူအပ်သည်၊ န-မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ အညထာ-ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်း ဟူသော တစ်ပါးသောအပြားအားဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ န ရူပံ-ရုပ်မဟုတ်၊ [“ဣတိ (တသ္မာ) ဝုတ္တတ္တာ”ဟုလည်း ဣတိနှင့် ဝုတ္တတ္တာကို တွဲ၍ပေးနိုင်၏။]

တံ တတ္ထ ပဟာနံ။ ။ရှေ့၌ “ယော ဆန္ဒရာဂဝိနယော”ဟု ရှိသောကြောင့် “သော တတ္ထ ပဟာနံ”ဟု ရှိသင့်သော်လည်း “ပဟာနံ”ဟု နောက်ပုဒ်ကိုလိုက်၍ “တံ”ဟု နုပုလ္လိင်ထား၏၊ [“သမာသံ၌ တ၊ ရှေ့လိုက်ရ၊ ဝါကျ နောက်လိုက်မြဲ”နှင့် ညီ၏၊] တစ်နည်း-ဝိနယောဟူသော ပုလ္လိင်ကိုပြင်၍ “တံ ဝိနယံ”ဟုသော်လည်း စွဲပါ၊ [တံ တတ္ထ၊ ပေ၊ ဝိနယနန္တိ ဝါ အတ္ထော၊-ဦးကာ။]

န ယထာ၊ ပေ၊ ဝုတ္တန္တိ။ ။ဤဝါကျ၌ ဆိုလိုရင်းကား “ဆ ဓမ္မနှင့် ပဉ္စ နိဝရဏတို့ကို ပဟာတဗ္ဗအစစ်ဖြစ်သောကြောင့် ပဟာတဗ္ဗတရားတို့”ဟူ၍သာ ဟော တော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ ရုပ်တရားတို့ကို ဧကန္တ ပဟာတဗ္ဗအနေအားဖြင့် ပဟာတဗ္ဗဟု ဟောတော်မူအပ်ပါ-ဟု ဆိုလိုသည်၊ “ဣတိ အညထာ ဝုတ္တာ”၌ “ယော ဘိက္ခဝေ ရူပေ ဆန္ဒရာဂဝိနယော တံ တတ္ထ ပဟာနံကို “အညထာ ဝုတ္တ”ဟု ဆိုသည်၊ ရုပ်ကို ပယ်ခြင်းမှ တစ်ပါး၊ ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခြင်းဟူသော တစ်ပါးသော အပြားကို “အညထာ”ဟု မှတ်ပါ။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မိဒ္ဓ၏ ရုပ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သော
 ဣမေ၊ ပေ၊ ဥပက္ခိလေသေတိအာဒိနိ-အစရှိကုန်သော၊ ယာနိ တောနိ သုတ္တာ
 နိ-တို့သည်၊ (သန္တိ၊) ဧတေဟိစေတ-ဤ သုတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အညေဟိ-
 ဤသုတ်တို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ သုတ္တေဟိစ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိဒ္ဓ-
 သည်၊ အရူပမေဝ-နာမ်သာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တထာဟိ-ထို
 စကားကို ချဲ့ဦးအံ့၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အာဝရဏာ-စိတ်ကို ပိတ်ဆို့တတ်တုန်သော၊
 နီဝရဏာ-စိတ်ကို တားမြစ်တတ်ကုန်သော၊ စေတသော-ကို၊ အဇ္ဈာရဋ္ဌာ-
 လွှမ်းမိုး၍ တက်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ပညာယ-၏၊ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ-အား
 မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော တရားတို့သည်၊ ဣမေ ပဉ္စ-တို့တည်း၊
 ကတမေ ပဉ္စ-တို့နည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊ ကာမစ္ဆန္ဒာ-သည်၊ အာဝရဏာ-၏၊
 နီဝရဏာ-၏၊ ပေ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ထိနမိဒ္ဓ-သည်၊ အာဝရဏံ-၏၊ နီဝရဏံ-
 ၏၊ နီဝရဏာ-၏၊ စေတသော-ကို၊ အဇ္ဈာရဋ္ဌံ-၏၊ ပညာယ-၏၊ ဒုဗ္ဗလီ
 ကရဏံ-အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်၏၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်းကောင်း၊
 (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ နီဝရဏဝဂ်၊ နီဝရဏသုတ်။)

ဘိက္ခဝေ၊ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ-သည်၊ အန္ဓကရဏံ-(ဉာဏ်မျက်စိကို) ကန်း
 အောင် ပြုတတ်၏၊ အစက္ခကရဏံ-ဉာဏ်စက္ခကို မပြုတတ်၊ အညာဏကရ
 ဏံ-မသိအောင် ပြုတတ်၏၊ (သိအောင် မပြုတတ်၊) ပညာနိရောဓိကံ-ပညာကို
 ချုပ်စေတတ်၏၊ ဝိယာတပက္ခိကံ-သံသရာဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ (သံသရာ
 ဆင်းရဲအဖို့၌ ပါဝင်၏၊) အနိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကံ-နိဗ္ဗာန်ကို မဖြစ်စေတတ်၊ ဣတိ
 စ-သို့လည်းကောင်း၊ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ နီဝရဏဝဂ်၊ နီဝရဏသုတ်။)

ဗြာဟ္မဏ-ပဏ္ဏား၊ ဧဝမေဝခေါ-ဤအတူပင်၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ထိန
 မိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတေန-ထိနမိဒ္ဓသည် တိုက်ခိုက်လုယူအပ်သော၊ ထိနမိဒ္ဓပရေတေန-
 ထိနမိဒ္ဓသည် အလွန်သက်ရောက်အပ်သော၊ (ထိနမိဒ္ဓသည် လွှမ်းမိုးအပ်သော၊)
 စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ ဝိဝရတိ-နေ၏၊ ဣတိစ-သို့လည်းကောင်း၊ (မဟာဝဂ္ဂ
 သံယုတ်၊ သာကစ္ဆဝဂ်၊ သင်္ဂါရဝသုတ်။)

တထာဟိ၊ ပေ၊ ကရဏာ။ ။ “အညေဟိ သုတ္တေဟိ” အရ အခြားပါဠိတော်
 များကို ပြလို၍ “တထာဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ အကုသလပ္ပဝတ္တိ အာဝရန္တိတိ
 အာဝရဏာ၊ နီဝါရေန္တိတိ နီဝရဏာ၊ စိတ္တံ အဘိဘဝန္တာ (အမိ၏အနက် ဖွင့်)
 အာရောဟန္တိတိ စေတသော အဇ္ဈာရဟာ၊ ဋီကာ။

အန္ဓ၊ ပေ၊ ဝိယာတပက္ခိကံ။ ။ အန္ဓကရဏံ၊ ပေ၊ ပညာနိရောဓိကံ လေးပုဒ်
 တွင် နောက်နောက်ပုဒ်သည်၊ ရှေးရှေးပုဒ်၏အနက် ဖွင့်တည်း၊ လေးပုဒ်လုံး ပရိယာယံ
 ဝေဝုဓ်ချည်း ဖြစ်သည်၊ ဝိယာတ (ပင်ပန်းခြင်း) ဟူသည် သံသရာဆင်းရဲတည်း၊
 နီဝရဏတို့က ထိုဒုက္ခကို ဖြစ်စေတတ်သည်ကိုပင် “ဝိယာတပက္ခ-ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း
 ဘက်၌+ဣက-ပါဝင်သည်” ဟု ဆိုသည်။

ဘိက္ခဝေ၊ အယောနိသော-မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကရောတော-နလုံးသွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အနုပ္ပန္နော-မဖြစ်သေးသော၊ ကာမတ္ထန္တော-ကာမတ္ထန္တသည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ၊ပေ၊ အနုပ္ပန္နံ-သော၊ ထိနမိဒ္ဓံစေ-သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိစ-သို့လည်းကောင်း၊ (ဟာဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ နိဝရဏဝဂ်၊ အယောနိသော မနသိကာရသုတ်။)

ဘိက္ခဝေ၊ ပဉ္စ-နံသော၊ ယဒိဒံ (ယေ+ဣမေ) နိဝရဏာ-အကြင်နိဝရဏတို့သည်၊ (သန္တိ၊) အယံ-ဤ နိဝရဏငါးပါးသည်၊ ကေဝလော-သက်သက်သော၊ (ကုသိုလ် အဗျာကတနှင့်မရောသော၊) အရာသလာရာသိဟိ-အကုသိုလ်အစုသာတည်း၊ ဣတိစ-သို့လည်းကောင်း၊ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အဗ္ဗပါလိဝဂ်၊ သကုဏ္ဍိသုတ်၊) ဧဝမာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အနေကာနိ-များစွာကုန်သော၊ ဧတဿ-ဤ မိဒ္ဓ၏၊ အရူပဘာဝဇောတကာနေဝ-နာမ်၏အဖြစ်ကို ထွန်းပြတတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ သုတ္တာနိစ-တို့ကိုလည်း၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

[သုတ္တန်သာဓကများစွာကို ပြပြီး၍၊ အဘိဓမ္မာသာဓကကို ပြလိုသောကြောင့် “ယသ္မာစ”စသည် မိန့်၊] စ-သည်သာ မကသေး၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤ မိဒ္ဓသည်၊ အရူပံ-တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အာရပ္ပေပိ-အရူပဘုံ၌လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ ဟိ-သာဓကကား၊ မဟာပကာရုဏေ-ကျမ်းကြီးဖြစ်သော၊ ပဋ္ဌာနေ-ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်၌၊ နိဝရဏံ ၊ပေ၊ န ပုရေဇာတ ပစ္စယာတိ-ဟူသော၊ ဧတဿ-ဤ ပါဠိတော်၏၊ ဝိဘင်္ဂေ-အကျယ်ဝေဖန်ရာ၌၊ အာရပ္ပေ ၊ပေ၊ အဝိဇ္ဇာ နိဝရဏံတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤပါဠိတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသော၊) သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော စကားကို၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ-ချဲ့တိုက်၏၊ တသ္မာ၊ ဧတ္ထ-ဤ ထိနိမိဒ္ဓနိဝရဏနိဒ္ဒေသ၌၊ မိဒ္ဓံ-သည်၊ အရူပမေဝ-သာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ သန္နိဋ္ဌာနံ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂန္ထဗ္ဗံ-ရောက်ထိုက်၏၊ (တစ်နည်း) သန္နိဋ္ဌာနံ-အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဂန္ထဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ “အဝဂန္ထဗ္ဗံ”ဟု ရှိ၏၊] (ဣတိ-အပြီးတည်း။)

၁၁၆၆။ ။ကုက္ကုစ္ဆနိဒ္ဒေသေ-၌၊ အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသည်တာတိ အာဒိနိ-အစရှိသော စကားတို့ကို၊ မူလတော-ကုက္ကုစ္ဆဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းအားဖြင့်၊ ကုက္ကုစ္ဆဒဿနတ္ထံ-ကုက္ကုစ္ဆကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧဝံ သညိတာယ-ဤသို့ အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိတိက္ကမေ-လွန်ကျူးခြင်းကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရေ-ဝတ္ထုကို လွမ်း၍ကျင့်ခြင်း၌၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးပြီးလသော်၊ (ကတေ ဝိတိက္ကမေကို ထပ်ဖွင့်သည်၊) ပုန-တစ်ဖန်၊ သဗ္ဗာတသတိနောပိ-အလွန်ဖြစ်သော အမှတ်ရခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍လည်း၊ မယာ-ငါသည်၊ ဒုဋ္ဌု-မကောင်းသဖြင့်၊ (မကောင်းမှုကို၊)

ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ (ပြုမိလေစွ၊) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အနုတပ္ပမာနဿ-အဖန်ဖန် ပူပန်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပစ္ဆာနုတာပဝသေန-နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧတံ-ဤ ကုက္ကုစ္စသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တေန-ကြောင့်၊ တံ-ထို ကုက္ကုစ္စကို၊ မူလတော-အားဖြင့်၊ ဒသေတုံ, အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အကပ္ပိယဘောဇနံ-မအပ်သော ဘောဇဉ်ကို၊ (ဂဏဘောဇန သိက္ခာပုဒ်၌လာသော ဂဏဘောဇဉ်စသည်ကို၊) ကပ္ပိယသညိ-အပ်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ, ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးဆောင်၏၊ [ဤသုံးဆောင်ရုံမျှဖြင့် ကုက္ကုစ္စ မဖြစ်သေး၊] အကပ္ပိယမံသံ-မအပ်သော အသားကို၊ ကပ္ပိယမံသသညိ- အပ်သောအသားဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ အစ္ဆမံသံ-အကပ္ပိယဖြစ်သော ဝံသတ္တဝါ၏အသားကို၊ သူကရမံသန္တိ-ဝက်သားဟူ၍၊ ခါဒတိ-ခဲစား၏၊ ဝါ-သို့မဟုတ်၊ ဒီပိမံသံ-သစ်၏အသားကို၊ မိဂမံသန္တိ-သမင်သားဟူ၍၊ ခါဒတိ၊ ကာလေ-ရဟန်းတို့၏စားသောက်ချိန် အခါသည်၊ (မွန်းမတက်မှီ အခါသည်၊) ဝိတိဝတ္ထေ-လွန်ပြီးလသော်၊ ကာလသညာယ-စားသောက်ချိန် အခါဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ (မွန်းမတည့်သေးဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ဘုဉ္ဇတိ- စား၏၊) ပဝါရေတွာ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီး၍၊ အပ္ပဝါရိတသညာယ-ပဝါရိတ် မသင့်ဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ (ဘုဉ္ဇတိ၊) ပတ္တသ္မိ-သပိတ်၌၊ ရဇေ-မြူမူသည်၊ ပတိတေ-ကျပြီးလသော်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတသညာယ-အကပ်ခံအပ်ပြီးဟူသော အမှတ် ဖြင့်၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ ဧဝံ-သို့၊ အကပ္ပိယေ-မအပ်သော အရာ၌၊ ကပ္ပိယသညာယ- အပ်၏ဟူသော အမှတ်ကြောင့်၊ ဝိတိက္ကတိ-လွန်ကျူးမှုကို၊ ကရောတိနာမ- ပြုသည်မည်၏၊ [စားသည်ကိုပင် လွန်ကျူးမှုကိုပြုသည်ဟု ခေါ်သည်၊] ပန- ကား၊ သူကရမံသံ-ကို၊ အစ္ဆမံသ သညာယ-ဝံ၏အသားဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ခါဒမာနော-ခဲစားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ကာလေ-ရဟန်းတို့၏ စားသောက်ချိန် အခါ၌၊ ဝိကာလသညာယ-နေလွဲအခါဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ ဘုဉ္ဇမာနော-စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သော အရာ၌၊

ဧဝံ ပေါ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

။အကပ္ပိယ၌ ကပ္ပိယဟု မှတ်ထင်ခြင်းသည် ထင်မှတ် နေသော သညာမျှသာတည်း၊ ကုက္ကုစ္စ မဟုတ်သေး၊ ထိုသို့ ယုံမှားသည့်အတွက် မည်သည့်အမှုကိုမျှ မပြုလျှင် မည်သည့်အပြစ်မျှ မဖြစ်သေး၊ ထိုသို့ ယုံမှားသံသယ ရှိပါလျက် လွန်ကျူးမိလျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်လေပြီ၊ ဤအကုသိုလ်အပြစ်သည် ကုက္ကုစ္စ မဟုတ်သေး၊ ဆိုင်ရာအကုသိုလ်သာ ဖြစ်သေး၏၊ ထိုသို့ ကျူးလွန်ပြီးနောက် ထို အမှုကို အမှတ်ရ၍၊ “ငါပြုမိတာ မှားပေါ့”ဟု နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှုသာလျှင် ကုက္ကုစ္စဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ”စသည်ကို ကုက္ကုစ္စ၏ အရင်းမူလဟု ဆိုသည်။

အကပ္ပိယသညိတာယ-မအပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိတိက္ကမံ-ကို၊ ကရောတိနာမ-မည်၏၊ [ရှေ့၌ ကပ္ပိယသညာယဟု ရှိခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌လည်း “အကပ္ပိယသညာယ”ဟုရှိလျှင် ရှေ့နောက်ညီသည်။]

ပန-ကား၊ အနဝဇ္ဇ-အပြစ်မရှိသော၊ ကိဉ္ဇိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသော အမှုကို ပင်၊ ဝဇ္ဇသညိတာယ-အပြစ်ရှိ၏ဟု အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဇ္ဇ-အပြစ်ကို၊ အနဝဇ္ဇသညိတာယ-အပြစ်မရှိဟု အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကရောန္တော-ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနဝဇ္ဇ-အပြစ်မဟုတ်သော အမှု၌၊ ဝဇ္ဇသညာယ-အပြစ်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိတိက္ကမံ-ကို၊ ကရောတိနာမ-မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ (တစ်နည်း) ပန-ဝိတိက္ကမံဖြစ်ပုံမှ တစ်ပါး၊ ကုက္ကုစ္စဖြစ်ပုံကား၊ ယသ္မာ၊ ဧတံ-ဤ ကုက္ကုစ္စသည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိဉ္စ စပ်) မေ-ငါသည်၊ ကလျာဏံ-ကောင်းမှုကို၊ အကတံဝတ-မပြုအပ်မိလေစွ၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ကို၊ အကတံဝတ၊ ဘိရုတ္တာဏံ-သေခါနီးဝယ် ကြောက်ခြင်းမှ စောင့်ရှောက်တတ်သော ကောင်းမှုကို၊ အကတံဝတ၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ ကတံဝတ-ပြုအပ်မိ လေစွ၊ လုဒ္ဓံ-ကြမ်းတမ်းသော မကောင်းမှုကို၊ ကတံဝတ၊ ကိဗ္ဗိသံ-မကောင်းကျိုးကို ပြုတတ်သော အမှုကို၊ ကတံဝတ၊ ဣတိဇေဝံ-သို့၊ အနဝဇ္ဇ-အပြစ်မဟုတ်သည်၌၊ ဝဇ္ဇသညိတာယပိ-အပြစ်ဟု အမှတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဝိတိက္ကမေ-လွန်ကျူးမှုကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ-ထို ကုက္ကုစ္စ၏၊ အညမ္ဘိ-အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာစသည်မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု-တည်ရာအကြောင်းကို၊ အနဇာနန္တော-ခွင့်ပြုတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) ယံ ဧဝရူပံတိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ၊ [ဧဝရူပံဖြင့် “အလားတူ အကြောင်းဝတ္ထုများကို ခွင့်ပြု တော်မူသည်”ဟု လို။]

တတ္ထ-ထို ယံ ဧဝရူပံ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ တုက္ကုစ္စပဒံ-ကုက္ကုစ္စပုဒ် သည်၊ ဝုတ္တတ္ထမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိသည်သာ၊ [စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍ၊ အကုသိုလ် ဒေါသမူစိတ်၏ ယေဝါပနကတရားတို့ကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ “ကုစ္ဆိတံ

ဘိရုတ္တာဏံ။ ။ဘိရုဉ္စ ဘိဓာတ် ကြပစ္စည်းဟု ထောမနိဓိဆို၏၊ ကြောက်လှေ ရှိသူကိုလည်းကောင်း၊ ကြောက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် တတိယ ပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ၌ ကြောက်ခြင်းကြိယာကို ယူဖို့ရန် “ဘယသင်္ခါတာ ဘိရု”ဟု လည်းကောင်း၊ “တာယနံ ရက္ခဏံ ကမ္မံ-စောင့်ရှောက်တတ်သော အကုသိုလ်ကံ”ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ “ဘိရုတော-တာဏံ ဘိရုတ္တာဏံ”ဟု ပြု၊ ယောဇနာ၌ကား “ဘိရုနံ ပုဂ္ဂလာနံ-ကြောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို”ဟု ဖွင့်လေ၏၊ [တာဏံ၌ “တြာ”ဟု သက္ကတရှိသောကြောင့် ပျောက်သော ရံအစား ဒွေဘော်လာ၍ နကိုလည်း ဏပြုရသည်၊ ကိဗ္ဗိသံပုဒ်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ တတိယ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် အဖွင့်၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ကတံ ကုကတံ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်ခဲ့ပြီ-ဟုလို၊] ကုက္ကုစ္စာယနာကာရော-
 ကုက္ကုစ္စကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ ဝါ-ကုက္ကုစ္စကို ပြုခြင်းဟူ
 သော အခြင်းအရာသည်၊ ဝါ-ကုက္ကုစ္စ၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊
 ကုက္ကုစ္စာယနာ-မည်၏၊ ကုက္ကုစ္စေန-ကုက္ကုစ္စဖြင့်၊ အယိတဿ-ဖြစ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘာဝေါ-ရာတည်း၊ ကုက္ကုစ္စာယိတတ္ထံ-ရာ၊ စေတသော ဝိပုဋ္ဌိသာရော
 တံ ဇတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ကတာကတဿ-ပြုအပ်ပြီးသော
 မကောင်းမှု၊ မပြုအပ်သေးသော ကောင်းမှုသို့၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဿ-
 အပြစ်ရှိသော မကောင်းမှု၊ အပြစ်မရှိသော ကောင်းမှုသို့၊ အဘိမုခဂမနံ-
 ရှေးရှုဖြစ်ခြင်းသည်၊ ပဋိသာရောနာမ-၏၊ [စာအုပ်တို့၌ “ဝိပုဋ္ဌိသာရောနာမ”
 ဟု ရှိ၏၊] ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧသော-ဤပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု၊
 မပြုအပ်သေးသော ကောင်းမှုသို့ ရှေးရှုဖြစ်ခြင်းသည်၊ (“ပဋိသာရော၊ ဝိပုဋ္ဌိ
 သာရော”တို့၌ စပ်၊) ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ ပါပံဝါ-မကောင်းမှုကိုမူလည်း၊
 အကတံ-မပြုအပ်သည်ကို၊ န ကရောတိ-မပြုနိုင်၊ (မတတ်နိုင်၊) အကတံ-
 မပြုအပ်သေးသော၊ (မပြုအပ်ခဲ့သော၊) ကလျာဏံဝါ-ကောင်းမှုကိုလည်း၊
 ကတံ-ပြုအပ်ပြီးကို၊ န ကရောတိ-နိုင်၊ တသ္မာ၊ ဝိရူပေါ-ဖောက်ပြန်သော၊
 ဝါ-တစ်နည်း၊ ကုစ္ဆိတော-စက်ဆုပ်အပ်သော၊ ပဋိသာရော-ရှေးရှုဖြစ်ခြင်းတည်း၊
 ဝါ-အောက်မေ့ ခြင်းတည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော-မည်၏၊
 ပန-ဆက်၊ သော-ထို ဝိပုဋ္ဌိသာရသည်၊ စေတသော-၏၊ (ဝိပုဋ္ဌိသာရော-
 တည်း၊) သတ္တဿ-သတ္တဝါ၏၊ (ဝိပုဋ္ဌိသာရော-သည်၊) န-မဟုတ်၊ ဣတိ

ကုက္ကုစ္စာယနာကာရော။ ။ကုက္ကုစ္စာယနကို ဘာဝသာနေပြုဖို့ရန် အဖွင့်
 တည်း၊ “ကုက္ကုစ္စဿ+အာယနံ (အယနာ) ကုက္ကုစ္စာယနာ”ဟု ပြု၊ ကုက္ကုစ္စ+
 အာယန+အာကာရ”ဟု ခွဲ၊ အာယန၌ အယဓာတ်၊ ကာရိတ်ကြေ၊ ကုက္ကုစ္စကို
 ဖြစ်စေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ကုက္ကုစ္စ ဘာဝနာကာရော”ဟု
 ဖွင့်၏၊ (တစ်နည်း) ကရဓာတ်၏အနက်၌ အာယပစ္စည်းသက်၍ “ကုက္ကုစ္စကို
 ပြုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ”ဟု ပေး၊ [ကုက္ကုစ္စ ကရဏာကာရော-ဋီကာ]
 (တစ်နည်း) “ကုက္ကုစ္စ+အယန”ဟု ခွဲ၊ “အယ-ဂတိမိ”ဟူသောဓာတ်၊ “ကုက္ကုစ္စ၏
 ဖြစ်ခြင်းဟူသောအခြင်းအရာ”ဟု ပေး၊ “ကုက္ကုစ္စသို့+ရောက်ခြင်းဟူသော အခြင်း
 အရာ”ဟု ရှေးနိဿယပေး၏၊ [ကုက္ကုစ္စဂမနာကာရော ဝါ-ဋီကာ။]

ဝိပုဋ္ဌိသာရော။ ။“[ဝိပဋ္ဌိ+သာရော၊] ပဋိကို “အဘိမုခံ”ဟုလည်းကောင်း၊
 သာရောကို “ဂမနံ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ကတာကတဿကို “သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဿ”
 ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ အဘိမုခဂမနံ ကံပုဒ်ကိုထည့်၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ဝိ၏အဖွင့် မပါ
 သေး၊ ထို့ကြောင့် “ကတာကတဿ ၊ပေ၊ ပဋိသာရောနာမ”ဟု ရှိပါစေ၊ ထို့နောက်
 ဝိ၏ “ဝိရူပ၊ ကုစ္ဆိတ”နှစ်နက်ကို ပြလို၍ “ယသ္မာ ၊ပေ၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော” မိန့်သည်၊
 “ဝိပုဋ္ဌိသာရော-ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု၊ မပြုအပ်မိသော ကောင်းမှုကိုရှေးရှု၍
 ဖောက်ပြန်သော (စက်ဆုပ်ဖွယ်သော) ဖြစ်ခြင်းသဘော”ဟု သဒ္ဒတ္ထမှထ်ပါ။

(ဣမဿ အတ္တဿ)-ကို၊ ဉာပနတ္ထံ-သိစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ စေတသော ဝိပဋ္ဌိသာရောတိ-ဟူ၍၊ (ဘာဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အယံ-ဤစေတသော ဝိပဋ္ဌိသာရော ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ အဿ-ထို ကုက္ကုစ္စ၏၊ သဘာဝနိဒ္ဒေသော-သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။

ပန-ကား၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-သော၊ ကုက္ကုစ္စံ-သည်၊ အာရဂ္ဂံ-ပွတ်ဆောက်ဖျားသည်၊ (ပွတ်ခံသော ဆောက်၏အဖျားသည်၊) ကံသပတ္တံ-ကြေးကွက်ကို၊ (ဝိလိခတိ) ဣဝ-ရေးခြစ်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) မနံ-စိတ်ကို၊ ဝိလိခမာနမေဝ-ရေးခြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ၊) ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ၊ မနော ဝိလေခေါတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အယံ-ဤ မနောဝိလေခေါဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ အဿ-ထိုကုက္ကုစ္စ၏၊ ကိစ္စနိဒ္ဒေသော-ကိစ္စကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ (စိတ်ကို ရေးခြစ်ခြင်းသည် ကုက္ကုစ္စ၏ကိစ္စဖြစ်၏၊ ထို ကိစ္စကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါဖြစ်သည်၊) ပန-ဆက်၊ ဝိနယေ-ဝိနည်းပါဠိတော်၌၊ အထခေါ-၌၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အနုဝသိတွာ အနုဝသိတွာ-နေ့စဉ်နေ့၍၊ နေ့စဉ်နေ့၍၊ [တစ်ပုဒ်တည်းရှိလျှင် ကောင်း၏၊] အာဝသထပိဏ္ဏံ-ဧည့်သည်တို့တည်းခိုရာ ဧရပ်စသည်၌ ဝုတ်တည်ထား အပ်သော ဆွမ်းကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိတံ-ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူ အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ကုက္ကုစ္စာယန္တော-ကုက္ကုစ္စကို ပြုတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ၊) န ပဋိဂ္ဂဟေသိ-မခံယူ၊ ဣတိ-သို့၊ ယံ ကုက္ကုစ္စံ-သည်၊ အာဂတံ-ပြီ၊ တံ-ထို ဝိနယကုက္ကုစ္စသည်၊ နီဝရဏံ-နီဝရဏကုက္ကုစ္စသည်၊ န-မဟုတ်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ၊) အရဟတော-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌၊) မယာ-သည်၊ ဒုဋ္ဌ-မကောင်းသဖြင့်၊ ဣဒံ-ဤ အမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိဇဝံ-သို့၊ အနုတာပေါ-နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ (တသ္မာ၊ တံ-ထို ဝိနယကုက္ကုစ္စသည်၊ နီဝရဏံ-သည်၊ န-မဟုတ်၊) ပန-အနွယ်ကား၊ နီဝရဏပဋိရူပကံ-ကုက္ကုစ္စနီဝရဏ၏ အတုဖြစ်သော၊ ဇတံ-ဤ ကုက္ကုစ္စသည်၊ ကပ္ပတိ-အပ်လေသလော၊ န ကပ္ပတိ-မအပ်လေသလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိမံသန သင်္ခါတံ-စဉ်းစားတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝိနယကုက္ကုစ္စံနာမ-ဝိနယကုက္ကုစ္စမည်၏၊ (ဝိနည်း၌လာသော ကုက္ကုစ္စမည်၏။)

ဝိနယကုက္ကုစ္စံ။ ။ဝိနယေ+အာဂတံ+ကုက္ကုစ္စံ ဝိနယကုက္ကုစ္စံ၊ [“ကုက္ကုစ္စ အာဂတံ”ကို ကြည့်၍ “အာဂတံ”ပုဒ် အကြေကြံသည်၊ ယောဇနာ၌ ဥပ္ပန္နံပုဒ် အကြေ ကြံ၏၊] ဝိနည်း၌လာသော ထို ကုက္ကုစ္စကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ၌သော်မှ ဖြစ်နိုင်သေး ရကား အကုသိုလ် ကုက္ကုစ္စစေတသိက် မဟုတ်၊ “အပ်လေသလော၊ မအပ်လေသ လော”ဟု တွေးတောသောအခြင်းအရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သာတည်း၊ [ကပ္ပတိ န ကပ္ပတိတိ ပဝတ္တံ စိတ္တုပ္ပါဒေါဝ ဝိနယကုက္ကုစ္စံ-ဋီကာ။]

၁၁၇၆။ ။ကတမေ ၊ပေ၊ သမ္ပယုတ္တာစာတိ ပဒဿ-ဟူသော ပုဒ်၏ ၊
 နိဒ္ဒေသေ-ဌ်၊ ယသ္မာ၊ ထိနိမိဒ္ဓ-သည်၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ န ဝိဟေတိ-
 မစွန့်၊ တသ္မာ၊ ထိနိမိဒ္ဓနီဝရဏံ ၊ပေ၊ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တာစာတိ-ဟူ၍၊ အဘိန္နိတွာ-
 မခွဲခြားမူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပန-ကား၊ [အဖို့တစ်ပါးဟုလည်း ပေးကြ၏၊]
 ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓစ္စေ-သည်၊ သတိပိ-ရှိပါသော်လည်း၊ (ယှဉ်ပါသော်လည်း၊)
 ကုက္ကုစ္စဿ-၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ (မယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊) ကုက္ကုစ္စေ
 န-နှင့်၊ ဝိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ [ပိဖြင့် သဟကိုဆည်း၊] ဥဒ္ဓစ္စံ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 တသ္မာ၊ တံ-ထို ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စကို၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲခြား၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊
 စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ယံ-အကြင် တရားသည်၊ ယေန-အကြင်
 တရားနှင့်၊ သမ္ပယောဂံ-ယှဉ်ခြင်းသို့၊ န ဂစ္ဆကိ-မရောက်၊ တံ-ထို တရားကို၊
 (တေန-ထို တရားနှင့်၊) န ယောဇိတံ-မယှဉ်စေအပ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပန-ဆက်၊ ဣမေ နီဝရဏေ-တို့ကို၊ ကိလေသပ္ပဋိပါဋိယာပိ-အားဖြင့်
 လည်း၊ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပါဋိယာပိ (အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊) ကိလေ
 သပ္ပဋိပါဋိယာ-အားဖြင့်၊ ကာမစ္ဆန္တဗျာပါဒါ-ကာမစ္ဆန္တဗျာပါဒတို့ကို၊ အနာဂါမိ
 မဂ္ဂေန-သည်၊ ပဟိယန္တိ၊ [“ကာမစ္ဆန္တကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်၏”ဟူသော
 ဤစကားကို ဋီကာမနှစ်သက်၊ “အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်သာ ပယ်၏”ဟု ဆိုလိမ့်မည်၊]
 ထိနိမိဒ္ဓုဒ္ဓစ္စာနိ-ထိနိ မိဒ္ဓ ဥဒ္ဓစ္စတို့ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန (ပဟိယန္တိ၊) ကုက္ကုစ္စ
 ဝိစိကိစ္ဆာ-တို့ကို၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန (ပဟိယန္တိ၊) အဝိဇ္ဇာ-ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန

အဘိန္နိတွာ။ ။ထိနသည် စိတ်၏အကလ္လတာ ဖြစ်၍၊ မိဒ္ဓက စေတသိက်
 အပေါင်း၏အကလ္လတာဖြစ်သောကြောင့် ထိနဖြစ်လျှင် မိဒ္ဓလည်း ဖြစ်ရ၏၊ အချင်းချင်း
 ခွဲ၍ မဖြစ်ကြ၊ ထို့ကြောင့် ဤ နိက္ခေပကဏ္ဍ-နီဝရဏနိဒ္ဓသ၌ “ထိန မိဒ္ဓ နီဝရဏံ”
 စသည်ဖြင့် ထိနနှင့်မိဒ္ဓကို တစ်ပါးစီမခွဲဘဲ နှစ်ပါးတွဲ၍ ဟောတော်မူသည်။

ယသ္မာ ပန ၊ပေ၊ ဘိန္နိတွာ ဝုတ္တံ။ ။ထိန မိဒ္ဓသည် နီဝရဏတစ်ပါးတည်း
 ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်ကုက္ကုစ္စလည်း နီဝရဏတစ်ပါးတည်းဖြစ်ပါလျက်၊ အတယ်
 ကြောင့် ဤ ပါဠိတော်၌ “ဥဒ္ဓစ္စနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန ကုက္ကုစ္စနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာ
 နီဝရဏေန”ဟု ခွဲ၍ ဟောတော်မူပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယသ္မာ
 ပန”စသည် မိန့်၊ သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်တိုင်း၌ ကုက္ကုစ္စသည်
 မဖြစ်၊ နောင်တတစ်ဖန်ပူပန်ရာ (ဒေါသမူဒွေး)၌သာ အတူတွဲ၍ ဖြစ်ကြ၏၊ ဤသို့
 အမြဲတွဲ၍ မဖြစ်သောကြောင့် ခွဲ၍ ဟောတော်မူရသည်။

ယဉ္စ ပန ၊ပေ၊ န ယောဇိတံ။ ။ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စကိုသာခွဲ၍ ဟောတော်မူ
 သည် မဟုတ်သေး၊ ဤ နီဝရဏ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တနိဒ္ဒေသ၌ အကြင် တရားနှစ်မျိုး
 သည် အမြဲအားဖြင့် မယှဉ်ကြ၊ ဥပမာ-ကာမစ္ဆန္တနှင့်ဗျာပါဒသည် အမြဲအားဖြင့်
 မယှဉ်ကြ၊ ထို တရားနှစ်မျိုးကိုလည်း ပါဠိတော်၌ ယှဉ်တွဲ၍ ဟောတော်မူ။

(ပဟိယတိ) မဂ္ဂပုဋိပါဠိယာ-အားဖြင့်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-သည်၊ ကုက္ကုစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာ-တို့ကို၊ ပဟိယန္တိ၊ အနာဂါမိမဂ္ဂေန-သည်၊ ကာမတ္တန္တုပ္ပါဒါ-တို့ကို၊ (ပဟိယန္တိ) အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊ ထိနမိဒ္ဓန္တုပ္ပါဒါ-တို့ကို၊ (ပဟိယန္တိ) ဣတိ-အပြီးတည်း။

၁၁၈၂။ ။ပရာမာသဂေါစ္ဆကေ-၌၊ တေဓမ္မေ ထပေတွာတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆသဘာဝေန-ပုစ္ဆာနှင့် သဘောတူသောအားဖြင့်၊ ဗဟုဝစနံ-ဗဟုဝစကို၊ ကတံ-ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ဒိဋ္ဌိတစ်ပါးတည်းကိုပင် “ကတမေ ဓမ္မာ ပရာမာသာ” တုန်းက ဗဟုဝစပုစ္ဆာဖြင့် အသုံးပြုခဲ့သောကြောင့် ဤ၌ ထပေတဗ္ဗတရားက ဒိဋ္ဌိတစ်ပါးတည်းဖြစ်သော်လည်း ပုစ္ဆာနှင့် သဘောတူလိုက်လျောအောင် “တေဓမ္မေ”ဟု ဗဟုဝစဖြင့် သုံးစွဲထားသည်။]

၁၂၁၉။ ။ဥပါဒါနနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဝတ္ထု၏တံ-ဝတ္ထုဟု ဆိုအပ်သော၊ ကာမံ-ကာမကို၊ ဥပါဒိယတိ-စွဲစွဲမြဲမြဲယူတတ်၏၊ (စွဲလမ်းတတ်၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကာမုပါဒါနံ-မည်၏၊ [ဤနည်း၌ “ကာမိယတေတိ ကာမော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ “ကာမ”အရ ဝတ္ထုကာမကို ကောက်ယူရသည်၊] ကာမောစ-အလိုရှိတတ်သော ကာမလည်းဟုတ်၏၊ သော-ထို အလိုရှိတတ်သော ကာမ ဟူသည်၊ ဥပါဒါနဉ္စ-စွဲစွဲမြဲမြဲ ယူတတ်သောတရားလည်း ဟုတ်၏၊ (စွဲလမ်း တတ်သော တရားလည်းဟုတ်၏)၊ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ကာမုပါဒါနံ- မည်၏၊ [ဤနည်း၌ “ကာမေတိတိ ကာမော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ကာမအရ ကိလေသာကာမကို ကောက်ယူရသည်၊] ဒဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ-စွဲစွဲမြဲမြဲယူခြင်းသည်၊ (စွဲလမ်းခြင်းသည်)၊ ဥပါဒါနန္တိ-ဥပါဒါနမည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဥပါယာသ ဥပ ကဋ္ဌာဒိသု-ဥပါယာသ ဥပကဋ္ဌအစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ (ဥပသဒ္ဓေါ-ဥပသဒ္ဓါသည်၊ ဒဋ္ဌတ္ထောဝိယ-ဒဋ္ဌာနက်ရှိသကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)၊ ဧတ္ထ-ဤ ဥပါဒါနံဟူသော ပါဌ်၌၊ ဥပသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဒဋ္ဌတ္ထော-အဋ္ဌအနက်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဥပါယာသ- ခိုင်မြဲသော ပြင်းထန်သော ပင်ပန်းခြင်း၊ ဥပကဋ္ဌ-ခိုင်မြဲသော၊ ကပ်၍နေသော အနီး၊ ဝါ-နီးကပ်။]

တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဒိဋ္ဌိစ-ဒိဋ္ဌိလည်း ဟုတ်၏၊ သာ-ထို ဒိဋ္ဌိဟူသည်၊ ဥပါဒါနဉ္စ-စွဲစွဲမြဲမြဲယူတတ်သော တရားလည်းဟုတ်၏၊ (စွဲလမ်းတတ်သော တရားလည်း ဟုတ်၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ-မည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဒိဋ္ဌိ-ရှေးရှေးဒိဋ္ဌိကို၊ ဥပါဒိယတိ-စွဲလမ်းတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ- မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ သဿတော အတ္တာစ လောကောစာတိအာဒိသု-အစရှိသော

ပုရိမဒိဋ္ဌိ ပေ၊ ဥပါဒိယတိ။ ။ရှေ့ဒိဋ္ဌိသည် သဿတဟု ယူ၏၊ တိုသို့ ယူ သော ရှေ့ဒိဋ္ဌိတရားကိုပင် နောက်ဒိဋ္ဌိက သဿတ ယူပြန်၏၊ [ပုရိမဒိဋ္ဌိ သဿတတော တိ ဂဏှန္တိ ဥပါဒိယယတိ-ဋီကာ၊] တစ်နည်း-ရှေ့ဒိဋ္ဌိက သဿတအခြင်းအရာကို ယူထားသည့်အတိုင်း နောက်ဒိဋ္ဌိကလည်း ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ယူပြန်လျှင် ရှေ့ဒိဋ္ဌိကို

ပါဠိရပ်တို့၌၊ ပုရိမဒိဋ္ဌိ-ရှေ့ဒိဋ္ဌိကို၊ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ-နောက်ဒိဋ္ဌိသည်၊ ဥပါဒိယတိ-
စွဲမြဲစွာ ယူတတ်၏။ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ သီလဗ္ဗတံ-နွားတို့၏ အလေ့အကျင့်
အစရှိသည်ကို၊ ဥပါဒိယတိ-၏။ ဣတိ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ-မည်၏။ သီလဗ္ဗတဉ္စ-
နွားတို့၏ အလေ့အကျင့်လည်း ဟုတ်၏။ တံ-ထိုနွားတို့၏ အလေ့အကျင့်ဟူသည်၊
ဥပါဒါနဉ္စ-စွဲလမ်းတတ်သော တရားလည်းဟုတ်၏။ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊
ဥပါဒါနဉ္စ-စွဲလမ်းတတ်သော တရားလည်းဟုတ်၏။ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊
သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ-မည်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဂေါသီလ ဂေါဝတာဒိနိ-နွားတို့၏ အလေ့၊
နွားတို့၏ အကျင့် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဝါ-နွားတို့၏ အလေ့၊ နွားတို့၏ အကျင့်
စသည်ကို ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်ဟု ယူတတ်သောမိစ္ဆာအယူတို့
သည်၊ (ဥပါဒါနာနိဉ္စ စပ်၊) ဧဝံ-ဤသို့၊ နွားတို့၏ အလေ့၊ နွားတို့၏ အကျင့်
စသည်ဖြင့်၊ သုဒ္ဓိ-ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-သံသရာမှ စင်ကြယ်
ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ-သို့၊ အဘိနိဝေသတော-စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းတတ်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-စွဲမြဲစွဲ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ သယမေဝ-မိမိ
ဟူသော ဂေါလီသ ဂေါဝတကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဥပါဒါနာနိ-ဥပါဒါနံတို့မည်၏။

တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဧတေန-ဤအယူဖြင့်၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုတတ်ကုန်၏။
ဣတိ-ထိုသို့၊ ပြောဆိုခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထိုအယူသည်၊) ဝါဒေါ-
မည်၏။ ဧတေန-ဤအယူဖြင့်၊ ဥပါဒိယန္တိ-စွဲမြဲစွာ ယူတတ်ကုန်၏။ ဣတိ-
ထိုသို့၊ မြဲစွာယူခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ထံ-ထို အယူသည်၊) ဥပါဒါနံ-မည်
၏။ တိ-အဘယ်ကို၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုမှုလည်း ပြောဆိုကြကုန်သနည်း၊ ဥပါဒိ
ယန္တိ ဝါ-စွဲလမ်းမှုလည်း စွဲလမ်းကြကုန်သနည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေး
တည်း၊) အတ္တာနံ-ကို၊ (ဝဒန္တိ-ပြောဆိုမှုလည်း ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဥပါဒိယန္တိ-

နောက်ဒိဋ္ဌိက မြဲစွာ ပြုရာရောက်သောကြောင့် “ပုရိမဒိဋ္ဌိ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ ဥပါဒိယတိ” ဟု
ဆိုသည်။ ဤနည်း၌ မြဲစွာပြုခြင်း (ခိုင်မြဲစေခြင်း)ကို “ဥပါဒိယတိ” ဟု ယူပါ၊ [ပုရိမ
ဒိဋ္ဌိ အာကာရေနဝါ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

ဂေါသီလ ဂေါဝတာဒိနိဟိ။ ။ “သီလဗ္ဗတံ+တံ+ဥပါဒါနဉ္စ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရာ
၌ သီလဗ္ဗတဟူသည် ဒိဋ္ဌိမဟုတ်သေး၊ နွားတို့၏ အလေ့အကျင့်သာ ရသေး၏။
အဘယ်နည်းဖြင့် ဥပါဒါနံ (ဒိဋ္ဌိ) နှင့် အရတူကမ္မဓာရဲ ဖြစ်နိုင်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသော
ကြောင့် “ဂေါသီလ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား-သီလဗ္ဗတအရ နွားတို့၏
အလေ့အကျင့်သာမက၊ ထို အလေ့အကျင့်ကိုပင် “ကိလေသသုဒ္ဓိ” ဟု စွဲမြဲစွာ နှလုံး
သွင်းသော ဒိဋ္ဌိတိုင်အောင် ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် ထို ဂေါသီလ
ဂေါဝတတို့ကိုယ်တိုင်ပင် ဥပါဒါနမည်နိုင်ရကား အရတူကမ္မဓာရဲ တွဲနိုင်ပါသည်-
ဟူလို၊ အဘိ နိဝေသတောကို “အဘိနိဝေသဘာဝတော” ဟု ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပ
ကြံဖို့ရန်လည်းကောင်း၊ “အဘိနိဝိသနတော” ဟု အဘိနိဝေသန၌ ဏာပစ္စည်းကို
ဘာဝသာနေ ကြံဖို့ရန်လည်းကောင်း ဋီကာဖွင့်သည်။ ဤနောက်နည်း၌ “နိဝိသ” ဟု
မရှိရာ “နိဝေသ” ဟု ရှိရပေလိမ့်မည်။

စွဲလမ်းမှုလည်း စွဲလမ်းကြကုန်၏။ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။) အတ္တနော-
အတ္တကို၊ ဝါဒပါဒါနံ-ပြောဆိုကြောင်း စွဲလမ်းကြောင်းအယူတည်း။ အတ္တဝါဒ
ပါဒါနံ-အတ္တကိုပြောဆိုကြောင်း စွဲလမ်းကြောင်းအယူ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧတေန-
ဤအယူဖြင့်၊ အတ္တဝါဒမတ္တမေဝ-အတ္တဟု ပြောဆိုကြောင်းစကားမျှကိုသာ၊
အတ္တာတိ-အတ္တဟူ၍၊ ဥပါဒိယန္တိ-စွဲလမ်းတတ်ကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊
(ထိုသို့ အတ္တဝါဒမျှကိုသာ အတ္တဟုစွဲလမ်းကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထို
အယူသည်။) အတ္တဝါဒပါဒါနံ-မည်၏။

၁၂၂၀။ ။ယော ကာမေသု ကာမတ္ထန္ဒောတိ ဧတ္တာပိ-ဟူသော ဤပါဌ
၌လည်း၊ ဝတ္ထုကာမာဝ-ဝတ္ထုကာမတို့ကိုသာ၊ အနဝသေတော-အကြွင်းမရှိ
သောအားဖြင့်၊ ကာမာတိ-ကာမတို့ဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်ကုန်၏။
တသ္မာ၊ ဝတ္ထုကာမေသု-တို့၌၊ ကာမတ္ထန္ဒော-လိုလားတတ်၊ နှစ်သက်တတ်သော
လောဘသည်၊ ဣမ-ဤ ဥပါဒါနနိဒ္ဒေသ၌၊ ကာမပါဒါနံ-မည်၏။ ဣတိ-
ကြောင့်၊ အနာဂါမိနောပိ-အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)လည်း၊ တံ-ထိုကာမ
ပါဒါနံသည်၊ သိဒ္ဓ-ပြီးစီးသည်၊ ဟောတိ၊ [ဤ ကာမပါဒါနံသည် အနာဂါမိမှာ
လည်း ဖြစ်သည်-ဟူလို၊] ပန-ဆက်၊ အဿ-ထို အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)
ပဉ္စကာမဂုဏဝတ္ထုကော-ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်ဟူသော တည်ရာရှိသော၊
ကာမရာဂေါဝ-ကာမရာဂသည်သာ၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဧဝ
ဖြင့် “သာမညဖြစ်သော ကာမပါဒါနံတော့ ရှိပါသည်”ဟု ခွင့်ပြုသည်။

၁၂၂၁။ ။ဒိဋ္ဌပါဒါနနိဒ္ဒေသေ-၌၊ နတ္ထိ ဒိန္နတိ-ကား၊ ဒိန္နနာမ-ပေး
လှူကြောင်း ဒါနစေတနာမည်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ (ရှိမှန်းသိ၏-ဟူလို၊)
ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုကို၊ ဒါတုံ-

အတ္တဝါဒ မတ္တမေဝ ဝါ။ ။ရှေးနည်း၌ အယူရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အတ္တအတ္တ
ဟု ပြောဆိုနေသည်၊ စိတ်ထဲ၌လည်း အတ္တအတ္တဟု စွဲလမ်းနေ၏။ ထိုသို့ အတ္တဟု
ပြောဆိုကြောင်း စွဲလမ်းကြောင်းမိတ္တူအယူကို “အတ္တဝါဒပါဒါနံ”ဟု ခေါ်သည်။ ဤ
နည်း၌ကား-အတ္တသည် မရှိ၊ အတ္တဟု ပြောဆိုကြောင်း စကားသာ ရှိ၏။ ထိုသို့
ပြောဆိုအပ်သော စကားမျှကိုသာ အတ္တဟု စွဲလမ်းနေသော အယူကို “အတ္တဝါဒပါဒါနံ”
ဟု ခေါ်သည်-ဟု ဆိုသည်။ [အတဿ အဘာဝါ ပေ၊ ဂဏန္တိတိ အတ္ထော၊-ဋီကာ၊
ဋီကာ၌ အခြားတစ်နည်းလည်း ဖွင့်သေး၏။] အတ္တဝါဒ မတ္တ၌ ဝါဒအရ စကားကို
ယူပါ၊ မတ္တဖြင့် ထို စကား၏အနက်ဖြစ်သော အတ္တမရှိဟု ကန့်၊ ဧဝကား ထို
အတ္တ၏မရှိခြင်းကို ခိုင်မြဲစေသော သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတည်း။

အတ္တဝါဒပါဒါနံ။ ။အဋ္ဌကထာ ပထမနည်းအလို “အတ္တဟု ပြောဆိုကြောင်း
စွဲလမ်းကြောင်းအယူ”ဟု ပေးပါ၊ ဒုတိယနည်းအလို “အတ္တဟု ပြောဆိုကြောင်းစကား
မျှကိုသာ စွဲလမ်းကြောင်း အယူ”ဟု ပေးပါ၊ ဋီကာ၌ နောက်ထပ်ဖွင့်သော အဖွင့်
အလို “အတ္တဟု ပြောဆိုကြောင်းစကား၏ တည်ရာမျှဖြစ်သောအတ္တကို စွဲလမ်း
ကြောင်းအယူ”ဟု အနက်ပေးပါ။

ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ-သို့၊ ဇာနတ်-သိပါ၏။ ပန-ထိုသို့ ပင် ဒါနရှိနိုင်မှန်းသိပါသော်လည်း၊ ဒိန္နဿ-ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေထနာ၏။ ဖလဝိပါကော-အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်သည်၊ နတ္ထိ၊ [နောက်၌ “ကောစိ ဖလံ ဝိပါကော” ဝယ် ကောစိကို ထောက်၍ “ဖလဝိပါကော” ဟု သမာသ ရှိပါစေ၊] ဣတိ-သို့၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏။ နတ္ထိ ယိဋ္ဌတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ မဟာယာဂေါ- ကြီးကျယ်သော ယဇ်ကို၊ ဝါ-ကြီးကျယ်သော ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကို၊ ယိဋ္ဌ-ယိဋ္ဌ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ တံ-ထိုကြီးကျယ်သော ယဇ်ကို၊ ယဇိတံ-ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ဇာနတ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် သိပါသော်လည်း၊ ယိဋ္ဌဿ-ကြီးကျယ်သော ပူဇော်ကြောင်းယဇ်၏၊ ဖလဝိပါကော-သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ နတ္ထိ ဟုတံတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ အာဟုနပါဟုနမင်္ဂလကြိယာ- ပင့်ဖိတ်၍ပေးလှူခြင်း၊ ဧညံသည်တို့အား ဧညံဝတ်ပြုခြင်း၊ မင်္ဂလာအကျိုးငှာ ပေးလှူမှုကို ပြုခြင်းသည်၊ (ဟုတန္တိ-ဟုတမည်၏။) တံ-ထိုဟုတကို၊ ကာတံ- ငှာ၊ သက္ကာ-၏။ ဣတိ၊ ဇာနတ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် သိပါသော်လည်း၊ တဿ- ထိုဟုတ၏။ ဖလဝိပါကော-သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ဂဏှာတိ၊ နတ္ထိ သုဂတ ဒုက္ကဋ္ဌနန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ ဒဿ-ကုန်သော၊ ကုသလကမ္မပထာ-ကုသလမ္မပထ တို့သည်၊ သုဂတကမ္မာနိနာမ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ကံတို့မည်၏။ ဒဿ- န်သော၊ အကုသလကမ္မပထာ-တို့သည်၊ ဒုက္ကဋ္ဌကမ္မာနိနာမ-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သော ကံတို့၏။ တေသံ-ထို ကံတို့၏။ အတ္ထိဘာဝံ-ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဇာနတ်-သိပါ၏။ ပန-ထိုသို့ပင် သိပါသော်လည်း၊ ဖလဝိပါကော နတ္ထိ၊ ဣတိ ဂဏှာတိ။

နတ္ထိ အယံ- လောကောတိ-ကား၊ ပရလောကေ-တစ်ပါးသော လောက၌၊ ဌိတော-တည်ယူသည်၊ ဣမံ လောကံ-ဤ လောကကို၊ နတ္ထိတိ-မရှိဟူ၍၊

အာဟုနံ၊ ပေ၊ ကရိယာ။ ။ အာကို “အာမန္တေတွာ” ဟုလည်းကောင်း၊ ဟုကို “ဟဝနံ” ဟုလည်းကောင်း ဋီကာဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် ပင့်ဖိတ်၍ ထမင်းကျွေးမှုသည် ကို “အာဟုနံ” ဟု ခေါ်သည်။ “ဟဝနံ ဟုနံ၊ အာမန္တေတွာ+ဟုနံ အာဟုနံ” ဟု ပြု၊ ဝါဟုနံကို ပါဟုနာနံ အတိထိနံ အတိထိ ကရိယာ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ထိုအတိုင်း ဆိုလျှင် “ဧညံသည်တို့အား ဧညံဝတ်စောင်ဝတ်ကို ပြုခြင်းည် ပါဟုနမည်၏” ဟု မှတ်ပါ။ လက်ထပ်မင်္ဂလာအကျိုးငှာ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်းသည် “မင်္ဂလကြိယာမည်၏” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဟုဓာတ်သည် ဒါနအနက်ကို ဟော၏။ [ဟု-ဒါနာဒနဟဗ္ဗုဒါနေသု- ဓာတ်ကျမ်း၊] ထို ဒါနအရ ပြခဲ့သောပေးခြင်းသုံးမျိုးကို ယူပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။

နတ္ထိ အယံလောကောတိ၊ ပေ၊ ဂဏှာတိ။ ။ ဤ လောက၊ တစ်ပါးသော လောကဟူရာ၌ အမြဲမူချ ယူရသောလောကဟူ၍ မရှိ၊ နတ်လောကစသော တစ်ပါး သော လောကကိုထောက်လျှင် လူ့လောကသည် ဤ လောကဖြစ်၏။ တစ်ပါးသော လူ့လောကကို ထောက်လျှင် နတ်လောကသည် လူ့လောကဖြစ်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့်

ဂဏှာတိ-ယူ၏။ နတ္ထိ ပရောလောကောတိ-ကား၊ ဣဓလောကေ-ဤလောက၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်။ ပရလောကံ-တစ်ပါးသော လောကကို၊ နတ္ထိတိ-မရှိဟူ၍၊ ဂဏှာတိ၊ နတ္ထိမာတာ နတ္ထိပိတာတိ-ကား၊ မာတာပိတုနံ-အမိအဘတို့၏၊ အတ္ထိဘာဝံ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနာတိ-သိပါ၏၊ တေသု-ထို မိဘတို့၌၊ ကတပစ္စယေန-ပြုအပ်သော ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဖလဝိပါကော-အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဂဏှာတိ၊ နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာတိ-ကား၊ စဝနက ဥပပဇ္ဇနကာ-စုတေတတ်၊ ပဋိသန္ဓေနေတတ်ကုန်သော၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်၊ ဣတိ ဂဏှာတိ။

သမဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပန္နာတိ-ကား၊ အနုလောမပဋိပဒံ-နိဗ္ဗာန်အားလျော်သော သီလအစရှိသော အကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နာ-ကျင့်ကြကုန်သော၊ ဓမ္မိကသမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တရားစောင့်သော ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ လောကသ္မိ-လောက၌၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်၊ ဣတိ၊ ဂဏှာတိ၊ [“သမဂ္ဂတာ (သမံ+ဂတာ)-ပဋိပတ် ကျင့်စဉ်အားဖြင့် အညီအမျှ သွားကြကုန်သော၊ သမ္မာပဋိပန္နာ-ကောင်းစွာ

ဤလောကဟူသောအမည်၊ တစ်ပါးသော လောကဟူသောအမည်သည် အချင်းချင်း ထောက်၍ရအပ်သော နာမည်တည်း၊ [ဣမံ လောကံ အပေက္ခိတွာ ပရလောကော၊ ပရဉ္စ အပေက္ခိတွာ အယံ လောကော ဟောတိ-ဋီကာ။]

ဣဓလောကေ ၊ပေ၊ ဌိတော။ ။ဣဓလောကေ ဌိတော၊ ပရလောကေ ဌိတောဟူရာ၌လည်း တကယ့် ကိုယ်ခန္ဓာအားဖြင့် တည်နေ-ဖြစ်နေစိုက်ကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ စိတ်ကူးအားဖြင့် တည်နေသူကို ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “စိတ္တေန ပရလောကေ ဌိတော”ဟု ဋီကာဆိုသည်၊ [“သတ္တဝါတို့သည် ရောက်ရာဘဝ၌ သေလျှင်ပြတ်၏”ဟု ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိရှိသူတွက် ပြုအပ်သောအယူဖြစ်သောကြောင့် သတ္တဝါ တစ်ယောက်လျှင် လောကနှစ်မျိုးဟူ၍ မရှိရကား ဤဘဝ၌သေလျှင် သွားရောက် ရမည့် ဂန္ထဗ္ဗဏှာန ပရလောကလည်း မရှိ၊ ပရလောက၌ သေ၍ လာဖို့ရာ အာဂန္ထဗ္ဗဌာန-ဤ လောကလည်း မရှိဟု ဆိုလိုသည်။

ဩပပါတိကာ။ ။“ဥပပါတ+ဏိက”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ “ဥပပါတ-ကျရောက်ခြင်း”ဟူသည် အသစ်ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ “အသစ်ဖြစ်”ဟူရာ၌ အဟောင်းပျက်ပြီးမှ အသစ် ဖြစ်ရရိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဥပပါတ”အရ စဝန-အဟောင်းဘဝ၌ စုတေပျက်စီး ရခြင်း၊ ဥပပဇ္ဇန-အသစ်ဖြစ်ရခြင်း နှစ်မျိုးလုံးပါဝင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ပုရိမ ဘဝတော ပစ္ဆိမဘဝေ ဥပပတနံ ဥပပါတော၊ သော ယေသံ သီလံ၊ တေ ဩပပါတိကာ”ဟု မိန့်သည်၊ “ဥပပါတော+သီလံ ယေသန္တိ ဩပပါတိကာ”ဟု ပြု၊ ယေသံ-အကြင် သတ္တဝါတို့သည်၊ ဥပပါတော-အဟောင်းဘဝမှ စုတေ၍ အသစ်ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းဟူသော၊ သီလံ-အံလေသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ ဩပပါတိကာ၊ တိုထိုဖြစ်ရာ ဘဝ၌သေလျှင် ပြတ်သောကြောင့် အဟောင်းဘဝမှ စုတေ၍ အသစ်ဘဝ၌ ဖြစ်ရသော သတ္တဝါမည်သည် မရှိ-ဟူလို။

ကျင့်ကြကုန်သော”ဟု ပါဠိတော်၌ ပေး၊ သမဂ္ဂတာကို “သမ္မာ ပဋိပန္နာ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ယေ ဣမဉ္ဇလောကံ၊ ပေ၊ ပဝေဒေန္တိတိ-ကား၊ ဣမဉ္ဇလောကံ-ဤ လောကကိုလည်းကောင်း၊ ပရဉ္စလောကံ-တစ်ပါးသော လောကကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တနာဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ အဘိဝိသိဋ္ဌေန-သာလွန်ထူးကဲသော၊ ဉာဏေန-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့်၊ ဥတွာ-သိပြီး၍၊ ပဝေဒနသမတ္ထော-သူတစ်ပါး ကိုသိစေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ သဗ္ဗညု-အလုံးစုံသော တရားတို့ကို အကုန်အစင် သိမြင်နိုင်သော၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ-ဘုရားမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဏှာတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဣမာနိ ဥပါဒါနာနိ-ဤ ဥပါဒါန်တို့ကို၊ ကိလေသပ္ပဋိပါဠိယာပိ-အားဖြင့်လည်း၊ အာဟရိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပါဠိယာပိ (အာဟရိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊) ကိလေသပ္ပဋိပါဠိယာ-အားဖြင့်၊ ကာမုပါဒါနံ-ကို၊ စတူဟိ-န်သော၊ မဂ္ဂေဟိ-တို့သည်၊ ပဟိယတိ-၏၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ တိဏိ-သုံးပါးသော ဥပါဒါန်တို့ကို၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန (ပဟိယန္တိ၊) မဂ္ဂပ္ပဋိပါဠိယာ-အားဖြင့်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါနာဒိနိ-ဒိဋ္ဌုပါဒါန် အစရှိသည်တို့ကို၊ ပဟိယန္တိ၊ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ-တို့သည်၊ ကာမုပါဒါနံ-ကို၊ (ပဟိယတိ၊) ဣတိ-ဤကား အပြီးတည်း။

၁၂၃၅။ ။ ကိလေသဂေါစ္ဆကေ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ကိလေသာဧဝ-ကိလေသာတို့သည်ပင်၊ ကိလေသဝတ္ထုနိ-ကိလေသာဝတ္ထုတို့မည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧတ္ထ-ဤ ကိလေသာတို့၌၊ အဓိဏာသဝါ-ဓိဏာသဝ မဟုတ်ကုန်သော၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဝသန္တိ-နေကြကုန်၏၊ (ကဿာနည်း၊) လောဘာဒိသု-လောဘအစရှိသော ကိလေသာတို့၌၊ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ-တည်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝတ္ထုနိ-တို့မည်၏၊ ကိလေသာစ-ကိလေသာတို့လည်း ဟုတ်၏၊ တေ-ထို ကိလေသာတို့ဟူသည်၊

ကိလေသဝတ္ထုနိ။ ။ “ကိလေသာဧဝ ကိလေသဝတ္ထုနိ”ဟူသော ပထမနည်းဖြင့် “ကိလေသာဧဝ+ဝတ္ထုနိ ကိလေသဝတ္ထုနိ”ဟု အဝဓာရဏ ကမ္မဒါရဲသမာသ်ကို ပြ၏၊ ဥပမာ-စက္ခုဒ္ဓါရ်ကို “စက္ခုမေဝ စက္ခုဒ္ဓါရ်”ဟု ဖွင့်ရာ၌ အဝဓာရဏ ကမ္မဓာရဲသမာသ် ပြသကဲ့သို့တည်း၊ ဝတ္ထုနိကိုလည်း “ဝသန္တိ ဧတ္တာတိ ဝတ္ထုနိ”ဟု ရှေးရှေး ကိလေသာတို့သည် နောက်နောက် ကိလေသာတို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထု အမည်လည်း ရကြသည်၊ ကိလေသာဧဝ-ရှေးရှေး ကိလေသာတို့သည်ပင်၊ ဝတ္ထုနိ-နောက်နောက် ကိလေသာတို့၏ တည်ရာတို့တည်း၊ ကိလေသဝတ္ထုနိ-တို့။

ဝသန္တိ ဝါ။ ။ ဝသန္တိဝါစသော ဒုတိယနည်း၌ “ဝသန္တိ ဧတ္တာတိ ဝတ္ထုနိ” ဓိဏာသဝမဟုတ်သေးသော ပုထုဇဉ်သေက္ခတို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် လောဘစသည်တို့ပင် “ဝတ္ထု”ဟု ခေါ်သည်၊ “တိလေသာစ+တေ+ဝတ္ထုနိဇာတိ ကိလေသဝတ္ထုနိ”ဟု တဲ့။

တပွတိဋ္ဌာနံ-ထို ကိလေသာဟူသော တည်ရာရှိကုန်သော၊ သတ္တာနံ-ပုထုဇဉ် သေက္ခသတ္တဝါတို့၏၊ ဝတ္ထုနိစ-တည်ရာတို့လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ထို နှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ ကိလေသဝတ္ထုနိ-တို့မည်၏၊ စ-သည်သာ မက သေး၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ ကိလေသာတို့၌၊ (ဝသန္တိ၌ စပ်၊) အနန္တရ ပစ္စယာဒိဘာဝေန-အနန္တရပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အဖြစ် ဟူသောသတ္တိကြောင့်၊) ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ကိလေသာပိ-ပစ္စယုပ္ပန် ကိလေသာတို့သည်လည်း၊ ဝသန္တိဝေနာမ-နေကုန်သည်တို့ပင်မည်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ကိလေသာနံ-နောက်နောက် ကိလေသာတို့၏၊ ဝတ္ထုနိ-တည်ရာ ဖြစ်သော ရှေးရှေး ကိလေသာတို့တည်း၊ ဣတိပိ-ကြောင့်လည်း၊ ကိလေသ ဝတ္ထုနိ-တို့မည်၏။

၁၂၃၆။ ။ပန-ဆက်၊ တတ္ထ ၊ပေ၊ သာရာဂေါတိ-ဟူ၍၊ အယံ လောဘော-ကို၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော၌ စပ်၊) ဟေတုဂေါစ္ဆကေ-ဟေတုဂေါစ္ဆက၌လည်း ကောင်း၊ (ဣတိ၌ စပ်၊) ဂန္ထဂေါစ္ဆကေ-လည်းကောင်း၊ ဣမသ္မိံ ကိလေသဂေါစ္ဆ ကေ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိသု-န်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ အတိရေကပဒ သတေန-တစ်ရာထက်ပိုလွန်သော ပုဒ်အပေါင်းဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော-ညွှန်ပြတော်မူအပ် ပြီ၊ [အတိရေကပဒသတကို ဤပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ၊] အာသဝ ၊ပေ၊ ဥပါ ဒါနဂေါစ္ဆကေသု-အာသဝဂေါစ္ဆက ၊ပေ၊ ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကတို့၌၊ အဋ္ဌဟိ အဋ္ဌဟိ- ရှစ်ပါး ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ပဒေဟိ-ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော-ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ သွာယံ-ထိုလောဘကို၊ အတိရေကပဒသတေန-ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌဌာနေပိ-ညွှန်ပြ အပ်ရာဌာန၌လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဟိ အဋ္ဌဟိ-န်သော၊ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌ ဌာနေပိ-၌လည်းကောင်း၊ နိပ္ပဒေသတောဝ-အကြွင်း မရှိသောအားဖြင့်သာ၊ ဂဟိတော-ယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [တစ်ရာကျော်ပုဒ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြ အပ်သော အရာ၌လည်းကောင်း၊ ရှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောအရာ၌လည်း ကောင်း ဤလောဘကို အကြွင်းအကျန်မရှိ၊ ကုန်အောင်ညွှန်ပြသည်-ဟူလို။]

တေသု-ထို တဏှာလောဘတို့တွင်၊ ဟေတု ၊ပေ၊ ဂေါစ္ဆကေသု-ဟေတု ဂေါစ္ဆက ၊ပေ၊ ကိလေသာဂေါစ္ဆကတို့၌၊ စတုမဂ္ဂဝဇ္ဇာ-မဂ်လေးပါးသည် သတ် ထိုက်ကုန်သော၊ တဏှာ-တို့သည်၊ ဧကေနော-တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊

ယသ္မာစေတ္ထ။ ။ဤ တတိယနည်း၌ “ဧတ္ထ ဝသန္တိ”ကို ကြည့်၍ “ဝသန္တိ ဧတ္တာတိ ဝတ္ထုနိ”ဟုပင် ပြုရမည်၊ “ဧတ္ထ-ဤရှေးရှေး ကိလေသာတို့၌၊ ဝသန္တိ- နောက်နောက်ကိလေသာတို့ နေကြရကုန်၏၊ ဣတိ၊ ဝတ္ထုနိ-တို့မည်၏၊ ကိလေသာနံ- နောက်နောက် ကိလေသာတို့၏၊ ဝတ္ထုနိ-တည်ရာဖြစ်သော ရှေးရှေး ကိလေသာ တို့တည်း၊ ကိလေသဝတ္ထုနိ-တို့”ဟု တပွရိသ်သမာသ်ပြု၊ ရှေးရှေး ကိလေသာတို့သည် အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရကား အနန္တရာဒိ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော နောက်နောက် ကိလေသာတို့၏ တည်ရာဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို။

ကောဋ္ဌာသေန-အဖို့အစုဖြင့်၊ ဌိတာ-တည်ကုန်၏။ [“ဟေတုဂေါစ္ဆကဌိ လောဘ
ဟူသော အဖို့အစုနာမည်ဖြင့် တည်၏။ ဂန္ထဂေါစ္ဆကဌိ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ
ဟူသော အဖို့အစုနာမည်ဖြင့် တည်၏”စသည်ဖြင့် သိပါ။] အာသဝံ ပေ၊
ယောဂေသု-အာသဝဂေါစ္ဆက ပေ၊ ယောဂဂေါစ္ဆကတို့၌၊ စတုမဂ္ဂ ဝဇ္ဈာပိ-
မဂ်လေးပါးသည် သတ်ထိုက်သော တဏှာတို့သည်လည်း၊ ဒွေ-န်သော၊
ကောဋ္ဌာသာ-အဖို့အစုတို့သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဌိတာ-န်၏။ ကထံ-အဘယ်သို့
တည်ကုန်သနည်း၊ အာသဝေသု-တို့၌၊ ကာမာသဝေါဘဝါသဝေါတိ-ကာမာ
သဝေါ၊ ဘဝါသဝေါဟူ၍လည်းကောင်း၊ သံယောဇနေသု-တို့၌၊ ကာမရာဂ
သံယောဇနံ ဘဝရာဂသံယောဇနန္တိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဩဇေသု-တို့၌၊
ကာမောယော ဘဝေါယောတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယောဂေသု-တို့၌၊ ကာမ
ယောဂေါ ဘဝယောဂေါတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဒွေ-န်သော၊ ကောဋ္ဌာသာ-
တို့သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဌိတာ-န်၏။) [ကထံအမေးကို ပြန်အပ်သည်။]

ပန-ဆက်၊ ဣမာနိ ကိလေသဝတ္ထုနိ-တို့ကို၊ ပေ၊ မောဟမာနာ-
မောဟ၊ မာနတို့ကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊ (ပဟိယန္တိ၊) ပေ၊ အရဟတ္တ
မဂ္ဂေန-သည်၊ သေသာ-ကြွင်းကုန်သော၊ သတ္တ-ခုနစ်ပါးသော ကိလေသာ
တို့ကို၊ (ပဟိယန္တိ၊) ဣတိ-ဤကား အပြီးတည်း။

၁၂၈၇။ ။ကာမာစရနိဒ္ဓေသေ-၌၊ ဟေဋ္ဌတောတိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌဘာဏ
န-အောက်အဖို့အားဖြင့်၊ အဝီစိနိရယန္တိ-ကား၊ အဂ္ဂိဇာလာနံဝါ-မီးလျှံတို့၏
လည်းကောင်း၊ သတ္တာနံဝါ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဝေဒနာယဝါ-၏
လည်းကောင်း၊ ဝီစိ(အန္တရံ)-အကြားသည်၊ ဆိဒ္ဓံ-အပေါက်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ
ငရဲ၌၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ အဝီစိ-မည်၏၊ ဧတ္ထ-ဤ ငရဲ၌၊ သုခသင်္ခါတော-သုခ
ဟု ဆိုအပ်သော၊ အယော-ချမ်းသာသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ နိရယော-မည်၏။

မောဟမာနာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ ။“မောဟ၊ မာနတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်
ပယ်အပ်၏”ဟု ဆိုရာ၌ အဆုံးသတ်ပယ်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။ အပါယဂမနိယ
ဖြစ်သော မောဟ မာနသည်တို့ကိုကား သောတာပတ္တိမဂ် စသည်တို့ဖြင့် အဆင့်ဆင့်
ပယ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ထို့နောက်မှ အနည်းငယ်ကျန်သေးသော မောဟ မာနတို့ကို အရဟတ္တ
မဂ်က ပယ်ရသည်။ [အရဟတ္တမဂ္ဂေနာတိ ဝစနေန စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပဟာတဗ္ဗတာ
ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ န ဟိ ပုရိမေဟိ အတနကတာ မောဟာဒယော အရဟတ္တမဂ္ဂေန
ပဟိယန္တိတိ၊-ဋီကာ။]

အဝီစိနိရယော။ ။ဝီစိကို “အန္တရံ ဆိဒ္ဓံ”ဟု ဖွင့်သည်။ အဘယ်တို့၏အကြား
ပါနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အဂ္ဂိဇာလာနံ ဝါ”စသောသမ္မာန်ကို အပိုထည့်၍
ဖွင့်သည်။ “နတ္ထိ ဝီစိ ဧတ္တာတိ အဝီစိ”သာ လိုရင်းတည်း။ နိရယော၌ “အယိတဗ္ဗော
အဿာဒိတဗ္ဗောတိ အယော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍၊ သုခကို အရကောက်ပြီးလျှင် “နတ္ထိ
အယော ဧတ္တာတိ နိရယော”ဟု ပထမနည်းအလို ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ။ နိရတိအတ္ထေနဖြင့်

နိရုတိအတ္ထေနပိ-ဓမ္မလျော်ဖွယ်မရှိဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 နိရုဿာဒတ္ထေနပိ-သာယာဖွယ်မရှိဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိရ
 ယော-မည်၏။ ပရိယန္တံ ကရိတွာတိ-ကား၊ အဝိစိသင်္ခါတံ-သော၊ တံနိရယံ-
 ထိုငရဲကို၊ အန္တံ-အဆုံးအပိုင်းခြားကို၊ ကတွာ-၍၊ [ပရိယန္တံကို အန္တံဟု ဖွင့်သည်၊
 ပရိအနက် မရှိ၊] ဥပရိတောတိ-ကား၊ ဥပရိဘာဂေန-အထက်အဖို့အားဖြင့်။

ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိဒေဝေတိ-ကား၊ ပရနိမ္မိတေသု-သူတစ်ပါးတို့ ဖန်ဆင်း
 အပ်ကုန်သော၊ ကာမေသု-ကာမတို့၌၊ ဝသံ-မိမိအလိုသို့၊ ဝတ္ထနတော-လိုက်
 စေနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (လိုက်စေခြင်းကြောင့်) ဧဝံ-ဤသို့ပရနိမ္မိတ
 ဝသဝတ္ထိဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရေ-ရအပ်သော အမည်ရှိကုန်သော၊ (ခေါ်ဝေါ်
 ကြောင်းအမည်ကို ရအပ်ကုန်သော) ဒေဝေ-နတ်တို့ကို၊ အန္တောကရိတွာတိ-
 ကား၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်သွင်း၍၊ ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေတိ-
 ကား၊ ဧတသ္မိံ ဩကာသေ-ဤအရပ်၌၊ ယေ-အကြင်ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတန
 တို့သည်၊ (သန္တိ-န်၏) [အန္တရသဒ္ဓါ၏ ဩကာသအနက်ကိုလည်းကောင်း၊
 ယံ၏ဝစန ဝိပလ္လာသ၏အဖြစ်ကို၊ (တစ်နည်း) ယံ နိပါတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို
 လည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊] ဧတ္တာဝစရာတိ ဣမိနာ-ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့်၊ ယသ္မာ-
 ကြောင့်၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ-ဤအရပ်၌၊ အညေပိ-ကာမာဝစရတရားမှ တစ်ပါး
 လည်းဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာတရားတို့သည်၊ စရန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊
 (ကသ္မာ) ကဒါစိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ ကတ္တစိ-အချို့သော သုဂတိကာမဘုံ၌၊
 သမ္ဘဝတော-(အခြားတရားတို့၏) ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 တေသံ-ထို အခြားတရားတို့ကို၊ အသင်္ဂဏှနတ္ထံ-မသိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှာ၊
 (ကာမာဝစရအရ၌ မပါဝင်စေခြင်းအကျိုးငှာ) အဝစရာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [အဝသဒ္ဓါနှင့်တကွ “အဝစရာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ။]

အယသဒ္ဓါ၏ ရတိအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ နိရုဿာဒတ္ထေနဖြင့် အယသဒ္ဓါ၏
 အဿာဒအနက်ကိုလည်းကောင်း ပြ၏။ “အယိတဗ္ဗော ရမိတဗ္ဗောထိ အယော၊ အယိ
 တဗ္ဗော အဿဒိတဗ္ဗောတိ အယော”ဟု ပြု၍ ပထမနည်းအတိုင်း သတ္တမိဗဟုမ္ဘိဟိ
 တွဲပါ၊ [ရတိကို ပီတိဟုလည်းကောင်း၊ ဗလဝနိကန္တိဟုလည်းကောင်း ဋီကာ၌
 နှစ်နည်းဖွင့်သည်။]

ဣမိနာ လေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ “ဣမိနာကို အသင်္ဂဏှနတ္ထံ၌ စပ်”ဟု ယောဇနာ
 ဆို၏။ အဝစရာတိ၌ စပ်ဖို့ရန် “ဧတ္တာဝစရာတိ ဧတ္ထ”ဟုရှိလျှင်လည်း ကောင်း၏။
 ကာမာဝစရဟု သတ်မှတ်၍ထားအပ်သော အရပ်၌ ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဈာန်ဝင်စား
 သောအခါ၊ ယောဂီတို့ အရိယာဖြစ်သောအခါ၊ ဗလသမာပတ်ဝင်စားသော အခါတို့၌
 မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာဖြစ်သော အခြားခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနတို့လည်း ဖြစ်ကြ
 သေး၏။ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း ထို တရားတို့သည် ကာမာဝစရတွင် မသက်ဝင်နိုင်-
 မပါဝင်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထို တရားတို့ကို မသိမ်းယူနိုင်ခြင်းငှာ ဩဂါဠအနက်ဟော
 အဝသဒ္ဓါနှင့်တကွ “အဝစရာ”ဟု မိန့်ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။

တေန-ထိုအဝစရာဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ယေ-အကြင်ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတန
 ထိုသည်၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ-ဤအရပ်၌၊ ဩဂါဠာ-သက်ဝင်ကုန်သည်၊ (ပါဝင်
 ကုန်သည်၊) ဟုတွာ၊ စရန္တိ-ဖြစ်ကြကုန်၏၊ (ကသ္မာ-နည်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံး
 စုံသော ကာမာဝစရဘုံ၌လည်းကောင်း၊ သဒါစ-အခါခပ်သိမ်းလည်းကောင်း၊
 သမ္ဘဝတော-ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ အဝီစိနိရယဿ-အဝီစိငရဲ၏၊ ဟောဋ္ဌာ-
 ၌၊ ဘူတုပါဒါယ ပဝတ္တိဘာဝေ-ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓောဘာဂေ-အဝီစိ၏အောက်အဖို့၌၊ (အဝသဒ္ဓါ၏
 အနက်၊) စရန္တိ-ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုဩဂါဠာဖြစ်၍ ဖြစ်သောတရား၊ အဓော
 ဘာဂ၌ဖြစ်သော တရားတို့ကို၊ သင်္ဂဟော-သိမ်းယူခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတော-
 ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထို ကာမာဝစရတရားတို့သည်၊ အဝ
 ဂါဠာဝ-ကာမဘုံ၌ သက်ဝင်ကုန်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ၊) စရန္တိ-ကုန်၏၊
 အဓောဘာဂေ(စ)-အဝီစိငရဲ၏ အောက်အဖို့၌လည်း၊ စရန္တိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 အဝစရာ-တို့မည်၏။

ပန-ကား၊ ဧတ္ထ ပရိယာပန္နာတိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ (ပရိဂ္ဂဟော ကတော၌
 စပ်၊) ယသ္မာ၊ ဧတ္တာဝစရာ-ဤကာမာဝစရဘုံ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်ကုန်သော၊
 ဧတေ-ဤကာမာဝစရတရားတို့သည်၊ အညတ္ထာပိ-အခြားသော ရူပဘုံ အရူပ
 ဘုံ၌လည်း၊ အဝစရန္တိ-သက်ဝင်၍ ဖြစ်ကုန်သေး၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အခြားဘုံ၌
 သက်ဝင်၍ ဖြစ်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုအခြားဘုံ၌၊ ပရိယာပန္နာ-

တေန ဩပ၊ ကတော ဟောတိ။ ။တေနကို သင်္ဂဟော၌ စပ်၊ ထိုအဝစရာ
 ဟူသောပါဠိဖြင့် ထိုတရားတို့ကို သိမ်းယူထားသည်-ဟူလို၊ ထိုတရားတို့ဟူသည်
 ဩဂါဠာအနက်ဟော အဝသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ကာမာဝစရဘုံ၌ပင် စာရင်း
 ဝင်သော ကာမာဝစရတရားများသည်လည်းကောင်း၊ အဓောဘာဂအနက်ဟော အဝ
 သဒ္ဓါနှင့်တကွသော အဝစရသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော အဝီစိအောက်၌ရှိသော
 ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်များသည်လည်းကောင်းတည်း၊ ဤစကားအရ အဝစရ၌ အဝသဒ္ဓါ
 သည် ဩဂါဠာအနက်၊ အဓောဘာဂအနက်နှစ်မျိုးကို ဟောသည်ဟု မှတ်ပါ၊ [အဝ
 သဒ္ဓေါ အဝဂါဟတ္ထော ဩပ၊ အတ္ထော ဝုတ္တော၊-ဋီကာ၊] အဝဂါဟအနက်ဟူသည်
 ဩဂါဠာအနက်ပင်တည်း။

ဧတ္ထ ပရိယာပန္နာ။ ။“အကျုံးဝင်”ဟူသည် ပါဝင်ခြင်း စာရင်းဝင်ခြင်း
 တည်း၊ ထို့ကြောင့် လောဘဇော မဟာကုသိုလ်ဇောစသော ကာမာဝစရတရားတို့သည်
 ရူပ အရူပဘုံ၌ ဗြာဟ္မာတို့သန္တာန်ဝယ် သက်ဝင်၍ ဖြစ်ကြပါသော်လည်း ထိုဘုံထို့၌
 မပါဝင်ကြ စာရင်းမဝင်ကြဘဲ ကာမာဝစရဘုံ၌သာ ပါဝင်ကြ စာရင်းဝင်ကြသည်-
 ဟူလို၊ [“အဝစရ”အရ သက်ဝင်၍ ဖြစ်ခြင်းဟူသည် ထိုထိုဘုံတို့၌ သက်ရောက်၍
 ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ “ပရိယာပန္န”အရ အကျုံးဝင်ခြင်းဟူသည်ကား စာရင်းသွင်းသောအခါ
 ပါဝင်ခြင်းမျိုးတည်း၊ (ပရိ-ထက်ပန်းကျင်-အာပန္န-ရောက်သော၊ ပါဝင်သောတရား၊)
 ဤသို့ ခွဲခြား၍ “အညတ္ထာပိ အဝစရန္တိ၊ အဝစရန္တာ”တို့၌ အဝစရန္တာ၏အဓိပ္ပာယ်ကို

အကျုံးဝင်ကုန်သည်။ (စာရင်းဝင်ကုန်သည်။) န ဟောန္တိ-နံ၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ အညတ္တာပိ-အခြားဘုံ၌လည်း၊ အဝစရန္တာနံ-သက်ဝင်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊
 တေသံ-ထိုကာမာဝစရတရားတို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းဆည်းခြင်းသည်၊ ဝါ-
 ကို၊ ကတော-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣဒါနီ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤကာမာဝစရဘုံ၌၊ တေ
 ပရိယာပန္နဓမ္မေ-ထို အကျုံးဝင်သော တရားတို့ကို၊ ရာသိသုညတပစ္စယ ဘာဝ
 တောစေ-ရာသီ၏အဖြစ်၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်၊ အကြောင်း၏
 အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝတောစ-သဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ဒဿန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊) ခန္ဓာဒိအာဒိ-ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-
 ပြီ၊ [ရာသီအားဖြင့် ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း၊ သုညတဖြင့် ဓာတုကိုလည်းကောင်း၊
 ပစ္စယဖြင့် အာယတနဟူသော အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ သဘာဝဖြင့်
 ပါဠိတော်လာ ရူပံ၊ ဝေဒနာစသော သဘောကိုလည်းကောင်း ပြသည်။]

၁၂၈၉။ ။ရူပါဝစရနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဗြဟ္မလောကန္တိ-ကား၊ ပဌမဇ္ဈာန
 ဘူမိသင်္ခါတံ-ပဌမဈာန်ဘုံဟုဆိုအပ်သော၊ ဗြဟ္မဋ္ဌာနံ-ဗြဟ္မာတို့၏ တည်ရာဘုံ
 ဌာနကို၊ (ပရိယန္တံ ကရိတွာ၌ စပ်၊) ဧတ္ထ-ဤ ရူပါဝစရနိဒ္ဒေသေ-၌၊ သေသံ-
 ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ကာမာဝစရနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-
 ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သမာပန္နဿာတိအာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမ
 ပဒေန-သမာပန္နဿဟူသော ပဌမာပုဒ်ဖြင့်၊ ကုသလဇ္ဈာနံ-ကုသိုလ်ဈာန်ကို၊
 ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဒုတိယေန-ဥပပန္နဿဟူသော ဒုတိယပုဒ်ဖြင့်၊
 ဝိပါကဇ္ဈာနံ ဝုတ္တံ၊ တတိယေန-ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိဿဟူသော တတိယပုဒ်ဖြင့်၊
 ကိရိယဇ္ဈာနံ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မှတ်ပါ၊ ဥပမာ-ယခုအခါ နိုင်ငံခြားရောက်ရှိနေကြသော မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ထို
 နိုင်ငံခြား၌ ဖြစ်ကြ နေထိုင်ကြခြင်းမျိုးကို အဝစရဟုခေါ်၍၊ စာရင်းသွင်းသောအခါ
 မြန်မာနိုင်ငံ၌ စာရင်းသွင်းရခြင်းမျိုးကို “ပရိယာပန္န”ဟု ခေါ်သကဲ့သို့တည်း။

ပဌမပဒေန ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။“သမာပတ်ဝင်စားသောအခါ ကုသိုလ်ဈာန်ဖြစ်
 သောကြောင့် သမာပန္နဿဖြင့် ကုသိုလ်ဈာန်ကို ဟောတော်မူသည်၊ ပဋိသန္ဓေနေသော
 အခါ ဝိပါကဈာန်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပပန္နဿဖြင့် ဝိပါကဈာန်ကို ဟောတော်မူသည်၊
 ရဟန္တာများ ဈာန်ဝင်စားရာ၌ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှာ ဝင်စားတော်မူသော
 ကြောင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိဿဖြင့် ကြိယာဈာန်ကို ဟောတော်မူသည်”ဟု ဆိုသည်။

မှန်၏၊—သမာပန္န၌ “ကောင်းစွာရောက်”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထို ကောင်းစွာ
 ရောက်ခြင်းဟူသည် ဈာန်သို့ စိတ်အားဖြင့် ရောက်နေခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ရောက်နေခြင်းကို
 “ဈာန်ဝင်စား”ဟု ခေါ်ဝေါ်ရသည်၊ ဥပပန္နသဒ္ဒါသည် ဥပပတ္တိသဒ္ဒါကဲ့သို့ “ဘဝသစ်၌
 ကပ်၍ဖြစ်”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုဖြစ်ခြင်းကား ပဋိသန္ဓေနေခြင်းပင်တည်း၊ ရဟန္တာတို့၏
 ဈာန်ဝင်စားခြင်း၌ အလွန်ချမ်းသာ၏၊ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဟု ခေါ်သည်။

၁၂၉၁။ ။အရူပါဝစရနိဒ္ဒေသေ-ဉ္စ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနပဂေတိ-
သည်ကား၊ အာကာသာနဉ္စာယတနသင်္ခါတံ-သော၊ ဘဝံ-ဘဝသို့၊ ဥပဂတေ-
ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ (ဒေဝေဉ္စ စပ်၊) ဒုတိယပဒေပိ-နေဝသညာနာသညာ
တနပဂေဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ သေသံ-ကြွင်းသော
ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဟေဋ္ဌာ-ဉ္စ၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗွံ။

၁၃၀၁။ ။သရဏဒုကံနိဒ္ဒေသေ-ဉ္စ၊ တီသု၊ အကုသလမူလေသု-
အကုသိုလ်မူလတို့တွင်၊ ယွာယံ (ယော+အယံ)မောဟော-အကြင်မောဟသည်၊
(အတ္ထိ၊) သော-ထိုမောဟသည်၊ လောဘသမ္ပယုတ္တော-လောဘသမ္ပယုတ်သည်၊
(လောဘမူဉ္စယုဉ်သည်၊) စေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ)လောဘေန-လောဘ
ဖြင့်၊ သရဏော-မြူနှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဒေါသသမ္ပယုတ္တော-ဒေါသသမ္ပယုတ်
သည်၊ (ဒေါသမူဒွေဉ္စယုဉ်သည်၊) စေဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ) ဒေါသေန-
အားဖြင့်၊ သရဏော-၏၊ ပန-ကား၊ ဝိစိကိစ္ဆဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တော-ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပ
ယုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်ဖြစ်သော၊ မောဟော-သည်၊ (မောဟမူဒွေဉ္စ မောဟသည်၊)
ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေနစေ-ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်လည်းဖြစ်သော၊ ရူပရာဂ အရူပရာဂသင်္ခါ
တေနစ-ရူပရာဂ အရူပရာဂဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ရာဂရဏေန-
ရာဂဟူသော မြူအားဖြင့်၊ ပဟာနေကဋ္ဌဘာဝတော-ပဟာနေကဋ္ဌ၏အဖြစ်
အားဖြင့်၊ သရဏော သရဇော-မြူနှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗွော။

သမ္ပယုတ္တော စေ။ ။စာအုပ်တို့၌ “လောဘသမ္ပယုတ္တောစ”ဟုလည်း
ကောင်း၊ “ဒေါသသမ္ပယုတ္တောစ”ဟုလည်းကောင်း တွေ့ရ၏၊ စာသွားမကောင်းပါ၊
“စေ”ဟု ရှိမှသာ “လောဘနှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်အံ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် လောဘတည်းဟူသော
မြူအားဖြင့် မြူနှင့်တကွဖြစ်၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသောကြောင့် စာသွားကောင်းပါသည်၊
ဒေါသသမ္ပယုတ္တော စေဉ္စလည်း နည်းတူ။

ဝိစိကိစ္ဆဒ္ဓစ္စ ပေ၊ သရဇော။ ။မောဟမူဒွေဉ္စ မောဟသည် ယှဉ်ဘက်ရာဂ
ဒေါသမြူမရှိရကား အဘယ်နည်းဖြင့် သရဏမည်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်
“ဝိစိကိစ္ဆဒ္ဓစ္စ”စသည် မိန့်၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်ရာဂကို သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်၏၊
ထိုသို့ ပယ်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်မောဟလည်း ပယ်ဘက်အဖြစ်ဖြင့် ပါသွားရ
ကား ပဟာနေကဋ္ဌအားဖြင့် ရာဂနှင့်သရဏဖြစ်၏၊ ရူပရာဂ အရူပရာဂကို အရဟတ္တ
မဂ်ဖြင့် ပယ်သောအခါ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်မောဟလည်း ပယ်ဘက်အဖြစ်ဖြင့် ပါသွား၏၊
ထို့ကြောင့် သဟဇကေဋ္ဌအားဖြင့် အတူတကွယှဉ်ဘက် ရဏ (မြူ) မရှိသော်လည်း
ပဟာနေကဋ္ဌအားဖြင့် အတူတကွ ပယ်ဘက်ဖြစ်သော ရဏရှိသောကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆဒ္ဓစ္စ
သမ္ပယုတ်မောဟလည်း သရဏမည်ရသည်-ဟူလို၊ [ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂတော မောဟ
ရဏော ပဟာနေကဋ္ဌေန ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေန ရာဂရဏေန သရဏော၊ ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂတော
ရူပရာဂ အရူပရာဂသင်္ခါတေန-ဋီကာ။]

သုတ္တန္တိကဒုက နိက္ခေပကထာ

၁၃၀၃။ ။သုတ္တန္တိကဒုကေ-ဌိ၊ မာတိကာကထာယံ-မာတိကာ အဋ္ဌကထာဌိ၊ အတ္ထတော-အားဖြင့်၊ ဝိဝေစိတတ္တာ-အသီးအသီး ခွဲခြားအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ [ဥတ္တနတ္တာနိဇေဌ စပ်၊ ဝိဝေစိတတ္တာတိ ဝိသုကတတ္တာ၊-ဋီကာ၊] နေသံ-ထို ဒုက္ခတို့၏၊ ယာနိ နိဒ္ဒေသပဒါနိ-အကြင် နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့သည်၊ (သန္တိ၊) တောသမ္ဗိ-ထို နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့၏လည်း၊ ဟေဋ္ဌာ-ဌိ၊ ဝုတ္တနယေနဝ-ဖြင့်ပင်၊ သုဝိညေယျတ္တာစ-လွယ်ကူစွာ သိအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေန-အားဖြင့်၊ ဥတ္တာနတ္တာနိဇေ-ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိကုန်သည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သုတ္တန္တိကဒုကဌိ၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိသေသမတ္တံ-အထူးမျှသာတည်း၊ တာဝ-ဗာလဒုက္ခစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်သော၊) ဝိဇ္ဇုပမဒုကေ-ဌိ၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) စက္ခုမာ-ပသာဒစက္ခုရှိသော၊ ပုရိသော-သည်၊ မေယန္တကာရေ-မိုးမှောင်မိုက်ရာအခါဌိ၊ (မိုးအုံ့နေသောကြောင့် မှောင်နေရာအခါဌိ၊) ရတ္တိ-ညဉ့်အခါဌိ၊ မဂ္ဂ-ခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇိကိရ-သွားသတတ်၊ တဿ-ထို ယောက်ျားအား၊ (န ပညာယတိဌိ စပ်၊) အန္တကာရတာယ-မှောင်မိုက်နေသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ န ပညာယိ-မထင်ရှား၊ ဝိဇ္ဇု-လျှပ်စစ် သည်၊ နိစ္ဆရိတွာ-ထွက်၍၊ (ပျက်၍၊) အန္တကာရံ-အမှိုက်မှောင်ကို၊ ပိဒ္ဓသေတိ-ဖျက်ပြီ၊ အထ-ထို အခါဌိ၊ အဿ-ထို ယောက်ျားအား၊ အန္တကာရဝိဂမာ-အမှောင်၏ကင်းခြင်းကြောင့်၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ပါကဋ္ဌော-ထင်ရှားသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ သော-ထို ယောက်ျားသည်၊ ဒုတိယမ္ဗိ-နှစ်ကြိမ်မြောက်လည်း၊ ဂမနံ-သွားခြင်းကို၊ အဘိနိဟရိ-ရှေးရှုဆောင်ပြီ၊ (အားထုတ်ပြီ၊) ဒုတိယမ္ဗိ၊ အန္တကာရော-သည်၊ ဩတ္တရိ-လွမ်းမိုးပြီ၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ န ပညာယိ-မထင်ရှား၊ ဝိဇ္ဇု-သည်၊ နိစ္ဆရိတွာ-၍၊ တံ-ထို အမှောင်ကို၊ ပိဒ္ဓသေတိ-ပြီ၊ အန္တ ကာရေ-သည်၊ ဝိဂတေ-ကင်းလသော်၊ မဂ္ဂေါ ပါကဋ္ဌော အဟောသိ၊ တတိယမ္ဗိ ပေ၊ ပိဒ္ဓသေသိ။

တတ္ထ-ထို ဥပမာစကားရပ်ဌိ၊ စက္ခုမတော-ပသာဒစက္ခုရှိသော၊ ပုရိသဿ-၏၊ အန္တကာရေ-ဌိ၊ မဂ္ဂပဋိပဇ္ဇနံ-ခရီးသွားခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) အရိယသာဝကဿ-၏၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂတ္တာယ-သောတာပတ္တိမဂ်အကျိုးငှာ၊ ဝိပဿနာရဗ္ဘော-ဝိပဿနာအားထုတ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အန္တကာရေ-ဌိ၊ မဂ္ဂဿ-လမ်း၏၊ အပညာယနကာလော-မထင်ရှားရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ (တထာ၊) သစ္စတ္တာဒကတမံ-သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ၊) ဝိဇ္ဇုယာ-သည်၊ နိစ္ဆရိတွာ-၍၊ အန္တကာရဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ပိဒ္ဓသိတကာလော-

ဖျက်ဆီးအပ်ရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ၊ (တထာ၊) သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ
ဘာသေန-သောတာပတ္တိမဂ်၏အရောင်သည်၊ (ဝိနောဒိတဗ္ဗံ စပ်၊) ဥပ္ပန္နိတွာ-
ဖြစ်၍၊ သစ္စတ္တာဒကတမဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဝိနောဒိတကာလော-ပယ်ဖျောက်
အပ်ရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အန္တကာရေ-သည်၊ ဝိဂတေ-သော်၊ မဂ္ဂဿ-
လမ်း၏၊ ပါကဋ္ဌကာလော-ထင်ရှားရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ၊ (တထာ၊)
သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ-အား၊ စတုန္န-နိသော၊ သစ္စာန-တို့၏၊ ပါကဋ္ဌကာလော-
ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ပန-ဆက်၊ မဂ္ဂဿ-မဂ်အား၊ ပါကဋ္ဌ-ထင်ရှားသော
သစ္စာသည်၊ မဂ္ဂသမဂ္ဂိပုဂ္ဂလဿ-မဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပါကဋ္ဌမေဝ-
ထင်ရှားသည်သာ။

ဒုတိယဂမနာဘိနိဟာရော-နှစ်ကြိမ်မြောက်သွားခြင်းကို ရှေ့ရှုဆောင်ခြင်း
ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ၊) သကဒါဂါမိမဂ္ဂတ္ထာယ-သကဒါဂါမိ
မဂ်အကျိုးငှာ၊ ဝိပဿနာရမ္ဘော-ဝိပဿနာ အားထုတ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊)
အန္တကာရေ-၌၊ မဂ္ဂဿ-လမ်း၏၊ အပညာယနကာလော-မထင်ရှားရာအခါကို၊
(ဝေဒိတဗ္ဗော) ဝိယ၊ (တထာ၊) သစ္စတ္တာဒကတမံ-သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်း
တတ်သော မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ၊) ဒုတိယံ-
နှစ်ကြိမ်မြောက်၊ ဝိဇ္ဇယာ-သည်၊ နိစ္ဆရိတွာ-၍၊ အန္တကာရဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊
ဝိဒ္ဓံသိတကာရော-ဖျက်ဆီးအပ်ရာအခါကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)ဝိယ၊ (တထာ၊) သက
ဒါဂါမိမဂ္ဂေါဘာသေန-သကဒါဂါမိ၏အရောင်သည်၊ ဥပ္ပန္နိတွာ-ဖြစ်၍၊ သစ္စတ္တာ
ဒကတမဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဝိနောဒိတကာလော-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အန္တ
ကာရေ-သည်၊ ဝိဂတေ-သော်၊ ပေ၊ စတုန္နံ၊ သစ္စာန-တို့၏၊ ပါကဋ္ဌကာရော-
ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ပန-ဆက်၊ မဂ္ဂဿ-မဂ်အား၊ ပါကဋ္ဌ-ထင်ရှားသော
သစ္စာသည်၊ မဂ္ဂသမဂ္ဂိပုဂ္ဂလဿ-အား၊ ပါကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ တတိယဂမနာ
ဘိနိဟာရော ပေ၊ ပါကဋ္ဌမေဝ။

[ဝိဇ္ဇုပမာပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပြပြီး၍၊ ဝဇိရူပမာပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပြလိုသောကြောင့်
“ဝဇိရဿ ပန” စသည် မိန့်၊ ပန-ကား၊ ဝဇိရဿ-ဝဇိရစိန်သည်၊ အဘေဇ္ဇော
နာမ-မဖောက်ခွဲအပ် မဖောက်ခွဲနိုင်သည်မည်သော၊ ပါသာဏောဝါ-ကျောက်
သည်လည်းကောင်း၊ မဏိဝါ-ပတ္တမြားသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ ယတ္ထ-
အကြင်အရပ်၌၊ ပတတိ-ကျ၏၊ တံ-ထို ကျရာအရပ်သည်၊ ဝိနိမိဒ္ဓမေဝ-
ထုတ်ချင်း ထွင်းအပ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ၊ ဝဇိရံ-ဝဇိရစိန်သည်၊ (ဝရဇိန်က၊)
ခေပေန္တံ-ကုန်စေလသော်၊ အသေသေတွာ-မကြွင်းကျန်စေမူ၍၊ ခေပေတိ-
ကုန်စေ၏၊ ဝဇိရေန-သည်၊ ဂတမဂ္ဂေါနာမ-သွားအပ်သော လမ်းမည်သည်၊
ပုန-တစ်ဖန်၊ ပါကတိကော-ပင်ကိုသဘောရှိသည်၊ န ဟောတိ (ယထာ)-
ကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ပင်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ အဝဇ္ဈကိလေသောနာမ-
မသတ်အပ် မသတ်နိုင်သော ကိလေသာမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ သဗ္ဗကိလေသ-

အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို၊ ဝိနိဝိဇ္ဈတိ-ထုတ်ချင်း ထွင်းဖောက်နိုင်၏။ ဝဇီရံဝိယ-ဝဇီရစိန်ကဲ့သို့၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါတိ-သည်လည်း၊ ကိလေသေ-တို့ကို၊ ခေပေန္တော-ကုန်စေလသော်၊ အသေသေတွာ-၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ခေပေတိ-၏၊ ဝဇီရေန-သည်၊ ဂတမဂ္ဂဿ-သွားအပ်သောလမ်း၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပါကတိကတ္တာဘာဝေါဝိယ-ပင်ကိုသဘောရှိသည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကဲ့သို့၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊ ပဟိနကိလေသာနံ-ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့၏၊ ပုန, ပစ္စဒါဝတ္တနံနာမ-ပြန်လည်ခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤကား အပြီးတည်း။

၁၃၀၇။ ။ဗာလဒုကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဗာလေသု-ဗာလတရားတို့တွင်၊ အဟိရိကာနောတ္တပါနိ-အဟိရိက အနောတ္တပ္ပတရားတို့သည်၊ ပါကဋ္ဌာနိ-ထင်ရှားကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) သေသာနံ-မိမိတို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ဗာလ ဓမ္မာနံ-ဗာလအကုသိုလ်တရားတို့၏၊ မူလာနိစ-အကြောင်းရင်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ) (ကဿာ-ကြောင့်၊ မူလာနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ-နိသနည်း၊) ဟိ (ယဿာ)-ကြောင့်၊ အဟိရိကောစ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း မရှိသူသည်လည်း ကောင်း၊ အနောတ္တပ္ပိစ-မကောင်းမှုမှ လန့်ခြင်း မရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အကုသလံ-ကို၊ န ကရောတိနာမ-မပြုသည်မည်သည်၊ န-မရှိ၊ (ကရောတိစေ-ပြုသည်သာ၊) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သေသာနံ ဗာလဓမ္မာနံ မူလာနိ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ထိုသို့ မူလတို့၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) ဒွေ-နိသော၊ ဧတာနိ-ဤ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပတို့ကို၊ ပဌမံယေဝ-အခြား သော အကုသိုလ်တို့၏ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဝိသု-သီးခြား၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော် မူအပ်ကုန်ပြီ၊ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ၊] သုက္ကပက္ခေပိ-ပဏ္ဍိတာဓမ္မာဟူသော သုက္ကပက္ခေပိလည်း၊ အယမေဝနယော-ဤ နည်းပင်တည်း၊ ကဏ္ဍဒုကေ-၌၊ တထာ-ထို့ အတူတည်း။

၁၃၁၁။ ။တပနိယဒုကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ကတတ္တာစ-ပြုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကတတ္တာစ-မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ တပနံ-နောင်တတစ်ဖန်ပူပန်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနိ-ကာယဒုစ္စရိက်အစရှိသော မကောင်းမှုတို့သည်၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တပန္နိ-မိမိကိန်းရာသတ္တဝါကို လောင်မြိုက် တတ်ကုန်၏၊ ကာယသုစ္စရိတာဒိနိ-ကာယသုစ္စရိက် အစရှိသောကောင်းမှုတို့ သည်၊ အကတတ္တာ-မပြုခဲ့မိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တပန္နိ) [“ကာယ ဒုစ္စရိတာဒိနိ တပန္နိ” စသည်ဖြင့် ဓမ္မကို ကတ္တာအဖြစ်ဖြင့် ဆိုထားသော်လည်း စင်စစ် ပူလောင်တတ်သူမှာ ဓမ္မမဟုတ်၊ ဓမ္မ၏တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်းကို အကျယ်ပြလို၍ “တထာဟိ” စသည် မိန့်၊] တထာဟိ-ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ မေ-ငါသည်၊ ကာယဒုစ္စရိတံ-ကာယဒုစ္စရိက်ကို၊ ကတံ-

ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ တပွတိ-ပူပန်ရ၏၊ မေ-သည်၊ ကာယသုစရိ
 တံ-ကို၊ အကတံ-မပြုအပ်မိ၊ ဣတိ-ဤသို့တွေး၍၊ တပွတိ၊ မေ-သည်၊ ဝစီ
 ဒုစရိတံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ ဣတိ တပွတိ၊ ပေ၊ မေ-သည်၊ မနောသုစရိတံ-
 ကို၊ အကတံ-မပြုအပ်မိ၊ ဣတိ တပွတိ၊ အတပနီယေပိ-အတပနီယပုဒ်၌
 လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-မှန်၊ ကလျာဏကာရီ-ကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသော၊
 ပုဂ္ဂလော-သည်၊ မေ-ငါသည်၊ ကာယသုစရိတံ-ကာယသုစရိတ်ကို၊ ကတံ-
 အပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ န တပွတိ-မပူပန်ရ၊ မေ-သည်၊ ကာယဒုစရိ
 တံ-ကို၊ အကတံ-မပြုအပ်မိ၊ ဣတိ န တပွတိ၊ ပေ၊ မေ-သည်၊ မနောဒုစရိ
 တံ-ကို၊ အကတံ-မပြုအပ်မိ၊ ဣတိ န တပွတိ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

၁၃၁၃။ ။ အဓိဝစနဒုကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ယာ
 တေသံ တေသံ ဓမ္မာနန္တိ-ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ သဗ္ဗဓမ္မဂ္ဂဟဏံ-အလုံးစုံသော
 ဓမ္မတို့ကို ယူကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ [ဓမ္မအားလုံးကို တေသံ တေသံဓမ္မာနံဟူသော
 ဝိတ္ထာနစ်ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူသည်-ဟူလို၊] သင်္ခါယတိ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်၏၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ သင်္ခါတံ-သင်္ခါမည်၏၊ သံကထိယတိ-ကောင်းစွာ ပြောဆို
 အပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-အနက်၊ [သံပုဗ္ဗ+ခါဓာတ်၏ ကထနအနက်ကို ဖွင့်
 သည်၊] ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သံကထိယတိ-နည်း၊ အဟန္တိ-အဟံဟူသည်၊
 ဝါ-ငါဟူ၍၊ (သံကထိယတိ-၏၊) မမန္တိ-မမံဟူ၍၊ ဝါ-ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍၊
 (သံကထိယတိ၊) ပရောတိ-ပရောဟူ၍၊ ဝါ-သူတစ်ပါးဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊)
 ပရဿာတိ-ပရဿဟူ၍၊ ဝါ-သူတစ်ပါး၏ဥစ္စာဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊)
 သတ္တောတိ-သတ္တောဟူ၍၊ ဝါ-သတ္တဝါဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊) ဘာဝေါတိ-
 ဘာဝေါဟူ၍၊ ဝါ-အထည်ကိုယ်ဟူ၍၊ ဝါ-ဓာတ်သဘောဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊)
 ပေါသောတိ-ပေါသောဟူ၍၊ ဝါ-ယောက်ျားဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊)
 ပုဂ္ဂလောတိ-ပုဂ္ဂလောဟူ၍၊ ဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊) နရောတိ-
 နရောဟူ၍၊ ဝါ-လူဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊) မာဏဝေါတိ-မာဏဝေါဟူ၍၊
 ဝါ-လုလင်ဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊) တိဿောတိ-တိဿဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊)
 ဒတ္တောတိ-ဒတ္တဟူ၍၊ (သံကထိယတိ၊) မဇ္ဈော-ညောင်စောင်း၊ ပိဋ္ဌံ-အင်းပျဉ်၊

အဟံတိ စသည်။ ။ အဟံတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒပဒတ္တကဇောတက
 နိပါတ်ဖြစ်သောကြောင့် “အဟံ”အရ ငါဟုခေါ်အပ်သော ခန္ဓာငါးပါးမရဘဲ “အဟံ”
 သဒ္ဒါ၊ မြန်မာလို “ငါ”ဟူသော သဒ္ဒါသာရ၏၊ မမန္တိစသည်၌လည်း နည်းတူ။

ဒတ္တောတိ မဇ္ဈော။ ။ ဒတ္တောတိုင်အောင် သတ္တဝါနှင့်စပ်သော ဥပါဒါ နာမည်
 ပညတ်ကို ပြပြီး၍၊ အခြားသော ဥပါဒါပညတ်ကို ပြပြန်လိုသောကြောင့် “မဇ္ဈော”
 စသည်ကို မိန့်သည်၊ [ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းကို စွဲ၍ ပညတ်အပ်သော နာမည်ဖြစ်သော
 ကြောင့် “မဇ္ဈ”စသည်ကို ဥပါဒါပညတ်တစ်မျိုးဟု ဆိုသည်၊ အဟံ စသည်တို့လည်း
 ခန္ဓာငါးပါးကို စွဲ၍ ပညတ်အပ်သော ဥပါဒါပညတ်များပင်တည်း။]

တိသိ-ဘုံလျှို၊ ဗိမ္မောဟနံ-ခေါင်းအုံး၊ ဝိဟာရော-ကျောင်း၊ ပရိဝေဏံ-ပရိဝုဏ်၊ ဒွါရံ-တံခါး၊ ဝါတပါနံ-လေသောက်ပြုတင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အနေကေဟိ-များစွာကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ သံကထိယတိ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သင်္ခါ-သင်္ခါမည်၏။

သမညာယတိ-အထူးအားဖြင့် သိအပ်၏၊ ဝါ-အမှတ်ပြု၍ သိအပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမညာ-သမညာမည်၏၊ ကိန္တိ-သို့လျှင်၊ သမညာယတိ-နည်း၊ အဟန္တိ-ဟူ၍၊ ပေ၊ ဝါတပါနန္တိ-ဟူ၍၊ သမညာယတိ-အထူးအားဖြင့် သိအပ်၏၊ ဝါ-အမှတ်ပြု၍ သိအပ်၏၊ ဣတိ၊ သမညာ၊ ပညာပီယတိ-အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်၏၊ (တစ်နည်း) ပညာပီယတိ-ထားအပ်၊ ပညတ်အပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တိ-မည်၏၊ ဤနေရာ၌ “ကိန္တိ ပညာပီယတိ၊ အဟန္တိ၊ ပေ၊ ဝါတပါနန္တိ ပညာပီယတိတိ ပညတ္တိ”ဟု ရှိသင့်သော်လည်း ပေယျာလမြုပ်ထားသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဝေါဟရီယတိ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝေါဟာရော-မည်၏၊ ကိန္တိ-သို့လျှင်၊ ဝေါဟရီယတိ-နည်း၊ အဟန္တိ-ဟူ၍၊ ပေ၊ ဝါတပါနန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေါဟရီယတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝေါဟာရော-မည်၏။

သမညာ။ ။ “ဝိသေသေန+အဓိဝစနံ ဉာယတိ”ဟူသော ဋီကာကိုထောက်၍ သမညာ၌ (“သံ+အညာ”ဝယ် “သံသည် ဝိသေသအနက်ဟော”ဟု သိရ၏၊ “သညာဂဟဏေန ဉာယတိ”ဟူသော ဋီကာနောက်နည်းကို ထောက်၍ သံသဒ္ဒါသည် သညာအနက်ဟောဟု သိရ၏၊ “အညာယတိတိ အညာ၊ ဝိသေသေန+အညာ သမညာ၊ သညာယ+အညာ သမညာ”ဟု ပြု၊ [ဝိသေသေန ဉာယတိတိ သမညာတိ သံသဒ္ဒဿ ဝိသေသတ္ထုတံ အာဟာ-အန၊] ဤသို့ မယူဘဲ ဝိသေသနစသည်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု ယူ၍ “သမံ-အညိအမျှ၊ (အများသဘောတူ)+ဉာယတိတိ သမညာ”ဟုလည်း ပြုသင့်မည် ထင်သည်။

ဉာယတိအရ သိအပ်ပုံ။ ။ “သဒ္ဓံ ပဌမစိတ္တေန၊ တိတံ ဒုတိယ စေတသာ၊ နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္တံ စတုတ္ထစေတသာ”အရ တတိယ မနောဒွါရဝိထိဖြင့် သိအပ်သည်ကို “ဝိသေသေန ဉာယတိ သမညာယတိ”ဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏-ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်က ရွတ်ဆိုသောအခါ တတိယ မနောဒွါရဝိထိဖြင့် ထိုနာမည်ပညတ်ကို မသိဘဲ၊ စတုတ္ထဝိထိက အနက်ခြံ အတ္ထပညတ်ကို မသိနိုင်၊ [န ဟိ တသ္မိ အဝိညာ တေ၊ ပေ၊ သမညာတိ ပုတ္တိ၊-ဋီကာ။

ပညတ္တိ။ ။ “ပညာပီယတိ”ကို ထောက်၍ “ပ ပုဗ္ဗ ဉာဓာတ်၊ ဏာပေပစ္စည်း တိပစ္စည်း”ဟု သိပါ၊ တစ်နည်း-ပပုဗ္ဗ ဥပ (နိက္ခိပနေ) ဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ပညတ္တိပုဒ်ဖြင့် “ပညာပီယတိတိ ပညတ္တိ”ဟုလည်း ရှိ၏၊ ဤအလို “ပညာပီယတိ-ထားအပ်၏၊ ဝါ-ပညတ်အပ်၏”ဟု ပေး၊ ဋီကာ၌ ဤနောက်နည်းကိုသာ ဖွင့်သည်၊ ရှေ့နည်းကို မာတိကာတုန်းက ဖွင့်ခဲ့သည်၊ ယောဇနာ၌ကား “ပပုဗ္ဗ ဉာဓာတ်”ဟု ဆိုသွား၏၊ ပ+ဉာဓာတ် တိပစ္စည်းသက်ရုံဖြင့် “ပညတ္တိ”ဟု မပြီးနိုင်ပါ။

[ပါဠိတော်ဝယ် “သင်္ခါသမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော” ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ “နာမံ နာမကမ္မံ” စသောပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “နာမန္တိ” စသည်ကို မိန့်သည်။] နာမန္တိ (တ္ထေ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (လဗ္ဘမာနံ-သော၊) နာမံ-နာမ်သည်၊ (နာမည်သည်၊) သာမညနာမံ-သာမညနာမ်လည်းကောင်း၊ ဂုဏနာမံ-လည်းကောင်း၊ ကိတ္တိမနာမံ-လည်းကောင်း၊ ဩပပါတိကနာမံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတုဗ္ဗိမံ-လေးပါးအပြားရှိ၏၊ တတ္ထ-ထို လေးပါးတို့တွင်၊ ပဌမကပ္ပိကေသု-ပထမကမ္ဘာဝယ် ဖြစ်ကြသူတို့တွင် (ကမ္ဘာဦးဝယ် ဖြစ်ကြသူတို့တွင်) မဟာဇနေန-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ သမ္ဗုဒ္ဓိတွာ-၍၊ ထပိတတ္တာ-ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရညော-၏၊ မဟာသမ္ဗုတော တိနာမံ-မဟာသမ္ဗုတဟူသော အမည်သည်၊ သာမညနာမံ နာမံ-သာမညနာမ်မည်၏၊ ယံ-ယင်း သာမညနာမ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ မဟာဇနေန၊ ပေ၊ ဥပနိဗ္ဗတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ-ပြီ၊ [ဝါသေဋ္ဌ-ဝါသေဋ္ဌ၊ မဟာဇန သမ္ဗုတော-များစွာသောလူအပေါင်းသည် သမုတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မဟာ သမ္ဗုတောတွေဝ-တဟူ၍သာ၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာသော၊ အက္ခရံ-အက္ခရာသည်၊ (စကားလုံးသည်၊) ဥပနိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်ပြီ-ဒီဃနိကာယ်၊ ပါထိကဝဂ်၊ အဂ္ဂညသုတ်။]

ဓမ္မကထိကော-တရားစကား၌ ယှဉ်သူ၊ ဝါ-တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်၊ ပံသုက္က လိကော-ပံသုက္ကဓုတင်ကို ဆောင်ခြင်းအလေ့ရှိသူ၊ ဝိနယဓရော-ဝိနည်းမိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ တေပိဋကော-သုံးပုံသော ပိဋကရှိသူ၊ ဝါ-ပိဋကသုံးပုံကို ဆောင်နိုင်သူ၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါရှိသူ၊ ပသန္နော-ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုသူ၊ ဣထိဇေရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဂုဏတော-ဂုဏ်ကြောင့်၊ အာဂတနာမံ-လာသော နာမည်သည်၊ ဂုဏနာမံနာမံ-ဂုဏနာမ်မည်၏၊ [ဂုဏတော+အာဂတံ နာမံ ဂုဏနာမံ၊] ဘဂဝါ-ဘုန်းခြောက်ပါးရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ အရဟံ-ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၊ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓေါ-မဖောက်မပြန်၊ ကိုယ်တော်တိုင်၊ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိတော် မူသောမြတ်စွာဘုရား၊ ဣတိ အာဒိနိပိ-ဤသို့ အစရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တထာဂဿ-၏၊ အနေကာနိ-ကုန်သော၊ နာမသတာနိ-နာမည်အရာတို့သည်၊ ဂုဏနာမာနေဝ-ဂုဏနာမ်တို့ချည်းသာတည်း၊ တေန-ကြောင့်၊ အသင်္ချေယာနိ၊ ပေ၊ နာမသဟဿတောတိ-ဟူ၍၊ ဂုတ္တံ-ရှေ့ဆရာတို့ဆိုအပ်ပြီ၊ [မဟေသိနော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သဂုဏေန-မိမိ၏ဂုဏ်တော်အားဖြင့်၊ (အာဂတာနိ-လာ ကုန်သော၊) နာမာနိ-အမည်တော်တို့သည်၊ အသင်္ချေယျာနိ-မရေတွက်အပ်၊

သာမညနာမံ။ ။သမ္ဗုဒ္ဓိယတေ-ကောင်းစွာသိအပ် သမုတ်အပ်၏၊ ဣတိ သာမညံ၊ သံပုဗ္ဗ မနဓာတ် ကျပစ္စည်း၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ ဒီဃပြု၊ လူအများတို့ သမုတ်အပ်သောကြောင့် မဟာသမ္ဗုတဟူသောနာမည်သည် သာမညနာမ်မည်၏၊ ထို “သာမညနာမ်ကို ပြုရာ သာဓကကို ပြလိုသောကြောင့် “ယံ သန္ဓာယ” စသည် မိန့်။

မရေတွက်နိုင်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။) ဂုဏေန-အားဖြင့်၊ နာမသဟဿတော အပိ-နာမည် ထောင်ပေါင်းများစွာဖြင့်လည်း၊ နာမံ-အမည်တော်ကို၊ ဥဒ္ဓေယျံ-ထုတ်ဆောင်အပ်၊ ထုတ်ဆောင်နိုင်၏။]

ပန-ကား၊ [ဂုဏနာမ်မှတစ်ပါး၊ ကိတ္တိမနာမ်ကား၊] ဇာတဿ-မွေးဖွားပြီးသော၊ ကုမာရဿ-သတိုးသား၏၊ နာမဂ္ဂဟဏဒီဝသေ-နာမည်ယူရာနေ့၌၊ (နာမည်မှည့်ရာနေ့၊ ကင်ပွန်းတပ်ရာနေ့၌) ဒက္ခိဏေယျာနံ-အလျှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ သက္ကာရံ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပူဇော်ဖွယ်ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ သမိပေ-၌၊ ဌိတာ-နံသော၊ ဉာတကာ-ဆွေမျိုးတို့သည်၊ ကပ္ပေတွာ-ကြံဆ၍၊ ပကပ္ပေတွာ-အပြားအားဖြင့် ကြံဆ၍၊ အယံ-ဤ သတိုးသားသည်၊ အသုကော နာမ-ထို သူမည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ယံ နာမံ-အကြင် နာမည်ကို၊ ကရောန္တိ-နံ၏၊ ဣဒံ-ဤနာမည်သည်၊ ကိတ္တိမနာမံ နာမ-ကိတ္တိမနာမ်မည်၏၊ [ကိတ္တိနံ ကိတ္တိ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုခြင်း၊ တိပစ္စည်း တတစ်လုံးကို ချေ၊ ကိတ္တိယာ+နိဗ္ဗတ္တံ ကိတ္တိမံ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သောနာမည်။]

ပန-ကား၊ [ကိတ္တိမနာမ်မှတစ်ပါး၊ ဩပပါတိကနာမ်ကား၊] ယာပုရိမ ပညတ္တိ-အကြင် ရှေးကာလ၌ ဖြစ်သောပညတ်သည်၊ ပစ္ဆိမပညတ္တိယံ-နောက်ကာလ၌ ဖြစ်သောပညတ်၌၊ ပတတိ-ကျရောက်၏၊ ပုရိမဝေါဟာရော-ရှေးကာလ၌ ဖြစ်သောအခေါ်အဝေါ်သည်၊ ပစ္ဆိမဝေါဟာရေ-နောက်ကာလ၌ ဖြစ်သော အခေါ်အဝေါ်၌၊ ပတတိ၊ [ပညတ္တိကို ဝေါဟာရဟု ပရိယာယ်လဲ၍ သုံးခြင်းသာတည်း၊] သေယျထိဒံ-အဘယ်သို့ ကျရောက်သနည်း၊ ပုရိမကပ္ပေပိ-ရှေး ကမ္ဘာ၌လည်း၊ စန္ဒော-လသည်၊ စန္ဒောယေဝနာမ-စန္ဒမည်သည်သာတည်း၊ ဧတရဟိပိ-ယခုအခါ၌လည်း၊ စန္ဒောဝ-စန္ဒမည်သည်သာတည်း၊ အတိတေ-လွန်လေပြီးသော ကမ္ဘာ၌၊ သူရိယော-နေသည်၊ (သူရိယောယေဝနာမ၊ ဧတရဟိပိ သူရိယောဝ၊) သမုဒ္ဒေါ-သမုဒြာသည်၊ (သမုဒ္ဒေါယေဝနာမ၊ ဧတရဟိပိ သမုဒ္ဒေါဝ၊) ပထဝီ-မြေကြီးသည်၊ (ပထဝီယေဝနာမ၊ ဧတရဟိပိ ပထဝီဝ၊) ပဗ္ဗတော-တောင်သည်၊ ပဗ္ဗတောယေဝနာမ-ပဗ္ဗတမည်သည်သာတည်း၊ ဧတရဟိပိ-၌လည်း၊ ပဗ္ဗတောယေဝ-ပဗ္ဗတမည်သည်သာတည်း၊ ဣတိ-ဤသည်တည်း၊ [သေယျထိဒံကို ပြန်အပ်သည်၊] ဣဒံ-ဤအမည်သည်၊ ဩပပါတိကနာမံနာမ-ဩပပါတိကနာမ်မည်၏၊ စတုဗ္ဗိဓံပိ-သော၊ ဣဒံနာမံ-

ဥဒ္ဓေယျံ၊ ပေ၊ သဟဿတော။ ။ဥပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်၊ ဣကို ဓာတွန်နှင့်တကွ ဧယျပြု၊ ဓာ ဓာတ်သည် ဓာရဏ အနက်ဟောတည်း၊ [ဥဒ္ဓေယျန္တိ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ-ဋီကာ၊] နာမသဟဿတော အပိ၌ အပိသည် သမ္ဘာဝနာ ဇောတက၊ သဟဿထောလည်း တစ်ထောင်အတိကျ မဟုတ်၊ အနေကသင်္ချာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနေကေဟိပိ နာမ သဟဿေဟိတိ အတ္ထော”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဤ သာမညစသော နာမ်သည်၊ ဧကံနာမမေဝ-တစ်ခုသော နာမသည်သာ၊ ဟောတိ၊ [သာမညနာမ်စသော နာမည်လေးပါးလုံးပင် “နာမ နာမကမ္မ” စသည်ဝယ် နာမတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သည်-ဟူလို။]

[နာမကို ဖွင့်ပြပြီး၍ နာမကမ္မစသည်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “နာမကမ္မန္တိ” စသည် မိန့်၊] နာမကမ္မန္တိ-ကား၊ နာမကရဏံ-ပြုအပ်သော နာမည်သည်၊ ဝါ-ပြုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်သည်၊ ဝါ-နာမည်ကို ပြုလုပ်ထားခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ၊) [ပါဠိတော်၌ “ယံ နာမကမ္မ”ကို ဤ အနက်သုံးမျိုးလုံး ပေးပါ၊] နာမဓေယျန္တိ-ကား၊ နာမထပနံ-ထားအပ်သော နာမည်သည်၊ ဝါ-ထားကြောင်း ဖြစ်သော နာမည်သည်၊ ဝါ-နာမည်ကို ပညတ်ထားခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ၊) နိရုတ္တိတိ-ကား၊ နာမနိရုတ္တိ-အနက်ကိုထုတ်ဖော်၍ ဟောတတ်သောနာမည် သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဗျဉ္ဇနန္တိ-ကား၊ နာမဗျဉ္ဇနံ-အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော

ဩပပါတိကံ။ ။ဥပပတနံ-ရှေးနာမည်၏နောက်၌ ကျရောက်ခြင်း၊ ဥပပါ တော-ခြင်း၊ ဥပပါထော+သီလံ ယဿာတိ ဩပပါတိကံ၊ [သယမေဝ (မည်သူမျှ မမှည့်ရဘဲ အလိုအလျောက်သာလျှင်) ဥပပတနသီလံ နာမံ ဩပပါတိကာ နာမန္တိ ဝုစ္စတိ၊-ဋီကာ။]

နာမ ကမ္မံ၊ နာမဓေယျံ။ ။ကမ္မံကို ကရဏံဟုလည်းကောင်း၊ ဓေယျံကို ထပနံ ဟုလည်းကောင်း အဋ္ဌကထာ ဖွင့်၏၊ ထိုကရဏ ထပနသဒ္ဒါတို့ကိုကား ဋီကာ၌ သုံးနက်ဖွင့်၏၊ “ကရိယတေတိ ကမ္မံ၊ နာမမေဝ+ကမ္မံ နာမကမ္မံ-ပြုအပ် မှည့်အပ်သော နာမည်၊ ဓေယျံ၌ ဓာဓာတ်သည် ထပနအနက်ဟောတည်း၊ ဣပစ္စည်း၊ ဓီယတိ တပီ ယတိ-ထားအပ်၏၊ ဣတိ ဓေယျံ၊ နာမမေဝ+ဓေယျံ နာမဓေယျံ- ပညတ်ထားအပ်သော နာမည်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ကရိယတိ အနေနာတိ ကမ္မံ၊ ဓီယတိ အနေနာတိ ဓေယျံ၊ (ကရ ဏ သာဓံ၊) “နာမမေဝ ကမ္မံ”စသည် ဆက်၊ “ဤအနက်သည် ဤအမည် ရှိ၏”ဟု ကမ္မံ-ပြုလုပ်ကြောင်း ပြောဆိုကြောင်း အမည်တည်း၊ ဓေယျံ-ပညတ်ထားကြောင်း အမည်တည်း၊ [အထဝါ ကရဏတ္တာ ပေ၊ ကရဏံ ထပနန္တနာမ ဟောတိ၊-ဋီကာ။]

တစ်နည်း။ ။ကရဏံ ကမ္မံ၊ ဓာနံ(ထပနံ) ဓေယျံ၊ (ဘာဝသာဓံ၊) နာမဿ- နာမည်ကို+ကမ္မံ-ပြုလုပ်ပြောဆိုခြင်း၊ ဓာနံ=ထပနံ-ပညတ်ထားခြင်း၊ နာမကမ္မံ၊ နာမ ဓေယျံ-ခြင်း၊ သူတစ်ပါးတို့သိအောင် ပြုလုပ်ပြောဆိုခြင်း၊ ပညတ်ထားခြင်းမျှဖြစ်သော ကြောင့် နာမည်သည်ပင် ကမ္မဟုလည်းကောင်း၊ ဓေယျဟုလည်းကောင်း အမည်ရ ပြန်သည်၊ [အထ ဘာဝတ္တာ ဉာပနမတ္တမေဝ ကရဏံ ထပနန္တိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

နာမနိရုတ္တိ နာမဗျဉ္ဇနံ။ ။နာမနိရုတ္တိ၊ နာမဗျဉ္ဇနံပုဒ်တို့ဖြင့် နာမကိုသာ အရကောက်ရသည်၊ [နာမနိရုတ္တိ နာမဗျဉ္ဇနန္တိ နာမမိစ္ဆေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊] မှန်၏- “နာမ”ဟု ခေါ်ရသော သဒ္ဒါသည် ထိုထိုအနက်ကို ထုတ်ဖော်၍ ဟောပြတတ်သော ကြောင့် နိရုတ္တိလည်းမည်၏၊ ထိုထိုအနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သောကြောင့် ဗျဉ္ဇန လည်းမည်၏၊ [နာမဘူတံ ဝစနမေဝ တံတံ အတ္ထံ နိဒ္ဒါရေတွာ သဟေတုကံ ကတွာ

နာမည်သည်။ (အတ္ထိ၊) ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ ဧတံ-ဤအမည်သည်။ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ ဗျဉ္ဇေတိ-ထင်ရှားပြတတ်၏၊ တသ္မာ၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဗျဉ္ဇနံဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အဘိလာပေါတိ-ကား၊ နာမဘိလာပေါဝ-အနက်သို့ ရှေးရှုရွတ်ဆိုအပ်သော နာမည်ပင်တည်း။ [အဘိလပူတိတိ အဘိလာပေါ၊ နာမမေဝ+အဘိလာပေါ နာမာဘိလာပေါ။]

သဗ္ဗေဝဓမ္မာ အဓိဝစနပတာတိ-ကား၊ အဓိဝစနဿ-သဒ္ဓါကို စွဲမှီရည်စူး၍ ဖြစ်သော နာမည်ပညတ်၏။ နော ပထမဓမ္မာနာမ-အကြောင်းမဟုတ်သော တရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ (နာမည်၏အကြောင်းမဟုတ်သော၊ နာမည်မှည့်၍ မဖြစ်သော တရားမည်သည် မရှိ၊) ဧကဓမ္မာ-တစ်ခုသောတရားသည်။ သဗ္ဗဓမ္မေသု-အလုံးစုံသော တရားတို့၌၊ နိပတတိ-ကျ၏၊ သဗ္ဗဓမ္မာ-အလုံးစုံသော တရားတို့သည်။ ဧကဓမ္မသ္မိ-တစ်ခုသော တရား၌၊ နိပတန္တိ-န့်၏။ [ဤ အကျဉ်းကို ချဲ့လို၍ “ကထ” စသည် မိန့်၊] ကထ-အဘယ်သို့ ကျနိုင်သနည်း၊ ဟိ-အဖြေကား၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ အယံ နာမပညတ္တိ-ဤ နာမပညတ် ဟူသည်။ ဧကဓမ္မာ-တစ်ခုသောတရားတည်း၊ သော-ထို တစ်ခုသောတရား သည်၊ သဗ္ဗေသု-န့်သော၊ စတုဘူမကဓမ္မေသု-ဘုံလေးပါး၌ ဖြစ်သောတရားတို့၌၊ နိပတတိ၊ [နာမည်ပတ်က ဘုံလေးပါး၌ ဖြစ်သောတရားတို့ကို ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် ဟောနိုင်သည်ကို “နိပတတိ-ကျရောက်၏” ဟု ဆိုသည်၊] သတ္တောပိ-သတ္တဝါ ပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရောပိ-ရုပ်နာမ် သင်္ခါရသည်လည်းကောင်း၊ နာမတော-နာမည်မှ၊ မုတ္တကောနာမ-လွတ်သည်မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

အဋ္ဌဝိပဗ္ဗတာဒိသု-တော တောင် အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ ရုက္ခောပိ-သစ်ပင်သည်လည်း၊ (ရှိရှိသမျှ သစ်ပင်သည်လည်း၊) ဇာနပဒါနံ-ဇနပုဒ်နေသူ လူတို့၏၊ ဘာရော-တာဝန်ထည်း၊ (နာမည်မှည့်ဖို့ တာဝန်တည်း၊) ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုဇနပုဒ်နေသူ လူတို့သည်၊ (ကထေန္တိ၌ စပ်၊) အယံ-ဤသစ်ပင်သည်၊ ကိံ ရုက္ခောနာမ-အဘယ်သစ်ပင် မည်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန် သည်၊ (သမာနာ-နီလသော်၊ မြို့သူမြို့သားတို့က မေးအပ်ကုန်လသော်၊ အယံ-ဤသစ်ပင်သည်၊) ခဒိရော-ရှားပင်တည်း၊ (အယံ-သည်၊) ပလာသော-ပေါက်ပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အတ္တနာ-သည်၊ ဇာနနကနာမံ-သိအပ်သော အမည်ကို၊ ကထေန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ယဿ-အကြင်သစ်ပင်၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ န ဇာနန္တိ၊ တံပိ-ထို သစ်ပင်ကိုလည်း၊ အနာမကောနာမာတိ-

ဝဒတိ ဗျဉ္ဇယတိစာတိ အာဟ နာမမိစ္ဆေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ-အနု၊] နိရုတ္တိ၌ “နိ+ ဥတ္တိ” ဟု ခွဲ၍ နိကို နိဒ္ဓါရေတွာဟုလည်းကောင်း၊ ဥတ္တိကို ဝဒတိဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ဥစ္စတိတိ ဥတ္တိ၊ နိဟရိတွာ+ဥတ္တိ နိရုတ္တိ” ဟု ပြုစေလိုသည်၊ ရှေးက “ဥစ္စေ တေတိ ဥတ္တိ၊ နိဟရိတွာ+ဥတ္တိ နိရုတ္တိ-ထုတ်ဖော်၍ ရွတ်ဆိုအပ်သောကြောင့် နိရုတ္တိ မည်၏” ဟု ကမ္မသာဓ်ပြုလုပ်ကြ၏၊ ဤ၌ကား ကတ္တုသာဓ်တည်း။

အမည်မရှိသော သစ်ပင်ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။ တံပိ-ထိုအနာမက ဟူသော နာမည်သည်လည်း၊ တဿ-ထိုသစ်ပင်၏။ နာမဓေယျမေဝ-ထား အပ်သော အမည်တစ်မျိုးသည်သာ၊ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ၊ [ထို သစ်ပင်နာမည်မှာ “အနာမက” တဲ့-ဟူလို၊] သမုဒ္ဒေ-၌၊ မစ္ဆကစ္ဆပါဒီသုပိ-ငါး လိပ် အစရှိသော သတ္တဝါတို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဣတရေ-အဓိဝစနဒုက်မှ တစ်ပါးကုန် သော၊ ဒွေ-န်သော၊ ဒုကာ-နိရုတ္တိဒုက်၊ ပညတ္တိဒုက်တို့သည်၊ ဣမိနာ-အဓိ ဝစနဒုက်နှင့်၊ သမာနတ္တာဇေ-တူသောအနက် ရှိကုန်သည်သာ။

၁၃၁၆။ ။ နာမရူပဒုကေ-၌၊ နာမကရဏဋ္ဌေနစ-နာမည်ကို ပြုတတ် သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နာမနဋ္ဌေနစ- အာရုံသို့ ညွတ်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နာမနဋ္ဌေနစ-မိမိသို့ အာရုံ၊ အနဝဇ္ဇဓမ္မတို့ကို ညွတ်စေတတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နာမံ-နာမမည်၏၊ [ရှေးနိဿယ တို့၌ “နာမနဋ္ဌေနစ-မိမိသို့ အာရမဏိကတရားတို့ကို ညွတ်စေတတ်သော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း” ဟု ပေး၏၊ နောက်လာလတ် အကျယ်ကိုကြည့်၍ စဉ်းစားပါ။] တတ္ထ-ထိုသုံးမျိုးသော အနက်ကိုတွင်၊ [ယောဇနာ၌ “တတ္ထ- ထို သုံးမျိုးသောနာမ်တွင်” ဟု ပေး၏၊] တာဝ-နိဗ္ဗာန်မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ- န်သော၊) စတ္တာရော-န်သော၊ ခန္ဓာ-နာမ်ခန္ဓာတို့သည်၊ နာမကရဏဋ္ဌေန- ကြောင့်၊ နာမံ-မည်၏။

ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြအံ့၊ [ဥပမာဆိုသော်လည်း ဝိသဒိသုပမာ ထည်း၊] မဟာဇနသမ္မတတ္တာ-များစွာသော လူအပေါင်းသည် သမုတ်အပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာသမ္မတဿ-မဟာသမ္မတမင်း၏၊ မဟာသမ္မတော တိနာမံ-မဟာသမ္မတဟူသော အမည်သည်၊ အဟောသိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့

နာမံ။ ။ နာမကရဏဋ္ဌေနဖြင့် “နာမံ-မိမိ၏ နာမည်ကို+ကရောတိ-မိမိ ကိုယ်တိုင် ပြုတတ်၏၊ ဣတိ နာမံ” ဟု ပြ၏၊ နာမကရဏဟု ဆိုလိုလျှက် ကရဏ ပုဒ်ကို ချေထားသည်ဟု ကြံပါ၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်ရ၏၊ နမနဋ္ဌေနဖြင့် “အာရမဏာဘိမုခံ-အာရုံသို့ ရှေးရှု+နမတိ-ညွတ်တတ်၏၊ ဣတိ နာမံ” ဟု ပြ၏၊ [နောက်အကျယ်၌ “အာရမဏာဘိမုခါ နမန္တိ” ဟု လာလိမ့်မည်၊] ဤဝိဂြိုဟ်အရ အာရုံသို့ မညွတ်တတ်သော နိဗ္ဗာန်ကို မရ၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသာ ရ၏၊ နာမနဋ္ဌေနဖြင့် “နာမန္တိ-မိမိသို့ အာရုံ အနဝဇ္ဇဓမ္မတို့ကို ညွတ်လာစေတတ်၏၊ ဣတိ နာမံ” ဟု ပြ၏၊ ဤနည်း၌ ကာရိတ်ပစ္စည်း ကြေ၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးနှင့်နိဗ္ဗာန် တရားရ၏၊ မှန်၏-နောက်အကျယ် ပြလတ်အတိုင်း နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသည် အာရုံ နှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အာရုံတို့ကို (တစ်ခုပြီးတစ်ခု) မိမိသို့ ညွတ်လာစေ တတ်၏၊ နိဗ္ဗာန်လည်း မိမိက အာရမဏာဓိပတိ ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်ဖိုလ် ပစ္စ ဝေက္ခဏာဉာဏ် အတိညာဉ်စသော အနဝဇ္ဇတရားတို့ကို မိမိသို့ ညွတ်လာစေတတ်၏။

လည်းကောင်း၊ [ဤစကားဖြင့် သာမညနာမ်ကို ပြသည်။] ဝါ-တစ်နည်း၊
မာတာပိတရော-တို့သည်၊ အယံ-ဤသတို့သားသည်၊ တိဿောနာမ-တိဿ
မည်သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ (အယံ-သည်၊) ဖုဿောနာမ-သည်၊ ဟောတု၊
ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပုတ္တဿ-၏၊ ကိတ္တိမနာမံ-ကိတ္တိမနာမ်ကို၊ ကရောန္တိ ယထာ-
သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဓမ္မကထိကော-ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၊
(တရားစကား၌ ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊) ဝိနယဓရော-ဝိနည်းမှီရ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဣတိ-
သို့၊ ဂုဏတော-ကြောင့်၊ နာမံ-အမည်သည်၊ အာဂစ္ဆတိ ယထာ-လာသကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝေဒနာဒိနံ-ဝေဒနာအစရှိသောတရားတို့၏၊ (နာမံ-
သည်၊) န (အာဂစ္ဆတိ)-လာသည် မဟုတ်၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဝေဒနာဒယော-ဝေဒနာ
အစရှိသော တရားတို့သည်၊ မဟာပထဝီအာဒယောဝိယ-မြေကြီးအစရှိသည်တို့
ကဲ့သို့၊ အတ္တနော-၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ကရောန္တာဝ-ပြကုန်လျက်သာလျှင်၊
ဥပ္ပန္နန္တိ၊ တေသု-ထို ဝေဒနာအစရှိသောတရားတို့သည်၊ ဥပ္ပန္နေသု-န်လသော်၊
တေသံ-ထို ဝေဒနာအစရှိသောတရားတို့၏၊ နာမံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နမေဝ-ဖြစ်
တော့သည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ ဝေဒနံ-ကို၊
တွံ-သည်သည်၊ ဝေဒနာနာမ-ဝေဒနာမည်သည်၊ ဟောဟိ-လော၊ ဣတိ-
သို့၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ နဘဏတိ-မပြောဆို၊ (မမှည့်၊) တဿာ-
ထိုဝေဒနာ၏၊ နာမဂ္ဂဟဏကိစ္ဆံ-နာမည်ယူဖွယ် ကိစ္ဆသည်လည်း၊ န အတ္ထိ။

ပထဝီယာ-မြေကြီးသည်၊ ဥပ္ပန္နာယ-ဖြစ်လသော်၊ တွံ-သည်၊ ပထဝီနာမ-
မည်သည်၊ ဟောဟိ၊ ဣတိ-သို့၊ နာမဂ္ဂဟဏကိစ္ဆံ၊ နတ္ထိယထာ-ကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ စက္ကဝါဠ၊ ပေ၊ နက္ခတ္တေသု-စကြာဝဠာ၊ မြင့်မိုရ်တောင်၊ လ၊
နေ၊ နက္ခတ်တို့သည်၊ ဥပ္ပန္နေသု-န်လသော်၊ တွံ၊ စက္ကဝါဠနာမ-စကြာဝဠာ
မည်သည်၊ ဟောဟိ၊ ပေ၊ တွံ၊ နက္ခတ္တနာမ ဟောဟိ၊ ဣတိ-သို့၊ နာမဂ္ဂဟဏ
ကိစ္ဆံ၊ နတ္ထိယထာ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နာမံ-ပထဝီ စက္ကဝါဠစသော နာမည်
သည်၊ ဥပ္ပန္နမေဝ-ဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ သြပပါတိက
ပညတ္တိယံ-သြပပါတိကပညတ်၌၊ (ရှေ့ပညတ်၏နောက်၌ ကျခြင်းအလေ့
ရှိသော နာမပညတ်၌၊) နိပတတိယထာ-ကျသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝေဒနာယ-
သည်၊ ဥပ္ပန္နာယ-သော်၊ တွံ ဝေဒနံနာမ ဟောဟိ၊ ဣတိ နာမဂ္ဂဟဏကိစ္ဆံ
နတ္ထိ၊ တာယ-ထိုဝေဒနာသည်၊ ဥပ္ပန္နာယ-သော်၊ ဝေဒနာတိနာမ-ဝေဒနာ
ဟူသောအမည်သည်၊ ဥပ္ပန္နမေဝ ဟောတိ၊ သြပပါတိကပညတ္တိယံ-၌၊
နိပတတိ၊ သညာဒိသုပိ-သညာအစရှိသော တရားတို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊
ဟိ-မှန်၊ အတိတေပိ-အတိတ်ကာလ၌လည်း၊ ဝေဒနာ-သည်၊ ဝေဒနာယေဝ-
ဝေဒနာမည်သည်သာ၊ သညာ-သည်၊ (သညာယေဝ၊) သင်္ခါရာ-တို့သည်၊
(သင်္ခါရာယေဝ၊) ဝိညာဏံ-သည်၊ ဝိညာဏမေဝ-သည်သာ၊ အနာဂတေပိ-
အနာဂတ်ကာလ၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန္နေပိ-၌လည်းကောင်း၊ (ဝေဒနာ

ဝေဒနာယေဝ ၊ပေ၊ ဝိညာဏံ ဝိညာဏံယေဝ၊) ပန-ကား၊ နိဗ္ဗာန်-သည်၊ သဒါပိ-အခါခပ်သိမ်းလည်း၊ နိဗ္ဗာနမေဝ-နိဗ္ဗာန်မည်သည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ နာမကရဏဋ္ဌေန-နာမည်ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ နာမံ-မည်၏။

စ-ကား၊ နာမနဋ္ဌေနာပိ-အာရုံသို့ ညွတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်လည်း၊ စတ္ထ-ဤ နာမ်တရားတို့တွင်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ခန္ဓာ-တို့သည်၊ နာမံ-မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထို နာမ်ခန္ဓာတို့သည်၊ အာရမဏာဘိမုခါ-အာရုံသို့ ရှေ့ရှုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) နမန္တိ-ညွတ်တတ်ကုန်၏၊ နာမနဋ္ဌေန-မိမိသို့ အာရုံ အနဝဇ္ဇဓမ္မတို့ကို ညွတ်စေတတ်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ သဗ္ဗမ္ဘိ-အလုံးစုံသော နာမ်တရားသည်လည်း၊ နာမံ-မည်၏၊ [နိဗ္ဗာန်လည်းရသောကြောင့် “သဗ္ဗမ္ဘိ”ဟု ဆိုသည်၊] ဟိ-မှန်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ခန္ဓာ-နာမ်ခန္ဓာတို့သည်၊ အာရမဏေ-တို့ကို၊ အညမညံ (အညံအညံ)-အခြားတစ်ပါး အခြားတစ်ပါးကို၊ နာမေန္တိ-ညွတ်စေကုန်၏၊ နိဗ္ဗာန်-သည်၊ အာရမဏာဓိပတိပစ္စယတာယ-အာရမဏာဓိပတိပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ ဝါ-သို့၊ အနဝဇ္ဇဓမ္မ-အပြစ်မရှိသောတရားတို့ကို၊ နာမေတိ-ညွတ်စေတတ်၏။

အာရမဏေ အညံအညံ။ ။ရှေးနိဿယဝယ် “အာရမဏေ-အာရုံ၌၊ အညမညံ-အချင်းချင်း”ဟု ပေး၏၊ “ဌ”ဟုပေးလျှင် နာမေန္တိ၌ ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ကံ မရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် အာရမဏေကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသကြံ၍ “အာရုံတို့ကို”ဟု ပေးသည်၊ အညမညံပုဒ်၌လည်း အချင်းချင်းဟူသော အနက်မဖြစ်နိုင်၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးနှင့်အာရုံတို့သည် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် မညွတ်စေနိုင်ကြ၊ ထို့ကြောင့် “အညမညံ-လက်ရှိအာရုံမှ တစ်ပါးသောအာရုံ၊ လက်ရှိအာရုံမှ တစ်ပါးသောအာရုံကို (အာရုံတစ်ပါးပြီးအာရုံတစ်ပါးကို၊ အာရုံတစ်ပါးပြီး အာရုံတစ်ပါးကို) မိမိဟူသော နာမ်ခန္ဓာသို့ ညွတ်စေသည်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း-နာမ်ခန္ဓာလေးပါးသည် အာရုံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း၊ [“နာမေန္တိ-အာရမဏိကတရားတို့ကို မိမိသို့ ညွတ်စေတတ်ကုန်၏”ဟူသော ရှေးအနက်ကိုလည်း စဉ်းစားပါ၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့သည် သူတို့ကိုယ်တိုင် အာရမဏိကဖြစ်သောကြောင့် အခြား အာရမဏိကတို့ကို မညွတ်စေပါ။]

အာရမဏာဓိပတိ ပစ္စယတာယ။ ။ဣဒ္ဓဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်များသည် မိမိကို အာရုံပြုသော လောဘမူစိတ်ကို မိမိသို့ ညွတ်လာစေနိုင်လောက်အောင် စွဲဆောင်နိုင်သော အာရမဏာဓိပတိသတ္တိ ရှိကြ၏၊ သို့သော် နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ လွန်ကဲသော သတ္တိမရှိ၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ (မိမိသို့ အနဝဇ္ဇတရားတို့ကို ညွတ်စေနိုင်သော သတ္တိလွန်လွန်ကဲကဲ ရှိသည့်အတွက်) “နာမေတိတိ နာမံ”အရ နာမဟု ခေါ်ရသည်၊ ဘုရားရှင်၏ အခြားကိစ္စများပြီးသောအခါ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတော်မူကာ ဖလသမာပတ်ဝင်စားတော်မူမြဲ ဖြစ်ခြင်းမှာလည်း နိဗ္ဗာန်၏ အာရမဏာဓိပတိသတ္တိကြောင့်ပင်တည်း၊ [အာရမဏာဓိပတိပစ္စယတာယာတိ ၊ပေ၊ နိဗ္ဗာနမေဝ နာမေန္တိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

၁၃၁၈။ ။အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ-အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာတို့ကို၊ ဝဋ်မူလ သမုဒါစာရဒဿနတ္ထံ-လွန်စွာ အထက်အထက်၌ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်၏အခြေ အမြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ (တစ်နည်း) ဝဋ်မူလသမုဒါစာရဒဿနတ္ထံ- ဝဋ်မြစ်တို့၏ လွန်စွာ အထက်အထက်၌ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂဟိတာ- ယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ [အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာဟူသောဒုက်ကို ဟောတော်မူအပ် ပြီ-ဟူလို။]

၁၃၂၀။ ။ဘဝိဿတိ အတ္တာစ လောကောစာဘိ-ကား၊ ခန္ဓပဉ္စကံ- ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကို၊ (ဂဟေတွာ၌ စပ်၊) အတ္တာထိစ-အတ္တာတိစ-အတ္တ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လောကောတိစ-လောကဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ တံ-ထိုအတ္တ လောကဟူသော ခန္ဓာပဉ္စကသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဟဏာကာရေန-ယူခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝိဇ္ဇာ- စွဲမြဲတည်နေသော ဒိဋ္ဌိသည်၊ သဿတဒိဋ္ဌိ-သဿတဒိဋ္ဌိတည်း၊ ဒုတိယာ- နှစ်ခုမြောက်သောဒိဋ္ဌိသည်၊ န ဘဝိဿတိတိ အာကာရေန-မဖြစ်လတံဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝိဇ္ဇာ-စွဲမြဲတည်နေသော၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-တည်း။

၁၃၂၆။ ။ပုဗ္ဗန္တံ အာရဗ္ဘတိ-ကား၊ အတိတကောဋ္ဌာသံ-အကိတ်အဖို့ အစုကို၊ [ပုဗ္ဗကို အတိတဟုလည်းကောင်း၊ အန္တကို ကောဋ္ဌာသဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊] အာရမဏံ-ကို၊ ကရိတွာ-ပြု၍၊ (ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၌ စပ်၊) ဣမိနာ- ဤပုဗ္ဗန္တံ အာရဗ္ဘအစရှိသော ပါဌ်ဖြင့်၊ ဗြဟ္မာဇာလေ-ဗြဟ္မာဇာလသုတ်၌၊ အာဂ တာ-လာကုန်သော၊ အဋ္ဌာရသ-တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိယော- ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိတို့ကို၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ကုန်ပြီ၊ အပရန္တံ အာရဗ္ဘတိ-ကား၊ အနာ ဂတကောဋ္ဌာသံ-အနာဂတ် အဖို့အစုကို၊ အာရမဏံ၊ ကရိတွာ၊ (ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ၌ စပ်၊) ဣမိနာ-ဤအပရန္တံ အာရဗ္ဘအစရှိသော ပါဌ်ဖြင့်၊ တတ္ထေဝ-ထို ဗြဟ္မာဇာလသုတ်၌ပင်၊ အာဂတာ-န်သော၊ စတုစတ္တာလိသ-လေးဆယ့်လေးပါး သော၊ အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိယော-အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိတို့ကို၊ ဂဟိတာ-န်ပြီ။

အဝိဇ္ဇာ ၊ပေ၊ ဂဟိတာ။ ။နာမရူပဒုက်၏အခြားမဲ့၌ အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ ဒုက်ကို ဟောတော်မူ၏၊ “ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာကို အဘယ်အကျိုးငှာ ယူအပ် သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ “အဝိဇ္ဇာ ၊ပေ၊ ဂဟိတာ”ဟု မိန့်သည်၊ အဝိဇ္ဇာသည် ဝဋ်ဒုက္ခ၏အပြစ်ကို ဖုံးထား၏၊ ထိုဖုံးထားမှုကြောင့် အပြစ်မမြင်နိုင်တော့ဘဲ တဏှာ သည် ဝဋ်တရားကိုပင် သာယာနှစ်သက်၏၊ ထို့ကြောင့် “သတ္တဝါတို့၏ ဝဋ်ဒုက္ခကို ခံစားဖို့ရာ အမြစ်ဟူသည် အဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာတည်း”ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဤ တရားနှစ်ပါးကို ဒုက်အဖြစ်ဖြင့် ယူတော်မူအပ်သည်၊ [သမုဒါစရတိ-သံ (သုဋ္ဌ၊) ဥဒ္ဓိ အာစရတိ-လွန်စွာ အထက်၌ဖြစ်လာတတ်၏၊ ဣတိ သမုဒါစာရော၊ ဝဋ်မူလမေ+ သမုဒါစာရော၊ ဝဋ်မူလ သမုဒါစာရော၊ (တစ်နည်း) သမုဒါစာရဏံ+သမုဒါစာရော၊ ဝဋ်မူလာနံ+ သမုဒါစာရော ဝဋ်မူလ သမုဒါစာရော။]

၁၃၃၂။ ။ဒေါစနဿတာနိဒ္ဒေသေ-၌၊ သဟဓမ္မိကေ ဝုစ္စမာနေတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်သော၊ ယံ သိက္ခာပဒံ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) (တံ-ထို သိက္ခာပုဒ်သည်၊) သဟဓမ္မိကံနာမ-သဟဓမ္မိကမည်၏၊ တသ္မိ-ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို၊ (ဝုစ္စမာနေ၌ စပ်၊) ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ ဒသေတွာ-ပြု၍၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ တံ-သင်သည်၊ ဣမံနာမ အာပတ္တိ-ဤမည်သော အာပတ်ကို၊ အာပန္နော-ရောက်ပြီ၊ ဣဃံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ ဒေသေဟိ-ဒေသနာပြောပါလော၊ ဝုဠာဟိ-အာပတ်မှ ထပါလော၊ ပဋိကရောဟိ-ကုစားပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဒေါဝစဿာယန္တိအာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ-သို့၊ စောဒိယမာနဿ-စောဒနာအပ်သော်၊ ဝါ-အပ်သော၊ ပဋိစောဒနာယဝါ-တစ်ဖန်ပြန်၍ စောဒနာခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိတာယဝါ-မြတ်မြတ်နိုးနိုးယူခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗစဿ-ခဲယဉ်းသော စကားရှိသူ၏၊ (အပြောအဆို ခက်သူ၏၊) ကမ္မံ-အလုပ်တည်း၊ ဒေါဝစဿာယံ-ခဲယဉ်းသော စကားရှိသူ၏ အလုပ်၊ တဒေဝ-ထိုခဲယဉ်းသော စကားရှိသူ၏အလုပ်ကိုပင်၊ ဒေါဝစဿန္တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ တဿ-ထိုခဲယဉ်းသော စကားရှိသူ၏အလုပ်၏၊ ဘာဝေါ-တည်း၊ ဒေါဝစဿိတံ-ခဲယဉ်းသော စကားရှိသူ၏အလုပ်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ၊ ဣတ ရံ-ဒေါဝစဿိယံပုဒ်မှ တစ်ပါးသော ဒေါဝစဿတာပုဒ်သည်၊ တသေဝ-ထို ဒေါဝစဿိယံပုဒ်၏ပင်၊ ဝေဝစနံ-ပေဝုဇ်ပရိယာယံတည်း။

သဟဓမ္မိကံ။ ။သဟ+သက္ခိတဗ္ဗော+ဓမ္မော သဟဓမ္မော-အတူတကွ ကျင့်ထိုက်သော အဓိသီလသိက္ခာစသည်၊ သဟဓမ္မေ-ဘဝံ သဟဓမ္မိကံ-အတူတကွ ကျင့်ထိုက်သော အဓိသီလသိက္ခာစသည်၌ ဖြစ်သောသိက္ခာပုဒ်၊ ဤသို့သော ဝစနတ္တကို ပြလို၍ “သဟဓမ္မိကံ နာမ၊ ပေ၊ သိက္ခာပဒံ”ဟု မိန့်သည်၊ [သဟ သိက္ခိတဗ္ဗော၊ ပေ၊ သဟဓမ္မိကံ၊-ဋီကာ၊] ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌကထာ၌ကား တစ်မျိုး ဖွင့်ထားသေး၏။

ဒေါဝစနဿာယံ။ ။ဒေါဝစနဿတာ နိဒ္ဒေ၌ “ဒေါဝစဿာယံ”ပုဒ်၏ ပြီးပုံကို ပြလို၍ “ဒုဗ္ဗစဿ ကမ္မံ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ “ဒုဗ္ဗစဿ+ကမ္မံ ဒေါဝစဿံ”ဟု ကမ္မအနက်၌ ဣပစ္စည်း (သ်) လာ၊ ပြီးစေပြီးနောက်၊ သုတ္တံ၌ အာယပစ္စည်းသက်၍ “ဒေါဝစဿာယံ”ဟု ဖြစ်သည်၊ [ကမ္မတ္ထေ ဝတ္တမာနတော ဒေါဝစဿသဒ္ဒတော အာယသဒ္ဒံ အနညတ္ထံ ကတွာ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ၊ ဤ၌ အနညတ္ထံ ကတွာဖြင့် “အခြားသောအနက် မရှိ-သုတ္တံပြု၍”ဟု ဆိုလိုသည်။

ဒေါဝစဿိတံ။ ။ကမ္မအနက်၌ “ဒေါဝစဿံ”ဟု ပြီးပြီးနောက် ဘာဝအနက်၌ ဣပစ္စည်း ထပ်သက်၍ သာ၏(အ)ကို ဣပြုလျှင် “ဒေါဝစဿိယံ”ဟု ပြီးကြောင်းကို သိစေလို၍ “တဒေဝ ဒေါဝစဿန္တိ ဝုစ္စတိ၊ တဿ+ဘာဝေါ ဒေါဝစဿာယံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဒေါဝစဿာယံ”အရ၌ ကမ္မ (ဆရာ မိဘစသူ တို့၏ စကားကို နားမထောင်ခြင်း=ဂ္ဂတိုက်ခြင်းအလုပ်)ရ၏၊ တရားကိုယ်မှာ ထိုအလုပ်ကို

ဝိပဋ္ဌိကုလဂါဟိတာတိ-ကား၊ ဝိလောမဂါဟိတာ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူလေ့ ရှိသူ၏အဖြစ်တည်း။ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိလောမဂဟဏသင်္ခါတေန- ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝိပစ္စနီကေန-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ယူခြင်းအားဖြင့်၊ သာတံ-သာယာခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိပစ္စနီက သာတော-မည်၏။ ဧတံ-ဤဝိပစ္စနီကသာတဟူသော အမည်သည်၊ ပဋ္ဌာဏိ ကဂ္ဂဟဏံ-ဆန့်ကျင်ဘက်စို့နှင့်တူသော ဆန့်ကျင်ဘက်စကားကို ယူခြင်းကို၊ ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ ဧကပဒေနဝ-တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်ပင်၊ (တစ်ခွန်းကည်းသော စကားဖြင့်ပင်၊) တံ-ထိုသူ့ကို၊ နိဿဒ္ဓ-အသံမရှိသည်ကို၊ အကာသိ-ပြု လိုက်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ သုခံ-ချမ်းသာခြင်းကို၊ ပဋိလဘန္တဿ-ရသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ တဿ-ထိုဆန့်ကျင်ဘက် ယူခြင်းအားဖြင့် သာယာခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘာဝေါ-တည်း၊ ဝိပစ္စနီကသာတတာ- ဆန့်ကျင်ဘက် ယူခြင်းဖြင့် သာယာခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ။

ဩဝါဒံ-အဆုံးအမကို၊ အနာဒိယနဝသေန-မနာယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနာဒရဿ-လေးစားခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘာဝေါ-တည်း၊ အနာဒရိယံ- ရာ၊ ဣတရံ-အနာဒရိယပုဒ်မှ တစ်ပါးသောအနာဒတာရပုဒ်သည်၊ တဿေဝ- ထို အနာဒရိယပုဒ်၏ပင်၊ ဝေဝစနံ-တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အနာဒိယနာ ကာရော-အဆုံးအမကို မနာယူခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ အနာဒရတာ- မည်၏။ [အနာဒိယနာကာရောသည် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ အဓိပ္ပာယတ္ထတည်း၊ “နတ္ထိ+အာဒရော ယဿာတိ အနာဒရော၊ အနာဒရဿ+ဘာဝေါ အနာဒရ တာ”ဟု ပြုပါ၊] ဂရဝါသံ-အလေးဂရုပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ဂရုစိုက်သော အားဖြင့် နေခြင်းကို၊ အဝသနဝသေန-မနေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နော-သော၊ အဂါရဝဘာဝေါ-ရိုသေလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ အဂါရဝတာ-၏။

လုပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတည်း၊ “ဒေါဝစသိတံ” အရ၌ကား ထို အလုပ်၏ဖြစ်ကြောင်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာစေတနာတည်း၊ ဤသို့ နောက်၌ နှစ်မျိုး အရကောက်ပြလိမ့်မည်။

ပဋ္ဌာဏိကဂ္ဂဟဏံ။ ။ပဋ္ဌိ+အာဏိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော စို့၊ စူးဝင်နေ သောစို့ကို ရိုက်ထုတ်ကြောင်းဖြစ်သော အခြားစို့ကို “ဆန့်ကျင်ဘက်စို့”ဟု ခေါ်၏။ ပဋ္ဌာဏိ ဝိယာတိ ပဋ္ဌာဏိကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်စို့ကဲ့သို့ သူတစ်ပါးစကားကို ပယ်ရှား ကြောင်းဖြစ်သော စကား၊ ပဋ္ဌာဏိကဿ+ဂဟဏံ ပဋ္ဌာဏိကဂ္ဂဟဏံ။

ဂရုသံ ပေ၊ အဂါရဝတာ။ ။ဂုဏေဟိ ဂရုသု ဂါရဝေန ဝသနံ ဂရဝါသော၊- ဋီကာ၊ ဂုဏ်အားဖြင့် အလေးပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အပေါ်၌ အလေးဂရုပြုခြင်း မရှိသော နေခြင်း၊ ဂရုမစိုက်ဘဲ နေခြင်း၊ နတ္ထိ+ဂါရဝေါ ယဿာတိ အဂါရဝေါ၊ အဂါရဝဿ+ဘာဝေါ အဂါရဝတာ။

သဇ္ဇေကဝါသံ-အကြီးအကဲနှင့် တကွဖြစ်သော နေခြင်းကို၊ အဝသနဝသေ
န-ဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နော-သော၊ အပ္ပဋိဿဝတာဝေါ-ရှေ့ရှုနားထောင်ခြင်း မရှိသူ၏
အဖြစ်သည်၊ အပ္ပဋိဿဝတာ-မည်၏၊ အယံ ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ဧဝရူပါ-
ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အယံ-ဤ သဘောတရားကို၊ ဒေါဝစနဿတာနာမ-
ဒေါဝစနဿတာမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတီ၊ ပန-ဆက်၊ အတ္ထတော-တရားကိုယ်
အနက်အားဖြင့်၊ သော-ဤ၊ ဒေါဝစနဿတာသည်၊ တေနာကာရေန-ထို
ခဲယဉ်းသော စကားရှိသူ၏အမှု၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဝတ္တာ-
န်သော၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သင်္ခါ
ရက္ခန္ဓောယေဝ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာသာတည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ [သင်္ခါရက္ခန္ဓာတွင်
စေတနာသည် ပဓာနတည်း၊ ထိုပဓာနဖြစ်သော စေတနာကို ကောက်ရမည်
ဖြစ်သောကြောင့် “သင်္ခါရက္ခန္ဓောယေဝ”ဟု ဆိုသည်၊] ပါပမိတ္တတာဒိသုပိ-
ပါပမိတ္တတာ အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-မှန်၊ ဒေါဝစဿ
တာ ပါပမိတ္တတာဒယော-ဒေါဝစဿတာ ပါပမိတ္တတာ အစရှိသည်တို့သည်၊
ဝိသု-သီးခြား၊ စေတသိကဓမ္မာနာမ-စေတသိက်တရားတို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-
မရှိကုန်၊ [ဗုဒ္ဓဓမ္မာနာမသည်တို့ကဲ့သို့ ဒေါဝစဿတာစေတသိက် ပါပမိတ္တတာ
စေတသိက်ဟူ၍ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထိုပုဒ်တို့၏အရကို နာမ်ခန္ဓာလေးပါး
(တစ်နည်း) သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ကောက်ရသည်-ဟူလို။]

၁၃၃၃။ ။ဧတေသံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်) အဿဒ္ဓါ-အဿဒ္ဓါတို့မည်၏၊ ဗုဒ္ဓါ
ဒီနိ-ဘုရား အစရှိကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ-ဝတ္ထုတို့ကို၊ န သဒ္ဓဟန္တိ-မယုံကြည်ကုန်၊
ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒုဿီလာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ သီလဿ-သီလ၏၊ ဒုဋ္ဌနာမံ-
မကောင်းမည်သည်၊ (တစ်နည်း) ဒုန္နာမံ-ဒုသဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော နာမည်သည်၊

အဇ္ဈေက ဟေ၊ အပ္ပဋိဿဝတာ။ ။ဇ္ဈေကေန+သဟ+ယောတိ သဇ္ဈေ
ကော၊ သဇ္ဈေကောစ+သော+ဝါသောစာတိ သဇ္ဈေကဝါသော၊ အကြီးအကဲနှင့်
တကွဖြစ်သော နေခြင်း၊ မိမိအပေါ်၌ အကြီးအကဲရှိသည်ဖြစ်၍ နေခြင်း၊ ဋီကာ၌
“ဇ္ဈေကေသု ပဋိဿုဏိတဗ္ဗေသု ဝသနံ သဇ္ဈေကဝါသော”ဟု ဖွင့်သည်မှာ
အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း၊ ပဋိဿဝနံ ပဋိဿဝေါ-ရှေးရှုနားထောင်ခြင်း၊ နတ္ထိ ပဋိဿဝေါ
ယဿာတိ အပ္ပဋိဿဝေါ၊ အပ္ပဋိဿဝဿ+ဘာဝေါ အပ္ပဋိဿဝတာ၊ [ဂရုဝါသံ
သဇ္ဈေကဝါသံတို့၌ ရှေးနိဿယအတိုင်း “နေခြင်းကို”ဟု ပေးလိုက်သည်၊ သို့သော်
အဝသန၌ ဝသဓာတ်က အကမ္မကဖြစ်သောကြောင့် ကံအနက်မပေးဘဲ “နေခြင်းဖြင့်”
ဟု ကြိယာဝိသေသန အနက်ပေးရလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။]

ဒုဿီလာ။ ။“မကောင်းသော သီလရှိကုန်၏”ဟု အနက်ယူမည်စိုး၍
“သီလဿ ဒုန္နာမံ နတ္ထိ၊ နိဿီလာတိ အတ္ထော”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဒုသဒ္ဓါကို အဘာဝ
အနက်ဟောဟု ယူ၍ “နတ္ထိ သီလံ ယေသံတိ ဒုဿီလာ”ဟု ပြု၊ [“ဒုန္နာမံ”ဟု ဋီကာ၌

နတ္ထိ-မရှိ၊ နိဿိလာ-သီလ မရှိကုန်၊ ဣတိ-ဤကား၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ အပ္ပဿုတာတိ-ကား၊ သုတရဟိတာ-သုတမှ ကင်းကုန်၏၊ ဧတေသံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပဉ္စ-နိဿော၊ မစ္ဆရိယာနိ-တို့သည်၊ အတ္ထိ-နိ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ၊) မစ္ဆရိနော-မစ္ဆရိတို့မည်၏၊ ဒုပ္ပညာတိ-ကား၊ နိပ္ပညာ-ပညာ မရှိကုန်၊ [ဒုသဒ္ဒါ အဘာဝ အနက်ဟော။]

သေဝနကဝသေန-မှီဝဲခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ သေဝနာ-မည်၏၊ ဗလဝ သေဝနာ-အားကြီးသော မှီဝဲခြင်းသည်၊ နိသေဝနာ-မည်၏၊ သဗ္ဗတော ဘာဂေန-အလုံးစုံသောအဖို့အားဖြင့်၊ သေဝနာ-မှီဝဲခြင်းသည်၊ သံသေဝနာ-မည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန-နိ ဥပသာရ၊ သံ ဥပသာရတို့၏အစွမ်း ဖြင့်၊ ပဒံ-ပုဒ်ကို၊ ဝဗ္ဗိတံ-တိုးပွားစေအပ်ပြီ၊ တိဟိပိ-(သေဝနာ၊ နိသေဝနာ၊ သံသေဝနာ) သုံးပုဒ်တို့ဖြင့်လည်း၊ သေဝနာဝ-မှီဝဲခြင်းကိုသာ၊ ကထိတာ-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ ဘဇနာတိ-ကား၊ ဥပသင်္ကမနာ-ချဉ်းကပ်ခြင်းတည်း၊ သံဘဇနာတိ-ကား၊ သဗ္ဗတောဘာဂေန-အားဖြင့်၊ ဘဇနာ-ဆည်းကပ်ခြင်း တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန-သံ ဥပသာရ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဒံ ဝဗ္ဗိတံ၊ ဘတ္တိတိ-ကား၊ ဒဠဘတ္တိ-ခိုင်မြဲသော ဆည်းကပ်ခြင်းသည်၊ သံ ဘတ္တိတိ- ကား၊ သဗ္ဗ တော ဘာဂေန-အားဖြင့်၊ ဘတ္တိ-ဆည်းကပ်ခြင်းတည်း၊ [ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့ဖြင့် မျက်မှောက်၊ မျက်ကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းကို “သဗ္ဗတော ဘာဂေန”ဟု ဆိုသည်၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန-သံ ဥပသာရ၏အစွမ်း ဖြင့်၊ ပဒံ ဝဗ္ဗိတံ၊ ဒွိဟိ ပိ-ဘတ္တိ သံဘတ္တိနှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်း၊ ဒဠဘတ္တိဝေ- ခိုင်မြဲသောဆည်းကပ်ခြင်းကိုသာ၊ ကထိတာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ သမ္မဝင်္က တာတိ-ကား၊ တေသု ပုဂ္ဂလေသု-ထိုပါပမိတ္တ အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ကာယေန စေဝ-ကိုယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေနစ-စိတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မဝင်္ကဘာဝေါ-ညွတ်ကိုင်းသည်၏ အဖြစ်တည်း၊ တန္တိန္ဒတာ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌

ရှိ၏၊ အဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ “ဒဠနာမံ”ဟု တွေ့ရ၏၊ မစ၌ “ဒဠနာမံ”ဟု အဋ္ဌ ကထာပါဌ်ကို ပြ၏၊ ဆိုလိုရင်းကား ဒုသဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်သော မကောင်းသီလဟူ၍ မရှိ၊ ထိုကြောင့် “နိဿိလာ”ဟု အနက်မှတ်ပါ-ဟူလို။]

အပ္ပဿုတာ။ ။သိတရဟိတာဟု ဖွင့်သောကြောင့် (အပ္ပဟရိတေ၌ကဲ့သို့) အပ္ပသဒ္ဒါသည် အဘာဝအနက်ဟောဟု သိစေ၏၊ အပ္ပဿုတာ-သုတ မရှိကြကုန်၊ “ကြားနာအပ်သော အာဂမ အဓိဂမ မရှိကြကုန်”ဟူလို။

ဘဇနာ။ ။“ဘဇ-သေဝါယံ”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိရကား သေဝနာနှင့် ဘဇနာ သည် အဘယ်သို့ ထူးသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအထူးကို ပြလိုသောကြောင့် “ဥပ သင်္ကမနာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အနားသို့ မကပ်သော်လည်း ထိုသူ့ကို အတုလိုက်၍ ကျင့်ခြင်းကို သေဝနာဟု ခေါ်၍၊ အနားသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းကို ဘဇနာဟု ခေါ်သည်” ဟူလို၊ [အနုပသင်္ကမန္တသာပိ၊ ပေ၊ အာဟ၊-ဋီကာ။]

ညွတ်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ တပေဏတော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ကိုင်းသည်၏အဖြစ် တည်း၊ တပုဗ္ဗာရတော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရှိုင်းသည်၏အဖြစ်တည်း၊ ဣထိ အတ္ထော။

၁၃၃၄။ ။သောဝစဿတာ ဒုကနိဒ္ဒေသောပိ-သောဝစဿတာ ဒုက၏ နိဒ္ဒေသကိုလည်း၊ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသော ဒေါဝစဿတာ နိဒ္ဒေသ၏ဆန့်ကျင်ဘက် နည်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၃၃၆။ ။[အာပတ္တိ ကုသလတာနိဒ္ဒေသကို ပြလို၍ “ပဉ္စပိ အာပတ္တိ က္ခန္ဓာ” စသည်ကို မိန့်၊] ပဉ္စပိ အာပတ္တိခန္ဓာတိ-ကား၊ မာတိကာနိဒ္ဒေသေန- ဒွေမာတိကာ၌ ညွှန်ပြအပ်သော အာပတ်အစုအားဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိက အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဒုက္ကဋ်-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာ ပဉ္စ- ဤငါးပါးတို့သည်၊ အာပတ္တိယော-တို့တည်း၊ သတ္တပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာတိ- ကား၊ ဝိနယနိဒ္ဒေသေန-ဥဘတောဝိဘင်း၊ ခန္ဓကဟူသောဝိနည်း၌ ညွှန်ပြ အပ်သော အာပတ်အစုအားဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဒုဗ္ဘာသိတံ- လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာသတ္တ-တို့သည်၊ အာပတ္တိယော-တို့တည်း။

တတ္ထ-ထိုအာပတ်တို့၌၊ ဝတ္ထုနာ-အာပတ်သင့်ခြင်း၏အကြောင်းဝတ္ထုနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ တာသံ အာပတ္တိနံ-တို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒ ဇာနနကပညာ-အပိုင်း အခြားကို သိတတ်သောပညာသည်၊ အာပတ္တိကုသလတာနာမ-မည်၏၊ ပန-ကား၊ ကမ္မဝါစာယ-ကံကိုဆိုကြောင်း စကားရပ်နှင့်၊ သဟ၊ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန

မာတိကာ နိဒ္ဒေသေန။ ။ရှေးနိဿယ၌ “အာဂတာ”ဟု ကြိယာထည့်၍ “မာတိကာနိဒ္ဒေသေန”ဟု အာဓာရထားလေသည်၊ အမှန်အားဖြင့်ကား “ပဉ္စပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တိယော”၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “အာဂတာ”ထည့်ဖွယ် မလို၊ မာတိကာနိဒ္ဒေသေနကိုလည်း ပဉ္စ၌ သရူပက္ခာ ဝိသေသနစပ်၊ ဝိနယနိဒ္ဒေသေန၌ လည်း နည်းတူ၊ ဝိနယအရ ဒွေမာတိကာမှကြွင်းသော ဥဘတောဝိဘင်း၊ မဟာဝါ စူဠဝါခန္ဓဟူသောဝိနည်းကို ဋီကာ၌ယူသည်၊ ဆိုလိုရင်းကား-ဒွေမာတိကာ၌ အာပတ် ငါးဖုံသာလာ၏၊ မဟာဝဂ္ဂ စူဠဝဂ္ဂခန္ဓကတို့၌ကား ထုလ္လစွည်းနှင့် ဒုဗ္ဘာသိတထည့်၍ အာပတ်ခုနစ်ဖုံရှိသည်-ဟူလို။

သဟဝတ္ထုနာ။ ။ဤပုဒ်၏စပ်ပုဒ်ကို ဋီကာ၌ နှစ်နည်းပြ၏၊ ပထမနည်း ဝယ် “ပရိစ္ဆေဒ ဇာနနကပညာ”၌ စပ်၊ မလွန်ကျူးမှီ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့တို့၌ အာပတ်မသင့်ရကား “လွန်ကျူးအပ်သော ဝတ္ထုနှင့်တကွ အာပတ်အပိုင်းအခြားကို သိသော ပညာ”ဟူလို၊ ဒုတိယနည်းဝယ် “အာပတ္တိနံ”၌ စပ်၊ “ဝတ္ထုဟူသော အကြောင်းနှင့်တကွ အကျိုးအာပတ်တို့ကို”ဟူလို။

သဟကမ္မဝါစာယ။ ။သဟကမ္မဝါစာယ၌လည်း နည်းတူပင် နှစ်ဌာန၌ စပ်ရ၏၊ ကမ္မဝါစာယအရ၌ကား ကံကို ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော (အဟံ ဘန္တေ ဣတ္ထန္နာမံ အပတ္တိ အာပတ္တိစသော) ဒေသနာကြား စကားကိုလည်းကောင်း၊ ဥတံ ကမ္မဝါစာဟူသော ကမ္မဝါစာတွင် ပါဝင်သော အဗ္ဘာနကမ္မဝါစာ၊ တိဏဝတ္ထာရက ကမ္မဝါစာကိုလည်းကောင်း ယူရမည်ဟု ဋီကာဆိုသည်၊ “ကမ္မဿ+ဝါစာ ကမ္မဝါစာ-

ပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ-အာပတ်ထခြင်း၏ အပိုင်းအခြားကို သိတတ်သောပညာသည်။ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန ကုသလတာနာမ-မည်၏။

၁၃၃၈။ ။သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော-ကောင်းစွာ ရောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဝင်စားထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာပတ္တိ-သမာပတ်မည်၏။ ပန-ကား၊ ပရိကမ္မေန-ပရိကမ်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ [ဤ၌ ပရိကမ္မေနသဟကို အပ္ပနာ၌သာ စပ်ရသည်။ ပရိစ္ဆေဒ ဇာနနကပညာတိုင်အောင် မစပ်ရ၊] အပ္ပနာ ပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ-အပ္ပနာအပိုင်းအခြားကို သိတတ်သောပညာသည်။ သမာပတ္တိကုသလတာနာမ-မည်၏။ စန္ဒေ-လသည်။ (ဧတ္ထကံဌာနံ-ဤမျှ အတိုင်း အရှည်ရှိသောအရပ်သို့၊ ဂတေ-ရောက်လှသော်၊ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ-ထအံ၊ (ဣတိဝါ) ဝါ-ဤသို့ကြံ၍ လည်းကောင်း၊ သူရိယေ-သည်။ (ဧတ္ထကံဌာနံ ဂတေ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ နက္ခတ္တေ-သည်။ ဧတ္ထကံဌာနံ ဂတေ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ အဝိရဇ္ဇိတွာ-မချွတ်ယွင်းမူ၍၊ (ကြံသည့် အတိုင်း မချွတ်ယွင်းမူ၍) တသ္မိယေဝ သမယေ-ထို အခါ၌သာလျှင်၊ ဝုဋ္ဌာနကပညာယ-ထကြောင်းဖြစ်သော ပရိကမ်ပညာ၏။ [ဝုဋ္ဌာနဿ ကာရဏဘူတာယ ပရိကမ္မပညာယ၊-ဋီကာ၊] အတ္ထိတာယ-ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာပတ္တိ ဝုဋ္ဌာန ကုသလတာနာမ-မည်၏။

၁၃၄၀။ ။အဋ္ဌာရသန္တံ-နိသော၊ ဓာတုနံ-တို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟ၊ ပပေ၊ ပညာ-ဓာတုပါဠိကို သင်ယူတတ်သော ပညာ၊ ဓာတုပါဠိကို နှလုံးသွင်းတတ်သော ပညာ၊ ဓာတုပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကြားနာတတ်သော ပညာ၊ ဓာတုပါဠိနှင့် ဓာတုပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ထားတတ်သော ပညာ၊ ဓာတ်တို့၏အပိုင်းအခြားကို သိတတ်သောပညာသည်။ ဓာတုကုသလတာနာမ-မည်၏။ တာသံယေဝ-ထိုဓာတ်တို့ကိုပင်၊ ဥဂ္ဂဟ၊ ပပေ၊ ပညာ-သင်ယူခြင်းကို

ကံကိုဆိုကြောင်းစကား။ [သမုစ္စယက္ခန္ဓကဋ္ဌိလာသော အတ္တနုကမ္မဝါစာသည် သံဃာ၏ အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်းဖြစ်၏။ သမထက္ခန္ဓကဋ္ဌိလာသော တိဏဝတ္ထာရကကမ္မဝါစာသည် ထိုကံတွင်ပါဝင်သော ရဟန်းအားလုံး၏အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်းဖြစ်၏။ ဒေသနာကြားစကားသည် ဆိုင်ရာအာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်းဖြစ်၏။

ဥဂ္ဂဟ၊ ပပေ၊ ပညာ။ ။ဥဂ္ဂဟစသည်ကို ပညာ၌ စပ်၊ ဓာတ်တို့ကိုပြသော ပါဠိတို့ကို သင်ယူတတ်သောပညာသည် ဥဂ္ဂဟပညာမည်၏။ ထိုဓာတုပါဠိကို နှလုံးသွင်းတတ်သော ပညာသည် မနသိကာရပညာမည်၏။ ဓာတုပါဠိ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကြားနာတတ်သောပညာသည် သဝနပညာမည်၏။ ဓာတုပါဠိဖြစ်သော ကျမ်းဂန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာအားဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ထားတတ်သောပညာသည် ဓာရဏပညာမည်၏။ “ဤသဘောတရားသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။” စသည်ဖြင့် ဓာတ်တို့၏သဘာဝအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ဓာတ်သည် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသာရှိ၏”ဟု အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း အပိုင်းအခြားကို သိတတ်သောပညာသည် ပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာမည်၏။

သုတ္တန္တိကဒုက

ဘာသာဋီကာ

၂၃၉

သိတတ်သောပညာသည်၊ နှလုံးသွင်းခြင်းကို သိတတ်သောပညာ၊ (တစ်နည်း) ဥဂ္ဂဟ၊ ပေ၊ ပညာ-သင်ယူခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သောပညာသည်၊ မနသိကာရကုသလတာနာမ-မည်၏။

၁၃၄၂။ ။ဒွါဒသန္တ-နိသော၊ အာယတနာနံ-တို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟ၊ ပေ၊ ပညာ-အာယတနာပါဠိကို သင်ယူတတ်သော ပညာ၊ အာယတနပါဠိကို နှလုံးသွင်းတတ်သော ပညာ၊ အာယတနပါဠိ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကြားနာတတ်သော ပညာ၊ အာယတနပါဠိနှင့် အာယတနပါဠိ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်တတ်သော ပညာ၊ အာယတနတို့၏အပိုင်းအခြားကို သိတတ်သော ပညာသည်၊ အာယတန ကုသလတာနာမ-မည်၏။

ဝါ-တစ်နည်း၊ တီသုပိ-သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တောသု ကုသလတာသု-ဤဓာတုကုသလတာ၊ မနသိကာရကုသလတာ၊ အာယတနကုသလတာတို့၌၊ ဥဂ္ဂဟော-သင်ယူခြင်းလည်းကောင်း၊ မနသိကာရော-နှလုံးသွင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ သဝနံ-ကြားနာခြင်းလည်းကောင်း၊ သမ္မသနံ-သုံးသပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဋိဝေဓော-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ-ဆင်ခြင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသည်၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ တတ္ထ-ထိုဥဂ္ဂဟစသည်တို့တွင်၊ သဝနဥဂ္ဂဟ ပစ္စဝေက္ခဏာ-သဝနဥဂ္ဂဟ ပစ္စဝေက္ခဏာထိုသည်၊ လောကီယာ-လောကီ ပညာတို့တည်း၊ ပဋိဝေဓော-ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ပညာသည်၊ လောကုတ္တရော-လောကုတ္တရာ ပညာတည်း၊ သမ္မသန မနသိကာရော-သုံးသပ်တတ်သော ပညာ၊ နှလုံးသွင်းတတ်သော ပညာတို့သည်၊ လောကီယလောကုတ္တရမိဿကာ-လောကီလောကုတ္တရာရောသော ပညာတို့တည်း၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာတိ အာဒိနိ-အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာ အစရှိသောပုဒ်တို့သည်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂေ-၌၊ အာဝိ-ထင်ရှားစွာ၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတ်၊ ပန-ဆက်၊ ဣမိနာပစ္စယေန-ဤအဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဣဒံ-ဤသင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနကပညာ-သိတတ်သော ပညာသည်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကုသလတာနာမ-မည်၏။

တာသံယောဝ ပေ၊ မနသိကာရ။ ။ဓာတ်နှင့်စပ်၍ သိခြင်းဟူသမျှကို ဓာတုကုသလတာဖြင့် ယူထား၏၊ ဤမနသိကာရကုသလတာကား ထိုဓာတုကုသလတာ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသသာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဥဂ္ဂဟ၊ မနသိကာရနှစ်မျိုးကို သိသော ပညာကို “မနသိကာရကုသလတာ”ဟု ဆိုသည်၊ ဋီကာ၌ အခြားနည်းများကိုလည်း ပြသေး၏။

သမ္မသန ပေ၊ မိဿကာ။ ။သမ္မသနသည် အနိစ္စအစရှိသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော ပညာဖြစ်၍ လောကီ နှင့်သာဆိုင်သော်လည်း မဂ္ဂသမ္မသနသည် နိစ္စသညာစသည်ကို ပယ်စွန့်နိုင်ခြင်းကြောင့် မဂ္ဂသမ္မယုတ္တလည်းဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “လောကီယလောကုတ္တရမိဿကာ”ဟု ဆိုသည်၊ မနသိကာရလည်း ထိုအတူပင်တည်း၊ [သမ္မသနံ ပညာ ပေ၊ သာဓေတိ၊-ဋီကာ။]

၁၃၄၄။ ။ဌာနာဌာနကုသလတာနိဒ္ဒေသေ-ဌံ၊ ဟေတု၊ ပစ္စယာတိ-
ဟူသော၊ ဧတံ ဥဘယံပိ-ဤနှစ်ပုဒ် အပေါင်းသည်လည်း၊ အညမညဝေဝစနံ-
အချင်းချင်း ဝေဝစပ်ရိယာယံ စကားလှယ်တည်း၊ [အခြားနေရာ၌ ဇနက
အကြောင်းကို ဟေတု၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းကို ပစ္စယဟု ခွဲ၍ရသကဲ့သို့၊
ဤ၌ ခွဲမရပါ-ဟူလို၊] ဟိ-မှန်၊ စက္ခုပသာဒေါ-စက္ခုပသာဒသည်၊ ရူပံ-
ရူပါရုံကို၊ အာရမဏံ ကတွာ-အာရုံပြု၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနကဿ-ဖြစ်သော စက္ခု
ဝိညာဏဿ-၏၊ ဟေတုစေဝ-အကြောင်းလည်းဟုတ်၏၊ ပစ္စယောစ-ပစ္စည်း
လည်းဟုတ်၏၊ ဘယာ-တူ၊ သောတပသာဒါဒယော-သောတပသာဒ အစရှိ
သောတရားတို့သည်၊ သောတဝိညာဏာဒီနံ-သောတဝိညာဉ် အစရှိသောတရား
တို့၏၊ (ဟေတုစေဝ-အကြောင်းတို့လည်းဟုတ်၏၊ ပစ္စယောစ-ပစ္စည်းတို့လည်း
ဟုတ်၏၊) စ-ဆက်၊ (တစ်နည်း) စ-ဥပါဒိန္နကမှတစ်ပါး၊ အနုပါဒိန္နကကို
ပြဦးအံ့၊ အမ္မဗီဇာဒီနိ-သရက်စေ့အစရှိသည်တို့သည်၊ အမ္မဗလာဒီနိ-သရက်
သီး အစရှိသည်တို့၏၊ (ဟေတုစေဝ ပစ္စယောစ) ဒုတိယနယေ-အဋ္ဌာန
ကုသလတာဟူသော ဒုတိယနည်း၌၊ ယေယေဓမ္မာတိ-ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊
ဝိသဘာဂပစ္စယာဓမ္မာနံ-သဘောမတူသော အကြောင်းတရားတို့ကို၊ နိဒဿနံ-
ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ယေသံ ယေသန္တိ-ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ဝိသဘာဂ
၊ပေ၊ နိဒဿနံ-သဘောမတူသော အကြောင်းထို့ကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော
အကျိုးတရားတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

ဝိသဘာဂပစ္စယ။ ။စက္ခုပသာဒသည် သောတဝိညာဉ်စသည်နှင့် သဘော
မတူ၊ သောတဝိညာဉ်စသည်ကား မလျော်၊ သောတဝိညာဉ်စသည်ကို မဖြစ်စေတတ်၊
ထို့ကြောင့် စက္ခုပသာဒသည် သောတဝိညာဉ်စသည်တို့၏ ဝိသဘာဂအကြောင်း
ဖြစ်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သောတပသာဒစသည်၏ စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့အတွက်
ဝိသဘာဂပစ္စယဖြစ်ပုံကို သိပါ၊ [ဤနည်း၌ “ဝိသဘာဂါစ+တေ+ပစ္စယာစာတိ
ဝိသဘာဂပစ္စယော”ဟု ပြု] တို ဝိသဘာဂဖြစ်သော စက္ခုစသောအကြောင်းကြောင့်
မဖြစ်ကုန်သော သောတဝိညာဉ်စသည်တို့ကို ဝိသဘာဂပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မဟု ဆိုသည်၊
[သောတဝိညာဒီနံ ၊ပေ၊ သမုပ္ပန္နဓမ္မာတိ-ဋီကာ။]

တစ်နည်း။ ။သောတဝိညာဉ်နှင့် သဘောမတူသော စက္ခုဝိညာဉ်ကို “ဝိ
သဘာဂ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုဝိသဘာဂဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်၏အကြောင်းဖြစ်သော
စက္ခုပသာဒကို “ဝိသဘာဂပစ္စယ”ဟု ခေါ်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်နှင့်
သဘောမတူသော သောတဝိညာဉ်ကို ဝိသဘာဂခေါ်ပုံ၊ ထိုသောတဝိညာဉ်၏
အကြောင်းဖြစ်သော သောတပသာဒကို “ဝိသဘာဂပစ္စယ”ခေါ်ပုံစသည်ကို သိပါ၊
ဤနည်း၌ “ဝိသဘာဂါနံ+ပစ္စယော ဝိသဘာဂပစ္စယော”ဟု ပြု၊ စက္ခုပသာဒနှင့်
သဘောမတူသော သောတပသာဒဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော သောတ
ဝိညာဉ်ကို “ဝိသဘာဂပစ္စယသမုပ္ပန္န”ဟု ခေါ်သည်၊ [သောတဝိညာဏေန ဝါ ၊ပေ၊
သမုပ္ပန္နော-ဋီကာ။]

နဟောတူ န ပစ္စယာတိ-ကာ၊ စက္ခုပသာဒေါ-သည၊ သဒ္ဓ-သဒ္ဓါရုံကို၊ အာရမဏံ ကတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ-သော၊ သောတဝိညာဏဿ-၏၊ န ဟောတု-အကြောင်း မဟုတ်၊ န ပစ္စယော-ပစ္စည်း မဟုတ်၊ တထာ-တူ၊ သောတပသာဒါဒယော-တို့သည်၊ အဝသေသဝိညာဏာဒိနံ-သောတဝိညာဉ်မှ ကြွင်းသော စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသည်တို့၏၊ (န ဟောတူ၊ န ပစ္စယာ၊) အဗ္ဗာ ဒယောစ-သရက်စေ့အစရှိသည်တို့သည်လည်း၊ တာလာဒိနံ-ထန်းပင်အစရှိ သည်တို့၏၊ ဥပ္ပတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်း၏၊ (နဟောတု-အကြောင်း မဟုတ်ကုန်၊ န ပစ္စယာ-ပစ္စည်းမဟုတ်ကုန်၊) ဣတိ ဧဝံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ [“အဗ္ဗပိဇာ ဒယောစ တာလာဒိနံ” ဟုရှိလျှင် ရှေ့နောက်ညီ၏။]

၁၃၄၆။ ။အဇ္ဇဝမဒ္ဓဝနိဒ္ဒေသေ-ဌ၊ နိစစိတ္တတာတိပဒမတ္တမေဝ-နိစ စိတ္တတာဟူသော ပုဒ်မျှသည်သာ၊ ဝိသေသော-ထူး၏၊ တဿ-ထိုနိစစိတ္တတာ ပုဒ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဧဝံ ဝေဒိဗ္ဗော၊) မာနာဘာဝေန-မာန၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အဿ-ထိုပုဒ်၏၊ နိစ-နိမ့်ကျသော၊ (နိမ့်ချအပ်သော၊) စိတ္တံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) နိစစိတ္တော-မည်၏၊ နိစစိတ္တဿ နိမ့်ကျသော စိတ်ရှိသူ၏၊ (နိမ့်ချအပ်သော စိတ်ရှိသူ၏၊) ဘာဝေါ-တည်း၊ နိစစိတ္တတာ-ရာ၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ စိတ္တုဇုကတာ စိတ္တ မုဒုတာနံ-စိတ္တုဇုကကာ စိတ္တမုဒုတာပုဒ်တို့၏၊ ပဒဘာဇနီယေ-ဌ၊ အာဂတ မေဝ-လာသည်သာ။

၁၃၄၈။ ။ခန္တိနိဒ္ဒေသေ-ဌ၊ ခမနကဝသေန-သည်းခံခြင်း၏ အစွမ်း ကြောင့်၊ ခန္တိ-မည်၏၊ ခမနကာရော-သည်းခံခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်၊ ခမနတာ-မည်၏၊ ဧတာယ-ဤသဘောတရားဖြင့်၊ အဓိဝါသေန္တိ-မိမိ၏ အထက်၌ ဝင်သက်၍ နေစေကြကုန်၏၊ အတ္တနော-၏၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ အရောပေတွာ-တင်၍၊ ဝါသေန္တိ-နေစေကြကုန်၏၊ န ပဋိဗာဟန္တိ-မတားမြစ် ကြတုန်၊ ပစ္စနိကတာယ-ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ န တိဋ္ဌန္တိ-မတည်ကုန်၊

ဝိသေသော။ ။စိတ္တုဇုကတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ၏ ပဒဘာဇနီ၌ “နိစစိတ္တတာ” မပါခဲ့သောကြောင့် ထိုတစ်ပုဒ်သာထူးသည်ဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏-ဤအဇ္ဇဝနိဒ္ဒေသဌ ပါသော “အဇ္ဇဝေါ အဇ္ဇဝတာ”သည် စိတ္တုဇုကတာ၏ ပဒဘာဇနီ၌ပါသော “ဥဇု တာ ဥဇုကတာ”နှင့် အနက်တူ၏၊ ဤမဒ္ဓဝနိဒ္ဒေသဌပါသော “မုဒုတာ မဒ္ဓဝတာ” သည် ထို၌ပါသော မုဒုတာ မဒ္ဓဝတာ အတိုင်းပင်တည်း။

အဓိဝါသနတာ။ ။အဓိကို ဥပရိဟု ဖွင့်၏၊ ဝါသေန္တိကို “နဝဋ္ဌိ ပေ၊ တိဋ္ဌန္တိ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊ သူတစ်ပါးက မကောင်းသဖြင့်ပြုအပ်သော ကာယကံအမှု မကောင်းသဖြင့်ပြောအပ်သော ဝစီကံမှုတို့ကို တားလည်းမတား၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လည်း ပြန်၍မပြုဘဲ၊ ထိုပြုသမျှကို မိမိအပေါ်၌ တက်ရောက်နေစေခြင်း (သည်းသည်းခံ၍

ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သာ-ထိုသဘောတရားသည်၊) အဓိဝါသနတာ-မည်၏၊ အစဏ္ဍိကဘာဝေါ-မကြမ်းတမ်းသူ၏အဖြစ်သည်၊ အစဏ္ဍိက္ကံ-မည်၏၊ [“စဏ္ဍောယေဝ-စဏ္ဍိကော”ဟု ပြု၊] အနုသုရောပေါတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သမ္မာ-စွာ၊ နရောပိတတ္တာ-မတက်ရောက်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မတင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဒုရတ္ထဝစနံ-မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားကို၊ အသုရောပေါ-အသုရောပဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ တပုဋ္ဌိပက္ခတော-ထိုအသုရောပ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုသုရောပေါ-မည်၏၊ သုရတ္ထဝါစာ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သော စကားတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧတ္ထ-ဤခန္တိနိဒ္ဒေသ၌၊ ဖလူပစာရေန-ပလူပစာရအားဖြင့်၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ-ညွှန်ပြအပ်ပြီ။

အတ္တမနတာ စိတ္တဿာတိ-ကား၊ သောမနဿဝသေန-သောမနဿ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ စိတ္တဿ-စိတ်၏၊ သကမနတာ-မိမိစိတ်၏အဖြစ်တည်း၊ အတ္တနော-၏၊ စိတ္တသဘာဝေါယေဝ-စိတ်၏ သဘောသည်သာလျှင်တည်း၊ (စိတ်တိုင်းကျ သဘောသာလျှင်တည်း၊) ဗျာပန္နစိတ္တတာ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သော စိတ်၏အဖြစ်သည်၊ န-မဟုတ်၊ ဣတိ အတ္ထော။

နေခြင်း)ကို “အဓိဝါသနခန္တိ”ဟု ခေါ်သည်၊ [အဓိဝါသနန္တိ ဧတာယာတိ အဓိဝါသနာ၊ အဓိဝါသနာယေဝ အဓိဝါသနတာ၊ ယောဇနာ၌ “အဓိဝါသနန္တိ ဧတာယာတိ အဓိဝါသနာ၊ ပုဂ္ဂလာ”ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါဠိပျက်ဟန်တူသည်။]

အနုသုရောပေါ။ ။ရောပေါ၌ ရဟဓာတ်၊ ဏာပေပစ္စည်း၊ ဏာပစ္စည်း၊ ရောပီယတေ-တက်ရောက်စေအပ် (တင်အပ်)၏၊ ဣတိ ရောပေါ၊ သမ္မာ+ရောပေါ သုရောပေါ၊ ကောင်းစွာတင်အပ် (ကောင်းစွာ ပြောအပ်)သော စကား၊ န+သုရောပေါ အသုရောပေါ-ကောင်းစွာ တင်အပ်သည်မဟုတ်သော (မကောင်းသဖြင့် ပြောအပ်သော) စကား၊ န+အသုရောပေါ အနုသုရောပေါ-မကောင်းသော စကား၏ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော ကောင်းသောစကား၊ ဤအနက်ကို ပြလို၍ “အသုရောပေါ ဝုစ္စတိ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤသဒ္ဒါနည်းအရ စကားဟူသော ဝါစာရသော်လည်း အကျိုးဝါစာ၏ အမည်ကို အကြောင်းခန္တိ၌ တင်စားထားသော ဖလူပစာရဟု ပြလို၍ “ဧဝမေတ္ထ ပေ၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ”ဟု မိန့်သည်။

အတ္တမနတာ။ ။အတ္တမနတာကို “သကမနတာ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသကမနတာ ၏ သရုပ်အရကောက်ကို “သောမနဿဝသေန”ဟူသော သရုပ်ကျွပ်သောသနဖြင့် ပြ၏၊ ဝစနတ္ထကို “အတ္တနော+မနတာ အတ္တမနတာ”ဟု စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ-ပိတိပဒ နိဒ္ဒေသ၌ ဖွင့်ပြထားသည်၊ မနတာ၌ တာပစ္စည်း၏အနက်ကိုလည်း “သကမနဿ+ဘာဝေါ”ဟု တို့၌ ပြထားပြီ၊ “အတ္တနော+မနော အတ္တမနော၊ အတ္တမနဿ+ဘာဝေါ အတ္တမနတာ”ဟု ပြုစေလိုသည်၊ ဆိုလိုရင်းကား-သောမနဿဖြစ်သော စိတ်သည် မိမိဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သဘောကျဖြစ်သော စိတ်တည်း၊ ဒေါမနဿစိတ်ကား မိမိ

၁၃၄၉။ ။သောရစ္ဆနိဒ္ဒေသေ-ဌံ၊ ကာယိကော အဝီတိက္ကမောတိ-ကား၊ တိဝိဓံ-သုံးပါးအပြားရှိသော၊ ကာယသုစရိတံ-ကာယသုစရိတ်တည်း၊ ဝါစသိကော အဝီတိက္ကမောတိ-ကား၊ စတုပ္ပိဓံ-သော၊ ဝစီသုစရိတံ-တည်း၊ ကာယိက ဝါစသိကောတိ ဣမိနာ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ ကာယဝစီရဒ္ဒါရသမုဋ္ဌိတံ-ကာယဒ္ဒါရ ဝစီဒ္ဒါရဌ်ဖြစ်သော၊ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ-အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို၊ ပရိယာဒိယတိ-ထက်ဝန်းကျင်ယူတော်မူ၏၊ (ကုန်အောင်ယူတော်မူ၏၊) ဣဒံ ဝုစ္ဆတိ သောရစ္ဆန္တိ-ကား၊ ဣဒံ-ဤမကျူးလွန်ခြင်းကို၊ ပါပတော-မှ၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ ဩရတတ္တာ-ရှောင်ကြဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သောရစ္ဆနာမ-သောရစ္ဆမည်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ သဗ္ဗောပိ သီလသံဝရောတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌ စပ်၊) ယသ္မာ၊ ကေဝလံ-မနောဒ္ဒါရမဖက် သက်သက်၊ ကာယဝါစာ ဟေဝ-ကာယဒ္ဒါရ၊ ဝစီဒ္ဒါရတို့ဖြင့်သာ၊ အနာစာရံ-မလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို၊ အာစရတိ-ကျင့်တတ်သည်ကား၊ န-မဟုတ်သေး၊ မနသာပိ-မနောဒ္ဒါရ ဖြင့်လည်း၊ (အနာစာရံ-ကို၊) အာစရတိဧဝ-ကျင့်တတ်သည်သာ၊ တသ္မာ၊ မာနသိကသီလံ-မာနသိကသီလကို၊ ပရိယာဒိယ-ထက်ဝန်းကျင်ယူတော်မူ၍၊ (ကုန်အောင်ယူတော်မူ၍၊) ဒဿေတံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။]

သဘောကျမဟုတ်သော ဖောက်ပြန်သော စိတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတ္တနော စိတ္တံ၊ ပေ၊ အတ္တော”ဟု အဓိပ္ပာယ်တ္ထကို ဖွင့်ပြသည်၊ [“အတ္တမန”အရ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရ ကောက်ရာ၌ “အတ္တ မန-ပီတိ သုခတို့ယူအပ်သော စိတ်ရှိသူ”ဟု ဖွင့်သောနည်းလည်း ရှိသေး၏၊ ပါရာဇိကဏ်၊ အဋ္ဌမ သံဃာဒိဿေသံအဖွင့်မှာ ရှုပါ။]

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ။ ။မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် (ကာယဒုစရိတ်သုံးပါး မှလည်းကောင်း၊ ဝစီဒုစရိတ်လေးပါးမှလည်းကောင်း ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို ထောက်၍) ရှစ်ခုမြောက်သီလဖြစ်၏၊ ထိုအာဇီဝလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော သီလကို “အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ”ဟု ခေါ်သည်၊ အာဇီဝေါ+အဋ္ဌမော+ယဿာတိ အာဇီဝမဋ္ဌကံ၊ (သမာသန္တကပစ္စည်း၊) အာဇီဝဋ္ဌမကံစ+တံ+သီလံဇာတိ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ။

သောရစ္ဆံ။ ။သုဋ္ဌ၊ ဩရတတ္တာကို ကြည့်၍ “ဩရမတိတိ ဩရတော၊ သုဋ္ဌ+ဩရတော သောရတော-မကောင်းမှုမှ ကောင်းစွာရှောင်ကြဉ်သူ၊ သောရတဿ+ဘာဝေါ သောရစ္ဆံ”ဟု ပြု၊ မာတိကာအဖွင့်၌ကား “သူရတဿ+ဘာဝေါ သောရစ္ဆံ”ဟု ပြုခဲ့သည်။

မနသာပိ။ ။မလျောက်ပတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သောရဟန်းသည် ကိုယ်နှုတ်ထို့ဖြင့်သာ ကျင့်သည်မဟုတ်သေး၊ စိတ်ဖြင့်လည်း (ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် ပြုထိုက်သောအမှုကို မပြုဘဲနေခြင်း၊ မသာယာထိုက်သော ရွှေ ငွေစသည်တို့ကို သာယာခြင်းအားဖြင့်) ကျင့်သည်သာ၊ မာနသိက အနာစာရကြောင့် သီလပျက်သည်၊ ထို့ကြောင့် မပျက်သော မာနသိကသီလကို ကုန်အောင်ယူခြင်းငှာ ဤ“သဗ္ဗောပိ သီလသံဝရော”ဟူသောစကားကို ဟောတော်မူသည်။

၁၃၅၀။ ။သာဓလျနိဒ္ဓေသေ-ဌ။ အဏ္ဏကာတိ-ကား၊ သဒေါသေ-
 အပြစ်အနာရှိသော၊ ရုက္ခေ-သစ်ပင်၌၊ အဏ္ဏကာတိ-ဥနှင့်တူသော အဖုတို့သည်၊
 ဥဋ္ဌဟန္တိယထာ-ပေါ်ထွက်လာကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သဒေါသတာယ-အပြစ်
 နှင့် တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ခုံသနဝဗ္ဘနာဒိဝစနေဟိ-ဆဲရေးခြင်း
 ရှုတ်ချခြင်း အစရှိသောစကားတို့ဖြင့်၊ အဏ္ဏကာ-အမှန်ခဲ၊ အဖုနှင့်တူသော
 စကားသည်၊ ဇာဘာ-ဖြစ်ပြီ၊ [အဏ္ဏကာအရ ဝါစာရသောကြောင့် “ခုံသန
 ဝဗ္ဘနာဒိ ဝစနေဟိ”သည် အဏ္ဏကာ၏သရုပ်ပြဖြစ်သော သရူပက္ခာဝိသေသန
 တည်း၊] ကက္ကသာတိ-ကား၊ ပူတိကာ-ပုပ်သည်ဖြစ်၍ ကြမ်းတမ်းသောစကား
 တည်း၊ ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ သာ-ထိုပုပ်သည်ဖြစ်၍ ကြမ်းတမ်း
 သော စကားသည်၊ ပူတိရုက္ခော-ပုပ်ဆွေးသော သစ်ပင်သည်၊ ကက္ကသော-
 ကြမ်းတမ်းသော အတွေ့ရှိသည်၊ ပဏ္ဍရိတစုဏ္ဏော-ယိုစီးသော အမှန်အဖွဲ့ရှိသည်၊
 ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ကက္ကသာ-ကြမ်းတမ်းသော အတွေ့
 ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သောတံ-နားကို၊ ဗံသယမာနာ ဝိယ-ပွတ်တိုက်သကဲ့သို့၊
 ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ကက္ကသာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊
 ကြားရသော သောတဒ္ဓါရိကစိတ်အစဉ်၌ ဒေါသ ဒေါမနဿဖြစ်စေသည်ကိုပင်
 “သောတံ ဗံသယ မာနာဝိယ ပဝိသတိ”ဟု ဥပရိက္ခာစကားကို ဆိုသည်။]

ပရကဋ္ဌကာတိ-ကား၊ ပရေသံ-တို့၏၊ ကဋ္ဌကာ-ခါးစပ်သောအရသာ
 နှင့်တူသည်၊ အမနာပါ-စိတ်ကို မတိုးပွားစေတတ်သည်၊ ဒေါသဇနနိ-
 ဒေါသကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ (ဟောတိ) ပရာဘိသဇ္ဇနီတိ-ကား၊ ကုဋိလ
 ကဏ္ဍကသာခါ-ကောက်သော ဆူးခက်သည်၊ စမ္မေသု-အရေတို့၌၊ ဝိဇ္ဈိတွာ

အဏ္ဏကာ။ ။အဏ္ဏာနိဝိယာတိ အဏ္ဏကာ၊ အဏ္ဏသဒ္ဓါသည် “အ”ဟူသော
 အနက်ကို ဟော၏၊ အကာဖြစ်၍ အနှစ်မရှိသောသစ်ပင်၏ ဆွေးသောအခါ ထွက်
 လာသော အမှန်ခဲ၊ အဖု (အမျက်)တို့ကိုလည်း ထိုအကလေးများနှင့်တူသောကြောင့်
 “အဏ္ဏက”ဟု ခေါ်ရသည်၊ ထို့အတူ ဆဲရေးခြင်း သူတစ်ပါးကို ရှုတ်ချ၍ ပြောဆို
 ခြင်းစသည်တို့ဖြင့် အပြစ်ရှိသောစကားကိုလည်း “အဏ္ဏကာ”ဟု ခေါ်ရသည်၊
 တို့ကြောင့် ဒေါသဖြစ်၍ ဆဲဆိုသောအခါ “အမျက်ထွက်သည်”ဟု ခေါ်စမှတ်
 ပြုကြသည်၊ [“အဏ္ဏကာနိ ဝိယာတိ အဏ္ဏကာ”ဟု ပြု။]

ကက္ကသာ။ ။သက္ကတဌ “ကက္ကံ အဿတ္ထိတိ ကက္ကသာ”ဟု ရှိ၏၊ ကြမ်း
 တန်းခြင်းအနက်သော ကက္ကသဒ္ဓါနောင် အဿတ္ထိအနက်၌ သပစ္စည်းသက်၊ ကက္ကသော
 ကို “ပဏ္ဍရိတစုဏ္ဏော” အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊ “သစ်ပင်သည် အမှန်အဖွဲ့တွေ ထွက်နေ
 သောကြောင့် ကြမ်းတမ်းနေသည်”ဟူလို၊ [“ကကု-လက်၌+ကသတိ-ခြစ်တတ်၏၊
 ဣတိ၊ ကက္ကသော”ဟု ထောမနိဓိ၌ တစ်နည်းပြုသေး၏၊ “ကြမ်းတမ်းသည့်အတွက်
 ကိုင်သောလက်ကို ခြစ်တတ်သော အရာဝတ္ထုကဲ့သို့ ကြမ်းတမ်းသော စကားလည်း
 နားကို ပွတ်တိုက်သကဲ့သို့ ဝင်သွားသည်”ဟူလို။]

ဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုးဆွ၍ ထိုးဆွ၍၊ အဘိသဇ္ဇတိ) ဝိယ-လွန်စွာ ငြိကပ်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ဝိဇ္ဇိတွာ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုးဆွ၍ ထိုးဆွ၍၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏ (စိတ်၌) အဘိသဇ္ဇနီ-လွန်စွာ ငြိကပ်ခြင်းရှိသည်၊ ဂန္တုကာမာနမ္ပိ-သွားလိုသူတို့ အားလည်း၊ (သူ့စကားကို မကြားချင်၍ သွားလိုသူတို့အားလည်း၊) ဂန္တု-သွားခြင်းငှာ၊ ဝါ-သွားခွင့်ကို၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ လဂနကာရီ-ဆွဲချိတ်မှုကို ပြုလေ့ရှိသည်၊) ဟောတိ၊) [စာအုပ်တို့၌ “လဂနကာရီ” ဟု (ဂ) ဒွေဘော်ဖြင့် တွေ့ရ၏၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ လဂဓာတ်သာရှိသောကြောင့် “လဂနကာရီ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ အဘိသဇ္ဇနီ၏ အဖွင့်တည်း။]

ကောဓသာမန္တာတိ-ကား၊ ကောဓသ-ဒေါသ၏၊ အာသန္နာ-အနီးဖြစ်သော စကားသည်၊ (ဟောတိ၊) အသမာမိ သံဝတ္တနိကာတိ-ကား၊ အပ္ပနာသမာမိဿ ဝါ-အပ္ပနာသမာမိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရသမာမိကဿဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အသံဝတ္တနိကာ-မဖြစ်စေတတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတာနိ-ဤကဏ္ဍကာ စသော ပုဒ်တို့သည်၊ သဒေါသဝါစာယ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော စကား၏၊ ဝေဝစနာနိ-ဝေဝစ်ပရိယာယ် စကားလှယ်တို့တည်း။

တထာရူပိဝါစံ ပဟာယာတိဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌ စပ်၊) ဖရသဝါစံ-ဖရသဝါစာကို၊ အပ္ပဗေဟိတွာ-မစွန့်မူ၍၊ ဌိတဿ-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အန္တရန္တရေ-အကြားအကြား၌၊ ပဝတ္တာပိ-ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သဏှဝါစာ-သိမ်မွေ့သော စကားသည်၊ အသဏှာဝါစာဧဝနာမ-သိမ်မွေ့သော စကား မမည်တော့သည်သာလျှင်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ (ဣမဿ အတ္ထဿ)-ကို၊ ဒီပနတ္ထံ-ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

နေဠာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဒေါသော-အပြစ်ကို၊ ဧဠ-ဧဠဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ အဿာ-ထိုစကား၏၊ ဧဠ-အပြစ်သည်၊ န-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သာ-ထို စကားသည်၊ နေဠာ-မည်၏၊ နိဒ္ဒေါသာ-အပြစ်မရှိသော စကားတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ နေဠဂေါသေတပစ္စာဒေါတိဧတ္ထ-ဟူသောဤပါဌ်၌၊ ဝုတ္တသီလံ ဝိယ-

နေလာ။ ။ (“ဧဠဌ-အရိအရဲယိုသောခံတွင်းရှိသူ” ဟူရာ၌ အရိအရဲအပြစ်ကို “ဧဠ” ဟု ဆိုရသကဲ့သို့) “ဧဠသဒ္ဓါသည် အပြစ်ဟူသောအနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကတည်း၊” ဟု သိစေလို၍ “ဧဠ ဝုစ္စတိ ဒေါသော” ဟု ဝုစ္စတိသဒ္ဓါဖြင့် ဖွင့်သည်၊ [သီလက္ခန္ဓီကာသစ် ဗြဟ္မဇာလသုတ်အဖွင့်၌ကား “ဣလတိ စိတ္တံ ပုဂ္ဂလော ဝါ ကမ္မတိ ဧတေနာတိ ဧလံ” ဟု နိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ် ပြုထားလေ၏၊] ဒေါသအရ “အပြစ်” ဟူသည် ဝါစာနှင့်ဆိုင်သော မုသားစသော အပြစ်များတည်း၊ ထိုအပြစ်မျိုး မရှိသောကြောင့် “န+အဿာ ဧဠတိ” ဟူသော ဝစနတ္ထအရ “နေဠာ” ဟု ဆိုရသည်။

ဟောတော်မူအပ်သော သီလကဲ့သို့တည်း၊ [နေဠင်္ဂီ-အပြစ်မရှိသော သီလတည်းဟူသော အင်္ဂါရှိသော၊ သေတပစ္စာဒေါ-ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော ရထားအခင်းရှိသော၊ (ရထား-သည်၊ ဝဋ္ဋတိ-လည်၍လာ၏၊)] ကဏ္ဍသုခါတိ-ကား၊ ဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ-သဒ္ဓါစကားလုံး၏ ချိမြိန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကဏ္ဍာနံ-နားတို့၏၊ သုခါ-ချမ်းသာကြောင်းတည်း၊ သူစိဝိဇ္ဈနံ ဝိယ-အပ်ဖြင့် ထိုးဆွခြင်းသည်ကဲ့သို့၊ ကဏ္ဍသူလံ-နား၏တံကျင်ကို၊ န ဇနေတိ-မဖြစ်စေတတ်၊ အတ္တမဓုရတာယ-အနက်အဓိပ္ပာယ်၏ ချိမြိန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သရီရေကိုယ်၌၊ ကောပံ-အမျက်ဒေါသကို၊ အဇနေတွာ-မဖြစ်စေမူ၍၊ ပေမံ-ချစ်ခြင်းကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ၊ ပေမနိယာ-ပေမနိယာမည်၏၊ ဟဒယံ-စိတ်နှလုံးကို၊ ဂစ္ဆတိ-သွားတတ်၏၊ အပ္ပဋ္ဌိဟညမာနာ-မထိခိုက်တတ်သည်၊ (ဟုတွာ) သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ စိတ္တံ-သို့၊ ပဝိသတိ-ဝင်သွားတတ်၏၊ ဣတိ၊ ဟဒယဂံမာ-မည်၏၊ [ဟိုထိ ဒီခိုက်မဖြစ်ဘဲ စိတ်နှလုံးသို့ ဖြောင့်ဖြောင့်ဝင်သွားသည်-ဟူလို။]

ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယ-ဂုဏ်ဖြင့် ပြည့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရေ-မြို့၌၊ [ရှေးနိဿယဝယ် “ပုရေ-ဂုဏ်ဖြင့် ပြည့်သည်၌” ဟု ပေး၏၊] ဘဝါ-ဖြစ်သော

နေဠင်္ဂီ၊ ပေ၊ ဝုတ္တသီလံ ဝိယ။ ။ “နေဠင်္ဂီ သေတပစ္စာဒေါ” ကား ဥဒါန်း အပရလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယထေရသုတ်ဂါထာတည်း၊ ထိုဂါထာ၌ အပြစ်ကင်းသော သီလကို “နေလံ” ဟု ဘုရားမိန့်တော်မူသည်၊ “ဝုတ္တသီလံဝိယ” နေရာဝယ် “ဝုတ္တနေလံ ဝိယ” ဟု တစ်ချို့စာအုပ်၌ ရှိ၏၊ ဝါစာ၏အနက်ကို ဥပမာပြသောကြောင့် “ဝုတ္တသီလံ ဝိယ” ဟု ရှိသောပါဌ်က ကောင်းသည်၊ ဤ၌ ဝါစာကို “နေလာ” ဟု ဟောတော်မူခြင်းသည် ထို၌ သီလကို နေလံဟု ဟောတော်မူခြင်းနှင့်တူ၏-ဟူလို၊ [သုပရိသုဒ္ဓသီလင်္ဂါတိ အတ္ထော၊ သေတော+ပစ္စာဒေါ ဇေတဿာတိ သေတပစ္စာဒေါ၊ ပစ္စာဒေါတိ ရထဿ ဥပရိ အတ္တရိတဗ္ဗကမ္မလာဒိ၊ ဒုတိယပါဒ၌ရှိသော “ရထော” ၌ စပ်၊ ထိုအဋ္ဌကထာ။]

ပေမနိယာ။ ။ ပီဓာတ် မာနံပစ္စည်းဖြင့် ကိတ်ပုဒ်ဖြင့်ပြီးသော ပေမသဒ္ဓါသည် ချစ်ခြင်းဟူသောအနက်ကို ဟော၏၊ “ပေမံ ဇနေတိတိ ပေမနိယာ” ဟု ပြုသောအခါ ဇနေတိတဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဣယပစ္စည်း သက်ရ၏၊ နကား အာဂုံတည်း၊ တစ်ချို့စာအုပ်၌ “ပေမနိယာ” ဟု အနိယပစ္စည်းကို တွေ့ရ၏၊ ဓာတ်နောင် မဟုတ်သောကြောင့် အနိယပစ္စည်း မသက်နိုင်၊ ကမနိယာစသည်၌သာ ဓာတ်နောင်ဖြစ်၍ အနိယသက် ရသည်။

ပုရေဘဝါ။ ။ ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယဟူသော ဟိတ်ကိုထောက်၍ ပုရေကို “ဂုဏ ပါရိပုရေ” ဟု သီလကွန်ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ သို့သော် ဒီဃဖြင့်ရှိသော “ပုရ” သဒ္ဓါသည်သာ “ပြည့်ခြင်း” အနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌ “ပုရေ” ဟု မရှိ၊ “ပုရေ” ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအဖွင့်တို့ စဉ်းစားသင့်၏၊ “ပုရေ-မြို့၌” ဟူသော အနက်ဖြစ်သင့်သည်၊ မြို့၌ဖြစ်သောစကားသည် ယဉ်ကျေးမှုတည်းဟူသော လောကီဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ပေါရိမည်ရသည်-ဟူလို။

စကားတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပေါရိ-မည်၏၊ [ပေါရိ-မြို့၌ဖြစ်သော စကား၊] ပုရေ-မြို့၌၊ သံဝဗ္ဗနာရီဝိယ-ကြီးပွားရသော သတို့သမီးကဲ့သို့၊ သုကုမာရာ-အလွန် နုနယ်သောစကားတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်လည်း၊ ပေါရိ-မည်၏၊ သော-ဤစကားသည်၊ ပုရဿ-မြို့သူမြို့သား၏၊ (သန္တကာ-ဥစ္စာတည်း၊) ဣတိ၊ ပေါရိ-မည်၏၊ နဂရဝါသိနံ-မြို့၌နေသူလူတို့၏၊ (မြို့သူမြို့သားတို့၏၊) ကထာ-စကားတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊) ဟိ-ချေ၊ နဂရဝါသိနော-မြို့၌နေသူ လူတို့သည်၊ (မြို့သူမြို့သားတို့သည်၊) ယုတ္တကထာ-သင့်တော်လျောက်ပတ်သော စကားရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပီတိမတ္တံ-အဘလောက်ရှိသူကို၊ ပီတာတိ-အဘဟူ၍၊ (ဝဒန္တိ-ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြကုန်၏၊) ဘာတိမတ္တံ-အစ်ကိုလောက်ရှိသူကို၊ ဘာတာတိ-အစ်ကိုဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-နံ၏၊ ဝေရုပီ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ကထာ-စကားသည်၊ ဗဟုနော-များစွာသော၊ ဇနဿ-လူအပေါင်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ကန္တာ-နှစ်သက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဗဟုဇနကန္တာ-မည်၏၊ ကန္တဘာဝေနေဝ-နှစ်သက်အပ်သည်၏ ဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ဗဟုနော-သော၊ ဇနဿ-၏၊ မနာပါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သည်၊ စိတ္တဝိမိကရာ-စိတ်၏တိုးပွားခြင်းကို ပြုတတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ၊ ဗဟုဇနမနာပါ-မည်၏။

ယာ တတ္ထာတိ-ကား၊ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ယာ (သဏှဝါစတာ-အကြင်သိမ်မွေ့သော စကားရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ စသည်၌ စပ်၊) သဏှဝါစတာတိ-ကား၊ မဋ္ဌဝါစတာ-ညက်ညောသော စကားရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ သဓိလဝါစတာတိ-ကား၊ မုဒုဝါစတာ-နူးညံ့သော စကားရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ အဖရသဝါစတာတိ-ကား၊ အကက္ခဋ္ဌဝါစတာ-မကြမ်းတမ်းသော စကားရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ (အတ္ထိ။)

ပုရေသံဝဗ္ဗနာရီဝိယ။ ။ပုရေ+သံဝဗ္ဗာ ပေါရိ-မြို့၌ ကြီးပွားရသော မြို့သူ၊ [ဏပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤပစ္စည်း၊] ပေါရိဝိယာတိ ပေါရိ-မြို့သူကဲ့သို့ နူးညံ့သော သိမ်မွေ့သောစကား။

ပုရဿ သော။ ။ပုရဿ၌ ပုရဖြင့် ပုရ၌နေသော မြို့သူမြို့သားကို ဌာနပစာရအားဖြင့် ယူ၊ သဟစရဏနည်း၊ အဘေဒေါပစာဟုသော်လည်း ကြံပါ၊ ထိုကြောင့် ပုရဿကို “နဂရဝါသိနံ”ဟု ဖွင့်သည်။

မနာပါ။ ။“မနံ+အာပါ”ဟု ခွဲ၊ အာပ၌ အပဓာတ်၊ ကာရိတ်ကြေ၊ ဏပစ္စည်း၊ “မနံ+အာပယာတိ ဝဓေတိ-တိုးပွားစေတတ်၏၊ ဣတိ မနာပါ”ဟု ပြု၊ ထိုကြောင့် “စိတ္တဝိမိကရာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [သီလက္ခန္ဓီကာများ၊] အခြားနေရာ၌ “မနေန အပိယတေတိ မနာပါ-စိတ်ဖြင့်ရောက်အပ်သော စကား”ဟုလည်း ဖွင့်၏၊ “မြတ်နိုးအပ်”ဟူသောအနက်ကား ဝေါဟာရတ္ထတည်း၊ [ဗဟုဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏+မနာပါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော စကားတည်း၊ ဗဟုဇနမနာပါ-ကား။]

၁၃၅၁။ ။ပဋိသန္တာရနိဒ္ဒေသေ-ဌ္ဋိ၊ အာမိသ ပဋိသန္တာရောတိ-ကား၊ အာမိသ အလာဘောန-အာမိသကို မရခြင်းကြောင့်၊ အတ္တနာ-မိမိနှင့်၊ သဟ-တက္က၊ ပရေသံ-သုတစ်ပါးတို့၏၊ ဆိဒ္ဓ္ဌ-အပေါက်သည်၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ပိတ်ဆို့ဖာထေးအပ်သော်၊ ပိဟိတံ-ပိတ်ဆို့အပ်ပြီးသည်၊ ပဋိစ္ဆန္တံ-ဖုံးအပ် ဖာထေးအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာမိသေန-အာမိသဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရဏံ-ပိတ်ဆို့ခြင်း ဖာထေးခြင်းတည်း၊ ဓမ္မပဋိသန္တာရောတိ-ကား၊ ဓမ္မဿ-တရားကို၊ အပ္ပဋ္ဌိလာဘောန-မရခြင်းကြောင့်၊ အတ္တနာ၊ ပေ၊ ပဋိစ္ဆန္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဓမ္မေန-တရားဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရဏံ-ပိတ်ဆို့ ဖာထေးခြင်းတည်း၊ ပဋိသန္တာရကော ဟောတိတိ-ကား၊ ဟိ-မှန်၊ [“အာမိသ အလာဘောန၊ ဓမ္မဿ အပ္ပဋ္ဌိလာဘောန” စသောစကားကို ပြန်၍ညွှန်းသည်၊ ထိုစကားသည် မှန်၏-ဟူလို၊] လောကသန္တဝါသဿ-လောကဝယ် စုဝေးတည်ရှိခြင်းရှိသော လူအပေါင်း၏၊ ဆိဒ္ဓ္ဌါနိ-အပေါက်တို့သည်၊ ဒွေ ယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နှစ်ပါးတို့သာတည်း၊ တေသံ-ထို အပေါက်တို့ကို၊ ပဋိသန္တာရကော-ပိတ်ဆို့တတ် ဖာထေးတတ်သည်၊ ဟောတိ၊ အာမိသပဋိသန္တာရေနဝါ ဓမ္မပဋိသန္တာရေနဝါတိ-ကား၊ ဒုဝိဇေန-သော၊ ဣမိနာ ပဋိသန္တာရေန-ဤ အာမိသပဋိသန္တာရ၊ ဓမ္မပဋိသန္တာရဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရကော-ပိတ်ဆို့ ဖာထေးတတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပဋိသန္တာရတိ-ပိတ်ဆို့ ဖာထေးတတ်၏၊ နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ကရောတိ-ပြုတတ်၏။

တတြ-ထို ပဋိသန္တာရနိဒ္ဒေသဌ္ဋိ၊ [တတြာတိ ပဋိသန္တာရနိဒ္ဒေသေ၊-ယောနော၊] အယံ-ကား၊ အာဒိတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ကထာ-ပြောရိုး ဆိုစဉ်စကားတည်း၊ ဟိ-ပါဒကမှတစ်ပါး၊ ပါဒကဝန္တ ကို ဆိုဦးအံ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ပဋိသန္တာရကေန-ပိတ်ဆို့ ဖာထေးတတ်သော၊ ဘိက္ခုနော-သည်၊ အာဂန္တုကံ-ကို၊ အာဂန္တုန္တံ-လာသည်ကို၊ ဒိသွာန-မြင်၍ပင်၊ (မြင်လျှင်မြင်ခြင်းပင်၊) ပစ္စုဂန္ဓာ-ခရီးဦးကြိုဆို၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-လှမ်းယူရာ၏၊ အာသနံ-

ပဋိသန္တာရော။ ။ပဋိ+သံပုဗ္ဗ ထရ(အတ္ထဒနေ-ဖုံးအုပ်ခြင်း)ဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ပေးနိုင်သူက အာမိသကို မပေးလျှင်လည်းကောင်း၊ ဟောပြောပို့ချနိုင်သူက ဓမ္မကို မပို့ချ မဟောပြောလျှင်လည်းကောင်း မကျေမနပ်ဖြစ်၏၊ ထိုမကျေမနပ်မှုကြောင့် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် ချစ်ခင်မှုအစေးမကပ်ဘဲ နှစ်ယောက်အကြား၌ အပေါက်အကြားဖြစ်စရာရှိ၏၊ ထို အပေါက်အကြားကို အာမိသပေးခြင်း၊ ဓမ္မကို ဟောပြောပို့ချခြင်းအားဖြင့် ပိတ်ခြင်း ဖာထေးခြင်းကို “ပဋိသန္တာရ”ဟု ခေါ်သည်၊ ရှေးက “စေတပ်ခြင်း”ဟု သုံးစွဲ၏၊ [ပဋိသန္တာရဏံ-ခြင်း၊ ပဋိသန္တာရော-ခြင်း၊ “ပဋိသန္တာရော”ဟု “ရေ”ဓာတ်ဖြင့် မူကွဲရှိသေး၏၊ ရေဓာတ်က “ဓာရဏ၊ ဌိတိ၊ အဝဓံသန”အနက်တို့ကို ဟောသော ကြောင့် ပိတ်ဆို့ ဖာထေးခြင်းအနက်ကို မပြနိုင်။]

နေရာကို၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးရာ၏၊ တာလဝဏ္ဏေန-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းဖြင့်၊ ဗီဇိတဗ္ဗံ-ယပ်ခပ်ပေးရာ၏၊ ပါဒါ-ခြေတို့ကို၊ ဓောဝိတွာ-ဆေး၍၊ ပက္ခေတဗ္ဗာ-ဆီဖြင့် သုတ်လိမ်းပေးထိုက်ကုန်၏၊ [အာဂန္တုကပုဂ္ဂိုလ်က ကြီးနေလျှင်သာ ဤအလုပ်များကို လုပ်ပေးထိုက်သည်။] သပ္ပိဖာဏိတေ-ထောပတ် တင်လဲသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဓာသန္တံ-ဆေးကို၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်၏၊ ပါနီယေန-သောက်ရေဖြင့်၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-(အလိုရှိသလားဟု) မေးထိုက်၏၊ အာဝါသော-နေရာအာဝါသကို၊ ပဋိဇ္ဇေတဗ္ဗော-သုတ်သင် ရှင်လင်းတိုက်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ပြုလသော်၊ (ခရီးဦးကြိုမှ အစရှိသည်ကိုပြုလသော်၊) ဧကဒေသေန-တစ်စိတ် တစ်ဖို့အားဖြင့်၊ (တစ်ချို့ တစ်ဝက်အားဖြင့်၊) အာမိသပဋိသန္တာရော-အာမိသ ပဋိသန္တာရသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတောနာမ-ပြုအပ်သည်မည်သည်၊ ဟောတိ။

ပန-ဆက်၊ သာယံ-ညချမ်းအခါ၌၊ နဝကတရေပိ-သီတင်းငယ် အာဂန္တုက သည်ပင်သော်လည်း၊ (“သီတင်းငယ် အာဂန္တုကပင်ဖြစ်သော်လည်း” ဟု ဆိုလိုသည်၊ သီတင်းကြီးဖြစ်လျှင် ဧကန်ပင် မိမိကသွားရမည်သာ၊) အတ္တနော-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ရာ အရပ်သို့၊ အနာဂတေယေဝ-မလာသေးမှီပင်၊ တဿ-ထို သီတင်းငယ် အာဂန္တုက၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂန္တာ-သွား၍၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ အဝိသယေ-အရာမဟုတ်သည်၌၊ အပုစ္ဆိတွာ-မမေးမူ၍၊ တဿ-ထိုသီတင်းငယ် အာဂန္တုက၏၊ ဝိသယေ-ဖြေစွမ်းနိုင်လောက်သော အရာ၌၊ ပညော-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-မေးထိုက်၏၊ တုမှေ-သင်တို့သည်၊ ကတရ ဘာဏကာ-အဘယ်ဘာဏကတို့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အပုစ္ဆိတွာ-တိုက်ရိုက်မမေးမူ၍၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ-ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့သည်၊ ကတရံ ကန္တံ-အဘယ်ကျမ်းစာကို၊ ဝဠုဇ္ဇေန္တိ-သုံးစွဲကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ [သူ၏ မည်သည့်ကျမ်းစာ ဆောင်သူဖြစ်ကြောင်းကို သူ့ဆရာ၏အသုံးများပုံထောက်၍ သိနိုင်သောကြောင့် သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် မေးပြီး၍-ဟူလို၊) ပဟောနကဋ္ဌာနေ-ဖြေစွမ်းနိုင်လောက်သောအရာ၌၊ ပညော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ ကထေတုံ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ သစေ သက္ကောတိ-အံ့၊ ဣစ္စေတံ-ဤသို့ စွမ်းနိုင်ခြင်းသည်၊ ကုသလံ-ကောင်း၏၊ နောစေ သက္ကောတိ-အကယ်၍ မစွမ်းနိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) သယံ-မိမိက၊ ကထေတွာ-ဖြေဆို၍၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးရာ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပြုလသော်၊ (“တဿ သန္တိကံ ဂန္တာ” စသည်ကို ညွှန်းသည်၊) ဧကဒေသေန-ဖြင့်၊ ဓမ္မပဋိသန္တာရော ကတောနာမ ဟောတိ။

အတ္တနော-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ သစေ ဝသတိ-အကယ်၍နေအံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) တံ-ထို အာဂန္တုကရဟန်းကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ နိဗဒ္ဓံ-မပြတ်၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလိုငှာ၊ စရိတဗ္ဗံ-လှည့်လည်ရာ၏၊ ဂန္တုကာမော-အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလိုသည်၊ သစေ ဟောတိ၊ (ဧဝံ သတိ၊) ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊

ဂမနသဘာဂေန-သွားမည့်ခရီးအား သဘောတူသော အရပ်ဖြင့်၊ (သွားမည့် ခရီးက အရှေ့အရပ်ဖြစ်လျှင် အရှေ့အရပ်သို့ ဆွမ်းခံသွားသောအားဖြင့်၊) [ဂမနသဘာဂေနာတိ ဂမနမဂ္ဂဿ အနုစ္ဆဝိက ဒိသာဘာဂေန၊-ဋီကာ၊] တံ-ထို အာဂန္တုကရဟန်းကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ကေသ္မိံ ဂါမေ-တစ်ခုသော ရွာ၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဥယျောဇေတဗ္ဗော-လွတ်လိုက် ထိုက်၏၊ အညသ္မိံ-အခြားသော၊ (အာဂန္တုကရဟန်း သွားမည့်အရပ်မှ အခြား သော၊) ဒိသာဘာဂေ-အရပ်အဖို့၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ၊ (ဧဝံ သတိ၊) တံ ဘိက္ခု-ထို အာဂန္တု က ရဟန်းကို၊ ဣစ္ဆမာနံ-လိုက်လိုလသော်၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားရာ၌၊ ဧသော ဒိသာ-ဤအရပ်သည်၊ မယံ-တပည့်တော်၏၊ သဘာဂါ-သဘောတူသော အရပ်သည်၊ (မိမိ သွားရမည့်လမ်းနှင့် သဘောတူသော အရပ်သည်၊) န-မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဂန္တု-လိုက်ခြင်းငှာ၊ (ဆွမ်းစားပင့်ရာသို့ လိုက်ခြင်းငှာ၊) အနိစ္ဆန္တေ-အလိုမရှိလသော်၊ သေသဘိက္ခု-မိမိနှင့်အာဂန္တုကမှ ကြွင်းသောရဟန်းတို့ကို၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ တံ-ထို အာဂန္တုကရဟန်းကို၊ အာဒါယ-၍၊ ပိဏ္ဍာယ စရိတဗ္ဗံ (သူသွားမည့်အရပ်နှင့် လျော်သော အရပ်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်ရမည်၊) အတ္တနာ-မိမိသည်၊ လဒ္ဓါမိသံ-ရအပ်သော အာမိသကို၊ တဿ-ထို အာဂန္တုကရဟန်းအား၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေး ရာ၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ပြုလသော်၊ အာမိသပဋိသန္တာရော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတော နာမ-အပြည့်အစုံ ပြုအပ်ပြီးမည်တော့သည်၊ ဟောတိ၊ [ရှေ့၌ တစ်ချို့တစ်ဝက် သာ ပြုခဲ့ရသေး၏၊ “ဤတိုင်အောင်ပြုမှ အာမိသပဋိသန္တာရကို အပြည့်အစုံ ပြုရာရောက်သည်”-ဟူလို။]

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ အာမိသပဋိ သန္တာရကေန-အာမိသဖြင့် စေ့စပ်တတ်သော ရဟန်းသည်၊ အတ္တနာ-သည်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သော အာမိသကို၊ ကဿ-အဘယ်သူအား၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက် သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ တာဝ-ဂိလာနစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒဌဿ) အာဂန္တုကဿ-အာဂန္တုကရဟန်းအား၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးလှူထိုက်၏၊ ဂိလာနော ဝါ-ဂိလာနရဟန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ အဝဿိကောဝါ- ဝါ မရှိသော ရဟန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝါ မရသေးသော ရဟန်းသည် သော်လည်းကောင်း၊) သစေ အတ္ထိ၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) တေ သမ္ပိ-ထို ဂိလာနရဟန်း အဝဿိကရဟန်းတို့အားလည်း၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးလှူထိုက်၏၊ [အဝဿိကရဟန်းသည် ဝေစ ဝေသောအခါ သံဃာကုန်မလောက်ငလျှင် မရဘဲ ရှိတတ်သောကြောင့် အဝဿိကအားလည်း အာမိသကို ပေးလှူထိုက် ၏ဟု ဆိုသည်၊] အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ-ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့အား၊ ဒါတဗ္ဗံ- ပေးလှူထိုက်၏၊ ဘဏ္ဍာဂါဟကဿ-ဘဏ္ဍာကိုကိုင်သော ရဟန်းအား၊

(မိမိ၏သပိတ်သင်္ကန်းကို ကိုင်ယူ၍ နောက်မှလိုက်လာသော ရဟန်းအား၊) ဒါတဗ္ဗံ၊ ပန-ဆက်၊ သာရဏီယဓမ္မပူရဏေန-သာရဏီယကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်သော ရဟန်းသည်၊ သတဝါရမ္မိ-အကြိမ်တစ်ရာလည်းကောင်း၊ သဟဿဝါရမ္မိ-အကြိမ်တစ်ထောင်လည်းကောင်း၊ အာဂတာဂတာနံ-လာကုန် လာကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ ထေရာသနတော-ထောရ်ကြီး၏နေရာမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဒါတဗ္ဗံ၊ သာရဏီယဝတ် ဖြည့်ကျင့်ပုံကို သုတ်မဟာဝါ၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဘိက္ခု အပရိဟာနိယဓမ္မ အဖွင့်၌ ရှုပါ။]

ပန-ကား၊ ပဋိသန္ဓရကေန-ပဋိသန္ဓာရကရဟန်းသည်၊ ယေန ယေန-အကြင် အကြင် ရဟန်းသည်၊ န လဒ္ဓံ-အာမိသကို မရအပ်၊ တဿ တဿ-ထိုထိုအာမိသကို မရသောရဟန်းအား၊ ဒါတဗ္ဗံ၊ [ထေရာသနမှစ၍ ပေးဖွယ်မလို၊ မရသောရဟန်းကို ရွေးချယ်၍ ပေးနိုင်သည်၊] ဗဟိဂါမံ-ရွာ၏ပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ဇိဏ္ဏဝါ-အိုမင်းသူမူလည်းဖြစ်သော၊ အနာထဝါ-ကိုးကွယ်ရာ မရှိသူမူလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု ဝါ-ရဟန်းယောက်ျားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ ဝါ-ရဟန်းမကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒိသွာ-တွေ့၍၊ တေသမ္ပိ-ထိုဇိဏ္ဏအနာထ ရဟန်းယောက်ျား၊ ရဟန်းမတို့အားလည်း၊ ဒါတဗ္ဗံ။

တတြ-ထိုသို့ ဇိဏ္ဏအားပေးရာ၌၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ စောရေတိ-ခိုးသူတို့သည်၊ ဂုတ္တသာရဂါမေ-ဂုတ္တသာလရွာကို၊ ပဟဋ္ဌေ-ပုတ်ခတ် ဖျက်ဆီးအပ်သော၊ တဇ်ဏညေဝ-ထို ခဏ၌ပင်၊ ကော-တစ်ပါးသော၊ နိရောဓတော-နိရောဓသမာပတ်မှ၊ ဂုဋ္ဌိတာ-ထပြီးသော၊ ခိဏာသဝတ္ထေရီ-ရဟန္တာထေရီမသည်၊ ဒဟရဘိက္ခုနီယာ-ငယ်သော ဘိက္ခုနီကို၊ ဘဏ္ဍကံ-ဘဏ္ဍာကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေပြီး၍၊ မဟာဇေနေန-များစွာသော လူအပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အထူ၊ မဂ္ဂံ-ခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇိတွာ-သွား၍၊ ဌိတမဇ္ဈနိကေ-မွန်းမတ်မတ် တည့်ရာအခါ၌၊ [“ဌိတမဇ္ဈနိကေ”ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊ မွန်းမတ်မတ်တည့်နေလျှင် နောက်လာလတံ၌ ဘိက္ခု၏ဆွမ်းခံဖို့ရန် အချိန်မရ၊ ထို့ကြောင့် ပါဌ်ပျက်နေဟန်တူ၏၊ “အဌိတမဇ္ဈနိကေ-မွန်းမတ်မတ် မတည့်သေးမှီအခါ၌”ဟုရှိမှ အဓိပ္ပာယ်ရသည်၊] နကုလနဂရဂါမဒ္ဓါရံ-နကုလနဂရရွာတံခါးပေါက်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ရက္ခမူလေ-သစ်ပင်၏အနီးအောက်၌၊ နိသီဒတိ-ထိုင်နေပြီ၊ တသ္မိံ သမယေ-ထိုအခါ၌၊ ကာဠဝလ္လိမဏ္ဍပဝါသီ-ကာဠဝလ္လိမဏ္ဍပအရပ်၌ နေလေ့ရှိသော၊ မဟာနာဂတ္ထေရော-မဟာနာဂထေရ်သည်၊ နကုလနဂရဂါမေ-နကုလနဂရရွာ၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်ပြီး၍၊ နိက္ခန္ဓော-ထွက်လာလသော်၊ ထေရီ-ဇိဏ္ဏဖြစ်သော ထေရီမကို၊ ဒိသွာ-တွေ့၍၊ ဘတ္ထေ-ဆွမ်းဖြင့်၊ အာပုစ္ဆိ-ပန်ပြောပြီ၊ သာ-ထို ထေရီမသည်၊ မေ-တပည့်တော်အား၊ ပတ္တော-သပိတ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-

[သူ၏သပိတ်ကို ဒဟရာဘိက္ခုနီကလေးက ယူသွားသောကြောင့် သပိတ်မရှိဟု ပြောသည်။] ထေရော-မဟာနာဂထောရ်သည်၊ ဣမိနာဝ-ဤသပိတ်ဖြင့်ပင်၊ ဘုဉ္ဇထ-စားပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပတ္တေန-နှင့်၊ သဟ၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ ထေရီ-သည်၊ ဘတ္တကိစ္စ-ဆွမ်းကိစ္စကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဓောဝိတွာ-ဆေးပြီး၍၊ ထေရဿ-အား၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ (ကိံ) တာတ-မောင်ကလေး၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဘိက္ခုစာရေန-ဆွမ်းခံလှည့်လည် ရခြင်းကြောင့်၊ တာဝ ကိလမိဿထ-ပင်ပန်းရကုန်ဦးလတုံ၊ (ယနေ ထပ် ဆွမ်းခံရသည့်အတွက် ပင်ပန်းရဦးလတုံ) ဣတော-ဤနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ ပန-စ၍ကား၊ ဝေါ-အသင် မောင်ကလေးတို့၏၊ ဘိက္ခုစာရပရိတ္တာသောနာမ-ဆွမ်းခံရခြင်းကြောင့် ပင်ပန်းခြင်းမည်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်တော့လတုံ၊ [နိရောဓသမာပတ်မှ ထပြီးခါစဖြစ်သော ဇိဏ္ဏဘိက္ခုနီကြီးအား အာမိသပဋိ သန္တာရပြုသည့်အတွက် နောက်နောက်နေ့များမှစ၍ ဆွမ်းကိစ္စလွယ်ကူရခြင်း အကျိုး ကို ရပါလိမ့်မည်-ဟူလို] တတော-ထိုနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ ဥနကဟာပဏဂ္ဂနကော-တစ်ကျပ်တန်အောက် ယုတ်လျော့ထိုက်တန် သော၊ ပိဏ္ဏပါတောနာမ-ဆွမ်းမည်သည်၊ န ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗော-မဖြစ်ဖူးတော့ချေ၊ (“ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း” ဟု ရှေ့စကားကို ပြန်အပ်ပါ။) အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ပဋိသန္တာရသည်၊ (အာဂန္တုကကို ဝတ်ပြုခြင်းမှစ၍ ထေရီမအား ဆွမ်းလှူခြင်းတိုင်အောင်သော ပဋိသန္တာရသည်) အာမိသ ပဋိ သန္တာရောနာမ-မည်၏။

ဣမံ ပဋိသန္တာရံ-ဤအာမိသ ပဋိသန္တာရကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဘိက္ခုနာ-ဓမ္မပဋိသန္တာရကို ပြုလိုသောရဟန်းသည်၊ သင်္ဂဟပက္ခေ-သင်္ဂြိုဟ်ချီမြှောက်ခြင်း အဖို့၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ (လာဘ်လာဘစသည်ကို မငဲ့မူ၍-ဟူလို) တဿ ဘိက္ခုနော-အား၊ (မိမိအာမိသကို ရရှိသောရဟန်းအား) ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကမ္မဋ္ဌာန်း ကို၊ ကထေတဗ္ဗံ-ဟောပြောရာ၏၊ ဓမ္မော-ပါဠိ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ ဝါစေ တဗ္ဗော-ပြောဆိုထိုက်၏၊ (ပို့ချထိုက်၏) ကုက္ကုစ္စံ-ကုက္ကုစ္စသံသယကို၊ ဝိနော ဒေတဗ္ဗံ-ပယ်ဖျောက်ထိုက်၏၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ ကိစ္စံ-မချွတ် ပြုရမည့် ကိစ္စကိုလည်းကောင်း၊ ကရဏီယံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော အမှုကိုလည်းကောင်း၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ အဗ္ဘာန ပေ၊ ပရိဝါသာ-အဗ္ဘာနကမ်၊ အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်းကမ်၊ မာနပရိဝါသံတို့ကို၊ ဒါတဗ္ဗာ-နံ၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာရဟော-ရှင်အဖြစ်ကို ထိုက်သောရှင်လောင်းကို၊ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော-ရှင်ဖြစ်စေထိုက်၏၊ ဥပသမ္ပဒါရဟော-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းကို ထိုက်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို၊ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေ ထိုက်၏၊ [မိမိအာမိသ ပဋိသန္တာရပြုထားအပ်သူက ရှင်လောင်းဖြစ်လျှင် ရှင်ပြုပေးပါ၊ ရဟန်းလောင်းဖြစ်လျှင် ရဟန်းပြုပေးပါ-ဟူလို] ဘိက္ခုနီယာပိ-

နိသည်လည်း၊ (အာမိသပဋိသန္တာရပြုသောပုဂ္ဂိုလ်က ဘိက္ခုနီဖြစ်လျှင်လည်း) အတ္တနော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ဘိက္ခုနီ၏အဖြစ်ကို၊ အာကင်္ခမာနယ-အလိုရှိသော သိက္ခမာန်မ၏အတွက်၊ ကမ္မဝါစံ-ကမ္မဝါစာကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော ပဋိသန္တာရသည်၊ ဓမ္မပဋိသန္တာရောနာမ-မည်၏။

☞

ဒွိဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ ပဋိသန္တာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရကော-ပိတ်ဆို ဖာထေးတတ်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အနုပ္ပန္နံ-မဖြစ်သေးသော၊ လာဘံ-ကို၊ ဥပ္ပာဒေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပြီးသော၊ (လာဘံ-ကို) ထာဝရံ-ခိုင်မြဲအောင်၊ ကရောတိ-ပြုနိုင်၏၊ သာသကံဋ္ဌာနေ-ရုံရှာဖွယ်ရှိရာ အရပ်၌၊ အတ္တနော-၏၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်နိုင်၏၊ (ကောဝိယ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် ကဲ့သို့နည်း) စောရနာဂရညော-သူပုန်ဖြစ်သော နာဂမင်းအား၊ ပတ္တဂ္ဂဟဏ ဟတ္ထေမေဝ-သပိတ်ကိုကိုင်ယူကြောင်း လက်ဖြင့်ပင်၊ အဂ္ဂံ-အဦးအဖျားကို၊ ဂဟေတွာ=ယူပြီး၍၊ ပတ္ထေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဘတ္တံ-ဆွမ်းကို၊ အာကိရန္တော-လောင်းထည့်သော၊ ထေရော ဝိယ-ထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

ပန-ကား၊ အလဒ္ဓလာဘုပ္ပာဒနေ-မရအပ်သေးသောလာဘ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌၊ ဣတော-ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းမှ၊ ပလာယိတွာ-ထွက်ပြေး၍၊ ပရတိရံ-တစ်ဖက်ကမ်း သို့၊ ဂတေန-ရောက်သော၊ မဟာနာဂရညာ-မဟာနာဂမင်းသည်၊ ဧကဿ-သော၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ သင်္ဂဟံ-သင်္ဂြိုဟ်ချီမြှောက်ခြင်းကို၊ လဘိ တွာ-၍၊ ပုန၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ရဇ္ဇေ-မင်းအဖြစ်၌၊ ပတိဋ္ဌိကေန-တည်သည်၊ (ဟုတွာ) သေတမ္ပဂံဏေ-သေတမ္ပဂံဏအရပ်၌၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်အပိုင်း အခြားအတိုင်း၊ (အသက်ထက်ဆုံး) ပဝတ္တိတံ-ဖြစ်စေအပ်သော၊ မဟာဘောသဇ္ဇ ဒါနဝတ္ထု-များစွာသော ဆေးလှူခြင်းဝတ္ထုကို၊ ကထေတဗ္ဗံ-ပြောဟောရာ၏၊ ဥပ္ပန္နလာဘ ထာဝရကရဏေ-ဖြစ်ပြီးသောလာဘကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း၌၊ ဒီဃဘာဏက အဘယတ္ထေရဿ-ထေရ်၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ ပဋိသန္တာရံ-ပဋိသန္တာရကို၊ လဘိတွာ-၍၊ စေတိယပဗ္ဗတေ-စေတိယတောင်၌၊ စောရေဟိ-

စောရနာဂ ပေ၊ ဝိယ။ ။စောရနာဂဟူသည် သူပုန်မင်းတည်း။ ထေရ် တစ်ပါးသည် သပိတ်ကို ကိုင်ယူသောလာဘ်ဖြင့် ဆွမ်းဦးဆွမ်းဖျားကို မသိမသာနှိုက်ယူ လိုက်ပြီး၍ ထိုသပိတ်ဖြင့်ပင် ဆွမ်းကို စောရနာဂမင်းအား ထည့်၍ပေးသည်။ ဤသို့ ပေးခြင်းသည် အာမိသပဋိသန္တာရတည်း။ ဤအာမိသပဋိသန္တာရကြောင့် သူပုန်မင်းက မနောက်ယှက်အောင် မိမိအသက်ကို စောင့်ရှောက်ရာရောက်သည်။ အဦးအဖျားကိုနှိုက်၍ ယူလိုက်ခြင်းကား အနာမဋ္ဌပိဏ္ဍပါတ်ကို လူတို့အား မပေးကောင်းဟု ယူဆသောကြောင့် တည်း။ သို့သော် စောရစသည်တို့အား ပေးကောင်းပါ၏ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပါသည်။

ခိုးသူတို့သည်၊ ဘဏ္ဍာကဿ-ဘဏ္ဍာ၏၊ ဝါ-ကို၊ အဝိလုတ္တဘာဝေ-မလုယူ
အပ်သည်၏အဖြစ်၌၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ ကထေတဗ္ဗံ-ဟောပြောရာ၏၊ (စာချ
သောပုဂ္ဂိုလ်က ပြောပြပါ-ဟူလို၊) [ဤ ဒိဃဘာဏက အဘယထေရ်၏ဝတ္ထု
သည် တတိယပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ ဝိနိတဝတ္ထုအဖွင့်၌ ပါ၏။]

၁၃၅၂။ ။ ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရတာနိဒ္ဒေသေ-၌၊ စက္ခုနာ ရူပဒိသွာ
တိ-ကား၊ ကာရဏဝသေန-အကြောင်းစက္ခု၏အစွမ်းဖြင့်၊ (အကြောင်းစက္ခုနှင့်
စပ်သဖြင့်၊) စက္ခုတိ-စက္ခုဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရေန-ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်
ရှိသော၊ ရူပဒဿန သမတ္ထေန-ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ စက္ခုဝိညာ
ဏေန-စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်၊ ရူပံ-ရူပါရုံကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ (“နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ”
စသည်၌ စပ်၊) ပန-ဝါဒန္တကား၊ ပေါရာဏာ-ရှေးဆရာတို့သည်၊ အာဟု-
ဆိုကြကုန်ပြီ၊ (ကိ၊) စက္ခု-စက္ခုပသာဒသည်၊ ရူပံ-ရူပါရုံကို၊ န ပဿတိ-
မမြင်နိုင်၊ (ကသွာ-နည်း၊) အစိတ္တကတ္တာ-စိတ်မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
တည်း၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ (ရူပံ-ကို၊) န ပဿတိ-နိုင်၊ (ကသွာ၊) အစက္ခုကတ္တာ-
စက္ခုမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ပန-အနွယကား၊ ဒွါရာရမဏသဃံဇ္ဇ
နေန-စက္ခုဒွါရ ရူပါရုံတို့၏ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ပသာဒဝတ္ထုကေန-စက္ခုပသာဒ
ဟူသောတည်ရာရှိသော၊ စိတ္တေန-စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဖြင့်၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊

ကာရဏဝသေန။ ။ ဤပုဒ်ကို “လဒ္ဓဝေါဟာရေန”၌ စပ်၊ စက္ခုပသာဒနှင့်
စက္ခု ဝိညာဉ်နှစ်မျိုးတွင် စက္ခုပသာဒရှိမှ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်နိုင်၏၊ တို့ကြောင့် စက္ခု
ပသာဒသည် အကြောင်း၊ စက္ခုဝိညာဉ်ကား အကျိုးတည်း၊ ရူပါရုံကို စက္ခုပသာဒသည်
မမြင်နိုင်၊ စက္ခုဝိညာဉ်ကသာ မြင်နိုင်၏၊ “စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ”၌ကား “စက္ခုနာ”
အရ စက္ခုပသာဒရနေသောကြောင့် အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍
“ကာရဏံ ပေ၊ စက္ခုဝိညာဏေန”ဟု မိန့်သည်၊ အကြောင်းစက္ခုအမည်ကို အကျိုး
စက္ခုဝိညာဉ်၌တင်စားသော ကာရဏူပစာရအားဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ကိုပင် “စက္ခု”ဟု
ခေါ်ထားသည်-ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ့ - “ကာရဏဝသေန လဒ္ဓဝေါဟာရေန-အကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်
(အကြောင်းနှင့်စပ်သဖြင့်) ရအပ်သောအမည်”ဟူသည် ကာရဏူပစာရပင်တည်း၊
“စက္ခုနာ”အရ မုချအားဖြင့် စက္ခုပသာဒဟူသော အကြောင်းကိုရသော်လည်း
အကြောင်းစက္ခု၏အမည်ကို အကျိုးစက္ခုဝိညာဉ်၌တင်စားသော ကာရဏူပစာရ
အားဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ကို အရကောက်ပါ-ဟူလို၊ [ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မဟာဋီကာ ဣန္ဒြိယ
သံဝရ သီလအဖွင့်၌ကား တည်ရာ မှီရာဖြစ်သော စက္ခု၏အမည်ကို တည်တတ်
မှီတတ်သော စက္ခုဝိညာဉ်၌တင်စားသောကြောင့် “ဌာနူပစာရ”ဟုလည်း တစ်နည်း
ဖွင့်သေး၏၊ ကာရဏဝသေနကိုလည်း “အသာဓာရဏ ကာရဏဿ-စက္ခုဝိညာဉ်မှ
တစ်ပါးသော အခြားဝိညာဉ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသောအကြောင်း၏+ဝသေန”ဟု ဖွင့်သည်၊
“အသာဓာရဏ”ဟု ဆိုလိုသည်။]

သုတ္တန္တိကဒုက

ဘာသာဋီကာ

၂၅၅

ပန-ဆက်၊ ဤဒီသီ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဒေသာ-ဤကထာသည်၊ ဓနနာ ဝိဇ္ဈတီတိ အာဒီသုဝိယ-အစရှိသော စကားရပ်တို့၌ကဲ့သို့၊ သသမ္ဘာရကထာ နာမ-သသမ္ဘာရကထာမည်သည်၊ (အကြောင်း အဆောက်အဦးနှင့် တကွဖြစ် သော အကျိုးကို ဆိုကြောင်းစကားမည်သည်၊) ဟောတိ၊ [ဓနနာ-လေးဖြင့်၊ (လက္ခ-မှတ်တိုင်စက်ခွက်ကို၊) ဝိဇ္ဈတိ-ပစ်ခွင်း၏၊] တသ္မာ၊ စက္ခုဝိညာဏေန-ဖြင့်၊ ရူပံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဣတိ အယံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာဟူသောပါဌ်၌၊ အတ္တော-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟု-ကုန်ပြီ၊) [ဤပေါရာဏဝါဒသည် ရှေ့ဝါဒနှင့်အတူပင်၊ အကျယ်နှင့်အကျဉ်းသာ ကွဲသည်၊] နိမိတ္တဂ္ဂါဟီတိ-ကား၊ ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တံဝါ-မိန်းမဟူ၍ သိကြောင်း အမှတ်အသား၊ ယောကျ်ားဟူ၍ သိကြောင်းအမှတ်အသားကိုလည်းကောင်း၊ သုဘနိမိတ္တာဒိကံ-သုဘနိမိတ်အစရှိသော၊ ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ-ကိလေသာ၏

သသမ္ဘာရကထာ။ ။သမ္ဘရိယတေ ဖလံ ဧတေနာတိ သမ္ဘာရော (အဝုတ္တကတ္တု သာဓန၊) အကျိုးကို ကောင်းစွာဆောင်တတ်သောကြောင့် အကြောင်းကို “သမ္ဘာရ” ဟု ခေါ်၏၊ သဟ+သမ္ဘာရေန ယာ ဝတ္တတိတိ သသမ္ဘာရာ (ကထာ၊) စက္ခုပသာဒ တည်းဟူသော အကြောင်း အဆောက်အဦးနှင့်တကွ စက္ခုဝိညာဉ်ရအောင် ဆိုအပ် သောကြောင့် “စက္ခုနာ”ဟူသောစကားသည် သသမ္ဘာရစကားဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ဥပမာ-“ဓနနာ ဝိဇ္ဈတိ-မှတ်တိုင်စက်ခွက်ကို လေးဖြင့်ပစ်ခွင်း၏၊”ဟူရာ၌ လေးဖြင့် မပစ်ခွင်းနိုင်၊ မြှားဖြင့်သာ ပစ်ခွင်းနိုင်သောကြောင့် “ဓနနာ”ဟူသောစကားသည် အဆောက်အဦးလေးဖြင့် မြှားဟူသော အနက်ကိုဆိုသော သသမ္ဘာရကထာ ဖြစ်သ ကဲ့သို့တည်း၊ [သသမ္ဘာရကထာတိ-ဒဿနဿ ကာရဏသဟိတာ၊ ပေ၊ သသမ္ဘာရဿ ဝါ ဒဿန ကထာ၊-ဋီကာ။]

တသ္မာ၊ ပေ၊ အတ္တော။ ။ယသ္မာ ကေဝလေန စက္ခုနာ ကေဝလေနဝါ ဝိညာဏေန ရူပဒဿနံ နတ္ထိ၊ တသ္မာ (မဟာဋီကာ၊) “တသ္မာ-ထိုသို့ စက္ခုသက်သက် ဖြင့်လည်း ရူပါရုံကို မမြင်နိုင်၊ ဝိညာဉ်သက်သက်ဖြင့်လည်း ရူပါရုံကို မမြင်နိုင်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု အနက်အကျယ်ပေး၍ “စက္ခုဝိညာဏေန-စက္ခု၌မီသော ဝိညာဉ် ဖြင့် ရူပံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍”ဟု ပေးပါ။

နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ။ ။ဂဏှာတိတိ ဂါဟီ၊ နိမိတ္တံ+ဂါဟီ နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ၊ နိမိတ္တံကို “ဣတ္ထိ ပုရိသနိမိတ္တံ၊ သုဘနိမိတ္တာဒိကံ”ဟု နှစ်မျိုးဖွင့်၏၊ “ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တံ”ကား “သုဘနိမိတ္တာဒိကံ”၏ ဝိသေသျတည်း၊ ထိုတွင် “ဣတ္ထိနိမိတ္တံ” ဟူသည် မိန်းမသဏ္ဌာန်၌ သားမြတ်ကြီးခြင်း၊ မုတီဆိတ်မပေါက်သော မျက်နှာရှိခြင်း၊ ဆံထုံးဖွဲ့ပုံ၊ အဝတ်ငတ်ပုံ၊ မရှင်းသောသွားပုံ၊ ရပ်ပုံစသော (ယောကျ်ားနှင့်မတူသော) အလုံးစုံတည်း၊ မှန်၏-ထိုအလုံးစုံသည် မိန်းမဟု သိရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် “နိမိနာတိ သဗ္ဗနာတိ ဧတေနာတိ”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ “နိမိတ္တံ”အမည်ရ သည်၊ မိန်းမနှင့်မတူသော ပုံသဏ္ဌာန်စသည်၏ ပုရိသနိမိတ္တံ အမည်ရပုံကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာကို မှီသည်။

တည်ရာအကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ နိမိတ္တံဝါ-အမှတ်အသားကိုလည်းကောင်း၊ ဆန္ဒရာဂဝသေန-ဆန္ဒရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ ဒိဋ္ဌမတ္တေ ယေဝ-မြင်အပ်ကာမျှ၌သာလျှင်၊ န သဏှာတိ-ကောင်းစွာမတည်၊ (မတန့်ရပ်။)

သုဘနိမိတ္တာဒိကံ။ ။တင့်တယ်သော ဣဋ္ဌအခြင်းအရာကို “သုဘ”ဟု ဆို၏၊ ထို သုဘအခြင်းအရာသည် ရာဂ (အဘိဇ္ဈာ)ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် နိမိတ္တမည်၏၊ အာဒိဖြင့် ပဋိဃနိမိတ္တ (ဒေါသဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော) အသုဘအခြင်းအရာကိုလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာနိမိတ္တ (အညာဏုပေက္ခာဟူသော မောဟ၏တည်ရာ အကြောင်းဖြစ်သော မညီမမျှကြည့်ခြင်း)တို့ကိုလည်းကောင်း ယူပါ၊ [အဘိဇ္ဈာသည် သုဘနိမိတ်ကို ယူခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏၊ ဒေါမနဿ ဒေါသသည် ပဋိဃနိမိတ် အသုဘအခြင်းအရာကို ယူခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏၊ ဒေါမနဿာဒယော၌ အာဒိဖြင့်ယူရသော မောဟသည် ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို မညီမမျှရှုခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏၊ နားမလည်သော လူအနှင့်ကလေးစသူတို့၏ ယူခြင်းမျိုး၌ ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို ယူခြင်းသာ ဖြစ်တတ်သည်။]

ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ။ ။ကိလေသာ”ဟူရာ၌ အဘိဇ္ဈာဟူသော တဏှာ လောဘသာမက၊ ဒေါမနဿ (ဒေါသ) မောဟစသော ပါပကမ္မေတို့ကိုလည်း ယူရ သည်၊ “သုဘဒိနိမိတ္တသည် တိုကိလေသာတို့ဖြစ်ဖို့ရန် တည်ရာအကြောင်းများ ဖြစ်သည်” ဟူလို၊ ... [ဧဝံ သင်္ခေပထော ရာဂဒေါသမောဟာနံ ကာရဏံ သုဘ နိမိတ္တာဒိကန္တိ ဝုတ္တံ၊ တေနာဟ ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တံတိ၊-ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊] ဤစကားအရ သုဘနိမိတ္တာဒိကံနှင့် ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တံကို အရတူမှတ်ပါ။

ဆန္ဒ ပေ၊ သဏှာတိ။ ။ဆန္ဒရာဂဝသေနသည် ဥပလက္ခဏ (ဆန္ဒရာဂကို မှတ်သား၍ ပြခြင်း)သာတည်း၊ ပဋိဃနိမိတ်၊ ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို ယူရာ၌ ဒေါသ ဒေါမနဿ၏အစွမ်း၊ မောဟ၏အစွမ်းဖြင့်လည်း ယူသည်၊ ထိုသို့ အဘိဇ္ဈာစသည် ဖြစ်လောက်သည့်တိုင်အောင် စက္ခုဒွါရိကဝီရိယံ၊ တဒနုဝတ္တိကဝီရိယံစသော ဝီရိယံစိတ် အစဉ်ဖြင့် ထိုအာရုံကိုယူရကား “ဒိဋ္ဌမတ္တေယေဝ န သဏှာတိ”ဟု ဆိုသည်။

ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တံ။ ။“ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-မြင်အပ်သော ရူပါရုံ၌ စက္ခု ဝိညာဏကဝီရိယံဖြင့် မြင်ရုံမျှသည် ဖြစ်လတ်”ဟု သဠာယတနသံယုတ်-သဠဝဂ်၊ မာလုကျသုတ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော နည်းအတိုင်း မြင်ရုံမျှဖြင့် ရပ်တန့်၍၊ စိတ် အစဉ်မနေဘဲ စက္ခုဒွါရိကဝီရိယံ၏ နောက်လိုက်ဖြစ်သော ဝီရိယံအစဉ်တို့ဖြင့် ဣတ္ထိနိမိတ်၊ ပုရိသနိမိတ်၊ သုဘနိမိတ်စသော နိမိတ်များကို ယူသည်၊ [ဒိဋ္ဌမတ္တေယေဝ သဏှာတိတိ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိတိ သုတ္တေ ဝုတ္တနယေန ဝဏှာယတနေ စက္ခုဝိညာဏေန ဝီရိယံစိတ္တဟိ စ (စက္ခုဒွါရိကဝီရိယံစိတ်၊ မကင်းစကောင်းသော အတိတဂ္ဂဟဏဝီရိယံ စိတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊) ဂဟိတ မတ္တေယေဝ သဏှာတိ၊ (“ထို့ထက်ပို၍ တဒနု ဝတ္တိကဝီရိယံတို့ဖြင့် ဣတ္ထိနိမိတ်စသည်ကို မယူ”ဟူလို၊)-မဟာဋီကာ။]

အချုပ်ကား။ ။“ရူပံ ပဌမစိတ္တေန၊ တိတိ ဒုတိယစေတသာ၊ အတ္တံ တတိယ စိတ္တေန၊ နာမံ စတုတ္ထစေတသာ”ဟူသော စက္ခုဒွါရိကဝီရိယံ၊ တဒနုဝတ္တိက မနော ဒွါရဝီရိယံတို့ကွင် ရူပါရုံကိုယူသော ပဌမရူပဂ္ဂဟဏဝီရိယံ၊ အတိတ်ရူပါရုံကိုယူသော

အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီတိ-ကား၊ ကိလေသာနံ-ကိလေသာတို့ကို၊ အနုဗျဉ္ဇနတော-
 နောက်နောက်၌ ထင်စွာပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါကဋ္ဌိဘာဝကရဏ
 တော-ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုဗျဉ္ဇနန္တိ-
 အနုဗျဉ္ဇနဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရံ-ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိသော၊ ဟတ္ထံ၊ ပေ၊
 ဘေဒံ-လက်သဏ္ဌာန်၊ ခြေသဏ္ဌာန်၊ ပြုံးဟန်၊ ရယ်ဟန်၊ စကားဟန်၊ ရှေးရှု
 ကြည့်ဟန်၊ စောင်း၍ကြည့်ဟန်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ အာကာရံ-ပုံသဏ္ဌာန်
 အခြင်းအရာကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ ယတွာဓိကရဏမေနံတိ အာဒိမိ-အစရှိသော
 စကားရပ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ယံ ကာရဏာ-အကြင် အကြောင်း
 ကြောင့်၊ ယဿ စက္ခုန္တိယာသံဝရဿ-အကြင်စက္ခုန္တိကို မစောင့်စည်းခြင်း၏၊

ဒုတိယအတိတဂ္ဂဏ ဝိထိမျှဖြင့် စိတ်အစဉ်ပြတ်သွားလျှင် “ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ”
 နှင့်ညီ၏။ “စိတ်အစဉ်မပြတ်ဘဲ အနက်ခြံ ပုံသဏ္ဌာန် အမည်နာမစသည်ကို
 ယူလျှင် နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ၊ အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီဖြစ်လေပြီ”ဟု မှတ်ပါ။ ထိုသို့ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ
 ဖြင့် စိတ်အစဉ်ရပ်တည်နိုင်မှုကား ပင်ကိုကပင် အာရုံကောင်းတစ်ခုခုဖြင့် စွဲမြဲနေသူ
 မှသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်

အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ။ဗျဉ္ဇန၌ ဝိ+အဉ္ဇဓာတ်သည် ဗျတ္တ (ထင်ရှားပြခြင်း)
 အနက်ကို ဟော၏၊ အနုသဒ္ဓါသည် နောက်နောက် (အပရာပရ) အနက်ဟောတည်း၊
 ဣတ္ထိ ပုရိသ သုဘစသော နိမိတ္တကို ယူပြီးနောက်၌ ဟတ္ထပါဒစသော အခြင်းအရာကို
 ယူ၏၊ ထို လက်ခြေသဏ္ဌာန် ပြုံးဟန် ရယ်ဟန် စကားပြောဟန် ကြည့်ဟန်ကိုသည်
 နောက်ထပ်တစ်ဖန် ကိလေသာကို ထင်ရှားဖြစ်အောင် ပြုထုတ်သောကြောင့် “အနု-
 နောက်နောက်၌+ဗျဉ္ဇယတိ-ကိလေသာတို့ကို ထင်ရှားပြတတ်၏” ဟူသောဝစနတ္ထအရ
 “အနုဗျဉ္ဇန”အမည်ရသည်။ [ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မဟာဠိကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဘုရားရှင်၏လက္ခဏာတော်ကြီး၊ လက္ခဏာတော်ငယ်တို့တွင်
 လက္ခဏာတော်ငယ်များကို “အနုဗျဉ္ဇန”ဟု ခေါ်သကဲ့သို့၊ ဤ၌ ဣတ္ထိနိမိတ္တ ပုရိသ
 နိမိတ္တ သုဘနိမိတ္တတို့ကို “နိမိတ္တ”ဟု ခေါ်၍၊ ထိုနိမိတ္တတို့ကို သာ၍ သာယာအောင်
 ပြုတတ်၊ သာ၍ ရွံ့မုန်းအောင်ပြုတတ်သော လက် ခြေစသည်တို့၏ လှပခြင်း မလှ
 ပခြင်း၊ စကားပြောပုံစသည်၏ ချစ်စရာကောင်းခြင်း မုန်းစရာကောင်းခြင်းများကို
 (ထမင်းစားရာ၌ ဗျဉ္ဇန-ဟင်းလျာနှင့်တူသောကြောင့်) “အနုဗျဉ္ဇန”ဟု ခေါ်ထားသည်။

ယတွာဓိကရဏံ။ ။ယတော၌ တောပစ္စည်းသည် ပဌမာဝိဘတ်၏အနက်၌
 သက်သည်ဟု သိစေလို၍ “ယံ”ဟုလည်းကောင်း၊ အဓိကရဏသဒ္ဓါသည် အကြောင်း
 ဟူသော် အနက်ဟော၊ ပဌမာဝိဘတ်သည်လည်း ဟိတ်အနက်၌သက်၏ဟု သိစေလို
 ၍ “ကာရဏာ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။ “အဓိကရောထိ ဧတေနာတိ အဓိကရဏံ-
 စွဲ၍ ပြုကြောင်းဖြစ်သောအကြောင်း၊ [ကြွင်းသောမှတ်ဖွယ်ကို နိဒါနကထာ၌ ပြခဲ့သော
 “ယတော နိဒါနံ”ပုဒ်အတိုင်း သိပါ။]

ယဿ၊ ပေ၊ ဟေတု။ ။ယံကာရဏာကို “ယဿ စက္ခုန္တိယာသံဝရဿ
 ဟေတု”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ဤ၌ “ယဿ၊ ပေ၊ သံဝရဿ”ဟု ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်
 သော်လည်း “ဆဋ္ဌိ ဟေတုတ္ထေဟိ”ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်နှစ်ကဏ္ဍ၊ (၂၂)သုတ် အရသာ

ဟေတု-အကြောင်းကြောင့်၊ (အန္ဓာဿဝေယျံ၌ စပ်၊) သတိကဝါဇ္ဇေန-
သတိတည်းဟူသော တံခါးရွက်ဖြင့်၊ စက္ခုန္တိယံ-ကို၊ အသံဝုတ်-စောင့်ရှောက်
ခြင်း မရှိသည်၊ အပိဟိတ စက္ခုဒွါရံ-ပိတ်ဆို့အပ်သော စက္ခုဒွါရမရှိသည်၊
ဟုတွာ၊ ဝိဟရန္တံ-နေသော၊ ဧတံ ပုဂ္ဂလံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အဘိဇ္ဈာဒယော-
အဘိဇ္ဈာ အစရှိကုန်သော၊ ဧတေဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်၊ အန္ဓာဿဝေယျ-
အစဉ်တစိုက် လိုက်ကုန်ရာ၏၊ အနုဗန္ဓေယျ-အစဉ်တစိုက် လိုက်ကုန်ရာ၏၊
အဇ္ဈောတ္တရေယျ-လွမ်းမိုးကုန်ရာ၏၊ တဿသံဝရာယ န ပဋိပဇ္ဇတီတိ-ကား၊
တဿစက္ခုန္တိယဿ-ကို၊ သတိကဝါဇ္ဇေန-ဖြင့်၊ ပိဒဟတ္ထာယ-ပိတ်ခြင်းအကျိုး
ငှာ၊ န ပဋိပဇ္ဇတီ-မကျင့်၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ ဘူတောယေဝ-ဤသို့ ဖြစ်၍ဖြစ်သည်

ဆဋ္ဌိသက်ထားသည်၊ အနက်မှာမူ ဟေတုနှင့်အရတူ တုလျာဓိကရဏပင်တည်း၊ [ထို
သုတ်၏အဓိပ္ပာယ်ကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ၌ ရှုပါ၊]
“စက္ခုန္တိကို မစောင့်စည်းခြင်းသည်ပင် အဘိဇ္ဈာစသည်တို့ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း
ဖြစ်သည်”ဟူလို၊ ဤအဖွင့်အလိုအားဖြင့် “ယတွာဓိကရဏံ-အကြင် စက္ခုန္တိကို
မစောင့်စည်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်”ဟု ပေးရမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ ဋီကာ
ကောက်ချက် ချထားသည့်အတိုင်း “အကြင် မစောင့်စည်းအပ်သော စက္ခုန္တိဟူသော
အကြောင်းကြောင့်”ဟု ပေးပါ။

ဧတံ ပေ၊ အသံဝုတ်။ ။မေနံမှ ဧနံကို “ဧတံ ပုဂ္ဂလံ”ဟု ဖွင့်၏၊ စက္ခုန္တိ
ယံ အသံဝုတ်ကို “အပိဟိတစက္ခုဒွါရံ ဟုတွာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “သံဝရီယတေ သံဝုတ်၊
နတ္ထိ+သံဝုတ် ယဿာတိ အသံဝုတော”ဟု ပြု၊ [ရှေးနိဿယ၌ “အသံဝုတ်-မပိတ်
ဆို့အပ်သည်ဖြစ်၍” ဟု စက္ခုန္တိနှင့်အရတူ ကမ္မရုပ်ကြံသားသည်ကို စဉ်းစားပါ၊]
ဟုတွာကား ဝိဟရန္တံ၏ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်ဖို့ရန် ထည့်ပါ၍တည်း၊ ဤ
ဟုတွာမျိုးသည် အခြားနေရာ၌ ကတ္တာပုဒ်နှင့်သာ စပ်ရိုးဖြစ်၏၊ ဤ၌ ဒုတိယန္တကံပုဒ်နှင့်
စပ်နေသည်မှာ ထူးခြားပေသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်အလို တွာပစ္စယန္တပုဒ်က ဘောဟော
ဖြစ်သောကြောင့် စပ်နိုင်သည်ဟုလည်း မှတ်ပါ၊ စက္ခုတံခါးပေါက်ကို စောင့်ရှောက်
ပိတ်ဆို့ရာ၌ ဣန္ဒြိယသံဝရာသီလက သတိပြဋ္ဌာန်းသောကြောင့် “သတိကဝါဇ္ဇေန”ဟု
ထည့်သည်။

အန္ဓာဿဝေယျ။ ။အန္ဓာဿဝေယျံ၌ အနု+အာ+ဘူဝါဒိ သုဓာတ်တည်း၊
ဂတိအနက်ဟောဖြစ်၍ “အနု ဗန္ဓေယျ-အစဉ်လိုက်ကုန်ရာ၏”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖွင့်သည်၊
နောက်မှ တကောက်ကောက်လိုက်ခြင်းကို ယူမည်စိုး၍ “အဇ္ဈောတ္တရေယျ-အဘိဇ္ဈာ
စသော အကုသိုလ်တရားတွေ များစွာဖြစ်၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို လွမ်းမိုးနေကုန်ရာ၏”ဟု
အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

တဿ ပေ၊ န ပဋိပဇ္ဇတီ။ ။ယတွာဓိကရဏံဟူသော အနိယမဝါကျ၏
အဖွင့်၌ “ယဿ စက္ခုန္တိယာသံဝရာယ”ဟု အသံဝရာယပုဒ်ကို ထည့်ခဲ့၍ ဤနိယမ
ဝါကျ၌ အသံဝရာသဒ္ဒါ မပါဘဲ “တဿ စက္ခုန္တိယဿ”ဟု ဖွင့်ထားရာ၌ နိယမ
အနိယမ စွဲရိုးထုံစံမကျ၊ ထိုသို့ စွဲရခြင်း၏အကြောင်းကို ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြထားသည်။

သာလျှင်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (စက္ခုန္တရိယကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ မကျင့်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို) န ရက္ခတိံ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-ဟောတော်မူအပ်၏။

တတ္ထ-ထို နစက္ခုန္တရိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိဟူသော စကားရပ်၌၊ (စောဒနာ သောဒနာ နယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) စက္ခုန္တရိယေ-စက္ခုန္တရိယံ၊ သံဝရောဝါ-စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အသံဝရောဝါ-မစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ကိဉ္ဇာကံ နတ္ထိ-အကယ်၍ကား မရှိပါပေ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ စက္ခုပသာဒံ-စက္ခုပသာဒကံ၊ (စက္ခုပသာဒတည်းဟူသော စက္ခုန္တရိယကို) နိဿာယ-မှီ၍၊ သတိ-သတိသည်လည်းကောင်း၊ (သတိတည်းဟူသော သံဝရသည်လည်းကောင်း၊) မုဋ္ဌသစ္စဝါ-ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသူ၏ အဖြစ် သည်လည်းကောင်း၊ (သတိကင်းသော အကုသိုလ်စိတ်ဟူသော အသံဝရသည် လည်းကောင်း၊) န ဥပဇ္ဇတိ၊ [စက္ခုပသာဒကိုမှီ၍ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်အမှီ အတန်၌ သတိယှဉ်လျက်မပါ၊ မုဋ္ဌဿန္တအကုသိုလ်လည်း မဖြစ်နိုင်၊] အပိစ-စင်စစ်ကား၊ ယဒါ-၌၊ ရူပါရမဏံ-သည်၊ စက္ခုဿ-စက္ခုပသာဒ၏၊ အာပါတံ-ရှေးရှုကျခြင်းသို့၊ အာဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဝဓီ-သည်၊ ဒွိက္ခတ္တု-နှစ်ကြိမ်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-ဖြစ်ပြီး၍၊ နိရုဒ္ဓေ-ချုပ်ပြီးလသော်၊ ကိရိယမနောဓာ တု-ကြိယမာနောဓာတ်သည်၊ (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည်။) အာဝဇ္ဇနကိစ္စံ-အာဝဇ္ဇန်း ကိစ္စကို၊ သာဓယမာနာ-ပြီးစေလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ စက္ခုဝိညာဏံ-သည်၊ ဒဿနကိစ္စံ-မြင်ခြင်းကိစ္စကို၊ (သာဓယမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ၊) တတော၊ ဝိပါကမနောဓာတု-သည်၊ (သမ္ပဋိဇ္ဈာန်သည်၊) သမ္ပဋိဇ္ဈာနကိစ္စံ-သမ္ပဋိဇ္ဈာန်ကိစ္စကို၊ (သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ၊) တတော၊ ဝိပါကာ ပေ၊ ဓာတု-ဝိပါက အဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ သန္တိရဏကိစ္စံ-သန္တိရဏကိစ္စကို၊ (သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ၊) တတော၊ ကြိယာ ပေ၊ ဓာတု-ကြိယာ အဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ ဝေါဋ္ဌပနကိစ္စံ-ဝုဋ္ဌောကိစ္စကို ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တဒနန္တရံ-ထို ဝုဋ္ဌော၏အခြားမဲ့၌၊ ဧဝနံ-သည်၊ ဧဝတိ-စော၏။

တတြာပိ-ထိုဘဝင် အစရှိသည်တို့တွင်လည်း၊ ဘဝင်သမယေ-ဘဝင်၏ ဖြစ်ရာအခါ၌၊ (သံဝရောဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ အသံဝရောဝါ-သည်လည်း ကောင်း၊ ကိဉ္ဇာပိ) နေဝ(အတ္ထိ)-အကယ်၍ကား မရှိပါပေ၊ အာဝဇ္ဇနာဒိနံ-အာဝဇ္ဇန်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတြသမယေ-တစ်ပါးပါး၏ဖြစ်ရာအခါ၌၊

ဧဝန ပေ၊ ဒိဿိလျံ။ ။ “ဒုဿဏုလျ”ဟူသည် သီလမရှိသူ၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်တည်း၊ ထို ဒုစရိုက်အမှုသည် ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ်နှင့် မကင်းနိုင်၊ ထို ဝိညတ်ကိုလည်း ပဉ္စဒွါရိကဇောတို့က မဖြစ်စေနိုင်၊

သံဝရောဝါ အသံဝရောဝါဝါ၊ (ကိဉ္ဇာပိ) န အတ္ထိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း၊ ဇေနက္ခဏေ-ဇောဓဏဉ္စ၊ ဒုဿီလျံဝါ-သီလမရှိသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ မုဋ္ဌဿန္တံဝါ-ပျောက်ကင်းသော သတိရှိသူ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အညာဏံဝါ-ဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟသည်လည်းကောင်း၊ အက္ခန္တိဝါ-သည်းခံခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဒေါသ ဒေါမနဿသည်လည်းကောင်း၊ ကောသန္တံဝါ-ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အသံဝရော-အသံငရသည်၊ ဟောတိ၊ [ထိုဒုဿီလျစသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကိုပင် “အသံဝရ”ဟု ခေါ်ရသည်-ဟူလို။]

ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဟောန္တော-ဖြစ်သော၊ သော-ထိုအသံဝရကို၊ စက္ခုန္တိယေ အသံဝရောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ (ဧဝံ ဟောန္တော-ဤသို့ဖြစ်သော၊ သော-ထို အသံဝရကို၊ စက္ခုန္တိယေ အသံဝရောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်သနည်း၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တသ္မိံ အသံဝရေ-ထိုအသံဝရသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဒွါရမ္ပိ-စက္ခုဒွါရသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ အဂုတ္ထံ-မစောင့်ရှောက်အပ်သည်၊ (လုံခြုံသည်၊) ဟောတိ၊ ဘဝင်္ဂမ္ပိ-သည်လည်းကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနာဒိနိ-အာဝဇ္ဇန်း အစရှိကုန်သော၊ ဝီထိစိတ္တာနိပိ-ဝီထိစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ (အဂုတ္တာနိ-မစောင့်ရှောက်အပ်ကုန်သည်၊ ဝါ-မလုံခြုံကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊) ယထာ ကိ-အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ နဂရေ-မြို့၌၊ စတုသု-လေးဘက်ကုန်သော၊ ဒွါရေသု-တံခါးတို့ကို၊ အသံဝုတေသု-မစောင့်ရှောက်အပ်ကုန်လသော်၊ အန္တော-မြို့အတွင်း၌၊ ဃရဒွါရကောဋ္ဌက ဂဟ္တာဒယော-အိမ်၊ တံခါးမုခ်၊ အခန်းအစရှိသည်တို့သည်၊ သုသံဝုတာ-ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်အပ်ကုန်သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောန္တိ)-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေကုန်ဦးတော့၊ တထာပိ-ထိုသို့ပင်

[ဤ၌ စက္ခုဒွါရိကဇောဓဏကို ဆိုနေရာဌာနတည်း၊] ထိုကြောင့် ဒုဿီလျစေတနာကို ဤစက္ခုဒွါရဇောဓဏ၌ မဖြစ်စေနိုင်ပါသော်လည်း မနောဒွါရအတွက် အထူးဆိုတော့မည် မဟုတ်သောကြောင့် ဤစက္ခုဒွါရ၌ ပေါင်း၍ပြခြင်းငှာ “ဒုဿီလျံဝါ”ဟု ထည့်၍ဆိုသည်၊ အဓိပ္ပာယ်ယူသောအခါ ဖြစ်သင့်သလို ယူရမည်၊ ပဉ္စဒွါရ၌ ဒုဿီလျကို မယူဘဲ မနောဒွါရကျမှ ဒုဿီလျကို အသံဝရအဖြစ်ဖြင့် ယူပါ၊ မုဋ္ဌဿန္တစသည်ကား ခြောက်ဒွါရလုံး၌ပင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်၊ [ယထာသမ္ဘဝန္တိ-ဒုဿီလျသံဝရော မနောဒွါရဝသေန၊ သေသာသံဝရာ ဆ ဒွါရဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာ၊-အနု။]

ယထာ ကိ။ ။ ယေန ပကာရေန-အကြင်သို့သော အပြားအားဖြင့်၊ ဇေန-ဇောဓဏဉ္စ၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော-သော၊ အသံဝရော-ကို၊ စက္ခုန္တိယောသံဝရောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ နိဒဿနံ-ထိုအပြားကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ဥပမာသည်၊ ကိ-အဘယ်နည်း၊ ဤသို့လည်း အနက်ကျယ်ပေးနိုင်၏၊ [ယေန ပကာရေန ဇေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အသံဝရော “စက္ခုန္တိယေ အသံဝရောတိ” ဝုစ္စတိ၊ တံ နိဒဿနံ ကိန္တိ အတ္ထော၊-အနု။]

ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ အန္တောနဂရေ-မြို့၏အတွင်း၌၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော၊ ဘဏ္ဍ-ဘဏ္ဍာသည်၊ အရက္ခိတံ (၈၀)-မစောင့်ရှောက်အပ်သည်သာလျှင်၊ အဂေါပိတမေဝ-မလုံခြုံစေအပ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဟိ-မှန်၊ နဂရဒွါရေန-မြို့တံခါးဖြင့်၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ စောရာ-ခိုးသူတို့သည်၊ ယထိစ္ဆကံ-အလိုရှိတိုင်း၊ ကရေယျံ ယထာ-ပြုကုန်ရာသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-တူပင်၊ ဧဝနေ-ဇောဓဏ၌၊ ဒုဿိလျာဒိသု-ဒုဿိလျ အစရှိသည်တို့သည်၊ ဥပ္ပန္နသု-ဖြစ်ကုန်လသော်၊ တသ္မိ အသံဝရေ-ထို အသံဝရသည်၊ (ဒုဿိလျ အစရှိသော အသံဝရသည်၊) သတိ-သော်၊ ဒွါရံပိ-စက္ခုဒွါရသည်လည်း၊ အဂုတ္တံ-မစောင့်ရှောက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဘဝင်္ဂမ္ပိ-သည်လည်းကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနာဒီနိ-နံသော၊ ဝီထိစိတ္တာနိပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (အဂုတ္တာနိ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ဧဝံ ဟောန္တော-ဤသို့ဖြစ်သော၊ သော-ထို အသံဝရကို၊ စက္ခုန္တိယေ အသံဝရောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။)

သောတေန သဒ္ဓံ သုတွာတိအာဒိသုပိ-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ယာ ဣမေသန္တိ -ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ သံဝရံ-စောင့်စည်းခြင်းသို့၊ အနာပဇ္ဇန္တဿ-မရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဆန္တံ-နံသော၊ ဣမေသံ ဣန္ဒြိယာနံ-ဤဣန္ဒြေတို့ကို၊ ယာ အဂုတ္တိ-အကြင် မလုံခြုံစေခြင်းသည်၊ ယာ အဂေါပနာ-အကြင် မလုံခြုံစေခြင်းသည်၊ ယော အနာရက္ခော-အကြင် မစောင့်ရှောက်ခြင်းသည်၊ ယော အသံဝရေ-အကြင် မစောင့်စည်းခြင်းသည်၊ အထကနံ-မပိတ်ခြင်းသည်၊ အပိဒဟနံ-မပိတ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ၊) ဣတိ အတ္ထော၊ [အထကနံ ကား အဂုတ္တိစသည်တို့၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊ အထကနံကို “အပိဒဟနံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။]

၁၃၅၃။ ။ဘောဇနေ အမတ္တညုတာနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဣဓေကစ္စောတိ-ကား၊ ဣမသ္မိ သတ္တလောကေ-၌၊ ဧကစ္စော-အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အပ္ပဋ္ဌိသင်္ခါတိ-ကား၊ ပဋ္ဌိခါနပညာယ-စဉ်းစားဆင်ခြင်တတ်သော ပညာဖြင့်၊

ယထာ ၊ပေ၊ ဧဝမေဝ။ ။ဥပမာန၌ မြို့တံခါးသည် ရှေးဦးစွာတွေ့ရသော ဌာနဖြစ်၏၊ အပြင်လည်းရှိ၏၊ ဥပမေယျ၌ ဇောသည် ဝီထိတစ်ခု၌ ရှေးဦးစွာ တွေ့ရသောတရားမဟုတ်၊ အတွင်းရောက်နေ၏၊ သို့ပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် တူသည့်အဖြစ်ကို ပြရပါနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-ဇောဓဏ၌ အသံဝရဖြစ်လျှင် ထိုဇောနှင့် ဆက်သွယ်နေကုန်သော တရားတို့၏ အသံဝရဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဇောဓဏ၌ သံဝရဖြစ်လျှင်လည်း ထိုတရားတို့၏ သံဝရဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ မြို့တံခါးကို မစောင့်လျှင် အတွင်း၌ အိမ်တံခါးမှန်စသည်တို့၏ မလုံခြုံပုံနှင့်လည်းကောင်း၊ စောင့်လျှင် လုံခြုံပုံနှင့်လည်းကောင်း၊ တူကြောင်းကို ဥပမာပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့နောက်အားဖြင့် တူပုံ၊ အတွင်းကျပုံ၊ အပြင်ကျပုံကို ဥပမာပြလိုရင်း မဟုတ်ပါ၊ [ယထာကိံတိ အာဒိနာ ၊ပေ၊ အန္တော ဗဟိသာမညဝါ၊-ဋီကာ။] ဋီကာ၌ အခြားနည်းများကိုလည်း ပြထားသေး၏။

အဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ အနုပဓာရေတွာ-မစူးစမ်း မဆင်ဆင်မူ၍၊ (“အာဟာရေ
ဟိ” ဟိ” ဟိ” ၈၀)၊ အယောနိသောတိ-ကား၊ အနုပါယေန-သင့်လျော်သော
အကြောင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်၊ ဝါ-မသင့်လျော်သော အကြောင်းအား
ဖြင့်၊ [“ခန္ဓကောဋ္ဌာသပဿာဝ, မဂ္ဂဟေတုသု ယောနိသာ” ဟူသောအဘိဓာန်
(၈၄၈) ဂါထာလာ ယောနိသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဟေတုအနက်ဟောတည်း၊
ဟေတုနှင့် ဥပါယလည်း အနက်တူပင်၊] အာဟာရန္တိ-ကား၊ အသိတပီတာဒိ
အဇ္ဈောဟရဏီယံ-စားဖွယ် သောက်ဖွယ်အစရှိသော မျှိုထိုက်သောအာဟာရကို၊
အာဟာရေတိတိ-ကား၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးဆောင်၏၊ အဇ္ဈောဟရတိ-ခံတွင်းသို့
ရှေးရှုဆောင်၏၊ ဝါ-စားမျိုး၏၊ ဒဝါယာတိအာဒိ-ဒဝါယ အစရှိသောစကား
ရပ်ကို၊ အနုပါယဒဿနတ္ထံ-သင့်လျော်သော အကြောင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို
ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝါ-မသင့်လျော်သော အကြောင်းကိုပြုခြင်း အကျိုးငှာ၊
ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ အနုပါယေန-သင့်လျော်သောအကြောင်း၏
ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်၊ ဝါ-မသင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ အာဟာ
ရေန္တော-အာဟာရကိုပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-စားမျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ဒဝတ္ထာယ-ရွှင်လန်းခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ မဒတ္ထာယ-မာနမဒ
ပုရိသမဒအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ မဏ္ဍနတ္ထာယ-ပြေပြစ်ပြည့်ဝင်း
အဆင်းလှခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဘူသနတ္ထာယဝါ-အသား
ပြည့်ဖြိုးပွားတိုးခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ အာဟာရေတိ-အာဟာရ
ကို ပြု၏၊ ဝါ-စားမျိုး၏၊ [ဒဝတ္ထာယ-စသည်တို့၏အနက်ကို ဘောဇ္ဇေန
မတ္တညုတာနိဒ္ဒေသအဖွင့် ကြည့်ပါ၊] ဣဒမတ္ထိတံ-ဤအာဟာရဖြင့် သံသရာ
ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း အကျိုးရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ နော (အာဟာရေ
တိ)-အာဟာရကို မပြု၊ ဝါ-မစား။

အာဟာရေတိ။ ။ စားမျိုးခြင်းအနက်ကို ဟောသော အာပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်သည်
ဘူဝါဒီဂုဏ်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အာဟာရေတိ” ဟု မရှိနိုင်၊ “အာဟာရတိ” ဟုသာ
ရှိနိုင်၏၊ စာအုပ်တို့၌ “အာဟာရေတိ” ဟု တညီတညွတ်တည်း ရှိနေသောကြောင့်
အာဟာရဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရဓာတ်၏အနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ “အာဟာရေ
တိ-အာဟာရကို ပြု၏” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏၊ ပရိဘုဉ္ဇတိစသည်ကား အဓိပ္ပာယ်တ္ထတည်း၊
“အာဟာရံ အာဟာရတိ” ဟုရှိလျှင်ကား “စားမျိုး၏” ဟု တိုက်ရိုက်ပင် ကြံနိုင်ပါသည်။

ဣဒမတ္ထိတံ။ ။ အတ္ထော ယဿ အတ္ထိတိ အတ္ထိ၊ ဣမိနာ+အတ္ထိ ဣဒမတ္ထိ-
ဤအာဟာရဖြင့် သံသရာမှ ထွက်မြောက်ခြင်းအကျိုးရှိသူ၊ “ဣဒမတ္ထိနော+ဘာဝေါ
ဣဒမတ္ထိတာ၊ ဋီကာ “ဣဒမတ္ထိကတာ” ဟု ဣကပစ္စည်းဖြင့် ပါဌ်ရှိ၏၊ သင့်သည်ချည်း၊
အာဟာရကို စားရာ၌ ဒဝ မဒ စသည်အကျိုးငှာ စားလျှင် “အယောနိသော အာဟာ
ရေတိ” ဖြစ်၏၊ ဤအာဟာရဖြင့် သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ဖို့ရန် စာပေကျမ်းဂန်
သင်အံလေ့လာနိုင်ခြင်း၊ သီလ သမာဓိ ဝိပဿနာ ရဟန်းတရားကို ပွားများ
အားထုတ်နိုင်ခြင်းအကျိုးငှာ စားလျှင် “ယောနိသော အာဟာရေတိ” ဖြစ်၏။

သုတ္တန္တိကဒုက

ဘာသာဋီကာ

၂၆၃

ယာ ယတ္ထအသန္တုဋ္ဌိတာတိ-ကား၊ အယောနိသော-သင့်သော အကြောင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်၊ (မသင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊) တသ္မိံ အာဟာရ ပရိဘောဂေ-ထိုအာဟာရကို သုံးဆောင်ခြင်း၌၊ ယာ အသန္တုဋ္ဌိဿနာ-အကြင် မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲခြင်းဟူသော လောဘသည်၊ ယော အသန္တုဋ္ဌိဘာဝေါ- အကြင်တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော လောဘသည်၊ (အတ္ထိ၊) အမတ္တညုတာတိ-ကား၊ အမတ္တညုဘာဝေါ-အတိုင်းအရှည်ကို မသိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မောဟသည်၊ ပမာဏသင်္ခါတာယ-ပမာဏဟု ဆိုအပ်သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ အနောနံ-မသိခြင်းဟူသော မောဟသည်၊ (အတ္ထိ၊) အယံ ဝုစ္စတိတိ-ကား၊ အပစ္စဝေက္ခိတ ပရိဘောဂဝသေန-မဆင်ခြင်အပ်ဘဲ အာဟာရကို သုံးဆောင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (မဆင်မခြင် သုံးဆောင်ခြင်းနှင့် စပ်သဖြင့်၊) ပဝတ္ထာ-ဖြစ်သော၊ အယံ-ဤလောဘ မောဟကို၊ ဘောဇနေ အမတ္တညုတာနာမ-ဘောဇနေ အမတ္တညုတာမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

☰

၁၃၅၆။ ။ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာနိဒ္ဒေသေ-ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ နိဒ္ဒေသ၌၊ စက္ခုနာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဖြင့်သာ၊ (ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရတာနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ ဟောတိတိ-ကား၊ ဆန္ဒရာဂဝသေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တပု ကာရံ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ (“ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တံဝါ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊) နိမိတ္တံ-နိမိတ်ကို၊ န ဂဏှာတိ-မယူ၊ ဧဝံ- တူ၊ သေသပဒါနိပိ-ကြွင်းသောပုဒ်တို့ကိုလည်း၊ ဝုတ္တပဋိပက္ခ နယေနေဝ- ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရတာနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်း၏ဆန့်ကျင်ဘက် နည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-နံ၏၊ စ-ဆက်၊ ဟောဋ္ဌာ-၌၊ (ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရတာနိဒ္ဒေသ၌၊) ဇေန-ဇော၌၊ ဒုဿီလျာဒိသု-ဒုဿီလျ အစရှိသည် တို့သည်၊ ဥပ္ပန္နေသု-နံလသော်၊ တသ္မိံ အသံဝရေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ဒွါရံ ပိ-ဒွါရသည်လည်း၊ အဂုတ္တံ-မစောင့်ရှောက်အပ်သည်၊ (မလုံခြုံသည်၊) ဟောတိ၊ ဘဝံဂံပိ-သည်လည်းကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနာဒိနိ-နံသော၊ ဝီထိစိတ္တာနိပိ-တို့သည် လည်းကောင်း၊ (အဂုတ္တာနိ ဟောန္တိ၊) ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တူ၊ ဣဒ-ဤဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာနိဒ္ဒေသ၌၊ တသ္မိံ-ထို ဇော၌၊ သီလာ ဒိသု-သီလ အစရှိသည်တို့သည်၊ ဥပ္ပန္နေသု-နံလသော်၊ [“သီလာဒိသုပိ” ဟု ပိ ပါသည်ကား အပိ၊ ဧဝံဖြင့်ပင် ညွှန်ပြပြီးဖြစ်သည်၊] ဒွါရံပိ-သည်လည်း၊ ဂုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဘဝံဂံမိ-လည်းကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနာဒိနိ-နံသော၊ ဝီထိ စိတ္တာနိပိ-လည်းကောင်း၊ (ဂုတ္တာနိ ဟောန္တိ။)

ယထာတိ-ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ [ရှေးနည်းအတိုင်း အကျယ်လည်း ပေးနိုင်သည်၊] နဂရဒွါရေ-မြို့တံခါးကို၊ သုသံဝုတေ-ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် အပ်သော်၊ အန္တော-မြို့တွင်း၌၊ ဃရာဒယော-အိမ် အစရှိသည်တို့သည်၊

အသံဝုတာ-မစောင့်ရှောက်အပ်ကုန်သည်၊ (မပိတ်ဆို့အပ်ကုန်သည်၊) ကိဉ္ဇာပိ
ဟောန္တိ-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေကုန်ဦးတော့၊ တထာပိ-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါ
ကုန်သော်လည်း၊ အန္တော နဂရေ-၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ သုရက္ခိတံ
(ဝေ)-ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်အပ်ပြီးသည်သာလျှင်၊ သုဂေါပိတမေဝ-
ကောင်းစွာ လုံခြုံစေအပ်ပြီးသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တော့၏၊ နဂရဒွါရေ
သု-တို့ကို၊ ပိဟိတေသု-ပိတ်အပ်ပြီးကုန်လသော်၊ စောရာနံ-တို့၏၊ ပဝေသော-
ဝင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ ယထာ၊ ဝေမေဝ-တူပင်၊ ဇေနေ-၌၊ သီလာဒီသု-
တို့သည်၊ ဥပ္ပန္နေသု-န်လသော်၊ ဒွါရံပိ ဂုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ဝီထိစိတ္တာနိ
(ဂုတ္တာနိ ဟောန္တိ၊) တသ္မာ၊ ဇေနက္ခဏေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
ဝါ-ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ (သံဝရော-ကို၊) စက္ခုန္တိယေ သံဝရောတိ-
ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ သောတေန သဒ္ဓံ သုတွာတိ အာဒီသုပိ-တို့၌လည်း၊
ဧသေဝနယော။

၁၃၅၅။ ။ဘောဇနေ မတ္တညုတာနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ပဋိသင်္ခါ၊ ပေ၊ အာဟာ
ရေတိတိ-ကား၊ ပဋိသင်္ခါန ပညာယ-စဉ်းစားဆင်ခြင်တတ်သော ပညာဖြင့်၊
ဇာနိတွာ-သိ၍၊ ဥပါယေန-သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ အာဟာရံ-
အာဟာရကို၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးဆောင်၏၊ ဣဒါနိ-၌၊ တံ ဥပါယံ-ထိုသင့်လျော်
သော အကြောင်းကို၊ ဒသေတုံ-ငှာ၊ နေဝ ဒဝါယာတိအာဒိ-အစရှိသော
စကားရပ်ကို၊ ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထိုနေဝဒဝါယ အစရှိသောစကားရပ်၌၊
နေဝဒဝါယာတိ-ကား၊ ဒဝတ္ထာယ-ရွှင်လန်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ န အာဟာရေတိ-
အာဟာရကို ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ ဝါ-စားမျိုးသည်မဟုတ်ပါ၊ တတ္ထ-ထိုနေဝ
ဒဝါယဟူသော ပါဠိ၌၊ နဋ္ဌလဃာဒယော-ကချေသည် ဂျမ်းသမား အစရှိသည်
တို့သည်၊ ဒဝတ္ထာယ-ရွှင်လန်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟာရေန္တိနာမ-အာဟာရကို
ပြုသူတို့မည်၏၊ ဝါ-စားမျိုးသူတို့မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ ယံဘောဇနံ-အကြင်ဘောဇ
ကို၊ ဘုတ္တံသ-စားပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ နစ္စ ဂီတ ကဗျာသိလောက သင်္ခါတော-
ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၊ ကဗျာဖွဲ့ခြင်း၊ ဂါထာဖွဲ့ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒဝေါ-
ရွှင်လန်းခြင်းသည်၊ အတိရေကတရေန - ရှေးကထက် ပိုလွန်သောအားဖြင့်၊

ယံ ဟိ၊ ပေ၊ ပဋိဘာတိ။ ။မိမိကြိုက်သောအစာကို (အရက်ကြိုက်သူက
အရက်ကလေးကို) စားသောက်ရလျှင် ကပြရ၊ သီဆိုရသည်မှာ ရှေးတုန်းကထက်
ဉာဏ်ရွှင်လာ၏၊ ကဗျာဖွဲ့ခြင်း၊ ဂါထာဖွဲ့ခြင်းဟူသော စာရေးရခြင်းမှာလည်း ရှေးတုန်း
ကထက် ဉာဏ်ရွှင်လာ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ ရွာသူသားငယ်တို့ကဲ့သို့ မြူးတူး
ပျော်ပါးကစားခြင်းကို “ဒဝ”ဟု မယူဘဲ နစ္စဂီတစသော ရွှင်ပြမှုကို “ဒဝ”ဟု ယူရသည်။

ကဗျာသိလောက။ ။ကဝိနော-ကဗျာတတ်သိ ပညာရှိ၏+ဣဒံ ကဗျံ၊ ဣ
ပစ္စည်း ဝုဒ္ဓိရောက်ပြီးမှ ရသပြု၍ “ကဗျ”ဟု ဖြစ်၏၊ [သက္ကတ၌ကား ကာ၌ ရသ
မပြုဘဲ “ကာဗျ”ဟု ရှိသည်၊] သိလောကဓာတ်သည် “ပစ္စစရန (ဂါထာစီခြင်း)

၁ဋီဘာတိ-ရှေးရှုထင်လာ၏၊ (ဉာဏ်ရှင်လာ၏၊) တံ ဘောဇနံ-ကို၊ အဓမ္မေန-
မတရားသဖြင့်၊ ဝိသမေန-မညီညွတ်သဖြင့်၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာမှီး၍၊ တေ-
သိုကဗျေသည်၊ ဂ္ဃမ်းသမားစသူတို့သည်၊ အာဟာရေန္တိ-အာဟာရကို ပြုကုန်၏၊
၁ါ-စားမျိုးကုန်၏၊ အယံ ပန ဘိက္ခု-သည်ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ န အာဟာရေတိ။

နမဒါယာတိ-ကား၊ မာနမဒပုရိသမဒါနံ-ယစ်မူးကြောင်းဖြစ်သော မာန်
မာန၊ ငါယောကျ်ားဟု ထောင်လွှားတတ်သော မာန်မာန (ရာဂ)တို့၏၊
၁မုနတ္တာယ-တိုးပွားခြင်းအကျိုးငှာ၊ န အာဟာရေတိ၊ တတ္ထ-ထို နမဒါယ
ဟူသောပါဌ်၌၊ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာ-မင်း၊ မင်း၏အမတ်ကြီးတို့သည်၊ မဒတ္တာ
ယ-မာနမဒ၊ ပုရိသမဒအကျိုးငှာ၊ အာဟာရေန္တိ နာမ၊ ဟိ-မှန်၊ တေ-ထိုမင်း၊
မင်း၏အမတ်ကြီးတို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ မာနမဒပုရိသမဒါနံ-တို့၏၊
၁မုနတ္တာယ-ငှာ၊ ပိဏ္ဍရသဘောဇနာဒီနိ-သကြား၊ ထောပတ်၊ နွားနို့ စသည်
တို့ကိုပေါင်း၍ ကောင်းသောအရသာရှိသော အာဟာရတို့နှင့်ရောစပ်အပ်သော

ထုတိ (ချီးမွမ်းခြင်း)”စသော အနက်ကိုဟော၏၊ ကဝိနာ သိလောကီယတေ-ကဝိ
သည် ဖွဲ့စီအပ်၏၊ ဣသိ သိလောကော၊ (တစ်နည်း) သိလောကီယတိ မသံသီယတိ
ဧတေနာတိ သိလောကော-မင်းစသူကို ချီးမွမ်းကြောင်းဖြစ်သော ဘုန်းတော်ဘွဲ့ဂီတ။

မာနမဒပုရိသမဒါနံ။ ။မဒဓာတ်သည် “ယစ်မူးခြင်းအနက်၊ (ဂဗ္ဗ) ထောင်
လွှား မာန်မူးခြင်းအနက်”စသည်ကို ဟော၏၊ “သေယျောဟမသ္မိ-ငါမြတ်သည်၊
ငါတတ်သည်”စသည်ဖြင့် မာန်မူးခြင်းသည် မာနမဒမည်၏၊ မဒတိ ဧတေနာတိ
မဒေါ၊ မာနောယေဝ+မဒေါ မာနမဒေါ-ထောင်လွှားတက်ကြွကြောင်း မာန်၊ မေထုန်မှီဝဲ
ခြင်း၌ အားကောင်းသောကြောင့် ထောင်လွှားတက်ကြွသော မာနသည်၊ (တနည်း)
ရာဂသည် ပုရိသမဒမည်၏၊ ပုရိသဿ-၏+မဒေါ-ထောင်လွှားတက်ကြွသော သဘော
တည်း၊ ပုရိသမဒေါ၊ [သေယျောဟမသ္မိတိ၊ ပေ၊ ပုရိသမဒေါ၊-ဋီကာ၊] ယောဇနာ၌
“ပုရိသောတိ-ငါယောကျ်ားကွဟူ၍+ပဝတ္ထော+မဒေါ ပုရိသမဒေါ”ဟု ပြု၏။

ပိဏ္ဍရသ ဘောဇနာဒီနိ။ ။သကြား ထောပတ် နွားနို့စသည်တို့ကို ပေါင်းစပ်
၍ ဆန်ကို ချက်အပ်သောကြောင့် “ပိဏ္ဍီယတေတိ ပိဏ္ဍော”အရ ထိုအပေါင်းကို
ရ၏၊ ပိဋိဓာတ်သည် “ရာသိကရဏ”အနက်ဟောတည်း၊ အလွန် အရသာရှိသော
ကြောင့် “ရသော ဧတဿ အတ္ထိတိ ရသော”ဟု ပြု၊ (တစ်နည်း) ဂုဏူပစာ ကြံ၍
အရသာရှိသော ဘောဇဉ်ကို “ရသ”ဟု ခေါ်ပါ၊ [အရသာဂုဏ်၏အမည်ကို ဂုဏီ
ဘောဇဉ်၌ တင်စားထားသည်ကို “ဂုဏူပစာရ”ဟု ဆိုသည်၊] ထိုပိဏ္ဍရသနှင့်ရောစပ်
အပ်သော ဘောဇဉ်ဖြစ်သောကြောင့် “ပိဏ္ဍရသေန+သံသဋ္ဌံ+ဘောဇနံ+အရ ပိဏ္ဍရသ
ဘောဇဉ်မည်၏၊ (တနည်း) ခတ်ပြစ်ပြစ်ချက်အပ်သော အသားရည်စသည် ရောစပ်
အပ်သော ဘောဇဉ်ကို “ပိဏ္ဍရသဘောဇန”ဟု ခေါ်ပါ၊ [သက္ကရ၊ ပေ၊ ဘောဇနံ၊-
ဋီကာ၊] ရာဇရာဇမဟာမတ္တစသူတို့သည် မာနမဒ ပုရိသမဒ တိုးပွားဖို့ရာ ဤကဲ့သို့
ပိဏ္ဍရသဘောဇဉ်စသည်ကို စားကြကုန်၏၊ ယခုကာလ ကာမအားတိုးဆေး အစာတို့ကို
စားခြင်းမျိုးကဲ့သို့တည်း။

ဘောဇဉ်အစရှိကုန်သော၊ ပဏိတဘောဇနာနိ-မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ (မွန်မြတ်သော အဟာရနှင့်ရောစပ်အပ်သော ဘောဇဉ်တို့ကို) ဘုဉ္ဇန္တိ၊ အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ န အာဟာရေတိ။

န မဏ္ဍနာယာတိ-ကား၊ သရီရမဏ္ဍနတ္ထာယ-ကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ န အာဟာရေတိ၊ တတ္ထ-ထို နမဏ္ဍနာယဟူသော ပါဌ်၌၊ ရူပပ ဇီဝိနိယော-အဆင်းကိုမှီ၍ အသက်မွေးတတ်ကုန်သော၊ မာတုဂါမာ-မိန်းမတို့ သည်လည်းကောင်း၊ (ပြည့်တန်ဆာမတို့သည်လည်းကောင်း၊) အန္တေပုရိကာ ဒယောစ-နန်းကွင်းသူမ အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိ ဖာဏိတံ နာမ-ထောပတ်၊ တင်လဲမည်သည်ကို၊ ပိဝန္တိ-သောက်ကြကုန်၏၊ တေ-ထို ပြည့်တန်ဆာမ၊ နန်းကွင်းသူမ အစရှိသူတို့သည်၊ သိနိဒ္ဓ-အဆီအနှစ်ရှိသော၊ မုဒံ-နူးညံ့သော၊ မန္တံ-အနည်းငယ်သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ အာဟာရေန္တိ၊ (ကိ- အဘယ်သို့ရည်ရွယ်၍ စားကြသနည်း၊) ဧဝံ-ဤသို့ အဆီအနှစ်ပြည့်၍ နူးညံ့ သော အာဟာရကို နည်းနည်းစားသည်ရှိသော်၊ နော-ငါတို့၏၊ အဂ္ဂိလဋ္ဌိ- လက်ဆစ် ခြေဆစ်သည်၊ သုသဏ္ဍိတံ-ကောင်းသော သဏ္ဍာန်ရှိသော၊ ဘဝိဿ ကိ၊ သရီရေ-၌၊ ဆဝိဝဏ္ဏော-အရေ အဆင်းသည်၊ ပသန္နော-ကြည်လင်သည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ရည်ရည်၍၊ အာဟာရေန္တိ၊ ဝလွန်းလျှင် ကြည့် မကောင်း၍ အစာကို လျော့စားကြသည်၊ ထိုသို့လျော့လျှင် အားနည်းမည် စိုးသောကြောင့် အားမနည်းအောင် အဆီအနှစ်ရှိသော အာဟာရကို စားကြ သည်၊] အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ န အာဟာရေတိ။

နဝိဘူသနာယာတိ-ကား၊ သရီရေ-ကိုယ်၌၊ မံသဝိဘူသနတ္ထာယ-အသား၏ တိုးပွားခြင်းအကျိုးငှာ၊ န အာဟာရေတိ၊ တတ္ထ-ထို နဝိဘူသနာယဟူသော ပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) နိဗ္ဗုဒ္ဓမလ္လ မုဋ္ဌိကမလ္လာဒယော-နပမ်း လုံးသော လက်ရောသတ်သွား၊ လက်သီးထိုးသော လက်ရောသတ်သွား အစရှိသူ တို့သည်၊ သုသိနိဒ္ဓေဟိ-အလွန် အဆီအနှစ်ရှိကုန်သော၊ မစ္ဆမံသာဒိဟိ-ငါးသား အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သရီရမံသံ-ကိုယ်၏အသားကို၊ ပီဏေန္တိ-တိုးပွားစေကြ ကုန်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ရည်ရွယ်၍ တိုးပွားစေကြကုန်သနည်း၊) ဧဝံ-ဤသို့

နိဗ္ဗုဒ္ဓံ၊ ပေ၊ ဒယော။ ။သက္ကတ၌ “နိယုဒ္ဓ”သည် ဝါဠိ၌ ယကို ဝပြ၊ ဝကို ဗပြ၍ “နိဗုဒ္ဓ”ဟု ဖြစ်၏၊ စာအုပ်တို့၌ ဒွေဘော်လာ၊ ဗ ပြ၍ “နိဗ္ဗုဒ္ဓ”ဟု ဒွေဘော်ဖြင့် တွေ့ရ၏၊ နိဂ္ဂယု-နှိမ်၍၊ (တစ်နည်း) နိရတံ-အမြဲမပြတ်+ယုဒ္ဓေါ- ပုတ်ခတ်သူ၊ နိဗ္ဗုရဒ္ဓေါ-သူ၊ မထဓာတ်သည် လုံးထွေးခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထကို လပြ၊ လပစ္စည်း၊ [ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး သက်ကြ၏၊] မထတိ ဝိလောဠတီတိ မလ္လော၊ နိဗုဒ္ဓေါ စ+သော+မလ္လော စာတိ နိဗုဒ္ဓမလ္လော-နပမ်းလုံးသော (တချို့က တောင်ကျော် ကိုင်သောဟု ခေါ်သော)လက်ရောသမား၊ မုဋ္ဌိနာ-လက်သီးဖြင့်+ပဟာရတီတိ မုဋ္ဌိကော၊ မုဋ္ဌိကောစ+သော+မလ္လောစာတိ မုဋ္ဌိမလ္လကော-လက်သီးထိုးသော နပမ်းသမား။

သုတ္တန်ကဒုက

ဘာသာဋီကာ

၂၆၇

အဆီအနှစ်ရှိသော ငါးအသား အစရှိသည်တို့ကို စားရသည်ရှိသော်၊ ပဟာရ သဟနတ္ထာယ-တစ်ဖက်ရန်သူ၏ ထိုးပတ်ခြင်းကို ခံနိုင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ နော- ငါတို့၏၊ မံသံ-အသားသည်၊ ဥဿဒံ-များသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ်၊ ဣတိ- ဤသို့ ရည်ရွယ်၍၊ (ပိဏေန္တိ) အယံ ပန ဘိက္ခု-သည်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ သရီ ရေ-၌၊ မံသံဝိဘူသနတ္ထာယ-အသား၏ တိုးပွားခြင်းအကျိုးငှာ၊ န အာဟာရေတိ။

ယာဝဒေဝါတိ-ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အာဟာရဟာရဏေ-အာဟာရကို စားမျိုးခြင်း၌၊ ပယောဇနဿ-အကျိုး၏၊ ပရိစ္ဆေဒနိယမဒဿနံ-အပိုင်းအခြား ၏မြဲသော အမှတ်အသားကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ဣမဿ ကာယဿဌိတိ ယာတိ-ကား၊ ဣမဿစာတုမဟာဘူတိက ကရဇကာယဿ-ဤလေးပါးသော မဟာဘုတ်အတိပြီးသော မိဘတို့သုက်သွေးကြောင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ထပနတ္ထာယ-အသက်ဆုံးတိုင်၊ ထားနိုင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟာရေတိ၊ [“ကရေန-မိဘတို့၏ သုက်သွေးကြောင့်+ဇာတော ကရဇော”ဟု ပြု] ဣဒံ- ဤအကျိုးသည်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အာဟာရဟာရဏေ-အာဟာရကို စားမျိုးခြင်း၌၊ ပယောဇနံ-အကျိုးတစ်မျိုးတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော။

ယာပနာယာတိ-ကား၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယ ယာပနတ္ထာယ-ဇီဝိတိန္ဒြိယကို ရှည်သော အခွန်သို့ ရောက်စေခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟာရေတိ၊ ဝိဟိံသူပ ရတိယာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဝိဟံသာနာမ-ဝိဟိံသာမည်သည်၊ အဘုတ္တပစ္စယာ-မစားအပ် သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (မစားရခြင်းကြောင့်) ဥပ္ပဇ္ဇနက ခုဒ္ဒါ-ဖြစ်သော မွတ်သိပ်စာလောင်ခြင်းတည်း၊ တဿာ-ထိုဝိဟိံသာ၏၊ ဥပ ရတိယာ-ကင်းကွာခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂူပသမနတ္ထာယ-ငြိမ်းအေးခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟာရေတိ၊ [“ဝိဟိံသူပရတိယာ-မစားရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော မွတ်သိပ် စာလောင်ခြင်းဟူသော ပင်ပန်းခြင်း၏ကင်းခြင်းအကျိုးငှာ”ဟု ပေး၊ ဗြဟ္မ စရိယာနုဂ္ဂဟာယာတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဗြဟ္မစရိယံနာမ-ယမည်သည်၊ ကိသော-

ယာဝဒေဝ။ ။ယာဝအတွက် “ပရိစ္ဆေဒ” ဧဝံအတွက် “နိယမ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ယာဝ ဌိတိယာ ဧဝ-ဤကိုယ်၏တည်တန့်ခြင်း တိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာ”ဟု အနက်ပေးရာ၌ “တိုင်အောင်”ကား ပရိစ္ဆေဒအနက်တည်း၊ “သာ”ကား နိယမအနက် တည်း၊ “ယာဝ ယာပနယ ဧဝ”စသည်၌လည်း နည်းတူ။

ဝိဟိံသူပရတိယာ။ ။ဝိဟိံသာကို “မစားရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ထမင်းဆာ ခြင်း”ဟု ဖွင့်၏၊ ဝိပုဗ္ဗ ဟိသိဓာတ်သည် ညှင်းဆဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထမင်းဆာခြင်း သည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ညှင်းဆဲခြင်းပင်တည်း၊ ထိုညှင်းဆဲခြင်းကိုပင် “ပင်ပန်းခြင်း”ဟု ဆိုသည်၊ ဥပရမဏံ-ကင်းခြင်း၊ ဥပရတိ-ခြင်း၊ ဝိဟိံသာယ+ဥပရတိ ဝိဟိံသူပရတိ၊ [သက္ကတ၌ “တ္ထုဒါ”သည် ပါဠိ၌ “ခုဒ္ဒါ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဥဏာဒိ၌ ခုဒိဓာတ်နောင် ဒပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးစေ၏၊ “ခုဒတိ ဝိပါသတီတိ ခုဒ္ဒါ”ဟု ပြု၊ သက္ကတတစ်နည်းမှီ၍ “ခုဒါ”ဟု ပြင်ကြသည်၊ သက္ကတနှင့် လုံးလုံးမတူ။

နိသော၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတို့သည်လည်းကောင်း၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ သာသနံ-သာသနာတော်သည်လည်းကောင်းတည်း၊ [“သကလံ သာသနံ”ဖြင့် ပါဠိအဋ္ဌကထာဓမ္မကိုလည်းကောင်း၊ သိက္ခာသုံးပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ် အားလုံးကိုလည်းကောင်း ယူ၊] တဿ-ထိုသိက္ခာသုံးဝ၊ သာသနာဗြဟ္မစရိယကို၊ အနုဂ္ဂဏှနတ္ထာယ-ချီးမြှောက်နိုင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟာရေတိ၊ ဣတိတိ-ဣတိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥပါယနိဒဿနံ-အကြောင်းကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ (အာဟာရေတိ၊) ဣတိ အတ္ထော။

ပုရာဏဝေဒနံ ပဋိဟဒါမိတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ပုရာဏဝေဒနာနာမ-အဟောင်း ဖြစ်သော ဝေဒနာမည်သည်၊ အဘုတ္တပစ္စယာ-မစားအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ-ဖြစ်သော ဝေဒနာတည်း၊ [ဆာရီးဆာစဉ် ဖြစ်၍ ရိုးရာဖြစ်သောဝေဒနာကို “ပုရာဏဝေဒနာ”ဟု ခေါ်သည်၊] တံ-ထို မစားရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အဟောင်းဖြစ်သောဝေဒနာကို၊ ပဋိဟဒိဿာမိ-ပယ်ဖျောက်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အာဟာရေတိ-၏၊ နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမိတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ နဝဝေဒနာနာမ-အသစ်ဖြစ်သော ဝေဒနာမည် သည်၊ အဘုတ္တပစ္စယ ယေန-အလွန် စားအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ-တည်း၊ တံ-ထို အလွန်စားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာကို၊ န ဥပ္ပာဒေဿာမိ-မဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အာဟာရေတိ၊ အထဝါ-ကား၊ နဝဝေဒနာနာမ-အသစ်ဝေဒနာမည်သည်၊ ဘုတ္တပစ္စယေန-စားအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ န ဥပ္ပဇ္ဇနက ဝေဒနာ-မဖြစ်သောဝေဒနာတည်း၊ အနုပ္ပန္နာယ-မဖြစ်သေးသော၊ တဿာ-ထို ဘုတ္တပစ္စယ န ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ၏၊ အနုပဇ္ဇနတ္ထမေဝ-မဖြစ်ခြင်းအကျိုး ငှာပင်၊ အာဟာရေတိ။

အဘုတ္တပစ္စယာ။ ။“အဘုတ္တ”အရ မစားအပ်သောအစာကို ရ၏၊ သို့သော် ထိုမစားအပ်သော အစာကြောင့်ကား ဝေဒနာဖြစ်နိုင်၊ အစာကို မစားဘဲနေခြင်းကြောင့် သာ အဆာလွန်၍ ဝေဒနာဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဘာဝပ္ပဓာနကြံ၍ “အဘုတ္တ”အရ မစားအပ်သည်၏အဖြစ်=မစားခြင်းကြိယာကို ယူရသည်။

န ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၏ “ဘုတ္တပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ” ဟု ရှိသော်လည်း ဋီကာ၌ “ဘုတ္တပစ္စယာ န ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ”ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာ၌ ရှိသောပါဌ်သည်သာ “တဿာ အနုပ္ပန္နာယ အနုပဇ္ဇနတ္ထမေဝ”ဟူသော နောက်စကား နှင့် လိုက်လျော၏၊ မှန်၏-အနုပ္ပန္နာယသည် န ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာနှင့် သဘောတူ၏၊ [အဘုတ္တပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာနှင့် ဘုတ္တပစ္စယာ န ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာတို့၏အထူးကို ဋီကာ၌ ပြထားသည်။

သုတ္တန္တိကဒုက

ဘာသာဋီကာ

၂၆၉

ယာတြာစ မေ ဘဝိဿတိတိ-ကား၊ မေ-၁၏၊ ယာပနာစ-ရှည်သော အခွန်သို့ ရောက်စေခြင်းသည်လည်း၊ (မျှတခြင်းသည်လည်း၊) ဘဝိဿတိ၊ အနဝဇ္ဇတာစာတိ ဧတ္ထ-၌၊ သာဝဇ္ဇ-သာဝဇ္ဇမည်၏၊ အတ္ထိ၊ အနဝဇ္ဇ-အနဝဇ္ဇသည်၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထိုသာဝဇ္ဇ အနဝဇ္ဇတို့တွင်၊ အဓမ္မိကပရိယေသနာ-မတရားသဖြင့် ဆွမ်းကိုရှာမှီးခြင်းလည်းကောင်း၊ [ကုလဒူသန အနေသနမိစ္ဆာ၊ ဇီဝတို့ဖြင့် ဆွမ်းကိုရှာမှီးခြင်း-ဟူလို၊] အဓမ္မိကပဋိဂ္ဂဟဏ်-မတရားသဖြင့် ဆွမ်းကို ခံယူခြင်းလည်းကောင်း၊ အဓမ္မေန-မတရားသဖြင့်၊ ပရိဘောဂ-ဆွမ်းကို သုံးဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣဒံ-မတရားသဖြင့် ဆွမ်းကိုရှာမှီး၊ ခံယူ၊ သုံးဆောင်ခြင်းဟူသော ဤသုံးမျိုးသည်၊ သာဝဇ္ဇနာမ-

ယာတြာ စ မေ။ ။ “ယာဓာတ်၊ ကာရိတ်ကြေ၊ တြပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း”ဟု သိစေလို၍ “ယာပနာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ရှေး၌လည်း “ယာပနာ”ဟု ပါခဲ့ပြီ၊ ထိုယာပနာသည် ဇီဝိတိန္ဒြေကို ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေခြင်းတည်း၊ ဤယာပနာကား ဣရိယာပုတ်လေးပါးကို ပြတ်မသွားစေဘဲ ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေခြင်းတည်း၊ ဤသို့ အထူးမှတ်ပါ၊ [ကြာရှည်ဖြစ်နိုင်ခြင်းကို “ရှည်သော ကာလသို့ ရောက်စေခြင်း”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေခြင်းကိုပင် “မျှတခြင်း”ဟု ရှေးဆရာတို့က ဆိုကြသည်။]

အနဝဇ္ဇတာစ။ ။ဝဒိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇ-ပြောဆိုထိုက် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အပြစ်၊ ဝဇ္ဇ-ယေဝ အဝဇ္ဇ၊ (အ အနက်မရှိ၊) နတ္ထိ+အဝဇ္ဇ ယဿမေတိ အနဝဇ္ဇော၊ တဿ+ဘာဝေါ အနဝဇ္ဇတာ-ပြောဆိုထိုက် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အပြစ်မရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဤဝစနတ္ထအရ အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါသည် မပြောဆိုထိုက် မကဲ့ရဲ့ထိုက်သူဟူသော အနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဧဝံ မေ အဂရဟိတဗ္ဗတာ-မကဲ့ရဲ့ထိုက်သူ၏အဖြစ်”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

အဓမ္မိက ပဋိဂ္ဂဟဏ။ ။ပေးလှူလိုသော အလှူရှင်၏သဒ္ဓါတရား ပမာဏ၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထုဟူသော ပစ္စည်း၏အနည်း အများပမာဏ၊ မိမိ၏လိုလားအပ်သော ပမာဏကိုမသိမူ၍ ခံယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ခံယူပြီး၍ ထိုပစ္စည်းကို တရားသဖြင့် မသုံးစွဲဘဲ လူတို့အားပေးခြင်း၊ ပစ်စလက်ခတ် ထားခြင်းအားဖြင့် သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတနဖြစ်စေဖို့ရန် ခံယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မိက ပဋိဂ္ဂဟဏဖြစ်၏၊ အာပတ်သင့်စေနိုင်သော ရှာမှီးခြင်းသည်လည်း အဓမ္မိက ပဋိဂ္ဂဟဏဝင်တည်း၊ အာပတ်သင့်လောက်အောင် ဂဏဘောဇနကိုခံယူခြင်း၊ သပိတ်ပေါ်၌ မောက်လျှံနေအောင် ထူပီကတ ခံယူခြင်းသည်လည်း အဓမ္မိက ပဋိဂ္ဂဟဏပင်တည်း၊ ဤကား ဋီကာအဖွင့်တည်း။

အနုဋီကာ။ ။အဋ္ဌာနယောဇနာ (လူတို့အား ပေးခြင်းစသည်ဖြင့် မသင့်သော နေရာ၌ ယှဉ်စေခြင်း) အပရိဘောဂ (မသုံးစွဲဘဲ ထားခြင်း) ဒုပ္ပရိဘောဂါဒိသေန (မကောင်းသဖြင့်သုံးစွဲခြင်း အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်) သဒ္ဓါဒေယျဿ (သဒ္ဓါတရားဖြင့် လှူအပ်သောပစ္စည်းကို) ဝိနာသနံ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနံ၊ ယေနာတိ ဂဏဘောဇန လက္ခဏပ္ပတ္တဿ ထူပီကတာဒိကဿဝါ ပဋိဂ္ဂဟဏေန။

သာဝဇ္ဇမည်၏။ [ကဲ့ရဲ့ထိုက်သောအပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်မည်၏။] ဓမ္မေန-
တရားသဖြင့်၊ ပရိယေသိတွာ-၍၊ ဓမ္မေန-ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ပစ္စ-
ဝေက္ခိတွာ-ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇနံ-ဆွမ်းကို သုံးဆောင်ခြင်းသည်၊
အနဝဇ္ဇနာမ-အနဝဇ္ဇမည်၏။

ဧကစ္စော-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနဝဇ္ဇယေဝ-ကဲ့ရဲ့ဖွယ် အပြစ်မရှိသော
ဆွမ်းကိုပင်၊ (မကဲ့ရဲ့ထိုက်သော ဆွမ်းကိုပင်၊) သာဝဇ္ဇ-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အပြစ်နှင့်
တကွ ဖြစ်သည်ကို၊ (ကဲ့ရဲ့ထိုက်သည်ကို၊) ကရောတိ၊ [ထိုပြုပုံကို ထင်ရှားပြလို၍
“လဒ္ဓမေ”စသည်မိန့်၊] မေ-ငါသည်၊ လဒ္ဓ-ရအပ်ပြီ၊ ဣတိ ကတွာ-ဤသို့
နှလုံးသွင်း၍၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-ပမာဏထက်လွန်အောင်၊ ဘုဉ္ဇတိ-စား၏၊
တမ္ဗိ-ထိုစားအပ်ပြီးသော အစာကိုလည်း၊ ဇီရာပေတုံ-ကြေကျက်စေခြင်းငှာ၊
အသက္ကေန္တော (ဟုတွာ၊) ဥဒ္ဓံဝိရေစနအဓောဝိရေစနာဒီဟိ-အထက်သို့ ပျို့အန်
ကြောင်းဆေး၊ အောက်သို့ ဝမ်းသက်ကြောင်းဆေး အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကိလ
မတိ-ပင်ပန်းရ၏၊ သကလဝိဟာရေ-အလုံးစုံသော ကျောင်းတိုက်၌၊ ဘိက္ခု-
တို့သည်၊ တဿ-ထိုအလွန်အကျွံစားသော ရဟန်း၏၊ သရီရံ၊ ပေ၊ ဒီသု-
ကိုယ်ကို သုတ်သင်ရခြင်း၊ ဆေးကိုရှာရခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဥဿုက္ကံ-
ကြောင့်ကြစိုက်သူတို့၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-ရောက်ရကုန်ရာ၏၊ ဣဒံ-ဤ
လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဗျာပါရများနေကြခြင်းသည်၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ဣတိ-
သို့၊ ဝုတ္တေ-မသိသူတို့က မေးအပ်သော၊ အသုကဿနာမ-ထို မည်သော
ကိုယ်တော်၏၊ ဥဒရံ-ဗိုက်သည်၊ ဥဒ္ဓုမာတံ-ဖူးရောင်နေ၏၊ ဣတိ အာဒိနိ-
ဣသို့ အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဧသ-ဤကိုယ်တော်
သည်၊ နိစ္စကာလမ္ဗိ-အမြဲ ကာလပတ်လုံး၊ ဧဝံ ပကတိကောယေဝ-ဤသို့
သဘောရှိသည်သာ၊ အတ္ထနော-၏၊ ကုစ္ဆိပ္ပမာဏံနာမ-ဝမ်း၏ ပမာဏမည်သည်
ကို၊ န ဇာနာတိ-မသိတတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ နိန္ဒန္တိ-ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏၊
ဂရဟန္တိ-ရှုပ်ချကြကုန်၏၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနဝဇ္ဇယေဝ-မကဲ့ရဲ့ထိုက်
သော ဆွမ်းကိုပင်၊ သာဝဇ္ဇ-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကို၊ ကရောတိနာမ-
ပြုသည်မည်၏၊ ဧဝံ-သို့၊ (ထိုကိုယ်တော်ကဲ့သို့၊) အကတွာ-မပြုမူ၍၊ အန-
ဝဇ္ဇတာစ-မကဲ့ရဲ့ထိုက်သူ၏အဖြစ်သည်လည်း၊ ဘဝိဿတိ-တုံ၊ ဣတိ-
ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အာဟာရေတိ။

ဖာသုဝိဟာရောစာတိ ဧတ္တာပိ-၌လည်း၊ ဖာသုဝိဟာရော-ချမ်းသာစွာနေရ
ကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ နစ ဖာသုဝိဟာရော-ချမ်းသာစွာ မနေရကြောင်းသည်
လည်း၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထို ဖာသုဝိဟာရ န ဖာသုဝိဟာရ တို့တွင်၊ အာဟာရ
ဟတ္ထကော-အာဟာရဟတ္ထကပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဘုတ္တဝမိတကော-
ဘုတ္တမိတကပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စန္ဒ-ငါးယောက်ကုန်သော၊

ဣမေသံ ဗြဟ္မဏာနံ-ဤပုဏ္ဏားတို့၏၊ ဘောဇနံ-စားခြင်းသည်၊ န ဖာသု
ဝိဟာရောနာမ-န ဖာသုဝိဟာရမည်၏၊ (ချန်းသာစွာ နေရကြောင်းမဟုတ်သော
စားခြင်းမည်၏၊) [ဘောဇနံနှင့်အရတူသောကြောင့် “နေရခြင်း” ဟု မပေးဘဲ
“နေရကြောင်း” ဟု ပေးသည်။]

ဟိ-ချဲ့၊ ဧတေသု-ဤပုဏ္ဏားငါးယောက်တို့တွင်၊ (ယော-အကြင် ပုဏ္ဏား
သည်၊) ဗဟုံ-များစွာ၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-စားပြီး၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဓမ္မတာယ-သဘော
အားဖြင့်၊ (မိမိဘာသာ၊) ဥဋ္ဌာတုံ-ထခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော (ဟုတွာ၊)
ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ အာဟာရ-ဆောင်စမ်းပါလော့၊ (ဆွဲယူစမ်းပါလော့၊) ဣတိ-
ဤသို့၊ ဝဒတိ-ပြောရ၏၊ (သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊) အာဟာရဟတ္ထကောနာမ-
ကမည်၏၊ [လက်ကို ဆွဲစမ်းပါဟု ပြောရလောက်အောင် အစားကြီးသော
ပုဏ္ဏားမည်၏၊ အာဟာရ+ဟတ္ထန္တိ ဝဒတိတိ အာဟာရဟတ္ထကော၊] (ယော-
အကြင်ပုဏ္ဏားသည်၊) အစ္စုဒ္ဓါမာတ ကုစ္ဆိတာယ-အလွန်ဖောင်းပွသော ဝမ်းဗိုက်
ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဋ္ဌိတောပိ-ထနိုင်သေးပါသော်လည်း၊ သာဠကံ-
ပုဆိုးကို၊ နိဝါသေတုံ-ဝတ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ၊ (သော-ထို ပုဏ္ဏားသည်၊)
အလံ သာဠကောနာမ-မည်၏၊ [ပုဆိုးမဝတ်နိုင်လောက်အောင် အစားကြီးသော
ပုဏ္ဏားမည်၏၊ အလံ သာဠကံ နိဝါသေတုံတိ အလံသာဠကော၊] (ယော)
ဥဋ္ဌာတုံ-ထခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော (ဟုတွာ၊) တတ္ထေဝ-ထိုစားအပ်ပြီးရာ
အရပ်၌ပင်၊ ပရိဝဋ္ဋတိ-လှဲ၍အိပ်ရတော့၏၊ (သော) တတ္ထ ဝဋ္ဋကောနာမ-
မည်၏၊ [ထို စားပြီးရာအရပ်၌ပင် လှဲ၍အိပ်ရလောက်အောင် အစားကြီးသော
ပုဏ္ဏားမည်၏၊ ဝဋ္ဋတိတိ ဝဋ္ဋကော-လှဲ၍အိပ်ရသူ၊ ဝါ-လူးလှိမ့်နေရသူ၊ တတ္ထ+
ဝဋ္ဋကော တတ္ထဝဋ္ဋကော။]

(ယော) ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် စားလသော်၊ ကာကေဟိ-
ကျီးတို့သည်၊ အာမသိတုံ-သုံးသပ်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ၊
ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ယာဝမုခဒ္ဓါရာ-ခံတွင်းဝတိုင်အောင်၊ အာဟာရေ
တိ၊ (သော၊) ကာကမာသကောနာမ-မည်၏၊ [ခံတွင်းပေါက်က ကျီးနှိုက်
လောက်သော အာဟာရရှိသောပုဏ္ဏားမည်၏၊ မသီယတေ အာမသီယတေတိ
မာသော၊ ကာကေတိ+မာသော ယဿာတိ ကာကမာသကော-ကျီးတို့သုံးသပ်
နိုင်၊ ခံတွင်းပေါက်က နှိုက်နိုင်လောက်အောင်သော အာဟာရရှိသူ၊] (ယော)
မုခေန-ခံတွင်းဖြင့်၊ သန္တာရေတုံ-ကောင်းစွာ ဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ အသက္ကော
န္တော (ဟုတွာ၊) တတ္ထေဝ-ထို စားအပ်ပြီးရာအရပ်၌ပင်၊ ဝမတိ-ပျို့အန်ရ၏၊
(အယံ-ဤ ပုဏ္ဏားသည်၊) ဘုတ္တဝမိတကောနာမ-မည်၏၊ [စားအပ်ပြီးအစာကို
အန်ထုတ်ပစ်ရလောက်အောင် အစားကြီးသောပုဏ္ဏားမည်၏၊ ဝမတိတိ
ဝမိတော၊ ဘုတ္တော-စားပြီးသည်+ဟုတွာ-ဝမိတော-အန်ထုတ်ပစ်ရသူတည်း၊
ဘုတ္တဝမိတကော-သူ၊] ဧဝံ-ဤပုဏ္ဏားငါးယောက်ကဲ့သို့၊ အကတွာ-၍၊ မေ-

ငါ၏၊ ဖာသုဝိဟာရောစ-ချမ်းသာစွာ နေကြောင်းသည်လည်း၊ ဘဝိဿတိ၊
ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အာဟာရေတိ။

ဖာသုဝိဟာရောနာမ-မည်သည်၊ စတုဟိ-လေးလုပ်သော်လည်းဖြစ်ကုန်
သော၊ ပဉ္စဟိ-ငါးလုပ်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာလောပေဟိ-ဆွမ်းလုပ်
တို့ဖြင့်၊ ဥဉ္စဒရတာ-ယုတ်လျော့သော ငမ်းဗိုက်ရှိသူ၏အဖြစ်တည်း၊ [စတုဟိ
ပဉ္စဟိ၌ “ဝါသဒ္ဓါ” ပါလျှင် ကောင်း၏၊ သို့မဟုတ် “စတုပဉ္စဟိ” ဟု သမာသ်
ရှိလျှင်လည်း ကောင်း၏၊] ဟိ-မှန်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက် အတိုင်းအရှည်
ရှိသောဆွမ်းကို၊ (လေးလုပ်ငါးလုပ် လျော့၍စားသောဆွမ်းကို၊) ဘုဒ္ဓိတွာ-
စားပြီး၍၊ ပါနီယံ-သောက်ရေကို၊ ပိဝေတာ-သောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စတ္တာရော-
လေးပါးကုန်သော၊ ဣရိယာပထာ-ဣရိယာပုထ်တို့သည်၊ သုခေန-ချမ်းသာ
သဖြင့်၊ ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ တသ္မာ၊ ဓမ္မသေနာပတိ-တရားစစ်သူကြီး
ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊
(ကံ-အဘယ်သို့ မိန့်တော်မူသနည်း။)

စတ္တာရော အာလောပေ-လေးလုပ်သော ဆွမ်းလုပ်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊
ပဉ္စအာလောပေ-ငါးလုပ်သော ဆွမ်းလုပ်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘုတွာ-
မစားဘဲချန်ထား၍၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ ပိဝေ-သောက်ရာ၏၊ (ဧတံ-ထိုသို့
လေးလုပ်ငါးလုပ် မစားဘဲချန်၍ ရေကိုသောက်ခြင်းသည်၊) ပဟိတတ္တဿ-
ကိုယ်နှင့်အသက်၊ မငဲ့ကွက်ဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သောစိတ်ရှိသော၊
ဘိက္ခုနော-ယောဂီရဟန်း၏၊ ဖာသုဝိဟာရာယ-ချမ်းချမ်းသာသာ ကျန်းကျန်း
မာမာနေနိုင်ခြင်းငှာ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်လောက်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ။)

ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံဌာနေ-ဤနေရာ၌၊ (ဌတွာ-တန့်ရပ်၍၊) အင်္ဂါနိ-
အကြောင်းအင်္ဂါတို့ကို၊ သမောဓာနေတဗ္ဗာနိ-ပေါင်းထိုက်ကုန်ရာ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊
နေဝဒဝါယာတိ-နေဝဒဝါယဟူသော အကြောင်းသည်၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊
အင်္ဂံ-အင်္ဂါတည်း၊ ပေ၊ ယာတြာစ မေ ဘဝိဿတိတိ-ဟူသောအကြောင်းသည်၊

စတ္တာရော ပေ၊ ဘိက္ခုနော။ ။တိသနိပါတ် ထေရဂါထာလာသော ဂါထာ
တည်း၊ အဋ္ဌကထာ၌ “ယတာပန ဥဉ္စဒရော မိတာဟာရောစ နာမ ဟောထိ၊ တံ
ဒဿေထုံ စတ္တာရောတိအာဒိ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ အဘုတွာတိ စတ္တာရောဝါ ပဉ္စဝါ
အာလောပေ ကဗဠေ အဘုဒ္ဓိတွာ ပေ၊ ပါနီယံ ပိဝေယျ၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာန် ဟိ ပေသိတ
စိတ္တဿ ဘိက္ခုနော ဖာသုဝိဟာရာယ ဈာနာဒိနံ အဓိဂမယောဂျတာယ သုခဝိဟာရာယ
(ဈာန်အစရှိသည်ကိုရခြင်းအား လျောက်ပတ်သည်၏ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမွန်
ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းငှာ၊) အလံ ပရိယတ္တန္တိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဤဂါထာ၌
“အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ” ကို မူလဋီကာက “ဘုတွာန ဥဒကံ ပိဝေ” ဟု ပါ၌ရှိစေလို
သည်၊ အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ ရှုပါ။]

ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ အင်္ဂံ-အင်္ဂါတည်း၊ [ဘောဇဉ်ကို စားခြင်းအကြောင်းကို “အင်္ဂံ”ဟု ခေါ်၏၊ ဒဝ စသောအကျိုးငှာ မစားခြင်းလည်းအကြောင်းပင် တည်း၊] အနဝဇ္ဇတာစ ဖာသုဝိဟာရောစာတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအာဟာရကိုစားခြင်း၌၊ ဘောဇနာနိသံသော-ဘောဇဉ်ကို စားခြင်း၏ အကျိုးတည်း၊ [အနဝဇ္ဇတာ၊ ဖာသုဝိဟာရသည် စားခြင်း၏အကျိုးတည်း။]

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာသိဝတ္ထေရော-သည်၊ အာဟ-ဆိုပြီ၊ (ကိံ၊) ဟေဋ္ဌာ-၌၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ (နေဝဒဝါယ စသောအင်္ဂါ တို့သည်၊) ပဋိက္ခေပေါနာမ-ပယ်မြစ်အပ်သော အင်္ဂါမည်၏၊ ပန-ကား၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ အင်္ဂါနိ-တို့ကို၊ သမောဓာနေတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ (အာဟ၊) တတ္ထ-ထိုအင်္ဂါတို့တွင်၊ ယာဝဒေဝ ဣမဿယာကဿ ဌိတိ ယာတိ-ဟူသော အကြောင်းသည်၊ ဧကံ-သော၊ အင်္ဂံ-တည်း၊ ပေ၊ အနဝဇ္ဇတာ စာတိ-ဟူသောအကြောင်းသည်၊ ဧကံ-သော၊ အင်္ဂံ-တည်း၊ [ဤနည်း၌ အပြစ် မရှိအောင် စားခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသောကြောင့် ရည်ရွယ်ချက် အကျိုးတစ်မျိုး ဖြစ်ရကား “ထိုအကျိုးကိုပင် စားခြင်း၏အကြောင်းအင်္ဂါ”ဟု ဆိုသည်၊] ဖာသု ဝိဟာရောပန-ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းသည်ကား၊ ဘောဇနာနိသံသော-ဘောဇဉ် ကို စားခြင်း၏အကျိုးတည်း၊ ဣတိ (အာဟ၊) ဧဝံ-သို့၊ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ- ရှစ်ပါးသော အကြောင်းအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော၊ အာဟာရံ-အာဟာရကို၊ အာဟာ ရေန္တော-အာဟာရကိုပြုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘောဇနေ မတ္တညုနာမ-ညုပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အယံ-ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ ပရိ ယေသန ပဋိဂ္ဂဟဏ ပရိဘောဂေသု-ရှာမှီးခြင်း၊ ခံယူခြင်း၊ သုံးဆောင်ခြင်းတို့၌၊ ယုတ္တပ္ပမာဏဇာနနဝသေန-သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော ဘောဇဉ်ကိုသိခြင်း၊ အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို သိခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တော-သော၊ အယံ ပစ္စ ဝေက္ခိတပရိဘောဂေါ-ဤဆင်ခြင်အပ်သော အာဟာရကို သုံးဆောင်ခြင်းကို၊ ဘောဇနေမတ္တညုတာနာမ-ဘောဇနေမတ္တုတာမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၁၃၅၆။ ။မုဋ္ဌဿစွနိဒ္ဓေသေ-၌၊ အသတီတိ-ကား၊ သတိဝိရဟိကာ- သတိမှ ကင်းကုန်သော၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့တည်း၊ အန နုဿတိ အပ္ပဋ္ဌိဿတီတိ-ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်းကို၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန- အနုဥပသာရ၊ ပဋိဥပသာရတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဒံ-ကို၊ ဝဗ္ဗိတံ-တိုးပွားစေတော် မူအပ်ပြီ၊ အသရဏတာတိ-ကား၊ အသရဏာကာရော-အမှတ်မရခြင်းဟူသော အခြင်းအရာတည်း၊ အဓာရဏတာတိ-ကား၊ ဓာရေတုံ-ဆောင်ရွက်မှတ်သား ခြင်းငှာ၊ အသမတ္တတာ-မစွမ်းနိုင်သူ၏အဖြစ်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ တာယ-ထို အသမတ္တာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ အာဓာနပ္ပတ္တော- မြဲစွာထားခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ နိဓာနက္ခမော-သို့မှီး သိမ်းဆည်းခြင်းကို ခံသည်၊ န ဟောတိ၊ ဥဒကေ-ရေပေါ်၌၊ အလာဗုကဋ္ဌာဟံ-ဗူးတောင်းသည်၊

(ဗူးအံဗူးခွက်သည်) ပိလဝတိဝိယ-ပေါလောပေါ်သကဲ့သို့၊ အာရမဏေ-အာရုံ၌၊ ပိလဝတိ-ပေါလောပေါ်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပိလာပနတာ-ပိလာပနတာမည်၏၊ ပမုဿနတာတိ-ကား၊ နဋ္ဌမုဋ္ဌသတိတာ-ပျက်စီးပျောက်ကင်းသော သတိရှိသူ၏ အဖြစ်တည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ ထာယ-ထိုပမုဿနတာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ ပုဂ္ဂကလော-သည်၊ နိက္ခိတ္တဘတ္တော-ထမင်း၌ချအပ်သော မျက်စိစိတ်ရှိသော၊ ကာကောဝိယ-ကျီးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နိက္ခိတ္တမံသော-အသား၌ ချထားအပ်သောမျက်စိစိတ်ရှိသော၊ သိင်္ဂီလောဝိယစ-မြေခွေးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ [“မိမိလိုချင်သော အာရုံတစ်ခု၌သာ စိတ်စိုက်နေသည်၊ အခြားအာရုံများ၌ကား ပျောက်ပျက် မေ့လျော့နေသည်”ဟူလို။]

၁၃၆၁။ ။ဘာဝနာဗလနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ-ကား၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ-ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို၊ (အာသေဝနာစသည်၌ စပ်၊) အာသေဝနာတိ-ကား၊ အာဒိသေဝနာ-အစစွာ မှီဝဲခြင်းသည်၊ ဘာဝနာတိ-ကား၊ ဝဗ္ဗနာ-တိုးပွားစေခြင်းသည်၊ ဗဟုလိကမ္ဘန္တိ-ကား၊ ပုနပျန်-အဖန်ဖန်၊ ကရဏံ-ပြုခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ။)

၁၃၆၂။ ။သီလဝိပတ္တိနိဒ္ဒေသော-သီလဝိပတ္တိနိဒ္ဒေသကို၊ သီလသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသ ပဋိပက္ခတော-သီလသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိနိဒ္ဒေသောစ-ကိုလည်း၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသ ပဋိပက္ခတော-အားဖြင့်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသောစ-ကိုလည်း၊ ဒိဋ္ဌိပါဒါနိဒ္ဒေသ ပဋိပက္ခတော-အားဖြင့်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊) သီလဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော-သည်၊ သီလသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသန-နှင့်၊ သမာနော-သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုသီလဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ၌၊ ဝိသုဒ္ဓိသမ္ပာပကံ-စင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော၊ ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလံ-ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣမ-ဤ၊ သီလသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသ၌၊ ဝိသုဒ္ဓိပုတ္တံ-စင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးသော၊ သီလံ-မဂ်သီလကို၊ (ကထိတံ-မူအပ်ပြီ၊) ပန-ဆက်၊ သတိစ သမ္ပညေဉ္စ-သတိစ သမ္ပညေဉ္စဒုက်လည်းကောင်း၊ ပဋိသင်္ခါနဗလဉ္စဘာဝနာဗလဉ္စ-ပဋိသင်္ခါနဗလဉ္စ ဘာဝနာဗလဉ္စဒုက်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ သီလသမ္ပဒါစ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါစ-သီလသမ္ပဒါစ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါစဒုက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဒုကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ စတုဘူမကာပိ-ဘုံလေးပါး၌ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊

အပိလာပနတာ။ ။ပိလုဇာတ် ဣာပေပစ္စည်း ယုပစ္စည်းဖြင့် “ပိလာပန”ဟု ဖြစ်၏၊ ပလုဇာတ်ဖြင့် “ပလဝနတာ”ဟုလည်း ရှိ၏၊ “သတိမမူ ဂူမမြင်”ဆိုသကဲ့သို့ သတိမရှိသူမှာ မည်သည့်အာရုံကိုမျှ ထင်ထင်ရှားရှား မသိ၊ နှိုက်နှိုက် ချွတ်ချွတ် မစဉ်းစား၊ သတိမထား၊ ရေပေါ်၌ ဗူးတောင်းသည် ခုန်ကာခုန်ကာ ပေါလောပေါလော မျောသွားသကဲ့သို့ အာရုံများအပေါ်၌ ပျော်ပျော်ပါးပါး၊ ခုန်လွှားသကဲ့သို့ ယူတတ်သည်။]

လောကီယ လောကုတ္တရဓမ္မာဝ-လောကီလောကုတ္တရာ တရားတို့ကိုသာ၊ ကတိတာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

၁၃၇၃။ ။ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသေ-ဌ၊ ကမ္မဿကတာညာဏန္တိ-ကား၊ ဣဒံ ကမ္မံ-ဤကံသည်၊ သကံ-မိမိဥစ္စာတည်း၊ ဣဒံ (ကမ္မံ)-သည်၊ နောသကံ- မိမိဥစ္စာမဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနနပညာ-သိတတ်သောပညာတည်း၊ တတ္ထ- ထိုသကကံ နောသကကံတို့တွင်၊ အတ္တနာဝါ-မိမိမူလည်း၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပစေ၊ ပရေနဝါ-သူကစ်ပါးသည်မူလည်း၊ (ကတံ ဟောတု၊) သဗ္ဗမ္မိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ အကုသလကမ္မံ-အကုသိုလ်ကံသည်၊ နော သကံ-မိမိဥစ္စာမဟုတ်၊ ကဿာ-နည်း၊ အတ္ထဘဉ္စနတော-စီးပွားကို ဖျက်ဆီး တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနတ္တဇနနတောစ-စီးပွားကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ပန-ကား၊ ကုသလ ကမ္မံ-သည်၊ အနတ္တဘဉ္စနတော-စီးပွားမဲ့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ အတ္တဇနနတောစ-စီးပွားကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ သကံနာမ-သကကံမည်၏၊ [ဤ၌ အတ္ထသဒ္ဓါ ဟိတအနက် ဟောတည်း။]

တတ္ထ-ထို သကကံ နောသကကံတို့တွင်၊ ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည် ကား၊ သမ္မနော-ဥစ္စာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ သဘောဂေါ-သုံးဆောင်ခံစားခြင်း၏ အဆောက်အဦးတို့နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ပုရိသော-သည်၊ အဒ္ဓါနမဂ္ဂံ-အဓွန့်ရှည် သော ခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇိတွာ-သွား၍၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ ဂါမ နိဂမာဒီသု-ရွာနိဂုံးအစရှိသော အရပ်တို့၌၊ နက္ခတ္တေ-နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကို၊ သံဃုဋ္ဌေ-ကြွေးကြော်အပ်သော်၊ အဟံ-ငါသည်၊ အာဂန္တုကော-အာဂန္တုက တည်း၊ ကံ-အဘယ်သူ့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ နက္ခတ္တံ-နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကို၊ ကိဋ္ဌေယျံနုခေါ-ကစားနိုင်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အစိန္တေတွာ-မစဉ်းစား မှီ၍၊ ယထာယထာ-အကြင်အကြင် နည်းအားဖြင့်၊ (နက္ခတ္တံ-ကို၊ ကိဋ္ဌိတုံ- ငှာ၊) ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏၊ တေနတေန နိဟာရေန-ထိုထို နည်းအားဖြင့်၊ (အကျိုးကိုဆောင်တတ်သော ထိုထိုအကြောင်းအားဖြင့်၊) နက္ခတ္တံ-ကို၊ ကိဋ္ဌန္တော- ကစားလျက်၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ကန္တာရံ-ခရီးခဲကို၊ အတိက္ကမတိယထာ- လွန်မြောက်နိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-တူပင်၊ ဣမသ္မိံ ကမ္မဿကတာညာဏေ- ဤကမ္မဿကတာညာဏ်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဣမေ သတ္တာ-ဤသတ္တဝါတို့သည်၊

လောကီယ ၊ပေ၊ ဓမ္မာဝ။ ။“လောကီဖြစ်သော သတိသမ္ပဇေတသော တရား၊ လောကုတ္တရာဖြစ်သော သတိသမ္ပဇေတသော တရားတို့ကို ဟောတော်မူထားသည်” ဟူလို၊ ဤ၌ စတုဘူမကဟူသောစကားကို ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်ရမည်၊ သီလသမ္ပဒါအရ၌ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရစိတ်တို့ဝယ် ဝိရတိဟူသော သီလမယှဉ်သော ကြောင့် ကာမာဝစရဖြစ်သော လောကီသီလနှင့် လောကုတ္တရာသီလတို့ကိုသာ ယူရသည်၊ [သီလသမ္ပဒါပန ရူပါရူပါဝစရာ နတ္ထိတိ သမ္ဘဝတော ယောဇေတဗ္ဗော၊-ဋီကာ။]

ဗဟုံ-များစွာသော၊ ဝဋ္ဋဂါမိကမ္မ-ဝဋ္ဋသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ကံကို၊ အာယုဟိတ္တာ-အားထုတ်ပြီး၍၊ သုခေန-ချမ်းသာတစ်ခုဖြင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာတစ်ခုကို၊ အနုဘဝန္တာ-ခံစားကုန်လျက်၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်သော သတ္တဝါတို့သည်၊ ဂဏနပထံ-ဂဏန်းလမ်းကို၊ ဝါ-ရေတွက်ခြင်း၏အကြောင်းကို၊ ဝိတိဝတ္တာ-လွန်ကုန်ပြီ။

သစ္စာနုလောမိကညဏန္တိ-ကား၊ စတုန္တံ-ကုန်သော၊ သစ္စာနံ-သစ္စာတို့အား၊ အနုလောမံ-လျော်သော၊ ဝိပဿနာညဏံ-ဝိပဿနာညဏ်တည်း၊ မဂ္ဂသမဂ္ဂိ သညဏံ ဖလသမဂ္ဂိ သညဏန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂညဏ ဖလညဏာနိယေဝ-မဂ်ညဏ် ဖိုလ်ညဏ်တို့ပင်တည်း။

၁၃၇၄။ ။ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိခေါပနာတိပဒဿ-ဟူသောပုဒ်၏၊ နိဒ္ဒေသေ-ဌံ၊ ယာ ပညာ ပဇာနနာတိအာဒိဟိ-အစရှိကုန်သော၊ ပဒေဟိ-ဖြင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-ဌံ၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီးသော၊ ကမ္မဿကတညာဏာဒိနေဝ-ကမ္မဿကတာညဏ်အစရှိသည်ပင် ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ညဏာနိ-

ဝဋ္ဋဂါမိကမ္မ။ ။“ကုသိုလ်ကံသည် မိမိဥစ္စာ”ဟု သိသောညဏ်၊ ကံ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်သောညဏ်၌ တည်သူတို့သည် တစ်ဘဝ၌ ခံစားရမည့် စီးပွား ဥစ္စာထက်၊ ဘဝများစွာ၌ အကျိုးခံစားရမည့် ကုသိုလ်ကံကိုသာ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် လှိုင်လှိုင်ကြီး ပြုစုကြ၏။ ထိုသို့ ပြုအပ်သောကံသည် များစွာသော သာသနာပကာလ တို့ဝယ် နိဗ္ဗာန်ကို မမှန်းနိုင်ကြသောကြောင့် ဝဋ္ဋ၌ကျင်လည်ကြောင်း ဝဋ္ဋဂါမိကံပင် ဖြစ်သော်လည်း သာသနာတော်တွင်း ကာလတို့ဝယ် သူတော်ကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်း ရသော ဘဝတို့၌ ဝိဝဋ္ဋဂါမိကံကိုလည်း ဆက်လက်၍ ပြုနိုင်ကြသောကြောင့် (ဝဋ္ဋဂါမိကံက ဝိဝဋ္ဋဂါမိကံကို ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့်) “အရဟတ္တံ ပတ္တာဂဏနပထံ ဝိတိဝတ္တာ”ဟု ဆိုသည်။

စတုန္တံ သစ္စာနံ အနုလောမံ။ ။သစ္စာနုလောမံကို “စတုန္တံ၊ ပေ၊ အနုလောမံ” ဟု ဖွင့်၏။ “သစ္စာလေးပါး”ဟူသည် ပဋိဝေဓာတ်ညဏ် မဟုတ်၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗအာရုံ သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အာရုံ၏စတုသစ္စအမည်ကို အာရမဏိကမဂ်ညဏ်၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် စတုသစ္စ ပဋိဝေဓညဏ်တိုင်အောင် အကောက်ပါ၊ ဝိပဿနာ ညဏ်သည် ထို ပဋိဝေဓညဏ်အားလျော်စွာဖြစ်သော အနုလောမညဏ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “စတုန္တံ၊ ပေ၊ ဝိပဿနာညဏံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [သစ္စာနန္တိဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗေဟိ ပဋိဝေဓော ဝုတ္တာ၊-ဋီကာ။]

တစ်နည်း။ ။လောကီတရားဖြစ်သော ဝိပဿနာညဏ်သည်ပင် သစ္စာလေးပါး တို့ကို စွမ်းအားရှိသလောက် လျော်စွာသိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် “စတုန္တံ၊ ပေ၊ အနုလောမံ ဝိပဿနာညဏံ”ဟု ဆိုသည်။ ဤနည်းအလို “စတုန္တံ သစ္စာနံ”၌ ဥပစာ မတင်ရတော့၊ [စတုသစ္စပဋိဝေဓေသဝါ ဥပနိဿယဘူတံ၊ ပေ၊ အနုလောမန္တိ ဝုတ္တာ၊-ဋီကာ၊ မဂ်က သစ္စာလေးပါးကိုသိရာ၌ ဝိပဿနာညဏ်ကလည်း ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပနိဿယဘူတံ”ဟု ဆိုသည်။]

သုတ္တန်ကဒုက

ဘာသာဋီကာ

၂၇၇

တို့ကို၊ ဝိဘတ္တာနိ-ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ (အာဒိဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကို ယူ။)

၁၃၇၅။ ။ယထာဒိဋ္ဌဿစ ပဓာနန္တိပဒဿ-၏၊ နိဒ္ဒေသေ-၌၊ ယော စေတသိကော ဝီရိယာရမ္ဘောတိအာဒိဟိ-အစရှိကုန်သော၊ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌ-သော၊ ဝီရိယံ-ဝီရိယသည်၊ ပညာဂတိကမေဝ-ပညာ၏ဖြစ်ခြင်းနှင့် တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်သာ၊ (ပညာနှင့်အလားတူသည်သာ၊) ဟိ-မှန်၊ ပညာ-ပညာသည်၊ လောကီယဋ္ဌာနေ-လောကီအရာ၌၊ လောကီယံ-လောကီတည်း၊ လောကုတ္တရ ဌာနေ-၌၊ လောကုတ္တရံ-လောကုတ္တရာတည်း၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၃၇၆။ ။သံဝေကဒုကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဇာတိဘယန္တိ-ကား၊ ဇာတိ-ဇာတိကို၊ ဘယတော-ဘေးအားဖြင့်၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဌိတဉာဏံ-တည်သော ဉာဏ်တည်း၊ ဧရာမရဏဘယာဒိသုပိ-ဧရာမရဏဘေး အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော။

၁၃၇၇။ ။အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနန္တိအာဒိဟိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ဇာတိအာဒိနိ-ဇာတိအစရှိသည်တို့ကို၊ ဘယတော-ဘေးအားဖြင့်၊ ဒိသ္မာ၊ ဇာတိ ဧရာ ဗျာဓိမရဏေဟိ-ဇာတိဧရာ ဗျာဓိမရဏတို့မှ၊ မုစ္ဆိတုကာမဿ-လွတ်ခြင်း ငှာ အလိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပါယပဓာနံ-သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့် အားထုတ်ခြင်းကို၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ပဒဘာဇနီယဿ-အနုပ္ပန္နာနံပါပကာနံ အစရှိသောပဒဘာဇနီ၏၊ အတ္ထော-အနက်သည်၊ ဝိဘင်္ဂဋ္ဌ ကထာယံ-သမ္မဓာနဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌၊ အာဝိ-ထင်ရှားစွာ၊ ဘဝိဿတိ။

၁၃၇၈။ ။အသန္တုဋ္ဌိတာစ ပေ၊ ဓမ္မေသုတိပဒနိဒ္ဒေသေ-၌၊ ဘိယျော ကမျတာတိ-ကား၊ ဝိသေသကာမတာ-အထူးကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ (အတ္ထိ၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အာဒိတောဝ-အစ၌ပင်၊ ပက္ခိကဘတ္တံဝါ-လဆန်းပက္ခ၊ လဆုတ်ပက္ခ၌ လှူအပ် သောဆွမ်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ သလာကဘတ္တံဝါ-စာရေးတံမဲချ၍ လှူအပ် သောဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပေါသထိကံဝါ-ဥပုသ်နေ့၌ လှူအပ်သော ဆွမ်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဠိပဒိကံဝါ-အထွက်တစ်ရက်နေ့၌ လှူအပ်သော ဆွမ်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ [ဤဆွမ်းတို့ကား တစ်လ တစ်ကြိမ်စသည်၌သာ လှူရသည်၊] သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တေန-ထိုပက္ခိက စသောဘတ်ဖြင့်၊ အသန္တုဋ္ဌော-မတင်းတိမ်သည်၊ ဝါ-အားမရသည်၊ ဟုတွား ပုန-တစ်ဖန်၊ ဓုရဘတ္တံ-အမြဲမပြတ်၊ လှူအပ်သောဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ သံဃ ဘတ္တံ-သံဃာအကုန် လှူအပ်သောဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝဿာဝါသိကံ-

ဓုရဘတ္တံ။ ။“ပဓာနေ စာန္တိကေ ဓုရော”ဟူသော အဘိဓာန် (၁၀၀၄)နှင့် အညီ မိမိအိမ်ကို ပဓာနထားလျက် ဆွမ်းခံဝင်တော်မူကြပါဘုရားဟု လျှောက်၍ လှူအပ် သောဆွမ်းကို “ဓုရဘတ္တံ”ဟု ခေါ်၏၊ +ဓုရံစ+တံ+ဘတ္တံဇာတိ ဓုရဘတ္တံ”ဟု ပြု၊

ဝဿာဝါသိကသင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒေတိ-လှူ၏။ အာဝါသံ-ကျောင်းကို၊ ကာရေတိ-ပြုစေ၏။ စတ္တာရောပိ-နိဿော၊ ပစ္စယေ-တို့ကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏။

တတြာပိ-ထိုဓုရဘတ် စသည်တို့၌လည်း၊ အသန္တုဋ္ဌော-သည်၊ ဟုတွာ၊ သရဏာနိ-သရဏတို့ကို၊ (ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်ကြောင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို၊) ဂဏှာတိ-ယူ၏။ (“သရဏာဂုံယူ၏”ဟုလို၊) ပဉ္စ-နိဿော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ သမာဒိယတိ-ဆောက်တည်၏။ တတြာပိ-ထိုသရဏသီလတို့၌လည်း၊ အသန္တုဋ္ဌော ဟုတွာ၊ ပဗ္ဗဇေတိ-ရှင်ရဟန်းပြု၏။ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်ရဟန်းပြုပြီး၍၊ ဧကံ နိကာယံ-နိကာယ်တစ်ရပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒွေ နိကာယေ-နိကာယ် နှစ်ရပ်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့စသည်ဖြင့်၊ တေ ပိဋကံ-ပိဋကတ်သုံးပုံဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-ဘုရားစကားတော်ကို၊ ဂဏှာတိ-သင်ယူ၏။ အဋ္ဌ-နိဿော၊ သမာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဘာဝေတိ-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနံ-ဝိပဿနာကို၊ ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏။ အရဟတ္တပ္ပတ္တိတော-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ၊ မဟာသန္တုဋ္ဌောနာမ-ကြီးကျယ်သော တင်းတိမ်အားရသူမည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ယာဝ အရဟတ္တာ-အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်၊ ဝိသေသ ကာမတာ-တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့်အထူးကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ ဘိယျော ကမ္ပတာနာမ-မည်၏။

၁၃၇၉။ ။အပ္ပဋ္ဌိဝါနိတာစ ပဓာနသ္မိန္နိဝဒဿ-၏။ နိဒ္ဒေသေ-၌၊ [အချို့ စာအုပ်၌ “ပဒနိဒ္ဒေသေ”ဟု ရှိ၏။ ယသ္မာ၊ ပန္တ သေနာသနေသု-အစွန်းအဖျား ကျသော ကျောင်းတို့၌၊ [ပန္တ ကို ချဲ့လိုက်သောအခါ “ပရိယန္တ”ဟု ဖြစ်၏။ “ပန္တ = ပ + အန္တ သည် ပရိယန္တ ၏ ပရိယာယ်တည်း၊] အဓိကုသလာနံ-လွန်ကဲ သောကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို၊ ဘာဝနာယ- မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ ဥက္ကဏ္ဍမာနော-ပျင်းရိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဓာနံ- ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ (အားထုတ်ကြောင်းဝီရိယကို၊) ပဋ္ဌိဝါနေတိနာမ-ဆုတ်နစ်စေသည် မည်၏။ အနုက္ကဏ္ဍမာနော-မပျင်းရိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နော ပဋ္ဌိဝါနေတိနာမ- မဆုတ်နစ်စေသည်မည်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ နယံ-ထိုနည်းကို၊ ဒဿေတုံ- ငှာ၊ ယာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (တဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

တစ်နည်း-မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ဆွမ်းလှူသည့်အပြင် သူတစ်ပါးကိုလည်း အလှူခိုင်း ၏။ သို့သော် မိမိက ခေါင်းဆောင်ပဓာနလုပ်၍ လှူ၏။ ထိုသို့ လှူအပ်သောဆွမ်းကို “ဓုရဘတ္တ”ဟု ဆိုသည်။ [မမ ဃရံ ဓုရံကတွာ ၊ပေ၊ ဒိန္နံ ဓုရဘတ္တံ၊-ဋီကာ။]

ပဋ္ဌိဝါနေတိ နာမ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ပဋ္ဌိဝါသေတိ”ဟုချည်း တွေ့ရ၏။ “အပ္ပဋ္ဌိ ဝါနိတာစ ပဓာနသ္မိ”၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “ပဋ္ဌိဝါနေတိ နာမ”ဟု ရှိသင့်၏။ ဝနုဓာတ်သည် ဗျာပါရအနက်ကိုဟော၏။ ဣပစ္စည်းဖြင့် “ဆန့်ကျင်ဘက် ဗျာပါရကို ပြုစေသည်မည်၏”ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “ဆုတ်နစ်စေ၏”ကား အဓိပ္ပာယ်တူ။

တတ္ထ-ထို ကုသလာနံဓမ္မာနံ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သက္ကစ္စကြိယတာတိ-ကား၊ ကုသလာနံ-တို့ကို၊ ကရဏေ-ပြုခြင်း၌၊ သက္ကစ္စကာရိတာ-ရိရိသေသေ ပြုလေ့ရှိသူ၏အဖြစ်တည်း၊ သာတစ္စကြိယတာတိ-ကား၊ သတတမေဝ-အမြဲ မပြတ်သာလျှင်၊ ကရဏံ-ပြုခြင်းတည်း၊ အဋ္ဌိတကြိယဂတာတိ-ကား၊ ခဏ္ဍံ-ကျိုးပြတ်သည်ကို၊ အကတွာ-၍၊ အထပေတွာ-ဝီရိယကို တန်မထားမူ၍၊ (ရပ်မထားမူ၍) ကရဏံ-တည်း၊ အနောလိန ဝုတ္တိတာတိ-ကား၊ အလိနဇီဝိတာ-မတွန့်ဆုတ်သော အသက်မွေးခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အလိနပဝုတ္တိတာ-မတွန့်ဆုတ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်တည်း၊ [“ဇီဝနံ ဝုတ္တိ ဇီဝိကာ” ဟု ပရိယာယ်ရှိသောကြောင့် ဝုတ္တိတာကို ဇီဝိတာဟု ပထမဖွင့်သည်၊ ထိုအသက်မွေးခြင်းဟူသည်လည်း ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အလိနပဝုတ္တိတာဟု ဒုတိယဖွင့်သည်၊] အနိက္ခိတ္တဆန္ဒတာတိ-ကား၊ ကုသလစ္ဆန္ဒသ-ကုသိုလ်ဆန္ဒကို၊ အနိက္ခိပနံ-မချထားခြင်းတည်း၊ အနိက္ခိတ္တဓုရတာတာတိ-ကား၊ ကုသလကာရဏေ-ကုသိုလ်ပြုခြင်း၌၊ ဝီရိယဓုရဿ-ဝီရိယတည်း ဟူသောဓုရကို၊ အနိက္ခိပနံ-မလျော့ချခြင်းတည်း။

၁၃၈၀။ ။ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညာဏံ ဝိဇ္ဇာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ နိဝုတ္တက္ခန္ဓာစ-နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓဉ္စ-ခန္ဓာနှင့်စပ်သော အဝတ်၊ တန်ဆာ၊ ယာဉ်၊ ရွာ၊ ဇနပုဒ် အစရှိသည်သည်လည်းကောင်းတည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ-ရှေး၌ နေအပ်ဖူးသောခန္ဓာ၊ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓကို၊ အနုဿတိ-အစဉ်လျောက်၍ အောင့်မေ့ခြင်းတည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-ခြင်း၊ ဘာယ-ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိနှင့်၊ သမ္ပယုတ္တံ-ယှဉ်သော၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်တည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါနုဿတိညာဏံ-ညာဏံ၊ တယံဒံ-ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညာဏ်သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ နိဝုတ္တက္ခန္ဓပဋိစ္ဆာဒကံ-နေအပ်ဖူးသောခန္ဓာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ တမံ-မောဟတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်ကို၊ ဝိဇ္ဇာတိ-ထိုးဖောက်တတ်၏၊ ဣတိ၊ ဝိဇ္ဇာ-မည်၏၊ တံ တမံ-ထို မောဟတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်ကို၊ ဝိဇ္ဇာတွာ-ထွင်းဖောက်ပြီး၍၊ တေ ခန္ဓေ-ထို ပုဗ္ဗေနိဝုတ္တခန္ဓာတို့ကို၊ ဝိဒိတေ-သိအပ်သည်တို့ကို၊ ပါကဋ္ဌေ-ထင်ရှားသည်တို့ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဣတိ(တသ္မာ) ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာပိ-ထိုသို့ သိအပ်သည်တို့ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်လည်း၊ ဝါ-ထိုသို့ ထင်ရှားအောင် ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်လည်း၊ ဝိဇ္ဇာ-မည်၏၊ [ရှေးနည်းအလို “ဝိဒတိတံ ဝိဇ္ဇာ”ဟူသာ ပြု၊ ဝိဇ္ဇာတိကား ဓာတ်အနက်ဖွင့်တည်း၊ နောက်နည်းအလို “ဝိဒတိ-ထင်ရှားစွာသိတတ်၏၊ ဣတိ ဝိဇ္ဇာ”ဟု ပြု။]

စုတူပပါတေ ဉာဏန္တိ-ကား၊ စုတိယဉ္စ-စုတေခါနီးအခါ၌၊ ဥပပါတေစ-ပဋိသန္ဓေနုပီးခါစ အခါ၌လည်းကောင်း၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်တည်း၊ ဣဒမ္ပိ-ဤ

စုတုပပါတဉာဏ်သည်လည်း၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ စုတိပဋိသန္နိစ္ဆာဒကံ-စုတိပဋိသန္ဓေကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော၊ တမံ-ကို၊ ဝိဇ္ဇတိ-ထွင်းဖောက်တတ်၏၊ ဣတိ၊ ဝိဇ္ဇာ-မည်၏၊ တံ ထမံ-ကို၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထွင်းဖောက်ပြီး၍၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ စုတိပဋိသန္ဓိယော-စုတိပဋိသန္ဓေတို့ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိအပ်သည်တို့ကို၊ ပါကဋ္ဌာ-ထင်ရှားသည်တို့ကို၊ ကရောတိ၊ ဣတိ (တသ္မာ) ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာပိ-ကြောင့်လည်း၊ ဝိဇ္ဇာ-မည်၏။

အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏန္တိ-ကား၊ သဗ္ဗကိလေသာနံ-တို့၏၊ ခယသမယေ-ကုန်ရာ မဂ်ခဏ၌၊ ဝါ-ကုန်ကြောင်း တရားအပေါင်း၌၊ ဝါ-တွင်၊ (ပဝတ္တံ-ဖြစ်သော၊ ဝါ-ပါဝင်သော) ဉာဏံ-ဉာဏ်တည်း၊ [“ခယသမယေတိ မဂ္ဂက္ခဏံ အာဟ”-ဋီကာ၊ “ခယသမူဟေ-ကုန်ကြောင်း တရားအပေါင်း၌၊ ဝါ-တွင်” အနု၊] တယိဒံ-ထိုအာသဝက္ခယဉာဏ်သည်၊ စတုသစ္စန္တိဒကတမံ-သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်ကို၊ ဝိဇ္ဇတိ-တိုးထွင်း၍ သိတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိဇ္ဇာ-မည်၏၊ တံ တမံ-ထိုသစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်ကို၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုးထွင်းကာ သိအပ်ပြီး၍၊ စတ္တာရိ-န်သော၊ သစ္စာနိ-တို့ကို၊ ဝိဒိတာနိ ပါကဋ္ဌာနိ ကရောတိ၊ ဣတိ(တသ္မာ) ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာတိ-ကြောင့်လည်း၊ ဝိဇ္ဇာ-မည်၏။

၁၃၈၁။ ။စိတ္တဿ စ အဓိမုတ္တိ နိဗ္ဗာနဉာတိ ဧတ္ထ-၌၊ အာရမဏေ-အာရုံ၌၊ အဓိမုတ္တနဋ္ဌေန-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် သက်ဝင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စနိကဓမ္မဟိ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတရားတို့မှ၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ မုတ္တဋ္ဌေနစ-လွတ်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ-န်သော၊ သမာပတ္တိယော-တို့သည်၊ စိတ္တဿ-၏၊ အဓိမုတ္တိနာမ-အဓိမုတ္တိမည်၏၊ ပန-ကား၊ ဣတရံ-အဓိမုတ္တိမှတစ်ပါးသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤနိဗ္ဗာန်၌၊ တဏှာသင်္ခါတံ-တဏှာဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝါနံ-ဝါနသည်၊ နတ္ထိ၊ (ဣတိ-ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနံ-မည်၏၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ တသ္မာ-ထိုတဏှာဟူသော ဝါနမှ၊ နိဂ္ဂတံ-ထွက်မြောက်ပြီး၊ ဣတိ-ကြောင့်၊

အဓိမုတ္တနဋ္ဌေန။ ။အနိဂ္ဂဟိတက္ခန္ဓနသင်္ခါတေန-(မနိပ်အပ်-မချုပ်ချယ်အပ်တဲလွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် ပြေးဝင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော) ယထာသုခံ ပဝတ္တေနဋ္ဌေန-ဋီကာ၊ ... အပရိဗန္ဓဘာဝေန-(ပိတ်ဆို့ နှောက်ယှက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) နိရာသကာ-(ရွံရှာခြင်း မရှိသည်လည်းကောင်း၊) အာရမဏေ အဘိရတိဘာဝေနစ ပဝတ္တိ-(အလွန်မွေ့လျော်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း) အဓိမုတ္တနဋ္ဌော-အနု၊ ဤဋီကာများအလို “အဓိမုတ္တိ-အာရုံ၌ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် သက်ဝင်တတ်သော သမာဓိ”ဟု ပေး၊ နောက်နည်း၌ကား မုစဓာတ်သည် လွတ်ခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ဤအလို “ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ ကောင်းစွာ လွတ်မြောက်တတ်သော သမာပတ်”ဟု ပေး။

နိဗ္ဗာန်-မည်၏။ တတ္ထ-ထိုသမာပတ် နိဗ္ဗာန်တို့တွင်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော-
တို့ကို၊ သယံ-မိမိတို့ကိုယ်တိုင်၊ ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသေတိ-ဝယ်ခွာအပ်ပြီးသော
ကိလေသာတို့မှ၊ ဝိမုတ္တတ္တာ-လွတ်မြောက်ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိမုတ္တိတိ-
ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ နိဗ္ဗာန် ပန-နိဗ္ဗာန်ကိုကား၊ သဗ္ဗကိလေသေတိ-
တို့မှ၊ အစန္တ-စင်စစ်၊ ဝိမုတ္တတ္တာ-လွတ်မြောက်ပြီးအဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိမုတ္တိတိ-
ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ။

☰

၁၃၈၂။ ။မဂ္ဂသမဂီဿ ဉာဏန္တိ -ကား၊ စတ္တာရိ-န်သော၊ မဂ္ဂဉာဏာ
နိ-မဂ်ဉာဏ်တို့တည်း၊ ဖလသမဂီဿဉာဏန္တိ -ကား၊ စတ္တာရိ-န်သော၊ ဖလ
ဉာဏာနိ-တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထိုမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့တွင်၊ ပဌမမဂ္ဂဉာဏ်-
ပဌမမဂ်ဉာဏ်သည်၊ ပဉ္စကိလေသေ-ငါးပါးသော ကိလေသာတို့ကို၊ ခေပေန္တိ-
ကုန်စေလျက်၊ နိရောဓေန္တိ-ချုပ်စေလျက်၊ ဝုပသမေန္တိ-ငြိမ်းစေလျက်၊ ပဋိပ္ပ
ဿမ္ဘေန္တိ-တစ်ဖန် ငြိမ်းစေလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ခယေဉာဏံ
နာမ-ခယေဉာဏ်မည်သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယမဂ္ဂဉာဏ်-ဒုတိယမဂ်ဉာဏ်
သည်၊ ပေ၊ ဇာတံ၊ တထာ-ထိုအတူ၊ တတိယမဂ္ဂဉာဏ်-တတိယမဂ်ဉာဏ်သည်
၊ပေ၊ ဇာတံ၊ တထာ-ထိုအတူ၊ စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏ် ပန-စတုတ္ထဖြစ်သော အရဟတ္တ
မဂ်ဉာဏ်သည်ကား၊ အဋ္ဌကိလေသေ-ရှစ်ပါးသော ကိလေသာတို့ကို၊ ပေ၊ ဇာတံ၊
[အနုသယနှင့်သံယောဇဉ်တို့ကို ပေါင်း၍ “ပဉ္စကိလေသေ” စသည်ဖြင့် ဆိုထား
သည်၊ “ပဉ္စကိလေသေ” စသည်တို့၏အရကို စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ လောကုတ္တရ
ကုသိုလ်အဖွင့် ပကိဏ္ဍကကထာ၌ ရှုပါ။]

ပန-ကား၊ တံတံ ဖလဉာဏံ-ထိုထို ဖိုလ်လေးပါး၌ဖြစ်သော ဉာဏ်သည်၊
တေသံတေသံ ကိလေသာနံ-ထိုထိုကိလေသာတို့၏၊ ခိဏန္တေ -ကုန်ပြီးသည်
တို့၏အဆုံး၌၊ ဝါ-ကုန်ပြီးသောကိလေသာတို့၏အဆုံးဖြစ်သော အစကာလ၌၊
နိရုဒ္ဓန္တေ-ချုပ်ပြီးသည်တို့၏အဆုံး၌၊ ဝုပသမေန္တေ-ငြိမ်းအေးပြီးသည်တို့၏အဆုံး၌၊
ပဋိပ္ပဿမ္ဘေန္တေ-တစ်ဖန် ငြိမ်းအေးပြီးသည်တို့၏အဆုံး၌၊ အနုပ္ပါဒန္တေ-
နောင်တစ်ဖန် ဥပါဒ်ခြင်းမရှိသည်တို့၏အဆုံး၌၊ အပ္ပဝတ္တန္တေ-နောင်တစ်ဖန်
ဖြစ်ခြင်း မရှိသည်တို့၏အဆုံး၌၊ ဝါ-အဆုံးဖြစ်သော အစကာလ၌၊ ဥပ္ပန္တံ-
ဖြစ်ပြီး၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနုပ္ပါဒေဉာဏံနာမ-မည်သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီး၊ ဣတိ-
အပြီး တည်း၊ အဋ္ဌသာလိနိယာ-သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယ-၌၊ ဝါ-တွင်၊
နိက္ခေပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-နိက္ခေပကဏ္ဍ၏အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ခိဏန္တေ ။ ။ခိဏာနံ-ကုန်ပြီးသော ကိလေသာတို့၏+အန္တော-အဆုံးသည်၊
ခိဏန္တော-ဆုံး၊ (တစ်နည်း) ခိဏာနံ-တို့၏+အန္တော-အဆုံးဖြစ်သော အစကာလတည်း၊
ခိဏန္တော-လ၊ ဤသို့ဋီကာ၌ နှစ်နည်းပြ၏။

နိက္ခေပကဏ္ဍအဖွင့် ပြီးပြီ။

အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ အဖွင့်

တိကအတ္ထုဒ္ဓါရ

၁၃၈၄။ ။ ဣဒါနိ-နိက္ခေပကဏ္ဍကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ နိက္ခေပကဏ္ဍာနန္တရံ-နိက္ခေပကဏ္ဍ၏ အခြားမဲ့၌၊ ထပိတဿ-ဟောထားတော်မူအပ်သော၊ (ဝါ-သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့သည် ထားအပ်သော၊) အဋ္ဌကထာကဏ္ဍဿ-အဋ္ဌ ကထာကဏ္ဍ၏၊ ဝဏ္ဏနာက္ကမော-ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်၊ အနုပ္ပတ္တော-လျော်စွာ ရောက်လာပြီ၊ ပန+ပရိဟာရ ပေ၊ အံ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤကဏ္ဍသည်၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍနာမ-မည်သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ တေပိဋကဿ-ပိဋကသုံးပုံဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနဿ-ဘုရားစကားတော်၏၊ အတ္ထံ-အနက်အရကောက်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်၍၊ ထပိတတ္တာ-ထားတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဧတံ-ဤကဏ္ဍသည်၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍနာမ-မည်သည်၊ ဇာတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ-ချဲ့၊ [“ဟိ သစ္စံ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဟိ တံ ပါကဋ္ဌံ ကရောမိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ယောဇနာနှင့်ရှေးနိဿယတို့၌ စွဲ၏၊ တီသုပိ-သုံးပုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပိဋကေသု-ပိဋကတို့၌၊ အာဂတံ-လာသော၊ ဓမ္မန္တရံ-တရားအထူးကို၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍေနဝ-အဋ္ဌကထာကဏ္ဍဖြင့်သာ၊ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ-ပိုင်းခြား၍၊ ဝိနိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်၊) သုဝိနိစ္ဆိတံနာမ-ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်အပ်သည်မည်သည်၊ ဟောတိ၊ သကလေ-သော၊ အဘိဓမ္မပိဋကေ-၌၊ နယမဂ္ဂံ-နည်းကို သိကြောင်းအစဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာပကရဏေ-ပဌာန်းကျမ်းကြီး၌၊ ပဠာဒ္ဓါရံ-ပြဿနာ၏ အဖြေကို ထုတ်ပြခြင်းကိုလည်းကောင်း၊

အတ္ထံ ပေ၊ ထပိတတ္တာ။ ။ ဤဟိတ်ကိုကြည့်၍ “ကထိယတိ ဧတ္ထ ဧတေယ ဝါတိ ကထာ၊ အတ္ထဿ-ပိဋကသုံးပုံဖြစ်သော အနက်၏၊ ဝါ-ကို၊ ကထာ-ဆိုရာ ဆိုကြောင်းဖြစ်သော ကဏ္ဍတည်း၊ အဋ္ဌကထာ-ကဏ္ဍ၊ အဋ္ဌကထာစ+သာ+ကဏ္ဍံစာတိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ”ဟု ဝစနတ္ထပြု။

နယမဂ္ဂံ။ ။ “နယဂမနံ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ မဂ္ဂဓာတ်၏ဂတိအနက်ကို ဖွင့်သည်၊ “နည်းကို သိကြောင်းဖြစ်သော အစဉ်”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ ထိုနယဂမနကိုလည်း ဝိဘင်းမှစ၍ အောက်ငါးကျမ်းအတွက် “သုတ္တန္တဘာဇနီယာဒိ နယဂမနံ”ဟုလည်း ကောင်း၊ ပဌာန်းကျမ်းအတွက် “အနုလောမာဒိ နယဂမနံ”ဟုလည်းကောင်း နှစ်မျိုး ဖွင့်သည်၊ မှန်၏-ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ သုတ္တန္တဘာဇနီယစသော နည်းများကို ပြတော်မူ၏၊ ပဌာန်းပါဠိတော်၌ အနုလုံစသောနည်းများကို ပြတော်မူသည်။

ပဠာဒ္ဓါရံ ဂဏနာစာရံ။ ။ တိက်တစ်ခုလျှင် ပြဿနာလေးဆယ့်ကိုးခုစီ ရှိ၏၊ ဒုက်တစ်ခုလျှင် ပြဿနာကိုးခုစီ ရှိ၏၊ ထိုပြဿနာတို့တွင် ဖြစ်သင့်သော အနက်ရှိရာ ပြဿနာ၏အဖြေကို ထုတ်ပြခြင်းကို “ပဠာဒ္ဓါရံ”ဟု ခေါ်၏၊ [အတ္ထတော သမ္ဘဝဿ

ဂဏနာစာရ-ဂဏန်းကိုဖြစ်ခြင်း၊ ထားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အသလ္လက္ခန္ဓန္တေနာပိ-မမှတ်သားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍတောယေဝ-မှသာ၊ ဝါ-နှင့်သာ၊ သမာနေတုံ-အတူပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ [ကရဇာတ်၏ အနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ “သမာနံ ကာတုံ”ဟု ဖွင့်ကြသည်။]

ပန-ပဟာရေ၊ ပေ၊ အံ၊ ဧတံ-ဤ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍသည်၊ ကုတော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မှ၊ ပဘဝံ-စ၍ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ [နောက်အဖြေကို ကြည့်၍ “ကုတောပဘဝံ”ကို “အဘယ်မှစ၍ ဖြစ်သနည်း”ဟု သမာသ်ပုဒ်လည်း ကြံကြသည်။] (ဧတံ-ဤအဋ္ဌကထာကဏ္ဍသည်၊) သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘဝံ-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်ဟူသော အစအမွန်ရှိ၏၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော-သည်၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသော၊ အတ္ထေနော-၏၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ-အတူနေတပည့်အား၊ ဝါ-သည်၊ နိက္ခေပကဏ္ဍေ-၌၊ အတ္ထုဒ္ဓါရံ-အနက်အရကောက်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို၊ သလ္လက္ခေတုံ-မှတ်သားခြင်းငှာ၊ အသက္ခောန္တဿ-မစွမ်းနိုင်သသော်၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ-ကို၊ ကထေတွာ-ဟော၍၊ အဒါသိ-ပေးတော်မူပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ (သာရိပုတြာ ဟောပေးသည်ဟူသော စကားကို၊) မဟာအဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်ပြီး၍၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ်သော စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ (ကံ၊) အဘိဓမ္မောနာမ-အဘိဓမ္မာမည်သည်၊ သာဝကဝိသယော-သာဝက၏အရာသည်၊ န-မဟုတ်၊ သာဝကဂေါစရော-သာဝက၏ကျက်စားရာသည်၊ န-မဟုတ်၊ ဒေသ-ဤအဘိဓမ္မာသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယော-ဘုရားရှင်၏အရာတော်တည်း၊ ဗုဒ္ဓဂေါစရော-ဘုရားရှင်၏ကျက်စားရာတော်တည်း။

[“သို့ဖြစ်လျှင် အရှင်သာရိပုတြာနှင့် လုံးဝမ ဆိုင်တော့ပြီလော”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဓမ္မသေနာပတိ”စသည် မိန့်၊ ပန-ဆက်၊ ဓမ္မသေနာပတိ-သည်၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကေန-သည်၊ ပုစ္ဆိတော-မေးအပ်သည်၊ (ဟုတွာ၊) တံ-ထိုအတူနေတပည့်ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်သို့၊

ပဉ္စဿ ဝိသဇ္ဇနဝသေန ဥဒ္ဓရဏံ၊-အနု၊] ထို ပြဿနာတို့၌ပင် “ဟေတုယာ နဝ” စသည်ဖြင့် ရထိုက်သော ဂဏန်းသင်္ချာထားခြင်းကို “ဂဏနာစာရ”ဟု ခေါ်၏၊ [“ဂဏနာယ-ကို+စာရဏံ-ဖြစ်စေခြင်း၊ ဝါ-ထားခြင်း၊ ဂဏနာစာရော-ခြင်း။]

အတ္ထုဒ္ဓါရံ။ ။ဤပါဠိတော်၌ “စတုသု ဘူမိသု ကုသလံ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ၊ ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တပ္ပာဒါ၊ ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူထား၏၊ တို့ကြောင့် “ဤမည်သော စိတ္တပ္ပာဒ်စသောအနက် (တရားသဘော) တို့သည် ကုသိုလ်စသည်တို့မည်၏”ဟု တရားသဘောအနက်ကို တို့+ထုတ်ပြခြင်းကို “အတ္ထုဒ္ဓါရံ”ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ၊ [အတ္တာနံ+ဥဒ္ဓါရော အတ္ထုဒ္ဓါရော။]

ဂန္ဓာ-သွား၍၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-အား၊ ကထေသိ-လျှောက်ပြီး၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-အား၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ-ကို၊ ကထေတွာ-ဟောတော်မူ၍၊ အဒါသိ-ပေးတော်မူပြီး၊ ကထံ-အဘယ်သို့ ပေးတော်မူသနည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆိ-မေးတော်မူပြီး၊ ကုသလာဓမ္မာနာမ-ကုသိုလ်တရားတို့မည်သည်၊ ကတမေတိ-အဘယ်တို့နည်းဟူ၍၊ သလ္လကေသိ-မှတ်ထင်သနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အထ-မေးတော်မူရာ၊ နိဝိအခါ၌၊ တုဏှိဘူတဿ-ဆိတ်ဆိတ်နေသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အဿ-ထိုရဟန်းအား၊ (ကထေတွာ အဒါသိ၌ စပ်) မယာ-သည်၊ ကတမေ ပေ၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိတိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဘူမိဘောဒတော-ဘုံအပြားအားဖြင့်၊ ယံကုသလံ-ကို၊ ဒဿိတံ-ပြတော်မူအပ်ပြီး၊ သဗ္ဗမ္မိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ စတုသု ဘူမိသု-လေးပါးသောဘုံတို့၌၊ တံ ကုသလံ-ထိုကုသိုလ်ဟူသော၊ ဣမေဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်၊ ကုသလာ နန-ကုသိုလ်တို့မဟုတ်လော၊ ဣတိ ဣမိနာနယေန-ဖြင့်၊ ကဏ္ဍိကံ ကဏ္ဍိကံ-အစုအစုကို၊ ဃဋ္ဌဃဋ္ဌ-အပေါင်းအပေါင်းကို၊ ဂေါစ္ဆကံ ဂေါစ္ဆကံ-အပြတ်အပြတ်ကို၊ ကတွာ၊ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန-ရသင့်သောအနက်သဘောတို့ကို ထုတ်ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကုသလာဒိဓမ္မေ-ကုသိုလ် အစရှိသောတရားတို့ကို၊ ဒဿန္တော-ပြတော်မူလျက်၊ ကထေတွာ-ဟောတော်မူ၍၊ အဒါသိ-ပေးတော်မူပြီး၊ (“ဣတိ-ထို့၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီး၊ ဤသို့ “ကိ”အမေးကို ပြန်လှည့်ဖို့ရန် ထည့်ပါ။)

နန ပေ၊ အဒါသိ။ ။ဤနနကို ယောဇနာ၌ “ဒဿိတံ နန”ဟု တွဲ၏။ ယံ၏ ရှေ့ကနေသော နနသည် တံ၏နောက်၌သာ တွဲသင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ “ကုသလာ နန”ဟု တွဲလိုက်ပါသည်။ ထို့ပြင် သဗ္ဗမ္မိ တံ ကုသလံကိုလည်း “ကတွာ”၌ စပ်လေ၏။ “စတုသု ဘူမိသု ကုသလံ၊ ဣမေဓမ္မာ ကုသလာ”ကား ပါဠိတော်စကားတည်း။ ထိုပါဠိတော်စကားကို ဣတိကျော်၍ စပ်သည်မှာ ထုံးစံမဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဤနိဿယ၌ ဣတိအတွင်းမှာသာ စပ်ပါသည်။

ကဏ္ဍိကံ။ ။ဣတ္ထိလိနိ ကဏ္ဍိကသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန် (၈၇၅)၌ လာသည့် အကိင်း ကြာဓေအိမ် (ကြာစွယ် ကြာအချက်)အိမ်၏ အထွဋ်အနက်တို့ကို ဟော၏။ ကြာဓေအိမ်၌ ကြာဓေတွေ စုပေါင်းနေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အိမ်၏အထွဋ်၌ အခြင်ရနယ်များ စုပေါင်းနေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တရားတွေ၏စုပေါင်းခြင်းကို “ကဏ္ဍိကာ”ဟု သဒ္ဓါသူပစာတင်၍ ဆိုထားသည်။ ဒုတိယာဝိဘတ်ကား ကြိယာဝိသေသနတ္ထတည်း။ အားလုံးအနက်တို့၌ နှံ့စေခြင်းငှာ ဝိစ္ဆာလည်းဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ရာသိရာသိဝသေန သဟဂန္ဓေတွာ”ဟု ဖွင့်သည်။ [စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍအစတိက-ဒုကတို့ကို ပိုင်းခြားပြရာ အခန်း၌ကား ကဏ္ဍိကာ၏အနက်ကို တစ်မျိုးဖွင့်ခဲ့သည်။] ဃဋ္ဌာ၊ ဂေါစ္ဆကသဒ္ဓါတို့လည်း အပေါင်းအစု အနက်ဟောပင်တည်း။

တတ္ထ-ထိုစတုသုဘူမိသု အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်၊ စတုသုတိ-ကား၊ [အချို့ စာအုပ်၌ “စတုသု ဘူမိသုတိ” ဟု ရှိ၏၊] ကာမာဝစရ၊ ပေ၊ အပရိယာပနွာသု- ကာမာ ဝစရဘုံ၊ ရူပါဝစရဘုံ၊ အရူပါဝစရဘုံ၊ အပရိယာပနွာဘုံဟူကုန်သော၊ [ဘူမိသု၌ စပ်၊ အပရိယာပနွာဘုံဟူသည် လောကုတ္တရာဟူသော အဝတ္ထာတုံ တည်း၊ ကုသလံတိ-ကား၊ ဖဿာဒိဘောဒံ-ဖဿအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ကုသလံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊) [စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍတုန်းက “ဖဿော ဟောတိ” စသည် ကို ရည်ရွယ်၍ ဖဿာတိဘောဒံဟု ဆိုသည်၊] ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ- ကား၊ သဗ္ဗေပိ-နိသော၊ တာသုတာသုဘူမိသု-ထိုထိုဘုံတို့၌၊ ဝုတ္တော-ဟောတော် မူအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဖဿောဒယော-ဖဿ၏အစရှိကုန်သော၊ ဣမေဓမ္မာ- ဤတရားတို့သည်၊ ကုသလာနာမ-ကုသိုလ်ထို့မည်၏။

၁၃၈၅။ ။ပန-ကား၊ အကုသလာနံ-တို့၏၊ ဘူမိဝသေန-ဘုံတို့၏ အပြားဖြင့်၊ ဘောဒါဘာဝတော-အပြား၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒွါဒသ အကုသလံ စိတ္တုပ္ပာဒါတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ=မူပြီး၊ [“ဘုံမထည့်ဘဲ ဟောတော်မူသည်” ဟုလို၊] တတ္ထ-ထိုဒွါဒသ အကုသလံစိတ္တုပ္ပာဒါဟူသော ပါဠိ၌၊ ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥပ္ပာဒေါ-မည်၏၊ စိတ္တမေဝ-စိတ်သည်ပင်၊ ဥပ္ပာဒေါ-ဖြစ်သောတရားတည်း၊ စိတ္တုပ္ပာဒေါ- စိတ်သည်ပင် ဖြစ်တတ်သောတရား၊ စ-ဆက်၊ ဧတံ-ဤစိတ္တုပ္ပာဒေါ ဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ ဒေသနာသီသမေဝ-ဒေသနာ၏ဦးခေါင်းသာတည်း၊ ပန- ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့၊ ရာဇာ-သည်၊ အာဂတော-လာပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော- ဆိုအပ်သော်၊ (ဆိုအပ်ရာ၌၊) အမစ္စာဒီနံပိ-အမတ်အစရှိသူတို့၏လည်း၊ အာဂမနံ-လာခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ စိတ္တုပ္ပာဒါတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်သော်၊

စိတ္တုပ္ပာဒေါ။ ။ဋီကာနည်းကို ဋီကာ၌ ရှုပါ၊ “ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဥပ္ပာဒေါ၊ စိတ္တ မေဝ+ဥပ္ပာဒေါ စိတ္တုပ္ပာဒေါ” ဤ အဋ္ဌကထာနည်းအရ ဖြစ်သောစိတ်သာ တိုက်ရိုက် ရ၏၊ ပဓာနနည်းတည်း၊ ယှဉ်ဘက်စေတသိက်များကား အပဓာန (နောက်လိုက်)အဖြစ် ဖြင့်သာ ရသည်၊ စိတ္တ+ဥပ္ပာဒနစ်ပုဒ်ကို အပြန်အလှန် ဝိသေသနလုပ်၍ “စိတ္တဟူသော ဝိသေသနဖြင့် စိတ်မှတစ်ပါး အခြားသောဖြစ်တတ်သော ရုပ်တရားများကို တား မြစ်၏၊ ဥပ္ပာဒဟူသောဝိသေသနဖြင့် မဖြစ်သောစိတ်ကို တားမြစ်၏” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ [အဋ္ဌကထာယံ ပန၊ ပေ၊ ဥပ္ပာဒဂ္ဂဟဏံ၊-ဋီကာ။

တစ်နည်း။ ။စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍ၌ “စိတ္တံ ဥပ္ပနံ ဟောတိ” ဟု ဟောတော်မူခဲ့သည့် အတိုင်း စိတ်၏ဥပ္ပဇ္ဇနကအဖြစ်က ထင်ရှားပြီးဖြစ်သောကြောင့် “စိတ္တမေဝ ဥပ္ပာဒေါ- စိတ်သည်ပင်+ဖြစ်သောတရား” ဟု ဆိုသည်၊ ဤအလို “ဥပ္ပာဒ” ဟူသော ဝိသေသန သည် ဘူတကထန ဝိသေသနတည်း၊ ရှေးနည်း၌ကား နှစ်ပုဒ်လုံးပင် အပြန်အလှန် ဗျဝဇ္ဇေဒက ဝိသေသနများတည်း၊ [စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေဝါ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊-ဋီကာ။]

(စိတ်ကိုခေါင်းတပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော်၊) တေဟိ-ထိုစိတ်တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ-ယှဉ်ဘက်ရားတို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ဝုတ္တာဝ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော တိက်ဒုက်တို့၌၊ စိတ္တုပ္ပါဒဂ္ဂဟဏေန-စိတ္တုပ္ပါဒ်သဒ္ဓါဖြင့်၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ-သမ္ပယုတ္တတရားနှင့် တကွဖြစ်သော၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဂဟိတံ-ယူတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣတော-ဤဒွါဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါဟူသော ပုဒ်မှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ စတုသု၊ ပေ၊ အာဒိနံ-အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗေသံဝိ-နံသော၊ တိကဒုကဘာဇနီယ ပဒါနံ-တိက်ဒုက်တို့ကို ဝေဖန်ကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏၊ အတ္ထော-အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒနာတ္တိကာဒိသု-ဝေဒနာတိက် အစရှိသည်တို့၌၊ သုခါဒိနံ-သုဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ န ဝတ္ထုဗ္ဗတာစ-သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာစသည်ဖြင့် မဆိုထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (တိက်မုတ်ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊) ဟေဋ္ဌာ-အောက်စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ပါဠိယတ္တံ-ပါဠိတော်၏အနက်ကို၊ ဝိမံသိတွာ-စူးစမ်း၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ပန-ကား၊ ဝိသေသမတ္တမေဝ-အထူးမျှကိုသာ၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့၊ [“ပန-အထူးကား”ဟု ရှေးနိဿယ၌ ပေး၏။]

၁၄၂၀။ ။တတ္ထ-ထိုတိက်တို့တွင်၊ တာဝ-မဂ္ဂါရမဏတိက် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ [ဝိသေသတိက်တို့တွင် ပရိတ္တာရမဏတိက်၏နောက်၌ မဂ္ဂါရမဏတိက်ကို ဖွင့်လိမ့်မည်၊] (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ) ပရိတ္တာရမဏတိကော-၌၊ သဗ္ဗော၊ ပေ၊ ဝိပါကောတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ-ဒွေ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့သည်၊ စက္ခုပသာဒါဒယော-စက္ခုပသာဒ အစရှိသောဝတ္ထုရုပ်တို့ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ နိယမေနေဝ-အမြဲ အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိ ဘေဒ-ဣဋ္ဌအနိဋ္ဌ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ ရူပ၊ ပေ၊ ဓမ္မေ-ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတရားတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရိတ္တာရမဏာနိ-ပရိတ္တာရမဏတို့မည်၏၊ (ကာမတရားဟူသော အာရုံရှိသော စိတ်တို့မည်၏။)

ပန-ကား၊ ကုသလာကုသလဝိပါကာ-ကုသလဝိပါကံ အကုသလဝိပါကံ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-နံသော၊ မနောဓာတုယော-မနောဓာတ်တို့သည်၊ (သမ္ပဋိမျိုးဒွေးကို ဆိုသည်၊) ဟဒယဝတ္ထု-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ-စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသည်တို့၏၊ အနန္တရာ-အခြားမဲ့၌၊ နိယမတော-အမြဲအားဖြင့် ရူပါဒိနေဝ-ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံတို့ကိုသာ၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရိတ္တာရမဏာ-တို့မည်၏၊ ကုသလဝိပါကာဟေတုက မနောဝိညာဏဓာတု-ကုသလဝိပါကံ အဟိတံ မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူသော၊ သောမနဿ သဟဂတာ-သောမနဿသဟဂုတ်သန္တိ ရဏစိတ်သည်၊ ပဉ္စဒွါရေ-ပဉ္စဒွါရ၌

သန္တိရဏာဝသေန-သန္တိရဏကိစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆသု-န်သော၊
ဒွါရေသု-တို့၌၊ တဒါရမဏာဝသေန-တဒါရုံကိစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
ဣတိ-သို့၊ နိယမတော-အားဖြင့်၊ ရူပါဒိနိ-ရူပါရုံအစရှိကုန်သော၊ ဆ-န်
သော၊ ပရိတ္တာရမဏာနေဝ-ကာမအာရုံတို့ကိုသာ၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တတိ-၏၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရိတ္တာရမဏာ-ပရိတ္တာရမဏမည်၏။

ကုသလာကုသလ ၊ပေ၊ ဓာတုဒွယံ-ကုသလဝိပါကံ အကုသလဝိပါကံ
အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ် နှစ်ဝါးအပေါင်းသည်၊ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သန္တိ
ရဏနှစ်ပါးကို ဆိုသည်။) ပဉ္စဒွါရေ-၌၊ သန္တိရဏာဝသေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊
ဆသု၊ ဒွါရေသု-တို့၌၊ တဒါရမဏာဝသေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိယမတော-
အားဖြင့်၊ ရူပါဒိနိ-န်သော၊ ဆ-န်သော၊ ပရိတ္တာရမဏာနေဝ-တို့ကိုသာ၊
အာရဗ္ဗ ပဝတ္တတိ၊ ပဋိသန္ဓဝသေန-ဖြင့်၊ ပဝတ္တမာနမ္ပိ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊
ပရိတ္တံ-ကာမအာရုံဖြစ်သော၊ ကမ္မံ (ဝါ)-ကံမူလည်းဖြစ်သော၊ ကမ္မနိမိတ္တံ (ဝါ)-
ကမ္မနိမိတ်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဂတိနိမိတ္တံ ဝါ-သော၊ အာရမဏံ ကရောတိ၊
ပဝတ္တိယံ-ပဝတ္တိအခါ၌၊ ဘဝဂံဝသေန-ဘဝင်ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
ပရိယောသာနေ-အဆုံး၌၊ စုတိဝသေန-စုတိကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
ပဝတ္တမာနမ္ပိ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ဘဒေဝ-ထိုပရိတ္တဖြစ်သော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊
ဂတိနိမိတ်အာရုံကိုသာ၊ အာရမဏံ ကရောတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရိတ္တာရမဏံ-
မည်၏၊ [ဤသို့ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိကိစ္စအတွက် ထူးသောကြောင့်
ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏနှစ်ပါးကို သောမနဿသန္တိရဏမှ ခွဲ၍ပြသည်။]

ပန-ကား၊ အဋ္ဌ-န်သော၊ သဟေတုကဝိပါကစိတ္တုပ္ပါဒါ-သဟိတ်ဝိပါကံ
စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤဥပေက္ခာသန္တိရဏ နှစ်ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယေ
နေဝ-ဖြင့်သာ၊ တဒါရမဏာဝသေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓိဘဝင်စုတိ
ဝသေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိတ္တဓမ္မယေဝ-ကာမတရားတို့သာ၊ အာရဗ္ဗ
ပဝတ္တန္တိ၊ ကြိယမနောဓာတု-ကြိယမနောဓာတ်သည်၊ (ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းကို
ဆိုသည်။) ပဉ္စဒွါရေ-၌၊ ရူပါဒိနိ-ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ
ပဝတ္တတိ၊ သောမနဿ ၊ပေ၊ ဓာတု-သောမနဿသဟဂုတ် အဟိတ်ကြိယ
မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ (ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်ကို ဆိုသည်။) ဆသု၊ ဒွါရေသု-
တို့၌၊ ပစ္စုပ္ပန္နသု-ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ မနောဒွါရေ-၌၊ အတိတာ
နာဂတေပိ-အတိတ် အနာဂတ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပရိတ္တေ-ကာမ တရားဖြစ်
ကုန်သော၊ ရူပါဒိဓမ္မယေဝ-ရူပါရုံအစရှိသော တရားတို့ကိုသာ၊ အာရဗ္ဗ-
၍၊ ခိဏာသဝါနံ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ပဟဋ္ဌာကာရံ-ရွှင်လန်းခြင်းဟူသော
အခြေအရာကို၊ ကုရုမာနာ-ပြုလျက်၊ ပဝတ္တတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရိတ္တာ
ရမဏာ-မည်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပဉ္စဝီသတိ-နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော၊ ဣမေ
စိတ္တုပ္ပါဒါ-ဤစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို၊ ဧကန္တေန-ဧကန်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ပရိတ္တာ

ရမဏာတိ-ကာမတရားဟူသော အာရုံရှိကုန်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-နံ၏။ [ဤနှစ်ဆယ့်ငါးသည် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း အာရမဏသင်္ဂဟ၌ “ပဉ္စဝိသ ပရိတ္တမိ” အရ ပြုအပ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ပင်တည်း။

၁၄၂၁။ ။[မဟဂ္ဂတာရမဏတရားတို့ကို ပြလို၍ “ဝိညာဏဉ္စ” စသည် မိန့်၊] ဝိညာဏဉ္စ ၊ပေ၊ ဓမ္မာ-ဝိညာဏဉ္စယတနတရား၊ နေဝသညာနာသညာယတနတရားတို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ ဟေဋ္ဌိမံ-အောက်၌ဖြစ်သော၊ သမာပတ္တိ-သမာပတ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တနတော-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ မဟဂ္ဂတာရမဏာ-မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။ [သင်္ဂြိုဟ်၌ “ဆ စိတ္တာနိ မဟဂ္ဂတေ” အရပင်တည်း။] မဂ္ဂလဓမ္မာ-မဂ်တရားဖိုလ်တရားတို့သည်၊ နိဗ္ဗာနာရမဏတ္တာ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပမာဏာရမဏာ-အပ္ပမာဏတရားဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။ ...[“အဋ္ဌ နိဗ္ဗာန ဂေါစရေ” အရပင်တည်း။]

☞

ကုသလတော-ကုသိုလ်မှ၊ ဝါ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော-လေးပါးသော ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ကြိယတော-မှ၊ ဝါ-နံသော၊ စတ္တာရော-လေးပါးသော ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-နံသော၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တ စိတ္တုပ္ပါဒါ-ကိုသည်၊ သေက္ခ ပုထုဇ္ဇန ခိဏာသဝါနံ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အသက္ကစ္စဒါန ပစ္စဝေက္ခဏ ဓမ္မဿဝနာဒီသု-လေးလေးစားစား မပြုမူ၍ ပေးလှူရာအခါ၊ တရားကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၊ တရားနာရာအခါ အစရှိသည်တို့၌၊ ကာမာဝစရဓမ္မေ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိကာလေ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ပရိတ္တာရမဏာ-ကာမတရားဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။ (သေက္ခ ၊ပေ၊ ခိဏာသဝါနံ-တို့၏၊) အတိပဂုဏာနံ-အလွန် အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးကုန်သော၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ-ပဌမဈာန်အစရှိသည်တို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ-ဆင်ခြင်ရာအခါ၌၊ မဟဂ္ဂတာ

ခိဏာသဝါနံ။ ။“ရဟန္တာတို့၏ အသက္ကစ္စဒါနစသည် ပြုရာအခါ မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့် ကာမတရားတို့ကို အာရုံပြုရာဝယ် “ပရိတ္တာရမဏ ဖြစ်၏” ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်ကို အသက္ကစ္စဒါနစသည်ဟု မှတ်ရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-ထိုဒါနစသည်ကို လေးလေးစားစား မပြုခြင်းကို အသက္ကစ္စဒါနစသည်ဟု မှတ်ပါ။ “လေးလေးစားစားမပြု” ဟူရာ၌လည်း ပျင်းရိ၍ မပြုခြင်းဟု မမှတ်ရ၊ “အားထုတ်မှုကြောင့်ကြမှု မပြုခြင်း” ဟုသာ မှတ်ပါ။ အသက္ကစ္စကို “ပစ္စဝေက္ခဏ၊ ဓမ္မဿဝနတို့၌လည်း ယှဉ်ပါစေ၊ “ခိဏာသဝါနံ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ဋီကာ၊] ပုထုဇဉ် သေက္ခတို့၌ကား ပျင်းရိခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းစသည်ကြောင့်လည်း အသက္ကစ္စဒါနစသည် ဖြစ်နိုင်၏။

အတိပဂုဏာနံ။ ။အလွန် အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသောဈာန်ကို ဆင်ခြင်ရာ၌ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြင့်လည်း (အလွန် ဂရုမစိုက်ရဘဲ၊ လေးလေးစားစား မပြုရဘဲ) ဆင်ခြင်နိုင်ကြောင်းကို သိစေလို၍ “အတိပဂုဏာနံ” ဟု ဆိုသည်။ “အတိပ

ရမဏာ-မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။ [ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်ဖြင့် မဟဂ္ဂုတ်တရားကို ဆင်ခြင်သည်။] ကသိဏနိမိတ္တာဒိ ပညတ္တိ ပစ္စဝေက္ခဏ ကာလေ-ကသိုဏ်းနိမိတ် အစရှိသောပညတ်ကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌၊ န ဝတ္တဗ္ဗာ ရမဏာ-ကာမ မဟဂ္ဂုတ် အပ္ပမာဏဟု မဆိုထိုက်သောအာရုံရှိကုန်၏။ (ပညတ် ဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။) [ကသိဏနိမိတ္တာဒိပညတ္တိဖြင့် ရှေးပညတ်ခန်း၌ “တိဏိ လက္ခဏာနိ” ဟုလည်းကောင်း၊ “အဟံ” စသည်ဟုလည်းကောင်း ပြခဲ့ သော ဥပါဒါပညတ်အားလုံးကို ဆိုသည်။]

အကုသလတော-အကုသိုလ်မှ၊ ဝါ-အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော- န်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တ စိတ္တုပ္ပါဒါ-တို့သည်၊ ပဉ္စပဏ္ဏာသာယ-ငါးဆယ့် ငါးပါးသော၊ ကာမာဝစရဓမ္မာနံ-တို့ကို၊ သတ္တော သတ္တောတိ-သတ္တဝါ သတ္တဝါဟူ၍၊ ပရာမသနံ၊ ပေ၊ ကာလေ-မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ရာအခါ၊ လွန်စွာ သာယာရာအခါ၊ လွန်စွာ နှစ်သက်ရာအခါ၌၊ ပရိတ္တာရမဏာ- ကုန်၏။ တေနောကာရေန-ထို ပရာမသနစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင်၊ သတ္တဝိသတိ-သော၊ မဟဂ္ဂတဓမ္မေ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိကာလေ-ဖြစ်ရာ အခါ၌၊ မဟဂ္ဂတာရမဏာ-မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။ ပဏ္ဏတ္တိ ဓမ္မေ-ပညတ်ထရားတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပဝတ္တနကာလေ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ သိယာ-ရံခါ၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏာ-ပရိတ္တ၊ မဟဂ္ဂုတ် အပ္ပမာဏဟု မဆိုထိုက် သောပညတ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။

ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာနံ-ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်စိတ်တို့၏၊ တေယေဝ ဓမ္မေ-ထိုတရားတို့ကိုပင်၊ အာရဗ္ဗ၊ ကေဝလံ-ပရာမသနမဖက်၊ သက်သက်၊ အဿာဒနာဘိနန္ဒနဝသေ န-လွန်စွာ သာယာခြင်း၊ လွန်စွာ နှစ်သက်ခြင်းတို့၏စွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တိယံ- ဖြစ်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တာနံ-ပဋိဃသမ္ပယုတ်စိတ်တို့၏၊ ဒေါမနဿဝသေန-ဒေါမနဿ၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ပဝတ္တိယံ-၌လည်းကောင်း၊) ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒဿ-၏၊ အနိဋ္ဌာနဂတဝသေန (အနိဋ္ဌာနဂတဝသေန-

ဂုဏဈာန်ကို ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြင့်သာ ဆင်ခြင်၏ဟု အမြဲသတ်မှတ်ခြင်းကို ပြသည်” ဟု မမှတ်ရ၊ ထိုအတိပဂုဏဈာန်များကို ဉာဏသမ္ပယုတ်က သာ၍ပင် ဆင်ခြင်နိုင် ပါသေး၏။ [အတိပဂုဏာနန္တိ ဝစနံ၊ ပေ၊ အတိပဂုဏာနန္တိ အာဒါ-ဋီကာ။]

ပဉ္စ ပေ၊ နန္ဒနကာလေ။ ။ကာမစိတ် ငါးဆယ့်လေးပါးနှင့် ရုပ်တရားတို့ကို “ပဉ္စပဏ္ဏာသ ကာမာဝစရဓမ္မ”ဟု ဆိုသည်။ ထို တရားတစ်မျိုးမျိုးကို ဒိဋ္ဌိဖြင့် “ပုဂ္ဂိုလ်-သတ္တဝါ-ငါးသူ”စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်မှု၊ သုံးသပ်မှုကို “ပရာမသန”ဟု ခေါ်၏။ ထို တရားတစ်မျိုးမျိုးကို ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် သောမနဿသဟဂုတ်ဖြစ်သော ရာဂဖြင့် သာယာမှုကို “အဿာဒန”ဟု ခေါ်၏။ ထို တရားတစ်မျိုးမျိုးကို ပီတိ ပြဋ္ဌာန်းသော တဏှာဖြင့် နှစ်သက်မှုကို “အဘိနန္ဒန”ဟု ခေါ်သည်။ [ပရာမသနန္တိ ဒိဋ္ဌိယာ ကိစ္စံ၊ အဿာဒနန္တိ သောမနဿရာဂဿ ကိစ္စံ၊ အဘိနန္ဒနန္တိ သပ္ပိတိက တဏှာယ ကိစ္စံ၊-ယောနော။]

မူကွဲ) ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ မရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ပဝတ္တိယံ-ဌ်လည်းကောင်း၊) ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ-ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏၊ ဝိက္ခေပဝသေန-ပျံ့လွင့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဝုပသမဝသေနစ-မငြိမ်သက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပဝတ္တိယံ-ဌ်လည်းကောင်း၊ ပရိတ္တံ၊ ပေ၊ ရမဏတာ-ကာမ တရား၊ မဟဂ္ဂုတ်တရား၊ ပညတ်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဧတေသု-ဤ၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အစရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင်၊ ဧကမေဓောပိ-တစ်ခုသောတရားသည်လည်း၊ အပ္ပမာဏာ-အပ္ပမာဏတရားတို့ကို၊ (လောကုတ္တရာတရားတို့ကို၊) အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ တသ္မာ၊ အပ္ပမာဏာရမဏာ-အပ္ပမာဏာ ရမဏတရားတို့သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်။

ကုသလတော-မှ၊ ဝါ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော-လေးပါးသော ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ကြိယတော-မှ၊ ဝါ-န်သော၊ စတ္တာရော-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-န်သော၊ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ စိတ္တုပ္ပါဒ်-တို့သည်၊ သေက္ခပုထုဇ္ဇနခိဏာသဝါနံ-တို့၏၊ သက္ကစ္စဒါန ပစ္စ ဝေက္ခဏ ဓမ္မဿသဝနာဒိသု-လေးလေးစားစား ပေးလှူခြင်း၊ တရားကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ တရားနာခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေ-အကြင် အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိ ကာလေ-၌၊ ပရိတ္တံ မဟဂ္ဂတ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏာ-ကာမ မဟဂ္ဂုတ် ပညတ် ဟူသောအာရုံရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပန-ကား၊ ဂေါတြဘုကာလေ-ဂေါတြဘု ကိစ္စတပ်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ [ဝေါဒါနံကိစ္စတပ်ရာအခါကိုလည်း၊ ဂေါတြဘု သဒ္ဓါဖြင့် ယူပါ၊] လောကုတ္တရာဓမ္မေ-တို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေစ-ဆင်ခြင်ရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ နေသံ-တို့ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏၊ အပ္ပမာဏာ ရမဏတာ-အပ္ပမာဏာရမဏတို့၏ အဖြစ်ကို၊ (အပ္ပမာဏအာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊) ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ပန-ဆက်၊ ယံ ဧတံ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ-အကြင် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန် သည်၊ (အတ္ထိ၊) တံ-ထို ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သည်၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္ထံ- သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထဈာန်လည်းကောင်း၊ အာကာသကသိဏစတုတ္ထံ- လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထံ-အနာဂတံသညာဏ စတုတ္ထ ဈာန်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကုသလတောပိ-ကုသိုလ်အားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ကြိယတောပိ-အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွါဒသဝိဓံ-တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ။

ဒွါသေဝိဓံ။ ။ဋီကာ၌ “ကုသလတောပိ၊ ပေ၊ စတုဝိသတိဝိတော ဝုတ္တာ ဟောတိ”ဟု ရှိ၏၊ တို့ကြောင့် ကုသိုလ်အတွက် သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္ထစသော တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ကြိယာအတွက် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးအားဖြင့် “နှစ်ဆယ့်လေးပါး ရှိသည်”ဟု ဆိုရာရောက်သည်ဟု မှတ်ပါ။

တတ္ထ-ထို တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော စတုတ္ထဈာန်တို့တွင်၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္ထ နာမ-သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထဈာန်မည်သည်၊ ဝါ-အလုံးစုံသော ဝိပဿနာ စသည်တို့၏အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်မည်သည်၊ ဝါ-အလုံးစုံသော ဝိပဿနာစသည်တို့ကြောင့် အကြောင်းရင်းအခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်မည် သည်၊ အဋ္ဌသု-န်သော၊ ကသိဏေသု-တို့၌၊ (ပဝတ္တံ-ဖြစ်သော၊) စတုတ္ထဈာန်- စတုတ္ထဈာန်တည်း၊ [အာကာသကသိုဏ်းနှင့် အာလောကသိုဏ်းကို ချန်၍ “အဋ္ဌသု ကသိဏေသု”ဟု ဆိုသည်၊] ဟိ-ချဲ့၊- (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ- ကြောင့်၊ တံ-ထို သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္ထဈာန်သည်၊ ဝိပဿနာယဝိ-ဝိပဿနာ ၏လည်း၊ ပါဒကံ-အခြေခံသည်၊ ဟောတိ၊ အဘိညာနံပိ-အဘိညာဉ်တို့၏ လည်းကောင်း၊ နိရောဓသာပိ-နိရောဓသမာပတ်၏လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋသာပိ- ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏လည်းကောင်း၊ ပါဒကံ၊ ဟောတိယေဝ-ဖြစ်သည်သာ၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

ပန-ကာ၊ အာကာသ၊ ပေ၊ စတုတ္တာနိ-အာကာသကသိုဏ်း၌ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်၊ အာလောကကသိုဏ်း၌ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်တို့သည်၊ ဝိပဿနာ ယဝိ-၏လည်းကောင်း၊ အဘိညာနမ္ပိ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋသာပိ-၏ လည်းကောင်း၊ ပါဒကာနိ-အခြေခံတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ နိရောဓပါဒကာနေဝ-

သဗ္ဗတ္ထ၊ ပေ၊ စတုတ္ထံ။ ။ “တံ ဟိ ဝိပဿနာယဝိ ပါဒကံ”စသော အကျယ် ကို ကြည့်၍ သဗ္ဗတ္ထ၌ ထသည် သာမိအနက်ဟောဟု သိသာ၏၊ “ဝိပဿနာစသော ထိုအလုံးစုံတို့၏ အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်”ဟူလို၊ (တစ်နည်း) ဝိပဿနာ စသော အကျိုးတရားတို့ကြောင့် အကြောင်းရင်းအခြေခံဖြစ်သည်ကို “သဗ္ဗတ္ထ ပါဒက”ဟု ဆိုသည်၊ ဤအလို ထပစ္စည်းသည် နိမိတ်အနက်ဟောတည်း၊-ဋီကာ၊ တေန သဗ္ဗေသု ဝိပဿနာဒီသု နိပ္ပာဒေတဗ္ဗေသုတိ အတ္ထော၊-အနု။]

ဆက်ဦးအံ့-ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းဖို့ရာ စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားလျှင် ဤစတုတ္ထဈာန်သည် ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်၏၊ အဘိညာဉ်ကိုဖြစ်စေဖို့ရာ စတုတ္ထ ဈာန်ကိုဝင်စားလျှင် အဘိညာဉ်ပါဒကဖြစ်၏၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ဖြစ်စေဖို့ရာ စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားလျှင် နိရောဓပါဒကဖြစ်၏၊ ဤစတုတ္ထဈာန်ကြောင့် ဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်ရသောအခါ ဗြဟ္မာဘဝဟူသော ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏အခြေခံဖြစ်၏၊ စတုတ္ထဈာန်၏ အကျိုးသည် ဤလေးမျိုးထက် ပို၍မရှိသောကြောင့် ဤလေးမျိုးကိုပင် “သဗ္ဗတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။

အာကာသ၊ ပေ၊ စတုတ္တာနံ။ ။ သင်္ဂြိုဟ်၌လာသော အာကာသကသိုဏ်း အာလောကကသိုဏ်းတို့၌ဖြစ်သော (အာရုံပြုသော) စတုတ္ထဈာန်တည်း၊ [အာကာသ ကသိဏေ+ ပဝတ္တံ+စတုတ္ထံ အာကာသကသိဏံ စတုတ္ထံ၊-ယောဇနာ၊] ထိုကသိုဏ်း နှစ်ပါးသည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မလာသောကြောင့် ရူပဈာန်မှ ဟုတ်ပါလေရဲ့လား ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၍ “တံ ဟိ ရူပါဝစရံ၊ န ဣတရံ”ဟု ဋီကာမိန့်သည်။

နိရောဓပါဒကတို့သည်သာ၊ န ဟောန္တိ၊ ဗြဟ္မ၊ ဝေ၊ စတုတ္ထာနိ-ဗြဟ္မဝိဟာရနှင့် ယှဉ်သော စတုတ္ထဈာန်၊ ထွက်သက် ဝင်သက်အာရုံ၌ ဖြစ်သောစတုတ္ထဈာန် တို့သည်၊ ဝိပဿနာယစေတ-၏လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ပါဒကာနိ ဟောန္တိ၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ အဘိညာနိ-တို့၏လည်းကောင်း၊ နိရောဓဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ပါဒကာနိ-တို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ တတ္ထ-ထိုတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော စတုတ္ထဈာန်တို့တွင်၊ ဒသဝိဒမ္မိ-ဆယ်ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ကသိဏဇ္ဈာန-ကသိုဏ်းအာရုံ၌ ဖြစ်သောဈာန် သည်၊ (န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏံနာမ၊ ဟောတိ၌ စပ်၊) ကသိဏပဏ္ဏတ္တိ-ကသိုဏ်း ပညတ်ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တတ္တာ-ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မ ဝိဟာရစတုတ္ထ-ဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထဈာန်သည်၊ သတ္တပဏ္ဏတ္တိ-သတ္တဝါပညတ် ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တတ္တာ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာနာပါနစတုတ္ထ-သည်၊ နိမိတ္တ-ထွက်သက် ဝင်သက်နိမိတ်ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တတ္တာ-ကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ပရိတ္တာဒိဝသေန-ပရိတ္တ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊ န ဝတ္တဗ္ဗဓမ္မာ ရမဏတော-မဆိုထိုက်သော ပညတ်ဓမ္မလျှင် အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နဝတ္တဗ္ဗရမဏံနာမ-နဝတ္တဗ္ဗာရမဏမည်သည်၊ ဟောတိ၊ [န ဝတ္တဗ္ဗ-ပရိတ္တ မဟဂ္ဂတ၊ အပ္ပမာဏဟု မဆိုထိုက်သော၊ အာရမဏံယဿာတိ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏံ၊ ထိုသို့ ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ အပ္ပမာဏဟု မဆိုထိုက်သောအာရုံဟူသမျှ ပညတ် အာရုံချည်းဖြစ်သည်။

ဣဒ္ဓိဝိစေတုတ္ထ-ဣဒ္ဓိဝိစေတုတ္ထဈာန်သည်၊ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာရမဏံ-ကာမ မဟဂ္ဂုတ်ဟူသော အာရုံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ကထံ-အဘယ်သို့၊ (ဟောတိ- နည်း၊) ဟိ-ချေ၊ တံ-ထို ဣဒ္ဓိဝိစေတုတ္ထဈာန်သည်၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ စိတ္တသန္နိဿိတံ-စိတ်၌မှီသည်ကို၊ ဣတ္တာ၊ အဒိဿမာနေန- မမြင်အပ်သော၊ ဝါ-မထင်ရှားသော၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ ဂန္တုကာမော-သွား လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ၊) စိတ္တဝသေန-ဖြင့်၊ ကာယံ-ကို၊ ပရိဏာမေတိ-ညွတ်စေ၏၊ မဟဂ္ဂတစိတ္တေ-မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌၊ သမောဒဟတိ-ကိုယ်ကို ကောင်းစွာထား၏၊

တံ ဟိ ယဒါ ဝေ၊ ဟောတိ။ ။ဣဒ္ဓိဝိစအဘိညာဉ်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို စိတ် ကဲ့သို့ လျင်မြန်၍ သူတစ်ပါးမမြင်နိုင်အောင် ဖန်ဆင်းလိုက်သောအခါ (၁) ရူပ စတုတ္ထဈာန်ကို အခြေခံပါဒကအဖြစ်ဖြင့် ဝင်စားရ၏၊ (၂) “ငါ၏ကိုယ်ထည်သည် စိတ်ကဲ့သို့ လျင်မြန်စေသတည်း”ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုရ၏၊ ထိုသို့ပြုမှုကို “စိတ္တဝသေန ကာယံ ပရိဏာမေတိ၊ မဟာဂ္ဂတစိတ္တေ သမောဒဟတိ သမာရောပေတိ”ဟု ဆိုသည်၊ (၃) ထို့နောက် စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားရ၏၊ (၄) ထို့နောက် အဘိညာဉ်စိတ် ဖြစ်၍ ကိုယ်သည် စိတ်ကဲ့သို့လျင်မြန်သော သူတစ်ပါးလည်းမမြင်နိုင်သော တန်ခိုး ဖြစ်၏၊ [ထိုလျင်မြန်သော ရူပကာယအာရုံကို တမင်လာ ကြိုးစားအားထုတ်မှုကြောင့် ရအပ်သောအာရုံဖြစ်၍ “ဥပယောဂလဒ္ဓံ”ဟု ဆိုသည်။

သမာရောပေတိ-ကောင်းစွာတင်သွင်း၏။ တဒါ-၌၊ ဥပယောဂလဒ္ဓံ-လုံ့လ ပယောဂကြောင့် ရအပ်သောကိုယ်သည်၊ အာရမဏံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ကတွာ-ဤသို့ပြု၍၊ ရူပကာယာရမဏတော-ရူပ ကာယဟူသော အာရုံရှိ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိတ္တာရမဏံ-ကာမတရားဟူသော အာရုံရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။

ယဒါ-၌၊ စိတ္တံ-ကို၊ ကာယသန္နိသိတံ-ကိုယ်၌ မှီသည်ကို၊ ကတွာ၊ ဒိဿမာနေန-မြင်အပ်သော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ဂန္ထကာမော (ဟုတွာ၊) ကာယဝသေန-ဖြင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပရိဏာမေတိ-ညွတ်စေ၏။ ပါဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ-ပါဒကဇ္ဈာန်စိတ်ကို၊ ရူပကာယေ-၌၊ သမောဒဟတိ-၏။ သမောရောပေတိ-၏။ တဒါ၊ ဥပယောဂလဒ္ဓံ-လုံ့လပယောဂကြောင့် ရအပ် သော စိတ်သည်၊ အာရမဏံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ကတွာ-ဤသို့ ပြု၍၊ မဟဂ္ဂတစိတ္တာရမဏတော-မဟဂ္ဂုတ်စိတ်ဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ မဟဂ္ဂတာရမဏံ ဟောတိ။

[ဣဒ္ဓိဝိစေတုတ္ထဈာန်ကို အကျယ်ပြုပြီး၍ ဒိဗ္ဗသောတ စတုတ္ထဈာန်စသည်ကို အကျယ်ပြုလိုသောကြောင့် “ဒိဗ္ဗသောတ စတုတ္ထံ” စသည် မိန့်၊] ဒိဗ္ဗသောတ စတုတ္ထံ-ဒိဗ္ဗသောတစတုတ္ထဈာန်သည်၊ သဒ္ဓံ-သဒ္ဓါရုံကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပဝတ္တ တ္တာ-ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကန္တ ပရိတ္တာရမဏမေဝ-ဧကန် ကာမတရား ဟူသော အာရုံရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ၊) စေတော ပရိယညာဏစတုတ္ထံ- သည်၊ ပရိတ္တံ၊ ပေ၊ ရမဏံ-ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာတရားဟူသော အာရုံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ကထံ-အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ တံ-ထို စေတောပရိယညာဏစတုတ္ထဈာန်သည်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ကာမာဝစရ စိတ္တဇာနနကာလေ-ကာမာဝစရစိတ်ကို သိရာအခါ၌၊ ပရိတ္တာရမဏံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ရူပါဝစရ၊ ပေ၊ ကာလေ-ရူပါဝစရစိတ်၊ အရူပါဝစရစိတ်တို့ကို သိရာအခါ၌၊ မဟဂ္ဂတာရမဏံ ဟောတိ၊ မဂ္ဂဖလ ဇာနနကာလေ-မဂ်ဖိုလ်တို့ကို သိရာအခါ၌၊ အပ္ပမာဏာရမဏံ-အပ္ပမာဏတရားဟူသော အာရုံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို သိရာ၌၊ [ရှေးနိဿယ ၌ “ဧတ္ထ-ဤပုထုဇဉ် အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်” ဟု ပေး၏၊] ပုထုဇ္ဇနော-

ယဒါ စိတ္တံ၊ ပေ၊ အာရမဏံ ဟောတိ။ ။ဤနည်း၌ကား စိတ်ကို ကိုယ်၌ မှီသည်ကို ပြု၍ ဖန်ဆင်း၏။ အဓိဋ္ဌာနဝိထိဖြင့် “ငါ၏စိတ်အစဉ်သည် ရူပကာယကဲ့သို့ ဖြည်းနှေးပါစေသတည်း” ဟု ပြု၏။ ဤသို့ ပြုသည်ကို “စိတ်ကို ကိုယ်၌ထား၏” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ပြုမှုကြောင့် စိတ်ဖြစ်ပုံကား ထူးခြား၍ နှေးမသွားပါ။ သို့သော် အဘိညာဉ်အစွမ်းကြောင့် စိတ်လိုရာသို့ ကိုယ်ခန္ဓာ လိုက်ပါရသောအခါ စိတ်အစဉ်သည် ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်၍နေရကား စိတ်အစဉ်နှေးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာကိုလည်း အထင်အရှား မြင်နေရ၏။ [စိတ်ဟူသည်လည်း အဓိဋ္ဌာန်ကြောင်းဖြစ်သော စိတ်၏ အခြေခံ ဈာန်စိတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “မဟဂ္ဂတာရမဏံ” ဟု ဆိုသည်။]

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောတာပန္နဿ-သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ-ကို၊ န ဇာနာတိ-မသိနိုင်။ သောတာပန္နောဝါ-သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်မူလည်း။ သကဒါကာမိဿ-၏။ (စိတ္တံ န ဇာနာတိ) ဣတိဇဝံ-သို့၊ ယာဝ အရဟတော-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင်၊ (တစ်နည်း) အရဟတော-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယာဝ စိတ္တံ-စိတ်တိုင်အောင်၊ နေတဗ္ဗံ-ဆောင်ထိုက်၏။ အရဟာပန-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ စိတ္တံ-ကို၊ ဇာနာတိ၊ စ-ဆက်၊ အညောပိ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဥပရိမော-အထက်၌ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟေဋ္ဌမဿ-အောက်၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စိတ္တံ ဇာနာတိ) ဣတိ-သို့၊ အယံ ဝိသေသော-ဤအထူးကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။ [“စေတောပရိယညာဏလာဘီ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်က ပုထုဇဉ်၏စိတ်ကို သိနိုင်၏၊ ပေ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်က သကဒါဂါမိမှစ၍ အောက်အောက်ပုဂ္ဂိုလ် အားလုံး၏စိတ်ကို သိနိုင်၏”ဟူလို။]

ယထာကမ္မုပဂညာဏစတုတ္ထံ-သည်၊ ကာမာဝစရ ကမ္မဇာနနကာလေ-ကာမာဝစရကံကို သိရာအခါ၌၊ ပရိတ္တာရမဏံ ဟောတိ၊ ရူပါဝစရာ၊ ပေ၊ ကာလေ-ရူပါဝစရကံ အရူပါဝစရကံကို သိရာအခါ၌၊ မဟဂ္ဂတာရမဏံ ဟောတိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခညာဏစတုတ္ထံ-သည်၊ ရူပါရမဏတ္တာ-ရူပါရုံဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကန္တပရိတ္တာရမဏမေဝ (ဟောတိ) ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏစတုတ္ထံ-သည်၊ ပရိတ္တံ၊ ပေ၊ ရမဏံ-ကာမအာရုံ၊ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ၊ အပ္ပမာဏအာရုံ၊ နဝတ္တဗ္ဗအာရုံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ကထံ-အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း၊ ဟိ-ချေ၊ တံ-ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏစတုတ္ထဈာန်သည်၊ ကာမာ၊ ပေ၊ ကာလေ-ကာမာဝစရဓန္ဓာတို့ကို အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ရာအခါ၌၊ ပရိတ္တာရမဏံ

သောတာပန္နဿ စိတ္တံ။ - “ပုထုဇဉ်သည် သောတာပန်၏စိတ်ကို မသိနိုင်”ဟူရာ၌ “သောတာပန်၏သီးခြားဖြစ်သော မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်ကိုသာ မသိနိုင်”ဟု ဆိုလိုသည်။ ပရစိတ္တအဘိညာဉ်ရသော ပုထုဇဉ်က သောတာပန်၏လောကီစိတ်များကိုကား သိနိုင်ပါသည်။ မှန်၏-မာရ်နတ်သည် (အဘိညာဉ်မဟုတ်သော) နတ်တန်းစိုး ဖြင့်သော်မှ ဘုရားရှင်၏လောကီစိတ်ကို သိနိုင်၏ဟု ဆိုပါသည်။ [ဘဂဝတော စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ မာရော၊ ပေ၊ အာဟ၊...မာရသံယုတ်၊ ပဌမဝဂ်၊ တပေါကမ္မသုတ်။]

ယာဝ၊ ပေ၊ နေတဗ္ဗံ။ ။စာအုပ်တို့ဝယ် ယာဝနောက်၌ အရဟတောဟု ဆဋ္ဌိယန္တံ တွေ့ရ၏။ ယာဝနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ဒုတိယာ ပဉ္စမိတစ်မျိုးမျိုးသာ ရှိရိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် “ယာဝ အရဟတာ”ဟု ပဉ္စမျန္တံရှိလျှင် ကောင်း၏။ “သကဒါဂါမီ အနာဂါမိဿ၊ အနာဂါမီ အရဟတော စိတ္တံ န ဇာနာတိ”ဟု ဆောင်ပါလေ-ဟူလို၊ [ယောဇနာ၌ကား “ယာဝ အရဟတော စိတ္တာ”ဟု တွေ့ရ၏။ နေတဗ္ဗံ၏ကံအဖြစ်ဖြင့် စိတ္တံကို ထည့်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ယာဝ အရဟတော စိတ္တံ”ဟု ပဌမန္တံ ဖြစ်ဟုန်တူသည်။]

ဟောတိ၊ ရူပါဝစရာ ၊ပေ၊ ကာလေ-ရူပဝစရန္တာ၊ အရူပါဝစရန္တာတို့ကို အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ရာအခါ၌၊ မဟဂ္ဂတာရမဏံ (ဟောတိ၊) အတီတေ-လွန်လေပြီးသောအခါ၌၊ အတ္တနာဝါ-မိမိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပရေဟိဝါ-သူတစ်ပါးတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဘာဝိတံ-ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော၊ မဂ္ဂ-ကိုလည်းကောင်း၊ သစ္စိကတံ-မျက်မှောက် ပြုအပ်ပြီးသော၊ နိဗ္ဗာန်-ကိုလည်းကောင်း၊ (သစ္စိကတံ-သော၊) ဖလံစ-ကိုလည်းကောင်း၊ အနုဿရဏကာလေ-၌၊ အပ္ပမာဏာရမဏံ (ဟောတိ၊) [သင်္ဂါယနာမူ၌ “အတီတေ အတ္တနာဝါ ပရေဟိဝါ ဘာဝိတမဂ္ဂံ သစ္စိကတဖလဉ္စ အနုဿရဏကာလေ” ဟု ရှိ၏၊] အတီတေ-၌၊ ပုဒ္ဓါ-ဘုရားရှင်တို့သည်၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဘာဝယံသု-ဖြစ်စေတော်မူကြကုန်ပြီ၊ ဖလံ-ကို၊ သစ္စာကံသု-မျက်မှောက် ပြုတော်မူကြကုန်ပြီ၊ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ-နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယံသု-ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဆိန္ဒုဝဋ္ဋမကာနုဿရဏဝသေန-ပြတ်ပြီးသော သံသရာလမ်းခရီး ရှိတော်မူကြကုန်သော ဘုရားရှင်တို့ကို အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ မဂ္ဂဖလ နိဗ္ဗာန ပစ္စဝေက္ခဏတောပိ-မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့်လည်း၊ အပ္ပမာဏာရမဏံ (ဟောတိ၊) အတီတေ-၌၊ ဝိပဿီနာမ-ဝိပဿီမည်တော်မူသော၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဟောသိ-ပွင့်တော်မူပြီ၊ တဿ-ထိုဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏၊ ဗဒ္ဓမတီနာမ-ဗဒ္ဓမတီမည်သော၊ နဂရံ-မြို့တော်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဗဒ္ဓမာနာမ-ဗဒ္ဓမာမည်သော၊ ရာဇာမင်းသည်၊ ပိတာ-ခမည်းတော်သည်၊ (အဟောသိ၊) ဗဒ္ဓမတီ-ဗဒ္ဓမတီမည်သော မိဖုရားသည်၊ မာတာ-မယ်တော်သည်၊ (အဟောသိ၊) ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ နာမ ၊ပေ၊ ကာလေ-နာမည်၊ အနွယ်၊ ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်

ဆိန္ဒုဝဋ္ဋမကာ။ ။ဝဋ္ဋမဟူသော နပုံလိနံဒွါသည် “လမ်းခရီးအနက်ဟောဟု အဘိဓာန် (၁၉၀)၌ ဆို၏၊ ဝဇ-ဂတိမှိ ဓာတ်နောင် ကုမာန်ပစ္စည်း၊ ဇကို ဋုပြု၍ မောဂ္ဂလ္လာန် ကွာဒိ (၁၃၁) သုတ်၌ ရုပ်ပြီးစေ၏၊ “ဝဇန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝဋ္ဋမံ-သတ္တဝါ တို့၏သွားရာလမ်း၊ ထိုလမ်းနှင့်တူသောကြောင့် သံသရာဝဋ္ဋလမ်းကိုလည်း “ဝဋ္ဋမံ” ဟု ခေါ်သည်၊ “ဆိန္ဒု+ဝဋ္ဋမံ+ယေသံတိ ဆိန္ဒုဝဋ္ဋမကာ-ပြတ်ပြီးသော သံသရာလမ်းရှိကြသော (သံဝရာလမ်းဆုံးပြီးကြသော) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ (သမာသန္တ ကပစ္စည်း၊) ယောဇနာ၌ “ဝဋ္ဋမော”ဟု တွေ့ရ၏။

မဂ္ဂ ၊ပေ၊ ပစ္စဝေက္ခဏတောပိ။ ။ပစ္စဝေက္ခဏတောဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ကိုသာ တိုက်ရိုက်ပြ၏၊ သို့သော် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ် ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသော တရားတို့ကိုသိခြင်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာသိပြီး၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်က နောက်မှဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂါဒိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၏မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်မှုကို ပြီးစေနိုင်ကြကုန်၏၊ [အကျိုးပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏သိပုံကို ထောက်၍ ရှေ့သွား ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ကလည်း သိနိုင်ကြောင်းကို သိရသည်-ဟူလို။]

အစရှိသည်တို့ကို အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ရာအခါ၌၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏံ ဟောတိ။ . . . အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထတိ-၌လည်း၊ ဒေသဝနယော၊ ဟိ-
 ချေ၊ တံ-ထို အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထဈာန်သည်၊ အယံ-ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ ကာမာဝစရေ-ကာမာဝစရဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ-
 ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနနကာလေ-၌၊ ပရိတ္တာရမဏံ ဟောတိ၊ ရူပါဝစရေ-
 ရူပါဝစရဘုံ၌၊ (နိဗ္ဗတ္တိဿတိ-လတ်၊ ဣတိ) ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊
 အရူပါဝစရေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ-လတ်၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊
 ဇာနနကာလေ မဟဂ္ဂတာရမဏံ (ဟောတိ) မဂ္ဂ-မဂ်ကို၊ ဘာဝေဿတိ-
 ဖြစ်စေလတ်၊ ဖလံ-ဖိုလ်ကို၊ သစ္စိကရိဿတိ-မျက်မှောက်ပြုလတ်၊ နိဗ္ဗာန
 ဓာတုယာ-နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ-ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလတ်၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဇာနနကာလေ အပ္ပမာဏာရမဏံ (ဟောတိ) အနာဂတေ-၌၊ မေတ္ထေ
 ယျောနာမ-မေတ္ထေယျမည်တော်မူသော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ပွင့်တော်
 မူလတ်၊ အဿ-ထို မေတ္ထေယျမြတ်စွာတုရား၏၊ သုဗြဟ္မာနာမ-သုဗြဟ္မာ
 မည်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားသည်၊ ပိတာ-ခမည်းတော်သည်၊ ဘဝိဿတိ၊
 ဗြဟ္မဝတီနာမ-ဗြဟ္မဝတီမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏီ-ပုဏ္ဏားမသည်၊ မာတာ-
 မယ်တော်သည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ နာမဂေါတ္တ
 ဇာနနကာလေ-အမည် အနွယ်တို့ကို သိရာအခါ၌၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏံ ဟောတိ။

[ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကို အကျယ်ပြုပြီး၍ အရူပါဝစရ
 စတုတ္ထဈာန်စသည်အတွက် ပြလိုသောကြောင့် “အရူပါဝစရစတုတ္ထံ ပန”
 စသည် မိန့်၊] ပန-ကား၊ အရူပါဝစရစတုတ္ထံ-အရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်ကို
 လည်းကောင်း၊ အာသဝါနံ ခယစကုတ္တံစ-အာသဝါနံ ခယစတုတ္ထဈာန်ကို
 လည်းကောင်း၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတဋ္ဌာနေယေဝ-လာရာဌာန၌သာ၊
 ကထေဿာမိ-ဆိုပေအံ့၊ [မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း၏အာရုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ကြိယ
 ဟေတုက” စသည် မိန့်၊] ဥပေက္ခာသဟဂတာ-ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဖြစ်သော၊
 ကြိယာ ပေ၊ ဓာတု-ကြိယာအဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ (မနောဒွါရဝ
 ဇ္ဇန်းကို ဆိုသည်၊) သဗ္ဗေသံပိ-န်သော၊ ဧတေသံ ကုသလာကုသလကြိယ
 စိတ္တာနံ-တို့၏၊ ပုရေစာရိကာ-ရှေ့သွားသည်၊ (ဟောတိ) တဿာ-ထို ဥပေက္ခာ
 သဟဂုတ်ကြိယာအဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်၏၊ တေသု-ထို ကုသိုလ်
 အကုသိုလ် ကြိယာစိတ်တို့၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ အာရမဏဘောဒေါ-

ကာမာဝစရေ။ ။ “ကာမာဝစရဘုံ ဖြစ်လတ်” ဟူသောစကားသည် ဖြစ်လတ်
 ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ခန္ဓာကို သိပုံပြသောစကား မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆိုလျှင် ပညတ်ဖြစ်
 သွားလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဘုံ၌ဖြစ်သော ခန္ဓာကို (ဌာနပစာရအားဖြင့်) ပြသော
 စကားတည်း” ဟု မှတ်ပါ၊ [ကာမာဝစရေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိတိ နိဗ္ဗတ္တခန္ဓဇာနန မာဟ၊-
 ဋီကာ။ . . . န နိဗ္ဗတ္တကခန္ဓဇာနနံ၊-အန။]

အာရုံအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန-ကား၊ ပဉ္စဒါရေ-ဌ၊ ဝေါဋ္ဌပနဝသေန
 ဝုဋ္ဌော၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္ထိယံ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဧကန္တ ပရိတ္တာရမဏာဝ-ဧကန်
 ကာမအာရုံရှိသည်သာ၊ ဟောတိ။

ရူပါဝစရ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနာဒိနိ-ရူပါဝစရတိကဈာန် စတုက္ကဈာန် အစရှိ
 သည်တို့သည်၊ [စတုက္ကနည်းအားဖြင့် တိကဈာန်၊ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့်
 စတုက္ကဈာန်ဟု ဆိုသည်၊ အာဒိဖြင့် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်၊ အာကိဉ္စညာ
 ယတနဈာန်တို့ကို ယူ၊] ပရိတ္တာဒိဘာဝေန-ကာမ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊
 နဝတ္ထဗ္ဗမေ-မဆိုထိုက်သော ဘရားကို၊ (ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော ပညတ်
 တရားကို၊) အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္ထိတော-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာရမဏာနိ-
 နဝတ္ထဗ္ဗတရားဟူသော အာရုံရှိကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤရူပါဝစရတိက
 စတုက္ကဈာန် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ရူပါဝစရနိ-ရူပါဝစရဈာန်တို့သည်၊
 ပထဝီကသိဏာဒိသု-ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော ပညတ်တို့၌၊ ပဝတ္ထန္တိ-
 ဖြစ်ကုန်၏၊ အာကာသာနဉ္စာယတန-ဈာန်သည်၊ ဥဏ္ဍိမာကာသေ-ကသိုဏ်း
 ကိုးပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို ခွာခြင်းကြောင့်ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်၌၊
 (ပဝတ္ထတိ၊) အာကိဉ္စညာယတန-ဈာန်သည်၊ အာကာသာနဉ္စာယတန ဝိညာဏာ
 ပဂမေ-အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဉ်၏ကင်းခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်၌၊
 (ပဝတ္ထတိ၊) ဣတိ-ပရိတ္တာရမဏတိက်ဖွင့် အပြီးတည်း။

၁၄၂၉။ ။မဂ္ဂါရမဏတ္ထိကေ-ဌ၊ အာဒိမိ-အစ၌၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူ
 အပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တပ္ပာဒါ-တို့သည်၊ သေက္ခာ
 သေက္ခာနံ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပဋိ
 ဝိဒ္ဓမဂ္ဂါနံ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသောမဂ်တို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ-ဆင်ခြင်
 ရာ အခါ၌၊ မဂ္ဂါရမဏာ-မဂ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ပန-
 ကား၊ မဂ္ဂေန-မဂ်နှင့်၊ အသဟဇာတတ္တာ-တကွ မဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊

အဋ္ဌ၊ ပေ၊ စိတ္တပ္ပာဒါ။ ။ဤစိတ္တပ္ပာဒတို့၏ “သိယာ မဂ္ဂါရမဏာ န မဂ္ဂ
 ဟေတုကာ”အရ “သေက္ခာ သေက္ခာနံ၊ ပေ၊ န မဂ္ဂဟေတုကာ”ဟုလည်းကောင်း၊
 “သိယာ မဂ္ဂါဓိပတိနော”အရ “အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓံ၊ ပေ၊ မဂ္ဂါဓိပတိနော”ဟုလည်းကောင်း၊
 “သိယာ န ဝတ္ထဗ္ဗာ မဂ္ဂါရမဏာတိပိ မဂ္ဂါဓိပတိနောတိပိ”အရ “အညမမ္မာရမဏ
 ကာလေ၊ ပေ၊ မဂ္ဂါဓိပတိနောတိပိ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ နောက်၌လည်း
 ပါဠိတော်အစဉ်အတိုင်း ဖွင့်ပြလိမ့်မည်။

အသဟဇာတတ္တာ။ ။သဟဇာတဟုဆိုလျှင် တကွဖြစ်ဘက် ရုပ်နာမ်နှစ်မျိုး
 လုံးရသောကြောင့် ဤနေရာ၌ နာမ်တရားအချင်းချင်း မယှဉ်ပုံကိုသာ ပြလိုရကား
 “အသမ္ပယုတ္တတ္တာ”ဟု အနက်မှတ်ရမည်၊ နာမ်တရားအချင်းချင်းကိုသာ သမ္ပယုတ်ဟု
 သုံးလေ့ရှိသည်၊ ပြခဲ့သော ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တပ္ပာဒကိုသည် လောကုတ္တရာမဂ်နှင့်
 မယှဉ်ကြသောကြောင့် “န မဂ္ဂဟေတုကာ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်ရှိသော တရားများ
 မဟုတ်ကြ”ဟူလို။

(မယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) မဂ္ဂဟေတုကာ-မဂ္ဂဟေတုကတို့သည်၊ န (ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓံ-တိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အရုံ-အလေးဂရုကို၊ ကတွာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ-၌၊ အာရမဏာ ဓိပတိဝသေန-အာရမဏာဓိပတိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ မဂ္ဂါဓိပတိနော-မဂ္ဂါဓိပတိတို့ သည်၊ (ဟောန္တိ) အညဓမ္မာရမဏကာလေ-မဂ်တရားမှ တစ်ပါးသောတရားကို အာရုံပြုရာအခါ၌၊ မဂ္ဂါရမဏာတိပိ-မဂ္ဂါရမဏတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂါ ဓိပတိနောတိပိ-မဂ္ဂါဓိပတိတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ-မဆိုထိုက်ကုန်။

စတ္တာရော-န်သော၊ အရိယမဂ္ဂါ-အရိယာမဂ်တို့သည်၊ မဂ္ဂသင်္ခါတဿ- မဂ်ဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဿဝါ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သည် လည်းဖြစ်သော၊ ဟေတုနာ-ဟိတ်၏၊ အတ္ထိတာယ-ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကန္တတော-ဧကန်အားဖြင့်၊ မဂ္ဂဟေတုကာဝ-မဂ္ဂဟေတုကတို့သည်သာတည်း၊ ပန-ကား၊ ဝိရိယံဝါ-ဝိရိယကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိမသံဝါ-ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ ဇေဋ္ဌကံ-အကြီးအကဲကို၊ ကတွာ-၍၊ မဂ္ဂဘာဝနာကာလေ-မဂ်ကို ဖြစ်စေရာအခါ၌၊ သဟဇာတာဓိပတိနာ-သဟဇာတာဓိပတိအားဖြင့်၊ သိယာ- အချို့တို့ကား၊ မဂ္ဂါဓိပတိနော-မဂ္ဂါဓိပတိတို့သည်၊ ဆန္ဒစိတ္တာနိ-ဆန္ဒစိတ္တ တို့တွင်၊ အညတရ ဇေဋ္ဌကကာလေ-တစ်ပါးတစ်ပါး၏ အကြီးအကဲဖြစ်ရာ အခါ၌၊ သိယာ-တို့ကား၊ မဂ္ဂါဓိပတိနောတိ-မဂ္ဂါဓိပတိတို့ဟူ၍၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ- မဆိုထိုက်ကုန်။

ဒွါဒသဝိဓေ-တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိသော၊ [သဗ္ဗတ္ထဒါဒက စတုတ္ထဈာန် စသော တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကို ဆိုသည်၊] ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်-၌၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထာဒိနိ-သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထအစရှိကုန်သော၊ နဝ-န်သော၊ ဈာနာနိ- တို့သည်၊ မဂ္ဂါရမဏာနိ-မဂ်ဟူသော အာရုံရှိသောဈာန်တို့သည်၊ နေဝဟောန္တိ- မဖြစ်ကုန်၊ မဂ္ဂဟေတုကာနိ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်ရှိသောဈာန်တို့သည်၊ န (ဟောန္တိ) မဂ္ဂါဓိပတိနိ-မဂ်ဟူသော အဓိပတိရှိသောဈာန်တို့သည်၊ န (ဟောန္တိ) ပန-ကား၊ စေတော၊ ပေ၊ စတုတ္ထာနိ-စေတော ပရိယညာဏစတုတ္ထ ဈာန်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏစတုတ္ထာဈာန်၊ အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထဈာန် တို့သည်၊ အရိယာနံ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ မဂ္ဂစိတ္တဇာနနကာလေ-မဂ်စိတ်ကို သိရာအခါ၌၊ မဂ္ဂါရမဏာနိ-မဂ်ဟူသော အာရုံရှိသောဈာန်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပန-ကား၊ မဂ္ဂေန-နှင့်၊ အသဟဇာတတ္တာ-ကြောင့်၊ မဂ္ဂဟေတုကာနိ-တို့သည်။

အညဓမ္မာရမဏကာလေ။ ။မိမိမဂ်မှတစ်ပါး အခြားတရားတို့ကို အာရုံပြုရာ အခါ၌ မဂ္ဂါရမဏဟုလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂါဓိပတိဟုလည်းကောင်း မဆိုရဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့် မဂ်ကို အာရုံပြုသောအခါ အမြဲ မဂ္ဂါဓိပတိရနေသည်ဟု အဓိပ္ပာယ် ထွက်၏။ “သို့သော် မိမိမဂ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း အလေးဂရုမပြုဘဲ အာရုံပြုရာအခါ၌ မဂ္ဂါဓိပတိအဖြစ်ပင် မဆိုထိုက်”ဟု ဋီကာဆိုသည်။

န (ဟောန္တိ) မဂ္ဂ-ကို၊ ဂရုံ-အလေးဂရကို၊ ကတွာ၊ အပဝတ္တိတော-မဖြစ်
ခြင်းကြောင့်၊ မဂ္ဂါဓိပတိနိ-တို့သည်၊ န (ဟောန္တိ။)

ပန-ပရိဟာရ၊ ဝေ၊ အံ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတာနိ-ဤစေတောပရိယညာဏ
စသော စတုတ္ထဈာန်တို့သည်၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဂရုံ-အလေးဂရကို၊ န ကရောန္တိ-
မပြုကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အတ္တနော-မိမိဟူသော စတုတ္ထ
ဈာန်၏၊ မဟဂ္ဂတတာယ-မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မြတ်သည်
၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဧတာနိ-တို့သည်၊ မဂ္ဂ ဂရုံ
န ကရောန္တိ-န၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ-ချေ၊ (တစ်နည်း၊) ဟိ-
ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ၊ ရာဇာနံ-မင်းကို၊ သဗ္ဗော-အလုံးစုံသော၊
လောကော-တိုင်းသူပြည်သား လူအများသည်၊ ဂရုံ-ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊
ပန-ထိုသို့ပင် လူအပေါင်းက အလေးပြုပါသော်လည်း၊ မာတာပိတရော-
မယ်တော် ခမည်းတော်တို့သည်၊ (ဂရုံ-ကို) န ကရောန္တိ ယထာ-နံသကဲ့သို့၊
ဟိ-မှန်၊ တေ-ထို မယ်တော် ခမည်းတော်တို့သည်၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-
၍၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ န ဝုဠဟန္တိ-မထကုန်၊ အဉ္ဇလိကမ္မာဒိနိ-လက်အုပ်
ချီမှု အစရှိသည်တို့ကို၊ န ကရောန္တိ၊ ဒဟရကာလေ-ငယ်ရွယ်သူ၏အခါ၌၊
(ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌) ဝေါဟရိတနယေနဝ-ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုအပ်သော
နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေါဟရန္တိ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊
ဧတာနိဝိ-ဤ စေတောပရိယညာဏစသော စတုတ္ထဈာန်တို့သည်လည်း၊ အတ္တ
နော-၏၊ မဟဂ္ဂတတာယ-ကြောင့်၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဂရုံ-ကို၊ န ကရောန္တိ-ကုန်။

ကြိယာ၊ ဝေ၊ ဓာတုပိ-ကြိယာ အဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ် (မနောဒွါရာ
ဝဇ္ဇန်း)သည်လည်း၊ အရိယာနံ-တို့၏၊ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏကာလေ-၌၊ ပစ္စဝေက္ခဏ
ပုရေစာရိကတ္တာ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ရှေးသွား၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဂ္ဂါ
ရမဏာ-မဂ်ဟူသော အာရုံရှိသောဓာတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ မဂ္ဂေန-
နှင့်၊ အသဟဇာတတ္တာ-ကြောင့်၊ မဂ္ဂဟေတုကာ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်ရှိသော
ဓာတ်သည်၊ န (ဟောတိ) မဂ္ဂ ဂရုံ ကတွာ၊ အပဝတ္တိတော၊ မဂ္ဂါဓိပတိ-
မဂ်ဟူသော အဓိပတိရှိသောဓာတ်သည်၊ န (ဟောတိ) ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂရုံ၊
န ကရောတိ-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အတ္တနော-မိမိဟူသော
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏၊ အဟေတုကတာယ-ဟိတ် မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
ဝါ-အတွက်၊ ဟိနတာယ-ယုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇဋ္ဌတာယ-ညံ့သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဂရုံ၊ န ကရောတိ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြဦးအံ၊ ရာဇာနံ-ကို၊ သဗ္ဗော-သော၊
လောကော-သည်၊ ဂရုံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အလုံးစုံသော
လောကက အလေးဂရပြုပါသော်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ပရိဇနာ-အခြွေအရံ
လူဖြစ်ကုန်သော၊ ခုဇ္ဇဝါမနကစေဋ္ဌကာဒယော-ငကုန်း၊ ငက္ခ၊ အစေခံ

အစရှိသည်တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ အညာဏတာယ-ဉာဏ်မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဍိတမနုဿာ ဝိယ-ဝညာရှိလူတို့ကဲ့သို့၊ အတိဂရံ-အလွန် အလေးအမြတ်ကို၊ န ကရောန္တိ ယထာ-နံသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-တူပင်၊ ဣဒံစိတ္တံ-ဤမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်လည်း၊ အတ္တနော အဟေတုကတာယ ပေ၊ မဂ္ဂံ ဂရံ န ကရောတိ။

ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကုသလာဒီနီ-ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ် အစရှိသောစိတ်တို့သည်၊ ဉာဏဘာဝေနစေဝ-ဉာဏ်၏မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ လောကီယဓမ္မာရမဏာတာယစ-လောကီတရားလျှင် အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂါရမဏာဒိဘာဝံ-မဂ္ဂါရမဏာ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို၊ န လဘန္တိ၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာနေဝ-မဂ္ဂါရမဏ၊ မဂ္ဂဟေတုက၊ မဂ္ဂါဓိပတိဟု မဆိုထိုက်ကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ၊ ဣတိ-မဂ္ဂါရမဏတိက်ဖွင့်အပြီးတည်း။

၁၄၃၂။ ။အတိတာရမဏတ္တိကေ-၌၊ ဝိညာဏ ပေ၊ ဓမ္မာ-ဝိညာဏဉာယတနတရား၊ နေဝသညာနာသညာယတနတရားတို့သည်၊ ဟေတ္တာ-အောက်၌၊ အတိတာသမာပတ္တိ-လွန်လေပြီးသော သမာပတ်ကို၊ (အာကာသာနဉာယတနစိတ်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ်ကို၊) အာရဗ္ဗ-၍၊ ပဝတ္တိတော-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧကန္တေန-ဧကန်အားဖြင့်၊ အတိတာရမဏာဝ-အတိတ်အာရုံရှိသော တရားတို့သည်သာ၊ (ဟောန္တိ။)

၁၄၃၃။ ။နိယောဂါ အနာဂတာရမဏာ နတ္ထိတိ-ကား၊ နိယမေန-မြဲသောအားဖြင့်၊ ပါဠိယေက္ကံ-အသီးအခြားဘစ်မျိုးသော၊ အနာဂတာရမဏံ

ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တ ကုသလာဒီနီ။ ။အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော သဗ္ဗာကုသလ၊ သဗ္ဗကာမာဝစရဝိပါကစသော တရားတို့ကို ယူ၊ ဉာဏဘာဝေနစေဝစသည်တို့ကား ထိုတရားတို့အတွက် ရသင့်သည်အားလျော်စွာ အကြောင်းပြစကားတို့တည်း၊ ထိုတရားအားလုံးကိုပင် “မဂ္ဂါရမဏ၊ မဂ္ဂဟေတုက၊ မဂ္ဂါဓိပတိ”ဟု မဆိုထိုက်သောကြောင့် “ဣမေဓမ္မာ န ဝတ္ထဗ္ဗာ မဂ္ဂါမဏာတိပိ မဂ္ဂဟေတုကာထိပိ မဂ္ဂါဓိပတိနောတိပိ”ဟု ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်၊ ဤပါဠိတော်၌ “န ဝတ္ထဗ္ဗာ”ဟု ရှိသောကြောင့် “န ဝတ္ထဗ္ဗာရမဏ (ပညတ်)တရားကို အာရုံပြုသည်”ဟု မမှတ်ရ၊ ထိုစိတ်တို့က ပရမတ်ကိုလည်း အာရုံပြုကြ၏၊ ထို့ကြောင့် “န ဝတ္ထဗ္ဗာရမဏာနေဝ ဟောန္တိ”စာအုပ်တို့၌ အာရမဏပါနေသည်ကား ပါဠိပျက်၊ “န ဝတ္ထဗ္ဗာနေဝ ဟောန္တိ”ဟုသာ ရှိရမည်။

နိယောဂါ။ ။သ္မာဝိဘတ်၏ဟိတ်အနက်၌ သက်ကြောင်းကို ပြလို၍ “နိယမေန”ဟု ဖွင့်သည်၊ တစ်နည်း-နိယောဂေါ+ယေသံ+အတ္တိတိ နိယောဂါ=အနာဂတ်အာရုံ၌ အမြဲယှဉ်ခြင်းရှိသော တရားများ၊ ဤနောက်နည်းကား အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်မျိုးအားဖြင့် ဋီကာဖွင့်သော နည်းတည်း၊ [နိယောဂါတိ နိယောဂတော၊ နိယောဂဝန္တော ဝါ နိယောဂါ၊ နိယတာတိ အတ္ထော၊-ဋီကာ။]

နာမ-အနာဂတ်အာရုံ ရှိသည်သာမည်သော၊ စိတ္တံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ နနုစ-
 စောဒနာ ပါဠိးအံ၊ (ကိံ) အနာဂတမသညာဏံ-သည်၊ ဧကန္တေန-အားဖြင့်၊
 အနာဂတာ ရမဏံ-အနာဂတ်ဟူသော အာရုံရှိသည်၊ (ဟောထိ)နန-ဖြစ်သည်
 မဟုတ်လော၊ စေတောပရိယညာဏမ္မိ-သည်လည်း၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်စိတ်
 ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္ထထိနန-ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာ
 တည်း၊ နော န ပဝတ္ထတိ-မဖြစ်မဟုတ် ဖြစ်သည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ ပါဠိ ယေက္ကံ-အသီးအခြားတစ်မျိုးသော၊ ဧတံ-ဤအနာဂတံသ
 ဉာဏံ၊ စေတောပရိယညာဏံဟူသော၊ ဧကံ စိတ္တံနာမ-စိတ်တစ်ခုမည်သည်၊
 နတ္ထိ-မရှိ၊ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဇ္ဈာနေန-ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတတ္တာ-
 သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညေဟိ-အခြားကုန်သော၊ မဟဂ္ဂတ
 စိတ္တေဟိ-မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့နှင့်၊ မိဿကံ-ရောနှောသည်၊ ဟောတိ၊ [အနာဂတံသ
 ဉာဏံ၊ စေတောပရိယညာဏံဟူသည် အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်သော ရူပါဝစရစတုတ္ထ
 ဈာန်ဖြစ်၍ အခြားသော မဟဂ္ဂုတ်စတုတ္ထဈာန်စိတ်များနှင့် ရောသွားသည်-
 ဟူလို၊] တေန-ကြောင့်၊ နိယောဂါ အနာဂတာရမဏာ နတ္ထိတိ-ဟူ၍၊
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

၁၄၃၄။ ။[ပါဠိတော်ဝယ် ကတမေ ဓမ္မာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာအရကို
 ပြလို၍ “ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ”စသည်ကို မိန့်သည်၊] ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ-ဒွေပဉ္စ
 ဝိညာဉ်တို့သည်၊ တိဿော-န်သော၊ မနောဓာတုယောစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊
 ပစ္စုပ္ပန္နသု-န်သော၊ ရူပါဒိသု-ရူပါရုံအစရှိသော တရားတို့၌၊ ပဝတ္ထိတော-
 ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏနာမ-ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိသော တရားတို့မည်၏၊ ဒသစိတ္တု
 ပါဒါတိ ဧတ္ထ-၌၊ တာဝ-အဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်နှစ်ပါးမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-
 န်သော၊) အဋ္ဌ-န်သော၊ သဟေတုကာ-သဟိတ်ဝိပါက်စိတ်တို့သည်၊ (မဟာ
 ဝိပါက်စိတ်တို့သည်၊) ဒေဝမနုဿာနံ-နတ် လူတို့၏၊ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ-
 ပဋိသန္ဓေယူရာအခါ၌၊ ကမ္မဝါ-ကံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မနိမိတ္တံဝါ-ကမ္မ
 နိမိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္ထိယံ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ အတိတာ
 ရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ဘဝင် စုတိကာလေသုပိ-ဘဝင်ဖြစ်ရာအခါ၊ စုတိဖြစ်ရာ
 အခါတို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ (အတိတ်ကိုပင် အာရုံပြုသည်-ဟူလို။)

ကမ္မနိမိတ္တံဝါ၊ ဟေ၊ အတိတာရမဏံ။ ။ကံအာရုံအတွက် အတိတ်ဖြစ်ကြောင်း
 မှာ အထူးစိစစ်ဖွယ်မလို၊ ကမ္မနိမိတ်အတွက်ကား “ကာမာဝစရ ပဋိသန္ဓိယာ ဆ
 ဒွါရဂ္ဂဟိတံ ကမ္မနိမိတ္တံ ဂတိနိမိတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နမတိတာရမဏံ ဥပလဗ္ဗတိ”ဟု အဘိ
 ဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဆိုထား၏၊ ထိုအဆိုအတိုင်းပင် မူလဋီကာဆရာလည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ
 ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၌ အဋ္ဌကထာဆရာကိုယ်တိုင် ဖွင့်လှစ်တုံကို ထောက်၍ ကမ္မနိမိတ်
 အတွက် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိနိုင်ကြောင်းကို ဖွင့်ပြထားသည်၊ [ကမ္မနိမိတ္တံ ပန အာရဗ္ဗ
 ဟေ၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတမ္ပံ၊-ဋီကာ။]

ပန-ကား၊ ဂတိနိမိတ္တံ-ဂတိနိမိတ်ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ-
 ဌ်လည်းကောင်း၊ တတော-ထိုပဋိသန္ဓေအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဘဝင်ကာလေ
 စ-ဘဝင်ဖြစ်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာ (ဟောန္တိ၊) တထာ-
 ထိုမှတစ်ပါး၊ (ပဋိသန္ဓေအခါမှတစ်ပါး ပဝတ္တိအခါ၌ကား၊) ပဉ္စဒွါရေ-၌၊
 တဒါရမဏဝသေန-တဒါရုံ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္တိယံ-၌၊ (ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာ
 ဟောန္တိ၊) မနောဒွါရေပန-၌ကား၊ အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာနံ-အတိတ် အနာ
 ဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိကုန်သော၊ ဇေနာနံ-တို့၏၊ အာရမဏာ-ကို၊ ဂဟေတွာ၊
 ပဝတ္တိတော-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ်
 ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ။)

ကုသလ၊ ပေ၊ ဓာတုယံပိ-ကုသလံဝိပါက် အဟိတ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
 မနောဝိညာဏဓာတ်၌လည်း၊ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏစိတ်၌လည်း၊)
 ဧသေဝနယော၊ ဟိ-အထူးကား၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ (အခြားသူတို့၏ပဋိ
 သန္ဓေမဖက် သက်သက်၊) သာ-ထိုကုသလဝိပါက်အဟိတ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
 မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ မနုဿေသု-လူတို့၌၊ ဇစ္စန္ဒာဒိနံ-ဇစ္စန္ဒအစရှိသည်
 တို့၏၊ ပဋိသန္ဓိ-ပဋိသန္ဓေသည်၊ ဟောတိ၊ [သင်္ဂြိုဟ်၌ကား “ဘုမ္မသမိတ ဝိနိ
 ပါတိကာအသုရာတို့၏ ပဋိသန္ဓေလည်းဖြစ်၏” ဟု ဆိုသည်၊] ပဉ္စဒွါရေပိ-
 ဌ်လည်း၊ (ပိဖြင့် မနောဒွါရကိုပင် ပေါင်း၊) သန္တိ ရဏဝသေနာပိ-ဖြင့်လည်း၊
 (ပိဖြင့် ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ တဒါရုံစသောကိစ္စကို ပေါင်း၊) ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာ-
 သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိအယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ကုသလဝိပါက်အဟိတ် ဥပေက္ခာ
 သဟဂုတ် မနောဝိညာဏဓာတ်၌၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း။

ပန-ကား၊ သောမနဿသဟဂတာ-သောမနဿသဟဂုတ် ကုသလဝိပါက်
 အဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ ပဉ္စဒွါရေ-၌၊ သန္တိရဏဝသေန-ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ တဒါရမဏဝသေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပဝတ္တိယံ-၌၊)
 ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာ-သည်၊ ဟောတိ၊ မနောဒွါရေ-၌၊ တဒါရမဏဝသေန-
 ဖြင့်၊ (ပဝတ္တိယံ-၌၊) သဟေတုကဝိပါကာဝိယ-သဟိတ်ဝိပါက်တို့ကဲ့သို့၊
 အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိသည်၊ (ဟောတိ၊)
 ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပန-ကား၊ အကုသလ၊ ပေ၊ ဓာတု-အကုသလဝိပါက်အဟိတ် မနော
 ဝိညာဏဓာတ်သည်၊ ကုသလဝိပါကာယ-ကုသလဝိပါက်ဖြစ်သော၊ ဥပေက္ခာ
 သဟဂတာ ဟေတုကာယ-ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဟိတ် မနောဝိညာဓာတ်နှင့်၊

တတော ပရံ၊ ပေ၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာ။ ။ဤစကားသည် ဂတိနိမိတ်ကိုအာရုံ
 ပြု၍ မရဏာသန္တဝိထိအတွက် ဆိုသောစကားတည်း၊ ထိုစကားအရ ဘဝင်မည်မျှ
 တိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန် ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြုနိုင်ကြောင်းကို ဋီကာ၌ပြထားသည်၊
 မရဏာသန္တဝိထိ ဆိုရိုးများကိုလည်း ကြည့်ပါ။

သမာနဂတိတာဝေ-တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်သာ၊ ဟိ-အထူးကား၊ ကေဝလ-သက်သက်၊ (သုဂတိပဋိသန္ဓေဖက် သက်သက်၊) သာ-ထိုအကုသလဝိပါက် အဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ အာပါယိကာနံ-အပါယ်ဘုံ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ပဋိသန္ဓိဘဝဂ်စုတိဝသေန-ဖြင့်၊ ပဝတ္တတိ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအကုသလအဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်၌၊ ဝိသေသော။

သောမနဿသဟဂတာ-သော၊ ကြိယာဟေတုက မနောဝိညာဏဓာတု-ကြိယာအဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ (ဟသိတုပ္ပဒ်ကို ဆိုသည်၊) ခိဏာ သဝါနံ-တို့၏၊ ပဉ္စဒွါရေ-၌၊ ပဟဋ္ဌာကာရံ-ပြုံးရယ်ခြင်းဟူသော အခြင်း အရာကို၊ ကုရမာနာ-ပြုလျက်၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာ ဟောတိ၊ မနောဒွါရေ-၌၊ အတိတာဒိဘေဒေ-အတိတ်အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ဟသိတုပ္ပာဒဝသေန-ဟသိတုပ္ပာဒ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္တိယံ-၌၊ အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိသည်၊ ဟောတိ။

ကာမာဝစရကုသလန္တိအာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ တာဝ-အကုသိုလ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-န်သော၊) ကုသလတော-မှ၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒါ-တို့သည်၊ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ အတိတာဒိဘေဒါနံ-အတိတ်အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ ခန္ဓတုဓာ အာယတနာနိ-တို့ကို၊ သမ္ပသန္တာနံ-အနိစ္စစသော အားဖြင့် သုံးသပ်ကုန်စဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ-ဆင်ခြင်ကုန်စဉ် သော်လည်းကောင်း၊ အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အာရုံရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပဏ္ဏတ္တိနိဗ္ဗာန ပစ္စဝေက္ခဏေ-ပညတ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆို ထိုက်သောပညတ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသောအာရုံရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေ ပိ-တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-အထူးကား၊ ကေဝလ-ခန္ဓာဓာတ် အာယတနပညတ်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းမဖက် သက်သက်၊ တေဟိ-ထို ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပာဒ်တို့ဖြင့်၊ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန ပစ္စဝေက္ခဏာ-မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ အယမေဝ-ဤ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တို့ကို မဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းသည်သာ၊ ဧတ္ထ-ဤ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပာဒ်တို့၌၊ ဝိသေသော-တည်း။

အကုသလတော-မှ၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒါ-တို့သည်၊ အတိတာဒိဘေဒါနံ-အတိတ်အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနံ-တို့ကို၊ အဿာဒနာ၊ ပေ၊ ကာလေ-လွန်စွာ သာယာရာအခါ၊ လွန်စွာ နှစ်သက်ရာအခါ၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ရာအခါ၌၊ အတိတာဒိအာရမဏာ-အတိတ်အစရှိသော အာရုံရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ပဏ္ဏတ္တိ-ပညတ်ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ အဿာဒန္တဿ-လွန်စွာ သာယာသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)လည်းကောင်း၊

အဘိနန္ဒန္တဿ-အလွန် နှစ်သက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)လည်းကောင်း၊ သတ္တောသတ္တောတိ-သတ္တောသတ္တောဟူ၍၊ ပရာမသိတွာ-မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်၍၊ ဂဏန္တဿ-ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)လည်းကောင်း၊ နဝတ္ထဗ္ဗာ ရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်အာရုံရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဝိပ္ပယုတ္တေသုပိ-တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-အထူးကား၊ ကေဝလံ-အသာဒန အဘိနန္ဒနမဖက် သက်သက်၊ တေဟိ-တို့ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့်၊ ပရာမာသဂ္ဂဟဏံ-မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ် ခြင်းဟူသော ယူခြင်းသည်၊ နတ္ထိ။

ဒွေ-နံသော၊ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒ်-တို့သည်၊ အတိတာဒိဘောဒေ- နံသော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ဒေါမနဿိတာနံ-လွန်စွာဖြစ်သော ဒေါမနဿ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌) အတိတာဒိဘောဒေ-အတိတ်အစရှိသော အာရုံရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ [ဒေါမနဿံ+သဉ္စာတံ ယေသံတိ ဒေါမနဿိတာ၊ သဉ္စာတံ အဿတ္တိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း သက်၊] ပဏ္ဏတ္တိ-ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ဒေါမနဿိတာနံ-တို့၏(သန္တာန်၌) နဝတ္ထဗ္ဗာရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်အာရုံရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝိစိကိဿုဒ္ဓစ္စ သမ္ပယုတ္တာ-ဝိစိကိဿုသမ္ပယုတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ တေသု ဧဝ ဓမ္မေသု-ထို အတိတာဒိဘောဒေ တရားတို့၌ပင်၊ အနိဋ္ဌာနာဂတဘာဝေန စေဝ (အနိဋ္ဌာနာဂတဘာဝေန စေဝ)-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ မရောက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓတဘာဝေန-ပြန်လွင့်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဝတ္တိယံ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အာရုံ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်အာရုံရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

ကြိယတော-မှ၊ အဋ္ဌ-နံသော၊ သဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒ်-တို့သည်၊ [မဟာ ကြိယာစိတ်ကို ဆိုသည်၊] ကုသလစိတ္တုပ္ပါဒ်ဂတိကာ ဧဝ-ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့၏ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ) ကြိယာဟေတုက မနောဝိညာဏဓာတု-ကြိယာအဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူသော၊ ဥပေက္ခာ သဟဂတာ-ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်သည်၊ (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့ ဆိုသည်၊) ပဉ္စ ဒွါရေ-၌၊ ဝေါဋ္ဌပနဝသေန-ဖြင့်၊ ပဝတ္တိယံ-၌၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏာဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ) မနောဒွါရေ-၌၊ အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာနဉ္စေဝ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏ္ဏတ္တိနိဗ္ဗာနာရမဏာနဉ္စ-ပညတ် အာရုံ၊ နိဗ္ဗာန်အာရုံ ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧဝနာနံ-တို့၏၊ ပုရေစာရိကာ ကာလေ-ရှေ့သွားဖြစ်ရာအခါ၌၊ အတိတာ၊ ပေ၊ ရမဏာ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သောပညတ် နိဗ္ဗာန်အာရုံ ရှိကုန်သည် (ဟောန္တိ။)

ယထာဂုတ္တပ္ပဘောဒေ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ [စတုတ္ထ
ဈာန်၏ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးအပြားကို ရည်ရွယ်သည်။] ရူပါဝစရဇ္ဈာနေ-ရူပါဝစရ
ဈာန်၌၊ ဝါ-တွင်၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထ-သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထဈာန်
လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အာနာပါနစတုတ္ထ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ
ပဉ္စ-ဤ ငါးပါးသောဈာန်တို့သည်၊ နဝတ္တဗ္ဗာရမဏာနေဝ-အတိတ် အနာဂတ်
ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်အာရုံရှိကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ၊) ဣဒ္ဓိ
ဝိစတုတ္ထ-သည်၊ ကာယဝသေန-ဖြင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပရိဏာမေန္တဿ-ညွတ်
စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အတိတပါဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ-အတိတ်ဖြစ်သော ပါဒကဈာန်စိတ်
ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တနတော-ကြောင့်၊ အတိတာရမဏံ (ဟောတိ။)

မဟာဓာတုနိဓာနေ-များစွာသော ဓာတ်တော်တို့ကို ဌာပနာရာအခါ၌၊
(များစွာသော ဓာတ်တော်တို့ကို သိုးမိုးသိမ်းဆည်းထားရာအခါ၌) မဟာကဿပ
တ္ထေရာဒိနိဝိယ-မဟာပဿပထေရ် အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကဲ့သို့၊ ဝါ-တို့သည်
ကဲ့သို့၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်အကြောင်းအရာကို၊ အဓိဋ္ဌဟန္တာနံ-အဓိဋ္ဌာန်ကုန်
စဉ်၊ အနာဂတာရမဏံ ဟောတိ၊ ဟိ-ချဲ့၊ မဟာကဿပတ္ထေရော-သည်၊
မဟာဓာတုနိဓာနံ-များစွာသော ဓာတ်တော်တို့ကို ဌာပနာခြင်းကို၊ ကရောန္တော-
သော်၊ အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ အဋ္ဌာရဿဝဿာမိကာနိ-တစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်
အလွန်ရှိကုန်သော၊ ဒွေဝဿသတာနိ-အနှစ်နှစ်ရာတို့ပတ်လုံး၊ (ဣမေ ဂန္ဓာ)-
ဤနဲ့သာတို့သည်၊ မာ သုဿိသု-မခြောက်သွေ့ပါစေကုန်လင့်၊ (ဣမာနိ)
ပုပ္ဖာနိ-တို့သည်၊ မာ မိလာယိသု-မညှိုးနွမ်းပါစေကုန်လင့်၊ (ဣမေ) ဒိပါ-
ဤဆီမီးတို့သည်၊ မာ နိဗ္ဗာယိသု-မငြိမ်းပါစေကုန်လင့်၊ ဣတိ-သို့၊ အဓိဋ္ဌတိ
ကိရ-အဓိဋ္ဌာန်တော်မူသတတ်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အရာသည်၊ တတ္ထေဝ-
ထို အဓိဋ္ဌာန်အပ်သည့်အတိုင်းသာ၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

အဿဂုတ္တတ္ထေရာ-အဿဂုတ္တထေရ်သည်၊ ဝတ္တနိယသေနာသနေ-ဝတ္တ
နိယတောကျောင်း၌၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်းသံဃာကို၊ သုက္ခဘတ္တံ-ခြောက်သော
ဆွမ်းကို၊ (ဟင်းမပါသဖြင့် စိုစိုဖတ်ဖတ်မရှိသော ဆွမ်းကို၊ (ဘုဉ္ဇမာနံ-ဘုဉ်း
ပေးနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဥဒကသောဏ္ဍိ-ရေအိုင်သည်၊ ဒိဝသေဒိဝသေ-
နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ပုရောဘတ္တံ-နံနက်အခါ၌၊ ဒမိရဿာ-နို့မီးအရသာရှိသည်၊
ဟောတု-ဖြစ်စေသတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဓိဋ္ဌာဟိ-ပြီ၊ ပုရောဘတ္တံ-၌၊ ဂဟိတံ-

မဟာဓာတုနိဓာနံ။ ။နိဒဟိယတေ-သို့မိုး သိမ်းဆည်းခြင်း၊ နိဓာနံ-ခြင်း၊
မဟာဓာတုနိဓာနံ-များစွာသော ဓာတ်တော်တို့ကို၊ ဝါ-မြတ်သော အရိုးတော်ဓာတ်တို့ကို၊
နိဓာနံ-ခြင်း၊ မဟာဓာတုနိဓာနံ-များစွာကုန် (မြတ်ကုန်သော) အရိုးဓာတ်တော်တို့ကို
သိုးမိုး သိမ်းဆည်းထားခြင်း၊ ထိုသို့ မပျောက်မပျက်အောင် မြှုပ်နှံသိမ်းထားခြင်းကိုပင်
“ဌာပနာခြင်း”ဟု ခေါ်ကြသည်။

ယူအပ်သောရေသည်၊ ဒဓိရသံ-နို့ဓမ်းအရသာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ပစ္ဆာဘတ္တေ-
မွန်းလွဲအခါ၌၊ ပါကတိကမေဝ-ပင်တိုယ် သဘောရှိသည်သာ၊ ဟောတိ၊
ပန-ကား၊ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ စိတ္တသန္တိသီတံ-စိတ်၌မှီသည်ကို၊ ကတ္တာ၊
အဒိဿမာနေန-မတွေ့မြင်အပ်သော၊ ဝါ-မထင်ရှားသော၊ ယာယေန-ဖြင့်၊
ဂမနကာလေ-သွားရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားသော၊ ပါဠိ
ဟာရိယဿ-တန်ခိုးပြာဠိဟာကို၊ ကရဏကာလေဝါ-ပြုရာခါ၌လည်းကောင်း၊
ကာယံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တတ္တာ-ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏံ ဟောတိ။

ဒိဗ္ဗသောတ စတုတ္ထံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဓမေဝ-ထင်ရှားရှိသောသဒ္ဓါရုံကိုသာ၊
အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိတော-ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏံ ဟောတိ၊ စေတောပရိယ ဉာဏ
စတုတ္ထံ-သည်၊ အတိတေ-အတိတ်၌၊ သတ္တဒိဝသပ္ပန္နရေ-ခုနစ်ရက်အတွင်း၌
လည်းကောင်း၊ အနာဂတေ-အနာဂတ်၌၊ သတ္တဒိဝသပ္ပန္နရေ-၌လည်းကောင်း၊
ပုရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဇာနန္တဿ-သိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)၊
အတိတာရမဏံ-အတိတ်အာရုံရှိသည်လည်းကောင်း၊ အနာဂတာရမဏဉ္စ-
အနာဂတ်အာရုံရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ပန-ဗျုတ်ရိတ်ကား၊ သတ္တ
ဒိဝသာတိက္ကမေ-ခုနစ်ရက်ကို လွန်ရာအခါ၌၊ တံ-ထိုအတိတ် အနာဂတ်အာရုံ
ကို၊ ဇာနိတံ-သိခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဧသ-ဤခုနစ်ရက်လွန်သော
အာရုံသည်၊ အတိတာနာဂတံသညာဏာနံ-အတိတ်သညာဏ်၊ အနာဂတံသညာဏ်
တို့၏၊ ဝိသယော-တည်း၊ ဧတဿ-ဤစေတောပရိယဉာဏ်၏၊ (ဝိသယော-
အရာသည်၊) န-မဟုတ်။

ပန-ကား၊ ဧတဿ-ဤ စေတောပရိယဉာဏ်၏၊ ပစ္စုပ္ပန္နဇာနနကာလေ-
ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကို သိရာအခါ၌၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏံ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ ဧတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ
နာမ-ဤပစ္စုပ္ပန် အာရုံမည်သည်၊ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ-ခဏပစ္စုပ္ပန်လည်းကောင်း၊
သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ-လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နံ-လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့)၊

ခဏပစ္စုပ္ပန်။ ။ပတိ (ပတိစ္စ)-ထိုထိုအကြောင်းကို စွဲ၍၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော
(စိတ်စေတသိက် ရုပ်)တရားသည်၊ ပစ္စုပ္ပန္နံ-မည်၏၊ “ဥပါဒိ ဌိ ဘင်သို့ရောက်သော
ပစ္စုပ္ပန်တရားသည် ခဏပစ္စုပ္ပန်မည်၏” ဟုလို၊ ခဏံ-ဥပါဒိစသော ခဏသုံးပါးသို့+
ပတ္တံ-ရောက်သော+ပစ္စုပ္ပန္နံ-တည်း၊ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ-ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်သောပစ္စုပ္ပန်၊
[“ခဏပတ္တပစ္စုပ္ပန်” ဟု ဆိုလိုလျက် ပတ္တပုဒ်အကြေ ကြံ၊ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပါဒဌိတိ
ဘင်ပတ္တံ ခဏပစ္စုပ္ပန်” ဟု အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်၊ ထိုအဋ္ဌ ကထာ၌လည်း “ဥပ္ပါဒ
ဌိတိ ဘင် ခဏတ္တယ ပတ္တံ” ဟု ဆိုလိုသည်။]

သန္တတိ၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်။ ။ရုပ်အစဉ်၊ နာမ်အစဉ်ကို “သန္တတိ” ဟု ခေါ်၏၊ ထို
ရုပ်နာမ်တို့၏ တစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ်သောအစဉ်သည် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မည်၏၊ [သန္တတိစ+
သာ+ပစ္စုပ္ပန္နံစာတိ သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်၊] တဘဝကာလကို “အဒ္ဓါ” ဟု ခေါ်၏၊ အဒ္ဓါစ+
သော+ပစ္စုပ္ပန္နံစာတိ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်-တစ်ဘဝကာလဟူသော ပစ္စုပ္ပန်။

တိဝိဓံ-သုံးပါးအပြားရှိသည်။ (ဟောတိ၊) တတ္ထ-ထို သုံးပါးသောပစ္စုပ္ပန်တို့တွင် ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိဘင်္ဂပုတ္တံ-ဥပါဒ် ဌိ ဘင် ခဏသို့ ရောက်နေသောစိတ်သည်။ ခဏ ပစ္စုပ္ပန်-ခဏပစ္စုပ္ပန်မည်၏။ [စေတောပရိယညာဏ်၏အရာဖြစ်၍ စိတ်ကို အရကောက်လိုက်သည်။ ခဏတ္ထယသို့ရောက်သော ရုပ် နာမ်ဟူသမျှ ခဏပစ္စုပ္ပန် ချည်းတည်း။]

ဧက ဟေ၊ ပရိယာပန္နံ-တစ်ခု နှစ်ခုသော စိတ်အစဉ်၏အလှည့်အကြိမ်၌ အကျုံးဝင်သောစိတ်သည်။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်-မည်၏။ တတ္ထ-ထိုဧကဒ္ဓိသန္တတိဝါရ ပရိယာပန္နဟူသောစကားရပ်၌၊ [ရှေးနိဿယဝယ် “တတ္ထ-ထိုသန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်” ၌ဟု စွဲ၏။] အန္တကာရေ-အမှိုက်မှောင်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ အာလောကဋ္ဌာနံ-အလင်းရောင်၏ တည်ရာအရပ်သို့၊ ဂတဿ-ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာရ မဏံ-သည်။ ပါကဋ္ဌ-ထင်းရှားသည်။ န တာဝဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ ပန-ဆက်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ တံ-ထို အာရုံသည်။ ပါကဋ္ဌ-ထင်းရှားသည်။ ဟောတိ၊ ဧတ္ထန္တရေ-ဤအတွင်း၌၊ (ပဝတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပသန္တတိ အရူပ သန္တတိဝါရာ-ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ်တို့၏အလှည့် အကြိမ်တို့ကို၊) ဧကဒ္ဓိသန္တတိ ဝါရာ-ဧကဒ္ဓိသန္တတိဝါရတို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ [ဤသို့ထည့်၍ အနက်ပေးရ ကြောင်းကို ဋီကာ၌ပြထားသည်။ ဋီကာ၌ အခြား နည်းလည်း ဖွင့်သေး၏။]

အာလောကဋ္ဌာနေ-အလင်းရောင်၏တည်ရာ အရပ်၌၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည် ပြီး၍၊ ဩဝရကံ-တိုက်ခန်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌဿာပိ-ဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း၊ သဟ သာ-အဆောတလျင်၊ ရူပံ-ရူပါရုံသည်။ (အမှောင်၌ရှိသော ရူပါရုံသည်။) ပါကဋ္ဌ-သည်။ နတာဝ ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ ယာဝ-လောက်၊ တံ-ထို အာရုံသည်။ ပါကဋ္ဌ ဟောတိ၊ ဧတ္ထန္တရေ-၌၊ (ပဝတ္တာ၊ ရူပသန္တတိ အရူပသန္တတိ ဝါရာ-တို့ကို၊) ဧကဒ္ဓိသန္တတိဝါရာ-တို့ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-နံ၏၊ ပန-ကား၊ (ရူပါရုံမှတစ်ပါး သဒ္ဓါရုံကား၊) ဒူရေ-အဝေး၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ (ဒိသ္မာန သုဏာတိ၊ သုဏာတိ”တို့၌ စပ်၊) ရဧကာနံ-ကဝါသည်တို့၏၊ ဟတ္ထဝိဟာရံ-လက်၏ထူးခြားသော အမှုအရာကိုလည်းကောင်း၊ (အဝတ်ဖွပ်ပုံ ဖွပ်ဟန်ကို

ဧတ္ထန္တရေ ဟေ၊ ဝါရာ။ ။အာရုံ၏မထင်ရှားရာ ကာလမှစ၍ ထင်ရှားရာ ကာလ၏အတွင်းသို့ “ဧတ္ထန္တရေ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုအတွင်း၌ အာရုံထင်ပုံမှာ တချို့၌ မြန်၍ တချို့၌ နှေး၏၊ မြန်သူ့အတွက် ရုပ်နာမ်စဉ်တစ်ကြိမ် ဧကသန္တတိဝါ၊ နှေးသူ့ အတွက်နှစ်ကြိမ်ကို ဒွိသန္တတိဝါရဟု စွဲခြား၍ “ဧက ဒွိသန္တတိဝါရ”ဟု ဆိုသည်။ ဤကား ပဇ္ဈိမဘာဏကထေရ်တို့၏အလိုရ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ကို ပြခြင်းတည်း။ သံယုတ္တဘာဏက ထေရ်တို့၏အလိုမှာ အဋ္ဌကထာအတိုင်းပင် ထင်ရှားပြီ၊ [ဧတ္ထသန္တရေတိ အပါကဋ္ဌ ကာလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပါကဋ္ဌကာလော၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ၊ ယသ္မာ ပန ကဿစိ ကိဉ္စိ (အချို့အာရုံ) သီဃံ ပါကဋ္ဌ ဟောတိ၊ ကဿစိ ဒန္တံ၊ တသ္မာဧက ဒွိသန္တတိ ဝါရာတိ အနိယမေတွာ ဝုတ္တံ၊-အနု၊ အခြားဝါဒများလည်း အနု၌ ပြသေး၏။]

လည်းကောင်း၊) ဃဏှိ၊ ပေ၊ ဝိကာရဉ္စ-ခေါင်းလောင်း စည်ကြီး အစရှိသည်တို့က တီးခြင်း၏ ထူးခြားသော အမူအရာကိုလည်းကောင်း၊ (တီးပုံ တီးဟန်ကို လည်းကောင်း၊) ဒိသ္မာပိ-မြင်ရ၍လည်း၊ သဒ္ဓ-အသံကို၊ နတာဝသုဏ္ဍာတိ-မကြားရသေး၊ ပန-ဆက်၊ ယာဝ-လောက်၊ တံ-ထို အသံကို၊ သုဏ္ဍာတိ-ကြားရ၏၊ ဧတသ္မိပိ အန္တရေ-၌လည်း၊ (ပဝတ္တာ ရူပသန္တတိ အရူပသန္တတိ ဝါရာ) ကေဒ္ဒိသန္တတိဝါရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏၊ ဧဝံ-လျှင်၊ တာဝ-သံယုတ္တ ဘာဏကထေရ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ)မဇ္ဈမဘာဏကာ-မဇ္ဈိမနိကာယ်ကို ရွတ်ဆိုသော ထေရ်တို့သည်၊ (ဝဒန္တိ။)

ပန-ဝါဒန္တရကား၊ သံယုတ္တဘာဏကာ-သံယုတ္တနိကာယ်ကို ရွတ်ဆိုသော ထေရ်တို့သည်၊ (ဝဒန္တိ၌ စပ်၊) ရူပသန္တတိ-ရုပ်တရားတို့၏ အစဉ်လည်းကောင်း၊ အရူပသန္တတိ-နာမ်တရားတို့၏ အစဉ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-န်သော၊ သန္တတိယော-အစဉ်တို့ကို၊ ဝတ္တာ-ခွဲခြားကာ ဆိုပြီး၍၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ အက္က မိတ္တာ-နင်း၍၊ ဂတဿ-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယာဝ-လောက်၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ အက္ကန္တဥဒကလေခါ-နင်းအပ်သော ရေ၏အရေးအသားသည်၊ န ဝိပ္ပသီဒတိ-မကြည်သေး၊ (နင်းလိုက်သည့်အတွက် နောက်သွားရာမှ မကြည်သေး၊ တာဝ-ထို မကြည်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊) အဒ္ဓါနတော-အခွန် ရှည်သောခရီးမှ၊ အာဂတဿ-လာသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယာဝ၊ ကာယေ-၌၊ ဥသုမ ဘာဝေါ-အပူငွေ့အဖြစ်သည်၊ န ဝုပသမတိ-မငြိမ်းအေးသေး၊ (တာဝ-ထို မငြိမ်းအေးသေးသမျှ ကာလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ အာတပါ-နေပူမှ၊ အာဂ နာ-လာ၍၊ ဂဗ္ဘံ-တိုက်ခန်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌဿ-ဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယာဝ၊ အန္တကာလ အာဝေါ-အမိုက်မှောင်၏အဖြစ်သည်၊ န ဝိဂစ္ဆတိ-မကင်းသေး၊ (တာဝ-ထို မကင်းသေးသမျှ ကာလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊) အန္တောဂဗ္ဗေ-တိုက်ခန်းအတွင်း ၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ မနသိကရိတွာ-နှလုံးသွင်း၍၊ ဒိဝါ-နေ၌၊ ဝါတ ပါနံ-လေသောက်ပြုတင်းကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ သြလောကေန္တဿ-ကြည့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယာဝ-လောက်၊ အက္ခိနံ-မျက်လုံးတို့၏၊ ဖန္ဒနဘာဝေါ-တုန်လှုပ် ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ န ဝုပသမတိ-မငြိမ်းသေး၊ (တာဝ-ထို မငြိမ်းသေး သမျှ ကာလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊) အယံ-ဤအစဉ်သည်၊ ရူပသန္တတိနာမ-ရုပ်အစဉ်မည်၏၊ ဒွတ္တယော-နှစ်ခု၊ သုံးခုကုန်သော၊ ဧဝံဝါရော-ဧဝံစိတ်တို့၏ အလှည့် အကြိမ်တို့သည်၊ အရူပသန္တတိနာမ-နာမ်၏ အစဉ်မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ တဒုဘယံပိ-ထို ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ် နှစ်ပါးစုံလုံး သည်လည်း၊ သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်နာမ-မည်၏၊ ဣတိ ဝဒန္တိ။

ပန-ကား၊ (သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မှတစ်ပါး၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကား၊ ကေဘဝ ပရိစ္ဆိန္နံ-တစ်ခုသောဘဝဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောရုပ်နာမ်သည်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်နာမ-မည်၏၊ ယံ-ယင်းအဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တေ-၌၊

ယော စာဝုသော ၊ပေ၊ သံဟိရတိတိ-ယော စာဝုသော ၊ပေ၊ သံဟိရတိဟူ၍၊
 (အာယသ္မာတာ မဟာကစ္ဆာနတ္ထေရေန-သည်၊) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊
 [အာဝုသော-အရှင်ဘုရားတို့၊ ယောစ မနော-အကြင် ဘဝင်စိတ်သည်လည်း
 ကောင်း၊ ယောစ ဓမ္မာ-အကြင် ဓမ္မာရုံတို့သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ၊) ဧတံ
 ဥဘယံ-ဤ မန ဓမ္မာရုံနှစ်ပါးစုံသည်၊ ပစ္စုပ္ပန္နံ-အဒွါပစ္စုပ္ပန်မည်၏၊ တသ္မိ
 ပစ္စုပ္ပန္န-ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော မနဓမ္မာရုံနှစ်ပါးစုံ၌၊ ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓံ-ဆန္ဒရာဂ
 နှင့်စပ်သော၊ ဝိညာဏံ-တပ်မက်တတ်သော ဝိညာဉ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊
 ဝိညာဏဿ-၏၊ ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓတ္တာ-ဆန္ဒရာဂနှင့် စပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 တံ-ထိုမနဓမ္မာရုံနှစ်ပါးစုံကို၊ အဘိနန္ဒန္တ တိ-လွန်စွာနှစ်သက်၏၊ တံ-ထိုမန
 ဓမ္မာရုံနှစ်ပါးစုံကို၊ အဘိနန္ဒန္တော-လွန်စွာနှစ်သက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပစ္စုပ္ပန္နသု-
 န်သော၊ ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သံဟိရတိ-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ဆွဲဆောင်အပ်၏၊] စ-
 ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသုံးမျိုးသော ပစ္စုပ္ပန်တို့တွင်၊ သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန္နံ-သည်၊ အဋ္ဌ
 ကထာသု-တို့၌၊ အာဂတံ-လာပြီ၊ အဒွါပစ္စုပ္ပန္နံ-သည်၊ သုတ္တေ-၌၊ (ဘဒ္ဒေ
 ကရတ္တ စသောသုတ္တန်၌၊ အာဂတံ-လာပြီ။)

တတ္ထ-ထိုသုံးမျိုးသော ပစ္စုပ္ပန်တို့တွင်၊ ဧကဟိ-အဘယဂိရိဝါသီ အချို့
 ထေရ်တို့သည်၊ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ-ခဏပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊ စိတ္တံ-သည်၊ စေတောပရိယ
 ဉာဏဿ-၏၊ အာရမဏံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-န်၏၊ ကိ
 ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်သနည်း၊)
 ယသ္မာ၊ ဣဒ္ဓိမဿစ-စေတောပရိယဉာဏ်ရှိသော တန်ခိုးရှင်၏လည်းကောင်း၊

ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တေ။ ။ဥပရိပဏ္ဏာသ မဟာကစ္ဆာနထေရ်၏ ဘဒ္ဒေကရတ္တ
 သုတ်ကို ရည်ရွယ်သည်။ ထိုသုတ်၌ “ယော စာပိ”ဟု အယံ မပါ၊ ယောစ
 ဓမ္မာနောက်၌လည်း သမ္ပယုတ္တာပုဒ် မပါ၊ ထိုဓမ္မာသည် သမ္ပယုတ်စေတသိက်
 မဟုတ်၊ ဓမ္မာရုံသာတည်း၊ [မနောတိ ဘဝင်စိတ္တံ၊ ဓမ္မာတိ တေဘူမိက ဓမ္မာရမဏံ၊
 ထိုအဋ္ဌကထာ၊] “ဥဘယမေတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ”၌ “အဒွါ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဟောန္တံ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊
 အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် ဖွင့်ဟန်တူသည်၊ ဝိညာဏံအရလည်း နိကန္တိဝိညာဉ်ဟု
 ထိုအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

သံဟိရတိ။ ။သံပုဗ္ဗ ဟရ-ဟရဏေဓာတ်၊ တိ (တေကို ပြုထားသော
 ဘိ၊) ယပစ္စည်းသက်၍၊ ယကိုချေ၊ ဟနောင် မမောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ (၁၂၃)သုတ်၏
 ယောဂဝိဘာဂဖြင့် (ဤ မ်)လာ၊ မ် ချေ၊ “သံဟိရတိ”ဟု ကမ္မရုပ်ဖြစ်၏ဟု နိဿယ၌
 ရုပ်တွက်ပြသည်၊ [သံဟိရတိတိ တဏှာဒိဋ္ဌိဘိနန္ဒနာတိ အာကမ္ဘိယတိ၊-ဋီကာ။]

ဣဒ္ဓိမဿစ ပရဿစ။ ။ဤနေရာ၌ “စေတောပရိယတန်ခိုးရှင်နှင့် အခြား
 သောစိတ်ရှင်၏ စိတ်နှစ်မျိုးသည် တပြိုင်နက် ဖြစ်ကြ၏”ဟု ဆိုခဲ့၏၊ နောက်၌
 “ဌိတိက္ခဏေဝါ ဘင်္ဂက္ခဏေဝါ ပဋိဝိဇ္ဈတိ”ဟု ဆိုပြန်ရာ “ရှေ့နောက်မညီ”ဟု
 ဋီကာပယ်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း-ထိုခဏနှစ်ပါး၌ ဖြစ်သောစိတ်သည် “သူတစ်ပါး၏
 စိတ်နှင့် တပြိုင်နက်ဖြစ်သည် မမည်နိုင်သောကြောင့်တည်း”ဟု အကြောင်းပြသည်။

ပရဿစ-တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ ဧကက္ခဏေ-တစ်ပြိုင်နက်
 သောဓဏ၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဣတိ-သို့၊
 ဝဒန္တိ-န့်၏၊) ဆက်၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ နေသံ-ထိုကေစိဆရာတို့၏၊
 ဩကမ္မံ-ဥပမာတည်း၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ခိတ္တေ-ပစ်လွှင့်အပ်သော၊
 ပုပ္ဖမုဋ္ဌိမိ-ပန်းဆုပ်၌၊ ဝါ-တွင်၊ အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊
 ပုပ္ဖံ-ပန်းပွင့်သည်၊ ဧကဿ-တစ်ခုသော ပန်းပွင့်၏၊ ဝဏ္ဏံ-အညှာကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈတိ
 ယထာ-ထိုးမိသကဲ့သို့၊ ဝဏ္ဏေန-အညှာတစ်ခုဖြင့်၊ ဝဏ္ဏံ-အညှာတစ်ခုကို၊ ပဋိ
 ဝိဇ္ဈတိယထာ-ထိုးမိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပရဿ-တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-
 ကို၊ ဇာနိဿာမိ-သိအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ရာသိဝသေန-အစု၏အစွမ်းဖြင့်၊ မဟာဇန
 သ-များစွာသောလူအပေါင်း၏၊ စိတ္တေ-ကို၊ အာဝဇ္ဇိတေ-ဆင်ခြင်အပ်သော်၊
 အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဧကေ
 န-တစ်ပါးသော၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ ဥပ္ပာဒက္ခဏေဝါ-ဥပါဒ်ဓဏ၌သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဌိတိက္ခဏေဝါ-ဌိဓဏ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဘင်္ဂက္ခဏေဝါ-ဘင်္ဂဓဏ
 ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဝိဇ္ဈတိ-ထိုထွင်း၍ သိ၏၊ ဣတိ (ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီး
 ကား၊ နေသံ-ထိုကေစိဆရာတို့၏၊ ဩပမ္မံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-န့်၏။

ပန-ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း၊ တံ-ထိုစကားကို၊ (ပဋိက္ခိတ္တံ၌
 စပ်၊) ဝါ-သည်၊ (အသံယုတ္တံ၌ စပ်၊) ဝဿသတံပိ-အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး
 လည်းကောင်း၊ ဝဿသဟသံပိ-အနှစ်တစ်ထောင်ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊
 အာဝဇ္ဇန္တော-ဆင်ခြင်လသော်၊ ယေန စိတ္တေန-ဖြင့်၊ အာဝဇ္ဇေတိ-ဆင်ခြင်၏၊
 ယေန စ-အကြင် စိတ်ဖြင့်လည်း၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဒွိန္နံ-န့်သော၊ တေသံ-
 ထိုဆင်ခြင်ကြောင်း၊ သိကြောင်းစိတ်တို့၏၊ သာဟဋ္ဌာနာဘာဝတော-အတူတကွ
 တည်ခြင်း၏မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (တစ်ပြိုင်နက် မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်
 လည်းကောင်း၊) အာဝဇ္ဇေနဇဝနာနံ-အာဝဇ္ဇန်းဇောတို့၏၊ အနိဋ္ဌေ-အလိုမရှိအပ်
 သော၊ ဌာနေ-မဂ္ဂဝီထိ ဖလဝီထိမှတစ်ပါးသော ဌာန၌၊ နာနာရမဏ ဘာဝပ္ပတ္တိ

ထို့ပြင် - အခြားသူစိတ်၏ ဌိဓဏ ဘင်္ဂဓဏလောက်ကျမှ ဖြစ်ရသောစိတ်သည်
 “တစ်ပိုင်းက (မချုပ်သေးသော) ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကို အာရုံပြု၍၊ တစ်ပိုင်းက ချုပ်ပြီးသော
 အတိတ်စိတ်ကို အာရုံပြုရာရောက်သောကြောင့်လည်း ပစ္စုပ္ပန်စိတ်သက်သက်ကို
 အာရုံပြုရာ မရောက်” ဟု မိန့်သည်၊ [တထာ ယေ ပေ၊ ဧကဒေသံ အတိတာရမဏံ
 အာပဇ္ဇတိ၊-ဋီကာ။]

ဌိတိက္ခဏေဝါ။ ။တတ္ထ ကေစိ၌ ကေစိကို “အဘယဂိရိဝါသီထေရ်များ”
 ဟု ဆိုကြ၏၊ ထိုအတိုင်းမှန်လျှင် ထိုထေရ်တို့သည် စိတ်၏ဌိဓဏကို အလိုမရှိသော
 ကြောင့် “ဌိတိက္ခဏေဝါ ပဋိဝိဇ္ဈတိ”ဟု မဆိုထိုက်တော့ရာဟု ဋီကာဆိုသည်။

အနိဋ္ဌေ ဌာနေ။ ။မဂ္ဂဝီထိ ဖလဝီထိတို့၌ အာဝဇ္ဇန်းက တေဘူမကသင်္ခါရကို
 ဆင်ခြင်၍၊ မဂ်ဖိုလ်တို့က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် နာနာရမဏအဖြစ်ကို အလို
 ရှိထိုက်၏၊ ထိုမှတစ်ပါး အခြားဌာနများ၌ကား နာနာရမဏအဖြစ်ကို အလိုမရှိထိုက်။

ဒေါသတောစ-အမျိုးမျိုးသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဟူသော အပြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တံ-မသင့်၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌကထာသု-
 ရေးအဋ္ဌကထာတို့၌၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်အပ်ပြီး၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်-
 သန္တတိပစ္စုပ္ပန်သည်လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်-အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်သည်လည်း
 ကောင်း၊ (စေတောပရိယညာဏဿ-စေတောပရိယညာဏ်၏၊) အာရမဏံ-
 သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

တတ္ထ-ထိုသန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တို့တွင်၊ ဝတ္တမာနဇေနဝိထိကော-
 ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ဇောဝိထိမှ၊ အတိတာနာဂတဝသေန-အတိတ် အနာဂတ်တို့၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ဒွိတ္ထိဇေနဝိထိပရိမာဏကာလေ-နှစ်ခု သုံးခုသော ဇောဝိထိအတိုင်း
 အရည်ရှိရာ အခါ၌၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ ယံ-စိတ္တံ-သည်၊ (အတ္ထိ၊)
 သဗ္ဗမ္မိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ တံ-ထိုစိတ်သည်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်နာမ-
 သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မည်၊ [ပစ္စုပ္ပန်ဇောဝိထိမှ ရှေ့ဖြစ်သောနှစ်ဝိထိ သုံးဝိထိနှင့်တကွ၊
 နောက်ဖြစ်သော နှစ်ဝိထိ သုံးဝိထိသည် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မည်၏၊] ပန-ကား၊
 အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်-ကို၊ ဇေနဝါရေန-ဇောဝါရဖြင့်၊ ဒီဝေတဗ္ဗံ-ပြထိုက်၏၊ ဣတိ-
 သို့၊ အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ယံ-အကြင် စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီး၊ တံ-ထို စကားကို၊
 သုဝုတ္တံ-ကောင်းစွာဆိုအပ်ပြီး။

တတြ-ထိုအဋ္ဌကထာစကားရပ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ ဒီပနာ-
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်စွာပြခြင်းတည်း၊ ဣဒ္ဓိမာ-တန်ခိုးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဇာနိတုကာမော-သိခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊
 (ဟုတွာ၊) အာဝဇ္ဇေတိ-ဆင်ခြင်၏၊ အာဝဇ္ဇနံ-အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်-
 ခဏပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်ကို၊ အာရမဏံ-ကို၊ ကတွာ၊ တေနေဝ-ထိုစိတ်နှင့်
 သာလျှင်၊ သဟ-တကွ၊ နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏၊ တတော-ထို အာဝဇ္ဇန်းစိတ်မှ၊
 (ပရံ-နောက်၌၊) စတ္တာရိ(ဝါ)-လေးကြိမ်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်
 အတွက် ဆိုသည်၊) ပဉ္စဝါ-ငါးကြိမ်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (မန္တပုဂ္ဂိုလ်အတွက်
 ဆိုသည်၊) ဇေနာနိ-ပရိကမ်ဇော၊ အဘိညာဉ်ဇောတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ယေသံ-
 ယင်းဇောတို့သည်၊ ပစ္စိမံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဇောသည်၊ (တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်အတွက်
 လေးကြိမ်မြောက်ဇော၊ မန္တပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ငါးကြိမ်မြောက်ဇောသည်၊) ဣဒ္ဓိစိတ္တံ-
 တန်ခိုးစိတ်သည်၊ (စေတောပရိယ အဘိညာဉ်စိတ်သည်၊) ဟောတိ၊ သေသာနိ-
 နောက်ဆုံးဇောမှ ကြွင်းသောစိတ်တို့သည်၊ ကာမာဝစရာနိ-ကာမာဝစရစိတ်
 တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) သဗ္ဗေသံပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထို
 ဇောတို့၏၊ နိရုဇ္ဈံ-ချုပ်ပြီးသော၊ (အာဝဇ္ဇန်းနှင့် အတူချုပ်ပြီးသော၊) တဒေဝ
 စိတ္တံ-ထိုစိတ်သည်ပင်၊ (ထို ခဏပစ္စုပ္ပန်စိတ်သည်ပင်၊) အာရမဏံ ဟောတိ၊
 စ-ထိုသို့ပင် ချုပ်ပြီးစိတ်ကို အာရုံပြုပါသော်လည်း၊ တာနိ-ထို ဇောတို့သည်၊
 နာနာရမဏာနိ-ကွဲပြားသော အာရုံရှိကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊

အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဝသေန-အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့်၊ [ဋီကာ၌ “အဒ္ဓါဝသေန”ဟု ရှိ၏၊] ပစ္စုပ္ပန်ရမဏတ္တာ-ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကာရမဏာနိ-တူသောအာရုံရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ။)

စ-ဆက်၊ ဧကာရမဏတ္တာ-တူသောအာရုံ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (သတိ) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣဒ္ဓိစိတ္တမေဝ-တန်ခိုးစိတ်သည်သာ၊ ပရဿ-၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပဇာနာတိ-အပြားအားဖြင့် သိ၏၊ ဣတရာနိ-ဣဒ္ဓိစိတ်မှ တစ်ပါးသော စိတ်တို့သည်၊ (ပရဿ စိတ္တံ) န (ပဇာနန္တိ)-န၏၊ စက္ခုဒွါရေ-၌၊ စက္ခုဝိညာဏမေဝ-စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်သည်သာ၊ ရူပံ-ရူပါရုံကို၊ ပဿတိယထာ-မြင်သကဲ့သို့၊ ဣတရာနိ-စက္ခုဝိညာဉ်မှတစ်ပါးသော စိတ်တို့သည်၊ (ရူပံ-ကို) န (ပဿန္တိ) ယထာ-မမြင်ကုန်သကဲ့သို့တည်း၊ ဣတိ (အယံ-ကား၊ ဒီပနာ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်စွာပြခြင်းတည်း၊) ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဣဒံ-ဤစေတောပရိယ အဘိညာဉ်စိတ်သည်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်သမေဝ-သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၏လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် သမေဝ-၏လည်းကောင်း၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်ရမဏံ ဟောတိ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယသ္မာ၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ပိ-သည်လည်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ယေဝ-အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၌သာ၊ ပတတိ-ကျ၏၊ (ပါဝင်၏၊) တသ္မာ၊ ဧတံ-ဤစေတောပရိယ အဘိညာဉ်စိတ်သည်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ဝသေန-ဖြင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်ရမဏံ (ဟောတိ၊) ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

[သဗ္ဗတ္ထပါဒကစသော စတုတ္ထဈာန်တို့တွင် စေတောပရိယညာဏစတုတ္ထဈာန်ကို ပြပြီး၍၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ စတုတ္ထဈာန်စသည်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ စတုတ္ထံ”စသည်ကို မိန့်၊] ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏစတုတ္ထံ-ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ စတုတ္ထဈာန်သည်၊ နာမဂေါတ္တာနုဿရဏေ-နာမည်အနွယ်တို့ကို အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနနိမိတ္တပစ္စဝေက္ခဏေ-နိဗ္ဗာန်အာရုံ၊ ကသိုဏ်းနိမိတ်စသောအာရုံကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌၊ နဝတ္တဗ္ဗာရမဏံ-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိ၏၊ သေသကာလေ-ကြွင်းသောတရားတို့ကို အောက်မေ့ရာ ဆင်ခြင်ရာအခါ၌၊ အတိတာရမဏမေဝ-အတိတ်အာရုံရှိသည်သာ။

ကထာကမ္မုပဂညာဏ စတုတ္ထမ္ပိ-သည်လည်း၊ အတိတာရမဏမေဝ-အတိတ်ကံဟူသော အာရုံရှိသည်သာ၊ တတ္ထံ-ထို ဉာဏ်တို့တွင်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသစေတောပရိယညာဏာနိပိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ စေတောပရိယညာဏ်တို့သည်လည်း၊ အတိတာရမဏာနိ-အတိတ်အာရုံ ရှိကုန်သည်၊ ကိဉ္စာပိ ဟောန္တိ။

အဒ္ဓါ ပေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရမဏတ္တာ။ ။ဤစကားအရ “အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်သည် ဧကဝိထိ တစ်ဝိထိမျှသာ ကာလကြာ၏”ဟု ထင်ရသော်လည်း နောက်၌ “သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ပိ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ယေဝ ပတတိ”ဟု ဆိုလက်ဖြစ်သောကြောင့် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်သည် ရှေ့တဒ္ဒေကရတ္တသုတ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တစ်ဘဝကာလကိုပင် ယူရမည်ဟု မှတ်ပါ။

အထခေါ-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း တေသံ-ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ်၊
 စေတောပရိယညာဏ်တို့တွင်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏဿ-ညာဏ်၏၊ အတိတက္ခန္ဓာ-
 အတိတ်ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓိ-ခန္ဓာနှင့်စပ်သော နာမည်၊
 အနွယ်စသော ပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသည်၊ အနာ
 ရမဏ်နာမ-အာရုံမဟုတ်သော တရားမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို
 ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ်သည်၊ အတိတ ပေ၊ ဗန္ဓေသု-အတိတ်ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာနှင့်စပ်ကုန်
 သော၊ ဓမ္မေသု-တရားတို့၌၊ သဗ္ဗညုတညာဏ သမဂတိကံ-သဗ္ဗညုတညာဏ်နှင့်
 တူသောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။

စ-ဆက်၊ စေတောပရိယညာဏဿ-၏၊ သတ္တဒီဝသဗ္ဗန္တရာတိတံ-ခုနစ်
 ရက်အတွင်း၌ လွန်လေပြီးသော၊ စိတ္တမေဝ-စိတ်သည်သာ၊ အာရမဏံ
 (ဟောတိ၊) ဟိ-မှန်၊ တံ-ထိုစေတောပရိယညာဏ်သည်၊ အညံ-စိတ်အာရုံမှ
 တစ်ပါးသော၊ ခန္ဓဝါ-ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓိဝါ-ခန္ဓာနှင့်စပ်သော
 အမည် အနွယ်စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဇာနာတိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မသိ
 ပါသော်လည်း၊ မဂ္ဂ ပေ၊ ရမဏတ္တာ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ဟူသော အာရုံ
 ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိယာယတော-ပရိယာယအားဖြင့်၊ မဂ္ဂါရမဏန္တိ-
 မဂ္ဂါရမဏဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ [စိတ်ကိုသိလျှင် စိတ်နှင့်ယှဉ်ဘက် မဂ်တရား
 ကိုလည်း သိနိုင်သည်ကို “ပရိယာယ”ဟု ဆိုသည်၊ နာနန္တ ရိကနည်းတည်း၊]
 စ-ဆက်၊ ယထာကမ္မုပကညာဏဿ-၏၊ အတိတ စေတနာမတ္တမေဝ-
 အတိတ်စေတနာမျှသည်သာ၊ (အတိတ်စေတနာတည်းဟူသော ကံတရားမျှ
 သည်သာ၊) အာရမဏံ (ဟောတိ၊) ဣတိ-သို့၊ အယံဝိသေသော-ဤပုဗ္ဗေနိဝါသ
 စသော ဉာဏ်သုံးမျိုးတို့၏အထူးကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊
 ဧတ္ထ-ဤပုဗ္ဗေနိဝါသ စသောဉာဏ်တို့၌၊ အဋ္ဌကထာနယော-ရှေးအဋ္ဌကထာ
 တို့၌ လာသောနည်းတည်း။

ပန-ကား၊ (အဋ္ဌကထာနည်းမှတစ်ပါး၊ ပါဠိတော်နည်းကား၊) ယသ္မာ၊
 ကုသလာ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိညာဏဿ-ညာဏ်
 အားလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာဂတံသညာဏဿ-အားလည်းကောင်း၊ အာရ
 မဏပစ္စယေန-ဖြင့်၊ ပစ္စယော (ဟောတိ၊) ဣတိ-သို့၊ ပဋ္ဌာနေ-ပဋ္ဌာန်းပါဠိ
 တော်၌၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ၊ စတ္တာရောပိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-
 တို့သည်၊ စေတောပရိယညာဏယထာကမ္မုပကညာဏာနံ-တို့၏၊ အာရမဏံ-

တသ္မာ ပေ၊ အာရမဏံ ဟောန္တိ။ ။ “စေတောပရိယညာဏ်သည် စိတ်ဟူ
 သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာကိုသာ အာရုံပြု၏၊ ယထာကမ္မုပကညာဏ်သည် ကံဟူသော
 စေတနာသင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုသာ အာရုံပြု၏”ဟု အဋ္ဌကထာနည်း၌ ဆိုခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့်
 “ပါဠိတော်နည်းအားဖြင့် ခန္ဓာလေးပါးလုံးကို အာရုံပြု၏”ဟု အဋ္ဌကထာနည်းမှ
 တစ်မျိုးအားဖြင့် ဆိုသည်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသစသော ဉာဏ်သုံးပါးတို့၏အာရုံ၌ ဝါဒမကွဲကြ။

သည်၊ ဟောန္တိ၊ တတြာပိ-ထိုစေတောပရိယဉာဏ်၊ ယထာကမ္မုပကဉာဏ်တို့တွင်လည်း၊ ယထာကမ္မုပကဉာဏဿ-၏၊ ကုသလာကုသလာဓေ-ကုသိုလ်အတုသိုလ်ခန္ဓာတို့သည်သာ၊ (အာရမဏံ-သည်၊ ဟောန္တိ၊) ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ ဣတိ မပါ။]

ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏစတုတ္ထံ-ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏစတုတ္ထဈာန်သသည်၊ ဝိဇ္ဇမာနဝဏ္ဏာရမဏတ္တာ-ထင်ရှားရှိသော ရူပါရုံဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမဏဓေဝ-ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ၊) အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထံ-ဉာဏ်သည်၊ အနာဂတာရမဏဓေဝ-အနာဂတ်အာရုံရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ၊) ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထဈာန်သည်၊ အနာဂတက္ခန္ဓ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓေသု-အနာဂတ်ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာနှင့်စပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-တို့၌၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏံ ဝိယ-ကဲ့သို့၊ သဗ္ဗညုတညာဏ သမဂတိကံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊ [ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏသမဂဟိတအဖြစ်ကို ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ထင်ရှားသောကြောင့် ဤ၌ ဥပမာနအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်၊] တတ္ထ-ထိုဉာဏ်တို့တွင်၊ စေတောပရိယဉာဏမ္ပိ-သည်လည်း၊ အနာဂတာရမဏံ-သည်၊ ကိဉ္စာပိ ဟောတိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထို စေတောပရိယဉာဏ်သည်၊ သတ္တဒိဝသဗ္ဗန္တရေ-ခုနစ်ရက်အတွင်း၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကစိတ္တဓေဝ-ဖြစ်လတ်သော စိတ်ကိုသာ၊ အာရမဏံ-ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣဒံ-ဤ အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထဈာန်သည်၊ အနာဂတေ-နောင်အခါ၌၊ ကပ္ပသတသဟဿေ-ကမ္ဘာတစ်သိန်း၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကစိတ္တမ္ပိ-ဖြစ်လတ်သော စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓေပိ-ခန္ဓာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမ္ပိ-ခန္ဓာနှင့်စပ်သော နာမည် အနွယ်စသော ပညတ်ကိုလည်းကောင်း၊ (အာရမဏံ-ကို၊ ကရောတိ၊) [ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၏အာရုံကို ပြပြီး၍၊ ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း ရူပါဝစရတိကစတုက္ကဈာန် စသည်တို့၏အာရုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ရူပါဝစရတိကစတုက္ကဈာနာဒိနိ” စသည်ကို မိန့်၊] ရူပါဝစရတိကစတုက္ကဈာနာဒိနိ-ရူပါဝစရတိကဈာန်၊ စတုက္ကဈာန်အစရှိသည်တို့သည်၊ အတိတာနာဂတာပစ္စုပ္ပန္နေသု-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့တွင်၊ ဧကဓမ္မမ္ပိ-တစ်ခုသောတရားကိုလည်း၊ အာရဗ္ဘ၊ အပ္ပဝတ္တိတော-မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧကန္တ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏာနေဝ-ဧကန် န ဝတ္တဗ္ဗအာရုံရှိကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ၊) ဣတိ ဝေဒိဘဗ္ဗာနိ-န်၏။

၁၄၃၅။ ။[အတိတာရမဏာတိကံကို ဖွင့်ပြပြီး၍ အဇ္ဈတ္တတိကံကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ” စသည်ကို မိန့်၊] အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ-၌၊ အနိန္ဒြိယ ပေ၊ ဗဟိဒ္ဓါတိ-ကား၊ ဣဒံ-ဤတရားနှစ်ပါးကို၊ (ဝုတ္တံ-၌ စပ်၊) ဝါ-သည်၊ (န ဟောတိ၌ စပ်၊) (အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုဆိုသည်၊) ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓံ-ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် စပ်သောရုပ်သည်၊ (သက်ရှိသတ္တဝါ၏ရုပ်သည်၊)

ပရပုဂ္ဂလသန္တာနေ-တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌၊ ဗဟိဒ္ဓါဟံ-ဗဟိဒ္ဓတရား ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနမ္ပိ-ဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ တဿ-ထို အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်၏၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တာန ပရိယာပနတ္တာ-သန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ နိယကဇ္ဈတ္တံ-နိယကဇ္ဈတ္တသည်၊ ဟောတိ ယထာ-ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ပရိယာယေန-အားဖြင့်၊ အဇ္ဈတ္တံ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နိယကဇ္ဈတ္တ ပရိယာယဿ-နိယကဇ္ဈတ္တပရိယာယ်၏၊ (နိယကဇ္ဈတ္တဖြစ်ဖို့ရန်အကြောင်း၏၊) အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓါတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ နိယကဇ္ဈတ္တမတ္တဿ-နိယကဇ္ဈတ္တမျှ၏၊ အသမ္ဘဝတော-မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ (ဗဟိဒ္ဓါတိ-ဟူ၍) န (ဝုတ္တံ)-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။

၁၄၃၆-၇။ ။ပန-အန္တယကား၊ နိယကဇ္ဈတ္တမတ္တဿ-မိမိကို မှီ၍ဖြစ် သော အဇ္ဈတ္တမျှ၏၊ အသမ္ဘဝမတ္တံ-မဖြစ်သင့်သော တရား၏အဖြစ်ကို၊ သန္တာယ၊ အဇ္ဈတ္တရမဏတ္တိကေ-၌၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏတာ-ဗဟိဒ္ဓါရမဏ၏အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

အဇ္ဈတ္တတိက်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏတိက်ဝယ် အာကိဉ္ဇညာ ယတန၏ န ဝုတ္တဗ္ဗာရမဏဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အဇ္ဈတ္တဓမ္မာ ပဂမမတ္တတော စ”စသည် မိန့်၊] စ-ဆက်၊ အဇ္ဈတ္တဓမ္မာပဂမမတ္တတော- အဇ္ဈတ္တတရား၏ ကင်းခြင်းမျှ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနာရမဏ ဿ-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သောနတ္ထိဘောပညတ်၏၊ အဇ္ဈတ္တ ဘာဝမ္ပိ-အဇ္ဈတ္တ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓါဘာဝမ္ပိ-ဗဟိဒ္ဓ၏အဖြစ်ကို

နိယကဇ္ဈတ္တ ၊ပေ၊ အဘာဝေန။ ။[ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့်စပ်သော သက်ရှိရုပ်ကို “ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့်စပ်သော တော တောင် ရေ မြေ၌ ရှိသော သက်မဲ့ရုပ်ကို “အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်”ဟု ခေါ်၏၊] ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်သည် သူ တစ်ပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်ခိုက် “ဗဟိဒ္ဓ”ဟု ခေါ်ရသော်လည်း၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သောအခါ နိယကဇ္ဈတ္တ (မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တ)ဟု ခေါ်ရသေး၏၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကား မည့်သည်နည်းနှင့်မျှ အဇ္ဈတ္တအမည် မရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားများကို “ဗဟိဒ္ဓ”ဟု ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်။

န နိယက ပေ၊ အသမ္ဘဝတော။ ။[မတ္တသဒါသည် သာမညအနက်ဟော၊] အဇ္ဈတ္တာရမဏတိက်ဝယ် “ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ”အရ၌ ပြအပ်သော ဗဟိဒ္ဓတရားတို့သည် မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ခိုက်သာ ဗဟိဒ္ဓအမည်ရ၍၊ မိမိသန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ခိုက်၌မူ နိယ ကဇ္ဈတ္တာအမည် ဖြစ်သင့်သေး၏၊ ထိုသို့ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် နိယကဇ္ဈတ္တ မဖြစ် သင့်ရုံမျှဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားစုကို “နိယကဇ္ဈတ္တမတ္တ အသမ္ဘဝ”ဟု ဆိုသည်။

အဇ္ဈတ္တဓမ္မာ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ပါဠိတော်၌ “အာကိဉ္ဇညာယတနံ ၊ပေ၊ ဗဟိဒ္ဓါ ရမဏန္တိ”ကို ဖွင့်သောစကားတည်း၊ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည် နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၏၊ ထို နတ္ထိဘောပညတ်ကား ပဌမာရူပဝိညာဉ်ဟူသော အဇ္ဈတ္တတရား၏

လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘာဝမ္ပိ-လည်းကောင်း၊ အနနဇာနိတွာ-ခွင့်ပြု
တော်မမူဘဲ၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ ၊ပေ၊ ရမဏံတိပီတိအာဒိ-အစရှိသောစကား
ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနံ န ဝုတ္တဗ္ဗံ အဇ္ဈတ္တာ
ရမဏန္တိပိ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ကေဝလံ-အာဝဇ္ဇန်းစသည်မဖက် သက်သက်၊
တဒေဝ-ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်သာ၊ န ဝုတ္တဗ္ဗာရမဏံ-အဇ္ဈတ္တစသည်
ဟု မဆိုထိုက်သောအာရုံရှိသည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပန-အနွယ်ကား၊ တဿ-
ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏၊ အာဝဇ္ဇနမ္ပိ-အာဝဇ္ဇန်းသည်လည်းကောင်း၊
ဥပစာရစိတ္တာနိပိ-ပရိကမ်စသော ဥပစာရဇောစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊
တဿ အာရမဏဿ-ထို နတ္ထိဘောပညတ်ဟူသောအာရုံကို၊ ပစ္စဝက္ခဏစိတ္တာ
နိပိ-ဆင်ခြင်ကြောင်းစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ တဿေဝ-ထို နတ္ထိဘော
ပညတ်အာရုံကိုပင်၊ အဿာဒနာဒိဝသေန-သာယာခြင်း အစရှိသည်တို့၏အစွမ်း
ဖြင့်၊ ပဝတ္တာနိ-ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလစိတ္တာနိပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊
န ဝုတ္တဗ္ဗာရမဏာနေဝ-န ဝုတ္တဗ္ဗအာရုံရှိကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ၊) ပန-
ထိုသို့ပင် နဝုတ္တဗ္ဗာရမဏချည်း ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ တာနိ-ထို အာဝဇ္ဇန်း
စသောစိတ်တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ တသ္မိ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊
ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်သော်၊ (တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူလိုက်လျှင်၊) ဝုတ္တာနေဝ-
ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိသု-သီးခြား၊
န ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်။

ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝုတ္တာနေဝ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊
ဟောန္တိ-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဟိ-ချေ၊ (တစ်နည်း၊) ဟိ-
အဖြေကား၊ ဧတံ အာကိဉ္ဇညာယတနံ-ဤ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်
လည်းကောင်း၊ တဿ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏၊ ပုရေစာရိကံ-ရှေ့သွား
ဖြစ်သော၊ အာဝဇ္ဇနဥပစာရာဒိဝသေန-အာဝဇ္ဇန်းဥပစာရဇော အစရှိသည်တို့၏

ကင်းကွာခြင်း (အဇ္ဈတ္တဓမ္မာပဂမ)တရားတည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုနတ္ထိဘောပညတ်ကို
ကိုယ်တွင်းတရား မဟုတ်သောကြောင့် အဇ္ဈတ္တအာရုံဟုလည်း မဆိုနိုင်၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော
ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သောကြောင့် ဗဟိဒ္ဓသက်သက်ဟုလည်း မဆိုနိုင်၊
ထို့ကြောင့် ထိုအာရုံကို အာရုံပြုသောဈာန်ကို “နဝုတ္တဗ္ဗံ အဇ္ဈတ္တာရမဏံ”စသည်ဖြင့်
ဟောတော်မူသည်။

တတ္ထ န ကေဝလံ ၊ပေ၊ န ဝုတ္တာနံ။ ။ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သာ
မက၊ ထိုနတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုသော ထို ဈာန်ဝီထိ၏ရှေ့သွား အာဝဇ္ဇန်း၊
ပရိကမ်စသော ဥပစာရဈာန်စိတ်များ၊ ထို ဈာန်များနောက်၌ ပစ္စဝက္ခဏဇောဝီထိ
စိတ်များ န ဝုတ္တဗ္ဗာရမဏတို့ချည်းတည်း၊ သို့သော်-ထိုတရားတို့ကိုကား (အာကိဉ္ဇညာ
ယတနဈာန်ကို ဟောလိုက်လျှင် အခြံအရံအဖြစ်ဖြင့် ပါနိုင်၍ ဟောပြီးဖြစ်သောကြောင့်)
သီးခြား ဟောတော်မူ။

အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္တံ-ဖြစ်သော၊ ယံ-အကြင်စိတ်သည်၊ တေန-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဧကာရမဏံ-တူသောအာရုံရှိသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ (တံ) စ-ထို စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ) တံ သဗ္ဗံ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့်တကွ အလုံစုံသောစိတ်ကို၊ အတိတာရမဏတ္တိကေ-၌၊ ကာမာဝစရကုသလံ ၊ပေ၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန်-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ဧတေသံစိတ္တုပ္ပါဒါနံ-တို့၏၊ (န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏဘာဝဿ၌ စပ်၊) သိယာ ၊ပေ၊ ရမဏာတိပီတိအာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏဘာဝဿ-န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏ၏အဖြစ်၏၊ ဝါ-ကို၊ အနုညာတတ္တာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (တိုက်ရိုက်မဟောဘဲ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊) အာကိဉ္ဇညာယတနဿ-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏၊ အာကိဉ္ဇညာ ၊ပေ၊ ရမဏာတိပီတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဧကန္တေန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏတ္တ ဝစနတောစ-န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏ၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏ၏အဖြစ်ကို တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊) န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ထင်ရှားပြဆိုအပ်ပြီ၊ [“ဟောတော်မူအပ်ပြီ”ဟု မပေးရ။]

ဣဒါနိ-၌၊ တံ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏတ္တိကေ-၌၊ ဧကံ-တစ်ခုတည်း၊ (အာဝဇ္ဇန်းစသည်မပါဘဲ တစ်ခုတည်း၊) ဝုစ္စမာနံပိ-ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-သော၊ ထံ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်၊ (ဒီပေတိ၌ စပ်၊) ယသ္မာ၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက် အတိတာရမဏတိက်၌၊ တေန-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဧကာရမဏဘာဝံပိ-တူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ကာမာဝစရ ကုသလာဒိနံ-ကာမာဝစရကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏၊ [အာဝဇ္ဇန်းစသည်တို့ကိုပင် “ကာမာဝစရကုသလာဒိနံ”ဟု ဆိုသည်၊] န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏတာ-န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏတို့၏အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ၊ ဣဓာပိ-ဤ အဇ္ဈတ္တာရမဏတိက်၌လည်း၊ တေသံ-ထို ကာမာဝစရကုသိုလ်တို့၏၊

ဧတံ ဟိ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။တံ သဗ္ဗံကို ဋီကာ၌ “အာကိဉ္ဇညာယတနာဒိ”ဟု သရုပ်ဖော်သောကြောင့် တံ သဗ္ဗံအရ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့် အာဝဇ္ဇန်းစသော စိတ်အားလုံးကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် “အတ္ထိ”ထည့်၍ အနက်ပေးလိုက်သည်၊ ယောဇနာ၌ကား “ဧတံ အာကိဉ္ဇညာယတနံ”ကို ယံနှင့်အတူယူ၍ ဘဝေယျ၌ စပ်လေ၏၊ “တေနသဟ”ဟု ဆိုသောကြောင့် စဉ်းစားပါ၊ တံ သဗ္ဗံကို “အတိတာရမဏတ္တိကေ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ၌ စပ်၊ “ဝုတ္တံ”ဟုဆိုသော်လည်း တိုက်ရိုက်ဆိုခြင်း မဟုတ်၊ အနုညာတတ္တာဟူသောအကြောင်း၊ ဝစနတောဟူသောအကြောင်းတို့ဖြင့် “ထင်ရှားပြဆိုအပ်ပြီ”ဟု ဆိုလိုသည်၊-ဋီကာ။

န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏဘာဝံ-န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏ၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြစ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေန-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့်၊ သဟ၊ ဧကာရမဏာနံ-တူသောအာရုံရှိကုန်သော မဟာကုသိုလ် အစရှိသောစိတ်တို့၏၊ န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏဘာဝေန-န ဝတ္တဗ္ဗာရမဏ၏အဖြစ်၌၊ သန္တာရာယော-အန္တရာယ်သည်၊ ကော-အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ တသ္မိ-ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊ ဝုတ္တေ-တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူအပ်သော်၊ တာနိ-ထိုမဟာကုသိုလ် အစရှိသောစိတ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊) ဝုတ္တာနေဝ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးတို့သည်သာလျှင်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ [ဤစကားကို ဋီကာဆရာ ပယ်ရှားလိမ့်မည်၊] ဧတ္ထ အဇ္ဈတ္တာရမဏတ္တိကေ-၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပါဠိတော-ပါဠိတော်အားဖြင့်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ။

ပန-ဆက်၊ [ရှေးနိဿယ၌ ပန-ထိုမှတစ်ပါးဟု ပက္ခန္တရပေး၏၊] အာရမဏဝိဘာဂေ-အာရုံ၏ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြား၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊) တာဝ-ရူပါဝစရတိက၊ စတုက္ကဈာန်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ) ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ-ဝိညာနဉ္ဇာယတနဈာန်လည်းကောင်း၊ နေဝသညာနာသညာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကုသလဝိပါက ကြိယဝသေန-ကုသိုလ်ဝိပါက ကြိယာတို့၏အပြားအားဖြင့်၊ ဆန္တံ-နံသော၊ ဣမေသံ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ-တို့၏၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တာနသမ္ပန္တံ-ခန္ဓာအစဉ်၌ ပေါ်သော၊ (မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော၊) ဟေဋ္ဌိမသမာပတ္တိ-အောက်ဖြစ်သော သမာပတ်ကို၊ အာရမ္ဘ၊ ပဝတ္တိတော-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏတာ-အဇ္ဈတ္တာရမဏတို့၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ [“အာရမ္ပေသု ဒုတိယ စတုတ္တာနိ မဟဂ္ဂတာရမဏာနိ” ဟူသော သင်္ဂြိုဟ်စကားနှင့် သဘောတူပင်တည်း၊ နောက်လာမည့် စကားများလည်း ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် အကျယ်ပြုလိမ့်မည်၊ ထိုအကျယ်ကို ယူ၍ သင်္ဂြိုဟ်အဖွင့်များ၌လည်း အဓိပ္ပာယ် ပြောလေ့ရှိကြသည်။]

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤကုသိုလ် ဝိပါက ကြိယာတို့တွင်၊ ကြိယ အာကာသာနဉ္ဇာယတနံ-ကြိယာဖြစ်သော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်သည်၊ ကြိယဝိညာနဉ္ဇာယတနံ သေဝ-ကြိယာဖြစ်သော ဝိညာနဉ္ဇာယတနဈာန်၏သာ၊ အာရမဏံ ဟောတိ၊ ဣတရဿ-ကြိယာ ဝိညာနဉ္ဇာယတနဈာန်မှတစ်ပါးသော ကုသိုလ်ဝိပါက ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၏၊ (အာရမဏံ) န (ဟောတိ၊) ကဿာ-နည်း၊ အာကာသာနဉ္ဇာယတန ကြိယသမင်္ဂီနော-အာကာသာနဉ္ဇာယတန ကြိယာဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌) ကုသလသမဝါ-ကုသိုလ်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝိပါကသမဝါ-သော၊ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနသ-ဝိညာနဉ္ဇာယတနဈာန်၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

ပနကား၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သည်၊ ကုသလဝိပါကကြိယာနံ-ကုသိုလ်၊ ဝိပါကံ၊ ကြိယာဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏ္ဍံပိ-သုံးပါးသော ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်တို့၏လည်း၊ အာရမဏံ ဟောတိ၊ ကသ္မာ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ-အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်ဈာန်ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ ဌိတဿ-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တတော-ထို အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်ဈာန်မှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ တိဝိဿပိ-သုံးပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝိညာနဉ္စာယတနဿ-ဝိညာနဉ္စာယတနဈာန်၏၊ ဥပ္ပတ္တိသမ္ဘဝတော-ဖြစ်ခြင်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ပန-ကား၊ ဝိပါကံ-ဝိပါကံဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သည်၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော ဝိညာနဉ္စာယတနဈာန်၏၊ အာရမဏံ န ဟောတိ၊ ကသ္မာ၊ ဝိပါကတော-ဝိပါကံဈာန်မှ၊ (ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ်သော ဝိပါကံဈာန်မှ) ဝုဠဟိတွာ-ထပြီး၍၊ စိတ္တဿ-ဘာဝနာစိတ်ကို၊ အဘိနိဟာရာသမ္ဘဝတော-ဝိညာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၏ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ နေဝသညာနာသညာယတနဿ-၏၊ အာရမဏကရဏေပိ-အာရုံပြုခြင်း၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ရူပါ၊ ဝေ၊ ဒိနံ-ရူပါဝစရတိကဈာန်၊ စတုက္ကဈာန် အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗေသံပိ-အလုံးစုံသော ဈာန်တို့၏လည်း၊ နိယကဇ္ဈတ္တတော-နိယကဇ္ဈတ္တမှ၊ ဗဟိဒ္ဓဘာဝေန-အပ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓါဘူတာနိ-အပဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပထဝီကသိဏာနိ-ပထဝီကသိုဏ်း အစရှိသော အာရုံတို့ကို၊ အာရပ္ပ၊ ပဝတ္တိတော-ကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏတာ-ဗဟိဒ္ဓါရမဏတို့၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

သဗ္ဗေဝ ဝေ၊ စတုက္ကဈာနန္တိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ တာဝ-အကုသိုလ်စသည်ထို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-န်သော၊) ကုသလတော-မှ၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒါ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ခန္ဓာဒီနိ-ခန္ဓာ

တိဝိဿပိ ဝေ၊ သမ္ဘဝတော။ ။အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ပုထုဇဉ်သေက္ခအဖြစ်၌ ရပြီး၍၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို ဆက်လက်အားထုတ်၍ ရသောအခါထို ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သည် ကုသိုလ် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံပြု၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သေ၍ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ်လျက် ဝိပါကံဖြစ်သောအခါထိုဝိပါကံဈာန်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ဈာန်ကို အာရုံပြု၏၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ပုထုဇဉ် သေက္ခအဖြစ်၌ ရပြီး၍၊ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးမှ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သည် ကုသိုလ် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံပြု၏၊ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ရပြီးမှ ဖြစ်စေ၊ ဝင်စားပြီးမှဖြစ်စေ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိညာဏဉ္စာယတနကြိယာဈာန်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနကြိယာဈာန်ကို အာရုံပြု၏၊ ဤသို့ ဖြစ်သင့်သည်ကို သိပါ။

အစရှိသည်တို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿ-ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌) အဇ္ဈတ္တာရမဏာ-အဇ္ဈတ္တ အာရုံရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ပရေသံ-တို့၏၊ ခန္ဓာဒီပစ္စဝေက္ခန္ဓေ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့ကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏတ္တိနိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခန္ဓေ-ပညတ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ၊) တဒုဘယဝသေန-ထိုနှစ်ပါးစုံတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (မိမိ၊ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ ခန္ဓာစသည်တို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ပဝတ္တိမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏာ-န်သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေသုပိ-တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ကေဝလံ-ခန္ဓာဒီပစ္စဝေက္ခန္ဓေ၊ ပဏ္ဏတ္တိပစ္စဝေက္ခန္ဓေမဖက်သက်သက်၊ တေသံ-ထို ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏၊ နိဗ္ဗာန ပစ္စဝေက္ခန္ဓေ-နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ။

အကုသလတော-မှ၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒ်-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ခန္ဓာဒီနံ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့ကို၊ အဿာဒနာ၊ ပေ၊ ကာလေ-လွန်စွာသာယာခြင်း၊ လွန်စွာနှစ်သက်ခြင်း၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် ယူရာအခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ပရဿ-၏၊ ခန္ဓာဒီသုစေဝ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပကသိဏာဒီသုစ-အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်၊ ကသိုဏ်းအစရှိသော ပညတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ တထေဝ-ထိုအတူသာလျှင်၊ (အဿာဒနစသည်ကို ပြန်ညွှန်းသည်၊) ပဝတ္တိကာလေ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ၊) တဒုဘယဝသေန-ထိုနှစ်ပါးစုံတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ထိုနှစ်ပါးစုံသော မိမိ သူတစ်ပါးတို့၏ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို ယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊) ပဝတ္တိကာလေ-၌၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသုပိ ဧသေဝနယော၊ ဟိ-စိုးစဉ်း၊ ပေ၊ ကား၊ ကေဝလံ-အဿာဒန အဘိနန္ဒနမဖက် သက်သက်၊ တေသံ-ထိုဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏၊ ပရာမာသဂ္ဂဟဏံ-မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းဟူသော ယူခြင်းသည်၊ နတ္ထိ။

ဒွေပိ-န်သော၊ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တာ-ပဋိဃသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ခန္ဓာဒီသု-တို့၌၊ ဒေါမနဿိတဿ-လွန်စွာဖြစ်သော ဒေါမနဿရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌) (ပဝတ္တိယံ-၌) အဇ္ဈတ္တာရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ပရဿ-၏၊ ခန္ဓာဒီသုစေဝ-တို့၌လည်းကောင်း၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပပဏ္ဏတ္တိသုစ-အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်၊ ပညတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ (ပဝတ္တိယံ၊) ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ၊) တဒုဘယဝသေန-ထိုနှစ်ပါးစုံသော မိမိသူတစ်ပါးတို့၏ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့၌ ဒေါမနဿဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ပဝတ္တိယံ၊) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တာနံပိ-ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏လည်း၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေသု-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-တို့၌၊ ဝိစိကိစ္ဆနုဗန္ဓနဘာဝေန-ယုံမှားခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်းရှိသည်၏

အဖြစ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဥဒ္ဓစ္စအတွက် ဖန္ဒနဘာဝဟု ဆိုသည်။) ပဝတ္တိယံ-
ဖြစ်ရာအခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တာဒိအာရမဏတာ-အဇ္ဈတ္တအစရှိသော အာရုံရှိကုန်သည်
၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ဒွေပဉ္စဝိညာဏာနိ-ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်တို့လည်းကောင်း၊ တိသော-
နိသော၊ မနောဓာတုယောစ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တေရဿ-နိသော၊
ဣမေစိတ္တပ္ပာဒါ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ရူပါဒီနိ-ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ကို၊
အာရဗ္ဗ-၍၊ ပဝတ္တိယံ အဇ္ဈတ္တာရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ပရဿ-၏၊ ရူပါဒီသု-
တို့၌၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊) ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ
(ဟောန္တိ၊) တဒုဘယဝသေန-ထို နှစ်ပါးစုံတို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (ပဝတ္တမာနာ)
အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ၊) သောမနဿ၊ ပေ၊ ဓာတု-သောမနဿ
သဟဂုတ် အဟိတ်ဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၊ (သောမနဿသန္တိရဏကို
ဆိုသည်။) ပဉ္စဒွါရေ-၌၊ သန္တိရဏတဒါရမဏဝသေန-သန္တိရဏတဒါရုံတို့၏
အဖြစ်ဖြင့်၊ အတ္တနော၊ ပဉ္စ-နိသော၊ ရူပါဒီဓမ္မေ-ရူပါရုံအစရှိသော တရားတို့ကို၊
(အရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိယံ-၌လည်းကောင်း၊) မနောဒွါရေ-၌၊ တဒါရမဏဝသေန-
ဖြင့်သာလျှင်၊ အညေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အဇ္ဈတ္တိကေ-အဇ္ဈတ္တ
သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကာမာဝစရဓမ္မေ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိယံ-၌
လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ပရေသံ-တို့၏၊ ဓမ္မေသု-တို့၌၊
ပဝတ္တမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ၊) ဥဘယဝသေန-
ဖြင့်၊ (ပဝတ္တမာနာ-နိလသော်၊) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောန္တိ။)

ဥပေက္ခာ၊ ပေ၊ ဓာတုဒွယေပိ-ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဝိပါက် အဟိတ် မနော
ဝိညာဏဓာတ် နှစ်ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ (ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏနှစ်ပါး
အပေါင်း၌လည်း၊) ဧသေဝနယော၊ ပန-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊
ကေဝလံ-ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စသည်မဖက်၊ သက်သက်၊ ဧတာ-ဤ ဥပေက္ခာ
သဟဂုတ် သန္တိရဏတို့သည်၊ သုဂတိယံ-သုဂတိဘုံ၌လည်းကောင်း၊ ဒုဂ္ဂတိ
ယဉ္စ-၌လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓိ၊ ပေ၊ ဝသေနာပိ-ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိ
တို့၏အဖြစ်ဖြင့်လည်း၊ အဇ္ဈတ္တာဒိဘေဒေသု-အဇ္ဈတ္တ အစရှိသောအပြားရှိကုန်
သော၊ ကမ္မာဒီသု-ကံ အစရှိသောအာရုံတို့၌၊ (ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်
အာရုံတို့၌၊) ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ မဟာဝိပါကစိတ္တာနိပိ-
တို့သည်လည်း၊ ဒွိန္တံ-နိသော၊ ဧတာသံယေဝ-ဤဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏ
တို့၏ပင်၊ သမာနဂတိကာနိ-တူသောဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏၊ ပန-စိုးစဉ်း အနည်းငယ်
ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ကေဝလံ-ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စသည်မဖက် သက်သက်၊
ဧတာနိ-ဤမဟာဝိပါကစိတ်တို့သည်၊ သန္တိရဏဝသေန-ဖြင့်၊ န ပဝတ္တန္တိ-
မဖြစ်ကုန်၊ ပဋိသန္ဓိဘဝင်စုတိဝသေန-ဖြင့်သာလျှင်၊ ဧတာနိ-ဤမဟာဝိပါက

စိတ်တို့သည်၊ [ရှေ့ဝါကျက ဧတာနိပုဒ်လိုက်သောကြောင့် ပိုဟန်တူသည်။] သုဂတိယံယေဝ-သုဂတိဘုံ၌သာ၊ ပဝတ္တန္တိ-ကုန်၏။

သောမန ဟေ၊ ကြိယာ-သောမနဿသဟဂုတ် အဟိတ်ကြိယာသည်၊ (ဟသိ တုပ္ပာဒ်ကို ဆိုသည်။) ပဉ္စဒွါရေ-၌၊ အတ္တနော-၏၊ ရူပါဒီနိ-ရူပါရုံအစရှိ သည်တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဟဋ္ဌာကာရကရဏဝသေန-ရွှင်လန်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာကို ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တိယံ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တာ ရမဏာ-အဇ္ဈတ္တအာရုံရှိသည်၊ (ဟောတိ၊) ပရဿ-၏၊ ရူပါဒီသု-တို့၌၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်သည်၊ (သမာနာ) ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ-သည်၊ (ဟောတိ၊) မနောဒွါရေ-၌၊ တထာဂတဿ-၏၊ ဇောတိပါလ ဟေ၊ ကာလေသု-ဇောတပါလလုလင်၊ မဃဒေဝမင်း၊ ကဏ္ဍရသေ့ အစရှိသူတို့၏အခါ၌၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တော်သည်၊ ကတကြိယံ-ပြုအပ်သောအမှုကိစ္စကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ-ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ ဟသိတုပ္ပာဒ်ဝသေန-ဟသိတုပ္ပာဒ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်သည်၊ (သမာနာ) အဇ္ဈတ္တာရမဏာ-သည်၊ (ဟောတိ၊) [ဇောတိပါလလုလင်၏အကြောင်းကို မဇ္ဈိမ ပဏ္ဏာသရာဇဝင်၊ ဃဋ္ဌိကာရသုတ်၌လည်းကောင်း၊ မဃဒေဝမင်း၏အကြောင်း ကို ထိုရာဇဝင် မဃဒေဝသုတ်၌လည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍရသေ့၏အကြောင်းကို ဒသနိပါတ်ကဏ္ဍဇာတ်၌လည်းကောင်း ရှုပါ။] မလ္လိကာယ-မလ္လိကာမည်သော၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရားလည်းကောင်း၊ သန္တတိမဟာမတ္တဿ-သန္တတိအမတ်ကြီး လည်းကောင်း၊ သုမနမာလာကာရဿ-သုမနပန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒီနံ-ဤသို့ အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ကြိယာကရဏံ-ပြုအပ်သောအမှု ကိစ္စကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ပဝတ္တိကာလေ-၌၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏာ (ဟောတိ၊) [မလ္လိကာ မိဖုရားအကြောင်းကို ကုမ္ဘာသမုဋ္ဌိဇာတ်၌လည်းကောင်း၊ သန္တတိအမတ်ကြီး အကြောင်းကို ဒဏ္ဍဝဂ် သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု၌လည်းကောင်း၊ သုမနပန်းသည် အကြောင်းကို ဗာလဝဂ် သုမနမာလာကာရဝတ္ထု၌လည်းကောင်း ကြည့်ပါ။]

ဥပေက္ခာ ဟေ၊ ဓာတု-ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ကြိယာအဟိတ် မနောဝိညာဏ ဓာတ်သည်၊ (မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းကို ဆိုသည်။) ပဉ္စဒွါရေ-၌၊ ဝေါဋ္ဌပနဝသေန- ဖြင့်၊ (ပဝတ္တိယံ-၌လည်းကောင်း၊) မနောဒွါရေ-၌၊ အာဝဇ္ဇနဝသေန-ဖြင့်၊ ပဝတ္တိယံစ-၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တာဒိအာရမဏာ-အဇ္ဈတ္တအစရှိသော အာရုံ ရှိသည်၊ (ဟောတိ၊) အဋ္ဌ-နံသော၊ မဟာကြိယာ-တို့သည်၊ ကုသလစိတ္တဂတိကာ ဧဝ-ကုသိုလ်စိတ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်သာ၊ ဟိ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ကေဝလံ-သန္တာန်တူမဖက် သက်သက်၊ တာ- ထို မဟာကြိယာတို့သည်၊ ခီဏာသဝါနံ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုသလာနိ-တို့သည်၊ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏သန္တာန်၌၊ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊) ဣတိ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှလောက်သည်သာ၊ ဧတ္ထ- ဤ စိတ်နှစ်မျိုး၌၊ နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုတတ်သောအထူးတည်း။

ဝုတ္တပ္ပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ (သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထ စသောအားဖြင့် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးအပြားရှိသော၊) ရူပါဝစရ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ- ဌံ၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္တာဒီနိ-ကုန်သော၊ ပဉ္စ-နိသော၊ ဈာနာနိ-တို့သည်၊ ဣမသ္မိံ တိကေ-ဤ အဇ္ဈတ္တာရမဏတိက်၌၊ ဩကာသံ-ဖြစ်ခွင့်ကို၊ လဘန္တိ- ရကုန်၏၊ ဟိ-ချေ၊ တောနိ-ဤငါးမျိုးသော ဈာန်စိတ်တို့သည်၊ ကသိဏ ပေ၊ ရမဏတ္တာ-ကသိုဏ်းပညတ်၊ အာနာပါနနိမိတ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏာနိ (ဟောတိ၊) ဣဒ္ဓိဝိစစတုတ္ထံ-သည်၊ ကာယ ဝသေန-ဖြင့်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ စိတ္တဝသေန-ဖြင့်၊ ကာယံဝါ- ကိုယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိဏာမနကာလေ-ညွတ်စေရာအခါ၌လည်း ကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ကုမာရကဝဏ္ဏာဒိ နိမ္မာနကာလေစ-သူငယ်၏အသွင် သဏ္ဌာန် အစရှိသည်ကို ဖန်ဆင်းရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ သကာယစိတ္တာနံ- မိမိ၏ကိုယ်စိတ်တို့ကို၊ အာရမဏကရဏတော-အာရုံပြုခြင်းကြောင့်၊ အဇ္ဈတ္တာ ရမဏံ (ဟောတိ၊) ဗဟိဒ္ဓါ-ပြင်ပ၌၊ ဟတ္ထိ ပေ၊ ကာလေ-ဆင်မြင်း အစရှိ သည်တို့ကို ပြရာအခါ၌၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) ကာလေန-သင့်လျော်သော အခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တံ-အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ ကာလေန-၌၊ ဗဟိဒ္ဓါ- ၌လည်းကောင်း၊ ပဝတ္တိယံ-၌၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ။)

ဒိဗ္ဗသောတစတုတ္ထံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကုန္တိသဒ္ဓဿဝသေနကာလေ- ဝမ်း၌ဖြစ်သောအသံကို ကြားရရာအခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏံ (ဟောတိ၊) ပရေ သံ-တို့၏၊ သဒ္ဓဿဝနကာလေန-အသံကို ကြားရရာအခါ၌၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) ဥဘယဝသေန-ဖြင့်၊ (ပဝတ္တိမာနံ-သော်၊) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) စေတောပရိယညာဏစတုတ္ထံ-သည်၊ ပရေသံ-တို့၏၊ စိတ္တာရမဏ တော-စိတ်ဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏမေဝ-ဗဟိဒ္ဓိ အာရုံရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ၊) ပန-ဆက်၊ အတ္တနော-၏၊ စိတ္တဇာနနေ-စိတ်ကို သိခြင်း၌၊ တေန-ထို စေတောပရိယညာဏ်ဖြင့်၊ ပယောဇနံ-အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို စေတောပရိယညာဏ်သည်၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏံ-အဇ္ဈတ္တ အာရုံရှိသည်၊ န-မဟုတ်၊ ဤသို့ ဋီကာထည့်၍ ဖွင့်သည်၊) မိမိစိတ်ကို သိရာ၌ ပင်ကိုစိတ်ဖြင့်ပင် သိနိုင်သောကြောင့်၊ အဘိညာဉ်မလိုပါ-ဟုလို။]

ပုဗ္ဗေနိဝါသစတုတ္ထံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ခန္ဓာနုဿရဏကာလေ-ခန္ဓာ ကို အောက်မေ့ရာအခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏံ (ဟောတိ၊) ပရဿ-၏၊ ခန္ဓေ- တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနိန္ဒြိယဘဒ္ဒရူပံ-ကိုလည်းကောင်း၊ တိသော-နိသော၊ ပဏ္ဏတ္တိယောစ-ပညတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အနုဿရဏတော-အောက်မေ့ ခြင်းကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) [“တိသော ပဏ္ဏတ္တိယော”အရ အမျိုး၊ အမည်၊ အနွယ်တို့ကို ယူဟန်တူသည်၊] ဥဘယဝသေန-ဖြင့်၊ (ပဝတ္တိ မာနံ-သော်၊) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) ဒိဗ္ဗစက္ခုစတုတ္ထံ-သည်၊

အတ္တနော၊ ကုစ္ဆိဂတာဒိ ရူပဒဿနကာလေ-ဝမ်း၌တည်သော အဆင်းအစရှိသောရူပါရုံကို မြင်ရာအခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏံ (ဟောတိ၊) အဝသေသ ရူပဒဿနကာလေ-ကြွင်းသောရူပါရုံတို့ကို မြင်ရာအခါ၌၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) ဥဘယဝသေန-ဖြင့်၊ (ပဝတ္ထမာနံ-သော်၊) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ။)

အနာဂတံသညာဏစတုတ္ထံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ အနာဂတက္ခန္ဓာနုဿရဏကာလေ-အနာဂတ်ခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့ရာအခါ၌၊ အဇ္ဈတ္တာရမဏံ (ဟောတိ၊) ပရဿ-၏၊ အနာဂတက္ခန္ဓာနံဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနိန္ဒြိယဘဒ္ဒဿ-သော၊ ရူပဿဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (တိဿန္တံ-န်သော၊ ပဏ္ဏတ္တိနံဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣကာထညံစေလိုသည်၊) အနုဿရဏကာလေ-၌၊ ဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) ဥဘယဝသေန-ဖြင့်၊ (ပဝတ္ထမာနံ) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမဏံ (ဟောတိ၊) အာကိဉ္စညာယတနဿ-အာကိဉ္စညာယတနဗျာန်၏၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာရမဏတာယ-န ဝတ္ထဗ္ဗာရမဏ၏အဖြစ်၌၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တမေဝ-သည်သာ၊ [ဤ အဇ္ဈတ္တာရမဏတိက်အစ၌ “အဇ္ဈတ္တဓမ္မာပဂမမတ္တတော” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ-ဟူလို။]

ဒုကအတ္ထုဒ္ဓါရ အဖွင့်

☞

၁၄၄၁။ ။ဟေတုဂေါစ္ဆကနိဒ္ဒေသေ-၌၊ တယော ကုသလဟေတုတိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဟေတု-ဟိတ်တို့ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ တေ ယေဝ-ထို ဟိတ်တို့ကိုပင်၊ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော-ဖြစ်ရာဋ္ဌာနအားဖြင့်၊ ဒဿေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ စတုသု၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ တိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဣမိနာ ဥပါယေသု-ပုံစံကပ်၍၊ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းအားဖြင့်၊ သေသဂေါစ္ဆကေသုပိ-ကြွင်းသော ဂေါစ္ဆကတို့၌လည်း၊ ဒေသနာနယော-ဟောတော်မူပုံနည်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၄၇၃။ ။ယတ္ထ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိဇ္ဈေ-၌၊ တိဝိဓေန-သုံးပါးအပြားအားဖြင့်၊ အာသဝါနံ-အာသဝတို့၏၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ တတ္ထ-ထို သုံးပါးသော အပြားတို့တွင်၊ စတုသု-ကုန်သော၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသု-ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်စိတ်တို့၌၊ အဝိဇ္ဇာသဝေန-အဝိဇ္ဇာသဝနှင့်၊ (သဒ္ဓိံ-တကွလည်းကောင်း၊) ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေသု-တို့၌၊ ဒိဋ္ဌာသဝအဝိဇ္ဇာသဝတိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကာမာသဝေါ-ကာမာသဝသည်၊ ဒုဝိဓေန-နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ ဘဝါသဝေါ-သည်၊ စတုသု-န်သော၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသု-တို့၌၊ အဝိဇ္ဇာသဝေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိ-သို့၊ ဧကဓာဝ-တစ်ပါးသော အဖို့အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇကိ။

၁၄၈၅။ ။ ၈-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ယတ္ထ ဒွေ တယော အာသဝေါ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (အာသဝါနံဧကတော ဥပ္ပတ္တိ-သည်၊ ဘဝေ) ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ယတ္ထ ပပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ဧတ္တာပိ-ဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း၊ သံယောဇနာနံ-တို့၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-သည်၊ ဧကတော၊ ဒသဓာ-ဆယ်ပါးသောအပြားအားဖြင့်၊ ဘဝေ-ဖြစ်ရာ၏၊ တတ္ထ-ထိုဆယ်ပါးအပြားတို့တွင်၊ ကာမရာဂေါ-ကာမရာဂသံယောဇဉ်သည်၊ စတုဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပဋိဃော-သည်၊ တိဓာ (ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) မာနော-သည်၊ ဧကဓာ (ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) တထာ-တူ၊ ဝိစိကိစ္ဆာစေတ-သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝရာဂေါစ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဧကဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။)

[ထိုအကျဉ်းကို အကျယ်ချဲ့လို၍ “ကထံ” စသည် မိန့်၊] ကထံ-အဘယ်သို့၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သနည်း၊) တာဝ-ပဋိဃသံယောဇဉ် စသည်တို့မှရှေးဦးစွာ၊ (အနိဒ္ဓိဋ္ဌော-သော၊) ကာမရာဂေါ-သည်၊ မာန ပပေ၊ သံယောဇနေဟိစေတ-မာန သံယောဇဉ်၊ အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိသံယောဇန အဝိဇ္ဇာ သံယောဇနေဟိစ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ အဝိဇ္ဇာ သံယောဇနေဟိစ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ သံယောဇနမတ္တေနဝစ-အဝိဇ္ဇာ သံယောဇဉ်မျှနှင့်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိဧဝံ-သို့၊ စတုဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပန-ကား၊ ပဋိဃော-သည်၊ ဣဿာ သံယောဇန အဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိစေတ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆရိယသံယောဇန အဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိစ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ သံယောဇနမတ္တေနဝစ-မျှနှင့်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိ- (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိဧဝံ-သို့၊ တိဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မာနော-သည်၊ ဘဝရာဂါဝိဇ္ဇာ သံယောဇနေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ဧကဓာဝ-တစ်ပါးသော အဖို့အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ-သည်၊ တထာ-ထိုတစ်ပါးသောအဖို့အားဖြင့်၊ (ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဟိ-မှန်၊ သာ-ထိုဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇဉ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာ သံယောဇနေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ဧကဓာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဘဝရာဂေပိ-ဘဝရာဂသံယောဇဉ်၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤ သံယောဇနဂေါစ္ဆကဉ္စ၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏိ-သုံးပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သံယောဇနာနိ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၁၅၁၁။ ။ ပန-ကား၊ နီဝရဏဂေါစ္ဆကေ-၌၊ ယတ္ထ ပပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ-ဟူသော၊ ယံ ဧတံ-အကြင်စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ-ပြီ၊ တတ္တာပိ-ထိုစကားရပ်၌လည်း၊ အဋ္ဌဓာ-ရှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ နီဝရဏာနံ-တို့၏၊ ဧကတော ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧတေသု-ဤနီဝရဏတို့တွင်၊ ကာမစ္ဆန္ဒော-ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏသည်၊ ဒုဝိဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဗျာပါဒေါ-သည်၊ စတုဓာ (ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဥဒ္ဓစ္စံ-သည်၊ ဧကဓာ (ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဝိစိကိစ္ဆာ-သည်၊ တထာ-ထိုတစ်ပါးသော အဖို့အားဖြင့်၊ (ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ကထံ-အဘယ်သို့၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ-နည်း၊) တာဝ-ဗျာပါဒနီဝရဏစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊

(နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊) ကာမစန္ဒော-သည်၊ အသင်္ခါရိကစိတ္တောသု-တို့၌၊ ဥဒ္ဓစ္စနိဝရဏ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊ သသင်္ခါရိကောသု-တို့၌၊ ထိနမိဒ္ဓ ဥဒ္ဓစ္စ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊ ဒုဝိဇာ ဧက တော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပန-ဆက်၊ ဒွေ တိဏိတိ-ဟူသော၊ ယံ ဧတံ-အကြင်စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒဝသေန-အောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ငြိကာ၌ “ဟေဋ္ဌိမ ပရိစ္ဆေ ဒေန” ဟု ရှိ၏၊] တသ္မာ၊ စတုန့်ပိ-လေးပါးသော နိဝရဏတို့၏လည်း၊ ဧက တော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိဝစနံ-ဟူသောစကားသည်၊ ယုဇ္ဇတိဧဝ-သင့်သည်သာ။

ပန-ကား၊ ဗျာပါဒေါ-သည်၊ အသင်္ခါရိကစိတ္တော-၌၊ ဥဒ္ဓစ္စ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏ ဟိ-တို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊) သသင်္ခါရိကော-၌၊ ထိနမိဒ္ဓ ဥဒ္ဓစ္စ အဝိဇ္ဇာ နိဝရဏဟိ-တို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊) အသင်္ခါရိကယေဝ-အသင်္ခါရိက စိတ်၌ပင်၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏဟိ-တို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊) သသင်္ခါရိကယေဝ-၌ပင်၊ ထိနမိဒ္ဓ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိ-သို့၊ စတုဇာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စပန-ဥဒ္ဓစ္စနိဝရဏသည်ကား၊ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏမတ္တေန-အဝိဇ္ဇာနိဝရဏမျှနှင့်၊ သဒ္ဓိ ဧကဓာဝ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ-သည်၊ ဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာနိဝရဏဟိ သဒ္ဓိ ဧကဓာဝ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၁၅၇၇။ ။ ကိလေသဂေါစ္ဆကေ-၌၊ ယတ္ထ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ-ဟူသော၊ ယံပိ ဣဒံ-အကြင် စကားကိုလည်း၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ-ထိုစကား၌၊ ဒွေ-နံသော၊ ကိလေသာ-တို့သည်၊ အညေဟိ-အခြားသော ကိလေသာတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊) ဝါ-တစ်နည်း၊ တယော-နံသော၊ ကိလေသာ-တို့သည်၊ အညေဟိ-နံသော၊ ကိလေသေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-အနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကသ္မာ (ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ခြိန္တံ (ယေဝ ဝါ)-နှစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့၏လည်းကောင်း၊ တိဏ္ဍိယေဝ ဝါ-သုံးပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့၏လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဥပ္ပတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်း၏၊ အသမ္ဘဝတော-မဖြစ် သင့်ခြင်းကြောင့်၊ (ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။)

ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ “ဒွေ တယော ကိလေသာ” ဟူရာ၌ “ဒွေဝါ တယောဝါ” ဟု ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ “အညေဟိ ကိလေသေဟိ သဒ္ဓိ” ဟု အပို ထည့်၍လည်းကောင်း အနက်ကိုသိပါ၊ ဘာကြောင့် အပိုထည့်ရမည် နည်း-နှစ်ပါးသော ကိလေသာချည်းလည်းကောင်း၊ သုံးပါးသော ကိလေသာချည်း လည်းကောင်း မဖြစ်၊ နှစ်ပါးသောကိလေသာနှင့် အခြားသော ကိလေသာတို့ကိုပါ၊ သုံးပါးသော ကိလေသာနှင့် အခြားသောကိလေသာတို့ကိုပါ တွဲ၍သာ ဖြစ်ရသော ကြောင့်တည်း၊ ဝါသဒ္ဓါအတွက် လေးပါးနှင့် အခြားသောကိလေသာများ တွဲ၍ဖြစ်ပုံ စသည်ကိုလည်း သိပါ။

တတ္ထ-ထိုကိလေသဂေါစ္ဆတဉ္စ၊ ဒသဓာ-အားဖြင့်၊ ကိလေသာနံ-တို့၏၊
ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဟိ-ရဲ့၊
ဧတ္ထ-ဤကိလေသာတို့တွင်၊ လောဘော-လောဘကိလေသာသည်၊ ဆဓာ-
ခြောက်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပဋိဇ္ဈော-ဒေါသကိလေသာ
သည်၊ ဒွိဓာ (ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) မောဟော-သည်၊ တထာ-တူ၊ (ဒွိဓာ
ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကထံ-အဘယ်သို့ သိထိုက်သနည်း၊
တာဝ-ဒေါသကိလေသာ စသည်တို့မှရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊) လောဘော-သည်၊
အသင်္ခါရိကေ-အသင်္ခါရိကဖြစ်သော၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေ-ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်စိတ်၌၊ မောဟ
၊ပေ၊ အနောတ္တပ္ပေဟိ-မောဟ ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပကိလေသာတို့နှင့်၊
သဒ္ဓိ-တကွလည်းကောင်း၊ သသင်္ခါရိကေ-၌၊ မောဟ ၊ပေ၊ အနောတ္တပ္ပေဟိ-
မောဟ ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပကိလေသာတို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်း
ကောင်း၊) အသင်္ခါရိကေယေဝ-အသင်္ခါရိကစိတ်၌ပင်၊ မောဟမာနုဒ္ဓစ္စာ ဟိရိကာ
နောတ္တပ္ပေဟိ-တို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊) သသင်္ခါရိကေယေဝ-သသင်္ခါရိက
စိတ်၌ပင်၊ မောဟ မာန ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိကာ အနောတ္တပ္ပေဟိ-တို့နှင့်၊
(သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊) ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေ-သော၊ အသင်္ခါရိကေ ပန-၌ကား၊
မောဟ ဥဒ္ဓစ္စ ဒိဋ္ဌိ အဟိရိကာ နောတ္တပ္ပေဟိ-တို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊)
သသင်္ခါရိကေ-၌၊ မောဟ ဒိဋ္ဌိ ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိကာနောတ္တ ပ္ပေဟိ-တို့နှင့်၊
သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိ-သို့၊ ဆဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ပန-ကား၊ ပဋိဇ္ဈော-ဒေါသကိလေသာသည်၊ အသင်္ခါရိကေ-၌၊ မောဟ
၊ပေ၊ နောတ္တပ္ပေဟိ-တို့နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊) သသင်္ခါရိကေ-၌၊ မောဟ
၊ပေ၊ နောတ္တပ္ပေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိဧဝံ-သို့၊
ဒွိဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပန-ကား၊ မောဟော-သည်၊ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တေ-
၌၊ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စ အဟိရိကာ နောတ္တပ္ပေဟိ-ကိုနှင့်၊ (သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊)
ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တ-၌၊ ဥဒ္ဓစ္စ ၊ပေ၊ နောတ္တပ္ပေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-လည်းကောင်း၊
(ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊) ဣတိဧဝံ-သို့၊ ဒွိဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော
ဂေါစ္ဆက၊ အလုံးစုံသောဒုက္ခတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊
ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

အဋ္ဌသာလိနိယာ-အဋ္ဌသာလိနိမည်သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယ-
ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ၏
အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

အဋ္ဌကထာကဏ္ဍအဖွင့်
ပြီး၏။

နိဂမနကထာ

စ-ဆက်၊ (တစ်နည်း၊) စ-စာကိုယ်ပြီးဆုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံးဖို့၊ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအကိုင်အရည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ (“တတ္ထကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မာမှစ၍ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ”တိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ “သန္နိဋ္ဌာနံ ဥပဂတာ”၌ စပ်၊) လောကနာထော-သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ စိတ္တံ-စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍကိုလည်းကောင်း၊ ရူပဉ္စ-ရူပကဏ္ဍကိုလည်းကောင်း၊ နိက္ခေပံ-နိက္ခေပကဏ္ဍကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တုဒ္ဓါရံ-အတ္တုဒ္ဓါရကဏ္ဍကိုလည်းကောင်း၊ (အဋ္ဌကထာကဏ္ဍကိုလည်းကောင်း၊) မင်္ဂလာရမံ-စိတ်၏ မွေ့လျော်ရာဖြစ်သော၊ ယံ ဓမ္မသင်္ဂဏီ-အကြင်ဓမ္မသင်္ဂဏီအမည်တော်ရှိသော ပါဠိတော်ကို၊ ဘာဇေန္တော-ဝေဖန်တော်မူလျက်၊ ဒေသေသိ-ဟောတော်မူပြီ။

အဘိဓမ္မဿ-အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၏၊ အနဝသေသတော-အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်၊ ဓမ္မေ-တရားတို့ကို၊ သင်္ဂယု-သိမ်းယူ၍၊ ဌိတာယ-တည်သော၊ တဿာ (ဓမ္မသင်္ဂဏီယာ)-ထို ဓမ္မသင်္ဂဏီအမည်တော်ရှိသော ပါဠိတော်၏၊ ယာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ-အကြင် အနက်အဖွင့်ကို၊ ဝါ-အကြင်အနက်ကို ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာကို၊ မယာ-ဝါ-သည်၊ အာရဒ္ဓါ-အားထုတ်အပ်ပြီ။

အနာကုလာနံ-မရှုပ်ထွေးကုန်သော၊ အတ္တာနံ-အနက် အဓိပ္ပာယ်တို့၏၊ သမ္ဘဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ နာမေန-အမည်အားဖြင့်၊ အဋ္ဌသာလိနီ ဣတိ-အဋ္ဌသာလိနီဟူသော၊ ဝါ-ကောင်းမြတ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဋ္ဌသာလိနီမည်သော၊ သာ ဧသာ-ထိုအဋ္ဌကထာသည်၊ ပါဠိယာ-ပါဠိတော်အားဖြင့်၊ ဧကေနစတ္တာလိသာယ-တစ်ခုယုတ်လေးဆယ်သော၊ ဘာဏဝါရတော-ဘာဏဝါရအားဖြင့်၊ ဝါ-ဂါထာနှစ်ရာငါးဆယ်၊ များကျယ်စွာလှ၊ ပမာဏရှိသော ဘာဏဝါရအားဖြင့်၊ သန္နိဋ္ဌာနံ-ဝန်းကျင်ပတ်ကုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံး၍၊ ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ ဥပဂတာ-ကပ်ရောက်ပေပြီ။

ဓမ္မဿ-ဘုရားဟောဖော်၊ တရားတော်၏၊ စိရဋ္ဌိတတ္ထံ-ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ တံ-ထို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာကို၊ နိဋ္ဌာပေန္တေန-ပြီးဆုံးစေသော၊ မယာ-ဝါသည်၊ ယံ ကုသလံ-အကြင် ဝိဝဋ္ဌနိဿိတ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌံ၊ ကုသိုလ်မြတ်ကို၊ ပတ္တံ-ရောက်အပ်၊ ရအပ်ပေပြီ၊ [ဤစကားကိုထောက်၍ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် ရဟန္တာမဟုတ်သေးကြောင်း သိရသည်၊] တဿ (တုသလဿ)-ထို ဝိဝဋ္ဌနိဿိတ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌံ၊ ကုသိုလ်မြတ်၏၊ အနုဘာဝေန-သတ္တိရှိန်စော်၊ အာနုဘော်ကြောင့်၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ပါဏိနော-သတ္တဝါတို့သည်၊ သဒ္ဓမ္မရာဇဿ-တရားမင်းဘုရား၏၊ သုခါဝဟံ-လူ နတ် နိဗ္ဗာန်၊ သုံးတန်တိုင်အောင်၊

ချမ်းသာကို ဆောင်နိုင်သော၊ ဓမ္မ-တရားတော်ကို၊ ဥတ္တာ-အဆင့်ဆင့် သိ၍၊ ဝိသုဒ္ဓါယ-သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတို့မှ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော၊ သုခါယ-လွယ်ကူသော၊ ပဋိပတ္တိယာ-အကျင့်ဖြင့်၊ အသောက်-သောက်၏ မရှိရာဖြစ်သော၊ အနုပါယာသံ-ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်း၏ မရှိရာဖြစ်သော၊ ဥတ္တမံ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနသုခံ-နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့၊ ပါပုဏန္တု-ရောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သဒ္ဓမ္မော-ဘုရားဟောဖော်၊ သူတော်ကောင်းတရားတော်သည်၊ စိရ်-ခေတ် အဆင့်ဆင့်၊ ဆောင်ယူကျင့်၍၊ ကြာမြင့်လှစွာ၊ ငါးထောင်သာအောင်၊ တိဋ္ဌတု-ပါဠိအနက်၊ မလျော့ပျက်ဘဲ၊ ထွန်းတက်၍သာ၊ တည်တန့်ပါစေသတည်း။ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တာ-သတ္တဝါတို့သည်၊ ဓမ္မေ-တရားတော်၌၊ သင်္ဂါရဝါ-ရိုသေလေးစားခြင်း ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ဒေဝေါ-လူအများ၏အားထားရာ မိုးသည်၊ ကာလေန-သင့်လျော်လျောက်ပတ်၊ ကောင်းမြတ်သောအခါ၌၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ပဝဿတု-ရွာပါစေသတည်း။

ပေါရာဏာ-ရှေးအထက်က၊ ဆက်ဆက်များလှ၊ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော၊ သုရာဇာနော-ရေ မြေ ထိန်းကျောင်း၊ တိမ်းမစောင်းသည့်၊ မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့သည်၊ ပဇံ-သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ရက္ခိ-သုယထာ-ခိုးသား ဓားပြ၊ မရှိရအောင်၊ နေ့ ညပိုင်းခြုံ၊ စောင့်ရှောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထေဝ-ထို့အထူသာလျှင်၊ ရာဇာ-ငါတို့မင်းသည်၊ ဣမံ ပဇံ-ဤနိုင်ငံသူ၊ များစွာလှလှကို၊ အတ္တနော ပဇံဣဝ-မိမိရင်နှစ်၊ သားစင်စစ်ကိုတုံသို့၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ ရက္ခထု-စောင့်ရှောက်ပါစေသတည်း။ ဣတိ-နိဂုံးပတ္တနာ၊ အဖြာဖြာကို၊ ဆိုရာစကားရပ်၊ အပြီးသတ်တည်း။ [ဤနေရာ၌ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ ပြီးပြီ၊ ဆိုအပ်လတံစကားရပ်ကား နောက်ပညာရှိတို့ စကားသာတည်း။]

ပရမဝိသုဒ္ဓ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိ ဝီရိယပုဋိမဏ္ဍိတ သီလာစာရဇ္ဇဝ မဒ္ဒဝါဒိဂုဏ သမုဒယ သမုဒိတေန-အလွန် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝါရိတ္တသီလ၊ စာရိတ္တသီလဟူသော အာစာရ၊

ပရမဝိသုဒ္ဓ ပေ၊ သမုဒိတေန။ ။စာအုပ်များ၌ “ပဋိမဏ္ဍိတေန” ဟု တစ်ပုဒ်ဆုံးထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဤအလို ထိုပုဒ်ကို “ထေရေန” ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့သည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏တန်ဆာများ ဖြစ်ကြ၏” ဟု ယူဆရလိမ့်မည်။ ပြည်ဆရာတော်၏နိဿယ၌ “ပဋိမဏ္ဍိတ” ဟု ရှိ၏။ ထိုပုဒ်ကို သီလာစာရ၌ စပ်၍ “သဒ္ဓါဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊ ပညာဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ပစ္စယသန္နိသိတသီလ၊ ဝီရိယဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိသီလ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ယူတော်မူသည်။ ထိုစကားသည်

ပြောင့်မတ်သူ၏ အဖြစ်၊ နူးညံ့သူ၏ အဖြစ် အစရှိသောဂုဏ်အပေါင်း၏ ပေါင်းစု ရာလည်းဖြစ်ထသော၊ သကသမယ သမယန္တရ ဂဟနဇ္ဈောဂါဟန သမတ္ထေန- မိမိအယူတည်းဟူသော အဖွင့်သံဝဏ္ဏာတောအုပ်၊ တစ်ပါးသော အယူတည်း သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာတောအုပ်သို့ ဉာဏ်ဖြင့်ချင်းနင်း၊ ဝင်ရောက်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ထသော၊ ပညာဝေယျတ္တိယ သမန္နာဂတေန-ပညာ၏ထက်မြက်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံထသော၊ တိပိဋက ပရိယတ္တိပ္ပဘောဒေ-သုံးပုံပိဋကတ်၊ ပရိယတ်အပြားရှိသော၊ သာဌကထေ-အဋ္ဌကထာနှင့် တကွဖြစ်သော၊ သတ္တု သာသနေ-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမဖြစ်သော တရားတော်၌၊ အပ္ပဋ္ဌိဟ တညာဏပ္ပဘာဝေန-မပိတ်မပင် မဆီးတားအပ်သော ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွား၊ စွမ်းပကားသတ္တိလည်းရှိထသော၊ မဟာဝေယျာကရဏေန-သဒ္ဓါဗျာကရဏ်း၊ ကျမ်းအားလုံးတတ်၊ ဆရာမြတ်လည်းဖြစ်ထသော၊ ကရုဏသမ္ပတ္တိ ဇနိတ သုစ ဝိနိဂ္ဂတမ ဓုရောဒါရဝစန လာဝဏ္ဏယုတ္တေန-ဌာန်ကရိုဏ်းတို့၏ပြည့်စုံခြင်းသည် ဖြစ်စေသော သက်သက်သာသာ ထွက်ပေါ်လာသော ချိုသာသောစကားလုံး၊ မြင့်မြတ်သောစကားလုံး၏ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်နှင့်လည်း ယှဉ်ထသော၊ ယုတ္တမုတ္တဝါဒိနာ-သင့်လျော်သောစကား၊ နှစ်သက်ဖွယ်စကားကိုလည်း ဆိုလေ့ ရှိထသော၊ ဝါဒိဝါရေန-ပြောဟော ပို့ချလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးလည်းဖြစ်ထသော၊ မဟာကဝိနာ-အစီအကုံး၊ အနှုန်းအဖွဲ့၊ ထုံးနဲ့ သင့်လျော်၊ မြတ်သော စာဆိုတော်လည်းဖြစ်ထသော။

ပဘိန္ဒ ပဋိသမ္ဘိဒါပရိဝါရေ-အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ၊ ပဋိဘာနအားဖြင့်၊ ကွဲပြား သောပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၊ အခြံအရံရှိသော၊ ဆဋ္ဌဘိညာဒိပ္ပဘောဒဂုဏ ပဋိမဏ္ဍိ တေ-ခြောက်ပါးသောအဘိညာဉ်အစရှိသော အပြားရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော၊ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မေ-မြတ်သောဈာယီ အရိယာလူတို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော ဈာန် မဂ်ဖိုလ်တရားတို့၌၊ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဗုဒ္ဓိနံ-ကောင်းစွာတည်သော ဉာဏ်ပညာရှိတော်မူကြကုန်သော၊ ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ-အရှင်မဟာကဿပအစရှိ သောတေရ်တို့၏ အရွယ်၌ မီးရှူးသဖွယ်ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရ ဝါသီနံ-မဟာဝိဟာရ၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြကုန်သော၊ ထေရာနံ-တိပိဋက စူဠနာဂ အစရှိသောထေရ်တို့၏၊ ဝံသာလင်္ကာရဘူတေန-အဆက်အနွယ်၌၊

အလွန်သင့်မြတ်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို သဒ္ဓါဖြင့်၊ ပစ္စယ သန္တိဿိတသီလကို ပညာဖြင့်၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ဝီရိယဖြင့်ပြည့်စုံအောင် စောင့်တိန်းရသည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-သီလနိဒ္ဒေသ၌ မိန့်တော်မူသောကြောင့်တည်း၊ [ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို သတိဖြင့်ပြီးစေရ၏၊ ထို သတိကိုကား သဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓိ ဝီရိယကို ယူသဖြင့် မကင်းရာ မကင်းကြောင်းဖြစ်၍ ယူပြီးဖြစ်တော့သည်၊] ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်များကို ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၏ နိဂုံးအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။

ကထာ

ဘာသာဋီကာ

၃၃၁

☰

အဆက်အနွယ်၌၊ တန်ဆာသဖွယ် ဖြစ်၍ဖြစ်ထသော၊ သုဝိပုလ ဝိသုဒ္ဓိဗုဒ္ဓိနာ-
 အလွန်ပြန့်ပြော စင်ကြယ်သော ဉာဏ်ပညာရှိထသော၊ ဗုဒ္ဓဃောသောတိ-
 ဗုဒ္ဓဃောသဟူ၍၊ ဂုရုဟိ-ကျောက်ထီးတန္တု၊ အလေးပြုအပ်သော ဆရာမြတ်
 တို့သည်၊ ဂဟိတနာမဓေယျေန-ယူအပ်သော အမည်ရှိသော၊ ဝါ-မှည့်ခေါ်
 အပ်သော အမည်ရှိသော၊ ထေရေန-ထေရ်သည်၊ ကတာ-ပြုစီရင်အပ်သော၊
 အဋ္ဌသာလိနိနာမ-အဋ္ဌသာလိနိမည်သော၊ အယံ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာ-ဤဓမ္မ
 သင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာသည်၊ (“တိဋ္ဌတု”၌ စပ်။)

သုဒ္ဓစိတ္တဿ-သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိတော်မူသော၊ တာဒိနော-
 လောကဓမ္မရှစ်ပါးကြောင့်၊ ဖောက်ပြားမတုန်၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ
 သော၊ လောကဇေဋ္ဌဿ-သတ္တလောက၏ အကြီးဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ မဟေသိ
 နော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဗုဒ္ဓေါတိနာမံပိ-ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ
 ဟူသော အမည်တော်သည်လည်း၊ လောကမိ-လောက၌၊ ပဝတ္ထတိ-ဖြစ်တည်
 သေး၏၊ တာဝ-ထိုဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါဟူသော အမည်တော်တည်သေးသမျှ ကာလ
 ပတ်လုံး၊ လောက နိတ္ထရဏေသိနံ-လောကမှထွက်ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်း
 ကို ရှာကြကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာနံ-အမျိုးကောင်းသားကို၏၊ ပညာ ဝိသုဒ္ဓိယာ-
 ပညာသန့်ရှင်း၊ စင်ကြယ်ခြင်း၏၊ နယံ-နည်းကောင်းနည်းမှန်ကို၊ ဒဿေန္တိ-
 ပြလျက်၊ လောကသ္မိ-ကမ္ဘာလောက၌၊ တိဋ္ဌတု-တည်ရစ်ပါစေသတည်း၊
 ဣတိ-အပြီးတည်း။

[ဤမှနောက်၌ “စတုကဏ္ဍ မဏ္ဍိကာယ”စသောဂါထာ ရှိသေး၏၊ ထို
 ဂါထာသည် သီဟိုဠ်မှတို့၌ မပါ၊] “စတုကဏ္ဍ မဏ္ဍိကာယ-လေးကဏ္ဍတို့ဖြင့်
 တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ပါဠိယာ-ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌၊ အတ္ထဒီပကော-
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော၊ သုန္ဒရဋ္ဌော-ကောင်းသောအနက်
 အဓိပ္ပာယ်ရှိသော၊ အယံဂန္ဓော-ဤ အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာကျမ်းသည်၊ စိရ
 ကာလံ-ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊ တိဋ္ဌကု-တည်ပါစေသတည်း”ဟု
 အနက်ပေးလိုက ပေးပါလေ။

အဋ္ဌသာလိနိနာမ-အဋ္ဌသာလိနိမည်သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာ-
 ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိဘော-ပြီ။

အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ
 ပြီးပြီ။

